T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM ANABİLİM DALI

RİSK TOPLUMUNDA KİTLE MEDYASININ ROLÜ RAHİM AĞZI KANSERİ RİSKİ VE HPV AŞISININ HABERLEŞTİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİLGÜN ERYEŞİL

Tez Danışmanı: Doç. Dr.İnci Çınarlı

HAZİRAN 2015

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez çalışmamda beni bilgisi, deneyimi ve nazik yaklaşımıyla her zaman yüreklendiren, içten desteğini her an derinden hissettiren, kendisinden mesleğime ve hayata dair çok şey öğrendiğim; değerli büyüğüm, sevgili hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Sayın İnci Çınarlı'ya, mesleğimde bana yeni ufuklar açan Stratejik İletişim Yönetimi Bölümü'ndeki değerli hocalarım; Prof. Dr. Sayın Yasemin İnceoğlu, Doç. Dr. Sayın Banu Baskan Karsak, Öğr. Gör. Sayın Çiğdem Ersayın'a teşekkürü borç bilirim. 2011 yılında kaybettiğimiz, iletişim hukuku dersini kendisinden alma şansına sahip olduğum çok sevgili hocam Doç. Dr. Melike Batur Yamaner'i de bana öğrettikleriyle daima saygı ve sevgiyle anıyorum.

Ve ailem... Eğitimimi daima destekleyen, bana her zaman güvenen canım anneannem Nilüfer Aral'a, hayattaki en büyük gücüm sevgili annem Ayşegül Eryeşil'e, eleştirilerine, yorumlarına ve fikirlerine çok güvendiğim, her zaman örnek aldığım sevgili ağabeyim Onur Eryeşil'e teşekkür ederim.

Nilgün Eryeşil

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ.....v

RESUME.....vi

ABSTRACT.....xviii

ÖZET.....xxviii

GİRİŞ.....1

1. **RİSK TOPLUMU: KAVRAM, KURAMSAL ÇERÇEVE.....9**

1.1. Risk Kavramının Tarihsel Çerçeve Bağlamında Değişen Doğası.....9

1.2. Riskin Sınıflandırması: Arkaik ve Modern Riskler.....11

1.3. Gündelik Dilde Risk Kavramının Kullanımı.....13

1.4. Tehlikenin Belirsizliği ya da Belirsizliğin Tehlikesi: Risk.....15

1.5. Risk Toplumunu Anlamak.....17

1.5.1. Risk Toplumu Analizinde Rehber Kuramlar.....18

1.5.2. Anahtar Tanımlar.....24

1.5.2.1.Küreselleşme.....25

1.5.2.2.Modernite.....26

1.5.2.3.Refleksif Modernizasyon (Düşünümsel Modernite).....28

1.6. Risk Toplumunun Çerçevesi.....30

1.6.1. Risk Toplumunda Bilim-Teknik, Uzmanlaşma.....36

1.6.2. Risk Toplumunda Bilgi-Sorumluluk, Karar Alma.....42

1.6.3. Risk Toplumunda İktidar.....45

2. RİSK TOPLUMU VE KİTLE MEDYASI.....61
2.6. Risk Toplumu Sınırlarının Kesişme Noktası: Kitle Medyası.....61
2.1.1.Kitle Medyası Tanımlarında Risk Toplumunun İzleri 64
2.1.2.Alternatif Dünya İnşa Eden İki Unsur: Risk ve Kitle Medyası.....67
2.1.3. Medya Etki Kuramları Çerçevesinde Risk Tepkileri.....70
2.2. Risk Toplumunda Kitle Medyasının Kullanımı.....77
2.2.1 Kitle Medyasının Bir Risk Olarak Yönetimi: Sansür.....77
2.2.2 Riskin Kitle Medyasında İkna Stratejisi Olarak Kullanımı.....83
2.2.2.1 Propaganda.....83
2.2.2.2 Dezenformasyon.....89
2.2.2.3 Spin.....91
2.3. Risk İletişiminde Kitle Medyası 93
2.3.1. Risk İletişimi:Kapsam ve Sınırlar.....94
2.3.2. Haberin Hammaddesi Olarak Risk 97

3. RİSKİN HABERLEŞTİRİLMESİ: RAHİM AĞZI KANSERİ RİSKİ VE HPV AŞISI ÖRNEĞİ 105
3.1. Riskin Haberleştirilmesinde Halkla İlişkiler ve Medya Etkileşimi.....105
3.2. Riskin Haberleştirilmesinde Kullanılan Araçlar.....108
3.3. Riskin Haberleştirilmesi 113
3.3.1.Yöntem.....113
3.3.2. Human Papiloma Virüsü (HPV) ve Oluşturduğu Riskler.....116
3.3.3. HPV Aşısı Hakkında.....117
3.3.4. Basın Bülteni ve Haber Metni İncelemeleri.....118
3.3.4.1.MSD-Gardasil Aşı Basın Bülteni Haber Metinleri 119
3.3.4.2.GSK Cervarix Aşı Basın Bülteni HaberMetinleri.....142
3.4. Araştırmanın Bulguları 158
4. SONUÇ.....167
5. KAYNAKÇA.....184
6. EKLER.....203
7. ÖZGEÇMİŞ.....291

KISALTMALAR

ACIP **:** The Advisory Committee on Immunization Practices
ACOG **:** The american congress of obstetricians and gynecologists
CDC **:** Centers For Disease Control and Prevention
EFSA **:** The European Food Safety Authority
EMEA **:** European Medicines Agency
EPA **:** The United States Environmental Protection Agency
FDA **:** Food and Drug Administration
GSK **:** GlaxoSmithKline
HPV **:** Human Papilloma Virüsü
MSD **:** Merck Sharp&Dohme
OECD **:** Organisation for Economic Co-operation and Development
RSF **:** Reporters Without Borders
RTÜK **:** Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SGO **:** The Society of Gynecologic Oncology
TJKOD **:** Türk Jinekolojik Onkoloji Derneği
TRT **:** Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
WHO **:** World Health Organization

RESUME

Le point de départ de ma thèse de master intitulée ‘’Le Rôle du Média de Masse dans la Société de Risque : La couverture du risque de cancer du col d’utérus et du vaccin HPV’’ est la gestion de communication de risque qui figure parmi les applications du domaine de la Gestion de Communication Stratégique. Pour la gestion de la communication efficace des risques nous avons essayé de présenter dans cette étude la définition détaillée du concept de risque, les utilisations différentes du risque comme une stratégie de communication et de stratégie de gestion et le rôle du média de masse dans ce contexte.

Dans la thèse de master intitulée ‘’Le Rôle du Média de Masse dans la Société de Risque : La couverture du risque de cancer du col d’utérus et du vaccin HPV’’ préparée en trois chapitres, la conception et la présentation en tant qu’un message convaincant ont été étudiées dans le cadre de l’interaction entre le média de masse et l’industrie de relations publiques.

Le support principal du concept de risque traité dans le cadre de cette étude est la Théorie de la Société de Risque du sociologue allemand Ulrich Beck. La théorie a été déterminée comme le support principal de la thèse de master du fait qu’elle mette en évidence l’aspect déterminant du risque dans la vie sociale, sa polyvalence dans la manière dont les risques sont traités dans le monde moderne, ses évaluations relatives aux risques dans les perspectives scientifique, technologique, politique et économique.

Dans la thèse de master qui a pour objectif d’analyser le rôle des moyens de communication de masse dans le cadre de communication de risque dans la planification des travaux de communication de risque qui est l’un des sous-domaines d’application de la Gestion de Communication Stratégique ; nous avons essayé d’analyser les méthodes d’utilisation du risque comme stratégie de persuasion dans

l'achat de produits et de services. Selon ceci, les réponses aux questions suivantes ont été cherchées : le Média de Masse;

a) Est-il positionné, avec l'interaction avec l'industrie des relations publiques, comme une structure à but lucratif et économique qui conçoit et présente le risque sous format de nouvelle pour maintenir en éveil l'intérêt de l'opinion publique ?

b) Est-il positionne comme un élément de risque qui menace l'autorité et la force des mécanismes du pouvoir et qui est dirigé par des stratégies variées ?

c) Agit-il comme un ensemble de moyens qui permettent aux mécanismes de pouvoir d'utiliser le risque comme une stratégie de persuasion et de gestion ?

d) Dans le processus de la couverture du risque, quel rôle jouent les mécanismes qui détiennent la puissance économique et politique dont principalement les entreprises à but lucratif et selon quelles méthodes ils travaillent?

Les définitions générales du concept de risque dans la littérature et dans le langage courant ont été transmises dans le premier chapitre de cette étude, préparé en bénéficiant de la sociologie, la communication de masse et la gestion de communication stratégique. Nous avons tâché de définir ses aspects qui le distinguent des concepts d'incertitude et de danger. Pour pouvoir commenter plus nettement le concept de risque et tracer ses limites, les concepts de modernité, globalisation et modernisation réflexive qui figurent parmi les concepts clés que l'on doit connaitre ont été définis dans l'étude.

En tenant compte de l'effet du risque dans tous les processus de la vie quotidienne, les technologies de consommation, industrielles, d'information et de communication ont été présentées dans le cadre des travaux théoriques complémentaires qui ont une importance dans la littérature. Dans ce contexte, la définition de la Société Traditionnelle, Société Industrielle, Société de Consommation, Société du Spectacle, Société de Réseau a été intégrée dans l'étude comme une information complémentaire à titre d'introduction.

A la fin du premier chapitre dans lequel le concept de risque est donné d'une manière générale, nous avons essayé de transmettre les limites théoriques de la Société de Risque. Les principaux de titre qui contournent les limites de la Société de Risque dans cette étude sont les suivants: Science-technique et spécialisation, information-responsabilité-prise de décisions, pouvoir.

Dans le deuxième chapitre de cette étude, le média du risque est présenté comme le point d'intersection de ces trois éléments qui composent les limites de la société de risque. A l'intérieur du chapitre, le rôle du média de masse est donné en premier lieu dans le cadre des définitions. Parmi quatre questions qui constituent le point de départ de l'étude, nous avons essayé de répondre à trois d'entre elles. Selon ceci, le Média de Risque dans la Société de Risque;

a) Est-il un élément de risque qui menace l'autorité et la force des mécanismes du pouvoir et qui est dirigé par des stratégies variées ?

b) Est-il un ensemble de moyens qui permettent aux mécanismes de pouvoir d'utiliser le risque comme une stratégie de persuasion et de gestion ?

c) Comment est la contribution des mécanismes, dont principalement les entreprises à but lucratif qui détiennent la puissance économique et politique, au processus de la couverture du risque, quel rôle jouent, quelles méthodes utilisent-ils ?

Dans ce contexte, les définitions qui mettent en avant plan la capacité du média de masse à élucider et lever l'incertitude, à offrir un milieu de divertissement et à créer l'ordre du jour a été étudiée et présentée dans le cadre des réactions développées contre le risque. Les aspects communs du risque et du média de masse qui régissent le monde alternatif sont présentés dans le deuxième chapitre de l'étude. Les aspects communs du risque et du média de masse qui régissent le monde alternatif ont été soulignés aussi Dans le chapitre dans lequel les théories d'influence du média sont évaluées dans le cadre du risque et des réactions individuelles.

Dans ce chapitre dans lequel les identités ayant la force déterminante au niveau social ont été traitées avec les aspects du risque et du média de masse qui se couvrent mutuellement, quatre fonctions principales du média de masse dans la société de risque ont été détectées :

a) Le domaine privé des programmes politiques et des mécanismes bureaucratiques qui fonctionnent pour prévoir, gérer le risque,

b) Pour les gens devenus sans défense devant les dangers, le moyen d'obtenir des informations utilisées pour gérer les incertitudes ou le moyen qui les éloigne de la peur et du souci.

c) Un nouveau foyer de puissance institutionnelle qui diffuse le contenu en tant qu'un produit de la technologie.

d) Une source de risque qu'on essaye de contrôler par les foyers de puissance ou par le système d'autocontrôle du fait des effets éventuels que le contenu qu'il offre créée sur les masses.

A cette phase, les techniques auxquelles les mécanismes politiques font appel par l'intermédiaire du média de masse pour gérer les éléments de risque qui menacent leurs pouvoirs sont importantes pour mettre en valeur le rôle du média de masse dans la société de risque. Dans la communication stratégique faite dans le cadre de cette étude, dans la recherche de littérature dans le média et les sciences sociales et sur les exemples examinés, il a été constaté que les mécanismes de décision et de pouvoir appliquent dans le cadre de risque des actions différentes sur le média de masse. L'une d'entre elles et la censure. L'utilisation de la censure sur le média de masse comme stratégie de gestion du risque est expliquée par des exemples donnés dans l'étude. La censure est appliquée comme mécanisme de contrôle de risque aux points où les mécanismes politiques considèrent le média comme un risque, du fait des contenus qu'il produit, pour la perception de la masse ciblée. L'action réalisée par les mécanismes de pouvoir, en ayant perçu comme risque le contenu à offrir par l'intermédiaire du média de masse et la puissance du média de masse, est nommée censure. La censure est une application qui met en évidence

l'aspect gérable du média de masse dans la société de risque. En outre, elle peut être qualifiée de gestion de risque / application de risque réalisée aux points où le média de masse est positionné et perçu comme élément de risque par les mécanismes de pouvoir.

A la fin du deuxième chapitre de mon étude, ce sont les caractéristiques du média de masse dans la communication de masse, qui est l'une des plus importantes applications de la communication stratégique, ont été présentées. Le droit, l'attente et le besoins du public à ''être informé'' des risques déterminent le rôle secondaire du média dans la société de risque. L'autre rôle joué par le média qui utilise et gère le risque comme un moyen pour gérer les éléments qui menacent les mécanismes de pouvoir dans la société de risque, c'est d'assurer la communication du ''risque''. La communication du risque est une activité traitée dans la littérature sous la rubrique de gestion de risque, tandis que la gestion et la planification du risque sont le fruit d'un travail et d'une vision organisationnels.

Le média de masse à un rôle clé dans la communication de risque que les institutions ont développée dans le cadre de la gestion de risque. La matière première du contenu de la nouvelle présentée dans les travaux de communication de risque, dont le support est formé par le média de masse, est le risque. Les nouvelles de risque sont généralement en dehors de ce qui se sont ''passés'' définissant le concept d'article ou se sont ''produits'' ou contiennent ceux qui pourront ''se produire'' après ceux qui se sont produits, tandis que la base des nouvelles de risque est constituée par des probabilités positives ou négatives'' éventuellement vécues après un événement.

"La couverture du risque est un processus polyvalent déterminé à cette phase par les dynamiques de la science, de l'économie, du média et des entreprises. Ledit processus "La couverture du Risque, la Couverture du Risque depuis les Relations Publiques jusqu'au Média : Il est traité dans le troisième et le dernier chapitre intitulé Le Risque de Cancer du Col d'Utérus et le vaccin HPV ». Le troisième chapitre a été préparé pour chercher une réponse directe aux deux questions suivantes parmi les quatre questions conçues pour constituer le point de départ de la thèse de master.

Concernant le média de masse dans la société de risque, les réponses aux questions suivantes ont été cherchées dans ce chapitre;

a) Se met-il en avant, avec l'interaction avec l'industrie des relations publiques, comme une structure à but lucratif et économique qui conçoit et présente le risque sous format de nouvelle pour maintenir en éveil l'intérêt de l'opinion publique ?

b) Comment est la contribution des mécanismes, dont principalement les entreprises à but lucratif qui détiennent la puissance économique et politique, au processus de la couverture du risque, quel rôle jouent, quelles méthodes utilisent-ils ?

Dans le troisième chapitre qui aborde la couverture du risque dans le cadre des relations publiques et de l'interaction médiatique, le cadre éthique de la gestion de communication stratégique a été touchée indirectement. Dans le chapitre, il été procédé à transmettre les différences présentées dans la pratique par la communication de risque dont le façonnage est attendu dans le cadre du droit à l'information selon les définitions idéales. Dans les contenus examinés dans ce contexte, on a étudié l'obligation du média à perdurer son existence économique et la manière dont le risque est utilisé pour rendre attractive la nouvelle. Dans le cadre de la couverture du risque, nous avons essayé en outre d'étudier l'influence des unités de relations publiques des entreprises sur le processus de la structuration de la nouvelle.

Dans le cadre de cette étude, l'industrie de relations publiques et le risque du média ont été examinés sur 18 exemples publiés dans le cadre de couverture d'interaction et santé qu'ils ont réalisés pour mettre en article. La technique d'analyse de discours de Van Dijk a été utilisée dans l'examen des bulletins de presse et des textes de nouvelles destinés à la couverture du risque. Dans le cadre de cette étude, l'influence des bulletins de presse des entreprises pharmaceutiques et de leurs moyens auxiliaires de relations publiques (sites web et projets de responsabilité sociale d'entreprise) sur la nouvelle a été introduite d'une manière comparée.

A la fin de l'étude, il a été observé que la couverture du risque à partir des entreprises vers le média est un processus stratégique. A ce stade, on peut affirmer que les contenus de risque couvert doivent être pris comme un ensemble contenant le format du texte, le choix et la répétition des mots, les effets que le contenu doit créer sur le lecteur (peur, souci ou empathie), l'identification, les descriptions passées et futures dans la narration). L'étude montre en même temps l'interaction intense entre le média et les départements de relations publiques des entreprises. Lorsque les textes utilisés dans le contenu de la nouvelle sont comparés avec les bulletins de presse, on a rencontré des exemples dans lesquels les contenus utilisés sont intégralement identiques. En outre, on peut affirmer que les bulletins de presse déterminent en grande partie le vocabulaire des nouvelles. Ce qui montre que le média de masse s'est converti en une sorte de traducteur de l'industrie de relations publiques qui soutient les objectifs de bénéfice des entreprises.

L'étude de cas effectué dans cette étude a été sélectionnée dans la cadre de la couverture du risque. Dans l'étude de cas, on a essayé d'aborder l'interaction du média de masse avec les institutions économiques dans la Société de Risque, ainsi que les techniques de montage et présentation.

Dans l'étude de cas, on a examiné principalement l'utilisation du risque comme matière première de la nouvelle et les techniques de présentation. L'interaction du média de masse avec l'industrie de relations publiques qui est une source d'informations dans le processus de la couverture du risque a été abordée dans ce contexte. L'entreprise pharmaceutique a été sélectionnée comme domaine d'exploitation dont le risque sera traité dans le cadre de l'étude, et le vaccin a été choisi comme type de produit. Cette sélection est motivée par deux éléments :

a) Les entreprises pharmaceutiques travaillent en relation directe avec les mécanismes scientifiques, économiques et politiques,

b) Les entreprises pharmaceutiques travaillent non seulement sur les solutions réactives sanitaires mais aussi sur les solutions proactives (vaccins, vitamines, etc.) sur la base de produits.

En résumé, l'industrie pharmaceutique a une structure polyvalente qui dévoile d'une manière nette les éléments basiques de la Société de Risque, la science, l'économie, les preneurs de décision et ceux qui sont influencés par les décisions prises. Parallèlement à ceci, les gens ont besoin de connaitre les évolutions dans le domaine de santé pour pouvoir rester en vie tandis que les entreprises pharmaceutiques ont besoin d'informer le public sur leurs travaux et promouvoir leurs médicaments.

Parmi les catégories de produits de l'industrie pharmaceutique, le vaccin occupe une position spéciale dans la gestion des risques sanitaires, comme étant une application proactive qui a pour objectif de gérer les risques sanitaires. Par conséquent, les détails relatifs à la couverture du risque peuvent être observés directement dans la stratégie de promotion des industries pharmaceutiques.

Le vaccin que deux entreprises pharmaceutiques exerçant leurs activités dans l'ensemble du monde, à savoir Merck Sharp & Dohme (MSD) et GlaxoSmithKlein (GSK), ont développé contre le vaccin contre les papillomavirus (HPV), leurs travaux de promotion et de présentation sur le risque de maladie contribuent à évaluer le rôle du média de masse dans la société de risque.

Dans l'étude qui examine la couverture du risque depuis les relations publiques jusqu'au média à dans la cadre du risque de cancer du col d'utérus et le vaccin HPV, la couverture du risque a été abordée en 2 étapes, à savoir la couverture du risque, la position du média vis-à-vis du secteur privé et l'interaction de l'industrie des relations publiques avec la presse.

a) Au niveau des relations publiques: la transformation du risque en documents source qui permettra d'assurer la couverture avec les preuves du monde scientifique et des établissements officiels.

b) Au niveau du média de masse : dans la presse écrite, les techniques de couverture du contenu basé sur le risque et préparé par les relations publiques.

Dans cette étude, le risque attire l'attention par le fait qu'il soit l'élément qui renforce la phase de persuasion tout en rendant attractif le suivi de l'information.

Il a été observé 6 moyens que les deux entreprises pharmaceutiques analysées dans le contexte de l'étude ont choisis dans le cadre des relations publiques pour pouvoir créer la répercussion sur la presse.

- Bulletin de presse
- Site web institutionnel
- Site web basé sur les produits
- Application de responsabilité sociale institutionnelle
- Conférence de presse
- Travaux de nouvelles

La masse cible que l'industrie pharmaceutique a choisie pour informer et convaincre par l'intermédiaire des pratiquants de relations publiques dans les travaux de promotion du produit qu'elle fabrique est le média en première étape. Le risque est utilisé comme une rubrique conçue avec des moyens différents par l'industrie de relations publiques pour attirer et maintenir en éveil l'attention des organes et acteurs médiatiques. Il a été observé dans l'étude que les contenus des relations publiques analysés dans le cadre de l'étude, relatifs à la promotion et la présentation des produits proactifs, qui assureront la couverture du risque ont été développés dans le cadre des étapes suivantes :

Classification du produit

- Invention / Définition de l'invention,
- Présentation des maladies contre lesquelles il préserve et protège,
- Catégorisation des risques vitaux éventuels causés par les maladies

Classification du groupe de risque

- Selon le sexe,
- Selon l'âge,
- Selon les conséquences de la maladie,

- Selon l'influence sur la qualité de vie,
- Selon le résultat mortel

Rafraichir la mémoire ou créer la sensibilité sur le passé

- Définir les problèmes et les anomalies qui ont eu lieu avant l'invention,
- Mettre en place des problèmes et des anomalies par des statistiques, les faire approuver par les scientifiques,
- Utiliser les personnes sources lésées ayant déjà vécu le problème et qui puissent convertir leurs expériences en nouvelles.

Etablir le scénario du futur

- Définir les conséquences pour les cas d'utilisation et de non-utilisation de l'invention,
- Prouver les arguments du scénario à l'aide de la personne source,
- Utiliser les leaders de conviction qui utilisent / soutiennent la solution

Dans l'étude, les signes relatifs au processus de la couverture du risque sont sommairement comme suit : Il a été observé que les mots avertisseurs qui augmentent le niveau de souci chez le lecteur dans la couverture du risque ont été utilisés d'une manière stratégique. Dans les nouvelles examinées, il a été observé que l'avertissement a été utilisé dans les titres de nouvelles et dans les spots qui orientent le lecteur à l'ensemble du texte. On peut dire que les phrases aussi qui indiquent des conditions attirent l'attention comme étant une méthode efficace dans la couverture du risque. Ainsi, il a été observé que la réalisation de la série d'éventualités relatives au futur a été transmise à la masse cible dans une relation indirecte de causalité-finalité.

Il a été observé dans la presse que les statistiques qui attireront l'attention aux dimensions dangereuses de la maladie ont été transmises en les réduisant au langage courant. Dans ce contexte, des expressions et groupes de mots figés qui facilitent la compréhension du lecteur et mémorisables ont été rencontrés dans le contenu des

nouvelles. La comparaison a été rencontrée parmi les méthodes recourues pour assurer la prévisibilité du résultat dans la couverture du risque. De même que le choix des mots positifs et négatifs a été utilisée dans la même phrase, l'histoire de personnes vaccinées et non a été montée dans cette logique dans la nouvelle.

L'utilisation du temps dans la couverture du risque est d'une dimension attirante. La perception de temps dans la nouvelle a été montée en deux manières, à savoir le présent, ce moment et l'avenir proche qui varie entre 5 et 20 ans. Avec ''la mort d'une femme toutes les 2 minutes'', la perception du lecteur a été utilisée à travers le présent de manière à souligner la proximité et la vitesse du danger.

Il a été observé que les conjonctions telles que mais, pourtant, seulement, cependant pour accentuer une deuxième opinion contre une autre opinion ou une condition ou une explication ont été fréquemment utilisées dans les phrases de nouvelle. L'utilisation des formules d'interrogation qui feront réfléchir le lecteur en tournant vers le passée, qui accéléreront le processus de persuasion et de décision est l'une des techniques utilisées dans la couverture du risque. Les discours aussi qui assureront le démarrage sont une méthode auxiliaire qui contribue à la couverture du risque dans le texte. La couverture du risque a attiré l'attention sur l'utilisation de la périphrase comme une technique. Selon ceci, tandis que le vaccin représente la solution comme une application sanitaire proactive contre la maladie, il a été observé que le virus HPV a été défini par périphrase en utilisant les mots comme le cancer, le problème, la mort, le fléau, le sinistre.

Créer le doute sur les connaissances de la masse cible a été observé comme étant une autre technique à laquelle on fait appel pour la couverture du risque, tandis que dans la couverture du risque, la création de doute dans tous les textes sur les connaissances de la masse cible, sur la suffisance de ses connaissances sans tenir compte du format du contenu est utilisée comme une stratégie.

La couverture du risque depuis les entreprises vers le média est un processus stratégique qu'il faut prendre comme un ensemble avec son format de texte, le choix et la répétition des mots, le choix des informations sources, la narration par laquelle

le contenu a pour objectif de créer sur le lecteur la peur, le souci l'identification, l'empathie et avec les descriptions passées et futures.

L'étude montre aussi l'interaction intense entre les départements de relations publiques des entreprises et le média. Lorsque les textes utilisés dans le contenu de la nouvelle sont comparés avec les bulletins de presse des entreprises, on a rencontré des exemples dans lesquels les contenus utilisés sont intégralement identiques. En outre, on peut affirmer que les bulletins de presse déterminent en grande partie le vocabulaire des nouvelles.

Le résultat obtenu de cette thèse de master qui a pour objectif d'analyser le rôle du média de masse dans la Société de Risque en effectuant un travail sur la littérature et en examinant les exemples de nouvelles est brièvement ci-dessous :

Dans la Société de Risque, ce qui est déterminant dans le rôle du média de masse ce sont les objectifs économiques et politiques des mécanismes institutionnels de pouvoir. Le risque est utilisé comme un contenu convaincant pour maintenir éveillé l'autorité de prise de décision qui est la base du pouvoir. Dans ce contexte, en tant qu'une organisation qui doit perdurer son existence économique, le média de masse aussi utilise le risque comme un contenu attractif pour maintenir éveillée l'intérêt de l'opinion publique. Par conséquent, le média de masse a une identité tridimensionnelle qui produit le risque dans la société de risque, qui doit être dirigée comme risque et qui perdure son existence économique avec l'effet qu'il a assuré du risque.

ABSTRACT

Reference point of the master thesis titled “Mass Media’s Role over Risk Society: Cervical Cancer Risk and Making News on HPV Vaccine’ is a risk communication method, which is one of the applications of Strategic Communication Method field. In the study, for effective risk communication method, it is aimed to present the detailed description of risk concept, different applications of risk as a communication and management strategy and the role of mass media in this respect.

In the master thesis titled ‘Mass Media’s Role over Risk Society: Cervical Cancer Risk and Making news on HPV Vaccine’, which is produced as three chapters, designing and presenting risk as a convincing message has been researched within the scope of interactions of mass media and public relations industry.

Basic foundation of the risk concept discussed within the study is, Risk Society Theory of German Sociologist Ulrich Beck. The theory has been chosen for it exposing the determinative aspect of risk in the society life, versatility in approaching to the risks in the modern world and its considerations regarding risks in sense ofscience, technology, politics and economics.

In the thesis, which aims to analyse the role of mass media in planning of risk communication studies, one of the sub-fields of application of Strategic Communication Management, in terms of risk, it is intended to examine the utilization methods of risk as a persuasion strategy for product and service purchase. In this respect, answers for the following questions have been sought:

a) Does the Mass Media position itself as a profit-oriented and economical entity that designs and presents risk in news form through interaction of the public relations industry in order to keep the public interest alive?

b) Does it position itself as a risk element which is managed by various strategies that threaten the authority and power of mechanisms of power?

c) Does it function as a total of power instruments that ensure the mechanisms of power to use risk as a persuasion and management strategy?

d) What kind of a role do the mechanisms that hold the economic and political power, profit-oriented organisations in particular, play in the process of making news on risk, and how do they work?

In the first chapter of this study produced by utilizing sociology, mass communication and strategic communication management literature, general definitions of risk concept in literature and daily language are covered. Its characteristics that distinguish it from uncertainty and danger are intended to be identified. In order to interpret risk clearer and create a frame for it, modernity, globalisation and reflexive modernisation concepts are identified in the study.

Taking the effects of risk to all processes within the daily life into consideration, it is presented within the frame of complementary theoretical studies which have an important place in respect of consumption, industry, information and communication technologies, and media consumption. In this respect, Traditional Society, Industrial Society, Consumerist Society, Society of the Spectacle, Network Society are given place in the study as introductory complementary information.

At the end of the first chapter in which the risk concept is discussed in general, it is intended to convey the theoretical limits of Risk Society. In the study, the basic titles that form a frame for the limits of Risk Society are as follows: Science-technique and specialization, information-responsibility-decision making, and power.

As for the second chapter of the study, the mass media is presented as the intersection point of these three elements that constitute the limits of risk society. The following three out of four questions, which constitute a reference point for the study, have been tried to be answered within this chapter: In this respect, in Risk Society, a) Does the Mass Media position itself as a profit-oriented and economical

entity that designs and presents risk in news form through interaction of the public relations industry in order to keep the public interest alive? b) Does it function as a total of power instruments that ensure the mechanisms of power to use risk as a persuasion and management strategy c) What kind of a role do the mechanisms that hold the economic and political power, profit-oriented organisations in particular, play in the process of making news on risk, and how do they work?

In this sense, clarifying and eliminating the uncertainty of mass media, identifications that highlight its entertainment environment providing and agenda generating features have been examined and presented with respect to individual reactions developed against risk. An alternative world fictionalizing common traits of risk and mass media are also presented within the second chapter of the study. In the chapter in which media effect theories are assessed within the scope of risk and individual reactions an alternative world fictionalizing common traits of risk and mass media are also highlighted.

Four basic functions of mass media in Risk Society are determined within this chapter, in which the identities of risk and mass media, that have characteristics of determinative power, have been discussed through their features that contain each other: a) Private sphere of political programmes and bureaucratic mechanisms that work to estimate and manage risk, b) Anxiety avoiding instruments, or information providing instruments that are used to manage uncertainties by people who have become defenceless against dangers, c) A new institutionalized power group that distributes content as a product of technology, d) A risk source that is endeavoured to be supervised through an auto control system or by power groups, because of the probable impacts the content it provides may leave on masses.

At this point, the techniques invoked by political mechanisms in order to manage risk elements that threaten their power, have the importance in revealing the role of mass media in risk society. In the strategic communication, media and social sciences literature researches and the inspected examples, it has been seen that decision and power mechanisms apply different practices through the mass media, with respect to risk. One of them is censorship. Application of censorship as a risk management strategy over the mass media has been demonstrated with examples

within the study. Censorship is used as a control mechanism when the media is considered a risk by the political mechanisms for target group's perception due to the content it produces. The practice, performed by the mechanisms of power by perceiving the content produced through mass media and the power of mass media is censorship. Censorship is an application that demonstrates the manageability of mass media in risk society. In addition to this, it can also be referred to as a risk management/risk controlling application applied where the mechanisms of power perceive and position mass media as an element of risk.

One of the most important applications in strategic communication, mass media's features in risk communication are presented at the end of the second chapter of the study. Risk 'awareness' right, expectation and need of the public determine the secondary role of media in risk society. Another role taken by the media that uses and manages risk as an instrument in order to manage the elements that threaten the power mechanisms in risk society is, to communicate the 'risk'. Risk communicating is a practice is discussed under risk management title in the literature. Process management and planning, on the other hand, are products of an organisational work and vision.

Mass media has a key role in risk communicating developed by the organizations within the scope of risk management. Basic material of the news content presented in risk communication studies based on mass media is risk. Risk news stand out of the 'happened' or 'taken place', of which define the news concept in general terms, or involves the 'possible' that might occur afterwards the happened. 'Negative or positive possibilities' that are likely to occur after an event, constitute a base for risk news.

At this point, making news on risk is a multi-directional process that is determined by the science, economy, media and dynamics of organizations. Mentioned process is discussed within the third and last chapter, titled "Mass Media's Role Over Risk Society: Cervical Cancer Risk and making news on HPV Vaccine". Third chapter aims to seek for answers to below given two of the four questions which are designed to be the reference point of the master thesis: a) Does Mass Media position itself as a profit-oriented and economical entity that designs

and presents risk in news form through interaction of the public relations industry in order to keep the public interest alive? b) What kind of a role do the mechanisms that hold the economic and political power, profit-oriented organisations in particular, play in the process of making news on risk, and how do they work?

Ethical aspect of strategic communication management is mentioned indirectly in the third chapter, which discusses making news on risk with respect to the interaction of public relations and media. In the chapter, it is aimed to convey the differences of risk communication demonstrated in practice and examples, which are expected to be formed pursuant to public's right to know in ideal definitions. In the contents examined with respect to this context, the methods of risk usage to render the news appealing for the obligation of maintaining the economical existence of the media is inspected. It is also endeavoured to examine the effect of public relations units to construction process of the news with respect to making news on risk.

The interaction performed by the PR industry and media for making news on risk has been studied upon 18 samples that are published within the frame of health journalism under this study. Discourse analysis technique of Van Dijk has been used for the study of press releases and news texts concerning making news on risk. As part of the study, effects of pharmaceutical company's press releases and assisting PR instruments (web sites and institutional social responsibility projects) to the news have been presented in comparison.

As a result of the study, from organizations to the media, it is observed that making news on risk is a strategic process. At this point, it could be concluded that the risk contents that are brought out as news should be considered as a whole from text format, to word choices and repetition, sourcing, influences aimed to be given to the reader through the content (fear, concern or empathy), identification, and past and future representations in the narration. Examples containing the exact same news text content with the press releases of organizations when compared are available. In addition to this, it could be observed that press releases set the vocabulary used in the news to a great extent. This demonstrates the fact that, in the world risks, mass media has become an interpreter for the PR industry, which serves to profit goals of organizations.

The case study performed within the scope of the study has also been chosen for making news on risk. Mass media's interaction with economical organizations in the risk society, and presentation techniques of risk with a news fiction have also endeavoured to be handled during the case study.

Basically, risk's usage as basic material of news, and presentation techniques have been examined in the case study. Mass media's interaction with PR industry, that serves as a source of information within the process of making news on risk has also been discussed within this context. Within the scope of the study, pharmaceutical companies have been designated as the operational area dealing with risk, while vaccine is the designated product type. There are two reasons for this selection: a) Pharmaceutical companies work in direct relation with scientific, economic and political mechanisms. b) On product basis, pharmaceutical companies do not work on reactive solutions concerning health, but on proactive solutions (vaccine, vitamin, etc.) as well. In summary, pharmaceutical industry has a multidirectional structure explicitly demonstrate the basic components of the society, science, economy, decision-makers and those affected by the made decisions. Correspondingly, people need to know the advancements concerning health to survive, while pharmaceutical companies need to have their studies known, promote their products to maintain their economical existence. Vaccine is situated at an essential position in health related risk management, as a proactive application aiming to manage health related risks. Therefore, the details concerning making news on risk can be directly observed in vaccine promoting strategies of pharmaceutical industries.

Promoting vaccines they have developed against Human Papilloma Virus (HPV) upon the risk of disease, promotion works of the two pharmaceutical companies operating worldwide, Merck Sharp & Dohme (MSD) ve GlaxoSmithKlein (GSK), lend assistance for assessing the role of mass media in risk society.

In the work that researches making news on risk from PR to media within the scope of cervical cancer and HPV vaccine, making news on risk has been discussed

in two stages in the context of position of media against private sector, and PR industry's interraction with media.

a) At Public Relations (PR) level: Transformation of risk to source document that ensures journalising through evidences of science environment and government agencies.

b) At Mass Media level: Journalism techniques for publishing risk-based content, which is produced by PR in printed media.

In the study, risk attraches attention as the element streightenin the persuation process while making information follow-up appealing. 6 instruments selected and used within the scope of PR by the two pharmaceutical companies in order to create a press reflection have been observed during the study.

- Press release
- Official web site
- Product-oriented web site
- Corporate Social Responsibility Application
- Press Meeting
- News work

At the first stage, media is the target group that is chosen for informing and persuasion through public relations practitioners in promoting of the product produced by the pharmaceutical companies. Risk is used as a title designed by different instruments by PR industry, in order to attract media organs and actors, and maintain the attraction. In the study, it has been observed that the below stated steps are being taken, while developing PR contents regarding promotion and presentation of proactive products, which will ensure the journaling of risk, and also examined within this study.

Classification of the Product

- Invention/ Define Invention
- Present the diseases it avoids and against which it protects
- Categorize the life threats the disease might cause

Classify the Risk Group

- By gender
- By age
- Upon results of the disease
- Effects to life-quality
- Fatal consequence

Refreshing the Memory or Raising Awareness Regarding The Past

- Describe the negativities and problems before the invention in the past
- Invoke statistical data to demonstrate the problem and negativities, confirm them with regarding opinion of science people
- Use people who suffered the problem and capable of making a story out of it as source.

Making a Future Scenario

- Describe the results of using the invention and not using the invention
- Prove the claims of the scenario with source person
- Use opinion leaders who used/support the solution

Study's findings on the journalising process of risk are outlined as below: It is observed that warning words are used in a strategical way to increase the concern level of the reader while journalising the risk. It has also been observed in the inspected news that the warning is used in news titles and spots that would lead the reader to whole text. Conditional sentences could also be identified remarkable as an effective method for journalising risks. Hereby, it has been observed that realization of a set of future possibilities are conveyed to the target group in a cause and effect relationship.

In the press, statistics that draw attention to the danger of the disease have been observed to be used by simplifying to daily language. In this respect, common phases that are catchy and make it easier for the reader to understand are found to be used in the news contents. Comparison amongst methods, applied to have the results foreseeable, has been encountered. As well as negative and positive words within the same sentence, stories of people who have and have not used the vaccine have been fictionalized in the news with same respect.

Usage of time is at a remarkable level in making news on risk. The intended time perception of the news has been arranged in two different ways, the present time or distant future in 5 to 20 years. As in "With a woman dying in every two minutes", the perception of the reader has been intended to focus on closeness and velocity of the danger through the present time.

Conjunctions such as but, however, nevertheless in order to emphasise a second contrary idea, condition or statement have been observed to be used frequently in news sentences. Usage of question patters that would speed the persuasion and decision processes by making the reader think of the past are also one of the techniques used in making news on risk. Statements that ensure the action-taking are also an assistive method for journalising risks. Mediation is also a remarkable technique used in making news on risk. In this respect, while vaccine represents a solution as a proactive health application against the disease, HPV virus has been observed to be mediated with cancer, problem, death, trouble, disaster words.

Raising doubts about the existing information in the target group's mind has been observed to be another technique invoked in making news on risk. In making news on risk, regardless from the content format, in all texts, raising doubts about target group's information and the sufficiency of their information is another strategy used.

From organizations to the media, making news on risk is a strategic process that has to be taken as whole with text formats, word selections, repetitions, selection

of source information, identification that the content aims to evoke in the reader, empathy, fear, concern rising wording and past and future descriptions.

The study also demonstrates the intensive interaction between the PR departments of organizations and the media. Examples containing the exact same news text content with the press releases of organizations when compared are found.. In addition to this, it could be observed that press releases set the vocabulary used in the news to a great extent.

The results obtained from this master thesis that intends to analyse the role of mass media in risk society by examining it through literature study and news examples are as follows in summary: determinants of the role of mass media in risk society are the economic and political goals of corporate mechanisms of power. To keep the authority of decision-making, which is the foundation of the power, risk is used as a persuasive content. With this regard, mass media, as an organization that has to maintain its economic existence, uses risk as an appealing content to keep public attention alive. Thus, mass media has a three dimensional identity which produces risk, needs to be managed as risk and sustains its economic existence with the effect it derives from risk.

ÖZET

"Risk Toplumunda Kitle Medyasının Rolü: Rahim Ağzı Kanseri Riski ve HPV Aşısının Haberleştirilmesi' başlıklı yüksek lisans tezinin çıkış noktası Stratejik İletişim Yönetimi alanının uygulamaları arasında yer alan risk iletişimi yönetimidir. Çalışmada etkin risk iletişimi yönetimi için, risk kavramının ayrıntılı tanımı, riskin bir iletişim ve yönetim stratejisi olarak farklı kullanımları ve bu bağlamda kitle medyasının rolü sunulmaya çalışılmıştır.

Üç bölüm olarak hazırlanan "Risk Toplumunda Kitle Medyasının Rolü: Rahim Ağzı Kanseri Riski ve HPV Aşısının Haberleştirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde riskin ikna edici bir mesaj olarak tasarlanması ve sunumu kitle medyası ve halkla ilişkiler endüstrisinin etkileşimi çerçevesinde araştırılmıştır.

Çalışma kapsamında ele alınan risk kavramının temel dayanağı Alman Sosyolog Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramı'dır. Kuram, riskin toplum yaşamındaki belirleyici yönünü ortaya koyması, modern dünyada riskleri ele alış biçimindeki çok yönlülük, bilimsel, teknolojik, siyasi ve ekonomik açıdan risklere ilişkin değerlendirmeleri nedeniyle yüksek lisans tezinin temel dayanağı olarak belirlenmiştir.

Stratejik İletişim Yönetiminin alt uygulama alanlarından biri olan risk iletişimi çalışmalarının planlanmasında kitle iletişim araçlarının risk çerçevesinde rolünü analiz etmeyi hedefleyen yüksek lisans tezinde; riskin ürün ve hizmet alımında ikna stratejisi olarak kullanım yöntemleri de irdelenmeye çalışılmıştır. Buna göre Kitle Medyası;

a) Halkla ilişkiler endüstrisi etkileşimiyle riski, kamuoyunun ilgisini canlı tutmak üzere haber formatında tasarlayan ve sunan kâr amaçlı ve ekonomik bir yapı olarak mı konumlanır?

b) İktidar mekanizmalarının yetki ve gücünü tehdit eden ve çeşitli stratejilerle yönetilen bir risk unsuru olarak mı konumlanır?

c) İktidar mekanizmalarının riski bir ikna ve yönetim stratejisi olarak kullanmasını sağlayan araçlar toplamı olarak mı işlev görür?

d) Başta kâr amaçlı işletmeler olmak üzere ekonomik ve siyasi gücü elinde bulunduran mekanizmalar riskin haberleştirilme sürecinde nasıl bir rol oynar ve hangi yöntemlerle çalışır? sorularına yanıt aranmıştır.

Sosyoloji, kitle iletişimi ve stratejik iletişim yönetimi kaynaklarından yararlanılarak hazırlanan bu çalışmanın ilk bölümünde risk kavramının literatürde ve gündelik dildeki genel tanımları aktarılmıştır. Belirsizlik ve tehlike kavramlarıyla ayırt edici yönleri tanımlanmaya çalışılmıştır. Risk kavramını daha net yorumlayabilmek ve sınırlarını çizmek için bilinmesi gereken anahtar kavramlar arasında modernite, küreselleşme ve refleksif modernizasyon kavramları da çalışma içinde tanımlanmıştır.

Riskin gündelik yaşamdaki tüm süreçlerde etkisi dikkate alınarak; tüketim, sanayi, bilgi ve iletişim teknolojileri, medya tüketimi çerçevesindeki yeri literatürde önem taşıyan tamamlayıcı kuramsal çalışmalar çerçevesinde sunulmuştur. Bu bağlamda; Geleneksel Toplum, Sanayi Toplumu, Tüketim Toplumu, Gösteri Toplumu, Ağ Toplumu tanımlarına da giriş niteliğinde tamamlayıcı bilgi olarak çalışmanın içinde yer verilmiştir.

Risk kavramının genel olarak verildiği birinci bölümün sonunda Risk Toplumunun kuramsal sınırları aktarılmaya çalışılmıştır. Çalışmada Risk Toplumunun sınırlarını çerçeveleyen temel başlıklar şöyledir: Bilim-teknik ve uzmanlaşma, bilgi-sorumluluk-karar alma, iktidar.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise kitle medyası; Risk Toplumunun sınırlarını oluşturan bu üç öğenin kesişme noktası olarak sunulmuştur. Bölüm dahilinde kitle medyasının rolü ilk olarak tanımlar çerçevesinde verilmiştir. Çalışmanın çıkış

noktasını oluşturan dört sorudan aşağıda belirtilen üçü bu bölümde yanıtlanmaya çalışılmıştır. Buna göre Risk Toplumunda Kitle Medyası;

a) İktidar mekanizmalarının yetki ve gücünü tehdit eden ve çeşitli stratejilerle yönetilen bir risk unsuru mudur?

b) İktidar mekanizmalarının riski bir ikna ve yönetim stratejisi olarak kullanmasını sağlayan araçlar toplamı mıdır?

c) Başta kâr amaçlı işletmeler olmak üzere ekonomik ve siyasi gücü elinde bulunduran mekanizmaların riskin haberleştirilme sürecine katkısı nasıldır, hangi yöntemleri kullanır?

Bu bağlamda kitle medyasının belirsizliğin netleştirilmesi ve giderilmesi, eğlence ortamı sunma ve gündem yaratma özelliklerini ön plana çıkaran tanımlar, riske karşı geliştirilen bireysel tepkiler çerçevesinde araştırılmış ve sunulmuştur. Risk ve kitle medyasının alternatif dünya kurgulayan ortak yönleri de çalışmanın ikinci bölümünde aktarılmıştır. Medya etki teorilerinin risk ve bireysel tepkiler çerçevesinde değerlendirildiği bölümde; risk ve kitle medyasının alternatif dünya kurgulayan ortak yönlerinin de altı çizilmiştir.

Risk ve kitle medyasının birbirlerini kapsayan yönleriyle; toplumsal açıdan belirleyici güç niteliğindeki kimliklerinin ele alındığı bu bölümde Risk Toplumunda kitle medyasının dört temel işlevi saptanmıştır: a) Riski öngörmek yönetmek için çalışan siyasi programlar ve bürokratik mekanizmaların özel alanı, b) Tehlikelere karşı savunmasız hale gelen insanların belirsizlikleri yönetmek için kullandığı bilgi sağlama aracı ya da korku ve kaygıdan uzaklaştıran kaçış aracı, c) Teknolojinin bir ürünü olarak içeriği dağıtan yeni bir kurumsallaşmış güç odağı, d) Sunduğu içeriğin kitleler üzerinde bırakması muhtemel etkileri nedeniyle güç odakları tarafından ya da otokontrol sistemiyle denetlenmeye çalışılan bir risk kaynağı.

Bu noktada siyasi mekanizmaların, iktidarlarını tehdit eden risk unsurlarını yönetmek için kitle medyası aracılığıyla başvurdukları teknikler, risk toplumunda kitle medyasının rolünü ortaya koymak açısından önemlidir. Çalışma kapsamında

yapılan stratejik iletişim, medya ve sosyal bilimler literatür araştırması ve incelenen örneklerde; karar ve iktidar mekanizmalarının risk çerçevesinde kitle medyası üzerinden farklı eylemler uyguladığı görülmüştür. Bunlardan biri sansürdür. Çalışma içinde sansürün, kitle medyası üzerinde bir risk yönetim stratejisi olarak kullanımı örneklerle açıklanmıştır. Siyasi mekanizmaların medyayı, ürettiği içerikler nedeniyle hedef kitlenin algısı için bir risk olarak değerlendirdiği noktalarda sansür, risk kontrol mekanizması olarak uygulanır. İktidar mekanizmalarının kitle medyası aracılığıyla sunulacak içeriği ve kitle medyasının gücünü bir risk olarak algılayarak gerçekleştirdiği eylem sansürdür. Sansür, risk toplumunda kitle medyasının yönetilebilir yönünü ortaya koyan bir uygulamadır. Buna ek olarak kitle medyasının iktidar mekanizmaları tarafından risk unsuru olarak konumlandığı ve algılandığı noktalarda gerçekleştirilen bir risk yönetimi/risk kontrol uygulaması olarak da adlandırılabilir.

Çalışmanın ikinci bölümünün sonunda stratejik iletişim alanındaki en önemli uygulamalardan biri olan risk iletişiminde kitle medyasının özellikleri aktarılmıştır. Kamunun risklerden ‘haberdar olma’ hakkı, beklentisi ve gereksinimi, medyanın risk toplumundaki ikincil rolünü belirler. Risk toplumunda iktidar mekanizmalarını tehdit eden unsurları yönetmek için riski araç biçiminde kullanan ve yöneten medyanın üstlendiği diğer rol ise ‘riskin’ iletişimini sağlamaktır. Risk iletişimi literatürde risk yönetimi başlığı altında ele alınan bir etkinliktir. Süreç yönetimi ve planlaması ise örtgütsel bir çalışmanın ve vizyonun ürünüdür.

Kurumların risk yönetimi kapsamında geliştirdikleri risk iletişiminde kitle medyası kilit bir role sahiptir. Kitle medyasının zemin oluşturduğu risk iletişim çalışmalarında sunulan haber içeriğinin hammaddesi ise risktir. Risk haberleri, genel itibarıyla haber kavramını tanımlayan ‘olmuş’ ya da ‘meydana gelmişlerin’ dışında kalır ya da meydana gelmiş olanların ardından ‘olabilecekleri’ içerir. Risk haberlerinin temelini ise bir olay sonrası yaşanması muhtemel ‘olumsuz veya olumlu ihtimaller’ oluşturur.

Riskin haberleştirilmesi bu noktada bilim, ekonomi, medya ve işletmelerin dinamikleriyle belirlenen çok yönlü bir süreçtir. Söz konusu süreç Riskin Haberleştirilmesi: Rahim Ağzı Kanseri Riski ve HPV Aşısı” başlıklı üçüncü ve son

bölümünde ele alınmıştır. Üçüncü bölüm, yüksek lisans tezinin çıkış noktası olarak tasarlanan dört sorudan aşağıda belirtilen ikisine doğrudan yanıt aramak üzere hazırlanmıştır. Risk Toplumunda Kitle Medyası a)Halkla ilişkiler endüstrisi etkileşimiyle riski kamuoyunun ilgisini canlı tutmak üzere haber formatında tasarlayan ve sunan kâr amaçlı bir yapı olarak mı ön plana çıkar? b) Başta kâr amaçlı işletmeler olmak üzere ekonomik ve siyasi gücü elinde bulunduran mekanizmaların riskin haberleştirilme sürecine katkısı nasıldır, hangi yöntemleri kullanır? soruları bu bölümde yanıtlanmaya çalışılmıştır.

Riskin haberleştirilmesini halkla ilişkiler ve medya etkileşimi çerçevesinde ele alan üçüncü bölümde stratejik iletişim yönetiminin etik çerçevesine ise dolaylı olarak değinilmiştir. Bölümde ideal tanımlarda kamunun bilme hakkı çerçevesinde şekillenmesi beklenen risk iletişiminin, uygulamada ve örneklerde gösterdiği farklılıklar aktarılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda incelenen içeriklerde, medyanın ekonomik varlığını sürdürme zorunluluğu ile haberi ilgi çekici kılmak için riski kullanım biçimine bakılmıştır. Riskin haberleştirilmesi bağlamında ayrıca işletmelerin halkla ilişkiler birimlerinin haberin inşa edilme sürecine olan etkisi de incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında, halkla ilişkiler endüstrisi ve medyanın riski haberleştirmek üzere gerçekleştirdikleri etkileşim, sağlık haberciliği çerçevesinde yayınlanan 18 örnek üzerinden incelenmiştir. Riskin haberleştirilmesine yönelik basın bülteni ve haber metinlerinin incelemelerinde Van Dijk'in söylem analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İnceleme kapsamında, ilaç firmalarının basın bültenleri ve yardımcı halkla ilişkiler araçlarının (web sitesi ve kurumsal sosyal sorumluk projesi) habere etkisi karşılaştırmalı olarak aktarılmıştır.

Çalışmanın sonucunda işletmelerden medyaya riskin haberleştirilmesinin stratejik bir süreç olduğu gözlenmiştir. Bu noktada haberleştirilmiş risk içeriklerinin; metin formatı, kelimelerin seçimi ve tekrarı, kaynak kullanımı, içeriğin okur üzerinde yaratmayı hedeflediği etkiler; (korku, kaygı ya da empati) özdeşleşme, anlatımda geçmiş ve gelecek tasvirleriyle bütüncül olarak ele alınması gerektiği söylenebilir. Çalışma aynı zamanda işletmelerin halkla ilişkiler departmanları ile medya arasındaki yoğun etkileşimini de göstermektedir. Haber içeriğinde kullanılan

metinler işletmelerin basın bültenleriyle karşılaştırıldığında kullanılan içeriğin birebir aynı olduğu örneklere rastlanmıştır. Bunun yanı sıra haberlerin kelime dağarcığını, büyük ölçüde basın bültenlerinin belirlediği söylenebilir. Bu da risklerin dünyasında kitle medyasının işletmenin kâr hedeflerine hizmet eden halkla ilişkiler endüstrisinin bir çeşit tercümanına dönüştüğünü göstermektedir.

Çalışma içinde yapılan vaka inceleme çalışması da riskin haberleştirilmesi kapsamında seçilmiştir. Risk Toplumunda kitle medyasının ekonomik kurumlarla etkileşimi, riskin haber kurgusuyla sunum teknikleri de vaka çalışmasında ele alınmaya çalışılmıştır.

Vaka araştırmasında temel olarak riskin, haberin hammaddesi olarak kullanımı ve sunuş teknikleri incelenmiştir. Kitle medyasının, riski haberleştirme sürecinde bilgi kaynağı olan halkla ilişkiler endüstrisiyle etkileşimi de bu bağlamda ele alınmıştır. Çalışma kapsamında riski ele alan işletme sahası olarak ilaç firması, ürün türü ise aşı olarak belirlenmiştir. Bu seçimin iki nedeni vardır: a) İlaç firmaları bilimsel, ekonomik ve siyasi mekanizmalarla doğrudan ilişkili çalışır. b) İlaç firmaları ürün bazında sağlığa ilişkin reaktif değil proaktif çözümler üzerine de (aşı, vitamin vb.) çalışmaktadır. Özetle ilaç endüstrisi Risk Toplumunun temel öğelerini; bilimi, ekonomiyi, karar alıcıları ve alınan kararlardan etkilenenleri net biçimde ortaya koyan, çok yönlü bir yapıya sahiptir. Buna paralel, insanların hayatta kalabilmek için sağlığa ilişkin gelişmeleri bilmeye, ilaç firmalarının ise ekonomik varlıklarını sürdürebilmek için çalışmalarını bildirmeye, ürünlerini tanıtmaya gereksinimleri vardır. İlaç endüstrisinin ürün kategorileri içinde aşı, sağlığa ilişkin riskleri yönetmeyi hedefleyen proaktif bir uygulama olarak özel bir yere konumlanır. Dolayısıyla riskin haberleştirilmesine ilişkin ayrıntılar, ilaç endüstrilerinin aşı tanıtım stratejilerinde doğrudan gözlemlenebilmektedir.

Dünya genelinde faaliyet gösteren iki ilaç firmasının - Merck Sharp & Dohme (MSD) ve GlaxoSmithKlein (GSK) - Human Papilloma Virüsüne (HPV) karşı geliştirdikleri aşıları, hastalık riski üzerinden tanıtma ve sunma çalışmaları, risk toplumunda kitle medyasının rolünü de değerlendirmeye yardımcı olmaktadır.

Halkla ilişkilerden medyaya riskin haberleştirilmesini rahim ağzı kanseri riski ve HPV aşısı çerçevesinde inceleyen çalışmada riskin haberleştirilmesi; medyanın özel sektör karşısındaki konumu ile halkla ilişkiler endüstrisinin basın ile etkileşimi bağlamında 2 basamakta ele alınmıştır.

a) Halkla İlişkiler Düzeyinde: Riskin bilim dünyasının ve resmi kurumların kanıtlarıyla haberleştirmeyi sağlayacak kaynak dokumana dönüştürülmesi.

b) Kitle Medyası Düzeyinde: Halkla ilişkiler tarafından hazırlanan risk temelli içeriğin, yazılı basında haberleştirilme teknikleri.

Çalışmada risk, bilginin takip edilmesini cazip kılarken ikna aşamasını güçlendiren unsur olarak da dikkati çekmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen iki ilaç firmasının, basın yansıması oluşturabilmek için halkla ilişkiler çerçevesinde seçtiği ve kullandığı 6 araç gözlenmiştir.

- Basın bülteni
- Kurumsal web sitesi
- Ürün bazlı web sitesi
- Kurumsal Sosyal Sorumluluk Uygulaması
- Basın toplantısı
- Haber çalışması

İlaç endüstrisinin ortaya koyduğu ürünün tanıtım çalışmalarında halkla ilişkiler uygulayıcıları aracılığıyla bilgilendirme ve ikna için seçtiği hedef kitle ilk etapta medyadır. Risk, medya organlarının ve aktörlerinin ilgisini çekmek ve canlı tutabilmek için halkla ilişkiler endüstrisi tarafından farklı araçlarla tasarlanan bir başlık olarak kullanılmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen, riskin haberleştirilmesini sağlayacak, proaktif ürünlerin tanıtım ve sunumuna ilişkin halkla ilişkiler içeriklerinin aşağıdaki adımlar çerçevesinde geliştirildiği araştırmada gözlemlenmiştir.

Ürün sınıflandırma

- Buluş/Buluşu tanımla,
- Koruduğu ve önlediği hastalıkları sun,
- Hastalıkların yol açması muhtemel hayati riskleri kategorilendir.

Risk Grubunu sınıflandır

- Cinsiyete göre
- Yaşa göre
- Hastalığın sonuçları üzerine
- Yaşam kalitesine etki
- Ölümcül sonuç

Hafızayı tazeleme ya da geçmişle ilgili farkındalık yaratmak

- Buluştan önce geçmişe ilişkin sorunun ve olumsuzlukların bir tasvirini yap,
- Sorun ve olumsuzlukları istatistiklerle ortaya koy, bilim adamlarıyla onayla,
- Sorunu tecrübe eden, deneyimi hikâyeleştirilebilecek mağdur kaynak kişileri kullan.

Gelecek senaryosu hazırlamak

- Buluşun kullanılması ya da kullanılmaması durumunda sonuçların tasvirini yap,
- Senaryonun iddialarını kaynak kişi ile ispatla,
- Çözümü kullanan/destekleyen kanaat önderleri kullan.

İncelemede riskin haberleştirilme sürecine ilişkin bulgular özetle şu şekildedir: Riskin haberleştirilmesinde okurda kaygı düzeyini artıracak uyarı niteliğindeki kelimelerin stratejik biçimde kullanıldığı gözlemlenmiştir. İncelenen haberlerde uyarının haber başlıklarında ve okurun metnin tamamına yönlendirecek spotlarda kullanıldığı gözlemlenmiştir. Koşul belirten cümlelerin de riskin haberleştirilmesinde etkin bir yöntem olarak dikkati çektiği söylenebilir. Böylelikle, geleceğe ilişkin

ihtimaller dizisinin gerçekleştirilmesi dolaylı bir neden-sonuç ilişkisi içinde hedef kitleye aktarıldığı gözlemlenmiştir.

Basında, hastalığın tehlikeli boyutuna dikkati çekecek istatistiklerin gündelik dile indirgenerek verildiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda okurun anlamasını kolaylaştıracak ve akılda kalacak deyim ve kalıplaşmış söz öbeklerine haber içeriklerinde rastlanmıştır. Riskin haberleştirilmesinde sonucun öngörülebilir olmasını sağlamak için başvurulan yöntemler arasında karşılaştırmaya rastlanmıştır. Olumlu ve olumsuz kelime seçimlerinin aynı cümlede kullanılması kadar, aşı olan ve olmayan kişilerin hikâyeleri de bu mantık içinde haberde kurgulanmıştır.

Riskin haberleştirilmesinde zaman kullanımı dikkat çekici boyuttadır. Haberde zaman algısı şimdiki zaman, şu an ve 5 ila 20 yıl arasında değişen uzak gelecek olmak üzere üç şekilde kurgulanmıştır. “2 dakikada bir, bir kadının ölmesi ile” okurun algısı şimdiki zaman üzerinden tehlikenin yakınlığına ve hızına vurgu yapacak şekilde kullanılmıştır.

Ama, fakat, yalnız, ancak gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi, koşulu ya da açıklamayı vurgulamak için bağlaç kullanımı haber cümlelerinde sıkça kullanıldığı gözlemlenmiştir. Okuru, geçmişe dönük düşündürerek, ikna ve karar sürecini hızlandıracak soru kalıplarının kullanımı da riskin haberleştirilmesinde kullanılan tekniklerden biridir. Harekete geçirmeyi sağlayacak söylemler de metinde riskin haberleştirilmesine yardımcı bir yöntemdir. Riskin haberleştirilmesinde, dolayımlamanın da bir teknik olarak kullanıldığı dikkati çekmiştir. Buna göre aşı, hastalığa karşı proaktif bir sağlık uygulaması olarak çözümü temsil ederken, HPV Virüsünün ise kanser, problem, ölüm, bela, felaket kelimeleri ile dolayımlandığı gözlenmiştir.

Hedef kitlenin dağarcığındaki mevcut bilgi hakkında şüphe yaratmak, riskin haberleştirilmesinde başvurulan bir diğer teknik olarak gözlenmiştir. Riskin haberleştirilmesinde ise içerik formatına bakılmaksızın tüm metinlerde hedef kitlenin bilgisine, bilgisinin yeterliliğine dayalı şüphe yaratmak bir strateji olarak kullanılmaktadır.

İşletmelerden medyaya riskin haberleştirilmesi; metin formatı, kullanılan kelimelerin seçimi, tekrarı, kaynak bilgi seçimi, içeriğin okur üzerinde yaratmayı hedeflediği özdeşleşme, empati, korku, kaygı yaratan anlatım geçmiş ve gelecek tasvirleriyle bütüncül ele alınması gereken stratejik bir süreçtir.

Çalışma, işletmelerin halkla ilişkiler departmanları ile medya arasındaki yoğun etkileşimi de göstermeyi hedeflemiştir. Haber içeriğinde kullanılan metinler işletmelerin basın bültenleriyle karşılaştırıldığında kullanılan içeriğin birebir aynı olduğu örneklere rastlanmıştır. Bunun yanı sıra haberlerin kelime dağarcığını büyük ölçüde basın bültenlerinin belirlediği söylenebilir.

Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü, literatür çalışması ve haber örnekleri üzerinden inceleyerek analiz etmeyi hedefleyen bu yüksek lisans tezinden elde edilen özetle şöyledir: Risk toplumunda kitle medyasının rolünde belirleyici olan kurumsal iktidar mekanizmalarının ekonomik ve siyasi hedefleridir. İktidarın temeli olan karar alma yetkisini canlı tutmak için risk ikna edici bir içerik olarak kullanılır. Bu bağlamda kitle medyası da ekonomik varlığını da sürdürmek durumunda olan bir organizasyon olarak riski; kamuoyunun ilgisini canlı tutacak cazip bir içerik olarak kullanır. Dolayısıyla kitle medyası risk toplumunda riski üreten, risk olarak yönetilmesi gereken ve riskten sağladığı etkiyle ekonomik varlığını sürdüren üç boyutlu bir kimliğe sahiptir.

GİRİŞ

"Risk Toplumunda Kitle Medyasının Rolü: Rahim Ağzı Kanseri Riski ve HPV Aşısının Haberleştirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezi; riskin, bir ikna ve algı yönetimi stratejisi olarak kullanımında kitle medyasının rolünü ve içerik geliştirme sistematiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışma, stratejik iletişim yönetimi ile birlikte medya okuryazarlığı alanında aşağıdaki dört başlığa hizmet etmek üzere tasarlanmıştır.

a) Stratejik İletişim Yönetiminin alt uygulama alanlarından biri olan risk iletişimi çalışmalarının daha etkili planlanabilmesi için risk kavramının ne olduğu ve ne olmadığına ilişkin kapsamlı bir kaynak sunabilmek.

b) Risk iletişiminde temel aktör olan kitle iletişim araçlarınının daha etkili kullanılabilmesi için araçların konumunu ve risk çerçevesindeki işlevini ortaya koyabilmek.

c) Stratejik İletişim Yönetimi etiğinde en önemli maddelerden biri olan halkla ilişkiler endüstrisi ve kitle medyası etkileşimini; risk bağlamında ele almak. Riskin ürün ve hizmet alımında ikna stratejisi olarak kullanım yöntemlerine dikkati çekmek.

d) Medyadaki haber içeriklerinde riskin doğrudan ve dolaylı kullanımını analiz etmek ve riskin haberleştirme sürecinde kullanılan teknikleri ortaya koyarak, özellik kamuoyunu medya tüketimi konusunda bilinçlendirmeyi hedefleyen medya okur yazarlığı alanına destek sağlamak.

Çalışmada, risk kavramının temel dayanağı Alman Sosyolog Ulrich Beck'in Risk Toplumu kuramıdır. Kuram çerçevesinde risk, yaşadığımız çağda insanı ve toplumu dönüştüren, politik, bilimsel ve sosyal bir kavram olarak tanımlanmış; bilim-teknoloji, uzmanlaşma, karar alma-sorumluluk ve iktidar ise süreci belirleyen birer faktör olarak çalışmada sunulmuştur. Sosyoloji, antropoloji, medya ve stratejik iletişim yönetimi literatüründen yararlanılarak hazırlanan çalışma, aşağıdaki sorular çerçevesinde şekillenmiştir. Buna göre Kitle Medyası;

a) Halkla ilişkiler endüstrisi etkileşimiyle riski, kamuoyunun ilgisini canlı tutmak üzere haber formatında tasarlayan ve sunan kâr amaçlı ve ekonomik bir yapı olarak mı konumlanır?
b) İktidar mekanizmalarının yetki ve gücünü tehdit eden ve çeşitli stratejilerle yönetilen bir risk unsuru olarak mı konumlanır?
c) İktidar mekanizmalarının riski bir ikna ve yönetim stratejisi olarak kullanmasını sağlayan araçlar toplamı olarak mı işlev görür?
d) Başta kar amaçlı işletmeler olmak üzere ekonomik ve siyasi gücü elinde bulunduran mekanizmalar riskin haberleştirilme sürecinde nasıl bir rol oynar ve hangi yöntemlerle çalışır?

Bu sorular çerçevesinde Risk Toplumunda Kitle Medyasının Rolünü yorumlayabilmek, her şeyden önce risk kavramının gündelik dilde ve sosyal bilimler literatüründeki tanımını ayrıştırmakla mümkündür. Bununla birlikte riskin tarihsel süreç içinde tanımında meydana gelen farklılıklar da kavramın net olarak anlaşılabilmesi için açıklanmıştır.

Risk kavramı en yalın ifadeyle; gerçekleştirilecek bir girişimin beklenen sonucunu olumsuz/olumsuz yönde etkileyebilecek faktörler ya da sonuçtan doğabilecek olumlu/olumsuz durum şeklinde tanımlanabilir. Bu genel tanımda dikkat edilmesi gereken esas nokta "olumlu/olumsuz" ifadesidir. Risk, gündelik dilde bir olayın gerçekleşmesi muhtemel olumsuz hatta tehlikeli sonucu olarak algılanır. Oysa risk geleceğe ilişkin ihtimalleri içerir ve bu ihtimaller içinde artı ve eksi bir aradadır. Risk her zaman iki unsurun birleşimine atıfta bulunur: Doğa olayları ya da insan eylemleri.

Bununla birlikte risk özellikle gündelik dilde ve bireylerin algısında tehlike ve belirsizlik kavramlarıyla eş tutulur. Bu nedenle risk üzerine yapılan bir çalışmanın doğru yönetilebilmesi için bu kavramların ayrımının da net çizilmesi gerekir. Buna göre tehlike; insan varlığına ya da onun değer verdiklerine yönelik tehdittir. Risk, olayların çapı ve sonuçlarının bilgi dahilinde göreceli olduğu ve olasılıkların eşit ölçüde rol aldığı ihtimaller üzerine kurulan, geleceğe ilişkin bir çeşit senaryodur. Belirsizlik ise değişimin yönünün bilgi dahilinde görecelidir. Ancak risk kaynakları, sonuçları ve olayların ihtimali ve çapı bir kesinlik üzerine kurulamaz.

Geleceği tüm olasılıklıklarıyla bilme isteği ve yönetme çabası, insanın, hayatta kalma güdüsünün bir ürünüdür. Bu bağlamda risk de insanlık tarihiyle yaşıt ve sosyal bir kavram olarak karşımıza çıkar. Riskin tanımı ve kaynağı, ilkel ve modern toplumlara göre farklılık gösterir. İlkel toplumlarda riskin kaynağı, tanımlanması mümkün olmayan doğaüstü güçlere atfedilirken modern toplumlarda riskin kaynağı insan, insani eylemler, kararlar ve bunların sonuçlarıdır.

Çalışmanın temel dayanağı olan Risk Toplumu tezinde de Ulrich Beck, riski modern bir kavram olarak olarak yorumlar. Beck, moderniteyle ilişkilendirdiği riski tanımlarken kullandığı iki anahtar kavram vardır: a) Küreselleşme b) En yalın şekliyle kişinin eylemleri üzerine düşünmesi olarak yorumlanabilecek refleksif modernite. Bu noktada "Risk Toplumunda Kitle Medyasının Rolü: Rahim Ağzı Kanseri Riski ve HPV Aşısının Haberleştirilmesi" başlıklı çalışmada anahtar kavramlar çerçevesinde küreselleşme, modernite ve refleksif modernite de kısaca tanımlanmıştır. Ulrich Beck'in Risk Toplumu tezinin doğru okunması ve yorumlanması sosyoloji ve iletişim literatüründe önemli bir yere sahip olan bazı toplum tiplerin bilmeyi gerekli kılar. Bu noktada Geleneksel Toplum, Sanayi Toplumu, Tüketim Toplumu, Gösteri Toplumu, Enformasyon Toplumu, Ağ Toplumu da Risk Toplumunu tamamlayıcı birer öğe olarak çalışma çerçevesinde aktarılmıştır.

Risk Toplumunun genel hatlarının çizildiği birinci bölümde Risk Toplumunun ayırt edici dört yönü ortaya çıkar: a) Geleceğe ilişkin bir kavram olarak çift kutuplu doğaya sahip riskler, b) Kurumsallaşmış ya da bilimsel-teknolojik mekanizmalarla sonuçları kontrol edilmeye ya da öngörülmeye çalışılan tehlikeler, c) Yeni bir toplum

tipi yaratan bireyselleşme d) Bütün bunların nedeni olmasının yanı sıra, sonuçlarıyla kendi kabuğunu güçlendiren bir süreç olan küreselleşme. Bu dört öğe Risk Toplumunun ayırt edici yönleri olarak değerlendirilebilir.

Risk Toplumunun genel hatlarını belirleyen temel başlıklar ise çalışma içinde üçe ayrılarak sunulmuştur: a) Bilim-Teknik Uzmanlaşma, b) Bilgi, Sorumluluk-Karar Alma c) İktidar. Risk Toplumunun çerçevesi olarak verilen bu üç başlık da kitle medyasını tanımlama ve konumlandırma sürecinde önemli bir yere sahiptir.

Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü inceleyen bu çalışmada kitle medyası ekonomik, siyasal, toplumsal, bilim ve teknoloji ile ilerleyen çok yönlü bir yapı olarak ele alınır. Bu çerçevede Risk Toplumunun sınırlarını çizen üç başlık birinci bölümün sonunda kitle medyasını temel alarak ayrıntılarıyla sunulmuştur.

"Risk Toplumu ve Kitle Medyası" başlıklı ikinci bölüm kapsamında ise ilk olarak Risk Toplumunun genel hatlarını belirleyen a) Bilim-Teknik Uzmanlaşma, b) Bilgi, Sorumluluk-Karar Alma c) İktidar başlıkları çerçevesinde kitle medyasının genel bir profili aktarılmıştır.

Risk Toplumunda Kitle Medyasının genel konumu ise dört başlıkta aktarılmıştır: Buna göre a) Riski öngörmek yönetmek için çalışan siyasi programlar ve bürokratik mekanizmaların özel alanı, b) Tehlikelere karşı savunmasız hale gelen insanların belirsizlikleri yönetmek için kullandığı bir bilgi ya da korku ve kaygıdan uzaklaştıran kaçış aracı, c) Teknolojinin bir ürünü olarak içeriği dağıtan yeni bir kurumsallaşmış güç odağı, d) İçeriğinin kitleler üzerinde bırakması muhtemel etkiler nedeniyle güç odakları ya da otokontrol sistemiyle denetlenmeye çalışılan bir risk kaynağı.

Risk Toplumunda kitle medyasının, "insanların belirsizlikleri yönetmek için kullandığı bir bilgi-başvuru kaynağı ya da korku ve kaygıdan uzaklaştıran araç misyonu" Ulrich Beck'in Kosmopolitanizasyon kavramı ile ilişkilendirilerek aktarılmıştır. Bu yönüyle Risk Toplumunda kitle medyası bireyler için alternatif bir dünya inşa eder. Risk Toplumu üyeleri kitle medyasının etkisiyle dört ayrı dünyanın vatandaşı olarak yorumlanabilir: a) Risklerin üretildiği reel dünya bir başka ifadeyle

bugünün dünyasında; b) Risklerin konumlandıkları geleceğin dünyasında; c) Risklerin gerçekleşme ihtimali üzerine kurulan senaryoların dünyasında ve d) Riskin muhtemel olumsuz etkilerinin yarattığı panik ve umutsuzluktan uzaklaştıran alternatif bir 'başka' dünya. Bu dört ayrı dünyanın inşasında kitle medyası başroldedir. Sonuç olarak kitle medyası ve riskler küresel kimlikleri kadar zihinlere de sınır ötesi bir hareket kabiliyeti sağlayan özellikleriyle de incelenmişlerdir.

Ulrich Beck, riskin birey üzerindeki etkisini ise üç başlıkla aktarır: İnkar, kayıtsızlık ya da dönüşüm. Bireylerin risk karşısında geliştirdikleri tepkilerde, risk haberini sunan kitle iletişim araçlarının payı ve etkisi ele alınmıştır. Risk içeriğinin hedef kitle üzerinde yarattığı etkiler medya etki kuramlarından; gündem belirleme, ekme ve kültürel göstergeler, sessizlik sarmalı, bilgi eksikliği ve hipodermik şırınga (uyaran-tepki) modeliyle ilişkilendirilerek açıklanmıştır. Medya etki kuramları başlığı altındaki verilen bu modeller Beck'in altını çizdiği reaksiyonlarla paralellik göstermesi ve kitle medyasının Risk Toplumundaki rolünü ortaya koymak bakımından önemlidir.

Tez çalışmasının ikinci bölümünün sonunda ise Risk Toplumu'nda Kitle Medyasının Rolü, kitle medyasının hizmet ettiği kamuoyu ve güç odakları çerçevesinde ele alınarak aktarılmıştır. Riskin bir ikna mekanizması olarak kitle medyası aracılığıyla kullanımını açıklamak bu başlığın temel hedefidir. Siyasi ve ekonomik kurumların, iktidarlarını tehdit eden risk unsurlarını yönetmek için kitle medyası aracılığıyla başvurdukları teknikler, Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü ortaya koymak açısından önemlidir. Bu noktada Kitle Medyasını bir risk olarak algılayan ve değerlendiren iktidar mekanizmalarının uygulaması sansür başlığıyla açıklanmış ve örneklendirilmiştir. İktidar mekanizmalarının kitle medyası aracılığıyla riski bir ikna ve algı yönetimi olarak kullandığı örnekler ise propaganda, dezenformasyon ve spin kavramlarıyla açıklanmıştır. İkinci bölümün son başlığında ise riskin iletişimine değinilmiştir. Bu başlık altında riskin, kitle medyasının ürün ve hizmeti diyebileceğimiz haberin oluşturulmasındaki etkisi tanımlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise risk toplumunda kitle medyasının riski haberleştirme tekniği ve bu süreçte birer ekonomik varlık olarak işletmelerle

etkileşimi ele alınmıştır. Bu etkileşimde risk toplumunda kitle medyasının ekonomik organizasyonlarla olan ilişkisi ve medyanın bu yapılar karşısında konumu da ortaya konmaya çalışılmıştır.

"Riskin Haberleştirilmesi: Rahim Ağzı Kanseri Riski Ve HPV Aşısının Haberleştirilmesi" başlıklı üçüncü bölümün çıkış noktası medya ve halkla ilişkiler etkileşimdir. Bu bağlamda riskin haber olarak kitle medyasında yer alma sürecine kadar geçirdiği evreler, riskin haberleştirilmesinde kullanılan teknikler de aktarılmaya çalışılmıştır. Riskin Haberleştirilmesi ile kitle medyasının ekonomik güç odakları karşısındaki konumu da vaka çalışması kapsamında tartışılmıştır.

Üçüncü bölüm kapsamında yer alan "Riskin Haberleştirilmesi: Rahim Ağzı Kanseri Riski ve HPV Aşısı" başlıklı araştırma riskin haberleştirilmesi, medyanın özel sektör karşısındaki konumu ile halkla ilişkiler endüstrisinin basın ile etkileşimi bağlamında iki basamakta ele alınmıştır.

a) *Halkla İlişkiler Düzeyinde:* Riskin bilim dünyasının ve resmi kurumların kanıtlarıyla haberleştirmeyi sağlayacak kaynak dokumana dönüştürülmesi.

b) *Kitle Medyası Düzeyinde***:** Halkla ilişkiler tarafından hazırlanan risk temelli içeriğin yazılı basında haberleştirilme teknikleri .

İnceleme kapsamında, HPV aşısını piyasaya süren iki ayrı ilaç firmasının basın bültenlerinin ulusal basındaki haber örneklerine yansıması içerik çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. "Rahim ağzı kanseri riskine karşı önlem" olarak piyasaya sürülen aşının, kanser riski üzerinden medyada sunumu, risk toplumunda kitle medyasının rolünü anlamlandırmak için önemlidir. Çalışma kapsamında, halkla ilişkiler endüstrisi ve medyanın riski haberleştirmek üzere gerçekleştiridikleri etkileşim, sağlık haberciliği çerçevesinde yayınlanan 18 örnek üzerinden incelenmiştir. İncelenen içerik, ilaç firmalarının basın bültenleriyle yaklaşık aynı tarihlerde ulusal basına yansıyan haberlerden derlenmiştir.

Araştırmanın temel hedefi, riskin, haberin hammaddesi olarak kullanılma ve sunuş tekniklerini incelemektir. Kitle medyasının, riski haberleştirme sürecinde

kaynağı olan halkla ilişkiler endüstrisiyle etkileşimi de bu bağlamda ele alınmış başlıklar arasındadır. Çalışma kapsamında riski ele alan işletme türünün ilaç firması, ürün türünün ise aşı olarak belirlenme nedenleri şu şekilde sıralanabilir: a) İlaç firmaları bilimsel, ekonomik ve siyasi mekanizmalarla doğrudan ilişkili çalışır. b) İlaç firmaları ürün bazında sağlığa ilişkin reaktif değil proaktif çözümler üzerine de (aşı, vitamin vb.) çalışmaktadır. Özetle ilaç endüstrisi risk toplumunun temel öğelerini; bilimi, ekonomiyi, karar alıcıları ve alınan kararlardan etkilenenleri net biçimde ortaya koyan, çok yönlü bir yapıya sahiptir. Buna paralel, insanların hayatta kalabilmek için sağlığa ilişkin gelişmeleri bilmeye, ilaç firmalarının ise ekonomik varlıklarını sürdürebilmek için çalışmalarını bildirmeye, ürünlerini tanıtmaya gereksinimleri vardır. İlaç endüstrisinin ürün kategorileri içinde aşı, sağlığa ilişkin riskleri yönetmeyi hedefleyen proaktif bir uygulama olarak, sağlığa ilişkin risklerin yönetiminde özel bir yere konumlanır. Dolayısıyla riskin haberleştirilmesine ilişkin ayrıntıların değerlendirilmesinde; ilaç endüstrilerinin aşı tanıtım stratejileri kullanılabilir örnek olarak seçilmiştir.

Riskin haberleştirilmesine yönelik basın bülteni ve haber metinlerinin incelemelerinde Van Dijk'in söylem analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İnceleme kapsamında, ilaç firmalarının basın bültenleri ve yardımcı halkla ilişkiler araçlarının (web sitesi ve kurumsal sosyal sorumluk projesi) habere etkisi karşılaştırmalı olarak aktarılmıştır. Riskin haberleştirilmesine ilişkin çıkarımlar ve değerlendirmelerin oluşturulmasında, haber ve basın bültenleri arasındaki temasın irdelenmesinde, çalışma için seçilen örnekler Van Dijk'in söylem analizi metodlarından; global uyum, imalar (metin arka plan), haberin hiyerarşik şeması, stil-retorik, sosyal-kültürel bağlam kuralları çerçevesinde okunmuş ve yorumlanmıştır.

Buna göre, çalışmaya konu olan metinlerde; Başlık, Giriş Paragrafı, Ana Olaylar, Bağlam-Tarihten oluşan haberin hiyerarşik şemasında riskin doğrudan ve dolaylı kullanımına bakılmıştır. Riske ilişkin karmaşık enformasyonları anlaşılır kılmak, daha etkili hale getirmek için kullanılan indirgeme teknikleri incelenmiştir. Özellikle haberlerde metnin arka planını anlamlandırmayı sağlayacak, riske ilişkin "imalar" aranmıştır. Riski ortaya koymak için, benzer söylemleri farklı sözcükler ya da cümle yapılarıyla farklı yollardan yaratmaya yardımcı olan kullanımlar aranmıştır.

Haberleştirme sürecine destek olarak riskin sosyal ve kültürel bağlam içinde kullanımı da çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

Kitle medyasının halkla ilişkiler endüstrisi etkileşiminde riskin kullanım biçimleri; medyanın riski üreten iktidar mekanizmaları tarafından belli uygulamalarla denetlenen yönü, iktidar mekanizmalarının riski bir ikna ve yönetim stratejisi olarak kullanma biçimleri ve riskin haberleştirilme sürecinde kitle medyasının rolü sonuç bölümünde aktarılmıştır.

I. RİSK TOPLUMU: KAVRAM VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Ulrich Beck'in Risk Toplumu kuramı çerçevesinde kitle medyasının rolünü sağlıklı şekilde analiz etmek konuyu parçadan bütüne ilerleyen bir bakış açısıyla ele almayı gerekli kılar. Bu bağlamda risklerin egemen olduğu dünyada kitle medyasının rolünü anlamlandırmak için riskin sosyal yaşamda ifade ettiklerini, geçmiş ile bugün arasında bireysel ve kolektif algı içindeki yerini, gündelik dilde riskin anlamını bilmek çalışmanın sınırlarını çizmek için önemlidir. Bununla birlikte kitle medyası başta olmak üzere risk toplumu kuramını temel dayanak olarak alacak her çalışmada kuramı tanımlayan anahtar kelimelerin altını çizmek, kuram dahilinde belirleyici olan kavramları açıklamak gerekmektedir. Bu bağlamda birinci bölümde Risk Toplumu kuramında anahtar kavramlara ve risk kavramına ilişkin tanımlara kitle medyası ile gelecek bölümlerde ilişkilendirilecek şekilde yer verilmiştir.

1.1. Risk Kavramının Tarihsel Bağlamda Değişen Doğası

Bireylerin ve toplumların geleceği bilme ve denetleme isteklerinin bir gereksinim hatta yaşam için bir zorunluluk olduğu modern çağda risk, sosyal bir kavram olarak tanımlanabilir. Sosyal yönünün yanı sıra risk günümüzde, yalnızca geçmiş deneyimlerle yönetilemeyecek ve denetimi soyut güçlere atfedilemeyecek ölçüde karmaşık bir yapıya bürünmüştür.

Riskin günümüzdeki karmaşık yapısını oluşturan unsurlardan önce Anthony Giddens'ın, bu kavramın tarihsel süreç içinde varlığını hissettirmesine yönelik açıklamasına değinilebilir. Giddens, riskin insan ve toplumların yaşamındaki etkisinin, bilinmeyene doğru yapılan hamlelerle eş zamanlı olduğunu ifade eder. Anthony Giddens'ın riski tarihsel süreci ve çıkış noktasına değinerek açıkladığı şu cümleler, kavramın gerek günümüzde aldığı şekli gerekse doğasıyla ilgili şu bilgileri vermektedir: "Risk düşüncesi, modernliğin ilk dönemlerinden geliyor. Geçmişten kurtulma ve açık bir geleceği göğüsleme çabasına işaret ediyor.

Risk anlayışı ilk olarak iki farklı bağlamda ortaya çıkmış görünüyor: Daha önceden bilinmeyen yerlere doğru yelken açan kâşiflerle, ilk tüccar kapitalistlerin faaliyetlerinden. Her iki durumda da yeni, haritası çıkarılmamış toprakların keşfi söz konusu; bilinmeyen ülkeler ve geleceğin haritası çıkarılmamış toprakları…" [1] Giddens'ın verdiği bu tanım, riskin çıkış noktasına işaret ettiği gibi Giddens'ın "açık bir geleceği göğüsleme" ve "bilinmeyen ülkeler" ifadesi de riskin ilişkili olduğu "belirsizlik" kavramına dikkati çeker.

Riskin tarihsel süreç içindeki konumunu Giddens'dan daha net sınırlarla çizen ve belli bir zaman ölçeğinde aktaran Alman Sosyolog Niklas Luhmann'dır. Luhmann *"Risk: Sosyolojik Teori"* isimli çalışmasında riskin kronolojisini, anlam ve kullanımındaki değişikliği şöyle açıklar: *"*Risk kelimesinin ortaya çıkışı Almanya'da 16.yy'ın ortalarına İngiltere'de ise 17.yy.'ın ikinci yarısına işaret eder. Rönesans döneminde ise Latince bir kavram olan *Riscum* Almanya gibi ülkelerden çok önce kullanılmıştır. Yorumcuların çoğunluğu modern öncesi dönemde riskin kavram ve kelime olarak ortaya çıkışını denizcilerin girişimleriyle ilişkilendirir.*"* [2]

Luhmann'ın Giddens ile paralellik gösteren bu açıklaması François Ewald'ın şu çıkarımıyla desteklenir: "Kavram olarak riskin ilk olarak Orta Çağ'da belirmesi denizcilerin güvence ve seyahatlerinden ödün vermelerini gerektiren tehlike işaretlerine aşina olmalarıdır: O dönemde risk nesnel bir tehlike, Tanrısal bir olay, büyük güç, kusurlu bir davranışın bedelinden ziyade fırtına ya da denizin diğer tehlikeleriyle ilişkilendirilirdi." [3] Riskin tarihsel çerçevesi olarak nitelendirilebilecek bu tanımda öngörü, güvence, karar alma ve sonuçların sorumluluğu olmak üzere kavramın temelini oluşturan parçalar yer almaktadır.

Riske ilişkin süreç içinde değişen ise bu parçaların toplum yaşamında hissettirdiği ağırlığın ölçüsüdür. Gerçekleştirilmesi planlanan girişimin içerdiği muhtemel bir tehlike, girişimin doğasında yer alan tehlikenin açığa çıkması ya da beklenen sonucun; beklenmeyen, olumsuz yönleri ağır basan bir süreci başlatması,

---

[1] Antony Giddens ve Christopher Pierson**, Antony Giddens'la Söyleşiler: Modernliği Anlamlandırmak,** Çev. Serhat Uyurkulak ve Murat Sağlam, İstanbul:Alfa, 2001, s. 90.

[2] "Niclas Luhmann'dan Aktaran Deborah Lupton "Risk: A Sociological Theory", New York, Aldine de Gruyter,1993,s. 9", **"Risk:Key Ideas"** , London:Routledge,1999.

[3] A.ge., s.5.

geleneklerin egemenliğinde sürdürülen ve iktidarın daima soyut bir güce atfedildiği dönemlerde insani sorumluluktan muaftı.

Risklerin tarihsel süreç içinde toplumların yaşamında kapladığı yer ve değişen doğası; Malinowski'nin toplumun var olma yolu için bir süreç olarak tanımladığı kültürel evrimin neredeyse tüm parçalarında görülebilir. Kültürel evrim, bir toplumda siyasi kurumlar içindeki -az ya da çok hızlı- değişimleri, kurumların iç işleyişini, sınırlara yönelik kolonizasyon metotlarını, bilgiye ulaşma yöntemlerini ve inançlarını, yargı ve yasalarını, işleri ve onlarla ilgili temel araçlarını, sosyo-ekonomik yapıları üzerine kurulan tüketim biçimlerinin tümünü kapsar.[4] Kültürel evrimin bu kapsamlı tanımı içinde risklerin bireylerin ve toplumların gelecek algısı, karar alma/sorumluluk mekanizmaları, denetim ve iktidar kavramına bakış açıları doğrultusunda şekillendiğini söylemek yanlış olmaz. Kavramı modern ve arkaik olarak kategorileştirirken de gelecek algısı, karar alma/sorumluluk mekanizmaları, denetim ve iktidar kavramına bakışın toplumlar için ifade ettiği anlamlar temel alınmalıdır.

1.2. Riskin Sınıflandırılması: Arkaik ve Modern Riskler

İlkel toplumlarda gelecek, bilinmesi mümkün olmayan zaman dilimidir. Geleceğin bilinebileceği yönündeki bir vaat, geleceğin bireyin tahakkümüne girmesi ya da birey tarafından öngörülebilir olması; deneyimlerin ve geleneklerin rehberliğinde yaşamlarını sürdüren toplumlarda 'dışlanma' ya da 'kutsallaştırılma' olmak üzere iki tipik tepkiye neden olduğu düşünülmektedir. Bu tür yaklaşımlarda geleceğe ilişkin her öngörü ya da alınan kararda; karar alıcının ya da riske işaret edenin sorumluluğu gündeme gelebilir.

Tanrının ya da soyut bir gücün bilgisi/egemenliği altında olan 'gelecek' hakkında daha fazla bilgi edinme isteğinin nedeni nedir? Bilme gereksiniminin ağırlık kazandığı süreçte kim ya da kimlerden destek alınır? Bilinmek istenen geleceğin yol açacağı belirsizliklere çözüm nasıl bulunacaktır? Sorumluluk kime,

[4] Bronislaw Malinowski, **Les dynamiques de l'évolution culturelle,** Çev: Georgette Rintzler, 1941, s. 15 (http://classiques. uqac.ca/classiques/malinowsli/dynamiques_evolution/Dynamiques. pdf). (01.01.2010)

nasıl atfedilir? İleriye dönük bu hamlelerle ortaya çıkan sorular, riskin tarihsel çizgide değişen karakterini gösterir. Ulrich Beck'in "Risk, Tanrının dünya sahnesinden çekildiği an başlar" cümlesi, risklerin yukarıda tanımı verilen kültürel evrim çizgisinde geldiği son noktayı açıklar. Beck'in bu cümlesi temelde riskin modern bir kavram olduğu yolundaki tezinin de açıklamasını verir. Risk, moderniteyle yeni bir kimliğe bürünmüştür. Beck'in işaret ettiği 'risk' kavramı; günümüz dünyasının yeni kurumlar, inanç şekilleri, denetim ve kontrol mekanizmalarıyla kazandığı profil üzerinden tanımlanır. Modern toplumda öngörü, güvence, karar alma ve sonuçların sorumluluğu, ağırlığını bilimin de etkisi ile hissettirmeye başlamıştır. Öngörüyü matematiksel temeller üzerine kuran bir disiplin olarak istatistik, geleceğe yönelik güvenceyi kurumsallaştıran sigortacılık bu noktada verilebilecek örnekler arasındadır. Bu noktada risk; belirsizlik ve bilinmezliğe yönelik kurumsal girişimlerin dinamosu olarak tanımlanabilir.

Günümüzde sağlık, finans, eğitim, siyaset alanındaki kurum ve kuruluşların kendi çerçeveleri içinde risk tanımlarına sahip olması bu bakış açısını güçlendirmektedir. Örneğin Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) 2007 yılında yayınladığı *"Risk Reduction and Emergency Preparedness: WHO Six-Year Strategy For The Health Sector And Community Capacity Development."* başlıklı çalışmada risk; "İnsan ve doğa etkileşiminin yol açtığı tehlike ya da savunmasız bırakacak durumlardan doğan, beklenen kayıpların (ölüm, hasar ve yaralanma, mülkiyet ya da geçim kaynaklarının kaybı, ekonomik faaliyetlerin sekteye uğraması, ekolojik felaketler) ya da tehlikeli sonuçların olma olasılığı"[5] şeklinde tanımlanmıştır.

Yine WHO'nun 2009 yılında yayınladığı "*Global Health Risks: Mortality and Burden of Disease Attributable to Selected Major Risks*" başlıklı bir başka raporda ise riskin tanımı şöyledir: "Sağlığa ilişkin pek çok risk tanımı mümkündür ancak bu rapor kapsamında risk, 'sağlığı olumsuz yönde etkileyecek ihtimalleri açığa çıkaran faktör' olarak tanımlanmıştır." [6]

---

[5] World Health Organization (WHO), "Risk reduction and emergency preparedness : WHO six-year strategy for the health sector and community capacity development.", 2007, http://www.who.int/hac/techguidance/preparedness/emergency_preparedness_eng.pdf, (21.08.2010)

[6] World Health Organization (WHO), "Global health risks: mortality and burden of disease attributable to selected major risks. ", http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/GlobalHealthRisks_report_full.pdf. (21.08.2010).

Riskin kurumsallaşma ve değerlendirildiği alana özgü kimlik kazanma yönünü gösteren bir diğer unsur ise kavramın belli kuramlar çerçevesinde ele alınmasıdır. "Günlük kuramlar bilimsel olanlara ek olarak yaşadığımız dünyayı anlamayı sağlayacak enstrümanlardır. Kuramlar eylemlerimizi uyumlu ve olanaklı kılmayı sağlar. Bu yalnızca jüri üyeleri ve bilim insanları için değil toplumun genelini düzenleyen aktörler için de geçerlidir. Kuram yapısı kavramın bizim kabul ettiğimiz ya da reddettiğimiz kaynağı ile ilişkili olup olmadığını gösterir."[7] Kurama ve kuramın işlevine yönelik bu genel tanım, riskin kuramsal temellerle çerçevelenmesinin, disiplinlerarası bir kavram olarak ele alınmasının ve özel alanlara uyarlanarak kullanılıp sınırlarının yeniden belirlenme gerekliliğini açıklayan bir ifadedir.

1.3. Gündelik Dilde Riskin Kullanımı

İnsan ve toplumların varlıklarını sürdürebilmek adına kısa ya da uzun vadede gerçekleştirdikleri girişimlerin sonuçları; beklenen-beklenmeyen, planlanan-planlanmayan bazı faktörlerle şekillenmektedir. Olayları, durumları ya da girişimleri beklendiği/planlandığı gibi sonuçlandırabilmek adına gerçekleştirilen denetim ise tarihsel süreç içinde soyut güçlerden somut varlıklara atfedilen bir çizgide seyretmiştir. Girişimleri denetleyecek ve yönlendirecek varlığın sahip olduğu güç, beraberinde, toplum ve birey tarafından onaylanmış bir sorumluluğu da kapsamaktadır. Risk kavramı bu noktada en yalın ifadeyle; gerçekleştirilecek girişimlerin beklenen sonucunu olumlu/olumsuz yönde etkileyebilecek faktörlerin etkisi veya beklenen sonuçtan doğan beklenmeyen sonuçlar olarak ifade edilebilir.

Risk kavramının literatürdeki tanımlarına geçmeden önce bakış açımızı belirleyen ve gündelik yaşam içinde yeniden üretilen dildeki kullanımlarına bakıldığında kavramın ilk olarak bir tehlikeye işaret eden durum şeklinde tanımlandığı görülür. Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde risk: "zarara uğrama

[7] Jens O. Zinn, "Introduction: The Contribution of Sociology to the Discourse on Risk and Uncertainty", Ed. Jens O.Zinn, **Social Theories of Risk and Uncertainty an Introduction**, 2008, Oxford:Blackwell Publishing, s. 2.

tehlikesi"; riziko: risk faktörü/ zarara uğratma olasılığı olan etken; risk almak ya da riske girmek ise "zararı göze almak" şeklinde tanımlanmaktadır.[8]

Compact For English Dictionary'de risk; "tehlikeye maruz kalmayı içeren bir durum, hoşa gitmeyen bir şeyin olma ihtimali, bir insanın ya da bir şeyin risk ya da riskle ilişkilendirilen bir duruma neden olması" şeklinde üç tanım içerir. Bunun yanı sıra risk, sözlük anlamında bir kayıp ya da tehlikeye maruz bırakmak/kalmak şeklinde bir eylem olarak da nitelendirilmektedir. Sözlük anlamlarından yola çıkıldığında risk kavramının; güvensizlik, tehlike, zarar, ihtimal gibi bir olumsuzluğa dayandırıldığı görülmektedir. Yine sözlük doğrultusunda dildeki kullanımına bakıldığında bu kavramın; şans, tesadüf, tehlike, sigorta, serüven, engel gibi farklı kavramlarla ilişkilendirildiği dikkati çekmektedir[9]

Riskin, dilin gündelik kullanımı ölçüsünde yapılmış; bir ölçüde "küresel bir algının ürünü" olan yerleşik tanımı, kavramın çok farklı ve çoğu zaman zıt anlamlarla örülü doğasına da işaret eder. Teknik olmayan bir bağlam içinde risk kelimesi daha çok ihtimal dâhilinde belirsizliği işaret eden; kesinliği olmayan, geleceğe yönelik istenmeyen bir durumu tanımlar. Teknik bağlam içinde bu kelimenin birden fazla anlam ve kullanımı mevcuttur. Disiplinler arası kullanımlar içinde risk: a) İstenmeyen olası bir durum b) İstenmeyen olası bir durumun "nedeni," istenmeyen bir durumun olma "ihtimali", istatistiksel olarak istenmeyen bir durumun "olasılık değeri".[10] şeklinde tanımlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında risk, bir durumun daha çok belirsizliğine işaret eden bir sıfat olabileceği gibi bir sonucu, bir nedeni, bir ihtimali ya da bir veriyi de kapsayabilir.

Genel kullanımı ifade eden sözlük anlamı riskin aynı zamanda disiplinler arası bir kavram olduğunun önemli bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir. Risk, kavram olarak çok farklı alanlarda kullanılır: İş riskleri, sosyal riskler, ekonomik riskler, güvenlik riskleri, yatırım riskleri, askeri riskler, siyasi riskler vb.[11] Disiplinler

---

[8] Türk Dil Kurumu, http://tdkterim.gov.tr/seslisozluk/?kategori=yazimay&kelimesec=053849, (21.03.2009).
[9] Risk Compact For English Dictionary, http://www.askoxford.com/concise_oed/risk?view=uk, (21.03.2009).
[10] "Risk", http://plato.stanford.edu/entries/risk/, (13.03.2009).
[11] Stanley Kaplan, B.John Garrick, "On the Quantitative Definition of Risk", http://josiah.berkeley.edu/2007Fall/NE275/CourseReader/3.pdf, (22.03.2010)

arası bir konu olarak ele alınan riskin, ilişkili olduğu ve kapsadığı kavramlarla formüle edildiği görülmektedir. Örneğin "risk= tehlike x maruz kalma"* şeklinde ifade edilen bu formülde riskin tanımı olumsuz bir anlam içerir. Buna karşılık risk, geleceğe ilişkin ihtimalleri de içerir ve bu ihtimaller içinde artı ve eksi bir aradadır. Risk her zaman iki unsurun birleşimine atıfta bulunur: Doğa olayları ya da insan eylemlerinin ya da her ikisinin birleşimiyle ortaya çıkan sonuçların şiddeti ve potansiyel sonuçların şansa bağlı olasılıkları. Bu sonuçlar toplumların değer yargılarıyla birlikte olumsuz ya da olumlu olarak değerlendirilebilir.[12]

1.4. Tehlikenin Belirsizliği ya da Belirsizliğin Tehlikesi: Risk

Riskin ortak algıda, yalnızca tehlikeye işaret ettiği yönündeki anlayış, kavramın farklı değerlendirilmesine yol açmaktadır. Risk, kimi zaman tehlike ya da bir felakete işaret etmek üzere kullanılır. Bu noktada tehlike, belirsizlik, risk arasındaki ayrımı ortaya koymak kavramın anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Tehlike insan varlığına ya da onun değer verdiklerine yönelik tehdit; risk, olayların çapı ve sonuçlarının bilgi dahilinde göreceli olduğu ve olasılıkların eşit ölçüde rol aldığı sistem; belirsizlik ise değişimin yönünün bilgi dahilinde göreceli olduğu ancak risk kaynaklarının, sonuçların ve olayların ihtimalinin ve çapının bir kesinlik üzerine kurulmadığı sistem olarak tanımlanır.[13]

Mary Douglas riskin tehlike kavramıyla eş değer tutulma sürecini şu şekilde ifade eder: "Risk bir ihtimaldir: Sonucu kaybetmek ya da kazanmak olan bir ihtimal. Ancak siyasi tartışmalarımız bu kelimenin anlamını bozdu. Karmaşık bir anlam daraltma girişimiyle belirsizlik tehlikeyi daha etkileyici anlatan süslü bir motif haline dönüştü." [14]

Ulrich Beck risklerin varlığı için insan kararlarının bir ön koşul olduğunu belirterek risk kavramını şöyle açıklar: *"*Riskler insani girişimlerin ve kararların, bir

---

*Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.psandman.com.

[12] Ortvin Renn, **White Paper on Risk Governance: Toward an Integrative Framework,** Ed. **O. Renn, K. Walker,** "Global Risk Governance: Concept and Practice Using the IRGC Framework", Netherlands**:Springer, 2007, s. 5.**

[13] Roger E.Casperson, "Coping with Deep Uncertainty:Challenges for Environmental Assessment and Decision-making", **(**Ed**.** Gabriele Bammer and Michael Smithson) "Uncertainty and Risk: Multidisiplinary Perspectives", London:Earthscan, 2008, s. 338.

[14] Mary Douglas, **Risk and Blame: Essays in Cultural Theory,** London:Routledge, 1994, s. 40.

parçası olumsuz bir parçası ise olumlu olan çift başlı sonuçlarıdır."[15] Beck'in riski doğrudan insan davranışları ve kararlarıyla ilişkilendirmesi, riskin insanlık tarihiyle yaşıt olduğu gerçeğini bir kez daha ortaya koyar. Bununla birlikte risk, toplumlarda yaşanan inanç, ekonomik ve sosyal değişimler, bilim ve tekniğin kaydettiği ilerlemeler doğrultusunda değişken yapıya sahip bir kavramdır. Bu durum, riskin zamanla olan yakın ilişkisi gerçeğini de simgeler. Bernstein riskin zamanla olan yakın ilişkisini şöyle ifade eder: "Zaman, kazanmak için gerçekleştirilen şansa bağlı girişimlerde (kumarda) baskın bir faktördür. Risk ve zaman aynı köşenin birbirine karşıt yüzleridir. Eğer o köşede *yarın yoksa risk de yoktur.*[16] Bu tanım bağlamında gelecekteki bazı olaylar hakkında fayda – zarar yönünden ihtimallerin üretilmesidir.

Riskin bir düşünce ürünü olduğuna yönelik görüşü ise John Adams şöyle açıklar: "Gelecek belirsiz ve karşı konulmaz biçimde özneldir; insanların bunun hakkında tahayyül etmeye çalıştıklarının ötesinde bir şey söz konusu değildir. Gelecek için gerçekleştirdiğimiz her girişim geçmiş deneyimlerimiz doğrultusunda şekillenir."[17]

Risk, olasılığa yönelik sayısal hesaplamaların dışında sosyal bilimler çerçevesinde de algı, karar alma süreçleri/mekanizmaları, yönetimi gibi farklı açılardan belli kuramlarla sınırlandırılmıştır.

"*Risk düşüncesi, sosyal bilimciler tarafında iki nedenden dolayı yoğun olarak incelenmiştir. Birincisi bilim, teknoloji, medya, siyaset olmak üzere yaşamı yöneten kurumların gittikçe karmaşıklaşan ve iç içe geçen yapısıyla ilgilidir. Thalidomit Trajedisi (1960), Bhopal (1984), Çernobil ve Challenger Uzay Mekiği'nin fırlatılması (1986), The Exxon Valdez isimli petrol tankeri (1989), Bangladeş'te 1990'larda başlayan yılda yaklaşık 20 bin kişinin ölümüne yol açan ve su kullanımı ile hala devam eden arsenik zehirlenmesi ve bunun gibi eczacılık, kimyevi, nükleer, besin ve uzayla ilişkili katastrofik olaylar kurumların belirsizliğin sonucunu yönetme konusundaki eksikliklerini açığa çıkarmış ve teknolojik gelişmelerin eşlik ettiği risk*

[15]Ulrich Beck, "Living in the World Risk Society", http://www.skidmore.edu/~rscarce/Soc-Th-Env/Env%20Theory%20PDFs/Beck--WorldRisk.pdf, (12.02.2010).
[16] Peter L. Bernstein, **Against the Gods: The Remarkable Story of Risk**, New York:John Wiley&Son's: 1998 s. 15.
[17] John Adams, **Risk**, London:Routhledge, 2001, s. 30.

taşıyan yolu yaşadığımız çevreye taşımıştır. İkinci neden ise sosyal kurumlar ve teknolojimizin ortadan kaldıramadığı risk ve belirsizliğin bölgesel olduğu bu olaylar, kabul edilebilir ya da muhalif sosyo-siyasi sorularla çevrilidir.[18]

Bu açıklama risk kavramının yaşadığımız dünyada yalnızca istatistik biliminin ve sayıların egemenliğinde açıklanamayacağına; insana ve topluma özgü karar alma, sorumluluk, bilim, uzmanlaşma, iktidar, kurumsallaşma, gelenek, muhakeme gibi farklı açılardan da yorumlanması gerektiğine dikkati çekmesi bakımında önemlidir. Bu noktada Alman Sosyolog Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramında risk tanımını ve kavramını ele alış biçimi, riskin 21. yüzyıldaki formunu ve dönüşümünü anlatması bakımından önemlidir.

Risk Toplumu Kuramında Ulrich Beck temel dayanaklarını bilim/teknik ile kurumlar ve güç odaklarının karar mekanizması üzerine inşa eder. "Çift kutuplu dünya gözden kayboldukça biz, düşmanların dünyasından risklerden ve tehlikelerden birine doğru hareket ediyoruz. Peki, ama "risk" nedir? Risk modern yaklaşımlarda insan eylemlerinin ve modernizasyonun radikalleşen ancak kasıtlı olmayan sonuçlarını öngörmek ve kontrol altına almaktır. Bu, geleceği kolonize eden kurumsal girişim, bilişsel bir haritadır. Bütün toplumlar elbette tehlikeyi tecrübe etmişlerdir. Ama risk rejimi ulusal olmayan küresel olan yeni bir düzenin işlevidir."[19] Ulrich Beck'in Risk Toplumuna giriş olarak tanımlayabileceğimiz bu cümlesi çağımızdaki değişimler ve gelişmelerle paralel güncellenen risklerin değişen yüzünü ve bir toplum sıfatına nasıl dönüştüğünü göstermek adına önemlidir.

1.5 Risk Toplumunu Anlamak

Ulrich Beck riski, ekonomi ve istatistik biliminin sınırları dışına çıkararak bir toplumu niteleyen sıfat olarak kullanır. Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramı aynı zamanda sosyal bilimler literatüründe, farklı araştırmaları çevreleyen ve toplumu alışkanlıkları, bu çalışmanın da ana konusu olan kitle medyası da başta olmak üzere

[18] Peter Taylor-Gooby and Jens O. Zinn, "The Current Significance of Risk", (Ed. Peter Taylor, Gooby ve Jens O. Zinn,), **Risk in Social Science**, New York: Oxford University Press, 2006, s. 1-2.
[19] Ulrich Beck, **World Risk Society**, 1999, Cambridge: Polity Press, s.3.

kullandıkları teknolojiler, uzmanlaşma, iktidar mekanizmaları gibi farklı niteliklere göre kategorileştiren diğer toplum tiplerini kapsayıcı yönüyle de dikkati çeker.

Risk Toplumu; tüketim, küreselleşme, enformasyonun yönetimi ve iktidarı, ağlar üzerinden kurulan ve yönetilen alternatif dünyalar, yeni teknolojiler, tekniği; kendi geleceği dahil olmak üzere her 'şeyi' denetleyebilmek için erken uyarı sistemi olarak kullanmayı seçen kurumların vaatleri, ürünleri/hizmetleri ve sunduğu bilgilerin doğrudan ya da dolaylı olarak egemenliğine girmiş bireylerin oluşturduğu toplumu tek bir başlık altında alan geniş kapsamlı bir teoridir. Çağın dinamiklerini neden sonuç içinde ve bütüncül bakış açısıyla ele alan Risk Toplumu; bu noktada sosyal bilimler literatüründe ve felsefi çalışmalarda özel bir noktaya konumlanmıştır.

Üretimi, mal ve hizmeti yaşamsal bir zorunluluk olarak sunan küresel pazar mantığını ve tüketimi, bilgiyi, bilgiyi sunan teknolojilerin geleceğe etkilerini ve sonuçlarını 'geleceği düşündürerek' ele alan Risk Toplumu Kuramı, yalnızca endüstri sonrası toplumun bir değerlendirmesini sunmakla kalmaz. Gelenek, tüketim, enformasyon, gösterinin yaşamdaki yeri, küreselleşme kavramlarını da doğrudan ya da dolaylı biçimde ele alır. Sorularla belirsizliğin hakim olduğu gelecek senaryoları hakkında da bilim dünyasını, kurumları ve bireyleri düşünmeye yöneltmeyi hedefler.

İnsanlık tarihinde belirleyici olan bilim, teknik, iktidar, uzmanlaşma hamlelerinin bir ürünü olarak da nitelendirilebilecek Risk Toplumu Kuramını ve Kuramın düşünmeye yönelttiği noktaları daha net analiz edebilmek için sosyal bilimler literatüründe yer alan toplum tanımları önem taşımaktadır.

1.5.1 Risk Toplumu Analizinde Rehber Kuramlar

Geleneksel Toplum

Bu sınıflandırmanın ayrıntılı bir örneğini Giddens, *"Sosyoloji"* isimli çalışmasında modernlik öncesi insan toplumu başlığı altında sınıflandırarak dört maddeye ayırmıştır: "Avcı ve Toplayıcı, Tarım Toplumu, Kır Toplumları,

Geleneksel Toplumlar ya da Uygarlıklar".[20] Bu toplumların tanımında, nitelendirilmesinde ve sınıflandırılmasında temel alınan; toplumların varlıklarını sürdürebilmek adına geliştirdikleri yaşam stratejileri ve etkinliklerdir. Giddens'ın verdiği sınıflandırma içindeki ilk üç toplum türü sosyal bilimler içinde antropoloji disiplini kapsamında ilkel toplumlar başlığı altında verilir. Bu nitelendirme bir başka deyişle toplumu tanımlayan bu sıfatın anlamını İngiliz Antropolog E. Evans Pritchard şu cümlelerle ifade eder: "Antropologlar bu kelimeyi kullanırken sayıları, yaşadıkları toprak parçası ve sosyal ilişkilerin düzeyi itibariyle küçük ölçekli, yine daha gelişmiş toplumlarla kıyaslandığında basit bir teknolojiye, basit bir ekonomiye sahip, sosyal fonksiyonlardaki uzmanlaşmanın oldukça az olduğu toplumlara göndermede bulunurlar."[21] Evans Pritchard'ın kapsamlı tanımından yola çıkarak baktığımızda, risk algısının da bu düzen ölçeğinde günümüzdeki kadar karmaşık bir yapıya sahip olmadığını anlamak zor değildir. Dünyada üretim, iletişim, günlük yaşamı kökten değiştiren enformasyon, ulaşım gibi teknikler toplumların yapısını da kökten değiştirerek yeni niteliklerle tanımlanmasına yol açmıştır.

Sanayi Toplumu

İlkel nitelendirmesinin karşıtı olan modern, toplum kavramına beraberinde pek çok farklı etiket de getirmiştir. 18. yüzyılda dünyada yaşanan ekonomik, siyasal, teknik gelişmeler ilerleyen zamanlarda toplum kavramının farklı niteliklerle tanımlanmasına, yorumlanmasına neden olmuştur. İngiltere'de mal ve hizmetin üretim sürecinde teknikle birlikte yaşanan kökten değişimin miladı olan 1760-1850 yılları arasındaki sanayi devriminin etkisiyle şekillenen süreç, toplumun da yapısında ve tanımında yeni bir dönemi başlatmıştır.

Sanayi toplumu olarak sosyal bilimler literatürüne geçen bu kavram, terminolojiyi ana hatlarıyla ifade eden "*The Sage Dictionary of Society"*" de şu şekilde özetlenir: "Sanayi toplumu yalnızca çok küçük bir bölümün tarımda çalıştığı, işgücünün bütünüyle endüstriyel üretime bağlı olduğu kitleye işaret eder. Üretim mekaniktir ve fabrikalarda organize olur. Aynı zamanda ürünler ticarileşmiştir,

[20]Anthony Giddens, **Sociology**, Cambridge: Polity Press, 2009, s. 35
[21] E.E. Evans Pritchard, **Anthropologie Sociale,** s. 10, http://classiques.uqac.ca/classiques/Evans_pritchard/Anthropo_sociale/11943339.pdf, (09.12.2009)

yaşamı sürdürmekten çok satmak için üretilir. Tarım yüksek ölçüde makineleşmiş ve pazara hizmet için üretimini yapmaktadır. Popülasyonun çoğunluğu okur-yazardır, büyük kentlerde ve kasabalarda yaşar."[22]

Bu özet tanım, bir toplumu şekillendiren birden fazla faktörün olduğunu göstermek açısından önemlidir. Üretim, yaşam biçim, eğitim, eğilimler, geçim kaynakları, ekonomik göstergeler toplumu şekillendiren ve ona yeni kimliğini kazandıran unsurlardır. Bu noktada gelişmelerin kendi içinde ürettiği ya da ortaya çıkardığı yeni eğilimleri toplumların ön plana çıkan özelliği olarak değerlendiren yorum ve kuramların da olduğunu görmek mümkündür.

Tüketim Toplumu

Toplumlara atfedilen bu tür tanımlamalar ve yaklaşımlar, sosyal bilimler disiplini içinde çözümleme yapmayı kolaylaştıran temel dayanaklar olarak karşımıza çıkar. Örneğin Fransız düşünür ve sosyolog Jean Baudrillard, tüketim eylemini çağın toplum tipini tanımlayan bir sıfat olarak kullanır. Baudrillard bu kapsamda tüketimi, varlığı sürdürmek adına gerçekleştirilen zorunlu ihtiyaçlar dahilindeki girişimler bütününden ruhsal tatmin sağlayan bir eyleme doğru değişen doğasını toplumsal düzeyde ele alır. Toplumların tüketim dinamiklerini eleştirel bir bakış açısıyla ele alan Baudrillard'ın "Tüketim Toplumu" sosyal bilimler disiplinlerine araştırmak üzere yeni bir alan açmıştır.

Jean Baudrillard; gereksinim için değil tatmin için tüketimle ön plana çıkan bu toplum tipini *"Tüketim Toplumu"* adlı eserinde şu şekilde ifade etmiştir: "Kurt çocuğun kurtlarla yaşayarak onlara benzemesi gibi biz de yavaş yavaş işlevselleşiyoruz. Söylemeye çalıştığım şey şu: Nesnelerin ritmine ve onların kesintisiz arka arkaya gelişine göre yaşıyoruz. Geçmiş uygarlıklarda dayanıklı nesneler binalar veya araçlar nesiller boyu insan ömründen uzun dayanmışken bugün onların doğmasını, gelişmesini ve ölmesini izleyen bizleriz."[23]

---

[22] Steve Bruce ve Steven Yearly, **The Sage Dictionary of Sociology,** London: Sage Publication, 1996, s. 150.
[23] Jean Baudrillard, **La société de Consommation**, Paris**:** Denoël, 1970, s. 18.

Nesnelerin teminini ve bu yolda gerçekleştirilen girişimleri ele alan Baudrillard, bu değerlendirmesinde üretimi, insan ve toplumun gereksinim ve tatminlerinin değişen doğasını, hızlı değişimleri, değişimlerin bıraktığı etkileri eleştirel bir gözle ele alır. 1970 yılında yayınladığı bu eser, dünyaya hakim olan üretim anlayışının yarattığı ve ayakta tutmak kalmak için tüketim eyleminin kendisini zorunlu bir ihtiyaca dönüştüren düzen, ekonomik güçlerin tüketim toplumu üzerinden ayakta kalma stratejilerine dikkati çeken tespitleriyle özel bir yere sahiptir. 20. yüzyılın son çeyreğindeki tüketim vizyonuna bakışı aslında 18. yüzyılın sonunda başlayan sanayi devriminin sonuçlarına yönelik bir değerlendirme olarak da ele alınabilir. Dolayısıyla tüketim eylemini toplum tipini tanımlayan bir sıfata dönüştüren Jean Baudrillard Tüketim Toplumunun kapsamının gelişimini şu şekilde ifade eder: "Tüketim toplumu sadece malların ve hizmetlerin bolluğuyla değil en önemlisi her şeyin hizmet olmasıyla, tüketim için sunulanın hiçbir zaman saf ve basit bir ürün olarak değil, daha çok bireye hizmet olarak ödül olarak sunulmasıyla da betimlenir."[24]

Baudrillard'ın *"Tüketim Toplumu"* eseri bir neden ve sonuç eleştirisidir. 19. yüzyılın ardından yaşadığı çağda toplumların temel güdüsüne dönüşen tüketimi, kitle iletişimini ve üretimin ticari olarak ayakta durabilmesi için geliştirdiği stratejileri derinlemesine inceler. Baudrillard, toplumun sınırlarını tüketim eylemi üzerinden çizer.

Gösteri Toplumu

Baudrillard'ın çağdaşı olan ve toplumu öne çıkan bir başka eylem üzerinden eleştirerek literatüre geçen Guy Débord'dur. Toplumların geliştirdiği teknolojiyi bir tatmin nesnesi olarak kullanma sürecini Gösteri Toplumu ifadesi ile tanımlayan Guy Débord ilk olarak 1967 yılında yayınlanan bu çalışması ile iktisadi faaliyetlerden yönetim şekillerine iletişim teknolojilerinden dine kadar görüntünün bir sıfat ve eylem olarak toplumda yarattığı etkiyi eleştirdiği eseriyle büyük yankı yaratmıştır. Débord, düşünür, yazar, sinemacı ve aktivist kimliği ile bu toplum tipinde gösteriyi farklı amaçların bir aracı olarak ele alır. Meta bolluğu ve bunların kuşatmasının Guy

[24]A.g.e., s. 252.

Débord'un düşüncesinin temelini oluşturduğu şu açıklamasından anlaşılır: "Modern tüketimin dayattığı sahte ihtiyaca toplumun ve tarihin şekillendirilmediği hiçbir sahici ihtiyaç ya da istekle karşı konulamayacağı açıktır. Fakat meta bolluğu toplumsal ihtiyaçların organik gelişmesindeki mutlak kopuş gibidir."[25] Meta ile kuşatılan ve tüketim için yönlendirilmesi gereken toplumda gösterinin aynı zamanda bir perde işlevini gördüğünü ifade eden Débord, bu durumu şu şekilde açıklar: "Gösterinin karşıtlıkları ardına gizlenen sefaletin birliğidir. (…) Gösteri mutsuzluğun dingin merkezindeki yıkım ve korkuyla çevrili mutlu bir birleşme imajından başka bir şey değildir."[26]

Bu tanım gösteri toplumunun yapı taşı şeklinde adlandırılabilecek temalardan birini imaj kelimesini içerdiği için dikkate değerdir. "Gösteri mevcut üretim tarzının hem nedeni hem de sonucudur"[27] şeklinde açıklayan Débord gösterinin, bu toplumun yapı taşı olan imajların üzerindeki etkisini ise şöyle betimler: "Gösteri; günümüzde üretilen nesnelerin kaçınılmaz süsü ve sistemin rasyonelliğinin genel açıklaması; sayıları giderek artan imaj ise nesneleri biçimlendiren ileri bir iktisadi sektör olarak güncel toplumun esas üretimidir."[28]

Gerek Baudrillard gerekse Débord'un kesiştiği ortak nokta; çağın baskın unsuru olan iki eylemi tüketim ve gösteriyi birer sıfat olarak topluma atfetmeleridir. Endüstri devrimin kontrol edilemez seyri, malların dünyadaki hızlı dolaşımı ve tüketimi için kurulan iletişim stratejileri, bu stratejileri destekleyen teknolojiler, ekonomi ve siyasi boyuttaki olağanüstü çabaların kurduğu sistemler ve getireceği sonuçlar üzerine farklı çıkarımlara eserlerinde yer veren iki düşünür aynı zamanda değişimin toplum üzerindeki kontrol edilemez etkilerine dikkati çekerler.

Enformasyon Toplumu

Sanayi devrimi ile ateşlenen değişim ve teknik gelişmelerdeki olağanüstü hız bir başka düşünüre de farklı bir yönde ilham vermiştir. Zaman içinde bilginin de

[25] Guy Débord, **The Society Of The Spectacle**, Çev:Donald N.Smith, New York: Zone Books, 1995, s. 44.
[26] A.g.e., s. 41.
[27] A.g.e., s.13.
[28] A.g.e., s. 16.

nesne kimliği "kazanarak" ticari dolaşıma girmesi, "daha çok bilmek" temasıyla motive edilerek bilgiyi de farklı araçlar üzerinden tüketen, alan, kullanan bir toplum tipini yaratmıştır. Bilgi Toplumu ibaresi bu noktada topluma atfedilen diğer nitelemeler gibi literatürde önemli bir yer tutmaktadır.

Bilgi toplumu çağın sosyal değişimini ortaya çıkaran bir anahtar kelime olarak tanımlanır. Bilgi akışı ve teknolojilerinin ilerlemesi üzerine temellenen enformasyon toplumunu değerlendiren teorisyenler; bu ilerlemelerin kimlik, demokrasi, denetim, iş, sağlık, eğitim, hane yaşamı ve sosyal yaşamın tüm süreçlerinde yalnızca nicelik değil nitelik olarak da büyük değişimlere yol açtığı argümanı üzerinden çalışırlar. [29]

Sosyal değişimi farklı bir tema ve gündelik yaşama hakim olan yeni bir teknoloji üzerinden değerlendiren bu kavram ile örtüşen farklı tanımları da görmek mümkündür. Kuramcılar yeni teknolojiler ve buluşlarla farklı bir biçim kazanan toplumu aynı tema üzerinden ele alırlar: Bilgi ve bilgiyi ileten teknolojilerin değişimin yaptığı etki ve inşa edeceği yeni gelecek.

"Bütün bu değişimler Tarım Toplumundan Endüstriyel Topluma doğru yön değiştiren yeni bir toplumun kuruluşu olarak görülebilir. Enformasyon toplumunun tanımlarından çok, bu toplumun kapsamı üzerine yapılan tartışmaların çağdaki sosyal değişimleri anlamaya çalışan diğer teorilerle benzerlik gösterdiği ve örtüştüğü görülür. Diğer kavramlar (endüstri sonrası toplum, ağ toplumu) ve bazı kuramcıların çağın sosyal dönüşümünü daha iyi karakterize ettiğini düşünerek kullandıkları farklı etiketler (geç modernite, modernite sonrası ve küreselleşme) Bilgi Toplumu kavramı ile anlam ve kapsam olarak örtüşür." [30]

Ağ Toplumu

Enformasyon Toplumu ile kapsam olarak örtüştüğü ifade edilen teorilerden biri Ağ Toplumu'dur. İspanyol kökenli sosyolog Manuel Castells'in 90'lı yılların sonunda yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini ekonomi, siyaset ve kültürle ilişkileri ve

[29] Hugh Mackay, **"Information Society"**, The Blackwell Encyclopedıa Of Socıology**,** Ed. George Ritzer, Oxford: Blackwell Publishing, 2007, s. 232.
[30] A.g.e., s. 23-27.

bu üç öğeye etkileri üzerinden ele aldığı Ağ Toplumu Kuramı endüstri sonrası topluma farklı bir açıdan yaklaşmış ve literatürde yerini almıştır.

Castells üç cilt olarak yayınladığı bu kuramını şu şekilde ifade eder: "Temel olarak hazırladığım bu üçlü çalışma, sosyal eğilimler, kimliğin gücü ve ağ toplumunun kesişmesi üzerinedir. Dünyamızı tanımlayanın da bu kesişme olduğunu düşünüyorum."[31] Castells'in gelişmelerin sosyal yapı ile kesişmesi üzerine kurduğu ve yaşadığımız çağı tanımladığı Ağ Toplumu, post endüstriyel toplumu ve buna bağlı olarak dünya düzenini ifade eden küreselleşme etiketi ile örtüşmektedir.

Sonuç olarak Geleneksel Toplum, Sanayi Toplumu, Tüketim Toplumu, Gösteri Toplumu, Enformasyon Toplumu ve Ağ Toplumu Risk Toplumunun dinamiklerini anlamak ve yorumlamak güçlü birer arka plan niteliğindedir. Risk Toplumunda bireylerin tercihlerinden, tepkilerine, risk yönetimi için kullandıkları araçlardan, sorumlu ve karar alıcı konumundaki figürlerin yaklaşımlarına kadar farklı başlıklarda yapılacak çalışmalar içinde bu altı toplum başlığı rehber niteliğindedir. Mevcut kuramlar aynı zamanda Risk Toplumunun kronolojisini de bize sunması bakımından önemlidir. Geleneksel Toplumu takip eden sanayi toplumu, sanayiyle birlikte değişen tüketim alışkanlıkları ve güdüleri, tüm bu süreçlerde imajın payı, enformasyonun ve ağlar üzerinden şekillendirilen günümüz dünyasının risklerini anlamlandırma yolunda birer rehber olarak kullanılabilir.

1.5.2. Anahtar Tanımlar

Risk Toplumunda Kitle Medyasının rolünü konumlandırmaya yönelik yapılan bu çalışmada yukarıda belirtilen rehber kuramlara ek olarak, üç anahtar kavramın da açıklanması önem taşımaktadır. Küreselleşme, Modernite ve Refleksif Modernizasyon. Bu kavramların, Risk Toplumu üzerine yapılacak çalışmaların veriminde anahtar rol oynadığı söylenebilir.

---

[31] Harry Kreisler, "Conversation with Manuel Castells:Identy and Change in the Network Society**",** http://globetrotter.berkeley.edu/people/Castells/castells-con4.html, (21.05.2010)

1.5.2.1 Küreselleşme

'Küreselleşme' Risk Toplumu kuramında, belirleyici öğelerden biridir. Yalın bir tanımlamayla yola çıkıldığında yalnızca ticari mallar için değil düşünce, inanç ve bilginin de teknik olanaklar ile sınırları aşmasını ifade eden küreselleşme, Castells'in yaşadığımız dünyayı tanımlayan *"Ağ Toplumu"* ile örtüşen bir kavramdır. Eleştirel yaklaşımlarda ticari bir anlayışa işaret eden küreselleşme, kendisine denk olarak kullanılan evrensel sıfatıyla, genellikle olumlu bir yargıya işaret eder. Düşüncenin niteliğine göre endüstri sonrası dönemi tanımlamak için kullanılan bu kavramların ayrımına yönelik değerlendirmeyi Zygmunt Bauman şu şekilde ifade eder:

"(...) Küreselleşme Jowit'in yenidünya düzensizliğinin bir başka adıdır. Küreselleşme imgesinden ayrı düşünülemez olan bu özellik, küreselleşmeyi görünüşte yerini aldığı bir başka fikirden "evrenselleşme" fikrinden köklü bir biçimde ayırır. (...) Tıpkı 'uygarlık', 'gelişme', 'yöndeşme', 'konsensüs' ve erken dönem ve klasik modern düşüncenin diğer anahtar kavramları gibi 'evrenselleşme' fikri de düzen kurma umudu, niyeti ve kararlılığını ifade ediyordu; bu fikir aynı türden diğer terimlerin işaret ettiklerine ek olarak evrensel bir düzen, yani evrensel gerçekten küresel bir ölçekte düzen kurma anlamına geliyordu. (...) Günümüz söylemindeki biçimiyle küreselleşmenin anlamında bu özelliklerin hiçbiri kalmamıştır. Yeni terim esas olarak küresel inisiyatifler ve girişimlerden çok niyet edilmemiş ve beklenmedik oluşuyla ün salmış küresel etkilere atıfta bulunmaktadır."[32]

Endüstri devrimi sonrası kaydedilen teknik, ekonomik, siyasi 'gelişmelerle' şekillenen tolum, varlığını sürdürebilmek adına belli eylemler ve eğilimlerle ön plana çıkar. Bu eğilim ve eylemlerin üzerinde duran, gelişmelerin kesişmelerini izleyen ve yaşam stratejilerini eleştiren, değerlendiren, analiz etme yoluna giden araştırmacıların bakış açılarını belirleyen, temelde Bauman'ın ifadesiyle niyet edilmemiş ve beklenmedik oluşuyla ün salmış küresel etkilerdir.

[32] Zygmunt Bauman, **Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları**, Çev.Abdullah Yılmaz, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, s. 69-70.

1.5.2.2. Modernite

Ulrich Beck'in 1992 yılında sosyoloji literatürüne kazandırdığı Risk Toplumu Kuramı; endüstri çağı, modern ve geleneksel toplum, modernitenin etkileri ve tarihsel süreçte geldiği nokta, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, iktidar, kurumsallaşma gibi dünyanın sosyal çehresini belirleyen olaylar üzerine yaptığı değerlendirmelerin yanı sıra muhtelif gelecek senaryolarını üretmeye olanak sağlayan sorularıyla disiplinler arası bir özelliğe sahiptir.

Gybe Mythen, Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramının yer aldığı çalışmaların bilim dünyası içindeki konumunu ve literatüre etkisini şu şekilde aktarır: "Risk Toplumu (1992) son yıllarda sosyal bilimler bünyesindeki kaynaklar içinde en iddialı ve provakatif metinlerdir. Bu başarısı yalnızca konuları geniş kapsamlı ele alma biçimiyle değil sahip olduğu keskin, izdüşümsel, ironik ve mizahi üslupla da ilişkilidir.[33]

Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramını ele aldığı *"World Risk Society ve Risk Society Towards a New Modernity"* adlı iki çalışmasının da başlangıç cümlesi çağdaş toplum ve modernite ile başlar. "İleri modernitede zenginliğin toplumsal üretimine risklerin sosyal üretimi sistematik olarak eşlik eder."[34] Bütün dünyada, çağdaş toplumlarda insanların politik ve sosyal açıdan yeni ve beklenmedik seçimler yaptığı alanlar, aydınlanma temelli olan moderniteye meydan okuyan radikal değişimler yaşanıyor.[35] Ulrich Beck'in Risk Toplumu teziyle hazırladığı çalışmasında başlangıç noktası olan bu cümleler, teoriyi anlamak için modernite ve çağdaş toplum tanımlarını yapmayı zorunlu kılar.

Alain Touraine modernist ideolojiyi hem felsefi hem de iktisadi olan klasik anlayış çerçevesinde modernliği; aklın utkusu, özgürleşme ve devrim olarak

---

[33] Gabe Mythen, **Ulrich Beck A Critical Introduction to the Risk Society,** London: Pluto Press, 2004 s. 11.
[34] Ulrich Beck, **Risk Society: Towards a New Modernity,** (Çev: Mark Ritter), London: Sage, 1992, s. 19.
[35] Ulrich Beck, **World Risk Society**, Chambridge: Politiy Press, 1999, s. 1

modernleşmeyi de eylem halindeki modernlik yani tamamen içsel bir süreç olarak tanımlar. [36]

Risk Toplumu Kuramı hakkında literatüre farklı katkılar sağlayan Anthony Giddens ise modernliği modern toplumu ve endüstri uygarlığını aynı anda anlatan, temsili bir kavram olarak nitelendirerek, ayrı maddeler halinde şu şekilde özetler: "Bu kavram a) Dünyaya karşı bazı kalıp yargıları, insan girişimleriyle şekillenebilecek bir dünya görüşünü b) Ekonomik kurumların kompleks birleşimini, özellikle de endüstriyel üretim ve pazar ekonomisini c) Ulus-devlet ile kitle demokrasisini de içine alan kurumlara işaret eder.[37]

Ulrich Beck ise kuramının temel parçalarından birini oluşturan modernite kavramını şu şekilde betimler: "Modernite, ortasında siyasal özgürlüğün yer aldığı bağımsızlığa sahip olan bir kaynaktır. Bu kaynak gündelik bir kullanımla tükenmez, hatta köpükleri bunun bir sonucu olarak daha şiddetle kabarır. Bu bakış açısı ile modernite; geleneksel dünyanın kesinlikle çürüdüğü ve -eğer biz şanslıysak- tümüyle onaylanmış meşru bireyselliğin bunun yerine konabileceği anlamına gelir."[38] Beck'in modernite tanımında Gybe Mythen'ın Beck'in dil ve uslübuna ilişkin belirttiği ironiyi görmek mümkündür.

Geçmişe bağlılığın bir taahhüdü olan gelenek; geleceği bilme vaadiyle takas edilir. Bir zemin olarak modernitenin bağımsızlık ve siyasal özgürlük parçaları gündelik yaşamın her alanına 'konfor ve güç vaadiyle' sızarak; Beck'in deyimiyle köpürmeye ve kabarmaya başlar.

Bugün için rehber alabileceğimiz, gündelik deneyimlerin ve pratik bilginin parçalarını oluşturan, bir toplumun geneline atfedilen 'gelenek', sistem olarak çökmüş; bireysellik, modernitenin pompaladığı ve köpürttüğü 'kaygan zeminde' bir diğer deyişle risklerin dünyasında varlığını sürdürmenin yollarını arar.

---

[36] Alain Touraine, **Modernliğin Eleştirisi,** Çev. Hülya Tufan, İstanbul:YKY, s. 43.
[37]Anthony Giddens-Cristopher Pierson, **Anthony Giddens'la Söyleşiler: 'Modernliği Anlamlandırmak**, (Çev. Serhat Uyurkulak-Murat Sağlam), İstanbul: Alfa Yayınları, 2001, s. 83.
[38] A.g.e., Beck, 1999, s. 11.

Ulrich Beck modernitenin tanımında; Risk Toplumunun da anahtar kelimelerini okuyucularına verir. Siyasal özgürlük ve bağımsızlıkla; sorumluluk ve karar almaya; meşru bireysellikle; birey olmayı, yasalar, kurallar ve hükümlerle bağlayan kurumsallaşmış iktidar ve denetim mekanizmalarına; çürütülmüş geleneksel dünya ile dünü ortadan kaldırılmış an itibariyle yalnızca muğlak bir 'geleceği' olan topluma işaret eder. Ulrich Beck'in kuramında 'belirsiz gelecek' ifadesine eşlik eden kavram ise risktir.

1.5.2.3 Reflexive Modernizasyon (Düşünümsel Modernite)

Beck'in kuramında riski tanımlarken açıklama yoluna gittiği ve tezini dayandırdığı bir diğer kavram ise refleksif modernizasyondur (düşünümsel modernite). Beck iki kavram arasındaki bağlantıyı şu şekilde verir: "Risk kavramı doğrudan düşünümsel modernizasyon kavramı ile sınırlandırılır. Modernizasyonun kendisi tarafından üretilen, teşvik edilen tehlikeler ve güvensizlikleri içeren sistematik bir yoldur. Eski tehlikelerin karşıtı olarak riskler modernizasyonun endişe verici gücü ve kuşkunun küreselleşmesi ile ilişkili olan sonuçlardır. Bunlar siyasal düşünümlerdir.[39]"

Anthony Giddens ise düşünümselliğin iki anlama sahip olduğunu belirtir. Buna göre kavramın bir tanımının oldukça genel, diğerinin ise doğrudan doğruya toplumsal hayatla ilişkili olduğunu ifade eder. Giddens düşünümsellik kavramını şu şekilde açıklar: "Bütün insanlar, ister bilinçli olarak isterse pratik bilinç düzeyinde olsun yapılan şey üzerine düşünmenin, yapmanın bir parçası olması anlamında düşünümsel bir karaktere sahiptir. Toplumsal düşünümsellik, sabit davranış kiplerinden ziyade giderek daha fazla bilgi tarafından oluşturulan bir dünyayı işaret ediyor."[40]

Giddens'ın sabit davranış kipi olarak ifade ettiği, bir ölçüde geleneklerle düzenlenmiş, durumlara özgü tahmin edilebilir bir karaktere sahip bireysel ve toplumsal reaksiyonlardır. Gelenekler çerçevesinde düzenlenen sosyal yaşam içinde durumlar karşısında geliştirilen tepkiler, belli bir çizgi içinde seyreder. Ancak karar

[39] A.g.e., Beck, 1992, s. 21.
[40] A.g.e.,Giddens ve Beck, 2001, s. 107.

ve eylem mekanizmaları geleneğin sınırlarından uzaklaştıkça ve bunlar üzerinde yeni gelişmeler ve bilgilerin egemenliği arttıkça sonuçlar ve sonuçlardan doğabilecek olayların tahmin edilmesi daha karmaşık bir hale gelebilir. Örneğin kırsal alanda toplumsal düzene aykırı gelen belli eylemlerin sonucunu bireyler ve toplum öngörebilirler. Burada gelenek ve sosyal kurallar, uzun ve kısa vadeli sonuçları bir diğer ifadeyle geleceği tahmin edilebilir kılar. Önleyici güce sahip olabilir hatta belli bir kontrol mekanizması işlevini görür. Ancak bireysel ve toplumsal karar mekanizmaları üzerinde; geleneklerin çerçevesi dışına çıkılıp, farklı aktörlerin - kurumların, iktidar aygıtlarının, bilimsel ve teknik açıdan yeni sayılabilecek araçların- devreye girmesiyle sonuçlar ve sonuçların sonuçları üzerine yapılabilecek öngörüler belirsizleşir. Bu aşamada bir karar almak, eyleme geçmek ve kararın nihai sonuçlarının sorumluluklarını üstlenmek gerekir. Risk Toplumu sahnesinde; belirsiz gelecek adına sorumluluk alan karar vericiler ve uygulayanlarla, karar ve uygulamadan direkt ya da dolaylı etkilenen özneler rol alır.

Giddens toplumsal düşünümselliğin gücünü ve sabit davranış kiplerinin yerini farklı mekanizmalara bırakmasını bugünün koşulları çerçevesinde şu sözlerle açıklar: "Geleceğe yönelik çok fazla karar alma zorunluluğu duyuyoruz, bu yüzden gelenek ve doğa geri çekiliyor, dolayısıyla biz de böyle bir hayat tarzına sahip oluyoruz. Bu anlamda önceki kuşaklara göre daha düşünümsel bir biçimde yaşıyoruz."[41] Modern toplumlarda 'düşünümsel modernite' hipotezi modernite ile birlikte gelen toplumsal dönüşümün kökenini inceler. Buna göre modernite ortadan kaybolmamıştır ama katlanarak artan problemlere dönüşmüştür.[42]

Ulrich Beck, 'düşünümsel modernizasyonun' sınırlarına Giddens ve Scott Lash'ın da çalışmalarında değindiğini belirterek, 'düşünümsel' kelimesinin tam anlamıyla modernizasyon süreçlerinin problemleri, sonuçları ve kurdukları üzerine 'bilmeye' işaret ettiğini ifade eder.[43] Beck düşünümsel moderniteyi yalın olarak, toplumu değiştiren bir menzili olan, katmerli bir modernleşme olarak tanımlar. [44]

---

[41] A.g.y..
[42] Ulrich Beck, Wolfgang Bonss and Christoph Lau; "The Theory of Reflexive Modernization Problematic, Hypotheses and Research Programme", *(tcs. sagepub.com/content/20/2/1.full.pdf), (21.10.2011) s. 2.*
[43] A.g.e., Beck., 1999,s. 109.
[44] Ulrich Beck**, Siyasallığın İcadı**, İletişim: İstanbul, Çev. Nihat Ülner, 1999, s. 68.

Beck, modernleşmenin değişen profiline işaret eden bu tanımda düşünümselliğin üzerine kurulduğu modernleşme tipinin en ilkel hali olan basit modernleşmeyi de karşılaştırma amacıyla şu şekilde sunar: "Basit modernleşme, geleneksel toplum biçimlerinin sınai toplum biçimleri tarafından ilk olarak çözülmesi, ikinci olarak devralınması anlamına gelirken, düşünümsel modernleşme sınai toplum biçimlerinin başka modernlikler tarafından ilk olarak çözülmesi ikinci olarak devralınması anlamına gelir. Modern toplumların geçirdiği iki evrenin arasındaki fark bir defasında sanayi öncesi geleneklerin diğer defasında da sanayi toplumunun gelenek ve güvencelerinin bir çözülme ve devralma sürecinin nesnesi haline gelmeleridir. (…) Toplumsal değişimin motoru bu durumda artık amaçsal rasyonellik değil *yan etkidir*: Riskler, tehlikeler, bireyselleşme ve küreselleşme."[45] 'Yan etki', sonuç ifade eden bir kavram olarak Risk Toplumu kuramının anahtar kelimelerden biri olarak değerlendirilebilir. Beck'in değişim motoru olarak tanımladığı ve yan etki başlığı altında sunduğu kavramlar ise Risk Toplumunun hem özelliklerini hem de sınırlarını tanımlamayı gerekli kılar.

Risk Toplumunun genel hatlarıyla sınırlarını çizdiğimizde ayırt edici dört yönü ortaya çıkar: a) Geleceğe ilişkin bir kavram olarak çift kutuplu doğaya sahip riskler, b) Kurumsallaşmış ya da bilimsel-teknolojik mekanizmalarla sonuçları kontrol edilmeye ya da öngörülmeye çalışılan tehlikeler, c) Yeni bir toplum tipi yaratan bireyselleşme d) Bütün bunların nedeni olmasının yanı sıra, sonuçlarıyla kendi kabuğunu güçlendiren bir süreç olan küreselleşme Risk Toplumunun ayırt edici yönleri olarak değerlendirilebilir.

1.6 Risk Toplumunun Çerçevesi

Ulrich Beck Risk Toplumu Kuramı ile sosyal bilimler ve düşünce dünyasına bilimsel, ekonomik, ekolojik, politik ve iletişim bilimleri alanında küresel düzeyde yanıtlanacak çok temel sorular yöneltir.

Disiplinler arası bir çalışma olan Risk Toplumu tezinin literatürde; sağlık, savaş, kurumlar, ekonomi, bilimsel gelişmeler vb. alanlara uyarlanarak bir dayanak

[45] A.g.e.,1999, s. 72.

noktası oluşturması konunun sınırlarıyla geniş bir alana yayıldığının en önemli göstergesidir. Buna rağmen Risk Toplumunu oluşturan unsurların birbirlerine son derece bağımlı ve içiçe geçmiş bir karaktere sahip olduğu söylenebilir. Risk Toplumunun sınırları genel hatlarıyla çizildiğinde ayırt edici 4 yönü ortaya çıkar:

a) Geleceğe ilişkin bir kavram olarak çift kutuplu doğaya sahip riskler,
b) Kurumsallaşmış ya da bilimsel-teknolojik mekanizmalarla sonuçları kontrol edilmeye ya da öngörülmeye çalışılan tehlikeler,
c) Yeni bir toplum tipi yaratan bireyselleşme,
d) Bütün bunların nedeni olmasının yanı sıra, sonuçlarıyla kendi kabuğunu güçlendiren bir süreç olan küreselleşme Risk Toplumunun ayırt edici yönleri olarak değerlendirilebilir.

Risk Toplumunda Kitle Medyasının Rolünü inceleyen bu çalışmada medya; bilim ve teknoloji ile ilerleyen ekonomik, siyasal, toplumsal olmak üzere çok yönlü bir yapı olarak ele alınırken bu toplumun sınırlarını belirleyen süreç de genel hatlarıyla ortaya çıkar. Teknolojiyi üreten bilgi; bilgiyi sunan, ileten ve hatta değiştiren teknoloji; bilginin kesinliğe ve iktidara ilişkin vaadi, bireylerin zayıf noktasına dönüşen 'bilme isteği', riske ilişkin bireysel kararlar ve girişimlerin toplumsal sonuçları, bireylerden oluşan ancak sorumluluğu temsil eden kurumlar, karar alma ve sorumluluk. Risk dünyasının baskın unsurları olarak belirtilebilecek bu başlıkların; günümüzde kitle medyasını bir sistem olarak betimleyen tanımların, kuramsal yaklaşımların ve eleştirel kuramların da temelini oluşturduğu söylenebilir.

Beck'in tezi, sosyal davranışlar ve korku üzerine yaşanan dikkate değer dönüşümü; teknoloji, bilim, politika, soysal kurumlar arasındaki oyun içinde güçte meydana gelen kırılmaları; hem birey hem de toplumu bir bütün olarak etkileyen risk sonuçlarını anlamaya ve incelemeye çalışan bir yaklaşımdır. [46] Risk Toplumu tezinin sınırlarını ve bunu oluşturan temel öğelerin çeşitliliğini vurgulayan farklı tanımlara da literatürde rastlamak mümkündür.

[46] Darly Jarvis, Ulrich Beck, "Globalization and the Rise of the Risk Society: A Critical Exegetic Analysis"**,** http://www.sps. nus. edu.sg/docs/fac/jarvis/Ulrich%20Beck.pdf, (11.08.2010)

Düzenleyici kurallar, teknik-bilimsel uzmanlık ve uzmanlar genel olarak Risk Toplumunun önemli ve merkezinde yer alan temel öğeler arasında düşünülür. Teknik ve bilimsel uzmanlık; toplumların yüz yüze kaldığı, gittikçe artan, azaltmak ve kontrol etmek için çözüm bekleyen riskleri karakterize etmek ve tanımlamak gibi iki işleve sahiptir. Düzenlemeler ise *ekselansları tarafından yapılan risklerin* yönetimi ve kontrol aracı olarak sonradan ortaya çıkar. [47]

Düzenleyici kurallar üreten, geliştiren teknik ve bilimsel uzmanlıkların Risk Toplumunun sınırları içindeki yerini belirleyen riskin yapısıdır. Eylemi gerçekleştirenler olarak bilim-teknik alanındaki uzmanlar ve düzenleyiciler, Risk Toplumu tezinin temel kavramı olan risklerin üretildiği sahanın hem yöneticileri hem de aktörleri olarak ele alınır. Risk Toplumunun sınırlarını anlamaya yönelik tanımlar içinde bu aktörler kimi zaman genel başlıklar altında da verilebilir.

Beck'in Risk Toplumu tezinin merkezini; politika, bilim, medya, kapitalizm arasında ortaya çıkan yeni sisteme dair düşünceler oluşturur. Bu sistem kurumsal kademelerde örneğin (biyo)kimyasal, genetik ve nükleer endüstriler ve onların, karar verile(meye)bilen, hesaplana(maya)bilen çelişkili birleşimini taşıyan büyük projelerin sigorta edilemeyen şekillerinde kendini ortaya koyar. [48]

Risk Toplumunun sınırlarını dört temel noktaya ayıran bu tanım; bilim, politika, medya ve yeni ekonomik düzenle birlikte farklı bir biçime kavuşan toplumun işleyiş süreçlerini ele alır. Ayrıca kurumların daha açık bir ifadeyle -belli kural ve düzenlemelere bağlı işleyen, karar ve sorumluluğu eş zamanlı alan yapıların- risklerin hem kaynağı hem de kontrol mekanizmasına dönüşen çelişkili yapısına işaret eder. Kurumsal platformların riskleri besleyen ve çözen yapısını açıklamak için de Risk Toplumu önemli bir ifadedir.

Bu tanımdan yola çıkıldığında riskin sosyal olduğu kadar kurumsal bir kavram olduğu ve yönetiminin, kontrolünün ve hatta üretiminin bu yapılarla bağımlı bir

[47] Soraya Boudia et Nathalie Jas, "Risk and Risk society in Historical Perspective", http://halshs. archives-ouvertes. fr/docs/00/44/74/23/PDF/Boudia-Jas_Risk.pdf, (24.10.2010)
[48] Barbara Adam- Joostvan loon, "Introduction: Repositioning Risk; the Challenge for Social Theory", **The Risk Society and Beyond: Critical Issues for Social Theory**, (Ed.Barbara Adam, Ulrich Beck and Joostvan Loon),London:Sage, 2000, s. 12.

karakter sergilediği söylenebilir. Risk Toplumu bugünün hamleleriyle inşa edilen geleceğin, hangi sonları oluşturacağı ve hangi sonuçlara zemin hazırladığına işaret eder.

Burada Risk Toplumu kuramının sınırlarını verirken; işaret ettiği noktaların birer komplo teorisi ya da gelecek senaryosu varsayımı olmadığını ise Alain Touraine şu şekilde açıklar:

"Düzen çağı sona erdi, değişim çağı başladı, kişisel deneyimin ve toplumsal koordinasyonun temel kategorisi değişim artık. Ulrich Beck, belirsizliğin ve özellikle düşük olasılıklı, ama nükleer patlama, hava koşullarının önemli ölçüde değişmesi ya da tıbbın çare bulamadığı salgın hastalıkların yayılması gibi ciddi sonuçlar doğurabilecek risklerin egemen olduğu "bir Risk Toplumundan" söz ederek oldukça iyi açıklamıştır bu düşünceyi. Bu arada bu görüş önüne geçilmesi olanaksız felaketleri bildirmez; kurumsal çözümlere hala inanmayı sürdürmemizi engeller."[49]

Risk Toplumunun sınırlarını ve karakterini belirleyen temel unsurlardan biri de bu kuramın tek ve özel bir çabaya dikkati çekmemesidir. Beck, Risk Toplumu kuramında bu sistemi işleten tüm parçaları ele alır. Sistemi ne yalnızca ekonomik ne yalnızca küresel ne de bilgi ve tekniğin sınırları içine sıkıştırmaz.

Beck'in çalışması yalnızca silahların ve nükleer teknolojinin kontrolsüz biçimde çoğalmasının yol açtığı korku veya insan kontrolünün hızına yetişemediği küresel savaşların yarattığı korkuyla sınırlı olmayan bugün tecrübe ettiğimiz yeni bir gerçekliktir. [50] Risk Toplumunda kurumların, politikanın, bilimin ve teknolojinin bağımlılık düzeyine varan ilişkileri gözle görülür ölçüdedir. Risk kaynaklarından biri olarak nitelendirilen teknolojinin bile kurumsal bir yapı sergilediği Risk Toplumunda, insanın ve toplumun bu kaynaktan doğan risklerle olan ilişkisi ve bunların birer üreticisi olması kaçınılmazdır.

---

[49] Alain Touraine, **Eşitliklerimiz ve Farklılıklarımızla Birlikte Yaşayabilecek miyiz?,** Çev. Olcay Kunal, İstanbul:YKY, 2005, s. 25.

[50] Raag Rolfsen: "The Significance of Vulnerability in a Time of Crisis" http://www.yale.edu/faith/downloads/Significance_Vulnerability_Time_Crisis_Rolfsen.pdf, (11.09.2010).

Risk Toplumu dünyası, ‘el yapımı’ ve failinin insan olduğu bir dünyadır. Bu tanım Risk Toplumu sınırlarının temel dayanağını vermesi açısından önemlidir. Bununla birlikte Beck’i referans gösteren düşünürlerin değindiği temel noktalardan biri olarak göze çarpar. Zygmunt Bauman, Beck’in bu görüşünü *Bireyselleşmiş Toplum* isimli çalışmasında şu şekilde ifade eder: “Ulrich Beck’in Risk Toplumu’ndaki betimlemesinde takdire değer biçimde gösterdiği gibi, modern toplumsal düzen(ler)in takımada niteliği ve her tekil düzen adasının göreli özerkliği insan yapımı karışıklık yaratmıştır; bu karışıklık modernitenin yerine baştanbaşa yasalarla donatılmış düzenin açıklığı ve şeffaflığıyla ikame etmeye koyulduğu “doğal karışıklığın” yerini büyük oranda almıştır.”[51]

Bauman’ın takımada benzetmesini kullanarak açıkladığı ve eleştirdiği; kurumsallaşmanın hücrelere bölünmesi ve bunun getirdiği sonuçlardır. Bilgi ve uzmanlaşma ile hücrelere bölünerek çoğalan kurumlar, kendi alanlarında özgürlüklerini ilan eder. Risk Toplumunda yaşanan bu bölünme ve kurumsallaşma; yol açtığı karmaşık düzen içinde insanı farklı kural ve yasalarla evcilleştirmeye çalışmaktadır. Bauman’ın doğal karışıklık olarak nitelendirdiği, kendi iç dinamiklerine sahip olan ve kendi düzenini belli bir süreç içinde sağlayabilecek sistemlerdir. Bu sisteme verilebilecek en somut örnek ise doğadır. Risk Toplumunda doğanın doğal düzenine karşı yapılan her müdahale, sürekli ilgi ve dikkat gerektiren, önlem mekanizmalarında güncellemeyi ve geliştirmeyi zorunlu kılan açık bir yaraya dönüşmektedir.

Risk Toplumunu felsefi düşüncesi kapsamında bir ilham kaynağı ya da sosyal bilimler çerçevesi içindeki araştırmalar için bir dayanak noktası olarak alan bilim insanı ve düşünürlerin bu teoriye yönelik yaptığı tanımların çıkış noktasını Beck sekiz farklı başlık altında verir. Buna göre Risk Toplumu; [52]

a) Ne yıkım ne de güven/emniyet değildir, buna karşın özbeöz sanallıktır.
b) Hali hazırda var olan gerçeğin aksine geçerli davranış/tutuma ilişkin etkinin değişkeni haline gelen endişe verici bir geleceği ifade eder.

[51] Zygmunt Bauman, **Bireyselleşmiş Toplum**, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Çev. Yavuz Alogan, 2005, s. 90.
[52] A.g.e.,Beck, 1999,s. 147.

c) Matematikselleştirilmiş ahlâk çerçevesinde bir araya gelen birer olgusal ve değersel ifade anlamına gelir.
d) Belirsizliğin üretimi dahilinde ifade edildiği şekliyle kontrol ve kontrolsüzlük anlamına gelir.
e) Bilişsel çatışmalar esnasında farkına varılan -bilgi ya bilgisizliği- gafleti ifade eder.
f) Küresel ve yerel olan risklerin eş zamanlı olarak bunların küresel-yerel (yerel özelliklerini kaybetmeden küreselleşen) olarak yeniden kurulması anlamına gelir.
g) Bilgi, yan etki ve bulgusal sonuçlar arasındaki ayrım anlamına gelir.
h) Doğa ile kültür arasındaki ikiliğini kaybetmiş, insan yapısı melez dünyayı ifade eder.

Beck'in kuramının temel dayanaklarını ve Risk Toplumunun temel sınırlarını aktardığı bu özet aynı zamanda bu toplumu oluşturan unsurların ve özelliklerinin çeşitliliğini bize verebilir. Riskin bilgi, kontrol mekanizmaları, küresel karakteri ve bilimle olan ilişkisine de dolaylı yoldan dikkati çeken bu özet Risk Toplumunda belirleyici olan teknoloji, bilgi- karar alma ve sorumluluk ilişkisi, iktidar kavramlarına da göndermelerde bulunur.

*"*Toplumumuz gittikçe bir risk üretme, risk gözetleme ve risk yönetme toplumu haline geliyor. Artık 'ileriye' gitmekten çok dünkü hareketlerimizin yarattığı enkazı temizlemeye çalışıyor ve bu enkazın altından çıkmaya çalışıyoruz. Riskler –her ne kadar beklenmedik ve çoğu zaman kestirilmesi ya da hesap edilmesi zor olsa da kendi ürünümüzdür.*"*[53] cümlesinde Risk Toplumunu özneyi merkeze koyarak tanımlayan ve düşünümselliğe dikkati çeken Bauman'ın ifadesindeki üretme, gözetleme ve yönetme misyonunun ötesinde bilgi ve teknoloji etken birer yapı olarak açıklanmaya değerdir.

Yukarıdaki açıklamalar dahilinde Risk Toplumunun sınırlarını çizen, her biri örgütlü işleyişe sahip ve kurumsallaşmış yapılar içinde yer alan üç temel öğeden söz edilebilir. Bilim-Teknik-Uzmanlaşma, Bilgi - Sorumluluk-Karar Alma, İktidar. Bu

[53] Zygmunt Bauman, **Parçalanmış Hayat: Post Modern Ahlak Denemeleri**, Çev. İsmail Türkmen, İstanbul:Ayrıntı Yayınları: 2001, s. 357.

noktada öncelikle bilgiyi bir ürün olarak koyan; bilim ve iletişim bilimleri bağlamında bakıldığında enformasyonu işleyen, değiştiren ve sunan bir aktör olarak bilim-teknik ve uzmanlaşmanın Risk Toplumundaki konumunun açıklanması yerinde olacaktır.

1.6.1 Risk Toplumunda Bilim-Teknik ve Uzmanlaşma:

Birbirini doğuran ve besleyen bilim ve teknik, aralarındaki bağla toplumsal yaşamda kimi zaman devrim niteliğinde sonuçlara yol açmış iki başlıktır. Kendi sahaları içinde en yalın haliyle ise doğayı ve evreni merak- keşif duygusuyla anlamak, gündelik yaşamla baş etme çabasının bir ürünü olarak değerlendirilir. Sosyal sahada ise kendi alanlarında farklı olarak ileriye dönük değişimlerin yolunu açan dinamo olarak sunulur.

Bilim, tekniğin üretiminde en önemli araçtır. Teknikle birlikte sosyal yaşamın içindeki yeri belirginleşir. Bu noktada teknik bir ölçüde bilginin toplumsal alanda maddeye dönüşen halidir. Bilgi, tekniğin içinde evreni anlama çabasından çok bir 'fayda' şeklinde tezahür eder; başka bir ifadeyle somut ve elle tutulur hale geldiği an net biçimde kabul görür. Bunun sosyal yaşamdaki yansımasını Jürgen Habermas *"Teknik İlerleme ve Sosyal Yaşama Evreni"* isimli makalesinde şu şekilde açıklar. "Atom fiziğinin bilgileri kendi başlarına ele alındıklarında, bizim yaşama evrenimizin yorumlanışları için sonuçsuz kalırlar, bu bakımdan her iki kültür arasındaki uçurum kaçınılmazdır. Ancak ne zaman fizik kuramlarının yardımıyla atom çekirdeğini parçalama uygulamaları yaparsak, ancak ne zaman bilgiler üretici veya yıkıcı kuvvetlerin açınımı için değerlendirirlerse işte o zaman o bilgilerin devrimci pratik sonuçları yaşama evreninin edebi bilincine girebilirler –şiirler Hiroşima'ya bakarak yazılırlar, kütlenin enerjiye dönüştürülmesi hakkındaki tezler üzerine çalışarak değil.*"*[54]*

Habermas'ın bu ifadesi bilginin tekniğe dönüşümüyle ortaya çıkan ve muhtemel etkilerinin toplumda yansımasına verilebilecek güçlü ve uç bir örnektir. Risk Toplumunda bilim ve tekniğin rolünü anlamak için bu cümle açık bir

[54] Jürgen Habermas, **İdeoloji Olarak Teknik ve Bilim,** Çev. Mustafa Tüzel, İstanbul: YKY 2010:79.

referanstır. Hiroşima üzerine yazılan şiirin bir adım öncesi Risk Toplumunda bilim ve tekniğin konumu hakkında fikir verir. Yazılan şiir ise bilimin üzerine kurulan tekniğin sahip olduğu; gücün beklenmedik/denetlenemeyen/öngörülemeyen sonucunun toplumsal etkisine bir örnektir.

Raymond Aoron'a göre ise bilim ve teknoloji tüm insanlığın ortak serüvenidir.[55] Bu bakış açısı dahilinde Risk Toplumu; bu ortak serüvenin amaçlarının ve sonuçlarının insan toplumları tarafından deforme edilmesi olarak yorumlanabilir. Bilgi ve onun somutlaştırıldığı alan olarak teknik; insan zihninin fayda kavramını yeniden yorumlaması ile farklı amaçlara hizmet etmeye başladığını Aoron şu cümlelerle ifade eder: "1945 yılından beri bilim ve teknik, -üretim ilişkileri (ya da ekonomik-sosyal rejim) ve üretimin anlamı arasındaki yalın ilişkiyi bilimsel düzeyde onaylaması mümkün olmayan - kapitalist rejimde olağanüstü biçimde bir ivme kazanmıştır."[56]

Aoron'un söz ettiği kapitalist rejim içinde bilim ve tekniğin kazandığı ivme, denetlemeyen sonuçların da başlangıç noktasını oluşturur. Bilimin ideal olarak evreni, evrenin yasalarını ve bu oluş içinde insanın yerini anlamaya yönelik çabası; ekonomik ve politik koşullar doğrultusunda teknoloji ile zaman içinde gelişen bağımlılık düzeyindeki bağı Risk Toplumunun da çıkış noktası olmuştur. Bilim ve teknoloji bu çevrede Risk Toplumunda kurumsallaşmış birer yapıdır. Bilgi boşluğunu dolduran, denetleme, gözetim ve hatta iktidarı sunan, çözüm üreten yapı kimliği buzdağının görünmeyen tarafı olarak değerlendirilebilir. Bilim ve teknoloji Risk Toplumu için çözümün olduğu kadar sorunun da bir parçası haline gelmiştir. Çözümün bir parçası olma ve sorunun kaynağına ulaşma yolunda bilimin kendi çatısı altındaki disiplinler de birbirine bağımlı bir yapı sergilemeye başlamıştır.

Günümüzde bir doğal afet riskine karşı geliştirilen planlar; jeoloji, nüfus bilimi, psikoloji, ekonomi gibi çok farklı alanların çıkarımlarıyla oluşturulmak durumundadır. Küçük ev aletlerinden büyük alanları düzenleyen denetim ve kontrol mekanizmalarına kadar Risk Toplumunda bilimin aracılığıyla üretilen tüm

---

[55] Raymond Aron, **Progress and Disillusion: The Dialectics Of Modern Society,** Middlesex:Penguin Book, 1971, s. 289.
[56] A.g.e., s. 298.

teknolojiler, geniş bir bilimsel perspektifin ürünüdür. Bu noktada bilimin düzeyini ve bugün çizdiği profile ulaşmadan önceki konumu Fernand Braudel şu şekilde ifade eder: "XVIII. yüzyıldaki en büyük engel neydi? Herhalde bilimin birbirinden bağımsız kompartımanlar halinde bölünmüş olmasıydı. Bunlardan matematik, kimya, termodinamik, jeoloji, iktisat (ama o sırada bir bilim midir?) gibi bazıları hızla ilerlerken tıp, biyoloji gibi bilimlerin bazıları da ayak sürüyor ve bezen de duraklama içinde bulunuyorlardı. Farklı bilimlerin aralarında bağlantı yoktu; matematik dili bu alanlara pek fazla nüfuz edememişti, hiç de daha az vahim olmayan bir boşluk olarak, teknikle bağlantı ancak kesintili olarak kurulmaktaydı." [57] Endüstride tarihe yön veren devrim niteliğindeki gelişme; bilim ve tekniğin arasındaki ilişkinin kesintisiz şekilde kurulabilmesi olup bu bağ belirleyici unsur olmuştur.

Dört klasik endüstri devriminden söz eden Braudel bu süreci: buhar devrimi, elektrik devrimi, içten patlamalı motor devrimi ve nükleer enerji devriminin birbirini izlediğini ve eklemlendiğini ifade eder.[58] Belirtilen kronoloji hem bilimle teknik arasındaki ilişkinin bağımlılığa dönüşen seyrini gösteren bir örnektir hem de Risk Toplumunun profilini şekillendiren dönüm noktalarıdır.

"Bu kez teknik tarafından davet edilen bilim, davete aynı doğallıkla cevap vermiştir. *Homo sapiens, homo fabere* katılmıştır ve bundan sonra birlikte yol alacaklardır. Bilim XVIII. yüzyılda aşikâr ilerlemeler kaydetmişti. Ancak bütünü itibariyle daha genellemeci, kuramsal, ona soru sormayan zanaatsal bir teknikle işbirliği yapmaya pek alışık olmayan bir bilim söz konusuydu. XVIII. yüzyılın sonunda her şey değişmiştir."[59]

Gelinen noktada bilim, tekniğin hem ilham kaynağı hem de referans noktası olmuş, teknik ise bilimin yolunu açmak ve çabasına daha fazla katkıda bulunabilmek için farklı araçlarda kendini ortaya koymuştur. Örneğin günümüzde, bilimin araştırma sürecinden deneye kadar teknolojik cihazlara bağlılığı da bunun bir göstergesidir. Bugün özellikle küresel riskler kapsamında ele alınan doğal afetler için

[57] Fernand Braudel**, Uygarlıkların Grameri**, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İstanbul: İmge Yayınevi, 2001, s. 412.
[58] A.g.e., s. 416.
[59] A.g.e., s. 421.

geliştirilen erken uyarı sistemleri bilimin öncülüğünde tekniğe dönüşmüş ve yine bilim insanlarının çalışmalarını zaman ve çaba olarak kolaylaştırmıştır.

"(…) Bilim doğmakta olan endüstriye bu cinsten yüzlerce katkıda bulunacaktır. Örneğin bez beyazlatması konusundaki önemli katkı gibi. Eski usul (parça kumaşların çayıra serilmeleri sulanmaları birçok alkali bileşikten geçirme, sonra hafif asit bileşiklere sokma) geniş alanlara ve çok zamana (bazen altı ay kadar) ihtiyaç göstermekteydi. Hızlı bir gelişme içinde olan endüstri için, bu bir 'dar boğaz' meydana getirmekteydi. O zaman sulandırılmış sülfrik asit kullanılmaktaydı. Bu asitten büyük miktarlarda üretmek gerekmiş, bu da gerçek bir bilginin Leiden Üniversitesi'nden John White'a işe karışma fırsatı vermiştir. Klorun 1774'te İsveçli Carl Scheele tarafından keşfi, Fransız Berthollet tarafından kumaş beyazlatılmasında kullanılması, İngiltere'de pratik bir yöntemin devreye sokulması, işlemi mükemmel kılacaktır ki bu görüldüğü üzere, bilimin uluslararası olmasının sayesinde gerçekleşmektedir."[60]

Braudel'in yukarıda farklı örneklerle açıkladığı bilimin tekniğe katkısı ve bu yönde kullandığı "uluslararası olmak" ifadesi; küreselleşme ve bugün gelinen nokta için önemli bir örnektir. XVIII. yüzyılda endüstriyi dar boğazdan kurtaran bilginin ve tekniğin, günümüzde geldiği nokta, Risk Toplumunun bilim-teknik alanındaki eleştirel yaklaşımını değerlendirmek adına önemlidir.

XVIII. yüzyılda bilimin tekniğe dönüşmesiyle beyazlatma işleminde kullanılan klor maddesinin bugün akciğer hastalıklarına yol açabilecek kimyasallar arasında yer aldığı belirtilmektedir. [61] Bilim ve teknolojinin paralel ilerlemesi ve çözüm üreten kimliğinden sorun kaynağı olan ve doğabilecek sorunlar için yeniden medet umulan merkeze dönüşmesi Risk Toplumunda bu iki kavramın temel özelliğidir. Ancak Risk Toplumunda bilim ve tekniğin konumu gelişmelere yönelik muhalif bir söylem değildir. Bu toplum yapısı içinde eleştirilen; bilim ve tekniği ideal işlevinden uzaklaştıran; temelinde ekonomik, siyasi, askeri ve/veya kurumsal çıkarlara yönelik kullanan yaklaşıma yöneliktir.

---

[60] A.g.e., s. 422.
[61] Ceyhan Akkaya, Mesleki Akciğer Hastalıkları, http://www.kocaelitabis.org.tr/NeW/sunular/AC_hst.pdf, (11.01.2011).

"Bilim ve teknoloji; sınırlı kaynaklarımızı koruma ihtiyacımızdan, önceleri tanrısal güçlerden kaynaklandığına inanılan büyük afetlere, salgın hastalıklardan bir gün olabileceğine inandığımız bazı katastrofik olayların (göktaşı çarpmaları) sonuçlarını engellemek ya da hafifletmeye yönelik yaklaşımlara ilişkin toplumun gelecek hakkında bakış açısını şekillendirir." [62]

Geleceği yönetmeye ve belirlemeye yönelik süreçte bilim ve teknik halâ bilgi, emniyet, iktidar, denetim ve belirsizlik unsurlarını azaltmaya yönelik birer teminat noktasıdır. Bilim ve teknik, insan müdahalesinin sonucu olan üretilmiş risklerin kaynağı olup, aynı zamanda risklerden doğan belirsizlikten beslenen birer yapıdır.

Bauman belirsizlik ve bilim ile teknoloji arasındaki birbirini besleyen ilişkiyi şu şekilde ifade eder: " (…) Beck'in ikna edici biçimde öne sürdüğü gibi bize ait olan bu riskin, toplumunda hâkim olan sürekli, genişleyen ve başa çıkılmaz müphemliğin faydaları da vardır. O, çağdaş gelişmenin iki büyük aracının, bilim ve teknolojinin çarklarını yağlar."[63]

Bauman'ın üstü kapalı bir anlatımla ifade ettiği 'gelişme' çerçevesinde bilim ve tekniğin iç içe geçmiş, sergiledikleri bağımlı yapılarına karşın toplumsal açıdan bıraktıkları etkiyi, Jacques Ellul'un şu ifadesi açıklar: "(…) Bilim ve teknik tarafsız değildir, çünkü onlar kapitalist üretim ilişkilerini ifade eder. Bilim bir ideolojidir (bu nedenle nesnel değildir) hâkim sınıfın fikirlerini yansıtır, teknoloji ise o sınıfın hâkimiyet aracıdır."[64] Bilimin, uygulama alanı olan teknolojinin kullanılma sürecinde, geliştirilmesinde ve hizmet ettiği amaçlarda; güç ilişkileri, denetim ve iktidar bu nedenle göz ardı edilmemesi gereken bir ayrıntıdır. Bilginin ve teknolojinin ideal tanımlar içindeki işlevinden kopmasını da Ellul'un bu cümlesi yeterli ölçüde açıklar.

Bilimin ideal tanımı ve işlevinin insani eylemlerle biçim bozukluğuna uğramasını daha açık bir ifadeyle saptırılma sürecini Anthony Giddens; bilim ve

---

[62] George Bugliarello, "Science,Technology and Society: The Tightening Circle, Science and Technology and the Future Development of Societies": **International Workshop Proceedings** (Ed. Glen Schweitzer), http://www.nas. edu/catalog/12185.html, (21.11.2010)

[63] A.g.e.**,** Bauman, 2005,90.

[64] Jacques Ellul, **The Technological System**, Çev.Joachim Neugroschel, New York:The Continuum Publishing, 1980,s. 155.

insani bakış açısının bilimle olan ilişkisi çerçevesinde değerlendirir. Giddens bilimi şu cümlelerle açıklar: "Bilim dünyaya ilişkin sağduyusal görüşleri ve tutumları gözden geçirir, bazılarının yanlış olduğunu gösterir ve diğerlerini de, nesneler ve olaylar hakkında gündelik bilgiden daha ayrıntılı ve kapsamlı açıklamalar geliştirecek bir hareket noktası olarak kullanır. Bilimsel ilerlemeler sonucunda geleneksel inançların değersizliği ispatlanır." [65]

Gündelik bilgi, deneyimin bir ürünü olarak Risk Toplumunun temel motivasyonu denilebilecek geleceğe ilişkin bilme gereksinimi karşılamak için yetersiz kalır. Sağduyu ile edinilmiş bilgiye ilişkin şüphe, bilimin olduğu kadar Risk Toplumunun da temel dinamiğini oluşturur.

Bilim ve teknolojinin Risk Toplumundaki konumu bir başka ifadeyle risklerin siyasi, ekonomik, toplumsal, ekolojik vb. açılardan belirleyici olduğu yeni dünya düzenindeki rolü de risk kavramının geçmişten bugüne değişen görüntüsüyle de dikkate değerdir.

Gündelik bilginin ve geleneğin rehberliğinin egemen olduğu ilkel toplumlarda riskler gizil bir iradeye atfedilirdi. Riskin hem kaynağı hem de sorumluluğu aynı güçle ilişkilendirilirdi. İnsanlık tarihi ile yaşıt ve sosyal bir kavram olan risk günümüzde Ulrich Beck'in kuramını dayandırdığı 'üretilmiş' bir gerçeklik olarak değerlendirilmezdi. Bu noktada bilim ve teknoloji Risk Toplumunun belirleyici unsuru olan 'üretilmiş riskler'in hem çıkış noktası hem de kontrol mekanizmasına dönüştüğü için bu yapıyı şekillendiren temel aktörlerden biri olarak ele alınabilir.

Sanayi Toplumunda sosyo-ekonomik gelişmeler aracılığıyla kontrol edilemeyen risk kümeleri ortaya çıkar. Bilimsel teknolojik ve ekonomik uygulamalar sosyal gelişmenin değişmez enstrümanlarına dönüşür ve üretilmiş riskler çevresel yan etkiler olarak su yüzüne çıkmaya devam eder.[66]

---

[65] Anthony Giddens, **Sosyal Teorinin Temel Problemleri: Sosyal Analizde Eylem, Yapı ve Çelişki**, İstanbul:Paradigma, 2005,s. 438.
[66] A.g.e., Mythen; 2004, s. 17.

"Risk and Technological Culture" isimli çalışmasında Beck'in Risk Toplumu tezini merkeze alan Joost Van Loon ise teknoloji ile risklerin karmaşık ilişkisini açık biçimde görmemiz gerektiğini ifade eder. Loon bu kaçınılmaz bağın açıklamasını ise şu şekilde yapar: "Risklerin üretiminde bilim-tekniğin çok önemli iki rolünü anlamamız gerekir: Birincisi doğayı değiştirme yoluyla riskleri açığa çıkarır ikincisi onları daha yakından tanımamızı sağlar. Burada devreye giren üçüncü bir faktör daha vardır. İleri düzeydeki bilim-teknik bizlere riski daha yakından tanıma olanağı sunarak riskleri yeniden üretir. Bu özel teknolojik takımyıldızı içinde yapılması mümkün olanları sunar. Teknoloji dünyamızda olanları hem düzenler hem de açığa çıkarır."[67]

Bilim ve tekniğin bu çift kutuplu doğası Risk Toplumu içinde uzmanlaşma ve bilim insanlarının da konumlarına yönelik değerlendirmeler içerir. Van Loon risklerin egemenliği arttıkça bilim dünyası üyelerine olan inancın da sorgulandığını şu şekilde ifade eder: "Bilim adamları arasında her zaman gerçeğin keşfi, keşfedilme zamanı ve kaynağın doğruluğuna yönelik inancın devamlılığı konusunda süregiden bir anlaşmazlık olmuştur. Ancak bugün bilim adamları arasındaki fikir ayrılığı çok daha görünür bir hal almıştır. Bilimsel otorite sarsılma sürecindedir."[68] Bu iktidar kaybının özellikle BSE (halk arasında bilinen adıyla Deli Dana Hastalığı) krizinde kendini hissettirdiğini belirten Van Loon, uzmanlara bakış açısındaki değişimi; Risk Toplumunun bir diğer belirleyici unsuru olan karar alma/sorumluluk kavramıyla ilişkisi çerçevesinde şöyle açıklar: "Bunun bir sonucu da (BSE krizi) karar alma sorumluluğunu ve yükünü büyük ölçüde bireyin üzerine yoğunlaştırdı: Et yemeli miyiz yememeli miyiz? Başka bir üretim yöntemi mümkün mü? Bu bizi gündelik ortamımız içinde olağanın dışında daha fazla düşünmeye zorladı."[69] Bu örnekte değinildiği üzere bilim-teknik ve uzmanlaşma bilgi/karar alma ve sorumluluğun gündelik yaşamdaki artan ağırlığını daha da hissettirerek Risk Toplumunun dünyasında ayrı bir noktaya konumlanır.

---

[67] Joost Van Loon, "**Risk and Technological Culture: Towards a Sociology of Virulence,** New York**:** Routledge, 2003, s. 29**.**
[68] A.g.e., s. 30.
[69] Ag.y.

1.6.2. Risk Toplumunda Bilgi, Sorumluluk ve Karar Alma

İnsan eylemleri ve kararlarıyla geleceğin kontrol edilebilirliği ya da edilemezliği üzerine odaklanan Risk Toplumunda haberdar olma ve bilgi edinme hayati bir önem taşır. Bir durum ya da konuya ilişkin güvenilir kaynaklardan edinilen bilgi ve onlar aracılığı ile haberdar olma; belirsiz geleceğe ilişkin karar alma ve sorumluluk üstlenme sürecini kolaylaştırır. Risk Toplumunda bilgi işlevseldir. Değeri ise uzun vadede sonuçları yönetme gücünü sağlayıp sağlamadığı ile ölçülür. Bilgi, Risk Toplumunun temel donanımıdır. Belirsiz geleceğe ilişkin kararlar; hem kamuoyu nezdinde hem de karar alıcılar için bilgi ile netleşir. Risk Toplumunda geleceğe ilişkin kaygıyı açığa çıkaran ve bununla ilgili karar ve sorumluluk mekanizmalarını işleten temel materyal de yine bilgidir. Karar alma ve sorumluluğun kurumsallaştığı Risk Toplumunda, bilgi kontrolün temelini oluşturur. Bilginin, geleceğin belirsizliğini yönetmek, buna ilişkin kararları ve hamleleri içeren süreçleri literatürde risk yönetimi olarak da adlandırılır.

Risk yönetimi; toplumu tehlikeler ve onlar hakkında nasıl kararlar alınacağı, kontrol ölçütleri ve uygulamaları, bunların sonuçlarının minimize edilmesi üzerine toplumu bilgilendirme amacını taşıyan stratejik bir süreçtir. Burada iki temel faktör söz konusudur: Bilgiyi sağlayan araçlar ve kontrol. İstihbarat araçları problemin gerçekliğine, geriye dönük seçimlerin tanımına, amaçlanan başarının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine dair ihtiyaç duyulan bilgiyi sağlar. Kontrol işlevi ise tehlikelerden korunmayı, tehlikeleri azaltmayı, yeniden ortaya çıkışlarını engellemeyi ve/veya sonuçlarını azaltmayı hedefleyen uygulamalar ve projelerden oluşur. [70]

Ulrich Beck ise Risk Toplumunda bilginin önemini ve sorumluluk/karar alıcılarla doğrudan bağlantısını şu şekilde ifade eder: "Risk Toplumunun gelişmesiyle birlikte risklerin etkisi altında olanlarla risklerden yarar sağlayanlar arasındaki uçurum derinleşir. Bilginin önemi sosyal ve ekonomik açıdan eş zamanlı olarak artar. Bilim ve araştırma yoluyla bir güç olarak yapılandırılan bilgi; kitle

[70] Roger E. Kasperson ve K. David Pijawka, **Societal Response to Hazards and Major Hazard Events:Comparing Natural and Technological Hazards, The Social Conturs of Risks:Risk Analysis, Corporations and Globalization of Risks**, V.2, (Ed. Jeanne Kasperson and Roger E. Kasperson), Earthscan: London, 2005, s. 32.

iletişim araçları ile yayılır. Risk Toplumu bu noktada hem bilim hem bilgi hem enformasyon hem de medya toplumudur.[71] Dolayısıyla geleceğe ilişkin karar alma sürecinde, bilgi Risk Toplumunda bir stratejiye dönüşür. Bu stratejide önemli olan senaryoları belirleyen ve izleyici rolünde olan kamuoyunu şekillendiren medya ile risk yönetimi dâhilinde kurumsallaşan yapıların sahip oldukları iktidardır. Bilgi, Risk Toplumunda bütünüyle bir iktidar aracıdır. Risk Toplumunda karar alıcı ve sorumlular tarafından geleceğin hâkimiyet altına alınabileceği iddia edilebiliyorsa bu noktada en temel ikna aracı, kaynağı bilim ve teknoloji olan bilgidir. Bilinmezliğin insan eliyle üretildiği Risk Toplumunda; kitle iletişim literatüründe enformasyon ya da mesaj olarak geçen 'bilginin' yaşamsal önemi daha fazla göze çarpar. Çünkü geleceğe ilişkin çeşitli ve her biri kendi içinde farklı ihtimaller barındıran senaryoları tahmin etmek, bunların muhtemel olumsuz sonuçlarını en aza indirecek hamlelerin kararlarını vermek ve nihai aşamada ise sorumluluğunu almak 'bilebilmeyi' yaşamsal bir ihtiyaca dönüştürür.

Risk Toplumunda yaşam; birey için daha fazla enformasyon, haberdar olma anlamına gelmekle birlikte aynı zamanda gittikçe çoğalan kararlar içinden birini verebilmektir.[72] O halde geleneksel toplumdan günümüz dünyasına değişen yalnızca riskin profili değildir. Karar alma ve sorumluluk dolayısıyla iktidar da soyut güçlerden kurumlara atfedilmiştir.

İnsanın bilmek ve anlayabilmek için gösterdiği çabanın itici gücü ise artık doğayı ve dünyayı anlayabilmek heyecanı, merak ve keşif duygusunun çok ötesine geçmiştir. Öngörü için önemli bir kaynak olan bilgi varlığı sürdürebilmek için temel bir araca bilmek de hayatta kalma stratejileri içinde yaşamsal bir eyleme dönüşerek farklı bir kimliğe bürünmüştür.

Bu noktada bilgiye sahip olan ve aktaran; sorumluluk ve karar alma gibi misyonlarının yanında varlığını sürdürebilecek 'denetim' gücüne de sahip olur. Dolayısıyla geleceğe ilişkin riskler hakkında bilgiye, hayati derecede ihtiyaç duyan bireyin ve toplumun da denetimi ve kontrolü güç odaklarının eline geçer. Bilim-

[71] A.g.e., Beck, 1992, s. 46.
[72] Steffen Elmose ve Wolff-Michael Roth, "Allgemeinbildung-Readiness for Living in Risk Society", http://education2.uvic.ca/Faculty/mroth/preprints/risksociety.pdf (21.10.2011),

teknik ve uzmanlaşmanın doğurduğu bilgi, karar-sorumluluk alma beraberinde risklerin kuşattığı dünyada varlığını sürdüren bireyin ve toplumun denetimini-kontrolünü sağlayan yeni, kurumsallaşmış bir faktörü ön plana çıkartır: İktidar.

1.6.3. Risk Toplumunda İktidar

Bilinmezliğin üretimi ve bunun ürünü olan sonuçlar üzerindeki politik, ekonomik, psikolojik, toplumsal, teknoloji yönetim ve denetim stratejileri Risk Toplumunun karakteristiğini oluşturan en önemli unsurlar arasındadır. Risk Toplumunda denetim, kontrol ve yönetimde; bilim ve teknoloji, bilgi, karar alma/sorumluluk mekanizmaları da kendine özgü bir kimliğe sahiptir. Kontrol mekanizmalarının, hem olası gelecek senaryoları hem de bu gelecek senaryoları içinde kendi rolünü ve sonunu bilmek isteyen birey ve toplum üzerinde etkisi vardır. Geleceğe ilişkin risklerin yönetiminde, karar ve sonuçlarında sorumluluk alma misyonu çerçevesinde yapılanan kurumsal mekanizmalar, birey ve toplum üzerinde bilgi, bilim, teknik ve uzmanlaşmayı kontrol için birer araçtır ve risk gerçeği iktidarı yasallaştıran yegâne güçtür.

Ulrich Beck'e göre risk ve risk algısı modernitenin yönettiği kontrol mantığının öngörülemeyen sonuçlarıdır.[73] Bu tanım çerçevesinden baktığımızda modernitenin gelecek üzerinde aklın aracılığıyla tahakküm kurma vaadi şu noktada çürümeye başlar: Her yeni girişim geleceğe ilişkin, belirlenemeyen ve öngörülemeyen gelişmeleri doğurur. Bunların yaratabileceği muhtelif etkilerin varlığı ile yüz yüze gelinebileceği gerçeği ile yüzleşmek ise tahakküm vaadini yerle bir eder.

Beck, Risk Toplumunda denetim ve kontrolün değişen doğası ile birlikte bakış açımızda yaşanan değişikliği de şu şekilde ifade eder: "Modernitenin ilk dönemlerinde yer alan eylem (politik) ve düşünce (sosyal) formlarının domine ettiği kontrol ve güvenlik yapıları Risk Toplumunda bir hayale dönüşmüştür. Biz daha fazla kontrolümüzden çıkan riskleri kategorize ederek geleceği kolonize etme çabası içindeyiz. Risk Toplumu dünyasında riskleri dışarıda bırakmak artık mümkün değildir.[74]" Risk Toplumunda iktidar kavramının derin etkisi de bu cümlede

[73] A.g.e., Beck, 1999, s. 139.
[74] A.g.y.

kendisini gösterir. Dışarda bırakmamızın mümkün olmadığı bu dünya, artık bilinmekten öte kontrole ve bunu gerçekleştirebilecek iktidara muhtaçtır. Bu durumda Risk Toplumunun ironik bir diğer özelliği de şudur: Risk Toplumunun üyeleri varlıklarını sürdürebilmek için riski üreten, sorumluluk alan ve karar veren iktidar mekanizmalarına bağımlı yaşarlar.

İktidar kavramını kuramsallaştırarak siyaset bilimi ve sosyoloji literatürüne farklı bir boyut kazandıran Foucault denetim ve kontrol mekanizmalarına bakış açısıyla risk yönetimine dolaylı ancak yol gösterici bir ışık tutar. Foucault'ya göre XVIII. yüzyılın sonundan bu yana belirli bir kronolojik farkla yerleştirilmiş ve üst üste binmiş olan iki iktidar teknolojisi vardır: Birincisi disiplinci bir tekniktir; beden üzerinde yoğunlaşır, bireyselleştirici etkiler yaratır, hem yararlı hem de uysal kılınması gereken güçlerin kaynağı olarak bedeni manipüle eder. Öbür yanda ise beden değil yaşama odaklanan bir teknoloji vardır. Bir nüfusa özgü kitle etmenlerini bir araya getiren, canlı bir kitlede meydana gelen tehlikeli olaylar dizisini denetlemeye çalışan teknoloji; bunların olabilirliğini denetlemeye (bir olasılıkla da değiştirmeye) her koşulda etkilerini gidermeye çalışan bir teknoloji. (…) Dolayısıyla güvenlik teknolojisinin karşıtı ya da bundan farklı olan bir terbiye etme teknolojisi bir de güvence sağlayıcı ya da düzenleştirici teknolojiden ayrılan disiplinci bir teknoloji vardır. Her iki durumda da beden teknolojisi olan bir teknolojidir bu ama birinde bedenin yeteneklere sahip bir organizma olarak bireyselleştirildiği bir teknoloji söz konusudur öteki durumda ise bedenlerin bütünün biyolojik süreçleri içinde yerleştirildiği bir teknoloji. [75]

Her ikisinin de ortak noktası ya yeniden imal edilen ya da düzen içinde şekillendirilen bireyi; denetim, kontrol amacı taşır. Foucault, hem yararlı hem de uysal kılınması gereken güçlerin kaynağı olarak bedenin manipülasyonunu Hapishanelerin Doğuşu (Surveiller et Punir) isimli çalışmasında aktarır.

Foucault disiplinsel iktidarın işlevini bu eserinde şu cümlelerle tanımlar: "Disiplinsel iktidar insanlardan bir şeyler sızdırmak ya da çekip almak yerine başlıca

[75] Michel Foucault, **Toplumu Savunmak Gerekir,** Çev.Şehsuvar Aktaş, İstanbul: YKY, 2001,s. 255.

işlev olarak terbiye etme görevine ve daha doğrusu daha fazla miktarda şey sızdırmak ve çekip almak için terbiye etme görevine sahip bir iktidardır."[76]

Foucault disiplini; birey "imal eden" ve bireyleri kendine hem nesne olarak hem de icraatının aracı olarak veren iktidara özgür bir teknik olarak nitelendirir. (…) Disiplinsel iktidarın başarısını ise hiyerarşik bakış, normalleştirici yaptırım, bunların birleşik hale getirilmeleri, bu birleştirmenin bu bileşime özgü olan sınav biçimi altında gerçekleştirilmesi olmak üzere basit araçları kullanarak yapmasına bağlar.[77]

Foucault'un İktidar kuramı, Risk Toplumu ile ilgili doğrudan bir ifade içermese de bu toplumu daha net tespit etmeyi sağlayacak önemli çıkarımlar sunar. Örneğin bireyin imal edilme süreci güç odaklarının varlığını sürdürmesine olanak tanıyacak şekilde gerçekleştirilir. Yine güç odaklarının bakış açısı ile bireyin sahip olduğu kapasite ve güç çift kutupludur. Tıpkı risk gibi pozitif ve negatif kutupları içinde barındıran bu kapasite; gücün konumuna karşı kötü ve zararlı yönünün açığa çıkarılmaması için kontrol ve yönetime muhtaçtır. Bireye; varlıkları ve iktidarları için bir risk unsuru olarak yaklaşıp onu yapılandırmayı ve bütünün içine uyumlu hale getirmeyi hedeflediği kurumsal yapılar bu noktada şekillendirici gücü elinde bulunduranlardır.

Foucault'nun işaret ettiği gibi hem yararlı hem de uysal kılınması gereken güçlerin kaynağı olarak bedenin manipülasyonu başta olmak üzere yaşama odaklanan, bir nüfusa özgü kitle etmenlerini bir araya getiren, canlı bir kitlede meydana gelen tehlikeli olaylar dizisini denetlemeye çalışan ve bedeni bu kitlenin içine yerleştiren, tehditlerin meydana gelme ihtimallerini denetlemeyi ve değiştirmeyi hedefleyip her koşulda etkilerini asgariye indirmeyi hedefleyen teknik de Risk Toplumunu betimleyen önemli bir tanımdır. Risk Toplumunun iktidar mekanizmaları; riskin varlığına her koşulda doğrudan ya da dolaylı olarak dikkati çeker. Geleceği düzenleme ve kontrol etme motivasyonuyla varlığını sürdürür. Bir diğer deyişle kurumlar, sahip oldukları iktidarın bir bölümünü risklerin varlığına

[76]Micheal Foucault, **Hapishanelerin Doğuşu**, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İstanbul: İmge Yayınevi, 2006, s. 255.
[77] A.g.e., s. 256

borçludur. Bu nedenle gözetlemeyi ve denetimi mümkün kılan tüm araçları hem önlem hem de caydırıcı bir unsur olarak kullanır.

Foucault'ya göre disiplinin icra edilmesi; bakışlar aracılığıyla zorlayan bir düzenleme; görmeye olanak veren tekniklerin iktidarın olanaklarını artırdıkları ve bunun yansıması olarak baskı altına alma araçlarının bu baskıların uygulandığı kişileri açıkça görülebilir kıldıkları bir makine gerektirmektedir.[78]

Disiplinin uygulanmasını ve hiyerarşik gözetimi mümkün kılan araçlar Risk Toplumunun neredeyse temelini oluşturur. Risk bu çerçeve içinde değerlendirildiğinde geleceğe yönelik görüş alanını artıran araçların geliştirilmesi ve kullanımında birincil nedendir. Disiplin uygulamasını ve denetimi mümkün kılan her araç Risk Toplumunun dinamiğini oluşturur.

Foucault'nun İktidar kuramının, belirsizliklerin ve öngörülemeyenlerin etkisi, risklerin doğası, kontrol ve denetim mekanizmaları, karar alıcı ve sorumlular, bilgiyi ve bilgiyi üreten araçların kontrol ve denetim mekanizmaları içinde birer araç olarak yeniden şekillendiği Risk Toplumundaki yerine değinmeden önce iktidar kavramının bu çerçevede nasıl ele alındığını bilmek önem taşır.

Anthony Giddens iktidarı en yalın şekilde verili (mevcut) bir olaylar kümesine müdahale etme ve bir şekilde bunları değiştirme yeteneğine sahip olan 'dönüştürücü kapasite' olarak[79] tanımlar. İktidarın, faillerin kendi faaliyetleri sırasında her ne yapıyorlarsa yaptıkları o şeyi başarmak için kullandıkları kaynaklarla ilişkili olduğunu ifade eder.[80] İktidarın nihai hedefi; hedef aldığı sistem üzerinde etkisini denetim ve kontrolün araçlarıyla somutlaştırarak varlığını hissettirebilmektir. İktidarın seçtiği ve kullandığı araçlar içinde bilginin aktarımında ve hatta kimi zaman yeniden üretiminde ve sunumunda psikolojik, siyasal pek çok strateji ile işleyen ve kimi zaman iktidarı elinde bulunduran temel aktör olarak kitle iletişim araçları örnek gösterilebilir.

---

[78] A.g.y.
[79] Anthony Giddens, **Ulus-Devlet ve Şiddet**, Çev. Hakan Tanıttıran: İstanbul: Kalkedon Yayınları, 2008, s. 16.
[80] A.g.e., s. 17.

Foucault ekolünü takip edenler için de risk ne rasyonel bir araç ne de bunu taklit eden bir hiledir. Buna karşın sahip olduğu bazı güç aygıtlarını meşrulaştırmaya çalışan iktidar için kendine özgü bir rasyonalitesi vardır.[81]

Foucault'ya göre iktidar kuramı bir iktidarın yasaya göre değil ama temel bir yasallığa göre kendisini nasıl oluşturduğunu gösterir, göstermeye girişir. Bütün bu yasalardan daha temel olan bütün yasaların bir tür genel yasası olan, farklı yasaların yasa olarak işlemesine olanak tanıyan yasallıktır. [82]

Foucault disiplinleri ve işlevini genel bir tanımla şu şekilde aktarır: "Bütünsel bir şekilde, disiplinlerin insani çeşitliliği düzene sokmayı sağlamaya yönelik teknikler oldukları söylenebilir. Burada aslında hiçbir istisnai nokta yoktur. Her iktidar sisteminin karşısına aynı sorun çıkmaktadır: İktidarın icra edilişini mümkün olduğunca az masraflı kılmak, bu toplumsal iktidarın etkilerinin maksimum yoğunluklarına çıkmalarını ve hiçbir başarısızlık ve boşluk olmaksızın mümkün olduğunca uzağa yayılmasını sağlamak, son olarak da iktidarın bu "ekonomik" büyümesiyle, içlerinde icra edildiği aygıtların verimliliğini (ister pedagojik, askeri endüstriyel, isterse tıbbi aygıtlar olsun) birbirlerine bağlamak kısacası aynı anda sistemin tüm unsurlarının itaatkârlığını ve yararını artırmak. [83]

Foucault'nun İktidar Kuramı Risk Toplumu çerçevesine uyarlandığında riskin; gücü elinde bulunduran odaklar için karar alma, denetim ve varlığı sürdürme sürecinde 'gücü elde etmek ve korumak için' somut bir materyal olduğu söylenebilir. Disiplinin genel tanımı içinde değindiği bazı ayrıntılar da Risk Toplumunun genel profili ile ortak özellikler sergiler. Örneğin Foucault'nun değindiği; tüm kurumsallaşmış sistemlerin birbirlerine bağlılığını artırmak da Risk Toplumunda bir zorunluluktur. Çünkü geleceği örgütleme çabaları içinde hiçbir kurum alınan karar ve uygulamaların dışında kalamayacağı gibi muhtemel bir zararda da kendini koruyamaz.

[81] Olaf Cory, "Securitzation and 'Riskization': Two Grammars of Security",s. 7, http://stockholm.sgir.eu/uploads/Risk%20society%20and%20securitization%20theory%20SGIR%20paper.pdf, (11.Ocak. 2011).
[82]A.g.e., Foucault, 2001,s. 56.
[83]A.g.e., Foucault, 2006, s. 319.

Risk Toplumunda kurumların ve iktidar odaklarının varlıklarını sürdürmek için birbirlerine olan bağlılıkları bağımlılık düzeyinde bir yapı sergiler. Bilim ve teknik arasındaki iç içe geçmiş ilişkiyi kurumsallaşmış sistemlerde de görmek mümkündür. Buradan hareketle Risk Toplumu içinde, her unsur birbirine bağımlı ve bağlı bir yapı sergiler. Riskin, negatif yönü ortaya çıktığı takdirde, her unsur bir domino etkisiyle ilerler. Bunun dışında Foucault'un değindiği toplumsal iktidarın etkilerinin maksimum yoğunluklarına çıkmalarını, hiçbir başarısızlık ya da boşluk olmaksızın mümkün olduğunca uzağa yayılımı hedeflemesi de Risk Toplumunun sınır ötesi yapısı ve bu toplumdaki güç odaklarının küreselleşme ve sınır ötesi politikaları ile örtüşür.

İktidar kuramı çerçevesinde disiplini bir yöntem olarak sunan Foucault'nun tezinden yola çıkarsak riskin; gücü elinde bulunduran yapıların, karar ve denetim mekanizmalarını işletmek için sundukları ve kabul gören gerekçe olduğu da dikkati çeker. Foucault'nun değindiği yasallaştırma sürecini Beck'in Risk Toplumu kuramı içinde incelediğimizde verilebilecek en somut örneklerden biri de 11 Eylül olaylarıdır. Günümüz koşullarında, toplumun varlığına yönelik herhangi bir tehdit ya da risk askeri, siyasal pek çok girişimi meşrulaştıran temel bir araç olarak kullanılır.

Geleceği koordine etmenin kurumsallaştığı Risk Toplumunda risk, yaptırımı olan bir araca dönüşür. Karar alma ve sorumluluk mekanizmalarını elinde bulunduran tüm araçlar için bilinmezliğin yönetim vaadi ve bu yönde gerçekleştirilenler, güçlü bir ikna aracıdır. Bilgi ise iktidarın içini dolduran, bu sistemin düzeneğini işleten önemli bir dayanak noktasıdır. İktidar; karar alma, denetleme, kontrol altında tutma süreçlerinde kendini ortaya koyarken gücünü, vaat ettiği durumun gerekliliğini ispatlayan bilgiden alır. Durumu ve yapılacak eylemi geçerli kılan araç konuya ilişkin bilgidir. Bilginin üretimi, aktarımı ve sunumu da bu noktada güç aygıtlarının kimi zaman kendisi ya da temel dayanağı olarak karşımıza çıkar.

Ulrich Beck Risk Toplumunda bilginin ve riskin; güç odaklarının kararlarındaki belirleyici yönüne; yenidünya düzeninde korkunun değişen doğasını belirgin biçimde etkileyen 11 Eylül olaylarını örnek olarak gösterir. 11 Eylül'ün insanlık tarihinde pek çok şeyi değiştirdiğini ifade eden Beck, bu olayın aynı ülkenin

tarihsel sürecinde belirleyici olan diğer vakalardan farkını ve yarattığı etkiyi şöyle ifade eder: 11 Eylül ikinci bir Pearl Harbor vakası anlamına gelmez. Bu saldırı doğrudan Amerika'nın askeri araçlarına değil, doğrudan suçsuz sivillere yöneliktir."[84]

Beck 11 Eylül olaylarını terörün Risk Toplumunun görmezden gelinemeyecek bir gerçeği olduğu ile beraber; düşman, korku, bunların toplumların içine dahil olma biçimi, mevcut kurumsallaşmış risk yönetim araçlarının politik süreçler içindeki önemine de değinir. Beck'e göre 11 Eylül ile birlikte Risk Toplumunun portresi içinde 'düşman' kavramı yanıltıcıdır ve tamamen askeri saldırıların, zaferlerin ve ardından ateşkes ve barış anlaşmalarının kendine özgü olduğu sanal bir dünyaya aittir. Buna göre terörist saldırılar ulusal güvenlik için ne basit bir olay ne de yalnızca bir suçtan ibarettir.[85]

Yine Beck'e göre 11 Eylül olayları bildiğimiz ve düşündüğümüz anlamda polis ve askeri güçlerin yetersiz kaldığını sivil acil servis kavramının anlamından çok şey kaybettiğini gösteren tarihtir. Ve eğer ordu düşman kavramına eski bakış açısıyla yaklaşıp korkuyu yasallaştırırsa ya etkisiz olacak ya da ters tepecek ve bu yeni Usame Bin Ladin'ler yetiştirecektir. [86]

Risk Toplumunda değişen düşman kavramı karşısında mevcut savuma mekanizmalarının yeniçağın teknolojileri ve uygulamalarının karşılamadığını ifade eden Beck, Risk Toplumunun farkına politika üzerinden şu şekilde vurgu yapar: "Risk Toplumunu önceki dönemlerden ayıran ve bu toplumda yeni olan; uygarlığımızın kararları, kurumsal söylemler ve otoritelere karşın gittikçe radikal bir hal alan ve küresel sonuçlara yol açan katastrofik olaylarla olan bağımızdır. (Çernobil faciası ve New York ve Washington terör saldırıları.) [87]

11 Eylül olaylarının sıradan bir terör saldırısı olmadığı yolunda ortak görüşün hakim olduğu uluslararası ilişkiler literatürü bu olayın failleri konusunda hala net bir

[84]Ulrich Beck, "The Silence of Words and Political Dynamics in the World Risk Society", s. 1, http://www.logosjournal.com/issue_1.4.pdf (21.10.2009)
[85] A.g.y.
[86] A.g.y.
[87] A.g.e., s. 4.

fikir birliğine varılamadığını ifade etmektedir. 11 Eylül ve ardından gelişen olaylar El Kaide terör örgütü ile ilişkilendirilmiş ve ABD'nin Afganistan'a askeri müdahalesine gerekçe gösterilmiştir. Bu çerçeveden bakıldığında bir risk unsurunun (terör) politik müdahaleleri meşrulaştırma (ABD'nin Ortadoğu'ya askeri müdahalesi) aracı olarak kullanıldığı dikkati çeker. Meşrulaştırma ve tehdide ilişkin ortak bir algı yaratma - müdahaleye ikna etme sürecinin yönetiminde ise kitle iletişim araçları kullanılmıştır. 11 Eylül ardından gelişen süreç yönetimi kurumsallaşmış iktidar mekanizmalarının Risk Toplumundaki etkisine verilebilecek örnek niteliğindedir. Kitle iletişim araçlarının Risk Toplumunda, güç odaklarının müdahalelerini meşrulaştıran risk olgusunu üretme, yayma ve sunma biçimi; riskin kitle iletişim araçları yoluyla bir ikna metodu olarak kullanımına ilişkin ayrıntılar ise çalışmanın ilerleyen süreçlerinde aktarılacaktır.

Risk Toplumunda iktidar ve kitle iletişim araçlarının ilişkisi üzerine çok yönlü bir örnek teşkil eden ve Beck'in referans olarak sunduğu 11 Eylül olayları, Risk Toplumunda belirleyici bir unsur olan belirsizliğin iktidar mekanizmaları tarafından yönetimini de anlamak açısından dikkate değerdir. 11 Eylül aynı zamanda bir risk olan terörizme karşı başlatılan risk iletişim sürecinin da başlangıç tarihidir.

"Bazıları, genellikle, ABD kaynaklı açıklamalara bakarak, saldırının El Kaide-Usame Bin Ladin terör grupları tarafından ABD'ye karşı yapılmış bir terörist faaliyet olduğunu, bu nedenle ABD'nin bu saldırıya karşı 'meşru savunma' hakkının olduğunu; bu amaçla Afganistan ve Irak gibi ülkelerde operasyon yapmasının doğru ve haklı olduğunu ileri sürmüştür. Bazıları da, terör saldırının ABD'nin içinden veya dışarıdan bazı karanlık gruplarca yapıldığı ve ABD'nin Afganistan ve Irak gibi ülkelerde operasyonlar yapabilmesinin sağlamak için yapılmış bir 'komplo ya da senaryonun parçası' olduğunu iddia etmiştir. Birbirine zıt bu iki yorumun da ispatı mümkün değildir. Her iki görüş de, teröristlerin kim oldukları sabitmiş gibi düşünülmekte, doğruluğu henüz ispatlanmamış bir varsayım üzerine dayanmaktadır."[88]

[88] Ramazan Gözen, **Uluslararası İlişkiler Sonrası Çoğulculuk, Küreselleşme ve 11 Eylül,** İstanbul:Alfa Yayınları, 2004, s. 163.

Doğruluğu henüz ispatlanmamış bir varsayım düzeyinde de olsa gerçekleşmiş bir olayın ilerde yol açabileceği diğer ihtimaller dizisi Risk Toplumunun temel motivasyonu olan geleceği örgütleme çabasının bir ürünü olarak değerlendirilebilir. Risk kavram olarak iktidar odaklarının, kararların, uygulamaların hem meşru gerekçesi hem de geleceği yönetme ve kontrol altına alma metodudur. Bir noktadan sonra riskin varlığını göz önüne almak, bu yolda hedef kitleyi girişimlerle ilgili ikna etmek, karar vermek ve sorumluluk almak da riskin yeni dünya düzeninde iktidarı sürdürme ve elde etme sürecindeki etkisine işaret eder. Risk Toplumunda; riski öngörülebilir kılan bilgiyi, bilgiyi sunacak teknik araçları elinde bulunduran ve yönetmeyi vaat eden iktidarı da elinde bulundurur. Daha da önemlisi Risk Toplumunun dünyasında bireyler, iktidar odaklarından riski öngörebilmelerini ve yönetmelerini bekler. Risk bu noktada güç odakları için aynı zamanda bir başarı kriteridir.

Yeniden 11 Eylül üzerinden Risk Toplumu ve iktidar kavramını ele almak gerekirse 11 Eylül olaylarının faillerine yönelik bu belirsizlik durumuna rağmen ABD'nin iktidarı temsil eden odakları tarafından, söz konusu olayın küresel düzeyde tüm insanlığa bir tehdit olarak nitelendirildiği yolunda açıklamalarda bulunulmuştur. Terörün tüm dünyada yönetilmesi gereken bir risk şeklinde sunulduğu ve bu süreçte ortak bir algı yaratmak için kitle iletişim araçları ve iletişim stratejilerinin yoğun olarak kullanılması da Risk Toplumunun ayırt edici yönü olarak ortaya çıkar. ABD'nin Afganistan'a 'önlem mekanizması olarak yapması gereken' müdahale; riskin, iktidarı elinde bulunduran kurumsal yapılar tarafından karar, müdahale ve girişimleri onaylatmak yolunda önemli bir işlevi olduğunu gösterir.

11 Eylül saldırılarından bir hafta sonra ABD Savunma Bakanı Rumsfeld'in yaptığı konuşma da terörizmi bir risk olarak ele alarak buna karşı yapılacak hamlelerin iktidar odaklarınca meşrulaştırılmasına örnek olarak verilebilir: "Bu savaş başka bir ülkenin daha önce karşılaşmadığı türden bir savaş olacak. Gerçekten de neyin ne olduğundan çok neyin ne olmadığını konuşarak bizleri nelerin beklediğini tarif etmek kolaydır. Bu savaş düşman güçlerinin yok edilmesi gibi tek bir amaca odaklanan bir ittifak tarafından yürütülmeyecektir. Onun yerine ülkelerin koalisyonu tarafından yürütülecektir. Bu savaşın, o hedefleri vurmak adına askeri hedefler belirlemek ve büyük güçler oluşturmak anlamına gelmesi gerekmez. Onun yerine

askeri güç, terörizm ile ilgili kişileri, grupları ve ülkeleri durdurmak için gereken birçok araçtan bir tanesi olacaktır. Bu bir bireye, bir gruba, bir dine ya da bir ülkeye karşı verilen bir savaş değildir. Asıl düşmanımız terörist oluşumların küresel şebekeleri ve onların sponsor devletleridir." [89]

Riske karşı ortak tavır geliştirmeye yönelik bu çağrı, sınırların ortadan kalktığı Risk Toplumunda risklerin sınır tanımayan yönüne de işaret eder. Beck'in 'düşman'ın kavramının değişen doğasına yönelik tezini doğrular. Mevcut yaklaşım ve uygulamalar şekil değiştirir, kullanılan güç, hedef kitle ve coğrafya da en az 'düşman'ın çıkış noktası olan dünya kadar sanaldır. Burada aslolan karar alıcılar ile girişim için onay bekleyen güç odaklarıdır. Risklerin sınır tanımayan varlığı, politik eksende güç odaklarının kararlarında, sorumluluklarında ve bunlardan sonra gelişen sonuçlarda kendisini belli eder. Beck bu durumu 'politik patlama' başlığı altında verir ve şu şekilde ifade eder:

"Risk Toplumu içinde, 'politik patlamalar' olayların meydana geldiği yerden bağımsız olarak medya, politika ve bürokrasinin tam merkezinde yer alır. 'Politik patlamalar' bilimsel formüller içinde ne ölü ve yaralı kurbanların sayısı ya da risk söylemi içinde tanımlanmaya ve ölçülmeye müsait değildir. Metaforik bir anlatımla bu 'patlama'ya neden olan sorumluluk, gerçekliğin talebi, gerçeklikle çelişmeyen yasallaşmış düşünce ve tehlikenin büyüklüğünü deklare ederek meşrulaştırma alanlarını genişleten kurumların yol açtığı günümüz tehlikeleridir." [90]

Tehlikenin büyüklüğüne dikkati çekerek müdahaleyi meşrulaştırma yaklaşımına verilen 11 Eylül örneğinin yanı sıra güç odaklarının; riski meşrulaştırma, kamuoyunu ikna eden şekillendirici etkisi ve bunu gerçekleştirebilmek adına başvurduğu bilgiyi üretim, aktarım ve sunum yöntemlerini dikkate değer biçimde açıklayan isimlerden biri de Edward Said'dir.

Edward Said, *Medya'da İslam* başlıklı çalışmasında 11 Eylül olayının öncesinde yayınladığı çalışmasında ABD'nin müdahale için risk kavramını nasıl

---

[89] Wesley K. Clark, **Modern Savaşları Kazanmak Terörizm ve Amerikan İmparatorluğu**, Çev.: Attila Berkeoğlu, İstanbul:Truva Yayınları, 2004, s. 147.
[90] A.g.e., Beck, 2002 s. 4.

kullandığını ve bunun önce bilimselleştirme yoluyla temel bir gerçeğe dayandırarak kitle iletişim araçlarıyla nasıl sunulduğunu net ve birden farklı olay ekseninde değerlendirir. Said, ABD'nin Ortadoğu'ya müdahalesini yalnızca güvenlik riski ile meşrulaştırmadığını bu girişimlerde riskin farklı profillerde sunulduğunu bir kronoloji içinde gösterir. Said ABD'nin Ortadoğu ülkelerine askeri müdahalesi ve onları kontrol altına alma amacının 1970'lerden bu yana devam eden, ekonomik dinamiklerin rol oynadığı tarihsel bir süreç olduğunu belirtir. ABD'nin riski bir kimliğe büründürme stratejisine yönelik genelleştirmeyi ise akabinde şu şekilde yapar:

"Müslüman ve Arapların her şeyden önce ya petrol üreticileri ya da potansiyel terörist olarak aktarıldığını, tartışıldığını ve algılandığını söylersek mübalağa etmiş olmayız. İslam Dünyası hakkında haber yapmayı meslek edinmiş insanların bile Arap-Müslüman Dünyasının ayrıntılarından, insan yoğunluğundan ve orada çekilen çilelerden haberi yok denecek kadar azdır: Bunları öğrenmek yerine İslam dünyası ile ilgili kaba ve özleştirilmiş karikatürler çizilmekte böylece İslam dünyası askeri bir saldırı karşısında savunmasız bırakılmaya çalışılmaktadır. Etkili medya araçlarından biri olan televizyonda "İslamın" rasyonel biçimlerde sunulmasından ve "tarafsız" şarkiyatçı (çelişkili de olsa modern gerçekliklerden kopukluğunda ya da propagandacı "tarafsızlığında" tek biçimli yabancılaştırıcı etkiye sahip Şarkiyatçı) incelemeleri yayımlanmasından sonra 1970'lerde ABD'nin Arap Körfezine askeri müdahalesine dair tartışmaların başlaması, Carter doktrinini geliştirilmesi, çevik kuvvet birimlerinin ortaya çıkması ya da "siyasal islama" askeri ve ekonomik kısıtlamalar konması tesadüf değildir. [91]

Bu askeri ve ekonomik kısıtlamaların sistemli ve amaçlı bir girişim süreci olduğuna dikkati çeken Said, sonuca giden yolda riski belli noktalarda somutlaştırma ve bir kimlikle hedef kitleye sunma sürecinde iktidar odaklarının yaklaşımına ve etkisine değinir. 11 Eylül olayları, gücün farklı şekillerde ve araçlarla dayatılmasında risk ve risklerin etkiye gösterilebilecek ilk ve tek örnek değildir.

---

[91] Edward Said, **"Medyada İslam: Gazeteciler ve Uzmanlar Dünyaya Bakışımızı Nasıl Belirliyorlar**", Çev. Aysun Babacan, İstanbul:Metis:, 2007, s. 101.

11 Eylül; gücü elde tutma, gücün kurumsallaşması ve korunması için geliştirilen sistematik yolda risklerin sunumu ve risklere karşı geliştirilen önlem mekanizmalarının savunma, ulaşım ve iletişim teknolojileriyle beslenerek geldiği son noktayı işaret eder. 11 Eylül'de risk terörizm kılıfıyla sunulmuştu. 1970'lerde petrol kaynaklarının Ortadoğu ülkelerinin tekelinde bulunması ise dünyanın uğrayacağı 'enerji ve güç kaybı' mesajıyla sunuluyordu.

Said, Ortadoğu ülkelerinin tekelinde bulunan petrol kaynaklarının ABD tarafından bir risk olarak dünyaya nasıl bir mesajla sunulduğu ve bu riski yönetmek için gerçekleştirilen 'meşru müdafaa' sürecine dikkati çeker. Riskin iktidarın hamlesini meşrulaştıran bir örneğe nasıl dönüştürüldüğünü göstermek adına Said'in bu örneği önemlidir. Said, 1974 başında aniden ortaya çıkan OPEC krizinden önce ABD kültüründe ya da medyasında İslam'dan söz eden çok az örneğin bulunduğunu belirtir ve ekler:

" İthal petrolün hızla yükselen fiyatı halkın zihninde sevimsiz çağrışımlar yaratmaya başladı: Amerikalılar ithal petrole bağımlılıklarını genellikle "yabancı petrol üreticilerinin insafına kalmak" şeklinde açıklıyorlardı. Ortadoğu, İran ve Körfez ülkeleri tarafından Amerikan bireylerine bir uzlaşmazlık mesajı gönderildiğine dair bir algı oluştuğundan ve hepsinden önemlisi enerjinin artık "bizim" elimizin altında olmadığı sinyalinin (sanki yeni ve şimdiye dek bilinmeyen bir kuvvet tarafından) verilmiş olduğundan söz ediliyordu. Ondan sonra tekel, kartel ve blok gibi sözcükler şaşılacak kadar ani ama seçici bir bağlamda tedavüle çıktı. Çokuluslu Amerikan şirket gruplarından kartel diye söz edene pek rastlanmıyor bu sözcük daha ziyade OPEC ülkelerine tahsis edilen bir unvan gibi kullanılıyordu.[92]

Said'in örneğinden yola çıkarsak; Risk Toplumunda, iktidarın kamuoyunu belli girişimlere ikna için riski, istediği algıyı inşa etmek bir harç olarak kullandığını söyleyebiliriz. Bu noktada mesajı iletecek, algıyı yaratacak ve ikna edecek yapı ise kitle iletişim araçları oluyordu. Kitle iletişim araçları algıyı yaratmayı hedefleyen içeriği hızla, aynı andan birden fazla kişiye sunabiliyordu.

[92] A.g.e., s. 110.

Belirsizlik, güven ve kayıp duygusunun hedef kitle üzerinde farklı araçlarla kolayca sağlanabildiği gerçeğini de yine Edward Said'in şu cümlelerinde görmek mümkündür: "Petrol ve haber tüketicileri, elle tutulur, gözle görünür bir kimliğe sahip olmayan benzeri görülmemiş bir kayıp ve karışıklık potansiyeli hissetmişti. Bütün bildiğimiz, cepte sandığımız bir şeyin elimizden alınmak üzere olduğu idi. Arabalarımızı eskisi gibi süremeyecektik, petrol eskisinden çok daha pahalıydı, rahatımız bozulacak, alışkanlıklarımız son derece sevimsiz değişikliklere uğrayacak gibi görünüyordu. Asıl konumuz olan madde, yani petrolün kendisi bile onu yitirme tehdidinin yanında müphem bir şey gibi kalmıştı."[93] Beck'in dikkati çektiği doğası değişmiş ve sanal dünyadan çıkıp gelen düşman kavramı Said'in bu tespitinde de yer bulur. Peki, müdahale edilmediği takdirde insanların yaşam standartlarını yerle bir edeceği paniğini yaratan bu risk algısı kitle medyasında nasıl sunulmuştu? Edward Said bu algıyı oluşturan unsuru şu şekilde açıklar:

"1980 yazında New York Bölgesi elektrik şirketi Consolidated Edison'ın (Con.Ed) televizyon ekranlarına, alternatif enerji kaynaklarına Amerika'nın dikkatini çekmek için hazırladığı çarpıcı reklam kampanyası başlattı. İzleyicinin anında tanıyabileceği; Yamani, Kaddafi ve daha az tanınan cüppeli Araplar gibi OPEC bağlantılı çeşitli şahsiyetlerin yer aldığı reklam klipleri, Humeyni, Arafat, Hafız el Esat gibi petrol ve İslam'la ilişkilendirilen diğer insanların basın fotoğrafları ve klipleriyle değişimli olarak yayınlanıyordu. Bu kişilerin hiçbirinin ismi verilmiyor, ama meşum bir ses tonuyla bize "bu adamların" Amerika'nın petrol kaynaklarını kontrol altında tuttuğu anlatılıyordu. Arka plandaki vakur ses, "bu adamların" gerçekte kim ya da nereli olduklarına dair hiçbir atıfta bulunmasa da kliplerde yer alan ve hepsi de erkek olan bu kötü karakterlerin Amerikalıları dizginsiz bir sadizmin pençesine düşürdüğü duygusunu hissettirmek kalıyordu izleyiciye. Amerikalı izleyicilerin öfke, içerleme ve korku karışımı bir duyguya kapılmaları için "bu adamların" gazetelere ve televizyonlara çıkmaları yetiyordu. Con. Ed.'in iç ticarete özgü nedenlerle anında tahrik edip sömürdüğü de işte bu duygu karışımıydı. Bir yıl önce eski başkan Carter'in şimdi ise Clinton idaresinin kıdemli yetkilisi olan Stuart Eizenstat da aynı şeyi yapmış, "gerçek krize ve açık bir düşmana ki bu da

[93] A.g.e., s. 113-114.

OPEC'tir, karşı güçlü adımlarla ulusu harekete geçir (meliyiz) diyerek Başkanı bu konuda bir şeyler yapmaya zorlamıştı." [94]

Con. Ed.'in kazanç sağlayacağı alanda yer alan alternatif enerji kaynaklarının önemini iç ticarete özgü nedenlerle yaptığının altını çizen Said'in örneği, Foucault'nun iktidar yapıları ile ilgili şu çıkarımını destekler niteliktedir: Foucault iktidar yapılarının, yerel egemenlik taktiklerinden geçen ve bunları kullanan küresel stratejiler olarak düşünülmesi gerektiğine vurgu yapar. [95]

Risk Toplumunda küresel terörü İslam kimliği ile bağdaştıran anlayışın tarihsel süreç içinde nasıl değiştiğine ayrıntılarıyla dikkati çeken Said, bugün terörizmle özdeşleştirilen coğrafyaların liderlerinin, 1970'lerden 90'lı yıllara dek dünyayı enerjiden mahrum bırakacak bir tehdit olarak sunulduğunu ayrıntılı biçimde açıklar.

Edward Said'in Risk Toplumunda güç odaklarının stratejilerine dikkati çektiği bu örneğin yer aldığı çalışmasında bilim dünyasını da; iktidarın ikna sürecinde inandırıcılığını sağlama, kitle iletişim araçlarına içerik oluşturma ya da mesajın inandırıcılığını artırmak için kullanılan bilgilerin üretiminde oynadığı rol ve yaklaşımıyla eleştirir. Uzmanların aktardığı bilgilerle kitle iletişiminin bu bilgilerden yola çıkarak kamuoyunu nasıl yönlendirdiğini gözler önüne serer. Bilim dünyası ve güç odakları arasındaki ilişkiyi; bilginin durumun varlığını koruyacak şekilde biçimlendirilmesini yeniden gözden geçirmek için Said'in bir örnekle birlikte sorduğu şu sorular oldukça düşündürücüdür:

"Doğrudan doğruya politika meseleleriyle ilgilenen bilim insanlarının (başta siyaset bilimciler olmak üzere, çağdaş tarihçiler, ekonomistler, sosyologlar ve antropologlar) değinmesi gereken tehlikeli demesek de hassas konular vardır. Örneğin nasıl olur da bilimsellik ile hükümetlerin bilim insanlarından talepleri birbiriyle uzlaşabilir? İran bunun en mükemmel örneğidir: Şah rejimi sırasında Pehlevi Vakfı, (ve elbette Amerikan kurumları da) İranologlara fon verebiliyordu. Bu fonlar statükoyu (yani askeri ve ekonomik açıdan ABD'ye bağlı bir pehlevi rejimini) verili sayan çalışmalara dağıtılıyordu. Dolayısıyla statüko, bir bakıma ülkedeki

[94] A.g.e., s. 75.
[95] A.g.e., Foucault, 2001 s. 57.

araştırma paradigması haline geliyordu. Daha sonra kriz sırasında bir senato istihbarat komitesi incelemesinde ABD'nin rejime dair yaptığı değerlendirmelerin mevcut politikadan etkilendiği ama bu etkilenmenin istenmeyen haberlerin hasıraltı edilmesi gibi doğrudan değil dolaylı olduğu söylenmiş, "yetkililerin" Şahın istibdadının sonsuza dek sürüp sürmeyeceğini sorgulamayıp politikaları Şah rejiminin hep süreceği varsayımı üzerine geliştirdiği belirtilmişti. Dolayısıyla Şah rejimine dair ciddi değerlendirmeler ve halkın şaha muhalefet etme nedenlerinin kaynakları ancak bir avuç denebilecek kadar araştırmada yer alabildi." [96]

İktidarın ve statükonun karşısındaki risk unsurlarını elemek (Şah rejiminin karşısında bir tehdit olan Humeyni'nin iktidara gelmesini engellemek için) için bilim dünyasının 'ürettiği' referansların nasıl dayanak gösterilebildiğini anlamak, bilimin ürettiği içerikle kamuoyu algısına ve politik müdahalelere nasıl yön verildiğini görmek, Risk Toplumunda bilgi, iktidar ve kitle medyasının bağını anlayabilmek adına Said'in bu açıklaması somut bir örnektir.

Risk Toplumunda riskin bir iktidar aracı olarak kullanımı, üretimi ve sunumuna dair sürecin işleyişi -bu çalışmanın temel konusuna bağlı olarak- net biçimde Anthony Giddens'ın Foucault'nun iktidar kuramının özünü aktardığı şu cümlede görülebilir: "İktidar etkili oluyordu çünkü salt baskıcı bir ağırlık, karşı konulacak bir yük gibi hareket etmiyordu. İktidar aslında her şeyin olmasını, şeylerin, bilginin, söylem biçimlerinin ve hazzın üretimini sağlayan araçtı.[97] Giddens'ın tespiti, kitle medyasının Risk Toplumundaki yerini değerlendirmeyi hedefleyen bu çalışmanın da çıkış noktasını oluşturmaktadır. İktidar salt baskıcı, karşı konulacak bir yükten farklı bir kimliğe bürünmeyi nasıl başarıyor? Hangi teknik iktidara; şeylerin, bilginin söylem biçimlerinin ve hazzın üretimini sağlama olanağını sunuyor? İktidara bu araca dönüşme gücü sağlayan araçlar neler? İktidar; kendisine bu gücü kazandıran araçlar; bir noktadan sonra iktidarın iktidarı için bir risk unsuruna dönüşebilir mi?

---

[96] A.g.e., Said, 2007 s. 92.
[97] Anthony Giddens, **Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori,** Çev. Tuncay Birkan, İstanbul: Metis 2008, s. 270.

Risk Toplumundaki Kitle Medyasının Rolü başlıklı yüksek lisans tezinin birinci bölümünde çalışmayı çerçeveleyen Risk Toplumu kuramının temel öğesi olan 'Risk' kavramı, kavramın gündelik dil ve tarihsel seyri içinde değişen tanımları, kuramı daha net yorumlayabilmek ve sınırlarını çizmek için bilinmesi gereken anahtar kavramları ve alternatif toplum tipleri sunulmuştur. Risk Toplumu kuramının sınırları, Risk Toplumunun temel dinamikleri olan bilim-teknik-uzmanlaşma, bilgi-sorumluluk-karar alma ve iktidar başlıkları da bu bölümde aktarılmıştır.

Risk Toplumunun sınırlarını çerçeveleyen temel unsurlar; bilim-teknik-uzmanlaşma, bilgi karar-alma ve sorumluluk ile iktidar temelde kitle medyasının da yapı taşlarıdır. Ayrıntılar bu bölümün çıkarımlarıyla desteklenecek 2'nci bölümde kitle medyasının Risk Toplumundaki konumu tartışılacaktır. Risk Toplumunda Kitle Medyasının rolünü çözümleme süreci ise Ulrich Beck'in risklerin birey üzerinde bıraktığı etki ile medya etki kuramlarının paralellik gösteren yönleri üzerine olacaktır.

İkinci bölümde kitle medyası; Risk Toplumunun sınırlarını oluşturan bu üç öğenin kesişme noktası olarak ele alınacaktır. Çalışma kapsamında kitle medyasının rolü ilk olarak belirsizliğin ortaya konulmasında ve giderilmesinde görevini anlatan literatür tanımlarından yola çıkılarak verilecektir. Risk ve Kitle medyasının alternatif dünya kurgulayan ortak yönleri de çalışmanın ikinci bölümünde aktarılacaktır. Ulrich Beck'in belirttiği riske karşı geliştirilen bireysel reaksiyonlar da medya etki teorileriyle ilişkilendirilerek bölüm içinde sunulacaktır. Kitle Medyasının, siyasi iktidar mekanizmalarının risk yönetim aracı olarak kullanımı ile bir risk kaynağı olarak yönetim teknikleri de ikinci bölüm dahilinde ele alınarak aktarılacaktır.

2. RİSK TOPLUMU VE KİTLE MEDYASI

İnsanlık tarihinin her döneminde ve her toplumda geleceğe ilişkin bilinmeyenleri bir diğer deyişle riskleri öğrenmeye yönelik çabaya, bu yönde kurulan ve sürdürülen planlı iletişim faaliyetlerinin örneklerine rastlamak mümkündür. Fiziksel, toplumsal, ekonomik varlığı tehdit eden belirsizlikleri öngörebilmek için gereken gelecek bilgisini elde etme sürecinde geleneksel toplumlarla modern toplumları ayıran en önemli fark da 'belli yeteneklerle donatılmış aracın' kimliğidir.

Bilim ve tekniğin olanaklarıyla yetenekleri ve donanımı her geçen gün biraz daha artan kitle medyasının Risk Toplumunda iktidar ve karar alma mekanizması olarak işlevi bölümün ana çerçevesini oluşturmaktadır. Bu kapsamda kitle medyası çalışmanın ikinci bölümünde bilim-teknik-uzmanlaşma, bilgi-sorumluluk-karar alma ve iktidar başlıklarının birleştiren bir yapı olarak ele alınacaktır. Bölümün takip eden başlıklarında; kitle medyasının iktidar mekanizmaları karşısındaki konumu ve bir iktidar mekanizması olarak işleyişi, risk unsuru olarak denetlenme süreci, risklerden kaçış sürecinde alternatif dünya inşa eden yönü aktarılacaktır.

2.1. Risk Toplumu Sınırlarının Kesişme Noktası: Kitle Medyası

Kitle medyası ekonomik, siyasal, teknolojik ve sosyal yönleriyle Risk Toplumunun sınırları olarak çizilebilecek bilim-teknik-uzmanlaşma, bilgi-sorumluluk ve karar alma ile iktidar başlıklarının tamamını kapsayan bir başlık olarak karşımıza çıkar.

Risk Toplumu aynı zamanda gelecek vaat eden araçların değişen doğasını da ortaya koyan çok yönlü bir yapıdır. İletişimin doğal yapısında temel aktör insan, temel hedef ise bilmek ve öğrenmektir. Bu noktada yaşamın akışını kontrol edebilmek, bilinmezliğin ve belirsizliğin denetimi için -yine geleneksel ve modern

ayrımı olmaksızın her toplumda- geleceği bilmek ve öğrenme beklentisini karşılayacak, kusursuz olduğuna inanılan 'yetenekli bir araç' devreye girer.

Her toplumun geleceğe ve bilinmezliklere ilişkin, bilgi kaynağı olarak kullandığı 'yetenekli araç' ise dönemsel olarak farklılık göstermektedir. Örneğin faaliyetleri ve işleyişiyle yalın bir yapı sergileyen geleneksel toplumlarda geleceğe ya da bilinmeyene ilişkin belirsizliği gidermek için gereken bilginin elde edilmesi ve aktarılması bir ritüel biçiminde gerçekleşir. Geleneksel toplumlarda; sunduğu içerikle veya mesajla bilinmeyeni aktararak belirsizliği ortadan kaldıran araçlara verilebilecek en somut örneğe ise büyü ritüelinde rastlanır.

Claude Lévi-Strauss büyücüleri; toplum içinde insanlarla kötü ruhların belirsiz evrenini aynı anda hem kişi hem de nesne olarak birbirine bağlayan eklem şeklinde tanımlamaktadır.[98] Tehlike unsurunun görülebildiği her yerde büyünün de görülebileceğini; kesin güvenliğin önsezi unsurlarını yok ettiği takdirde büyüye rastlanmayacağını ifade eden Malinowski ise faaliyetin kesin güvenli olduğu; ussal yöntemlerin ve teknik süreçlerin kontrolü altında bulunduğu yerlerde büyüye rastlanmayacağını belirtir.[99] Malinowski'nin bu tezi günümüzün risklerle kuşatılmış toplumlarını karakterize eden ve çalışmanın çerçevesi için önemli olan şu soruyu ortaya çıkarır. Ussal yöntemler ve teknik süreçlerin kontrolü altındaki dünyada büyünün yerine geçen, geleceğin belirsizliğini ortadan kaldıran hem insan hem nesne şeklindeki araç nedir?

Risklere karşı ussal yöntemlerin ve teknik süreçlerin kontrolü altındaki dünyada büyü yerini; etkileri literatürde farklı açılardan tartışılan, bir başka mekanizmaya kitle medyasına bırakır. Risk Toplumunda tehlike unsurunun görülebildiği her yerde Malinowski'nin işaret ettiği büyü yerine kurumsal bir düzenleme ve iktidar aracı olarak kitle medyası vardır. Kurumsal bir işleyişle yapılandırılan kitle medyası; Risk Toplumunun bilim-teknik ve uzmanlaşma; enformasyon, sorumluluk-karar alma; iktidar olmak üzere sınırlarını çizen tüm öğeleri bünyesinde toplayan bir yapı olarak dikkati çeker.

---

[98] Claude Lévi-Strauss, **Hüzünlü Dönenceler,** Çev. Ömer Bozkurt, İstanbul: YKY, 2003, s. 246.
[99] Bronislaw Malinowski, **Büyü, Bilim ve Din,** Çev. Saadet Özkal, İstanbul:Kabalcı Yayınları, s.124.

Gelecekten haber verme, modern toplumlarda yerini kitle medyasına bırakmıştır. Kitle medyası da siyaset ve ekonominin etkisi ile sınırların belirsizleşerek geçirgen hale geldiği günümüz dünyasında insanı, uyum sağlamak zorunda olduğu dünyanın belirsizlikleri hakkında aydınlatan ya da belirsizliğin yarattığı korku ve kaygıdan uzaklaştırarak gelecekle ya da alternatif bir dünya ile birleştiren eklem görevini görür.

Belirsizliğin ortadan kaldırılmasına odaklanan Risk Toplumunda araç, bireylerin açık bir 'gelecek' talebine karşılık vermek üzere tasarlanır. Bilim-teknik ve uzmanlaşma, enformasyon, sorumluluk-karar alma ile iktidar başlıklarının belirleyici olduğu bu araç, kendisini oluşturan kavramları da yeniden tanımlayacak güçtedir. Risk Toplumunda bilgiyi, karar alma-verme gücünü, sorumluluğu ve riskleri bütünüyle soyut güçlerin elinden alan mekanizmalara hizmet eden ve belli yönleriyle bu mekanizmanın en önemli parçalarından biri olan araç kitle medyasıdır. Riski bir içerik olarak sunan ve yöneten kitle medyası aynı zamanda bu toplum tipinde riski imal eden bir mekanizmadır.

Geleceğe ilişkin riskleri sunan ve yöneten işlevi kadar hazırlayan bir mekanizma olarak da dikkati çeken medyayı tanımlayan en önemli unsur, mesajını sunduğu hedefe bakış açısıdır. Risk Toplumunda insan; geleceği bilme motivasyonuna bağlı olarak 'aracın doğasını' teknik müdahalelerle değiştirir. 'Araç' karşısında geleceğe ilişkin aydınlatılmayı bekleyen, 'araçtan' bu beklentinin karşılanmasını talep eden çoğunluk Risk Toplumu, bir diğer ifadeyle medyanın kitlesidir.

21. yüzyılda medyanın yeni kitlesini Jean Baudrillard şöyle tarif eder: Kitle İletişim Araçlarıyla iktidarın (veya kendini onun yerine koyan şeyin) yürütme işlevini kalıcı biçimde bozan kitlelerdir. İktidar kitleleri yönlendirdiğini sandığı sırada kitleler kendi gizli etkisizleştirme ve dengesizleştirme stratejilerini benimsettirirler. Her iki varsayım aynı anda geçerli olsa bile bu her durumda medyatik aklın, siyasal aklın sonudur. Kitle iletişim alanında yapılacak ve söylenecek her şey bundan böyle alaycı biçimde kararsızlık sunar. [100]

[100] Jean Baudrillad, **Kusursuz Cinayet**, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2006, s.93.

Baudrillard'ın risk toplumu ve iktidar mekanizmaları ilişkisine yaptığı vurgu; özellikle de kitlelerin iktidara karşı gösterdikleri 'gizli etksizleştirme ve dengesizleştirme stratejisinde' kitle medyası önemli bir araçtır. Kitle medyasının, geleceği belirsizliklerinden 'haberdar' olmayı; talep ve beklentiden öte demokratik bir hak olarak sahiplenen Risk Toplumunda; sunulan içerik, gizli etkisizleştirme ve dengesizleştirme stratejisinin hem nedeni hem de sonucudur. Baudrillard'ın tanımı kitle medyasının insan aklının bir ürünü ve bir iktidar aracı olduğunu göstermenin yanı sıra kavrama yüklenen misyonların çeşitliliğine de dolaylı olarak işaret eder. Kitle Medyasının günümüzde üstlendiği ve bu araçlar bütününe atfedilen misyonlarda Risk Toplumunun sınırlarını çizen öğelerin işaretlerine rastlamak mümkündür.

2.1.1. Kitle Medyası Tanımlarında Risk Toplumunun İzleri

Kitle medyası Risk Toplumunun birden çok ihtiyaca aynı anda cevap veren bir mekanizmadır. Medya, risk toplumu çerçevesinde kamunun sempatisi ile politik anlaşmazlıkları sürekli canlı tutan merkezi bir araç ve küresel tehditler topluluğu olarak risklerin sahneye çıkışında temel aktör olarak tanımlanır.[101]

Kitle medyasını, iletişim çerçevesi içinde ele alan ve üstlendiği çok yönlü işlevi aktaran en genel tanım, İrlanda Eski Dış İşleri ve Ticaret Bakanı Seán Mac Bride'ın iletişimin sorunları üzerine gerçekleştirilen bir oturumun başkanlığını yaparken hazırladığı "*Many Voices One World"* isimli çalışmada yer almaktadır.

1980 yılında UNESCO Genel Konferası'nda kabul edilen *"Many Voices One World"* isimli çalışmasında MacBride ve ekibi; iletişimin geniş ölçekte ele alındığında yalnızca haber ve mesajların değişimini sağlamadığını; bireysel ve kolektif aktivitelerde data, olaylar ve fikirlerin paylaşılması ve aktarılmasının yanı sıra bir sosyal sistemi tanımlayabilecek bazı temel işlevlere de sahip olduğunu

[101]Agnes Kneitz; "How Well does Risk Society Speak Beyond the Global North?", Revisiting Risk Society A Conversation with Ulrich Beck; Rachel Carson Center for Environment and Society, Munich, s.25,http://www.carsoncenter.unimuenchen.de/download/publications/perspectives/2011_perspectives/rcc_issue_beck_sw.pdf, (21.12.2011)

belirtirler. Bu kapsamda MacBride; kitle iletişiminin işlevine yönelik sekiz başlık sunar: Haber ve Bilgi Sağlama, Toplumsallaştırma, Güdüleme, Tartışma Ortamı Hazırlama, Eğitim, Kültürel Gelişim, Eğlendirme, Bütünleştirme. [102]

Raporun ortaya çıkış tarihi 20. yüzyılın son çeyreğini kapsar. Yayınlandığı temel bağlam incelendiğinde ise kitle medyasının kronikleşen sorunlarına ışık tutmak üzere hazırlandığı dikkati çeker. Yapılan tanım, 21. yüzyılın temellerinin atıldığı dönemdir. Tanım ayrıca 21. yüzyılda medyanın yaşadığı dönüşümle birlikte geleceği noktaya ve kapsadığı/kapsayacağı alanlara işaret ettiği için önemlidir. Kitle medyasının işlevini kapsayan başlıklar Risk Toplumu çerçevesinden değerlendirildiğinde Risk Toplumunun temel sınırlarını oluşturan şu dört başlıkla doğrudan ilişkisi olduğu söylenebilir: a) bilim-teknik ve uzmanlaşma, b) bilgi sorumluluk-karar alma ve c) kurumsallaşmış güç mekanizmaları bir diğer deyişle iktidar.

"Many Voices One World"'de kitle iletişiminin birincil işlevi olarak belirtilen haber ve enformasyon sağlama başlığı altında kitle medyası; haberlerin, verilerin, resimlerin, mesajların yayılması, işlenmesi, depolanması-bir araya getirilmesi ve aktarılmasını sağlayan araçlar bütünü olarak tanımlanır. Kitle medyası, bireylere ve toplumlara ulusal, uluslararası olaylar ya da çevreleriyle ilgili yorum ve görüş belirtebilecek bilgiyi sağlarlar.[103]

Haber ve bilgi sağlama işlevi Risk Toplumunda geleceği öngörmeyi sağlayacak bilginin sağlanması, yayılması, işlenmesi, depolanması bir araya getirilmesidir. Bu işlev aynı zamanda uzmanlaşma, teknik, sorumluluk-karar alma ve iktidarı kapsayan Risk Toplumunun sınırlarını içerir.

Komisyon'un raporu, kitle iletişiminin tartışma ortamı hazırlayan yönüne de dikkat çeker. Bu noktada kitle iletişim araçları olaylarla ilgili kamusal sorunlar üzerine farklı bakış açılarının netleştirilmesini; fikir alışverişi yapılmasını ve düşüncelerin kabul edilmesini kolaylaştıracak ortamı sağlar; gündemdeki olayların

[102] Sean MacBride, UNESCO, "International Commission for the Study of Communication Study Problems, International Many Voices one World: Communication Society, Today and Tomorrow", 1980, http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000400/040066eb.pdf, s.14, (11.04.2009).
[103] A.g.y.

ve ortak eğilimlerin, bölgesel, ulusal ya da uluslararası düzeyde yayılmasına destek olur. [104]

MacBride ve ekibinin kitle medyasının; tartışmaya olanak sağlayan ve geleceği ilişkin bilgi sunan platform şeklinde tanımladığı ideal işlevinin diğer yüzünü Jenny Kjtzınger, *'Researching Risk and the Media'* isimli makalesinde şu cümlelerle ortaya koyar.

*Bilim adamları ve karar alıcılar sıkça medyanın risk istatistikleri ve olguları çarpıtmasından yakınır. Basın, televizyon ve radyo; felaket habercileri, güvenilirliği şaibeli ve irrasyonel iddialarla (örneğin et tüketimini değersizleştirme, ilaç kullanımında yanlış yönlendirme, basit bir sel olayı hakkında merak uyandıran soruşturma) kamu davranışlarını değişimine yol açan figürlere platform sağladığı için eleştiri oklarının hedefidir. Birer 'risk bağımlısı' olan gazeteciler; kıyamet senaryoları ve fantastik öykülerle kitlelerinin korku ve tetikte olma duygusunu canlı tutarla*r.[105]

Küresel kimlik de kitle medyası tanımlarında risk toplumuna işaret eden kavramlardan biridir. Küreselleşme özelliği ise bu iki kavramın bir başka ortak yönüne daha vurgu yapar: Zaman ve mekândan bağımsızlık. Kitle medyasının; teknik olanaklarla kazandığı zaman ve mekândan bağımsız yönü risklerin doğası ile benzer bir yapı sergiler. Kitle medyası bu yönüyle aynı zamanda, kamuoyunun belirsiz geleceğini etkileyen risk sınıflandırmalarının içinde de yer almasına neden olmuştur.

Risk Toplumunun dünyasında risklerin; sınır tanımayan, hesaplanamayan ve tazmin edilemeyen yapısıyla ön plana çıktıklarını ifade eden Beck, risklerin nedenlerinin ve sonuçlarının herhangi bir coğrafi yer ya da alan tarafından sınırlandırılamayacağını, her an her yerde var olabilecek bir yapıya sahip olduklarını belirtir.[106] Beck'in tanımından yola çıkıldığında; risklerin her an her yerde varolabilme özelliği, riski 'bilinmeye, fark edilmeye değer kılar'. Bu noktada mobil

---

[104] A.g.y.
[105] Jenny Kjtzınger, 'Researching risk and the media', **Health, Risk and Socıety**, vol. 1, no. 1, 1999, s.55.
[106] Ulrich Beck**, "**Living in the World Risk Society", Economy and Society, 35-3, 2006, http://www.skidmore.edu/~rscarce/Soc-Th-Env/Env%20Theory%20PDFs/Beck--WorldRisk.pdf , (12.02.2010).

karaktere sahip olan riskler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak, bilgiyi aktaracak aracın geliştirilmesini zorunlu kılar.

2.1.2 Alternatif Dünya İnşa Eden İki Unsur: Risk ve Kitle Medyası

Beck zaman ve mekânın etkisini ortadan kaldıran sınır ötesi noktada bir diğer deyişle küreselleşmenin coğrafyasında; risklerin konumlandığı yeni dünya düzenini Kant'ın 'cosmopolitan' kavramı üzerine kurar. Kant'ın iki ayrı dünyada (cosmos ve polis olmak üzere) yaşayan bireyi ifade etmek için kullandığı üzerine 'kozmopolitan' kavramına küreselleşmeyi de dahil eden Beck'in ortaya koyduğu 'kozmopolitanizasyon' (cosmopolitanization) kavramı Risk Toplumunun karakterini belirleyen önemli bir başlığı ortaya koyar.

Beck'in Risk Toplumunun karakteri olarak yansıttığı 'kozmopolitanizasyon' kavramı şu şekildedir: Alternatif bir hayal gücü, birini ve ötekini aynı anda içeren yaşam ve gerçekliğe dair alternatif yolların canlandırması. [107]

Ulrich Beck ve Natan Sznaider'ın '*New Cosmopolitanism in the Social Sciences*' başlıklı makalesinde; Risk Toplumunda kitle medyasının rolüyle ilişkilendirilebilecek, bu bağlantıya işaret eden tanımlar dikkat çekicidir.

Beck ve Sznaider'a göre 'kosmopolitanizasyon' iki anlama sahiptir: a) Net sınırların erozyonu, pazarın dağılımı, devletler, uygarlıklar, dinler, kültürler, halkın yaşamı, b) Yeryüzünün her yerinde bir yabancı ile yüz yüze gelme zorunluluğu. Bu kelime apaçık bir sınırsızlık anlamına sahip değildir, ancak sınırların varlığı bulanıklaşır ve belirsizleşir; riskin, paranın ve bilginin akışını kolaylaştıracak şekilde geçirgen bir hale dönüşür.[108]

Beck ve Sznaider'in vurguladığı sınır ötesi kimlikleriyle ön plana çıkan risk, para ve bilgi aynı zamanda politik ve ekonomik güç odaklarının hedef kitleler

---

[107] Ulrich Beck, "Cosmopolitan Society and Enemies", s.18. http://www.stonybrook.edu/sociol/faculty/Levy/Beck%20Cosmopolitan%20Society%20and%20its%0Enemies%20%28TCS%29.pdf, (09.12.2009).

[108] Ulrich Beck ve Natan Sznaider, "New Cosmopolitanism in the Social Sciences", (Ed. Bryan S. Turner), **The Routledge International Handbook of Globalization Studies**, Oxon: Routledge, 2010, s.636.

üzerindeki birer yönetim aracıdır. Para, bilgi ve risk üzerine sorumluluk ve kontrol kurumsallaşmış organizasyonların elindedir. Bununla birlikte bu üç öğe kitle medyasının ekonomik varlığını ve iktidarını sürdürebilmesi için yaşamsal değere sahiptir. Risk ve bilgi, Risk Toplumunda kitle medyasının ekonomik varlığını sürdürebilmesi bir diğer ifadeyle iktidar aracı olan paraya ulaşabilmesi için sunduğu içeriğin temelini oluşturan iki unsurdur.

Beck'in 'kosmopolitanizasyon' kavramıyla işaret ettiği hayal gücü; birini ve ötekini buluşturma; yaşam ve gerçekliğe dair alternatif yolların üretimi; MacBride'ın kitle medyasının misyonlarına atıfta bulunduğu raporunda belirttiği toplumsallaştırma, güdüleme, eğlendirme ve bütünleştirme[109] ile mümkündür.

Risk Toplumunun Öğeleri alt başlığında yer verilen Beck'in risk kavramına ilişkin sekiz çıkarımından biri; Risk Toplumunu işaret eden 'kosmopolitizasyon' kavramı ve Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü açıklamak için önemli bir bakış sunar. Buna göre 'Risk ne yıkım ne de güven/emniyet değildir buna karşın özbeöz sanallıktır." Kitle medyası risk toplumunda; risk, risk senaryoları ve bu senaryoların yarattığı etkileri ortadan kaldırmak için hazırladığı içeriğin tamamını özbeöz sanallık üzerine inşa eder.

Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramı çerçevesinde tanımladığı 'risk'in özbeöz sanallık üzerine inşa edilmesini mümkün kılan öğe ise 'zaman'dır. Buna göre risk şimdiki zamanı değil, ulaşılması ya da öngörülebilmesi için alternatif planlar ve yol haritaları gerektiren geleceğin içinde yaşayan bir kavramdır.

Risk'in 'gelecek zaman' içeren bir kavram olarak dikkat çeken yönünü Beck şu şekilde ifade eder: "Risk Toplumunun kolaylıkla anlaşılmadığını düşünüyorum çünkü risk kavramı belirsizlikle fiilen baş etmemiz gereken bir gösterge olarak düşünülüyor ama benim risk toplumu ile sözünü etmeye çalıştığım, yaşadığımız

[109] A.g.e, Mac Bride, 1980.

toplumda ürettiğimiz belirsizlikler ve onların sonuçlarıyla baş edemediğimiz durumlardır."[110]

Beck; Risk Toplumunun gelecek zamanı işaret eden yönüne risk ve katastrofi arasındaki farkı net biçimde ortaya koyduğu şu cümlelere açıklar: "Risk Toplumu ile Katastrofi Toplumu arasındaki ayrımı yapmak durumundayız. 'Katastrofi Toplumunu' umutsuzluğun paniği içine çekildiğimiz yerde 'çok geç' mottosuyla tanımlarız. Buna karşın Risk Toplumu gelecekte felakete neden olabilecek olayları öngörebilmek ve bunlardan kaynaklanabilecek sonuçlardan korunabilmek ile ilgilidir."[111]

Kitle medyası sunduğu içeriklerle alternatif dünyaya vurgu yapan 'kosmopolitanizasyon' kavramını ispatlayan bir yapıya sahiptir. Buna göre Risk Toplumu üyelerinin dört ayrı dünyanın vatandaşı olduğu söylenebilir: a) Risklerin üretildiği reel dünya bir başka ifadeyle bugünün dünyasında; b) Risklerin konumlandıkları geleceğin dünyasında; c) Risklerin gerçekleşme ihtimali üzerine kurulan senaryoların dünyasında ve d) Riskin muhtemel olumsuz etkilerinin yarattığı panik ve umutsuzluktan uzaklaştıran alternatif bir 'başka' dünya. Bu dört ayrı dünyanın inşasında kitle medyası başroldedir. Sonuç olarak kitle medyası ve riskler, küresel kimlikleri kadar zihinlere de sınır ötesi bir hareket kabiliyeti sağlayan özellikleriyle de incelenmeye değerdir.

Literatürde, kitle medyasının alternatif dünya inşa eden yönü ve Risk Toplumunun kozmopolitizasyon kavramının ilişkisi Jean Baudrillard'ın 'simülasyon' ve 'simulakr' kavramlarında da görülür. Bir köken ya da bir gerçeklikten yoksun gerçeğin, modeller aracılığıyla üretilmesini hipergerçeklik (simülasyon) olarak tanımlayan Baudrillard [112] 'bir gerçeklik olarak algılanmak isteyen görünüm' şeklinde ifade ettiği 'simulakr' kavramını bilgi ekseninde şu şekilde aktarır: "Enformasyon/bilgi model ve sibernetik oyunlardan oluşan, simülasyon simulakrları

[110] Stuart A Brown ve Chris Gilson, "Five minutes with Ulrich Beck: "Germany has created an accidental empire", 25.03.2013, http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2013/03/25/five-minutes-with-ulrich-beck-germany-has-created-an-accidental-empire/, (10.04.2012)
[111] A.g.e.
[112] Jean Baudrillard, **Simulakrlar ve Simulasyon**, Çev. Oğuz Adanır, İstanbul: Doğubatı, 2003, s.14

topyekün bir işlemsellik, hipergerçeklik ve mutlak bir denetimi hedefler.[113] 21. yüzyılda risk, medya dahil tüm kurumsallaşmış iktidar odaklarının gerçek gibi algılanmasını istedikleri bir 'simulakr' olarak değerlendirilebilir.

Beck'in risklerin alternatif dünya inşasına işaret etmek için kullandığı kozmopolitazisyon aynı zamanda risk ve kitle medyasının birbirini üreten döngüsel ilişkisine işaret eden bir kavramdır. Risk ve kitle medyasının döngüsel seyrini yine Baudrillard'ın 'simülasyon' ve 'simulakr' ekseninde açıkladığı şu cümlelerinde görmek mümkündür: "Günümüzdeki temel strateji; sonsuza dek sürdürülmeye çalışılacak bir felaket simülasyonu aracılığıyla zihinsel bir terör yaratma ve caydırma düşüncesi üzerine kuruluysa, bu senaryoyu gizleyebilmenin tek yolu bir felaket yaratmak, gerçek bir felaket üretmek ya da yeniden üretmektir. "[114]

Riskin bir toplum ya da bir kitle medyası türü inşa etmesi gibi kitle medyası da riskler üzerinden aynı zamanda yeni bir kitle imal eder. Eğlence, tartışma, haber amacı taşıyan içeriklerinde riskler karşısında denetlenmesi/korunması ve /yönlendirilmesi gereken hatta buna ihtiyaç duyan bireyler üretir. Bu durumu Baudrillard şu şekilde açıklar: 'Kitleyi, kitle iletişim dışında bir yerde aramak boşunadır.' Kitle medyasının ürettiği içeriklerde haber ya da film; risklerle mücadele eden ya da başetmek durumunda kalan bireyler ve riski müdahalelerin meşru aracı olarak sunan iktidar mekanizmalarının mücadeleleri gösterilir.

2.1.3. Medya Etki Kuramları Çerçevesinde Risk Tepkileri

21. yüzyılda birbirini üreten iki sisteme dönüşen kitle medyası ve risk; özellikle sınır ötesi kimlikleri, alternatif gelecek senaryolarına zemin hazırlamaya yatkın yapıları kadar birey üzerinde bıraktığı etkilerle de paralel bir yapı sergiler.

Ulrich Beck, riskin birey üzerindeki etkisini üç grup olarak aktarır: Ulrich Beck'in işaret ettiği bireysel tepkilerin medya etki kuramları gösterdiği paralellik de Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü anlamak için önemlidir. Beck bu reaksiyonları şu şekilde ifade eder: "Her yerde her zaman karşılaşılabilecek bir

[113] A.g.e., s.166.
[114] A.g.y.

deneyim olarak riskin üç tepkiye yol açması mümkündür. İnkâr, kayıtsızlık ya da dönüşüm. İnkâr, modern kültürün içinde geniş yer tutar, kayıtsızlık nihilizmin postmodern bir yansımasıdır, dönüşüm ise Risk Toplumunun 'kozmopolitan anı'dır."[115]

Kitle iletişim araçlarının sunduğu içerikle hedef kitle üzerinde yarattığı etkiler literatürde medya etki kuramları başlığıyla yer alır. Medya etki kuramları başlığı altındaki bazı modeller de Beck'in altını çizdiği tepkilerle paralellik göstermesi bakımından önemlidir.

Medya etkileri alanında literatüre damga vuran teoriler arasında; Gündem Belirleme, Yetiştirme (Cultivation) ve Kültürel Göstergeler, Sessizlik Sarmalı, Yeniliklerin Yayılma, Bilgi Uçurumu, Medya ya da Kanal Bağımlılığı, İki Aşamalı Akış ve Hipodermik Şırınga modelidir. Bununla birlikte sosyal sınıflandırmalar, kullanımlar, farklı medya kanallarının baskısı ya da hafifletici etkileri literatürde medya etkileri çerçevesinde odak noktası olan konular arasındadır. Medya etki kuramları çerçevesinde odak noktasını oluşturan diğer konular arasında mesaja bakış, bağlam, teknoloji, etkilere özgü davranışlar (örn vücut dili ya da ortak algı gibi) yer alır.[116]

Medya etkileri ve riske karşı bireysel tepkiler arasındaki ilişki; gündem belirleme, Yetiştirme ve Kültürel Göstergeler, Sessizlik Sarmalı, Bilgi Uçurumu ve Hipodermik Şırınga (Uyaran-Tepki) modelinde görülmektedir.

Medya etki kuramları içinde önemli bir yere sahip olan Yetiştirme ve Kültürel Göstergeler Kuramında, Beck'in riske yönelik tepki olarak vurguladığı üç grup bir diğer ifadeyle riskin yol açtığı tepkilerin çıkış noktasını anlamak, Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü çözümleyebilmek için önemli çıkarımlar içerir.

---

[115] A.g.e., Beck, 2006, s.331.

[116] Leo W. Jeffres, Kimberly Neuendorf, Cheryl Campanella Bracken ve David Atkin, "Integrating Theoretical Traditions in Media Effects: Using Third-Person Effects to Link Agenda-Setting and Cultivation" http://academic.csuohio.edu/kneuendorf/vitae/JeffresNeuendorfBrackenetal08a.pdf, (24.02.2011)

Gerbner tarafından geliştirilen Yetiştirme (Cultivation) Kuramı çerçevesinde araştırmacıların hipotezlerini dayandırdıkları nokta insanların 'gerçekliğe' bakışlarındaki çeşitliliktir. Özellikle televizyon mesajlarının, gerçeklik algısına etkileri üzerinde duran Yetiştirme Kuramında, televizyon karşısında daha fazla zaman geçiren bireylerin bu araçla aldıkları dersler ve mesajlarla gerçek dünyayı algıladıkları ya da algılayabilecekleri üzerinde durulur.[117] Yetiştirme Kuramı televizyonu gerçekliği yansıtan bir araç değil ayrı bir dünya olarak görür.[118]

Gerbner'in 'Yetiştirme' (Cultivation) olarak literatüre geçen medya etki kuramının genel çerçevesi, Beck'in işaret ettiği riske yönelik tepkilerle paralellik gösterir. Televizyon ya da diğer kitle iletişim araçlarının sunduğu dünya; inkâr, kayıtsızlık ya da dönüşüm için uygun bir zemindir.

Gerbner'in yetiştirme teorisinin temellerini oluşturan kültürel göstergeler başlıklı araştırmasında yer alan Vasat Dünya Sendromundan söz eder. Gerbner'in "Şiddet yüklü televizyon kasvetli ve vasat bir dünyada yaşadığımız hissini uyandırır. Bu ders, agresyondan duyguların erozyonuna uzanan, savunmasız ve bağımlılık gibi duyguları hissettirir. Açık ara farkla yayılan bu etkiler birleşerek vasat dünya sendromu olarak hayatımızda yerini alır."[119] Tanımladığı Vasat Dünya Sendromu Beck'in risk karşısında; postmodern nihilizm olarak adlandırdığı kayıtsızlık tepkisi ise dikkat çekici bir parallelik gösterir. Gerbner'in 'Vasat Dünya Sendromu'nu tanımladığı araştırmasında; korku ile başa çıkma yöntemlerine ilişkin gözlemleri Risk Toplumunda bireyin durumuna ilişkin de genel bir görüntü sunar.

Gerbner televizyonla inşa edilen algı sürecini; televizyon izleme yoğunluklarına göre ayırdığı ağır ve hafif izleyiciler üzerinden şu şekilde ifade eder: "Sembolik şiddete bütün izleyiciler maruz kalır. Ancak ağır izleyicileri oluşturan eğitim, yaş, cinsiyet, gazete okurları, komşular vb. özelliklere göre sınıflandırılabilecek alt grup, benzer özellikler taşıyan hafif izleyicilerden çok daha fazla kaygı hissettiklerini açıklarlar. Hafif izleyicilerle karşılaştırıldığında ise; onlar

---

[117] Michael Morgan ve James Shanahan, "The State of Cultivation", "**Journal of Broadcasting & Electronic Media",** 54(2), 2010, s.339.
[118] Levent Yaylagül, **Kitle İletişim Kuramları**, Ankara:Dipnot Yayınları, 2008, s. 66.
[119] George Gerbner, "Telévision Violence: At a Time of Turmoil and Terror", s.345, https://study.sagepub.com/sites/default/files/07_Gerbner_Pg339.pdf, (21.12.2013)

şiddete daha fazla maruz kalacaklarına, komşularının güvenilir olmadığına inanırlar. Suç korkusunun hafife alınmayacak ölçüde kişisel bir problem olduğunu, suçların artış gösterdiğini olayların sonuçlarına bakmaksızın düşünürler. Ağır izleyiciler 'her ihtimale karşı', 'korunmak için' daha fazla yeni kilit sistemi, bekçi köpeği ya da silah alırlar."[120]

Gerbner'in, televizyonun insan zihnini yeniden inşa etme süreci ve korunmak için geliştirdiği stratejiler Beck'in iki çıkarımını destekler niteliktedir. "Risk Toplumu Ulrich Beck'in ifadesiyle bilim ve bilgi kadar aynı zamanda bir medya toplumudur.[121]

Kitle medyasının teknolojiyle birlikte çeşitlilik arz ederek kapsamının genişlediği Risk Toplumunda, Gerbner televizyonun bir ölçüde; bireylerin zihinlerini yeniden kurgulamak üzere tasarlanmış yapay dünyanın gösteri aracı olduğunu belirtir. Beck de kitle medyasının temel simgelerinden olan televizyonun politikaya hizmet eden gücüne şu şekilde bir gönderme yapar. "Risk Toplumunda politik lokasyon artık bir cadde değil televizyondur."[122] Riske karşı geliştirilen tepki, yalnızca bireyler için değil, iktidar mekanizmaları için de geçerli olabilir. İnkâr, kayıtsızlık ve dönüşüm Risk Toplumunda karar ve sorumluluk figürü olan siyasi yapılar için bir çıkış yoludur. Televizyon, bu reaksiyonları kitlelerle yüz yüze getirecek caddelerden çok daha kolay bir kamuflaj sağlar.

Gerbner'in 'korunmak için' vurgusuyla ifade ettiği bireylerin yöneldiği ihtiyaçlar, Risk Toplumunda kitle medyasının ekonomik güç odaklarına hizmet eden yönünü de vurgular. Risk Toplumunda kitle medyası, tüketim için 'talepleri tasarlayan ve sunan' bir araçtır. Bu noktada Risk Toplumu aynı zamanda Baudrillard'ın literatüre kazandırdığı Tüketim Toplumu'nun da bir yansımasıdır.

Riske karşı geliştirilen tepkiler ve medya etkileri çerçevesinde ele alındığında Gerbner'in savına yakın duran bir diğer kuram ise literatürde Uyaran-Tepki modeli olarak yer almaktadır. Sihirli Mermi ya da Hipodermik Şırınga Modeli olarak da

[120] A.g.e.
[121] A.g.e., Beck, 1992, s. 46.
[122] A.g.e., Beck, 1999, s. 44.

literatürde yer alan bu model, medyanın gerçek yaşamda eylem ve davranışlarımızda belirleyici etkilere sahip olduğunu savunur. Dan Laughey, Uyaran Tepki Modelinin açıklamasını şu şekilde aktarır: "Medya psikolojik özyapımıza derinlemesine nüfuz ederek usumuza yayılır. Bize söyleyeceğimiz ve yapacağımız şeyleri salık verir. Medya son derece güçlü bir ikna, tanıtım ve propaganda kaynağıdır."[123]

Beck'in riske karşı tepki olarak altını çizdiği noktaları medya etkileri çerçevesinde ele aldığımızda Suskunluk Sarmalı Kuramı da dikkat çekicidir. Suskunluk Sarmalı Kuramı medyanın, çoğunluk sağlama -iletişim literatüründen ele alırsak kamuoyu yaratma- gücü nedeniyle bir iktidar mekanizmasına daha da önemlisi karar-sorumluluk alma misyonuna sahip iktidarın iktidarına hizmet eden araç yönünü ortaya koymak açısından önemlidir. Beck'in dikkati çektiği kayıtsızlık kavramının, teslimiyet ya da dönüşüm şeklinde tezahür ettiği suskunluk sarmalı kuramını literatüre kazandıran Elizabeth Noëlle - Neumann bu sürecin çıkış noktasını şu şekilde özetler: "Bir toplumun üyesi olarak sanal bir gözetim altında olan birey kendisini iki durumdan biri içinde bulabilir: Çoğunluğun partisine katılarak başkalarından yayılan düşünceleri benimsemeye başlar ya da o fikirleri temelsiz bulabilir. Bu durumda onların bakışaçılarına güvensiz, kendinden emin olmayan, temkinli bir yaklaşım sergiler."[124] Kitle medyası yarattığı 'çoğunluk' algısı ile egemen sesi yükselterek sessizlik sarmalını oluşturacak güce sahiptir.

Medyanın ve riskin bireylerin üzerindeki denetimini gösteren bir diğer yaklaşım ise gündem belirleme kuramıdır. Kitle medyasının karar alma ve ilgi alanlarının belirlenmesinde etkisi olabileceği tezinden yola çıkan gündem belirleme kuramının temel dayanağı politikadır. McComb ve Shaw Gündem Belirleme Kuramını şu şekilde açıklar: Kitle medyası her bir politik kampanya için, politik konuların yoğunluğu ve etkisini yönetebilmek için gündemi yönetir. [125]

Gündem Belirleme Kuramı medyanın kuralcı yöntemlerle ya da savunuculukla ikna etmeye çalıştığını söylemez. Bu kuram; yaşanan dünya ya da

---

[123] Dan Laughey, **Medya Çalışmaları: Teoriler ve Yaklaşımla**r, Çev. Ali Toprak, İstanbul:Kalkedon Yayınları, 2010, s. 42.
[124] Elizabeth Noëlle Neumann, "Public Opinion and the Classical Tradition: a Re-evaluation"**, Public Opinion Quarterly** , 43-2, Oxford Journals, 1979, s. 149,
[125] Maxwell McCombs ve Donald L. Shaw, "The Agenda-setting Function of the Media", **Public Opinion Quarterly**, Vol. 36-2, 1972, s.177.

çevreye ilişkin tasarıların gerçeklerin ya da tehlikelerin yarattığı fırsat ve tehditler hakkında günlük olarak aktarılan enformasyonların kitle üzerinde fark edilebilir ölçüde bıraktığı etkiye odaklanır. Gündem Belirleme Kuramına göre dışarıda olup bitenler medya tarafından tarif edilir ve tanımlanır. Ne hakkında düşüneceğimiz ve ne hakkında konuşacağımızın listesini medya sunar. [126]

Medya etkileri ve riske karşı geliştirilen tepkilerle ilişkisine Bilgi Uçurumu Hipotezinde de rastlamak mümkündür. "Toplumdaki bilgi artışı yüksek statü kesimlerinde alt kesimlere oranla daha fazladır. Eğitim seviyesi bilgi edinmeyi, bilgiden yararlanmayı kolaylaştırmakta ve eğitim seviyesini artırmaktadır. Kitle iletişim araçları da bu araçlardan yararlanma olanağı bulunan kesimlerin bilgiye ulaşmalarını kolaylaştırırken bu araçlardan yararlanma olanağı bulunmayan kesimlerle arasındaki bilgi açığını artırmaktadır. Bu yaklaşım Bilgi Uçurumu Hipotezi (Knowledge Gap Hypothesis) olarak adlandırılmaktadır.[127] Medya herkese bilgi veriyormuş gibi gözükmesine rağmen alt ve üst sosyo-ekonomik katmanlar arasındaki bilgi farkı, kapanmak yerine gittikçe açılır. Bu özellikle bilimsel konular ve kamu işleri gibi ön bilgi gerektiren durumlarda daha fazla olmaktadır. [128]

Bilginin geleceği öngörebilmek için yaşamsal bir gereksinim haline geldiği Risk Toplumunda, kitle medyası aracılığıyla yayılan enformasyonun eşitsiz dağıtımı, eşit dağıtıldığı varsayılsa bile sınıflar arası altyapıdan kaynaklanan anlam ve yorum farkı, beraberinde Beck'in vurguladığı tepkiler için belirleyici bir unsura dönüşebilir.

Bilgi Uçurumu Hipotezinde vurgulanan sosyo ekonomik ifadesi; kitle medyası aracılığıyla yayılan enformasyonun ekonomik yönünü de vurgular. Bilgiyi elde etme, anlama, kullanma ve yorumlama süreci ile bir meta olarak sunulan ve bilginin sınıflar arası dağıtımına dikkati çeken Bilgi Uçurumu Hipotezi, Ulrich Beck'in Risk Toplumu kuramını tanımlamak için kullandığı özel bir ifadeyle de paralellik göstermesi açısından önemlidir. Ulrich Beck, Risk Toplumunu tanımlarken; iki çelişkinin; nimetlerin ve şerrin bölüşülmesi üzerinde önemle

---

[126]Eugene F. Shaw, "Agenda-Setting and Mass Communication Theory", **International Communication Gazette**, 1979; s. 9, http://xa.yimg.com/kq/groups/22925642/1944236267/name/Shaw-%2520AgendaSetting%2520and%2520Mass%2520Communication%2520Theory.pdf, (21.11.2011)

[127] İnci Çınarlı, **Sağlık İletişimi ve Medya**., İstanbul:Nobel, 2008**,** s. 114.

[128] A.g.e., Yaylagül, 2008, s. 73.

durur.[129] Buna göre Risk Toplumu; toplumsal nimetlerin (kazanç, iş, sosyal güvenlik) paylaşımı kadar bunların ürettiği şerrin paylaşımı ve endüstriyel toplumun temel çelişkileri ve kurumların ellerinde bulundurdukları çözüm girişimlerini kapsar.

Bilgi Uçurumu Hipotezi çerçevesinden ele alırsak, kitle iletişim araçları yoluyla yayılan enformasyon da nimet ve şerrin bölüşülmesi ifadesine önemli bir örnektir. Bilgiye ulaşan, bilmenin ve bilmekten doğabilecek sorunların da sorumluluğunu alır. Bilginin sosyo-ekonomik standarda göre dağıtımını gerçekleştiren siyasi mekanizmalar ise her iki tarafın -bilenlerin ve bilmeyenlerin- sorumluluğunu alır. Sonuç olarak uçurum yaratan bilgi; kaynağı, içeriği, yoğunluğu ve etki alanıyla kontrol edilmesi gereken bir risk unsurudur.

Gerek riske karşı geliştirilen tepkiler gerekse bu tepkilerin ortaya çıkışında kitle medyasının rolünü açıklayan kuramlar; Risk Toplumunda yalnız bireyleri değil karar alma ve sorumluluğu elinde bulunduran kurumsallaşmış iktidar mekanizmalarını da kapsar.

Sonuç olarak risk ve kitle medyasının birer kavram olarak birbirlerini kapsayan yönlerini; toplumsal açıdan belirleyici güç niteliğinde kimliklerinin ele alındığı bu bölümde Risk Toplumunda kitle medyasının dört temel işlevi olduğu söylenebilir:

a) Riski öngörmek yönetmek için çalışan siyasi programlar ve bürokratik mekanizmaların özel alanı,

b) Tehlikelere karşı savunmasız hale gelen insanların belirsizlikleri yönetmek için kullandığı bir bilgi ya da korku ve kaygıdan uzaklaştıran kaçış aracı,

c) Teknolojinin bir ürünü olarak içeriği dağıtan yeni bir kurumsallaşmış güç odağı,

[129] A.g.e., Beck, 1999, s. 8.

d) İçeriğinin kitleler üzerinde bırakması muhtemel etkiler nedeniyle güç odakları ya da otokontrol sistemiyle denetlenmeye çalışılan bir risk kaynağı.

Bu noktada siyasi mekanizmaların, iktidarlarını tehdit eden risk unsurlarını yönetmek için kitle medyası aracılığıyla başvurdukları teknikler, Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü ortaya koymak açısından önemlidir. Bununla birlikte, siyasi mekanizmaların; medyayı ürettiği içerikler nedeniyle hedef kitlelerin algısı için bir risk olarak değerlendirdiğine işaret eden stratejiler de mevcuttur. Sansür, propaganda ve spin kavramları bu noktada Risk Toplumunda kitle medyasının rolü çerçevesinde ele alınacaktır.

2.2. Risk Toplumunda Kitle Medyasının Kullanımı

Karar ve iktidar mekanizmaları kitle medyası üzerinden 'risk'le iki temel eylem gerçekleştirir: Kitle medyası aracılığıyla sunulacak içeriği ve kitle medyasının gücünü bir risk olarak algılayarak gerçekleştirdiği eylem sansürdür. Risk Toplumunda, politik ve ekonomik güce sahip iktidar mekanizmalarının, varlıklarını tehdit eden risk kaynaklarından biri olan kitle medyasını yönetim/kontrol stratejisi sansürdür.

2.2.1 Kitle Medyasının Bir Risk Olarak Yönetimi: Sansür

(…) *Eskiden güç odakları dendiğinde akla, devlet, hükümet, siyasal erk sahipleri geliyordu. Ancak toplumsal güç dengelerindeki değişim ve kaymalara paralel olarak güç odağı anlayışı da değişti. Günümüzde güç odağı derken sıradan yurttaşları baskı altına alabilecek, sindirebilecek ya da korkutabilecek herhangi bir erk yoğunlaşmasını kastediyoruz. Bu yoğunlaşma siyasal olabileceği gibi ekonomik, parasal, askeri, kültürel, dinsel de olabilir. Sadece siyasi iktidarı değil güvenlik güçlerini, gizli servisleri, mafyayı, büyük şirketleri, tarikatları, cemaatleri, lobileri, çıkar örgütlerini de kapsar.* [130]

[130] Halûk Şahin, **Kim Korkar Soruşturmacı Gazeteciden**, İstanbul:Say Yayınları, 2012, s. 26.

Haluk Şahin'in güç odakları üzerine değerlendirmesi, Risk Toplumunda kitle medyasının hizmet ettiği ya da kitle medyasını farklı uygulamalarla denetleme yetkisine sahip mekanizmaları göstermek açısından önemlidir.

Sansürün bir risk yönetim aracı olarak kullanımı, kavramı içeren tanımlarda da dikkati çeker. Oxford Dictionaries'da sansür tanımı şu şekildedir: Güvenliği tehdit eden, siyasi olarak kabul edilemez ya da müstehcen olduğu düşünülen basın ya da yayın örneklerinin (haberler, filmler, kitaplar) bir bölümü ya da tamamı hakkında resmi inceleme. [131] Türk Dil Kurumu ise sansürü şu şekilde tanımlar: a) Her türlü yayının sinema ve tiyatro eserinin hükümetçe önceden denetlenmesi işi, sıkı denetim b) Her türlü yayının, sinema ve tiyatro eserinin yayının ve gösterilmesinin izne bağlı olması, sıkı denetim.[132] Gündelik dilde sansürün tanımında vurgulanan ayrıntılar hükümet, kitle iletişim araçları ve kontrol kavramlarıdır. Oxford Dictionaries'de ise güvenliği tehdit başlığı dikkat çekicidir. Risk Toplumunda kitle medyasının rolü çerçevesinde incelediğinde sansürün bir risk yönetim aracı olduğu güvenliği tehdit ettiği ifadesinde ortaya çıkar.

John Keane, "*Medya ve Demokrasi"* başlıklı çalışmasında sansürü şu şekilde aşamalara ayırır: *(...) Bu türden siyasal baskı teknikleri ikiye ayrılıyor: Ön engelleme denildiğinde akla söz konusu yayının (sözlü, görsel ya da basılmış) devlet yetkililerince önceden denetlenmesi geliyor ki bunun kapsamına hükümet sözcüleriyle dostça konuşma ve kokteyllerden basit isteklere, telefonla yapılan uyarılardan zorunlu ve ihtiyari kuralların konmasına kadar resmi ya da gayri resmi tüm yollar giriyor. Yayım sonrası sansür ilk baskı aşamasından dağıtıma uzanıyor. Bu sivil topluma daha önce ulaşmış yayınlara karşı yapılan yasal girişimleri de kapsayabilir. Sonuncu aşama kitapların ya da görsel malzemenin (fotoğraflar ya da resimler, filmler, videolar) yasaklanması, parçalanması, yakılması olabileceği gibi o malzemenin üretildiği teknik araçlara el konması da olabilir. Yayın sonrası sansür gazetelerin, basımevlerinin, radyo televizyon istasyonlarının kapatılması sonucunu doğurabilir.* [133]

Sansürün risk yönetim stratejisi başlığı altında ele alınmasının bir diğer nedeni de kurumsal yapısıdır. İktidarın denetim uygulamalarından biri olarak

[131] http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/censor, (24.11.2013).
[132]http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.531356fb6d8034.47310282, (24.11.2013).
[133] John Keane, **Medya ve Demokrasi**, İstanbul:Ayrıntı Yayınları, s.100.

adlandırılan sansür, yasal dayanaklar referans gösterilerek yapılır. Bu uygulama da Risk Toplumunda sorumluluk ve karar almayı bünyesinde bulunduran tüm mekanizmalar gibi kurumsal bir organizasyon çatısı altında işler.

Sansürün kitle medyasında risk yönetim stratejisi olarak değerlendirilmesinin bir diğer nedeni de proaktif yaklaşımından ileri gelir. Her ne kadar sansür, yayın sonrası müdahaleyi içerse de temelde yayın öncesinin denetimidir. Toplum algısında, iktidar mekanizmalarına işleyişi olumsuz yönde etkileyecek enformasyon aktarımını engellemek sansürde esas olandır.

Risk yönetimi, bir kuruluş üzerinde belirsiz olayların etkisini belirleme, kontrol ve minimize etme sürecidir.[134] Gerek sorun yönetimi gerekse risk yönetimi, proaktif kriz yönetimi olarak nitelendirilir.[135] 2954 No'lu Türkiye Radyo Televizyon Kanunu'nda Yayınların Denetimi başlıklı 31. Maddesinde yayın denetiminde ön sansür uygulaması dolaylı yoldan şu şekilde belirtilir: Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun yayınlayacağı programların son denetimi, Genel Müdür adına ve Genel Müdüre doğrudan bağlı Yayın Denetleme ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı tarafından yapılır. Bu denetimin usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir. Radyo ve televizyon yayınları, yayından önce ayrıca Türkiye Radyo – Televizyon Kurumu dışından hiç bir kişi veya kuruluş tarafından denetlenemez. Ancak, Türk Silahlı Kuvvetleri ile ilgili yayınlar hakkında Genelkurmay Başkanlığının olumlu görüşü alınır.[136]

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 7/1'de "Olağanüstü Dönemlerde Yayınlar" başlığında yayın sonrası sansür şu şekilde ifade edilir: Savaşlar, terör amaçlı saldırılar, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumların ortaya çıkardığı kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğü esas olup, yayın hizmetleri önceden denetlenemez ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamaz. Ancak, millî güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hâllerde yahut kamu düzeninin ciddî şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel

---

[134] İnci Çınarlı, **Stratejik İletişim Yönetimi,** İstanbul:Beta Yayınları, s.67.
[135] A.g.e., s. 69.
[136] 2954 No'lu Türkiye Radyo Televizyon Kanunu, http://www.trt.net.tr/Kurumsal/s.aspx?id=mevzuat+kanunlar, (23.11.2013)

olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği Bakan geçici yayın yasağı getirebilir.

Örneğin Türkiye'de siyaset ve iş dünyasından isimlerin adının karıştığı 17 Aralık 2013 yolsuzluk soruşturmasında, soruşmaya katılan isimlerin kişilik haklarının zedelenmesinin önlenmesi, şöhret ve diğer haklarının korunmasının sağlanması amacıyla, soruşturma bitim tarihi olan 27/12/2014 günü mesai bitimine kadar tüm yazılı, görsel ve internet ortamında yapılan yayınlar hakkında yayın yasağı konulmasına karar verilmiştir.[137]

Yine medya organlarına getirilen sansür niteliğindeki bir başka yasak ise terör haberlerine ilişkindir. 25 Ekim 2014 tarihinde Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde 3 askerin şehit edilmesiyle ilgili olay yeri ve olay yerinde şehitlerin cenazelerinin görüntülerinin yanı sıra soruşturma kapsamı içinde kalan olayda şehit olan kişilere ilişkin ve olay içeriğine ilişkin her türlü sesli ve görüntülü, yazılı ve görsel medyadaki yayınlar ile internet ortamındaki bu kapsamdaki bilgilerin soruşturmanın sağlıklı işleyişi, kamu düzeni ve kamu güvenliği ilkeleri uyarınca yasaklanmasına ilişkin karar RTÜK kurumsal internet sitesinde yayınlanmıştır. [138]

Siyasi mekanizmaların, kitle medyasının içeriğini 'risk' olarak algılayarak önceden kısıtlamaya gitmesine örnek teşkil eden farklı ülke örnekleri de vardır: Sansür kategorisinde en ünlü davalardan biri 1971'de karara bağlanan New York Times'a karşı Birleşik Devletler ya da Pentagon belgeleri davasıdır. Haziran 1971'de New York Times Gazetesi Savunma Bakanlığı'nın Birleşik Devletlerinin Vietnam'daki rolü hakkında yaptığı gizli bir incelemeden bölümler yayınlamaya başladı ve Nixon Yönetimi de yayını engellemek için ulusal güvenlik gerekçesini göstererek dava açtı.[139]

New York Times lehine sonuçlanan davanın ABD Medyası, iktidar ve sansür boyutlarına ilişkin durumunu Yasemin İnceoğlu "Uluslarası Medya" çalışmasında şu şekilde değerlendirir:

---

[137] Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin Yayın Yasağı Kararı, http://www.rtuk.org.tr/, (30.11.2014)
[138] Yüksekova Sulh Ceza Mahkemesinin Yayın Yasağı Kararı, www.rtuk.org.tr, (30.11.2014)
[139] Yasemin İnceoğlu, **Çeşitli Ülkelerde Medya**, İstanbul:Der Yayınları, 1994, s.12-13.

"Sansürün uygulanması birçok yasalarda yer almakta, ulusal çıkarlar söz konusu olduğu zaman, savaş durumlarında, olağanüstü durumlarda basın özgürlüğünün tam anlamıyla uygulanamayacağı konusunda hukuki düzenlemeler bulunmaktadır." [140]

Bu noktada kitle medyasının risk olarak addedilen içeriğini yönetmek ve kontrol etmek için, bir başka kurumsal iktidar mekanizmasının da hukuk olduğu dikkati çeker. Hukuk sansürü meşrulaştıran mekanizmalardan biridir. Hukuki düzenlemeler çerçevesinde medya içeriğini ulusal güvenlik başlığı altında denetleme ve kontrolün özünde iktidarın, toplumun algısındaki itibarını zedeleyecek tüm riskleri yönetme çabası yatar.

ABD'nin Vietnam Savaşı'nda gerçekleştirdiği habere kısıtlama eylemlerine ilişkin Yasemin İnceoğlu'nun şu değerlendirmesi de konu bağlamında bir örnektir:

"ABD, Vietnam Savaşı'nın kötü deneyiminin de etkisiyle yasalara aykırı düşmeyen sansürü uyguladı. Çünkü gazeteciler başıboş bırakmalarının onları sorumsuz yazılar yazmaya sevk edeceğini böyle yazıların da hükümetin saygınlığını sarsacağından endişe duyulmaktaydı." [141]

Sansür kavramının sadece yasalarla değil, farklı aktörlerle uygulanan çeşitli sansür türlerinin hepsini de kapsayabileceğini belirten Yasemin İnceoğlu; cezalandırma, yasaklama, hedef gösterme, tehdit etme, korkutma, aşağılama, engelleme, saldırı, gayri meşrulaştırma ve ötekileştirmenin de sansürde kullanılan yöntemler olduğuna dikkati çeker. [142]

Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün 2013 yılında yayınladığı ve 78 gazetecinin hapiste olduğunu belirttiği raporunda ise; Çin, Eritre, Türkiye, İran ve Suriye olmak üzere beş ülkeyi, gazetecilerin gardiyanı olarak tanımlamıştır.[143] Buna göre raporda Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü, Türkiye'de Gezi Parkı eylemleri

---

[140] Yasemin İnceoğlu, **Uluslararası Medya**, İstanbul:Der Yayınları, 1997, s.99.
[141] A.g.e
[142]Yasemin İnceoğlu, "Sansür Kalktı mı Dediniz?", Radikal Gazetesi, http://www.radikal.com.tr/radikal2/sansur_kalkti_mi_dediniz-1143550, (14.03.2014)
[143] Reporters Without Borders (RSF), "2013 Press Freedom Annual Round-Up", http://en.rsf.org/71-journalists-were-killed-in-2013-18-12-2013,45634.html, (24.01.2014)

olarak bilinen 2013 Haziran ayındaki hükümet karşıtı gösteriler boyunca ulusal ve uluslararası gazetecilere yönelik birçok saldırı, engelleme ve gözaltı belgelediğini belirtmiştir. Raporda sansürün kısıtlama dışındaki farklı örneklerine ise şu şekilde değinilmiştir. "Birçok eleştirel köşe yazarı, editör ve muhabir açık bir şekilde Gezi Parkı eylemlerine dair yazdıkları nedeniyle kovuldular ya da istifaya zorlandılar. Türkiye Gazeteciler Sendikası'na göre en az 22 gazeteci kovuldu ve 37 tanesi istifaya zorlandı. Bu da Türk holdinglerin medya mecralarına sahip olduklarını ve işlerinin sağlığı için hükümete tutundukları gerçeğini yansıtmış oldu. Misilleme korkusu nedeniyle isminin açık bir şekilde yazılmasını istemeyen bir köşe yazarı "Sorunumuz gazetecilerin hapsedilmesiydi. Şimdiyse sorunumuz ilkönce gazetecilik yapıp yapamayacağımız, çünkü medyada kalanlar doğru düzgün habercilik yapamıyor ve medya dışına itilenler ise doğru düzgün iş bulamıyor,"[144]

İktidarın sansürü farklı yöntemlerle gerçekleştirebildiğini simgeleyen bu istatistik, medyanın varlığını tehdit eden risklere karşı geliştirdiği bir başka sansür mekanizmasının; oto-sansürün ortaya çıkışını tetikler. Kitle medyası ise iktidarın müdahale riskini, oto-sansür mekanizmasıyla yönetir.

Denetimin, yazıyı yazmak durumunda olan gazeteciye ait olduğunu ifade eden bu kavram; savaş, isyan, büyük ekonomik bunalımlar, ihtilaller esnasında bazı yönetimsel gerçekleri yazmayarak sorumluluğunun gereğini yaptığını iddia eden gazetecilerin gerçekleştirdiği bir denetim biçimidir. [145] Oto-sansür çoğu kez ulusal çıkarları koruma kamuflajı altında bazı politik endişeleri bünyesinde taşımaktadır. [146]

Oto-sansür, iktidar mekanizmalarının yasalarla meşrulaştırdığı sansürün kitle medyası üzerinde bıraktığı dolaylı etkidir. Ürettiği içerikle, iktidar mekanizmalarının yaptırımlarıyla karşı karşıya gelme 'riski' medyada oto-sansür mekanizmanın çarklarını harekete geçirir. Bu noktada risk altında olan artık yalnızca 'gerçek' ve 'toplumun haber alma özgürlüğüdür.'

---

[144] Maya Taal, "CPJ Risk Listesi: Basın Özgürlüğü Nerelerde Sıkıntılı", https://cpj.org/tr/2014/02/cpj-risk-listesi-basin-ozgurlugu-nerelerde-aci-cek.php, (15.02.2014)
[145] Neşe Erkelli Kızıl, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Otokontrol**, İstanbul:Beta, 1998, s.27.
[146] A.g.e.

"ABD'nin Irak işgali döneminde, Irak'ın ABD tarafından görevlendirilen Yönetim Konseyi 23 Eylül 2003 yılında terörizme cesaret verdiği ve ülkenin demokrasisini ve istikrarını tehdit eden 'sorumsuz hareketlerde' bulunduğu için iki popüler Arap uydu televizyon istasyonunu El-Cezire ve El Arabiya'yı konseyin haber konferanslarını yayınlamaktan ve hükümetin bakanlıklarına girmekten geçici olarak men etti. (…) El Cezire sözcüsü Jihad Ballout, kanalın Hükümet Konseyini tedirgin ettiğini ifade ederken, 'Böyle bir kararın ilk kurbanı gerçektir. Biz olabildiğince net bir resim çizmeye çalışıyoruz, ancak bu resmin önemli bir bölümü ilk sayfamızda olmayacak'"[147] Jihad Ballout'un sansürün ilk kurbanı olarak gösterdiği gerçek, farklı stratejilerle de şekil değişikliğine uğrar. Bu noktada 'Riskin' gerçeğin yeniden şekillendirilmesi iktidar mekanizmaları tarafından kullanılan etkili bir araç, kitle medyası da sınırsız olanak sağlayan bir zemin olduğu söylenebilir.

2.2.2. Riskin Kitle Medyasında İkna Stratejisi Olarak Kullanımı

Kitle medyasının riski, algı yönetimi ve ikna stratejisi olarak tasarladığı ve sunduğu örnekler de vardır. Propaganda, spin ve dezenformasyon bu kullanıma bir örnektir.

2.2.2.1. Propaganda

Risk, iktidar mekanizmalarının hedef kitlelerine yönelik ikna süreçlerinde kullanılan bir kavramdır. Hedef kitlenin, düşünce ve eylemlerinin beklendiği gibi şekillenmesini sağlayan ve bu plan önündeki muhtemel engelleri ortadan kaldıran propaganda da bir risk yönetim stratejisi olarak değerlendirilebilir. Riskin bu noktada aynı zamanda bir iletişim stratejisi olarak propagandanın etkisini artıran kullanışlı bir malzemedir.

1622 yılında Papa XV. Gregory, döneminde yeniden alevlenen din savaşlarıyla paralel gelişen protestan reform hareketlerinin etkilerine karşı mücadele etmek yeni koşullar nedeniyle yeni önlemler almak ve Gregoryen Katolik kilisesinin inançlarını yaymak için *Sacra Congregatio Chiristiano Nomini* Propaganda ya da bugün daha çok hatırlanan adıyla *Sacra Congregatio de Propaganda Fide'i* kurdu. (...) Bu kuruluş Roma Katolik Kilisesinin resmi organı olan, Katolik kilisesinin

[147] Rajiv Chandrasekaran'dan aktaran Yasemin İnceoğlu, Uluslararası Medya-Medya Eleştirileri, İstanbul: Der Yayınları, 2004, s. 189.

inançlarını ve imanını yenidünyaya yaymak aynı zamanda eski dünyada da Roma Kilisesinin din anlayışını pekiştirmekle görevlendirilen bu yapılanma, propaganda işini özel olarak yapan ve bu isimle adlandırılan ilk kurumdur[148].

Propaganda; kavramın tarihsel süreç içindeki ilerleyişini özetle aktaran yukardaki tanımdan da anlaşılacağı gibi temelde kurumsallaşmış ya da kurumsal bir çatı altında yürütülen iletişim yönetimi stratejisidir. Tanım içinde verilen "yeni koşullara yeni önlemler" ifadesi de belirsizliğin yönetiminde propagandanın etkisini anlatmak açısından önemlidir.

Propagandanın iletişim ve siyasi bilimler literatürüne etki eden kapsamlı tanımlar Edward Bernays'a aittir. Bernays, modern propagandayı genel olarak bir girişim bir fikir ya da bir grubun kitlesiyle ilişkilerini yönlendirmek ve etki yaratmak için gösterilen, tutarlılığı ve sürekliliği olan bir çaba olarak tanımlar. [149]

Propaganda da tıpkı risk gibi olumsuz algılanan bir kavramdır. Oysa anlamı bütünüyle bir olumsuzluğu işaret etmez. Bernays bu durumu şöyle özetler: "Propaganda kelimesinin zihinde hoş bir çağrışıma sahip olmadığının farkındayım. Propaganda her hangi bir durumda, yayınlanmış bilgilerin doğruluğuna ya da amacının faziletine bağlı olarak iyi ve kötüdür. Dünyadaki pek çok şey gibi pek çok teknik anlamı olabilen propaganda ne iyi ne de kötüdür; bu sıfatı 'niyet' belirler.[150] Risk ve önlem bu noktada iktidar odaklarının propaganda eylemlerine ulvi kimlik kazandıran en önemli iki başlıktır.

Hüseyin Köse, *'Yeni Risk Tanımlamaları Bağlamında Küresel Medya'* başlıklı makalesinde medyanın genel bir belirsizlik söylemi yapılandırdığını, bu yolla risk algılamasını bireysel, krizi ve histeriyi derinleştirici bir etki yarattığına dikkati çeker.[151] Bireyleri problem çözme yetisi ve berisiyle etkin bir özne olarak değil de sürekli olaylar maruz kalan ve durmadan kendisine bir şey yapıldığı izlenimini

---

[148] Dr. Teance Qualter, "Propaganda Teorisi ve Propagandanın Gelişimi", Çev. Ünsal Oskay, s. 255, http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/35/1/15_terence_h_qualter.pdf, (13.02.2014)
[149] Edward Bernays, **Propaganda**, s. 25, http://www.whale.to/b/bernays.pdf, (14.03.2014)
[150] A.g.e, s.20.
[151] Hüseyin Köse, "Yeni Risk Tanımlamaları Bağlamında Küresel Medya", s. 50; (11.02.2012) http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TTAR%2CTSOS&ano=75000_7ccb484d69fd20188ae29e9f5aa6f2b9, (11.02.2012)

güçlendiren bir nesne olarak konumladığını belirterek riskin bireylerin algısındaki şekillendirici gücüne de şu şekilde atıfta bulunur. "Bu medyatik koşullama bir yönüyle de küresel boyutta işleyen politik bir manipülasyondan başka bir şey değildir. Özünde ideolojik bir içeriğe sahip olan medyatik risk tanımlaması, gizli ikna etme ve yönetme sanatını deyim yerindeyse söylemsel bir zorbalığa dönüştürmüştür." [152]

Köse'nin riskin küresel medyadaki işlevi Jacques Ellul'un yaptığı propaganda uygulayıcılarının yöntemlerinde de kendisini dolaylı yoldan gösterir. Jacques Ellul, propagandistin panik ve endişeyi en üst düzeyde dengede tutması gerektiğini ifade ederek; Goebels'in endişe için kullandığı, iki tarafı keskin bir kılıç benzetmesini yapar. Çok fazla tansiyon; panik, endişe yaratan ve moral bozucu, düzensizlik ve kontrol dışı çıkışlara neden olurken az tansiyon ise bireylerin harekete geçmesini engeller. Bununla birlikte bazı durumlarda (-askeri yenilgilerin etkisini yönetmek-) anksiyeteyi pekiştirmek ya da bireyleri daha güçlü kılmak için (örneğin hava saldırıları gibi olaylarda) endişeyi azaltmak gerekir.[153]

17 Eylül'de "Sınır İhlâli" gerekçesiyle Türk Hava Kuvvetleri tarafından vurulan Suriye ordusuna ait helikopter olayında basının yaklaşımıyla ilgili Yasemin İnceoğlu'nun yaptığı şu yorum örtüşmektedir: (…) "Özellikle terör, çatışma ve kriz zamanlarında devletin kendi icraatını haklılaştıran ve meşrulaştıran bir tür 'vatansever medya' beklentisi vardır"[154] İnceoğlu'nun açıklamasında dikkati çektiği nokta; dünya gündeminde pek çok askeri müdahaleyi meşrulaştıran bir risk faktörü olan terörizm Jacques Ellul'un propaganda uygulayıcısının yöntemi olarak sunduğu endişe yönetimi için de etkili bir kılıftır. Medya, riski ve belirsizliği endişenin ortaya çıkışında ve ayarlanmasında etkin bir araç olarak kullanır.

Medyanın risk ve belirsizlik durumunda ortaya çıkan endişedeki etkisi 'moral panik' kavramında belirgin biçimde kendisini gösterir. *Moral Panik* kavramına

---

[152] A.g.e.

[153] Jacques Ellul, **Propaganda: The Formation of Men's Attitudes,** Vintage Books, New York, s.188. http://monoskos.org/images/4/44/Ellul_Jacques_Propaganda_The_Formation_of_Mens_Attitudes.pdf (20.10.2011).

[154] Yasemin İnceoğlu, "17 Eylül'de gazeteler savaş çığırtkanlığı yaptılar", http://t24.com.tr/haber/17-eylulde-gazeteler-savas-cigirtkanligi-yaptilar/239786, (18.09.2013)

sosyoloji ve kriminoloji literatüründe Cohen'in klasik tanımı yön verir: Cohen'e göre, ortaya çıkan bir olay, bir durum, bir kişi ya da bir grup sosyal/ahlaki değerler ve ilgi alanları için bir tehdite dönüşebilir. Sosyal, ahlaki değerlerin önündeki barikatlara, medya kanalıyla editörler, din adamları, politikacılar veya diğer kanaat önderleri tarafından dikkat çekilir. Teşhisi, tanımı ve ortadan kaldırma yolları uzmanlar aracılığıyla sunulur. Paniğe konu olan bir hayli yeni olabileceği gibi çok eski bir konu da olabilir. Bir anda ortaya çıkabilir, uzun süre kalabilir ya da aniden kaybolabilir. [155] Risk, ahlaki paniğin ortaya çıkışında etkili bir içerik, propaganda ise bu noktada temel bir stratejidir.

Noam Chomsky'nin, medyanın iktidar mekanizmaları karşısındaki tepkilerini ve haberin geçtiği süreçleri yansıttığı Propaganda Modeli, Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü anlamak için önemlidir. Chomsky propaganda modelinde haberi oluşturan beş süzgeçten söz eder.

a) Hakim kitle medyası firmalarının büyüklüğü, tekelleşmiş mülkiyet, sahibinin serveti ve kâr yönelimi.

b) Kitle medyasının temel gelir kaynağı olarak reklamcılık

c) Medyanın hükumet, iş dünyası tarafından finanse edilen ve onaylanan uzmanların sağladığı bilgilere dayanması

d) Medyayı disiplin altına alan bir araç olarak "tepki" üretimi

e) Ulusal bir din ve denetim mekanizması olarak anti-komünizm.

Bu bileşenler birbirleriyle etkileşime girer ve birbirlerini pekiştirir. İşlenmemiş haldeki ham haberler, geriye yalnızca basıma uygun damıtılmış bir artık kalan kadar peş peşe süzgeçlerden geçmelidir. Bu süzgeçler, söylemin ve yorumun

[155] Stanley Cohen, **Folk Devils and Moral Panic,The Creation of Mods and Rockers**, Routledge, London, 1972, s.9.

öncüllerini, öncelikle neyin haber değeri taşıyıp taşımadığını tanımlar ve propaganda kampanyalarına dönüşen süreçlerin temellerini ve işleyişlerini açıklar. [156]

Chomsky ve Herman, oldukça büyük ve farklı kesimlerde faaliyet gösteren medya şirketlerinin hükümete bağımlılığı ve bağlantılarına dikkati şu cümleyle çekerler: "Büyük medya şirketleri, kâra odaklanmıştır ve risk almak istemezler.[157] Özetle 'haberin' Risk Toplumundaki seyri, medyanın kendi varlığını tehdit eden riskleri yönetim süreci olarak değerlendirebileceğimiz birinci süzgeçte damıtılmasıyla başlar.

İkinci süzgeç olan reklam da medyanın ekonomik varlığının devamı için temel bir araçtır. Chomsky ve Herman'a göre, televizyona reklam veren büyük şirketler çevre tahribatı sorunu, askeri sanayi kompleksin işleyişi ya da şirketlerin üçüncü dünya diktatörlüklerine verdikleri destek gibi konuları ele alan ciddi programların sponsorluğunu nadiren yapmak isterler, bunun temelinde ise yakın zamanda yaşanılan utanç verici bir durum karşısında halkla ilişkilerin telafi edilmesidir.[158] Bir ekonomik yapının bir başka ekonomik yapı üzerindeki tahakkümü olarak adlandırabileceğimiz ikinci süzgeç, kitle medyasının içeriği ve hedef kitleye sunulacak içeriklerin belirlenmesinde önemli bir role sahiptir.

İkna süreci bir diğer ifadeyle hedefe ulaşmak için ihtiyaç duyulan rızanın üretimi için üçüncü süzgeç uzmanların sağladığı haber ya da haberin kaynağı temel aktördür. Chomsky ve Herman, kitle medyasının düzenli olarak resmi görüşü yansıtan uzmanlar sağladığını belirtirler.[159] Uzmanlar, propaganda için, uygun birer aktördür. Riskler, uzmanların anlatımı ve sunumuyla birer efsane olmaktan çıkarak 'habere' dönüşürler.

Statüleri ve prestijleri sayesinde hükumet ve şirket kaynaklarına geçerli ve güvenilir olmak gibi meziyetler de atfedilir. Bu kitle medyası açısından önemlidir. [160]

---

[156] Edward S. Herman ve Noam Chomsky, **Kitle Medyasının Ekonomi Politiği: Rızanın İmalatı,** Aram Yayıncılık, 2006, s. 81-82.

[158] A.g.e, s.100.
[159] A.g.e, s.107.
[160] A.g.e,s.101.

Risk Toplumunda geleceğin belirsizliğini ortadan kaldıran 'bilgi'nin önemi düşünüldüğünde medyanın ekonomik bir varlık olarak devamını sağlayan işletmeler ve hükümetlerin yine medyanın atfettiği 'güvenilir kaynak' statüsüne yükselmesi olağan bir sonuçtur.

Herman ve Chomsky'nin Propaganda Modelini oluşturan son süzgeç, anti-komünizmdir. Bir denetim mekanizması olarak nitelendirdikleri beşinci süzgeç olan anti komünizm ideolojisi toplumu bir düşmana karşı seferber etmeye yardımcı olur ve söz konusu kavram bulanık olduğu için mülkiyet çıkarlarını tehdit etmeye yönelik politikaları savunan ya da komünist devletlerle ve radikalizmle uzlaşmayı destekleyen herkese karşı kullanılabilir.[161] Anti komünizm denetim mekanizması sistem aracılığıyla kitle medyası üzerinde derin bir etkide bulunma imkânı bulur. [162] Herman ve Chomsky'nin beşinci süzgeç olarak bir denetim mekanizması şeklinde sunduğu anti komünizm, temelde ideolojilerin bir risk olarak algılanarak kitle medyası eliyle çürütülmesi yönündeki sürece güçlü bir örnektir.

Herman ve Chomsky; beşinci süzgeçten oluşturdukları propaganda modelinin kitle medyası üzerindeki etkisini şu şekilde açıklarlar: "Beş süzgeç kapılardan geçen haber yelpazesini daraltır, neyin haber kampanyası olarak destekleneceğini ve büyük haber niteliği taşıdığı ise çok daha ciddi bir sınırlamanın konusudur. Tanımı gereği birincil düzen kaynaklarından gelen haberler süzgeçten geçebilmek için gerekli başlıca koşulu karşılar ve kitle medyası bunu peşinen kabul eder."[163] Ekonomi, politika, iletişim ekseninde şekillenen haber, belli filtrelerin ardından nihai şekline kavuşur. Herman ve Chomsky'nin Propaganda Modeli, 21. Yüzyıl dünyasını oluşturan iktidar odaklarının varlığını tehdit eden risklerin, söz konusu riskler üzerine geliştirilen stratejilerin de birer özetidir.

Propaganda, üç kategoride ele alınır: Beyaz, Siyah ve Gri. "(…)Beyaz Propaganda doğru olarak tanımlanabilir bir kaynaktan gelen ve mesajın içindeki enformasyonun doğru olma eğilimi bulunan türüdür. Siyah Propaganda da ise kaynak

[161] Op.Cit., Herman ve Chomsky, 2006, s.112.
[162] A.g.e, 114.
[163] A.g.e, 115.

saklıdır ve/veya yanlış/doğru olmayan bir otoriteyi işaret etmektedir. Yalan, uydurma ve kandırmaca yayar. Siyah Propaganda dezenformasyon olarak da tanımlanır.[164]

2.2.2.2. Dezenformasyon

'Dezenformasyon', yalan ve malûmat kavramlarının karması olan yeni sayılabilecek bir kavramdır.[165] Dezenformasyonu beş ayırt edici yönü vardır:

a) Genellikle askeri ve hükumet düzeyinde gerçekleştirilir ancak diğer organizasyonlar da bilgiyi kasten yanıltıcı verebilirler. Özellikle haber servisleri sıklıkla bir dezenformasyon kaynağıdır.

b) Dezenformasyon ağırlıklı olarak dikkatlice planlanır ve teknik açıdan sofistike bir aldatmacadır. Örneğin hackerların Yahoo News ya da New York Times'ın web sitelerini modifiye ederek kasıtlı olarak yanıltıcı bilgi yaymaları. Buna karşın ABD eski başkanı Bill Clinton'ın ' Bayan Lewinsky ile hiç bir seksüel ilişkim olmadı' cümlesindeki gibi tek cümlelik bir yalanla tasarlanır.

c) Dezenformasyon her zaman bir kişi ya da grup tarafından direkt olarak yapılmayabilir. Örneğin haber servisleri yanıltıcı haberi ortaya çıkaracak herhangi birini yaratabilir.

d) Dezenformasyon genellikle yazılı ve sözlü iletişimle yapılır, ancak fotoğraf gibi görsel malzemeler yoluyla da uygulanabilir.

e) Dezenformasyon genelde yayılım gösterir internet bağlantısıyla, televizyonla ya da gazete abonelikleriyle). Ancak dezenformasyon genelde özel bir topluluğu ya da kuruluşu hedefler. [166]

---

[164] İnci Çınarlı, **Stratejik İletişim Yönetimi**, İstanbul:Beta, 2009, s.28.
[165]Don Fallis, "A Conceptual Analysis of Disinformation", https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15205/fallis_disinfo1.pdf?sequence=2, (21.03.2013)
[166] A.g.e.

Dezenformasyon, gerçekler hakkında; eksik, yanlış ya da inandırıcılıktan uzak bilgilerin, bir gruba yönelik yanıltmak amacıyla yayılmasıdır. Bilgilerin kaynağının kitleyle paylaşımına açık dezenformasyon denir. Bilgiye ilişkin sunumda kaynakla ilgili hiçbir sunum yapılmıyorsa ya da kaynak hakkında gerçeği yansıtmayan bilgiler veriliyorsa buna kapalı enformasyon denir. Dezenformasyonu nicelik ve nitelik olarak yargılamak zordur. Dezenformasyon siyasi amaçlar ya da hedefler yolunda başvurulan yalan söyleme olarak da tarif edilebilir.[167] Dezenformasyon, riskin yarattığı belirsizlikten en üst düzeyde yararlanır. Örneğin ABD'de 11 Eylül olaylarının ardından yaşanan "Şarbonlu Mektup" paniği riskin ve belirsizliğin dezenformasyon için son derece uygun bir yöntem olabileceğinin örneğidir.*

11 Eylül'ün ardından başlayan ve dört mektupla yayılan Şarbon paniğinde risk; bilim dünyası, medya ve hükümet içindeydi. Olaylardan sonra ilk röportaj Washington Post tarafından, şarbon araştırmaları hakkında bilgi sahibi bir hükümet görevlisiyle yapıldı (26 Ekim 2001) Röportaja göre şarbon sporlarının eski Sovyetler Birliği ya da Irak'ta üretildiğini gösteren ipuçları vardı. (...)Oysa Irak'ın biyolojik silah olarak kullandığı malzemelerden ikisi şarbon ve botulinum toksin, 80'lerde ABD Ticaret Bakanlığının lisansı ile ihraç edilmişti. [168] Gönderenin belirsizliği gibi Şarbonun hangi kaynaktan elde edildiği ile ilgili bilgi de belirsizdi. Netleştirilmesi gereken ayrıntılar haberin ve açıklamaların içinde yer almıyor, belirsizlik açıklamaların esas noktasının oluşturuyordu.

Amerika'nın Sesi isimli internet sitesinde, şarbon paniğine ilişkin riski dolaylı aktaran ve eylemi meşrulaştıran açıklama da dezenformasyon örneği olarak verilebilir: " (...) Başkan Bush, Irak silahsızlandırılmadığı takdirde Amerika ve müttefiklerini kitle imha silahlarıyla tehdit edeceği uyarısında bulundu. Bush, bugün yaptığı haftalık radyo konuşmasında Saddam Hüseyin'in silah üretme yeteneğinin giderek arttığını ve bir terörst gruba şarbon, sinir gazı ve belki bir gün nükleer bomba

**Şarbonlu Mektup ve Risk hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. American Anthrax Outbreak of 2001 http://www.ph.ucla.edu/epi/bioter/detect/antdetect_intro.html

[167] Yasemin İnceoğlu ve Nurdan Akıner, "Contunity in Disinformation: Some Exemple From the War on Iraq", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 21, 2005, s.15

[168] A.g.e., İnceoğlu ve Akıner, 2005, s. 21.

sağlayabileceğini söyledi. Başkan Bush, Irak bu tür silahlardan vazgeçmezse, Amerikan Kongresi'nin kendisine Irak'a karşı kuvvet kullanma yetkisi vereceğinden emin olduğunu da vurguladı."[169] Açıklamadaki 'belki bir gün' ifadesi riske dolaylı olarak çekilen dikkat ve riskin manipülatif etkisini açıklamak için örnek olabilir.

2.2.2.3 Spin

Propagandanın temel araçları diyebileceğimiz dezenformasyon, spin ve diğer manipülasyon teknikleri savaş ya da barış zamanında kamunun tamamen karşısında yer alarak sosyal, ekonomik ve siyasi ya da askeri gücün kurumlarına hizmet ederler.[170] Başlangıçta 'spinin' anlamı sınırlı olarak siyasi kampanya danışmanlarının etik olmayan ve yanıltıcı aktiviteleri için kullanılmıştır. 90'ların ortalarından itibaren medya bu terimi halkla ilişkiler personelinin bir olay ya da sorunla ilgili durumu olumlu hale getirmek için her türlü çabasını tanımlamak için kullanılmıştır.[171] Teknik olarak 'spin'; politikacıların beyanlarının medyada olumlu algı oluşturmasını ve beyanlarda vermek istedikleri mesajın hedeflendiği gibi iletilmesini sağlamak üzere medya danışmanlarının sunduğu yorumlar ve oluşturdukları zemindir.[172]

Gazeteci ve akademisyen Marcello Foa, Spini gerçek ortaya çıkıncaya kadar onları çarpıtma, etraflarında dolaşma sanatı olarak tanımlar.[173] Medyaya göre bir spin doctor, bir gerçekten işine geldiği şekilde bir yeni bir gerçek oluşturmaktır.[174] Bu tanımlardan yola çıkıldığında spin uygulamalarında, üretilen gerçeğin "yönetilmesi gereken bir risk" olarak tasarlandığı ve sunulduğu gözlenmektedir.

---

[169] "Bush: Saddam Teröristlere Şarbon ya da Nükleer Bomba Sağlayabilir", http://www.amerikaninsesi.com/content/a-17-a-2002-10-05-2-1-87870452/799059.html, (17.10.2013)

[170] İnci Çınarlı, "Döngü Uzmanları (Spin Doctors), Medyatik Yalan ve Kamu Manipülasyonu", İletişim, Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Akademik Yayın, Sayı 1, 2004, Galatasaray Üniversitesi İleti-ş-im Dergisi, s. 165.

[171] A.g.e, s. 168

[172] Stephen Stockwell, "The Spin Doctors: Government Media Advisers", s.2 http://macha.itc.griffith.edu.au/dspace/bitstream/handle/10072/18525/45136_1.pdf?sequence=1, (19.10.2013)

[173]Marcello Foa, "Görünmez tehlike: Spin doktorları medya etik kurallarını nasıl atlarlar?", Gazi Üniversitesi İletişim:Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 23, Yaz-Güz, 2006, s. 206.

[174] Ayten Görgün, "Türkiye'de Yeni Bir İletişim Eğilimi: Spin Doctor, II. Uluslararası Halkla İlişkiler Sempozyumu: 21. Yüzyılda Halkla İlişkilerde Yeni Yönelimler, Sorunlar ve Çözümler", Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2-28 Nisan 2006, s. 313, http://www.siyasaliletisim.org/pdf/spindoctor.pdf , (17.10.2013)

"1990'larda ABD'de yapılan büyük spinlerden biri olan Cumhuriyetçilerin Medicare adlı sağlık yardımlarını kesmek için kelimeler üzerinde yaptıkları manipülasyon da politikada spine bir örnek olarak verilebilir. Cumhuriyetçi Partinin anketörü Linda DiVall genç ve yaşlı seçmenlerden oluşan çeşitli odak gruplarının davranışlarını incelemesi sonucunda, Medicare suçlamalarından başarı ile çıkabilmeleri için Cumhuriyetçilerin retorik yumuşatmaları gerektiğini fark etmiştir. Anket sonuçlarından 'kesinti', 'tavan fiyat artışı', 'fiyatları dondurmak' gibi kelimelerden halkın ürktüğünü tespit eden DiVall, Cumhuriyetçilere istikrarı koruyan, isteklerini azmış gibi gösteren 'fiyatları korumak' fiilini kullanmalarını önermiştir. Bu arada Cumhuriyetçilerin Medicare kesintisi stratejisi değişmeyecek, seçmenler arasındaki desteğin yaratılmasını sağlamak için retorik değişecektir. DiVall'in retorik taktiği yalnızca Cumhuriyetçiler için uyumlu ve etkin bir mesaj olmakla kalmamış, partinin gücünü artırmış ve hatta parti olarak medyanın gündemine oturmalarını sağlamıştır." [175]

Hedef kitlenin kaygı yönetimine verilen bu örnek spinin yeteneklerini şu şekilde açıklar: Spin Doktorlar (Falso Uzmanı) enformasyon döngüsünü yöneten mekanizmalar hakkında mükemmel bilgidirler. Kitleleri psikolojik olarak uygun duruma getirmek için sürüye uyma, korkuya başvurma, otoriteye başvurma, aşırı basitleştirme, sıradan konuları çekici hale getirmek, halktan biri, günah keçisi, stereo tip, hoşnutsuzluk yaratma gibi karmaşık teknikleri kullanarak çalışırlar.[176] Linda Divall'in, Cumhuriyetçilerin seçimi kaybetme risklerini yönetmek için başvurduğu spin yöntemi Foa'nın belirttiği teknikler içinde aşırı basitleştirmeye denk gelir. Ancak Foa'nın dikkati çektiği spin teknikleri içinde korkuya başvurma, otoriteye başvurma, hoşnutsuzluk yaratma sürecinde 'risk' etkili bir yöntemdir. İngiliz kamuoyunun Irak Savaşına olumlu yaklaşması için yürütülen spin çalışması riskin kullanımına verilebilecek temel örnek niteliğindedir.

Dönemin İngiltere Başbakanı Tony Blair'in İletişim Direktörü Alastair Campbell tarafından planlanan süreç şu şekilde işlemiştir. Campbell, Irak'ın elinde bulundurduğu iddia edilen kitle imha silahlarının 45 dakika içinde kullanılabileceği

[175] A.g.e, s.310.
[176] A.g.e., Foa, 2006, s. 206.

ihtimalini, bu silahları kullanacağı dezenformasyonu haline getirmiştir.[177] Campbell'ın, sunduğu raporda yer alan bilgiden dönüştürülmüş 'risk', beklenen etkiyi yaratarak 'onay' alınmasını sağlamıştır.

Kitle medyası aracılığıyla iktidar mekanizmalarının dikkati çekmek için sunduğu içerikte tasarlanan 'risk'; geleceği 'bilerek' tahakküm altına almak isteyen 21. yüzyıl toplumları için etkili bir yönetim aracıdır. İnternetle birlikte geleneksel sınıflandırması altında ele alınan yazılı, görsel ve işitsel medya da sunduğu mesajlarda riskin gücünü kavramış bir iktidar mekanizması, iktidarın en önemli aracıdır.

Günümüzde ulusal, politik ve sosyal sınırları aşan risklerin siyaset, etik, sosyoloji, tıp, sağlık, matematik, ekonomi, iletişim, teknoloji ve antropolojiyi ilgilendiren karmaşık yapısı, gündelik hayatımızda bizi kuşatan risklere ilişkin algımızı etkiler. Bu noktada medya da risk iletişiminin önemli bir paydaşı olarak 'bilgilendirilmiş karar alma konusunda' önemli bir role sahiptir. Ancak medyanın *'status quo'*cu tutumu ve sansasyonel olanı tercihi risk iletişiminin önündeki en büyük engeldir. Öyle ki dengeli ve sorumlu habercilikten uzak medya da; yeni risklerin ve tehditlerin büyümesine katkıda bulunur.[178] Bu açıklama, medyanın Risk Toplumundaki rolünde belirleyici olan ve kendisinden beklenen bir diğer rolüne, risk iletişimindeki misyonuna dikkati çeker**.**

2.3. Risk İletişiminde Kitle Medyası

Çağımızda gelişme kaydeden, dönüşen ve güncellenen yalnızca bilim, teknoloji, ekonomik, siyasi ya da sosyal kurumlar değildir. Gelişme yolunda atılan her adım, alınan her eylem beraberinde riskleri de günceller. Dolayısıyla güvenlik, sağlık, yaşam, ekonomi ve daha pek çok olay hakkında bilmek ve/veya haberdar olmak bireyin varlığını sürdürebilmesinin temel koşulu haline gelmiştir. Bilmek ve/veya haberdar olmak yaşadığımız çağın temel vaadi olan 'her şey kontrol altında' mesajını tamamlayan en önemli unsurlardan biridir. Geleceği kontrol etme çabası

---

[177] A.g.e., Çınarlı, 2004, s. 169.

[178] İnci Çınarlı, "*Risk ToplumundaSorumluluk Kavramı",* **Belirsizlik Toplumunun Krizi** (Ed. İnci Çınarlı), İstanbul:Beta Yayınları, 2009, s. 19.

içindeki günümüz insanın gereksinimi, en temel düzeyde risklerin varlığına ilişkindir.

Kamunun risklerden 'haberdar olma' hakkı, beklentisi ve gereksinimi, medyanın risk toplumundaki ikincil rolünü belirler. Risk Toplumunda iktidar mekanizmalarını tehdit eden unsurları yönetmek için riski araç biçiminde kullanan ve yöneten medyanın üstlendiği diğer rol ise 'riskin' iletişimini sağlamaktır. Risk iletişimi, literatürde risk yönetimi başlığı altında ele alınan bir etkinliktir. Süreç yönetimi ve planlaması örgütsel bir çalışmanın ve vizyonun ürünüdür.

Risk yönetimi başlığı altında yer alan risk iletişimi süreci genel itibarıyla beş aşamadan oluşur:

a) Tehlikeyi tanımla

b) Riskleri belirle

c) Politika geliştir

d) Politikayı hayata geçir

e) Politikayı ölç ve değerlendir.[179]

Risk yönetimi en geniş anlamıyla, üretilmiş riskler hakkında karar alma sürecidir. [180]

2.3.1 Risk İletişimi: Kapsam ve Sınırlar

Risk iletişimi, kapsamı, işlevi, etki alanı olmak üzere farklı çerçevelerde yapılan birden fazla tanıma sahiptir. Risk iletişimi literatürüne en fazla katkı sağlayan üç disiplin risk değerlendirme, bilişsel psikoloji ve iletişimdir.[181] Risk

[179] European Center For Disease Prevention and Control (CDC), "A literature review on effective risk communication for the prevention and control of communicable diseases in Europe", s.5 http://www.ecdc.europa.eu/en/publications/publications/risk-communication-literary-review-jan-2013.pdf, (21.01.2014)

[180] Rae Zimmermant, "The Management Of Risk", **In Risk Evaluation and Management**, Ed. V.T. Covello, J. Menkes, and J. Mumpower, New York: Plenum,1986, s. 436.

[181] Jeffrey T. Grabill-W. Michele Simmons, "Toward a Critical Rhetoric of Risk Communication: Producing Citizens and the Role of Technical Communicators", http://web.ics.purdue.edu/~salvo/505M/7-4grabill.pdf, (21.03.2014), s.417.

iletişimi basitçe 'riske' ilişkin haberlerin yayılmasından çok daha fazlasını ifade eder. Risk iletişimi iki yönlü mesaj akışı, kamusal katılım ve anlaşmazlıkların çözümü olmak üzere üç faktörün kombinasyonunu içeren bir süreçtir. [182]

Risk iletişimi kurumlar, gruplar, bireyler arasında görüş ve bilgi değişimini içeren interaktif bir süreçtir. Riskin doğasına ilişkin çok yönlü mesajları, risk hakkında netliği olmayan diğer mesajları, risk yönetimi için kurumsal ya da yasal düzenlemeleri risk mesajlarına ilişkin reaksiyonları, görüşleri, ilgili açıklamaları kapsar. [183] Risk araştırmaları alanı içinde yer alan risk iletişimi, endüstrileşmiş toplumun teknik düzenlemeler ve insan eliyle üretilmiş, teknolojik ya da doğal sebeplerden oluşabilecek tehlikelerden vatandaşlarını koruma gereksiniminden doğmuştur. [184] Risk iletişimi insan sağlığını, ekolojik sistemlerin işlevlerini ya da maddi ya da manevi kültürel değerleri etkileyecek teknolojiler, olaylar ya da eylemler hakkında bilgi alışverişini hedefler. Risk iletişiminin işlevi; riskler hakkındaki bilgilerin değerlendirmesini yapmak (medikal ürünler vb.), tutum ya da eylemlerin değişimini sağlamak (örn: acil durumlardaki davranışlar), anlaşmazlıkları çözmek (nükleer güç alanlarına yönelik operasyonlar vb.) olabilir. Burada önemli olan, güven ve itibarın inşası, haberin ve bilginin çift yönlü iletişim esasıyla duyurulmasıdır. [185]

Risk iletişimi ilgi grupları arasında çevresel ya da sağlık başlığı altındaki risk enformasyonlarının değişimi olarak tanımlanır. Daha ayrıntılı belirtmek gerekirse risk iletişimi; a) Çevresel ya da sağlıkla ilgili riskler b) Sağlık ya da çevresel risklere ilişkin anlamların ya da göstergeler c) Sağlık ya da çevresel risklerle ilgili kontrol, yönetim ya da karar alma eylemlerine ilişkin enformasyonun gruplar arasında aktarımı ya da duyurulmasıdır. İlgi grupları politik makamlar, kurumlar, endüstriyel

---

[182] Eric Aakko, "Risk Communication, Risk Perception and Public Health", s. 25, https://www.wisconsinmedicalsociety.org/_WMS/publications/wmj/pdf/103/1/25.pdf.

[183] National Research Council, **Improving Risk Communication**, Washington, D.C.: National Academy Press, 1989, s. 21.

[184] Sheldon Krimsky, Dominic Golding (Ed) **Preface, Social Theories of Risk**, Westport:CT", 1992, s.13-17.

[185] Peter M.Wiedemann, Martin Clauberg ve Franziska Börner, "Risk Communication for Companies", s.90. http://www.wiedemannonline.com/blog/wpcontent/materialien/downloads/Risk%20communication%20for%20companies.pdf, (23.11.2013)

kuruluşlar, media, bilim insanları, profesyonel kuruluşlar, toplumsal ilgi grupları ve bireyleri kapsar. [186]

Risk iletişim planını özelleştiren ise, riskin sahasıdır. Birey için beslenme, ekonomi, sağlık, güvenlik gibi yaşamsal değere sahip her alanda, kurumsallaşmış bir risk iletişim tanımı görmek mümkündür.

Prototip risk iletişiminin unsurları ve yöntemleri, özel kurum ve kuruluşlarla ticari işletmeler tarafından geliştirilir.[187] Risk iletişimi liberal politikacılar ve esas olarak riskin azaltılması ve toplum sağlığı ile ilgilenen organizasyonlar tarafından da desteklenir. Bu bakışaçısına göre risk iletişimi lisanslama ve standart koyma gibi geleneksel yöntemlerin düzenlenmesinde etkili bir alternatif veya bütünleyici olma potansiyeline sahiptir. Risk altındaki endüstriler, hükümetler ve bireyler arasındaki bilgi akışını güçlendirmek, risk içeren endüstrilerin yöneticilerinin çeşitli ekonomik ve sosyal güçleri daha etkili kullanılmasını teşvik eder.[188] Örneğin World Health Organization (WHO) risk iletişiminin temelini, salgın hastalıklar, sağlık olayların ve riskleri hakkında toplumda bilginin yayılması olarak tanımlar. WHO, risk iletişimini riskleri ve tehlikeleri tanımlamak, açık noktaları görmek, toplumsal dayanıklılığı artırmak ve sağlıkla ilgili acil durumlarda toplumun mücadele kapasitesini artıracak ve teşvik edecek açılıma yardımcı olan çok yönlü ve çok basamaklı bir süreç olarak ele alır. [189] European Food Safety Authority (EFSA) ise risk iletişiminin genel amacını, risk yönetiminde bilimsel uzmanların otoritesinde taraflara, paydaşlara ve kamuoyuna geniş çaplı, tutarlı ve zamanında bilgi aktarmak olarak tanımlar. EFSA risk iletişimi misyonunda, gıda ve yem güvenliği, beslenme, hayvan-bitki sağlığı, refahı ve korumasını temel alır. [190] Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ise üye ülkeleri kimyasal güvenlik alanındaki riskler hakkında bilgilendirmek için gerçekleştirdiği risk iletişimi projesinde; risk yönetimi sürecinin daha şeffaf hale getirilmesini ve risk yönetim kararlarının daha iyi uygulanmasının

[186] Vincent T. Covello, Detlof von Winterfeldt ve Paul Slavic "Risk Communication: A Review of the Literature," Risk Abstract 3, No. 4, 1986, s. 172.
[187] Micheal S. Barum, "Corporate Rısk Management And Rısk Communıcatıon In The European Communıty and the Unıted States", http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v02/02HarvJLTech085.pdf, s.101,(21.03.2013).
[188] A.g.e, Barum, s.109,
[189] WHO, "Risk Communication", http://www.who.int/ihr/risk_communication/en/, (11.10.2013).
[190] EFSA, "Risk Communications Strategy and Plans", http://www.efsa.europa.eu/en/keydocs/docs/commstrategy.pdf, s.2, (11.10.2013).

hedeflendiğini belirtir. [191] United States Environmental Protection Agency (EPA) ise resmi kurumsal sitesinde risk iletişimini potansiyel risk altındaki çeşitli gruplar arasında resmi ya da gayriresmi iletişim süreci olarak tanımlar. Risk iletişimi tanımında risk yönetimi başlığına da vurgu yapan EPA bu kapsamda misyonunu kamunun bilme hakkına öncelik vermek ve sorunlarla ilişkili koruyucu rehberlik olarak tanımlar. [192]

Uluslararası tanınırlığa sahip dört kuruluşun uzmanlık alanları farklı olsa da risk iletişimi motivasyonlarını oluşturan 'koruyucu bilgilendirme' işlevi değişmez. Tanımlamalarda karşımıza çıkan 'bilgilendirme' işlevinin temel niteliği olarak karşımıza çıkan 'hızlı' ve 'geniş çaplı' ifadesini karşılayan en temel unsur ise kitle medyasıdır.

2.3.2. Haberin Hammaddesi Olarak Risk

Kuruluşların risk yönetimi kapsamında geliştirdikleri süreçlerin tamamında kitle medyası etkin bir araçtır. Risk iletişiminin ise nitelik olarak, kitle medyasının toplumsal sorumluluk misyonu çerçevesinde şekillenmesi beklenir.

Epistomolojik yaklaşımlar, düzenleyici mekanizmalar ve yasal enstrümanlar risk yönetiminde; iletişimin kamunun bilme hakkı üzerine temellenen bir girişim olduğu yönünde birleşirler.[193]

Kamunun bilme hakkı risk iletişimi çerçevesinde dört başlık içerir: a) Temel bilme hakkı, b) Risklerin azaltılmasına dair bilme hakkı c) Katılımcı olarak bilme hakkı (karar alma için) d) Gücün dengesindeki değişimlere yönelik bilme hakkı.[194]

---

[191] OECD, "Risk Communication", http://www.oecd.org/env/ehs/risk-management/riskcommunication.htm, (11.10.2013).
[192] United States Environmental Protection Agency (EPA), "Superfund Risk Assessment:Risk Communication", http://www.epa.gov/oswer/riskassessment/superfund_communication.htm, (11.10.2013)
[193] Michael J. Palenchar, "Risk Communication and Community Right to Know: A Public Relations Obligation to Inform," **Public Relations Journal**, Vol. 2, No. 1, Winter 2008, s.4.
[194] Sudan Haden, "Institutional barriers to risk communication", **Risk Analysis**, Volume 9, Issue 3, s.301–308, September 1989, s.303.

Bilme hakkı ve bilgilendirme görevi kapsamında bilginin ve iletişimin akışına ilişkin üç aşama belirtilir: a) Endüstriden hükümete b) Hükumetten kamuoyuna c) endüstriden risk altındaki kişilere ya da kamuoyuna. [195] Risk iletişiminde kaynak uzmanlardır, mesaj ise risk konusundaki enformasyonlar ve kanallar da medyadaki muhabirler ve editörlerdir, alıcılar ise genel olarak tüm halktır.[196]

Risk iletişiminde, iletişimciler radyo, gazete, televizyon ve internet olmak üzere farklı araçlarla enformasyonu dağıtabilirler. Çoklu medya kullanımı en iyisidir ancak akılda kalıcı olması için verilen enformasyonun birbiriyle uyumlu olması gerekir. Medyanın türünü en iyi şekilde belirleyebilmek için hedef kitle analizi uygun bir yöntemdir. İletişim kanalları, amaçları en iyi şekilde karşılayacak kaynaklardan seçilmelidir. Bireylerle iletişimde direkt iletişim tekniği için broşür, enformasyon kitleri, haber bültenleri, video kayıtları ya da slayt şovlar, ilanlar, temel veriler, basınla ilişkiler kullanılabilir. İletişimin etkileşimi türleri içinde ise, açık oturumlar, okullarla eğitim etkinlikleri, yüz yüze ya da telefon görüşmeleri olabilir. [197]

Kitle medyası riski haberleştiren ve dağıtan araçtır. Haber ise medya ve iletişim literatüründen birden fazla tanımla yer alan kavramlar arasındadır. İlk yapılan haber tanımlamaları arasında "olan her şey haberdir", "dün bilmediğimiz haberdir", "insanların üzerinde konuştuğu haberdir", "haber okuyucuların öğrenmek istedikleridir" şeklinde tanımlar yer almıştır. Bu tanımların hepsi, insanın bilme, öğrenme isteğinin tanımlaması amacıyla yapılmıştır. [198] Haber gerçeklik, yenilik, ilginçlik, önemlilik, anlaşılırlık, içeren herhangi bir olayın, olgunun, fikrin ya da sorunun, tarafsız, nesnel ve sade bir dille 5 N 1 K (Ne?, Nerede?, Ne Zaman, Nasıl?, Neden?, Kim?) kuralına uygun şekilde kurgulanarak biçimlendirilmesidir.[199]

---

[195] A.g.e., Barum, s.102.

[196] İnci Çınarlı, "Risk İletişimi Açısından SARS (Şiddetli Akut Solunum Sendromu) Salgını", Galatasaray Üniversitesi İleti-ş-im Fakültesi Dergisi, 2005, s.59.

[197] D.M. Hamby, "Fundamentals for Establishing a Risk Communication Program, Environmental and Industrial Health" School of Public Health, University of Michigan, http://web.engr.oregonstate.edu/~hambydm/papers/ng.pdf, (21.02.2014)

[198] Doç. Dr. Oya Tokgöz, **Temel Gazetecilik, Ankara Üniversitesi**, Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1981, s.53.

[199] Necla Mora, "Türk Yazılı Basınında Haber Anlayışı", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuifd/article/viewFile/1019012954/1019012182, s.141, (22.03.2014)

Gazetecilikte haber genellikle, olayın ve olayların hikayesi veya özeti şeklinde tanımlana gelmektedir. [200]

Bu noktada Atilla Girgin'in haber kavramındaki tanım çeşitliliğine 100 örnekle dikkati çektiği açıklamalar içinde dördü risk haberlerini tanımlamak için yardımcı olabilir. Risk anlatımı ve aktarımı çerçevesinde ele alındığında haber;

a) Dar çevreler dışında da bilinir hale gelmek için, kitle iletişim araçlarının ilgisine gereksinim duyan gerçeklerdir.

b) İnsanların gelecekleriyle ilgili kararları almakta, öteki insanlar ve çevreyle anlamlı ilişkiler kurmakta, dünyayı algılamakta en önemli unsuru oluşturan bilgilerdir.

c) Olma olasılığı bulunan ya da olacak bir şey hakkında önceden yapılan uyarıdır

d) Toplumu ilgilendiren olay, fikir ve kanıların, iyi ve doğru bir şekilde, yayın araçlarıyla topluma aktarılmasıdır.[201]

Risk haberleri, genel itibarıyla haber kavramını tanımlayan 'olmuş' ya da meydana gelmişlerin' dışında kalır ya da meydana gelmiş olanların ardından 'olabilecekleri' içerir. Risk haberlerinin temelini bir olay sonrası yaşanması muhtemel 'olumsuz veya olumlu ihtimaller' oluşturur.

Örneğin, 14 Nisan 2014 tarihinde elektronik ortamda yayınlanan 'Balda Kuraklık Riski' başlıklı haber, 'olumsuzluk' ihtimalleri üzerine kurulan risk haberleştirmesine bir örnektir. (Ek-1) [202] Haberin başlığı riskin varlığına doğrudan dikkati çekerken, 'olabilecekler' ve sonuçlarına ilişkin veriler spotta aktarılır. *"Sivas Arıcılar Birliği Başkanı Yılmaz Doğan, yurt genelinde Nisan ve Mayıs ayının kurak*

[200] A.g.e., s. 51.
[201] Atilla Girgin, **Haber Yazmak**, İstanbul:Der Yayınları, 2005, s.9-10-11-12.
[202] "Balda Kuraklık Riski", Sabah Gazetesi, http://www.sabah.com.tr/Ekonomi/2014/04/14/balda-kuraklik-riski, (13.03.2014)

geçmesi halinde bal üretiminde yüzde 30 oranında düşüş olabileceğini bildirdi" şeklinde düzenlenen spotta düşüşün kuraklık şartına bağlı olduğu belirtilir. Risk haberleri, gelecek zamanı işaret eder ve olumsuzluk ihtimalinin hangi şartlarda gelişeceğini ortaya koyar.

Olumsuzluğa yol açması muhtemel 'neden' haberin gövde metnine yerleştirilmiştir. ***"****Bu yıl kış mevsiminde fazla kar yağmadığını anımsatan Doğan, "Eğer nisan ve mayıs ayında yağış az olursa, bal üretiminde geçen yıla göre yüzde 30 verim kaybı olabilir. Bu durumda, sektör ve üretici ciddi anlamda sıkıntı yaşayacaktır" dedi."* Haber Nisan ayının ortasından yayınlanmış olmasına rağmen, içerikte Nisan ve Mayıs ayı, yağış olmadığı takdirde kuraklığa neden olacak 'gelecek zaman' şeklinde vurgulanmıştır.

Geleceğe ilişkin ihtimaller dizisini haber formatına dönüştürürken sayılar ve istatistiklerden yararlanılır: "*Türkiye genelinde bal rekoltesinin 94 bin ton olduğunu belirten Doğan, bu sene yeterli yağış olmazsa rekoltenin 65 bin tona düşebileceğini söyledi. Sivas'ta geçen yıl 7 bin 500 ton üretim gerçekleştiğini ancak yağış olmazsa bu üretimin 5 bin 200 tona düşebileceğini* dile getirilmiştir.

Haberde, olumsuzluk ihtimaline yapılan vurgu nicelik belirten 'isim' tekrarı ile gerçekleştirilmiştir. Yukarıdaki haberde olumsuz sonuç ihtimali nicelikte azalma ihtimaline dikkat 'düşebilmek' kelimesinin iki kez kullanımı ile sağlanmıştır.

Haberde gerçeklik ve nesnellik kriteri esastır. Risk haberlerinde gerçeklik payı da bir ihtimaldir. Nesnellik ise rakamlar ve bilginin kaynağı ile sağlanır. Henüz gerçekleşmemiş olay üzerinden kurgulanan risk haberlerinde belirsizlik hakimiyetini korur: "Yılmaz Doğan, kuraklık sebebiyle bal üretiminin düşmesinin, bal fiyatlarını çok etkilemeyeceğini savundu." Kuraklık sebebiyle bal üretiminin düşmesi halinde fiyatlara ilişkin net bilgi verilmemiştir. 'Çok etkilenmeyeceği' ifadesi ise ölçülebilir ve öngörülebilir bir bilgi değildir.

Riskin haberleştirilmesi sürecinde bir başka örnek ise yaşanmış olayın tekrar etme olasılığı üzerine kurgulanmasıdır. 17 Ağustos 1999 tarihinde yaşanan 7.4 şiddetindeki Marmara depremiyle, doğal afetler basın gündeminde önemli birer

içerik unsuruna dönüşmüştür. Milliyet Gazetesinde olayın yıldönümü olan 17.08. 2014 tarihinde yayınlanan Deprem Riski 2050'ye kadar %50 başlıklı haber bu noktada bir örnektir (Ek-2). [203] Haberin başlığında yer alan 2050'ye kadar %50 ifadesiyle sağlanan kafiye ve benzer rakamların kullanımı akılda kalıcılığı artırmıştır. İhtimalin altını çizerken gerçekleşmesine ilişkin algıyı güçlendirmek için tehlike kelimesi büyük sıfatıyla tırnak içinde verilmiştir. İhtimal vurgusunu güçlendirmek için beklemek fiilinin ihtimal anlamındaki çift anlamlılığından yararlanılmıştır.

Prof. Dr. Mustafa Erdik ile Dr. Doğan Kalafat, şehri bekleyen 'büyük tehlike'yi yorumladı. Haberin spotu "Uzmanlar, 'İzmit Körfezi'nden Saros'a uzanan fay tek parça olarak kırıldığı takdirde 7.6 büyüklüğünde deprem üretir' diyor." şeklinde kurgulanmıştır. Söz konusu haberin içeriği ve haberi hazırlayan muhabir adı referans gösterilerek yine 17.08.2014 tarihinde Posta gazetesinde şu başlıkla yayınlanmıştır (Ek-3): "'7,2'lik İstanbul depreminde 30 bin kişi ölecek' [204]

Haber başlığı, ölmek fiilini gelecek zamanda kullanarak içeriği kehanetten kesinliğe taşımıştır. Geçmiş olayların istatistikleri ve hesaplamalarının yer verildiği, süre kavramına vurgu yapan spot, haber başlığında belirtilen sayıların bir sağlaması ya da açıklaması niteliğindedir. "Büyük İstanbul depremi senaryosuna göre, 7,2 büyüklüğünde 1 dakikalık depremde 30 bin bina yıkılacak. İstatistiklere göre her binadan ortalama 1 ölü, 4 de yaralı çıkarılıyor... Böylece 30 bin kişinin öleceği, 120 bin kişinin de yaralanacağı hesaplanıyor."

Gelecek zaman ve şimdiki zaman üzerinden kurgulanan spot içeriğinde, riske işaret eden kelime 'senaryodur.' Haber güvenilirliği için olmuş olaylardan elde edilen 'her binadan ortalama 1 ölü, 4 de yaralı çıkarılıyor...' cümlesi durumun okurun zihninde kolay canlandırılmasını sağlayan stratejik bir hamledir.

Meydana gelmesi muhtemel depremin oluş şeklinin tarifi ve belirtilen il adı haberin ilk göze çarpan bölümü olarak spotta verilmiştir. Henüz gerçekleşmemiş ve

[203]"Deprem Uyarısı", Milliyet Gazetesi, , http://www.milliyet.com.tr/deprem-uyarisi-/gundem/gundemdetay/14.06.2012/1553621/default.htm, (12.03.2014)
[204] "İstanbul Depreminde 30 Bin Kişi Ölecek", http://www.posta.com.tr/turkiye/HaberDetay/-7-2-lik-Istanbul-depreminde-30-bin-kisi-olecek-.htm?ArticleID=240833, (17.08.2014)

ihtimal dahilinde olan olayın nesnel kimlik kazanması ve güvenilirliği birinci kelime olan ‘Uzmanlar’ ifadesiyle sağlanmıştır.

Milliyet Gazatesi’nde 14 Haziran 2012’de yayınlanan Deprem Uyarısı başlıklı haberin spotu “Prof. Dr. Ahmet Mete Işıkara'dan deprem gibi sözler. Işıkara, Marmara depremi için yine tarih verdi. Prof. Dr. Işıkara, haritada işaretli olan Kuzey Anadolu Fay zonu üzerinde bulunan Tokat, Erzincan, Bingöl ve Elazığ’da 7’nin üzerinde, Hatay’da 7, İzmir ve civarında 6’nın üzerinde, Marmara’da 6.5-7 arasında, Gemlik’te de 7’nin üzerinde deprem olma olasılığının yüksek olduğunu vurguladı.” şeklinde hazırlanmıştır. Olasılığa ‘yüksek’ sıfatını ekleyerek dikkati çeken haberde, deprem şiddetini vurgulayan rakamların etkisi ‘üzerinde’ ifadesi ile güçlendirilmiştir.

Kaynak kişinin cümleleri haber metninin ilk paragrafıdır: “Prof. Dr. Ahmet Mete Işıkara, “Eğer, 2014'te olmazsa Marmara'da beklenen deprem potansiyelinin olma olasılığı gittikçe artar. Yani kurtuluş yok. Er veya geç Marmara sallanacak" dedi. ‘Depremin olma olasılığı ve olmaması durumunda sonuçlar üzerine’ kurgulanan giriş, kesinlik ifade eden açıklamayla bitirilmiştir. Belli bir yer-zaman bilgisi içermediği halde kesinlik kısa ve anlatımı güçlendiren deyimlerle vurgulanmıştır.

Dilin özellikleri ve gündelik yaşam içinde kullanılan deyimler, riskin haberleştirilmesinde yardımcı birer öğedir. Zaman Gazetesi’nde 19. Ağustos 2014 tarihinde yayınlanan “Manyetik Alan, Kansere Davetiye Çıkarıyor”[205] başlıklı haber, riskin haberleştirilmesinde deyim kullanımıyla anlatımın güçlendirilmesine bir örnektedir (Ek-4). Haber başlığında ihtimal, Türkçe’de bir olayın olmasına uygun zemin hazırlamak, gerçekleşmesini kolaylaştırmak anlamına gelen davetiye çıkarmak deyimi ile vurgulanmıştır.

Cumhuriyet Gazetesi’nde 05 Ocak 2014 tarihinde yayınlanan “İşsizlik dalgası kapıda” başlıklı haber de, işsizliğin yakın bir tarihte olabileceği ihtimalini, Türkçe’de

[205] Zaman Gazetesi, Manyetik Alan Kansere Davetiye Çıkarıyor, http://www.zaman.com.tr/aile-saglik_manyetik-alan-kansere-davetiye-cikariyor_2238516.html, (19.08.2014)

bir olayın çok yakında olduğunu ifade etmek için kullanılan ‘kapıda’ benzetmesi ile sağlamıştır (Ek-5). [206]

Riskin haberleştirilmesi yalnızca olumsuz durumları kapsamaz. Olumsuz bir durumun sonucundaki gelişme ve beklentiler de riskin haberleştirilmesi kapsamında ele alınabilir.

ntvmsnbc.com haber sitesinde, tüm dünyanın salgın riskine karşı önlem almaya çalıştığı Ebola tedavisine ilişkin girişim “Ebola tedavisinde umut ışığı” başlığı ile verilmiştir (Ek-6).[207] Başlık, geliştirilen tedavinin olumlu sonuç verme ihtimalini umut ışığı deyimiyle ifade etmiştir. Amerika’ya getirilen ilk Ebola hastalarının tedavi öyküleri üzerine kurgulanan haberin iyileşme umuduna ilişkin açıklaması, son bölümde 2 cümle ile şu şekilde aktarılmıştır: “Daha önce insanlar üzerinde denenmemiş 'Zmapp' adındaki ilaç sayesinde tedavi edilen doktorun son tahlillerinde virüse rastlanmadı. Devam eden çalışmalarla ABD’li doktorların tedavisinde kullanılan ilacın başarıya ulaşması ve üretilmesiyle Batı Afrika’daki binlerce hasta için yaşam umudu doğacak.”

Çalışmaların henüz devam ettiğini belirten haberde, kullanılan ilacın üretilmesinin başarıya ulaşmasına bağlı olduğu belirtilmiştir. Başarı ve üretim önkoşulunun sağlanması, tedavi başarı için bir ihtimal ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak riskin haberleştirilmesi başlığında yedi genel değerlendirme ön plana çıkar.

a) Risk, doğası gereği belirsizlik içerir, haber ise gerçeklik ve olmuş olan üzerine yoğunlaşır. Bu noktada risk, ‘gerçekleşme ihtimali yüksek’ olay şeklinde haberleştirilir.

b) Haberleştirilmiş risk, okurun dikkatini çekecek ilk bölüm olan başlık ve spotta konumlandırılır.

[206] İşsizlik Dalgası Kapıda, Cumhuriyet Gazetesi, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/26087/issizlik_dalgasi_kapida.html (19.08.2014)
[207] “Ebola Tedavisinde Umut Işığı”, http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25533080/, (19.08.2014)

c) Riskin haberleştirilmesinde kullanılan tema yalnızca geleceğin içerdiği olumsuz senaryolar değildir. İyi ve umut vaat eden gelişmeleri içeren haberlerin de çıkış noktası risklerdir.

d) Riskin haberleştirilmesinde vaat edilen, gerçekleşme ihtimali çok yüksek olay; bilim dünyasının araştırmaları ve öngörülerle desteklenir.

e) Meydana gelmiş, toplumda korku, kaygı, panik yaratan olaylar, risk haberleri üzerine çalışan medyanın hafızası işlevini görür. Gerçekleşmesi muhtemel, yeni bir olayın inandırıcılığını sağlamak için, 'bir başka yer ve zamanda gerçekleşmiş, diğer benzer olay." kullanılır.

f) Riskin haberleştirilmesinde, yayın tarihi stratejik önem taşır. Dikkati çekecek risk haberinin yayın tarihi, özel ve önemli bir olayın yıl dönümüyle paralellik gösterebilir.

g) Riskin haberleştirilmesinde dilin tüm olanaklarında yararlanılır. Riskin muğlaklığı ve kehanetler, dilin yardımıyla, deyim kullanımları başta olmak üzere, zaman ve eylem belirten ifadeler üzerinde yapılan hamlelerle netleştirilir.

Üçüncü bölümde özel sektör tarafından yönetilen bir ikna ve karar alma aygıtı olarak riskin kullanımı ve kitle medyasının bu içeriği dönüştürme ve sunuş biçimi ele alınacaktır. Kullanımı ele alınacaktır. Bu bağlamda, riskin kitle medyasında sunumunu şekillendiren faktörler ve yöntemler de riskin haberleştirilmesi çerçevesinde aktarılmaya çalışılacaktır.

3. RİSKİN HABERLEŞTİRİLMESİ: RAHİM AĞZI KANSERİ RİSKİ VE HPV AŞISI

Ulrich Beck'e göre risk çağı, insanlara yüklediği ağır bir sorumlulukla da tanımlanır: Buna göre, insanlar yeterli bilgi kaynaklarına sahip olmadan yaşamlarını sürdürme sorumluluğunu taşımaktadırlar. Risk Toplumu üyeleri, kaderleri üzerine oynayan birer kumarbazdır. Teknolojinin fark edilemeyen ve ölçülemeyen yan etkileri karşısında bir başlarına karar vermek zorundadırlar. [208] Bu nedenle Risk Toplumunda bilgi, hayati kararlarda stratejik bir role de sahiptir. Örneğin fazla bilgi -kimin elinde nasıl kullanıldığına göre değişiklik göstermekle birlikte- yeni risklerin ve belirsizliklerin de kaynağı olabilir. Yeterince bilgi sahibi olmamak, bilinçsizlik ve bilgisizlik ise kararlarda yanlışlıklara neden olarak "üretilmiş belirsizlikleri" tetikleyebilir. Fazla bilgi de bilinçsizlik ve bilgisizlik de farklı şekillerde risk oluşumuna zemin hazırlayacak bir öğedir. [209]

Risk Toplumunda hayati bir role sahip olan bilgi, bu toplum yapısı içinde birbirlerine bağımlı ve bağlı mekanizmalar içinde üretilir ve yönetilir. Bilginin ekonomik ve politik gücü, baskın kurumlar içinde üretimi, yönetimi ve sunumu konusuna etkili ve paralel çalışan sektörlerin içinde halkla ilişkiler ve medya gelmektedir.

3.1 Riskin Haberleştirilmesinde Kitle Medyası ve Halkla İlişkiler Etkileşimi

Medya, ticari kazanç elde etmek için haber yaratan bir işletmedir. Rekabeti yükselten bilginin yeni ortaya çıkan hızlı dağıtım şekilleri -internet, e-mail ve blog gibi- zamanın çerçevesini bozarak haber atlatmayı sağlar. Haber atlatmayı başarmak için bilginin şeklini değiştirir. Medya profesyonelleri, haberlere erişimin zamanlı olmasını sağlayan hızlı teknolojik gelişmeler karşısında yenilikçi ve rekabetçi bir

[208] A.g.e., Beck, 1999, s. 77-78
[209] A.g.e., Adam, Beck ve Loon, 2000, s. 216-217.

duruş sergilemek zorunda olduklarının ayırdındalar. Bu noktada bazıları için toplumun iştahını kabartacak haberler, rekabetle mücadele stratejilerinden biridir. [210]

Geleneksel yöntemde araştırmalar, medyanın sunduğu risklerin uzman değerlendirmeleriyle ne ölçüde uyumlu olduğuna odaklanır. (...) Bazı araştırmalar medyayı, tüketicilerin riski değerlendirebilmeleri için yeterli bilgi sağlayamadıkları yönünde eleştirir. (...) Bazıları ise gazetecileri düşük tehlike içeren risklere ya da gerçekleşme olasılığı çok düşük büyük risklere gereğinde fazla odaklanmakla eleştirirler. (...) Bazı çalışmalar da risklerin, medyadaki sunumlarının basitçe isabeti ve dengeyi ölçmekten popüler olana doğru evrimleşen yapısıyla ilgilenirler.[211] Önemli olan medyanın riski küçük ya da büyük göstermesindense hangi riskleri ne zaman, nasıl, niye ve hangi koşullarda açıklamaya çalıştığıdır. Medyanın kaçınılmaz derecede riskleri abarttığı ve ya açıklanamayan güçlerle halkı inandıracak komplo teorileri kurduğunu düşünmek yerine medyanın riski hangi koşullarda ve nasıl yayınladığını anlamaktır. [212] Riskler üzerine bilgilerin iletilmesinde medya, kendisine yüklenen rolle birincil öneme sahiptir. Sonuçların ve gündemin belirlenmesinde kritik bir rol oynar. Medya genel olarak, politikadan çok risklerle, sadelikten çok karmaşık olanla, güvenlikten çok tehlikeyle, suçlamayla ve yanlışlıklarla ilgilenir. [213]

Ancak gerek haber piyasasındaki rekabetle mücadele gerekse haberin ilgi çekiciliği ve gazetecinin gücü belli bir noktaya kadar işler. Bu duruma ilişkin Walter Lippman şu açıklaması oldukça gerçekçidir. *"*Dünyada bütün gazeteciler sahip oldukları tüm zamanı kullansalar dünyada olup bitenlerin tamamına şahitlik edemez. Bu kadar çok gazeteci yok. Belli bir zamanda birden fazla yerde olabilme güçleri de yok. Gazeteci kahin değildir, dünyada olabilecekleri bir kristal küreye bakarak izlemezler ya da düşünce transferi yoluyla desteklenmezler." [214]

---

[210] Sandra Wint, "An Overview of Risk" RSA Risk Commission, http://www.thersa.org/__data/assets/pdf_file/0005/286790/Risk-Commission-An-Overview-of-Risk.pdf, p38, (24.3.2014).
[211] Jenny Kitzinger, "Resaerching Risk and Media", http://www.crassh.cam.ac.uk/uploads/documents/Researching%20risk%20and%20the%20media.pdf, s.60-61, (21.03.2014)
[212] A.g.e., s.62.
[213] EPA, "The EPA's Seven Cardinal Rules of Risk Communication", http://www.wvdhhr.org/bphtraining/courses/cdcynergy/content/activeinformation/resources/epa_seven_cardinal_rules.pdf, (11.06.2014)
[214]Walter Lippman, **Public Opinion**, http://wps.pearsoncustom.com/wps/media/objects/2429/2487430/pdfs/lippmann.pdf , (10.10.2012)

Dolayısıyla medya, kamuya ileteceği ve aktaracağı mesajlarda farklı yapılarla etkileşime geçer. Bu etkileşimdeki taraf halkla ilişkiler endüstrisidir. Medyanın habere dönüşecek enformasyon gereksinimini karşılayan halkla ilişkiler kâr amacı gütsün veya gütmesin varlığını sürdürmek için toplumla iletişimini belli bir çizgide sürdürme görevinde medyayı köprü olarak kullanır.

Medya ve halkla ilişkiler endüstrisi arasındaki bu etkileşim bilginin üzerinde tahakkümü de beraberinde getirir. Halkla ilişkiler ve medyanın bilgiyi habere dönüştürme sürecinde ve sunumunda sahip oldukları hakimiyet, yaşadığımız çağda bilgiyi pazarlanan bir materyale de dönüşmüştür. Bilginin ticari bir metaya dönüşümünün en somut örneği ise haberdir. Haber en basit şekilde; nesnel, kanıtlara ve/veya kaynağa dayalı hazırlanmış, nihai hedefi kamuoyunu bilgilendirmek ve/veya ikna etmek olan; yazılı, sözlü, görsel yönü baskın içerik şeklinde tanımlanabilir. İknanın temel koşulunu, haberin ise içeriğini oluşturan bilgi, günümüzde halkla ilişkiler ve medya endüstrisi tarafından iknaya yönelik, yeniden üretilen, şekillendirilen, pazarlanmak üzere sunulan, ekonomik değere sahip bir araçtır.

Risk Toplumu düzeninde haberin hammaddesi ise geleceğe ilişkin belirsizliklerdir. Haberin Risk Toplumunda kavuştuğu yeni formun temelinde ise medyanın, kâr amaçlı işletmelerin ya da siyasi kurumların halkla ilişkiler birimleriyle 'bilgi alışverişi amacıyla' yürüttüğü, ticari motivasyonu yüksek, karmaşık ilişki ağı belirleyicidir.

Halkla ilişkiler endüstrisi de reklam ve tanıtım sektörleriyle birlikte özellikle de egemen medya ile karşılıklı faydaya ve bağımlılığa dayanan mutualistik bir ilişki içindedir. [215] Bu ilişki ağında bilginin ilgi çekecek haber biçimini alma sürecinde başvurulan temel malzemelerden biri de risk ve riskin içerdiği belirsizliktir. Risk ile bireyde "Hayatta kalmak için geleceğin belirsizliklerini yönetmek zorunda olduğunu hissettiren" bilinç, medya-halkla ilişkiler birliğiyle kimi zaman sıfırdan inşa edilirken kimi zaman da alternatif yöntemlerle pekiştirilir. Riskin haberleştirilmesi sürecinde bilgi üç aşamada şekillendirilir: İlk olarak işletme içinde bilim-teknik ve uzmanların

[215] İnci Çınarlı, "Bilim ve Sağlık Haberciliği: Kamu Yararına Doğru, Ulaşılabilir ve Kullanılabilir Enformasyon İletimi ve Sorumluluklar", **Tüm Yönleriyle Medya ve İletişim**, (Ed.) Metin Işık, Ayhan Erdem, Konya:Eğitim Kitabevi, 2008, s. 152.

referansıyla üretilir. Halkla ilişkiler elinde medyanın beklentilerine uygun ayrıntılarla şekillendirilir ve medya tarafından kamuoyu ilgisini, kaygısını ve merakını canlı tutacak şekilde sunulur.

3.2. Riskin Haberleştirilmesinde Kullanılan Araçlar

Riskin haberleştirilmesi bir işlem olarak kurum içinde başlar. Risk, kurumların halkla ilişkiler etkinliklerini kamuoyuna pazarlama sürecinde de etkin bir araç ve içerik olarak işlev görür. Halkla ilişkiler bu noktada medyanın habere bakış ve/veya ilgi mantığından yola çıkarak içeriklerini geliştirirler. Örneğin halkla ilişkiler çerçevesinde geliştirilen sosyal sorumluluk çalışmalarını dikkat çekici hale getirmek için riskin haberleştirilmesi bir yöntem olarak kullanılır.

Kuruluş kâr amacı taşısın veya taşımasın, bilgiyi inşa ederken medyanın dikkatini çekecek unsurlara odaklanır. Tehlikenin tanımlanması ile başlayan ve risklerin belirlenmesi ile devam eden risk yönetim sürecinde hedeflenen politikanın duyurulması ve hayata geçirilmesi için kamuoyunun desteği şarttır. Bu noktada işletme belirlediği risklerin iletişimini medya ile paylaşırken ilk olarak bilgiyi, bilimin ve uzmanların desteği ile inşa eder. Haberin gerektirdiği nesnellik şartı bilimsel kaynaklarla sağlandıktan sonra, bilgi yukarıda sözü edilen tehlike, yanlışlık, uyarı vb. öğelerle medyanın dikkatini çekecek şekilde tasarlanır. Riskin haberleştirilmesi işletme içinde başlayan, medyanın elinde şekillenen ve bireyin zihninde sonuçlanan üç aşamalı bir süreçtir. Bu süreçte kullanılacak araçlar önem taşır.

"*Halkla ilişkiler uzmanının başlıca sorumluluğu hedef kitle tanıtımına göre, kurumun iletmek istediği en uygun medya ilişkileri yöntemini seçmektir. Medyada görünürlük sağlamak için kullanılan yöntemler şunlardır: a) Basın Bülteni, b) Basın Kiti c) Özel Görüşme ve Röportaj d) Basın Toplantısı e) Faaliyet Raporu ve Özel Raporlar f) Soru-Cevap g) Görsel Malzeme h) Video Haber Bültenleri ı) Basın davetleri ve Geziler i) Internet ve Internet Siteleri j) Sanal Medya Turu.* [216]

[216] Ceyda Aydede, **Profesyonel Bir İlişki: Medya ve Halkla İlişkiler**, İstanbul:Rota Yayınları, 2004, s. 62.

Halkla ilişkilerin basınla iletişim için kullandığı ve geliştirdiği araçların, internetle yeni bir boyuta taşındığı söylenebilir. Yüz yüze iletişim ve içerik halkla ilişkilerdeki önemini korumaya devam ederken, örgütlerin hedef kitlelerine ulaşmak için kullandıkları kanal yelpazesi genişlemiştir.

"Halkla ilişkiler adına hemen her şeyi İnternetle değişti diyebiliriz. Internet kuruluşlara yalnızca kullanışlı bilgiler sunmakla kalmıyor, hedef kitleleriyle de iki yönlü iletişim sağlan bu platformda sürekli diyalog kurabiliyorlar." [217] Bu bağlamda işletmelerin özellikle internet üzerindeki kurumsal sayfalarında, riskin haberleştirilmesini sağlayacak yayınları kitle medyası için bir haber kaynağıdır. Örneğin AIG sigorta firmasının 15 Kasım 2012 tarihinde kurumsal internet sitesinde yayınladığı yeni veri koruma sigortasını 'siber risk' teması üzerinden bültene dönüştürmüştür. Toplam 1136 kelimeden oluşan basın bülteni, CyberEdge Veri Sigorta Korumasının teminatı, gelişen teknolojiyle birlikte değişen riskler ve siber risklerin önemi omak üzere üç ara başlıkla kurgulanmıştır. Bülten üst başlığını "CyberEdge güvencesiyle işletmeler dijital olarak korunuyor- AIG'den siber risklere karşı CyberEdge Veri Koruma Sigortası" cümleleriyle oluşturduğu bültende risk, korunma, güvence kelimeleri vurgulanmıştır (Ek-7). [218]

CyberEdge Veri Koruma Sigortasına ilişkin kurumsal gelişme, basına 2 Aralık 2012 tarihinde Akşam Gazetesinin Ekonomi bölümüne 'Siber Risklere Karşı Sigorta' başlığıyla yansımıştır (Ek-8).[219] Siber risk temasıyla oluşturulan haberde kaynak kişi olarak kurumun Genel Müdürünün ifadeleri kullanılmıştır. 113 kelimeden oluşan haberde "Kurumlar artık siber risklere karşı güvence altında. AIG'nin işletme riski ve sigorta güvencesindeki uzmanlığını yansıtan CyberEdge Veri Koruma Sigortası, elektronik veriler, ağ güvenliği, idari yükümlülükler ve kurumsal itibar gibi pek çok alanda siber tehditlerin yaratacağı kayıplara karşı şirketleri koruma altına alıyor' cümleleri kullanılmıştır. Ürünün siber riskleri ortadan kaldıran, yeni ve kesin çözüm vaateden yönü cümledeki 'artık' kelimesi ile pekiştirilmiştir. Siber tehdit kavramını ve etki alanını çoğul kullanan açıklamada 'Güvence altına almak' ve 'koruma altına

[217] Deidre Breakenridge, **PR 2.0, New Media, New Tools, New Audiences**, New Jersey:Pearson,
[218] AIG, "CyberEdge Veri Koruma Sigortası Basın Bülteni" http://www.aig.com.tr/chartis/internet/TU/tu/AIG%20CyberEdge_tcm3238-576336.pdf.
[219] "Siber Risklere Karşı Sigorta", Akşam Gazetesi, http://www.aksam.com.tr/ekonomi/siber-risklere-karsi-sigorta--152073h/haber-152073, (14.02.2014).

almak' riske karşı geliştirilen çözüm ve/veya önlem mekanizmaları etkisini hedef kitlede uyandırmaya yöneliktir.

Aynı hizmete ilişkin haber, Milliyet Gazetesi Ekonomi sayfasına 6 Aralık 2012 tarihinde, "AIG'den Siber Risklere Karşı Sigorta" başlığıyla yansımıştır (Ek-9). [220] 146 kelime ile kurgulanan haberde ürünün yan özelliklerine de yine risk üzerinden şu cümlelerle vurgu yapılmıştır: "CyberEdge'in sadece veri sızıntısı, kaybı ya da ihlâlinin olası finansal etkilerine karşı hazırlanmadığını söyleyen Sağıroğlu, aynı zamanda geleneksel sigorta teminatıyla profesyonel danışmanlığı birleştirerek, itibara ve bilgi işleme etkisini de azaltmaya yardımcı olacak bir içeriğe sahip olduğunu ifade etti." Ürünün riskler karşısındaki üstünlüğü 'sadece' kelimesinin kullanımıyla sağlanmıştır.

Kamunun bireysel varlığını sürdürmek için gereksinim duyduğu enformasyonda, riskin varlığı, gündelik yaşam içindeki ağırlığı ve gerçekleşme ihtimaline ilişkin ayrıntılar sunulur. Bu nokta kitle medyası için risk aynı zamanda ilgi çekici bir içeriktir.

Bu kapsamda Türkiye'de faaliyet gösteren, araç kasko hizmeti de sunan Liberty Sigorta şirketinin sosyal sorumluluk bilinciyle gerçekleştirdiğini ifade ettiği *Türkiye Trafik Risk Araştırması Haritası*, haber olarak ulusal basında geniş yer tutmuştur. Trafik kazası riskini önlemeye yönelik bilgilendirici düzeyde yürütülen kampanya, basına içerik oluşturmak üzere çalışmaya ilişkin sonuçları içeren, medyaya kaynak sağlayacak basın bültenin yanı sıra medyada yer alan haberlerden oluşan bir e-bülten de hazırlamıştır. [221] Şirket 10 Ekim 2012 tarihinde yayınladığı 954 kelimelik basın bülteninde "Liberty Sigorta, 81 ilde 'Türkiye Trafik Risk Haritası'nı çıkardı." başlığını kullanmıştır (Ek-11). [222] Bülten içeriğinde risk kelimesine yedi kez, önlem kelimesine üç kez, ölümlü kaza ifadesine üç kez yer

[220] "AIG'den Risklere Karşı Sigorta", http://www.milliyet.com.tr/aig-den-siber-risklere-karsi-sigorta/ekonomi/ekonomidetay/06.12.2012/1637859/default.htm, (14.02.2014).
[221] "Türkiye Trafik Risk Araştırması Sonuçları", Liberty ile Yaşam, Sayı:18, http://www.libertysigorta.com.tr/web/172-109511/liberty_newsletter/newsletter/18__sayi_ekim_2012/turkiye_trafik_risk_haritasi_basin_toplantisi_haberleri, (13.02.2014)
[222] "81 ilde "Türkiye Trafik Risk Haritası"nı çıkardı", Liberty Sigorta, http://www.libertysigorta.com.tr/web/61-9331%201/liberty/basin_odasi/basin_bultenleri/basin_bultenleri_2012, (13.02.2014)

verilmiştir. Giriş cümlesini "Dünyada sigorta hizmetini insanların daha güvenli ve emniyetli yaşaması, önceden alınacak önlemlerle kaybın azaltılması" şeklindeki felsefesini tanıtımıyla kurgulayan bültende, araştırmanın bilimsel sonuçları somut veriler ile sunulmuştur.

Risk üzerine kurgulanan, geliştirilen ve sunulan sosyal sorumluluk projesi ulusal basından Zaman Gazetesine 28 Ekim 2012 tarihinde 'Trafik Risk Haritası Araştırması'na göre 'emniyet kemeri takmamak erkeklik ve cesaret göstergesi' başlığıyla yansımıştır (Ek-12)[223]. Milliyet Gazetesine ise 11 Ekim 2012 tarihinde "Kemerde Ağrı, Hızda Eskişehir sınıfta kaldı" başlığıyla yansımıştır[224] (Ek-13).

Riskler üzerine bilgilerin iletilmesinde medyanın, kendisine yüklenen toplumsal rolle birincil öneme sahip olduğu belirtilir. Sonuçların ve gündemin belirlenmesinde kritik bir rol oynadığına dikkat çekilir. Medyanın genel olarak, risklerden çok politikayla, karmaşık olandan çok sadelikle, güvenlikten çok tehlikeyle, suçlamayla, yanlışlıklarla daha çok ilgilendiği kabul edilir. Risk iletişiminde her medya türüne göre hazırlanmış (örn: televizyon için konuşmalardan alıntılar, grafikler ve görsel malzemeler) bilgiler sunulması önerilir ve övgü ya da eleştiri alması garanti olan hikayeler üzerine gidilmesi vurgulanır.[225] Bu çıkarımlar, etkili risk iletişimi için işletmelere öneri niteliğindedir. Bu öneriler temelde riskin haberleştirilmesinin işletmede başlayan bir süreç olduğunun da işaretidir.

Risk iletişimi işletmede başlayan bir süreçtir, ancak iletişim çalışmasının stratejisinde belirleyici olan risk iletişimini gerçekleştirecek kurum ya da kuruluşun faaliyet gösterdiği alandır.

---

[223]"Trafiğin Sosyolojisini Açıklayan 'Trafik Risk Haritası Araştırmasına Göre Emniyet Kemeri Takmamak Erkeklik ve Cesaret Göstergesi", Zaman Gazetesi, http://www.zaman.com.tr/pazar_trafigin-sosyolojisini-aciklayan-trafik-risk-haritasi-arastirmasina-gore-emniyet-kemeri-takmamak-erkeklik-ve-cesaret-gostergesi_2007930.html, (14.02.2014)

[224]"Kemerde Ağrı, Hızda Eskişehir Sınıfta Kaldı", Milliyet Gazetesi, http://www.milliyet.com.tr/kemerde-agri-hizda-eskisehir-sinifta-kaldi/ekonomi/ekonomidetay/11.10.2012/1609942/default.htm, (14.02.2014)

[225] EPA, "The EPA's Seven Cardinal Rules of Risk Communication", http://www.wvdhhr.org/bphtraining/courses/cdcynergy/content/activeinformation/resources/epa_seven_cardinal_rules.pdf, (11.06.2013)

Beck'in dikkati çektiği bilgi kaynaklarının azlığı ya da yoğunluğu karşısında insanın karar alma yükümlülüğünü en ağır hissettiği, işletmelerin ise kamuyu bilgilendirmekle ilgili en yoğun çalıştığı alanlardan biri, belki de en önemlisi ise sağlıktır. Sağlığa ilişkin kaygılar, insanların gündelik yaşamlarından hayati kararlarına uzanan geniş bir yelpazede belirleyicidir. Medya ise yayınladığı sağlık haberleriyle, bu kaygının oluşturulmasında, pekiştirilmesinde hatta kimi zaman ortadan kaldırılmasında, bireyin kararlarını belirleyen öğelerden biridir.

İnci Çınarlı'nın bilim ve sağlık haberciliği çerçevesinde yaptığı şu değerlendirme; sağlığa ilişkin haberlerin aktörlerini tanımlamak için önemlidir: " (...) Bu ilişki (halkla ilişkiler ve medya arasında) bilim ve sağlık haberlerinin kaynağı durumunda olan otoriteler ve onların bağlı oldukları kuruluşlar ile mesajlarını ilettikleri ortam olan medya arasında "tercümanlık" görevini çoğu kez halkla ilişikiler endüstrisi yerine getirir. [226] Bilim ve sağlık haberciliğinde kaynak ve medya arasındaki ilişkilerin incelenmesinde kimlerin seslerinin önce duyulduğu, kimlerin seslerinin marjinalize olduğu ve bunun nedenleri, kaynakların kullandığı stratejilerin analizi ile mümkündür.[227]

Halkla ilişkiler uzmanları diğer uygulamalarda olduğu gibi sağlıkla ilgili enformasyonlarını iletmeleri için eşik bekçilerini ikna etmek zorundadırlar. Bu eşik bekçileri; yazarlar, yönetmenler, editörler, program yapımcıları, haber sunucularıdır. Halka ilişkiler mesajlarından ticari olanların bazıları bir sağlık ürünü (vitaminler, baş ağrısı ilaçları, koşu ayakkabısı vs.) bazıları ise sağlık ve gıda ile ilgili hizmetler sunarlar (mısır gevreği, meyve suyu, tatil beldesi, kozmetikler vs.) ve halkla ilişkiler burada pazarlama iletişiminin bir bileşenidir. Bu ticari çabaların ortak özelliği malların ve hizmetlerin çıkar sağlama amacıyla satılmasıdır.[228] Halkla ilişkiler için sağlık haberciliği alanında içerik üretmek ve sunmak, ürün/hizmet pazarlaması bağlamında etkin bir stratejidir. Bu stratejinin işlerlik kazanmasında ise riskin haberleştirilmesi başvurulan bir yöntemdir.

[226] A.g.e. Çınarlı, 2008, s.152.
[227] A.g.e., s.153.
[228] A.g.e. Çınarlı, 2008., s.73.74.

Kuruluş içinde çeşitli amaçlara hizmet etmek amacıyla (itibar, ekonomik kazanç, hizmet ve ürüne ilgi) başlayan, bilim yardımıyla kurulan-geliştirilen ve medyanın vizyonuyla şekillenen Risk iletişiminin kuruluşun faaliyet gösterdiği alana göre şekillenen profilini, ilaç firmalarının kaynak sağladığı sağlık haberciliği örneklerinde de görmek mümkündür.

İşletmelerin halkla ilişkiler birimlerinde hazırlanan ve servis edilen basın bültenlerinin ulusal basına yansımaları ve habere dönüşümü bir diğer ifadeyle işletmeden medyaya riskin haberleştirilmesinin, HPV Aşısı ve Rahim ağzı Kanseri Riski çerçevesinde sunulan sağlık haberlerinde daha net görülebilir. Bir sonraki başlıkta da risk; Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası iki ayrı ilaç firmasının ürettiği HPV aşısının rahim ağzı kanseri riski üzerinden haberleştirilmesini sağlayan basın bülteni örnekleri ve ulusal basında yer alan 18 haber çalışması incelenecektir. İnceleme kapsamında basın bültenlerinin etkisi içerik çözümlemesi yöntemiyle, riskin haberleştirilmesini açıklamak üzere sunulacaktır.

3.3 Riskin Haberleştirilmesi

İletişim yöntemini seçmek, kaynağın kullandığı stratejiler içinde bir adımdır. Ancak stratejilerin etkisinde, kaynağın medyaya sunduğu içeriğin cazibesi de önemlidir ve içerik belirleme stratejisinin önemli bir bölümünü oluşturur. Risk bu noktada halkla ilişkilerin eşik bekçilerini ikna edeceği, eşik bekçilerinin ise temsil ettikleri medya üzerine ilgiyi çekecekleri bir içeriktir. Riskin bir bilgi olarak halkla ilişkiler sektörünce tasarlanması ve haber olarak medya tarafından sunulmasını ele alan sağlık haberciliği örneklerinde; riskin haberleştirme teknikleri basın bülteni, internet sitesi içerikleri ile ulusal basında yayınlanan haber örnekleri arasındaki ilişki üzerinden incelenecektir.

3.3.1 Yöntem

Riskin haberleştirilmesine ilişkin süreç, Rahim Ağzı Kanseri Riski ile ilişkilendirilerek sunulan HPV aşısı haberleri üzerinden ele alınmıştır. Çalışmanın temel hedefi riskin, haberin hammaddesi olarak kullanılma ve sunuş tekniklerini incelemektir. Kitle medyasının, riski haberleştirme sürecinde kaynağı olan halkla

ilişkiler endüstrisiyle etkileşimi de bu bağlamda ele alınacak başlıklar arasındadır. Çalışma kapsamında riski ele alan işletme türünün ilaç firması, ürün türünün ise aşı olarak belirlenme nedenleri şu şekilde sıralanabilir: a) İlaç firmaları bilimsel, ekonomik ve siyasi mekanizmalarla doğrudan ilişkili çalışır. b) İlaç firmaları ürün bazında sağlığa ilişkin reaktif değil proaktif çözümler üzerine de (aşı, vitamin vb.) çalışmaktadır. Özetle ilaç endüstrisi Risk Toplumunun temel öğelerini; bilimi, ekonomiyi, karar alıcıları ve alınan kararlardan etkilenenleri net biçimde ortaya koyan, çok yönlü bir yapıya sahiptir. Buna paralel, insanların hayatta kalabilmek için sağlığa ilişkin gelişmeleri bilmeye, ilaç firmalarının ise ekonomik varlıklarını sürdürebilmek için çalışmalarını bildirmeye, ürünlerini tanıtmaya gereksinimleri vardır. İlaç endüstrisinin ürün kategorileri içinde aşı, sağlığa ilişkin riskleri yönetmeyi hedefleyen proaktif bir uygulama olarak, sağlığa ilişkin risklerin yönetiminde özel bir yere konumlanır. Dolayısıyla riskin haberleştirilmesine ilişkin ayrıntılar, ilaç endüstrilerinin aşı tanıtım stratejilerinde doğrudan gözlemlenebilmektedir. Dünya genelinde faaliyet gösteren iki ilaç firmasının -Merck Sharp & Dohme (MSD) ve GlaxoSmithKlein (GSK)- Human Papilloma Virüsüne (HPV) karşı geliştirdikleri aşıları, hastalık riski üzerinden tanıtma ve sunma çalışmaları, Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü de değerlendirmeye yardımcı olmaktadır.

Çalışmada riskin haberleştirilmesi, medyanın özel sektör karşısındaki konumu ile halkla ilişkiler endüstrisi - basın etkileşimi bağlamında aşağıda belirtildiği şekilde iki basamakta ele alınacaktır.

a) Halkla İlişkiler Düzeyinde: Riskin bilim dünyasının ve resmi kurumların kanıtlarıyla haberleştirmeyi sağlayacak kaynak dokumana dönüştürülmesi.

b) Kitle Medyası Düzeyinde: Halkla ilişkiler tarafından hazırlanan risk temelli içeriğin yazılı basında haberleştirilme teknikleri.

Çalışma kapsamında, halkla ilişkiler endüstrisi ve medyanın riski haberleştirmek üzere gerçekleştirdikleri etkileşim, sağlık haberciliği çerçevesinde yayınlanan 18 örnek üzerinden incelenmiştir. Riskin haberleştirilmesine yönelik

basın bülteni ve haber metinlerinin incelemelerinde Van Dijk'in söylem analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İlaç firmalarının basın bültenleri ve yardımcı halkla ilişkiler araçlarının da (kurumsal internet sitesi ve kurumsal sosyal sorumluk projesi) habere etkisi karşılaştırmalı olarak aktarılmaya çalışılmıştır.

Söylemin denetimini ve üretimini bir toplumsal kontrol koşulu olarak tanımlayan Van Dijk'in bu bağlamda ortaya koyduğu merkezi sorular: -Hangi durumlarda, kim, kime, ne söyleyebilir ya da yazabilir?- [229] çalışma kapsamında metin değerlendirmeleri için temel bir basamak olarak kullanılmıştır.

Riskin haberleştirilmesi bağlamında ele alınan basın bülteni/tanıtım materyallerinin ve haberlerin içerik analizinde Van Dijk'in belirlediği ikili söylem sınıflandırması referans alınmıştır: Buna göre,

a) Van Dijk, iktidarını ekonomik, finansal, genel olarak anonim ya da kurumsal kaynaklardan alan söylemin alıcıların gelecekteki kararlarına ikna edebilmek için, yineleme ve argümantasyon tekniğini kullandığını belirtir. Retorik araçlar kategorisinde tanımladığı, yineleme ve argümantasyon için yaygın kamusal dikkati çekme olanağına sahip olan kitle medyasına da bu noktada vurgu yapar.

b) Gelecekteki eylemlere, gelecekteki ya da muhtemel olayların, eylemlerin ya da durumların önceden betimlenmesi yoluyla da etki edilebilir. Örneğin bazen, farklı öğüt biçimleriyle birleşik olarak öndeyilemeler, planlar, senaryolar, programlar ve uyarılar yoluyla. Burada söz konusu olan iktidar grupları, sıklıkla profesyonellerdir (uzmanlar) ve bilgi ve teknolojinin denetimi iktidarlarının temelini oluşturur. [230]

Riskin haberleştirilmesine ilişkin çıkarımlar ve değerlendirmelerin oluşturulmasında, haber ve basın bültenleri arasındaki temasın irdelenmesinde, çalışma için seçilen örnekler Van Dijk'in söylem analizi yöntemlerinden; global

[229] Van Dijk, "Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları**" , Medya, İktidar, İdeoloji**, (Der. Çev. Mehmet Küçük), İstanbul:Bilim ve Sanat Yayınları, 2005, s. 319,
[230] A.g.e., Van Dijk, 2005, s. 328

uyum, imalar (metin arka plan), haberin hiyerarşik şeması, stil-retorik, sosyal-kültürel bağlam kuralları[231] çerçevesinde okunmuş ve yorumlanmıştır.

Buna göre, çalışmaya konu olan metinlerde; Başlık, Giriş Paragrafı, Ana Olaylar, Bağlam-Tarihten oluşan haberin hiyerarşik şemasında riskin doğrudan ve dolaylı kullanımına bakılmıştır. Riske ilişkin karmaşık enformasyonları anlaşılır kılmak, daha etkili hale getirmek için kullanılan indirgeme teknikleri incelenmiştir. Özellikle haberlerde metnin arka planını anlamlandırmayı sağlayacak, riske ilişkin "göndermeler" aranmıştır. Riski ortaya koymak için, benzer söylemleri farklı sözcükler ya da cümle yapılarıyla farklı yollardan yaratmaya yardımcı olan kullanımlar aranmıştır. Haberleştirme sürecine destek olarak riskin sosyal ve kültürel bağlam içinde kullanımı da değerlendirilmiştir.

ABD'li ilaç firması Merck Sharp&Dohme'un (MSD) aşısı Gardasil ve İngiliz ilaç firması GlaksoSmithKleine'ın (GSK) aşısı Cervarix'in Türkiye'deki kurumsal internet sitelerinde yayınlanan basın bültenleri ve ulusal basına kaynak olacak internet sitelerinin metinleri riskin haberleştirilmesi çerçevesinde ilk aşamada incelenmiştir. İkinci aşamada, HPV aşısına ilişkin basın bülteni tarihleriyle ay ve yıl olarak paralel yayınlanan haber örnekleri incelenmiştir. Bununla birlikte riskin halkla ilişkiler uygulanmalarında ve haberde kullanımı ile medya - halkla ilişkiler endüstrisi arasındaki etkileşim incelenmiştir. Üçüncü aşamada ise, haber ve basın bültenleri örneklerinden yapılan çıkarımlarla halkla ilişkilerden medyaya riskin haberleştirilme teknikleri üzerine değerlendirmeler sunulmuştur. Çalışmada ilk olarak aşının üretim nedeni olan HPV virüsü, virüsün yol açtığı hastalıklar, bulaşma yollarına ilişkin bilgiler kısaca aktarılacaktır. Ardından ilaç firmalarının ürün tanıtımlarına yönelik basın bültenleri, tanıtım araçları ve haber örnekleri karşılaştırmalı olarak sunulacaktır.

3.3.2 Human Papilloma Virüsü (HPV) ve Oluşturduğu Riskler

Human Papilloma, epitelyumu etkileyen çift sarmallı bir DNA virüsüdür. 100'den fazla tanımlanmış tipi vardır. Düşük riskli enfeksiyon yaratan ya da

[231] A.g.e., s. 170

onkojenik olmayan tipler (6 ve 11 gibi) iyi huylu ya da düşük dereceli servikal değişimlere, gırtlak papillomlarına ya da genital siğillere neden olmaktadır. Yüksek riskli ya da onkojenik Human Papilloma Virüs (HPV) tipleri servikal kanser ya da diğer anogenital kanserlerin gelişiminde etki yapar. Yüksek risk içeren tipler (16, 18, 31, 33, 35, 39, 45, 51, 52, 56, 58, 59, 68, 69, 73, 82) kanser öncesi lezyon diyebileceğimiz düşük ya da yüksek dereceli servikal değişikliklere yol açar. Yüksek riskli HPV tiplerinin yüzde 99'u rahim ağzı kanserlerinden sorumludur. Tip 16 dünya genelinde rahim ağzı kanserlerinin yüzde 50'sinden, Tip 16 ve 18 rahim ağzı kanserlerinin %70'inden sorumludur.[232]

Centers For Disease Control and Prevention (CDC), HPV için risk faktörlerini şu şekilde açıklar: "Seksüel davranışlar, partner sayısı, partnerlerin seksüel geçmişi HPV enfeksiyonu için risk faktörleridir. Pek çok araştırma 25 yaşından önce başlayan cinsel yaşamı enfeksiyon için risk faktörü olarak değerlendirmektedir. Sigara, çok sayıda hamilelik, genetik faktörler, kondom kullanılmaması, doğum kontrol hapı, erkek partnerin sünnetsiz olmasını da risk faktörleri arasında gösteren epidemiyolojik çalışmalar da vardır. [233]

3.3.3 HPV Aşısı Hakkında

Human Papilloma Amerika Birleşik Devletleri'nde en sık rastlanan cinsel yolla bulaşan enfeksiyondur. 100 yıldan fazla bir süre seksüel davranış ile servikal (rahim ağzı) kanser arasındaki ilişkiden şüphelenilmiş ve bu bağlantı ilk 1960'lı yıllarda ispat edilmiştir. Servikal (rahim ağzı) kanser hücrelerinde HPV DNA'sının bulunduğu ilk kez 1980'lerin başında görülmüştür. Epidemiyolojik araştırmalar HPV ile servikal (rahim ağzı) kanser arasındaki ilişkiyi 1990'ların başında ispatlamıştır. HPV'nin dört tipine karşı koruyucu özelliği olan ilk aşı 2006 yılında piyasaya sürülmüştür.[234]

ABD'de HPV için iki aşı bulunmaktadır. Yüksek riskli HPV Tipi 16 ve 18 ile düşük riskli HPV Tipi 11 ve 6 için koruma sağlayan, Merck tarafından piyasaya

[232]http://www.cdc.gov/vaccines/pubs/pinkbook/downloads/hpv.pdf, s.139.
[233] A.g.e., s.142
[234] A.g.e., s.139

sürülmüş Gardasil, Food and Drug Administration (FDA) tarafından Haziran 2006'da onaylanmıştır. Yüksek riskli HPV Tipi 16 ve 18 için koruma sağlayan Cervarix, GlaxoSmithKline tarafından piyasaya sürülmüş, Ekim 2009'da Food and Drug Administration (FDA) tarafından onaylanmıştır. Gardasil (Merck) 9-26 yaş arası erkek ve kadınlara, Cervarix (GlaksoSmithKleine) 10-25 yaş arası kadınlara uygulanabilmektedir. [235]

T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun kurumsal internet sitesinde verilen bilgilere göre dünya çapında iki dakikada bir, bir kadın serviks (rahim ağzı) kanserinden ölmektedir. Tarama programları, serviks (rahim ağzı) kanserinin azalmasında önemli bir etkiye sahip olmasına rağmen hala kadınlar serviks (rahim ağzı) kanseri nedeniyle ölmektedir. Serviks (rahim ağzı) kanseri Türkiye'de en sık görülen sekizinci kanser türüdür. Globacan data 20021 verilerine göre, Türkiye'de serviks kanserinden günde dört, yılda ise 1364 ölüm gerçekleşmektedir[236] Serviks kanseri gelişiminde HPV enfeksiyonunun bazı yardımcı faktörlerin etkisiyle kansere yol açtığı günümüzde kabul görmektedir.[237] Günümüzde gelinen noktada HPV'nin serviks kanseri gelişiminde en önemli etiyolojik ajan olduğu üzerinde durulmaktadır. Saptanma oranlarının %90'lardan %99'lara çıkması ve halen birçok tipin kodlanma aşamasında olması serviks kanserlerinin hemen tümünün HPV ile ilişkili olduğunu düşündürmektedir.[238] Halen etkinliği bilinen iki ayrı firmaya ait HPV aşısı vardır. Bunlardan birisi GSK firmasına ait ikili aşı Cervarix® ve diğeri MSD firmasına ait dörtlü aşı Gardasil®'dir.[239]

---

[235] A.g.e., s.144

[236] Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, "Serviks Kanseri", http://thsk.saglik.gov.tr/2013-10-01-11-00-51/halk-sagligina-yonelik-bilgiler/337-serviks-kanseri.html. (2.03.2014)

[237] Macit Arvas, "Genital HPV Enfeksiyonu ve Servikal Karsinogenezis", İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Adolesan Sağlığı II, Sempozyum Dizisi No:63, 2008, s.111.

[238] Haldun Güner, Çağatay Taşkıran, "Serviks Kanser Epidemiyolojisi ve Human Papilloma Virüs", Turkish Journal of Obstetrics and Gynecology, Cilt 4 Sayı 1, 2007; s: 11.

[239] Türk Jinekolojik Onkoloji Derneği, "HPV Aşıları", http://www.trsgo.org/menu/157/hpv-asilari, (2.03.2014)

3.3.4 Riskin Haberleştirilmesinde Basın Bülteni ve Haber Metni Örnekleri

Türkiye'de Sağlık Bakanlığı onayıyla piyasaya sunulan iki HPV aşısı vardır: GSK firmasına ait ikili aşı Cervarix® ve MSD firmasına ait dörtlü aşı Gardasil®. Aşıların piyasa çıkışının hedef kitleye duyurulması ve ürün sunumuna/tanıtımına ilişkin içeriklerin merkezinde rahim ağzı kanseri riski ön plana çıkmaktadır. Rahim ağzı kanseri riski üzerine konumlanan stratejik iletişim çalışması şeklinde kurgulandığı gözlenen aşı tanıtımında; ilaç firmalarının halkla ilişkiler birimleri tarafından hazırlanan basın bülteni örnekleri ve ulusal basına yansıyan haberler karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Ulusal basına yansıyan haberlerde rahim ağzı kanseri riski vurgusuyla yapılan aşı tanıtımlarında, söz konusu firmaların basın bültenleri ve bültenlerin haberler üzerindeki etkisini araştırmak için her iki firmaya ait halkla ilişkiler araçları ve bu içeriklerin yayın tarihlerine paralel yayınlanan ulusal basın haberleri riskin haberleştirilmesinin aşamalarını gözlemleyebilmek amacıyla taranmıştır.

3.3.4.1 MSD Gardasil Aşı Basın Bülteni Haber Örnekleri

Türkiye'de, Sağlık Bakanlığı onayıyla piyasaya sürülen HPV aşıları, rahim ağzı kanseri riskine karşı koruyucu önlem başlığıyla sunulmuştur. HPV'nin dört 4 çeşidine karşı geliştirilen aşı, yapılan iletişim çalışmaları doğrultusunda rahim ağzı kanseri aşısı olarak tanıtılmıştır.

HPV aşısı ile ilgili ilk çalışmalar 1993'te başlamıştır. Konu ile ilgili klinik çalışmalar ise 1996 sonunda başlamıştır.[240] Sağlık Bakanlığı'nın ruhsatlandırma işlemine kadar aşının yurt dışından temin edildiği 21 Kasım 2006 tarihinde İstanbul Eczacılar Odası tarafından yayınlanan basın bülteninde yer almıştır.[241] İlacın Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsat tarihi 26 Aralık 2007'de yayınlanan 26738 sayılı Resmi Gazetede Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel

[240] Macit Arvas, "Human Papillomavirus Enfeksiyonu ve Aşısı", İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Aşılara Güncel Yaklaşım, Sempozyum Dizisi No:59 2007; s.25
[241] Her Genç Kıza Rahim ağzı Kanseri Aşısı, 21.11.2006, http://www.istanbuleczaciodasi.org.tr/htmlprint.php?type=basindan&id=781, (03.03.2014)

Müdürlüğünden başlıklı ilanda 15 Ocak 2007 olarak belirtilmiştir.[242] Ülkemizde de Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmış olan kuadrivalan aşı (Gardasil MSD firması) Nisan 2007'den başlayarak piyasaya sürülmüştür.[243]

Türkiye'de Sağlık Bakanlığı ruhsatı ile piyasaya sunulan Gardasil, HPV'ye karşı dünyada geliştirilen ilk aşıdır. Gardasil'in üretici firması MSD'nin, ilacın Türkiye'de piyasaya çıktığını duyuran ilk basın bülteni, 11 Mayıs 2007 tarihinde düzenlenen bilimsel konferansın notlarıyla oluşturulmuştur. Bülten, "*Rahim Ağzı Kanserinin Önlenmesinde Yeni Bir Çağ: HPV AŞISI"* genel başlığıyla yayınlanmıştır (Ek-14).[244] Açılış paragrafından önce *"Dünyanın önde gelen bilim adamlarından umut verici haberler"* alt başlığı kullanılmıştır.

Haberin şematik yapısı bağlamında bakıldığında; basın bülteni tüm öğeleri içermektedir. Haberin şematik yapısını oluşturan öğelere ek olarak, bülteni destekleyen kaynaklar, metnin sonunda akademik atıf mantığı ile yer almıştır. Akademik atıfla, bültenin, gazeteci gözünde bilimsellik ve tarafsızlık kazanması hedeflenmiştir.

HPV'nin rahim ağzında kanser öncesi lezyonlar dışında boğaz papillomları, genital ve anogenital siğillere de yol açtığı belirtilmektedir. Ancak başlık düzenlemesinde, aşı yalnızca rahim ağzı kanserine karşı önleyici etkisiyle ön plana çıkarılmıştır. Ürün 100'den fazla tipi bulunan HPV'nin yalnızca dört türüne karşı koruyuculuk sağlamasına rağmen, başlıkta HPV genel ve sınıflandırması ya da farklı tipleri bulunmayan bir virüs şeklinde sunulmuştur. Aşının başlığı stil ve retorik bağlamda incelendiğinde buluş vurgusu yeniçağ benzetmesiyle yapılmıştır. Yeniçağ ifadesi "Aşı, bugüne kadar hastalığa ilişkin yapılan tüm çalışmaları geride bırakacak" anlamını metne kazandırmıştır. Başlığın altında yer alan açılış paragrafı mesajı ise "*Dünyanın önde gelen bilim adamlarından umut verici haberler."* şeklinde kurgulanmıştır. "Dünyanın önde gelen bilim insanları" ifadesi ile bilim insanlarının çeşitliliğine yapılan vurgu, gövde metninin ilk paragrafında yer alan şu cümlede,

[242] Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü, http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/ilanlar/eskiilanlar/2007/12/200712264.htm/20071226.htm&main

[243] A.g.e., Macit Arvas,2007, s. 30

[244]"Rahim ağzı kanserinin önlenmesinde yeni bir çağ: HPV AŞISI, http://www.msd.com.tr/PublishingImages/pr48.pdf , (03.3.2014)

parantez içinde verilen ülke isimleriyle güçlendirilmiştir. *"İstanbul'da, 11 Mayıs 2007 tarihinde Merck Sharp & Dohme İlaçları'nın katkılarıyla düzenlenen toplantıya katılan dünyaca ünlü doktorlar Prof. Dr. Slawomir Majewski (Polonya), Prof. Dr. Keith S. Reisinger (A.B.D.) ve Prof. Dr. Silvio Tatti (Arjantin) genital siğiller, HPV enfeksiyonu, rahim ağzı kanseri ve korunma yolları konularında görüşlerini aktardılar."* Metinde, rahim ağzı kanserinin ölümcül riskine, "umut verici haberler" ifadesinin kullanımıyla dolaylı olarak dikkat çekilmiştir.

Bültende haber şemasına uygun olarak açılış paragrafından önce bir spot kullanılmıştır. Spotta rahim ağzı kanserinin ölümcül vakalarına dikkati çeken istatistiki bilgi kullanımı ise şu şekilde düzenlenmiştir: "*Dünyada kadınlar arasında en sık görülen 2. kanser türü olan ve her yıl 300.000 kadının hayatını kaybettiği rahim ağzı kanserinden, düzenli doktor kontrolü ve HPV aşısı ile korunmak mümkündür. HPV aşısıyla her yıl yüz binlerce kadının hayatı kurtulabilir."*

Rahim ağzı kanseri riskine dikkat çekilmesi için, hastalığın dünya genelindeki sıralaması, yıl-hasta sayısı ilişkisiyle kullanılmıştır. Dünya genelinde 2'nci kanser türü, sıralamadaki yeri ve önemi işaret etmektedir. Ancak "*en sık"* vurgusu ile hastalığın yaygınlığı ve hasta sayısının yüksekliğine ilişkin algı da pekiştirilmiştir. Risk, stil ve retorik kullanımıyla paragrafın sonunda şu şekilde vurgulanmıştır. "*Her yıl yüzbinlerce kadının hayatı kurtulabilir"* Rahim ağzı kanserinin ölümcül yönü, önlenebileceğine ilişkin mesaj, *"hayatı kurtarılabilir"* ifadesinin kullanımıyla sunulmuştur. "*Hayat kurtarmak"* deyiminin anlatıma kazandırdığı dramatik etki ile hastalığın ölümcül, aşının ise yaşamsal değeri ön plana çıkarılmıştır.

Toplamda 467 kelime kullanılarak hazırlanan basın bülteninin ayrıntılarını içeren gövde metninde ise rahim ağzı kanseri riskinin haberleştirilme sürecinde gereken, bilimsellik ve güvenilirlik kriterleri şu yöntemlerle karşılanmıştır: "Güvenilirlik" başlığında konferansa katılan, tıbbın farklı alanlarında uzman 4 tıp mensubunun görüşleri referans gösterilmiştir. Bültenin içerdiği bilimsel açıklamalar ve veriler medyanın, haberde nesnellik beklentisini karşılayacak şekilde ilk sayfadan itibaren sunulmuştur. Bülten, aşı uygulamasına ikna ederken hedef kitlenin ilgisini çekecek, ölüm oranı, yaş aralığı, kanser önleyici etkileri üzerine de açıklamalar vermiştir.

"Rahim ağzı kanseri riskine koruyucu önlem" işleviyle konumlandırılan HPV aşısının tanıtımında, HPV'nin yol açabileceği hastalıklar uzman görüşüyle aktarılmıştır. HPV'nin yol açtığı diğer hastalıklara ve kanser türlerine yer veren gövde metninde, rahim ağzı kanseri riski istatistik kullanımıyla ön plana çıkarılmıştır.

Bültenin riski haberleştirme bağlamında kullandığı bir diğer yöntem ise, HPV tiplerine ilişkin ilişkin algıyı sınırlayacak seçme bilgilerdir. HPV'nin 100'e yakın tipi içinde kanser öncesi lezyonlara yol açan ve yüksek riskli olarak tanımlanan 16 tipi bulunmaktadır. Gardasil aşı ise 2'si yüksek, 2'si düşük tipli olmak üzere 4 tipe karşı koruyuculuk vaat etmektedir. Bülten genelinde HPV tipi, yalnızca aşının koruyuculuk sağladığı tiplerle (16-18-11-6) sınırlandırılmıştır.

"Onkojenik HPV 16 ve HPV 18'in, rahim ağzı kanserlerinin yaklaşık %70'inden sorumlu olduğunu belirten Majewski, onkojenik HPV'lerin rahim ağzı kanseri dışında, vulvar, vajinal, anal ve penis kanserlerinden de sorumlu olduğunu söyledi." Majewski'nin virgülden sonra başlayan "onkojenik HPV'ler" ifadesi, cümlenin başında verilen 2 tip HPV'ye gönderme yapmakta ve metine, "kanser yapan onkojenik HPV tipleri sadece 16-18'"dir anlamı kazandırılmaktadır.

Bültende risk, onkojenik (kanser sebep olan) grupta yer almayan düşük riskli HPV tipleri üzerinden de dolaylı olarak şu şekilde vurgulanmıştır. *"Ayrıca kansere dönüşme olasılığı az olan genital siğillerin görülme sıklığının dünyada arttığının altını çizen Dr. Majewski, HPV 11 ve HPV 6'nın genital siğillerin %90'ından fazlasının nedeni olduğunu belirtti."* Risk, olasılık kelimesiyle dolaylı olarak aktarılırken kaygı, "dünyada arttığı", "yüzde 90'dan fazlası" gibi genellemeye yönelik, nicelik belirten ifadelerle güçlendirilmiştir.

Bülten kansere yol açan yüksek riskli HPV tiplerini, uzmanın kullandığı tıbbi terminolojiyi tercüme etmeden 'onkojenik' kelimesiyle ifade etmiştir. Metinde kanser öncesi lezyon anlamına gelen prekanseröz terimi dahilinde açılımları verilmeyen, ancak kanser öncesine işaret ettiği vurgulanan CIN 2/3, VIN 2/3 ve VaIN 2/3 kavramları kullanılmıştır. Metnin genelinde kanser, kanser yapan HPV

tipleri ve kanser öncesi lezyonlara işaret eden terimlerle, HPV virüsünün tehlikesine dikkat çekilmiştir. Bültende, stil ve retorik bakımdan, HPV'nin yol açabileceği hastalıklar için tıp literatüründeki terimler değil, halkın anlayabileceği kelimeler kullanılmıştır. Buna göre serviks yerine rahim ağzı, kondilom yerine siğil ifadesi seçilmiştir. Stil ve retorik olarak bu tercih, bireysel algıya konumlanmayı kolaylaştırmak için etkin bir stratejidir.

Aşının güvenilirliğine ilişkin önermeler ise gövde metninin üçüncü, dördüncü, beşinci paragraflarında ard arda kullanılan resmi kurumların isimleriyle sağlanmıştır. Üçüncü paragrafta kullanılan *Bağışıklama Uygulamaları Tavsiye Komitesi (ACIP),* dördüncü paragrafta kullanılan *Amerikan Kadın-Doğumcular Derneği (ACOG),* beşinci paragrafta kullanılan *Jinekolojik Onkologlar Derneği (SGO)* isimleri metin içine dağıtılmıştır. Aşının, onay aldığı resmi kurumların niceliğini vurgulamayı hedefleyen bu yöntemle, güvenliğe ilişkin olumlu algı yaratılmıştır. Aşının Türkiye piyasasına çıkışını duyurmayı hedefleyen bültende "dünyanın önde gelen bilim insanlarının" açıklamalarıyla aşının uluslararası alanda kullanıldığı algısı da oluşturulmuştur. MSD tarafından piyasaya sürülen Gardasil'in basın bülteninin yayın tarihiyle paralel ulusal basında yer alan haber örnekleri ise şu şekildedir.

Haber 1

Sabah Gazetesi Günaydın Eki Sağlık Köşesi/Röportaj
Rahim Ağzı Kanseri Aşısı, İyileştirmiyor Koruyor!

MSD bülteninde 12 Mayıs 2007'de olduğu belirtilen konferansın ardından 16 Mayıs 2007 tarihli Sabah Gazetesi Günaydın Eki Sağlık Köşesinde *'Rahim Ağzı Kanseri Aşısı' İyileştirmiyor Koruyor!*' başlıklı röportaj yayınlanmıştır (Ek-15).[245] Röportaj, MSD'nin basın bültenine kaynak olan tıp doktorlarından Varşova Tıp Fakültesi Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Tanı ve Tedavi Merkezi Başkanı Prof. Dr. Slawomir Majewski ile yapılmıştır. Bülten kapsamında misafir konuşmacı olarak ismi geçen Prof. Dr. Slawomir Majewski'nin röportajda aşıyı geliştiren ekibin içinde yer aldığı belirtilmiştir. Aşının marka ismi ya da üretici ilaç firmasının adı/etkinliği

[245] Sevdican Güneş, Sabah Gazetesi, Günaydın Eki, "Rahim ağzı kanseri aşısı iyileştirmiyor, koruyor", http://arsiv.sabah.com.tr/2007/05/22/gny/haber,CA95FBE144214DDEA0DCFE7FE6465EB4.html, (04.3.2014)

haberde yer almamıştır. Altı sorudan oluşan röportajda riskin haberleştirilme süreci soru-cevap şeklinde yönetilmiştir. Risk, HPV aşısına ilişkin kamuoyu algısında oluşması muhtemel belirsizliğin ve olumsuz algının yönetimi üzerinden haberleştirilmiştir.

Risk, metnin başlığında dolaylı olarak aktarılmıştır. *"Rahim ağzı Kanseri Aşısı İyileştirmiyor, Koruy*or", ifadesiyle kurgulanan başlıkta kanserin iyileştirilmeyen yönüne doğrudan vurgu yapılmış, kanser riskinin yönetilebileceği algısı 'koruyor' ifadesi ile sağlanmıştır.

Rahim ağzı kanseri riskine karşı koruyucu önlem olarak sunulan HPV aşısının önündeki yeni belirsizliklerin giderilmesi röportajın ilk soru-cevabını oluşturmuştur. "*Türkiye'de Kanser Daire Başkanı kızına bu aşıyı yaptırmayacağını söyledi. Sizin kızınız var mı ve bu aşıyı yaptırır mısınız?* " sorusunu Dr. Majeski *"Bu kişisel bir yaklaşım. Ancak benim 12 ve 15 yaşlarında olan iki kızım var ve bu yıl onları rahim ağzı kanserinden korumak için aşı yaptırdım. Koldan yapılan bu aşılar, 0-2 ve 6 ay arayla 3 doz şeklinde gerçekleştiriliyor. Aşı yetişkinlerde ve çocuklarda aynı dozda uygulanıyor."* şeklinde yanıtlamıştır. Soruya verilen yanıtta Dr. Majeski, 9-26 yaş grubuna önerilen HPV aşısını geliştiren ekibin üyesi değil aşının hedef kitlesini oluşturan ebeveynlerin özdeşleşeceği rol model olarak ön plana çıkmıştır. Aşının kullanımını ise aşıyı geliştiren doktor değil aşıyı, kızlarını korumak için uygulayan baba kimliğiyle aktarmıştır.

Riskin haberleştirilmesinde medya, içerik yönetimi için haber kaynağı ile hedef kitle arasında özdeşleştirme stratejisine başvurur. Hedef kitlenin güvenilir bir uzmanla özdeşleştirilmesi ya da uzmanın gündelik hayatındaki rolü ve kararlarıyla rol model ilan edilmesi bu noktada bir yöntemdir. Özdeşleşme ardından sunulan kullanım bilgisi; aşının doğrudan tanıtıldığı izlenimini kırmaya ve yumuşatmaya da yardımcı olmaktadır.

Röportaj kapsamında yer alan, ard arda iki soru ise aşının önleyici rolü ve belirsizlik yönetimine ilişkindir. "*Aşıyı bir kere yapınca hayat boyu koruyor mu?* sorusu şu cümlelerle yanıtlanmıştır: "*Bugün aşıyı 12 yaşındaki çocuğa yaparsanız aşının onu 17 yaşına kadar koruyacağını biliyoruz. Ancak daha uzun süreyi*

kapsayan araştırmalar yok. Bir yıl sonra diğer çalışmaların sonucunda, koruyuculuğunun altı yıl mı, yedi yıl mı, yoksa ömür boyu mu devam ettiğiyle ilgili daha fazla şey söyleyebileceğiz." Aşının koruma süresini ölçen bu soru aynı zamanda koruyucu özelliğini vurgulayan 5 yıllık zaman dilimine de vurgu yapmıştır. Cümle dizilişinde, aşının koruyuculuğuna ilişkin risk, geleceğe ilişkin olumlu kutbu açığa çıkararak haberleştirmiştir. Gelecek olumlu yönüyle vaat edilmiştir. Ardından yöneltilen, *"Sizce ilerleyen yıllarda riskleri ortaya çıkar mı?"* sorusunun yanıtında riskin haberleştirilmesine ilişkin temel yöntem, güvenlik algısıdır. Sorunun yanıtı şu şekildedir: *"Tabii bu yeni bir şey ve her yeni şeyde olduğu gibi bunu bilemeyiz. Ancak aşının gerçekten son derece güvenli olduğuna yönelik kanıtlarımız var. Aşıda hiçbir viral DNA yok; bu durumda hiçbir hastalık yaratılamaz ve tam anlamıyla güvenlidir diyebilirim."* Yeninin geleceğine ilişkin artı ve eksiyi içeren belirsizlik temelde riskin tanımıdır. Ancak söylemde risk kelimesi yeni ve bilinmezlik kavramlarıyla dolaylı olarak aktarılmıştır. Riskin varlığına işaret eden bu yanıt, aşının viral yeni bir hastalığa yol açmayacağını ve bu yönüyle güvenli olduğunu vurgularken, yan etkiler konusunda açıklamada bulunmamıştır.

Her üç yanıtta da, risk algısının oluşturulmasında ancak bağlacının kullanım sıklığı metnin bir diğer özelliğidir. "Lakin, ama, fakat, yalnız" sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan ancak bağlacı[246] olumsuz/belirsizlik etkisi yaratan açıklamaların ardından risk algısını yumuşatmak için kullanılmıştır.

Haber 2

Sabah Gazetesi/Köşe Yazısı
"Bir Kanser'in Aşısı Var... Ama..."- Hıncal Uluç

Gardasil aşının, Türkiye'deki satış ruhsatından yaklaşık dokuz ay sonra HPV aşısı, Sabah Gazetesi Köşe Yazarı Hıncal Uluç'un sayfasında üç ayrı günde köşe yazısı olarak yer almıştır. Cinsel yolla bulaşan bir virüse karşı geliştirilen aşı hakkında risk, toplumsal algının ve kültürel kodların etkisi üzerine kurgulanmıştır. Köşe yazısı, HPV aşısının talep edilmesi ve satışının önünde engel teşkil eden riskleri yönetmek adına da stratejik kelimelerin kullanıldığı bir anlatıma sahiptir.

[246]http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54005a57a71123.05964411 (7.03.2014)

Riskin kültürel kod ve toplumsal algı kullanımıyla haberleştirilmesine örnek olarak verilebilecek bu içerik, Sabah Gazetesi yazarlarından Hıncal Uluç'un *'Bir Kanser'in Aşısı Var... Ama...'* başlığıyla ilk olarak 17 Ekim 2007 tarihinde yayınlanmıştır.(Ek-16) [247] Haber başlığı, aşıyı yeni bir buluş olarak sunmamıştır. Aşı, kullanılagelen, hedef kitlede farkındalığı oluşmuş ve bilinen bir ürün olarak sunulmuştur. Başlık incelendiğinde riskin haberleştirilmesi, kelimelere yapılan gönderme ile sağlanmıştır. Aşı, hastalığa karşı proaktif bir sağlık uygulaması olarak çözüm, kanser ise problem olarak dolayımlanmıştır. Problem-çözüm ilişkisiyle dikkatin çekildiği cümlede çözüme yönelik belirsizlik algısı, bağlaç kullanımı ile sağlanmıştır. İçerik kurgulamasında aşının olumsuz algısına yönelik risk, Türkçe'de a) Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan, b) Uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarayan, c) Beklenmeyen bir sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlayan, d) Bir yargıyı veya bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılan, e) Bazen dikkati çekmek için cümlenin sonuna getirilen bir söz olmak üzere anlatımda beş farklı etki yaratabilen[248] *"Ama"* bağlacının kullanımı ile sağlanmıştır.

Köşe yazısının giriş paragrafı şu cümlelerle kurgulanmıştır: "*Çağımızın en büyük belalarından biri kanser... Bilimin üzerinde en çok araştırma yaptığı hastalık... Kanseri önleyici, ya da tedavi edici ilaçları bulmak için yapılan araştırmalar sayısız. Harcanan para milyarlar ve milyarlarla dolar... Bir umut ışığı"* İlk cümlede; kanser, "İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum, büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse" anlamına gelen "bela" kelimesi üzerinden yapılan benzetmeyle tanımlanmıştır. "Belanın" yakınlığı ve gerçekliği ise yaşadığımız dünyaya ve hayata da dolaylı olarak işaret eden "çağımız" kelimesi ile vurgulanmıştır. Hastalık kelimesi ise bilime gönderme yaparak kurgulanmıştır. Riskin haberleştirilmesine baktığımızda "bela" olarak tanımlanan kanserin insanın çok yakınında, yaşamının içinde bulunduğu hissi okura aktarılmıştır. İlişkilendirmenin ardından giriş cümlesi metnin diğer bölümlerine ima kullanımıyla bağlanmıştır. Aşı, gündelik dile olumlu bir gelişmeyi ima eden "Bir umut ışığı..." ifadesi ile dolayımlanmıştır. Giriş cümlesinde yer alan ve metnin anlamında

[247] Hıncal Uluç, 'Bir Kanser'in Aşısı Var... Ama...', Sabah Gazetesi, http://arsiv.sabah.com.tr/2007/10/17/uluc.html, (1.03.2014)

[248] http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.540058e94fae66.25545568, (07.03.2014)

belirleyici olan iki kelime, umut ve çağ, MSD basın bülteninin de başlığında yer almaktadır. İlaç firmasının sunduğu kaynak metinin, bu noktada köşe yazısı içeriği için de önemli bir dağarcık sağladığı söylenebilir.

Uluç'un hastalığın seyrini ve sonuçlarını paylaştığı, *"Rahim ağzı kanseri, dünyada kadınlar arasında en sık görülen kanser türü... Ölümcül... Kadını en çok öldüren ikinci kanser türü aynı zamanda..."* ifadesi de basın bülteninin spotunda yer alan istatistiki bilgilerin gündelik dile indirgenmesi ile sağlanmıştır (Bkz: Ek-14).

Köşe yazısının içeriğinde virüs, virüsün yol açtığı belirtiler ve hastalıklara ilişkin terminoloji gündelik hayattan örneklerle verilmiştir. HPV'nin tanıtımına ilişkin önermelerde karmaşık enformasyonu indirgeme için genellemeye, gündelik konuşma diline başvurulmuştur. Örneğin virüs tiplerinin sayısı net belirtilirken, yüksek /düşük riskli grubun belirtilmesi yerinde 'çoğu zararsız' ifadesi kullanılmıştır. *"HPV diye bir virüs... 100 çeşidi var. Çoğu zararsız. İnsanın bağışıklık sistemi kısa zamanda hallediyor." "Vücudumuzda zaman zaman görülen siğillerin sebebi bu virüs mesela. 30 kadar çeşidi insanın cinsel bölgelerinde enfeksiyonlara sebep oluyor. Ama vücut işi hallettiği için, çoğu zaman farkına dahi varılmıyor."* Metin içinde genelleme yönteminin yanı sıra ima kullanımına da başvurulmuştur: Tıbbi terminolojiden gündelik dile tercüme edilen bağışıklık sistemi "vücut işi hallettiği için" ifadesiyle ikinci kez basitleştirilerek ve deyim kullanımıyla aktarılmıştır. HPV virüsü, "iş" kelimesi, iyileşmek ise "halletmek" kelimesiyle ilişkilendirilerek gündelik dile indirgenmiştir.

Sağlık risklerinin haberleştirilmesinde, medya kamuyu bilgilendirme işlevini, kaynağın sağladığı istatistiki bilgileri, gündelik dile indirgeyerek gerçekleştirir. Haberde 'araştırılmış ve güvenilir içerik' etkisi de sayılarla sağlanır. "*Rahim ağzı kanserlerinin yüzde 70'i tekrar eden HPV virüsü kaynaklı." "Bu 100 çeşit HPV içinde yüksek riskli olan üç beş türün enfeksiyonları, tekrar halinde rahim ağzı kanserine dönüşebiliyor."* açıklamasında HPV 16 ve HPV 18 olarak belirtilen yüksek riskli HPV tipleri "yüksek riskli olan üç beş tür" şeklinde ifade edilerek algıda basitleştirilmiştir.

Metinde kullanılan sadeleştirme ve gündelik dil, yazarın stilinin ötesinde, "okuyucuya aşının bulunmuş olmasının verdiği rahatlık ve güven" duygusunu aktarmaktadır. Nicelik yönünden az sayıda olanı ifade eden 'üç beş'[249] deyimiyle vurgu, aşının, -Gardasil iki yüksek riskli, iki düşük riskli 4 HPV tipine karşı koruyucu önlem olarak sunulmuştur- etki alanına konuşma dilinin imkânlarından yararlanarak dolaylı olarak vurgu yapmıştır. Hedef kitleyi karar alma aşamasına götürmeye odaklı ikna temelli iletişimde risk, karşıtlıklar üzerine kurgulanabilir. Olumlu-Olumsuz karşıtlığı metinin anlamında belirleyici öğedir.

"Şimdi bu HPV virüsünün sebep olduğu hastalıkları virüsü yok ederek tedavi edecek bir ilaç yok henüz. Ama hastalık oluşmadan önleyecek aşı artık var." "Aşı da her yerde var. Öyle ulaşılmaz pahalı falan da değil... Bizde de var, tabii. O zaman her kadın hemen bu aşıyı yaptırmalı." Aşının buluş yönü ve yeni özelliği metin başlığında değil metin içinde verilmiştir. Aşının ekonomik ve lokasyon olarak erişilebilirliği, takip eden cümlelerde buluşun artı özelliği olarak sunulmuştur. "Bizde de var, tabii" ifadesi ile Türkiye'deki kolay erişilebilirlik vurgulanmıştır.

Riskin haberleştirilmesinde, risk algısını belirleyecek kültürel kod haberin son bölümünde yer almaktadır. Aşının, cinsel yolla bulaşan virüs olması nedeniyle Türkiye koşullarında ilgi görmemesine ilişkin algı, gündelik dile yerleşmiş deyimlerin kullanımı ve okurun özdeşleşmesini sağlayacak örneklerle yönetilmiştir. *"Ama şimdi zurnanın "Zırt" dediği yere geliyoruz.. Dikkat ettiniz mi, buraya kadar okurken. Bu virüs cinsel ilişki ile bulaşıyor. Diyelim siz bir babasınız. 15 yaşındaki lise öğrencisi kızınıza bu aşıyı yaptırır mısınız? Ona bu aşıyı yaptırmanız "Kızım ben senin bu yaşta ilişkiye başlamana izin veriyorum" anlamına gelir mi?"*

Bölüm, okurun farklı rolleri üzerinden empati duygusu oluşturacak şekilde kurgulanmıştır. "*Diyelim kocasınız. 5 yıllık, 10 yıllık karınız bu aşıyı yaptırmak istiyor. Ne düşünürsünüz?. Karınızın sizi aldattığını mı?. Yoksa size güvenmediğini mi?. Zira bu virüsü, ancak bir ilişkiyle alabilir.", "Ya da siz "Hanım aşılan" deseniz, karınız ne düşünür?. "Bu adam beni aldatıyor, ya da bana güvenmiyor ki, aşılanmamı istedi. "Bu tartışmalar bugün dünyanın her yerinde yapılıyor biliyor*

[249]http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54005bbf5fd684.36547674, (07.03.2014).

musunuz? "Ben kızıma yaptırmam" diyen öyle ünlü babalar var ki şaşarsınız, hem de en gelişmiş ülkelerde." Ürün hakkında algının oluşturulmasında, ölüm riskine yapılan vurgu temel rolü üstlenmekle birlikte karşılaştırma, ahlaki değerler ve cinsel ilişki vurgusu da metnin geri kalanında kullanılmıştır.

Haber 3

Sabah Gazetesi-Köşe Yazısı
'Kanser Aşısı Yaptırmak, Yaptırabilmek'- Hıncal Uluç

Hıncal Uluç'un rahim ağzı kanseriyle ilgili ikinci köşe yazısı ilk yazısından dört gün sonra "*Kanser aşısı yaptırmak, yaptırabilmek*" başlığıyla 21 Ekim 2007 tarihinde yayınlanmıştır. (Ek-17) [250] Başlıkta risk, bir işte yeterlilik anlamını cümleye katan birleşik eylem kullanımıyla, cümlede vurgulanmıştır. Yaptırmak, yaptırabilmek fiilindeki vurgu; aşıyı yaptırmaya engel olan zorluklara gönderme yapmaktadır. "Yaptırabilmek" aynı zaman "cesaret ve korunma bilincinin eksikliğine de dolaylı bir eleştiri niteliğindedir.

Köşe yazısının açılışı takip eden iki paragrafın girişinde de uyarı anlamına gelen, her şeyden önce, en önemlisi anlamını veren "bir defa" zarfı kullanılmıştır. Bu uyarı, HPV aşısına karşı, aşıya algıyı değiştirecek, tehlikeli olduğu imasında bulunan bir görüşe açıklama olarak getirilmiştir. *"Bir defa hemen bir yanlış bilginin önüne geçelim. Ayşe Banu Adanalı, "Rahim ağzı kanseri aşısı, 9-26 yaş arasındaki kadınlara uygulanabiliyor ve muhtemelen ilişkiye girmemiş olanlarda faydalı olabiliyor. Bunun dışında kalan kadınlarda vücuduna fazladan virüs almak dışında faydası yok" diyor."*

HPV Aşısının özelliği, yararı, etki alanı ve risk gurubu, metin içinde, hedef kitlenin kaygısını temsil eden bir kişisel görüşe cevap olarak aktarılmıştır. Riskin haberleştirmesi bağlamında aşıya ilişkin görüş önyargı niteliğinde sunulmuştur. İspat - bilimsel bilgi ikinci paragrafın temasını oluşturmaktadır. Olumsuz yargı ve ispat kurgusu üzerinden bilgilendirilme sağlanmıştır. "*Bir defa bu aşı, sanıldığı, ölü, baygın, gücü azaltılmış virüs falan değil. Canlı değil. Tamamen kimyasal bir madde. İlaç gibi..."*

[250] Hıncal Uluç, "Kanser Aşısı Yaptırmak, Yaptırabilmek", http://arsiv.sabah.com.tr/2007/10/21/uluc.html , (4.03.2014)

Riskin haberleştirilmesi bağlamında bir diğer strateji, tekrardır. Kanıt niteliğindeki bilimsel bilgi ve istatistik bir önceki yazıdan alınarak yeniden sunulmuştur. *"Rahim ağzı kanserlerinin yüzde 70'i, HPV adlı, yüz çeşidi olan bir virüsün tehlikeli dört-beş beş çeşidinden birinin vücutta enfeksiyon, yani iltihap yapması ve bu enfeksiyonun tekrarlaması sonucu kansere dönüşmesiyle oluşuyor.* Gündelik dilin yetenekleri ve genellemeler, ilk yazıdan dört gün sonra yayınlanmış olan ikinci yazıda da kullanılmıştır. *"Ne adam karısını aldatıyor, ne kadın kocasını. Ama erken alınan virüs, kadını hasta ediyor. Ne hastası hem de. Dünyada 2 saniyede bir kadın öldüren, Allah'ın belası rahim ağzı kanseri. Ne olacak şimdi?."* cümlesinde rahim ağzı kanserini bela ile ilişkilendiren anlatıma ikinci kez yayınlanan yazıda da başvurulmuştur.

Yüksek riskli HPV tipinin tanımlanmasında ise risk kelimesi yerine tehlike kelimesine vurgu yapılmıştır. 17 Ekim 2008 tarihli yazıda "üç beş" şeklinde vurgulanan riskli tipler kullanımı, bu yayında da gündelik dilin olanaklarına başvurularak "dört-beş çeşidinden biri" şeklinde bir genellemeyle kullanılmıştır.

Risk haberleştirmesinde, gelecek zaman ve geçmiş zaman vurgusu da başvurulan bir stratejidir. Riskin haberleştirilmesinde önermeleri planlama, uyarı ve önlem gelecek zamana odaklı kullanılabilir. "*Bu virüs cinsel ilişki ile yayıldığından, ilişkiye girmemiş kadında zaten yok. Yani faydası ilişkiye girmemiş olanlarda değil, tam tersi, girenler ve girecek olanlarda."*

"*Bu virüs 15 yıl yaşayabiliyor, kendini belli etmeden. Öyle türleri varmış..."* cümlesinde olduğu gibi okuru geçmiş zaman ya da geçmişe dönük sorgulamalarla bugün harekete geçirmeyi sağlayacak söylemler de metinde riskin haberleştirilmesine yardımcı bir yöntemdir.

Algıda canlandırma denilebilecek yöntemle, bireyin yakın çevresi ile ilişkilerine yönelik kurulan senaryolarla ihtimallerin artırılması da riskin haberleştirilmesine doğrudan katkıda bulunabilir: *"Bugün ülkemizde evlilik öncesi ilişkiler, kızlarımızda çok düşük. Küçük yerlerde nerdeyse yok. Tamam. Peki ama erkekler öyle mi? Gerdeğe bakir giren erkek kaldı mı? Peki, 18 yaşında kız evlendi.*

Kocası onun ilk. Oysa o kocasının ilki değil. Yani kocası virüsü önceden almış olabilir." Kültürel yapıya ilişkin kodların kullanımıyla geliştirilen yukarıdaki senaryolar bir ihtimal dizisidir. HPV'nin bulaşma ve bulaştırılmasına ilişkin belirsizliğin resmi, virüsün erkeklerden bulaşan bir hastalık olduğunu/olabileceğini, kadınların bu riskle karşı karşıya olduklarını kültürel çerçevede kadın-erkek ilişkileri üzerinden anlatımla aktarılmıştır.

Verilen örnek ve paylaşılan istatistiklerin doğruluğu için başvurulan yine bir uzman görüşüdür. Metin içeriğinde görüşüne başvurulan doktorun güvenilirliği; görüşüne başvurulan kişinin; "uluslararası alanda mesleğini yapan tıp mensubu" olmakla birlikte, "gazetecinin yakın dostu" şeklinde 2 ayrı profil tanımlamasıyla sağlanmıştır. Metnin genel teması olan, "kanser aşısı önleyici gücü yüksek ve güvenilir bir uygulamadır" mesajına netlik kazandıran, doktorun gazeteciye gönderdiği şu mesajda kullanılan "resmen" ifadesidir.

Koşul belirten cümleler de riskin haberleştirilmesinde etkin bir yöntem olarak dikkati çeker. Böylelikle, geleceğe ilişkin ihtimaller dizisinin gerçekleştirilmesi dolaylı bir neden-sonuç ilişkisi içinde hedef kitleye aktarılır: *"Kansere aşı bulundu resmen. Biz Almanya'daki 9-26 yaş arasındaki bütün kız ve kadınlara öneriyoruz. Üstelik parasını da sigortalar ödüyor. Çünkü sigorta biliyor ki, kadın hastalığa yakalanırsa, en az 100 mislini ödeyecek"*

Haber 4

Sabah Gazetesi-Köşe Yazısı
Bilim kanserin hakkından gelmeye başladı..."- Hıncal Uluç

Metin, aşının faydasına ve koruyuculuğuna ilişkin algı üzerine kanaati değiştirmeye odaklanarak başlamıştır. Metinde gazetecinin 'yakın, yurt dışında yaşayan doktor dostu' ve rahim ağzı kanserine genetik faktörler nedeniyle yakalandığını belirten bir hemşire kaynak kişi olarak kullanılmıştır.

Hıncal Uluç'un Sabah Gazetesinde Rahim Ağzı Kanserine ilişkin üçüncü köşe yazısı ikinci yayınından 4 gün sonra 24 Ekim 2007'de *"Bilim kanserin*

hakkından gelmeye başladı..." başlığıyla yayınlanmıştır. (Ek-18)[251] Yazının başlığı ilk yazıya kıyasla net sonuç değil, devam eden süreç algısı yaratmaktadır. Yazının mesajını güçlendirmek için kaynak kişi ve önceki iki yazıya atıfta bulunulmuştur. Üçüncü yazıda önceki yazılara referans, yorum-görüş bildiren 'okur mektupları" ile sağlanmıştır.

Referans gösterilen ve yazının girişini oluşturan okur mesajının ardından, okurun kimliği, uzmanlığı, nüfuzu köşede detaylı olarak belirtilmiştir. "*Hıncal Bey 'Bir kanser aşısı var, ama.' başlıklı yazınızı okudum. Dünyanın birçok yerinde ve ülkemizde topluma kanser konusunda çoğu zaman olumsuz mesajların verildiği bir zaman diliminde vermiş olduğunuz pozitif mesaj için size teşekkür etmeliyim" diye başlıyor, Prof. Tezer Kutluk'un mektubu. Prof. Kutluk, Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Genel Başkanı. Yani kanserin bu ülkedeki 1 numaralı adamı."*

Riskin haberleştirilmesinde uzman kullanımı, gazeteci ve uzman kaynak kişi iletişimi, hedef kitlenin ilgisi ve güveni için temel stratejilerden biridir. Haber içeriğinde rahim ağzı kanseri aşısı, kanseri önleme/kanserden korunma çalışmalarında bir adım olarak verilmiştir. Geçmiş yazıdaki "umut ışığı" mesajı, okur mektubu beğenisi olarak tekrar vurgulanmıştır.

Tekrarın, algıda yaratacağı etki ve kaynak kişinin güvenilirliği bu içerikte de kullanılmıştır. Yazı içeriğinde ikinci referans kaynak da önceki yazılarda olduğu gibi yine bir tıp mensubudur. Okur mektubu olarak paylaşılan bilgide, 17 Ekim 2007 tarihli yazıya ilişkin görüşlerini bildiren Dr. Gökhan Sami Kılıç hakkında tanıtıcı bilgi, yazı içeriğinde şu şekilde aktarılmıştır. *"Teksas Üniversitesi öğretim üyesi. Md. Anderson Kanser Merkezi Jinekolojik Kanser Bölümü sözcüsü. Rahim ağzı kanserini yapan virüs ve aşısı konusunda araştırmalar yapmış. Türkiye'de Hacettepe, Cerrahpaşa ve Zeynep Kamil'de seminerler vermiş. O da çok önemli bir uluslararası uzman."*

Rahim ağzı kanseri aşısını, kanserin önlenmesine ilişkin bilimsel çalışmalar çerçevesinde, uzman görüşüne dayandırarak veren içerikte, *"Dünya üzerinde 2*

[251]Hıncal Uluç, "Bilim Kanserin Hakkından Gelmeye Başladı", Sabah Gazetesi, http://arsiv.sabah.com.tr/2007/10/24/uluc.html, (4.03.2014)

dakikada bir kadın öldüren rahim ağzı kanserini yok etmede bilim çok önemli yollar aldı.“ cümlesi ile aşıyı üreten ve pazarlayan firma dolaylı olarak bilim kelimesi başlığı altında aktarılmıştır. Metin kapanışı, hedef kitle bilgilendirmesinden öte, aşı pazarlamasındaki temel aktörlere vurgu yapmıştır: *“Dünya üzerinde 2 dakikada bir kadın öldüren rahim ağzı kanserini yok etmede bilim çok önemli yollar aldı. Ötesi Sağlık Bakanlığımıza düşüyor. Ve de onu sıkıştıracak, başta üniversiteler ve kadın dernekleri, sivil toplum örgütlerimize.”*

Sabah Gazetesinde aynı yazar tarafından yedi gün içinde üç başlıkla hazırlanan haber, risk haberleştirilmesinde kanaat önderi kullanımının bir örneğidir. Bununla birlikte riskin haberleştirilmesinde ilgi uyandıracak kelime seçimi ve tekrarının etkisi, Hıncal Uluç'un aynı hafta içinde yayınlanan üç haberinde de gözlenmiştir.

Son iki haber başlığında vurgu yapılan; vücudun çeşitli bölgelerinde meydana gelebilecek 100'den fazla hastalık grubunun genel adı olan 'kanser' kelimesi[252] haberin cazibesini artıracak bir strateji olarak seçilmiştir. Haber başlığının uyandırdığı etki, kanserin tek bir hastalık olduğu ve bulunan aşının bu tek hastalığa çözüm ürettiği yolundadır. Bu başlık çerçevesinde, riskin haberleştirilmesi kapsamında, medyanın okurun ilgisini cezbedecek, genelleştirmeleri bir yöntem olarak kullandığı söylenebilir.

Haber 5

Zaman Gazetesi - Rahim Ağzı Kanseri Aşısı Tartışılıyor

2007 yılının Ekim ayı içinde HPV aşısının rahim ağzı kanseri riski ve aşının risklerini ele alan bir diğer haber Zaman Gazetesi'nde 14 Ekim 2007 tarihinde yayınlanmıştır. (Ek-19)[253] Haberin kaynağı Anadolu Ajansı'dır. *“Rahim ağzı Kanseri Aşısı Tartışılıyor”* başlıklı haberde risk vurgusu bir konunun olumlu-olumsuz yönlerine ilişkin değerlendirmelerin devam ettiğini dolaylı olarak

[252] Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, "Kanser nedir?", http://kanser.gov.tr/kanser/kanser-nedir/4-kanser-nedir.html, (4.03.2014)
[253] "Rahim ağzı Kanseri Aşısı Tartışılıyor", Zaman Gazetesi, http://www.zaman.com.tr/gundem_rahim-agzi-kanseri-asisi-tartisiliyor_600603.html, (4.03.2014)

vurgulanmıştır. Haber, Risk Toplumunun üç bileşenini; bilim-teknik, uzmanlık, iktidar ve karar alma mekanizmalarını içeren bir kurguya sahiptir. Üç faktör, başlıkta yer alan "tartışma" eyleminin tarafları olarak sunulmuştur. İki uzmanın görüşlerinin aktarıldığı haberde risk kelimesi bir kez kullanılmıştır. Aşının yaygınlaştırılma politikası ve gerekliliği üzerine de vurgu yapılan haberde, kaynak kişi olarak Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Başkanı Prof. Dr. Tezer Kutluk, MSD Haber bülteninde de kaynak kişi olarak kullanılan Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Başkanı Prof. Dr. Bülent Tıraş'ın değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Başkanı Prof. Dr. Tezer Kutluk, MSD haber bülteninde yer alan (bkz. Ek-14), *"HPV 16 ve 18 dünya üzerindeki rahim ağzı kanserlerinin yüzde 70'inden fazlasına neden olurken, HPV 6 ve 11 ise dünya üzerindeki genital siğillerin yüzde 90'ından fazlasından sorumlu tutuluyor"* istatistiklerin altını çizmiştir.

Haberde riskin en önemli özelliği olan gelecek senaryosu göze çarpar. Örnek1:*"Rahim ağzı kanseri, virüs yoluyla bulaşan bir hastalığın sonucunda kanserleşmeye yol açıyor ve en az 10-15 sene sonra ortaya çıkıyor.",* Örnek 2: "*Şu anda 9-11 yaş grubundaki tüm kız çocuklarını aşılarsak, bundan 15-20 yıl sonra rahim ağzı kanseri hastalarını ciddi oranlarda azaltmış oluruz. Bu, uzun vadeli ve ciddi bir projedir.*"

Muhafazakâr duruşuyla ön plana çıkan Zaman Gazetesi'nde, HPV'nin nedenleri ve vücuttaki seyri ve/veya etkisi, "yalnızca cinsel yolla bulaşan hastalık" algısını yumuşatacak kapsamlı bir açıklamayla verilmiştir: "Kutluk, rahim ağzı kanserine neden olan virüslerin genellikle cinsel ya da çok yakın tensel temas ile bulaştığını ifade ederek, *"Kolaylaştırıcı faktörler olarak bölgenin nemliliği ve dokuda harabiyet sayılabilir. Ayrıca, gebelik, AIDS, kortizon tedavisi gibi kişinin bağışıklık sisteminin çok iyi çalışmadığı durumlarda hastalık hızla ve çok yaygın olarak seyredebiliyor"* diye konuştu. Bu, AIDS hastalarının, kortizon tedavisi görenlerin, bağışıklık sistemi sorunları yaşayanların ve gebelerin ya da gebe kalmayı planlayanların da dikkatini aşıya yöneltecek, ikna edici bir açıklama olarak risk haberleştirmesine somut bir örnektir.

Haber, aşının talebi ve yaygınlaştırılması yönündeki en büyük risk olan ekonomik maliyete de vurgu yapmıştır. Bu riske karşı, metin içinde aşının erişilebilirliğinin yakın zamanda mümkün olma ihtimali de vurgulanmıştır. Haberin son bölümünün ara başlığında "Sağlık Bakanlığı" ifadesiyle kullanılmıştır.

MSD'nin aşısı Gardasil'e ilişkin Ekim ayını kapsayan dört haber de temelde, kullanımı hakkında çeşitli tartışmaların yaşandığı HPV aşısının, olumsuz algısına karşı bir stratejik iletişim yönetimi sürecidir.

Haber 6

Milliyet Cadde-Rahim Ağzı Kanseri Aşısında Ölüm Şüphesi

Türkiye piyasasında ikinci aşının onay bekleme süreci ve çıkışı, rahim ağzı kanseri aşısına ilişkin haberlerin de yönünü değiştirmiştir. GSK'nın Cervarix aşısının Türkiye'de ruhsatlandırılma tarihinden birkaç gün önce yayınlanan haberlerden biri, aşının dünya ilaç piyasasındaki tek rakibi Gardasil'e ilişkilidir. 26.Ocak 2008 tarihinde Milliyet Cadde ekinde yayınlanan haberin başlığı *"Rahim ağzı kanseri aşısında ölüm şüphesi"* olarak verilmiştir. (Ek-20) [254] Haberin başlık ve spot haricinde ana metininde 184 kelime kullanılmıştır. Haber spotu: *"Avrupa'da 'Gardasil' adlı aşıyı yaptıran iki kadın aniden öldü. Aşı, Türkiye'de de kullanılıyor."* şeklinde yer almıştır. Haberde Avrupa İlaç Kurumu (EMEA) kaynak gösterilmiş; ölüm olaylarının Gardasil aşısının güvenlik denetimi sırasında rapor edildiği belirtilmiştir. Haber içinde aşıya yönelik tehlike algısı ölüm olayının vurgulanması ile sağlanmıştır. Ölüme ilişkin ani ve beklenmedik ifadesinin tırnak içinde vurgusu yapılmıştır. Risk kelimesinin bir kez kullanıldığı haberde risk algısı olumlu-olumsuz eylemlerin birlikte kullanılmasıyla sağlanmıştır: "EMEA, ölümlerle Gardasil kullanımı arasında bağlantı tespit edilmediğini ancak Gardasil'in güvenli olup olmadığını yakından incelemeye devam edeceklerini bildirdi." Haberde Gardasil'in takip altına alındığı ve şüpheli olduğu izlenimi "yakından inceleme" ifadesinin kullanımı ile sağlanmıştır. Risk kelimesi kurumun açıklamasından yapılan alıntıda

[254] "Rahim ağzı kanseri aşısında ölüm şüphesi", Milliyet Gazetesi, http://www.milliyet.com.tr/rahimagzi-kanseri-asisinda-olum-suphesi/yasam/haberdetayarsiv/26.01.2008/236019/default.htm, (4.03.2014)

verilmiştir. Riske ilişkin farkındalığın sağlanması ve riskin varlığında şüpheye yer bırakmamak için resmi kurumun açıklaması kullanılmıştır.

Piyasaya sürülen ikinci aşıdan sonra iki yıl içinde, Gardasil üretici firması MSD, habere dönüşecek içerik politikasını hedef kitle kapsamını genişleterek farklı biçimde kurgulamıştır. İçerik kurgulamasında riskin temel ikna öğesi olarak kullanımı devam etmiştir. Aşının Türkiye piyasasına çıkışında haberlerini; kadın-ölüm riski, kadın-kanser riski üzerinden kurgulayan MSD, risk grubuna bu kez erkekleri dahil etmiştir.

Gardasil hakkında ayrıntılı bilgilerin yer aldığı, MSD tarafından yönlendirilen gardasil.com internet sitesinin açılış sayfasında aşının koruyuculuğu ve virüsün risk grubu, pembe resimle temsil edilmiştir. Kız ve erkek çocuğunun portre resimleri mavi ve pembeden oluşan bir çemberin içinde yayınlanmıştır. Üst başlık "*Söz konusu Gardasil olunca kızlar yalnızca hikâyenin yarısıdır"* cümlesiyle kurgulanmıştır. Sloganın hemen altında yer alan *"HPV ile ilişkili hastalıkların bazılarından hem oğlunuzu hem de kızınızı korumaya yardım eder."* ifadesi bulunmaktadır. Resmin altında ise *"CDC (Centeral Disease Control and Prevention), 9-12 yaş aralığındaki erkek ve kız çocukları için Gardasil'le rutin aşılamayı öneriyor"* cümlesi yer almaktadır. Haberde yardımcı araç olarak kullanılan internet sitesinin açılış sayfasındaki mesajın geneline bakıldığında; sloganda "hikaye" mecazı Gardasil'le başlayan yeni döneme işaret etmektedir. Gardasil, koruyucu bir önlem olarak "anlatılacak bir hikaye yazmıştır" anlamı dolaylı olarak aktarılmaktadır. Slogandan sonra aktarılan açıklayıcı mesajda ise HPV'ye ilişkin risk algısı "hastalıklardan bazıları" ifadesi ile dolaylı olarak sunulmuştur. Aşının yaptırılmasına yönelik ikna ise, "çocuklarınızı korumak" ifadesi ile sağlanmıştır. Mesajlarda, tedavide devamlılığın önemi ve aşının koruyuculuğunun süresi ise " rutin" kelimesi ile karşılanmıştır.

Risk grubunu kadın merkezli olmaktan çıkararak yaş grubu ve cinsiyet kriterleriyle genişleten bu iletişim stratejisinde risk algısı oluşturulacak hedef kitle ise ebeveynler olarak belirlenmiştir. Sitede yer alan *"HPV ve Çocuğunuz"*[255] başlıklı

[255] HPV and Your Child, "What is HPV", http://www.gardasil.com/hpv-and-your-child/what-is-hpv/, (5.04.2014)

menünün açılış sayfasında ailelere ilk mesaj, açıklamanın spotu olarak şu şekilde yer almıştır: "*Kısa adı HPV olan Human Papilloma Virüs, hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığınız ancak bilmeniz gereken bir virüstür."* Bu açıklama, virüsün tehlikelerine dolaylı olarak dikkati çeker. Hedef kitlenin dağarcığındaki mevcut bilgi hakkında şüphe yaratmak, kurgulanan mesajın temel hedefidir. Virüs, önlem için bilmeyi ve tanımayı gerektiren bir risktir. Riskin haberleştirilmesinde ise hedef kitlenin bilgisine, bilgisinin yeterliliğine dayalı şüphe yaratmak bir halkla ilişkiler tekniği olarak kullanılmaktadır.

Hedef kitleyi ikna cümlesi haberin ilk paragrafında soru-cevap şeklinde kurgulanmış, virüs aşısının çocuklarına dikkat eden her ebeveynin sorumlulukları kapsamında olması gerektiği vurgusu yapılmıştır. "*Bir ebevevn olarak biliyorsunuz ki hiçbir şey çocuğunuzun güvenliğinden kızınızı ya da oğlunuzu tehlikelerden veya hastalıklardan korumaktan daha önemli değildir. Çocuğunuzun sağlıklı beslediğinden eminsiniz. Kızınızı ya da oğlunuzu spor yaralanmalarından koruyacak doğru önlemleri alıyorsunuz. Düzenli check-up için doktora götürüyorsunuz. Peki, HPV'nin yol açabileceği bazı hastalıklardan korunmaya ne yardımcı olabilir?"*

MSD Türkiye kurumsal internet sitesinde, Gardasil ile ilgili herhangi bir bülten yer almamaktadır. Ancak haber arşivi bölümünde, kapsadıkları risk grubuna ilişkin ulusal basında çıkan iki habere yer verilmiştir. Gardasil aşıya özel kurumsal internet sitesi, riskin haberleştirilmesinde halkla ilişkilerin medya ve kamuoyuna yardımcı kaynak olarak sunduğu stratejik bir araç olarak tanımlanabilir.

Haber 7

Habertürk Gazetesi - Rahim Ağzı Kanseri Erkek İçin de Tehlikeli

Gardasil'in erkek çocuklarına uygulanabilirliğine ilişkin MSD'nin tr uzantılı kurumsal internet sitesinde herhangi bir basın bülteni yer almamaktadır. Ancak, kurumsal internet sitesi haber arşivi bölümünde kurumun kaynak olduğunu gösteren, ulusal basında yer almış haberler bulunmaktadır.

Bu haberlerden biri Habertürk Gazetesi'nde 20 Haziran 2009 tarihinde yayınlanan ve MSD'nin haberler arşivine aynı tarihle kaydedilen haber başlığı *"Rahim Ağzı Kanseri Erkek İçin de Tehlikeli Başlığıyla*" verilmiştir." (Ek-21) [256] Riski haberleştirmek adına uç bir örnek olarak bu haberin başlığında kadın anatomisine özgü bir hastalık erkek cinsiyle ilişkilendirilmiştir. Kansere yol açtığı belirtilen faktör, virüstür. Ancak haber başlığı virüse vurgu yapmak yerine risk algısını güçlendirmek için kanser kelimesini kullanmıştır. Risk grubunu erkeği de kapsayarak kullanan haber, kutu mantığıyla, hastalığın önlenmesi ve aşının gerekliliklerini ön plana çıkaracak uyarı başlıkları şeklinde kurgulanmıştır. Risk açıklamalarında, biri özel hastane bir diğeri üniversite hastanesi olmak üzere iki tıp doktorunun açıklamaları referans olarak kullanılmış, istatistikler WHO'nun (Dünya Sağlık Örgütü) verilerine dayandırılmıştır. Riskin haberleştirilmesini erkek hedef kitle üzerinden yapan haberin sağ tarafında yer alan iki kutunun başlık mesajı şu şekildedir: a) Prezervatif Koruyamıyor b) Rahim ağzı Kanseri Aşısı Erkeğe de Yarıyor.

"*Prezervatif Koruyamıyor"* başlıklı haberde risk kelimesi dolaylı ve doğrudan kullanılarak haberleştirilmiştir. Virüse ve yol açabileceği hastalıklara neden olabilecek ifadelerle, bulaşmaya neden olabilecek riskli davranışların açıklanması da bu çerçeve içinde dolaylı olarak aktarılmıştır. Risk grubunun geniş kapsamına dikkati çeken haberde, etki yaratmak için genellemelere başvurulmuştur: "Uzmanlar, cinsel hayatı olan herkesin risk altında olduğunu söylüyorlar." Genellemenin hakim olduğu, riskin uyarı şeklinde haberleştirildiği bir diğer metinde sayfanın sağ alt kısmında yer alan "Cinsel Yaşamınız Bitebilir" başlıklı içeriktir.

Haberin bir başka özelliği ise tutarsız genellemelerle yaratılan belirsizlik hissi ve bu yöntemle kapsamı genişleyen risk grubudur. Haberin ilk cümlesi *"Kişi cinsel birleşme yaşamasa bile bu virüsün cinsel temasla vücuda girip kanser meydana getirme riski var olabiliyor."* Haberin üçüncü cümlesinde ise *"Hiç cinsel ilişki ve cinsel temas yaşamamış birinin bu virüsü taşıma ihtimali bulunmuyor"* Bu açıklamalarla, haberin risk grubu cinsel ilişki yaşayanlar ya da yaşamayanlar ancak temasta bulunanları kapsayarak, genelleme yoluyla genişletilmiştir. Açıklamalar

[256] "Rahim ağzı Kanseri Erkek İçin de Tehlikeli", Haber Türk Gazetesi, 20.06.2009, http://www.msd.com.tr/PublishingImages/pr91.pdf, (5.03.2014)

arasındaki tutarsızlık, algıda hastalık riskine ilişkin kaygıyı canlı tutan bir strateji olarak dikkati çekmektedir. Risk gruplarının ciddiyetini durum kategorilerine göre sınıflandıran haberde, *"Çok eşli kişiler için risk daha fazla"* ifadesi kullanılmıştır. Haberin toplamda yarattığı risk grubu algısı şu şekilde dolayımlanmıştır: a) "Cinsel ilişkiye girenler risk altındadır. b) Çok eşli kişiler risk grubundadır. c) Hiç cinsel ilişkiye girmeyenler de temas yoluyla risk almış olabilirler".

İçerik genel olarak özel hedef kitlelere yönelik başlıklarla okurda "Ben de HPV için risk grubunda olabilirim, risk altındayım" kaygısını yaratmaktadır.

"*Rahim ağzı Kanseri Aşısı Erkeğe de Yarıyor*" başlığıyla kutulaştırılmış ikinci haberde ise ilk cümle: *"Rahim ağzı kanseri erkeklerde penis kanserine neden olabiliyor"* şeklinde aktarılmıştır. Mesaj, virüsün etkilerine değil "bir kanserin diğer başka bir kansere neden olabileceği" ihtimaliyle okurun dikkatini çekmek üzere kurgulamıştır. Kaynak kişi olan doktorun açıklamasında ise kansere neden olanın virüs olduğu ve penis kanserinin seyrek de olsa görülebileceği ifade edilmiştir. Bu nokta haberleştirilme süresince, ilginin sağlanabilmesi için ihtimal içeren bilginin bir başka ifadeyle riskin çarpıtılması ve deforme edilmesinin bir strateji olduğu söylenebilir. Kaynak kişi olan tıp mensubunun "*Bu virüs seyrek de olsa penis kanserine yol açabilir, aşıyla penis kanserine yakalanma riski ortadan kalkıyor"* cümlesi ile aşının önleyici rolüne vurgu, mesleki olarak otoritesi bulunan bir figür tarafından aktarılmıştır. Riskin haberleştirilmesinde, riskin ortadan kalkacağı net bir söylemle okura aktarılmıştır.

Üçüncü kutu ise "*Kansere Koruma Sağlayan Tek Aşı"* başlığıyla haberleştirilmiştir. Haberin yayınlandığı tarihte GSK'nın HPV Aşısı Cervarix'in de ruhsatlı satışı Türkiye'de yapılmaktadır. Gardasil ilk olmasına rağmen haberin yayın tarihi itibarıyla tek aşı değildir. Ancak başlık aşının piyasada tek olduğu üzerine kurgulanmıştır. Buna yardımcı olan üst üste konumlandırılmış üç haber başlığının yukarıdan aşağı dizilimiyle, risk algısına ilişkin genel bir anlam yaratılmıştır: "*Virüsün yol açabileceği hastalıklardan koruyan aşı*", "*Erkeklere de Yarayan Aşı*" başlıkları dolaylı olarak "Virüsün yol açabileceği hastalıklardan erkekleri de koruyabilen tek aşı" mesajını okura verir. Toplam mesajın işaret ettiği marka, haberde dolaylı tanımı yapılan aşı ise Gardasil'dir.

Hedef kitleye "yanlış yapıyor" duygusunu hissettirmek de riskin haberleştirilme sürecinde bir yöntemdir. Hastalığın risk grubu dahilinde yer alan çocukları aşılanması için ikna edilecek hedef kitle, alım gücünü ve çocuğun velayetini elinde bulunduran ebeveynlerdir. "Haberin sol sayfasında yer alan "*Çocukları aşılatmamak hataların en büyüğü*" başlığı bu noktada dikkat çekicidir. Aşı olmamanın tolere edilemeyeceğine dikkati çeken ifadede "hataların en büyüğü" şeklindeki vurgu, hedef kitleye yönelik provakatif bir uyarıdır. Riskin haberleştirilmesinde bir strateji olan "uyarı" dilinde, karar almayı hızlandıracak ve netleştirecek kaygı için agresif söylem bir yöntem olarak kullanılmaktadır.

Risk, potansiyel hedef kitleyi harekete geçirmek için de araç olarak kullanılabilir. Sayfanın sol alt bölümünde yer *"Hamileler de bebekler de risk altında"* başlıklı haberde gebelik sırasında virüsün bebek için tehlike yarattığı belirtilmiştir. Hamileler ile dolaylı olarak kadın cinsine vurgu yapılırken, bebekler ile kız ve erkek çocuklarına gönderme yapmaktadır. Bu haberde risk; aşının risk grubuna hamile kalmayı planlayan ya da yeni gebeliğine hazırlanmayı planlayanları da aşı olmaya ikna eden unsur olarak kullanılmıştır.

Haber 8

Günaydın Gazetesi - Yazı Dizisi
"Günaydın Sordu, Teksen Çamlıbel Anlattı"-"Prezervatif Erkekleri Korumuyor"

MSD'nin tr uzantılı kurumsal internet sitesinin haberler bölümünde HPV aşısını, cinsiyet temasıyla ele alan bir diğer yayın, Günaydın Gazetesi Sağlık Köşesinde, 14 Temmuz 2009 tarihinde yayınlanmıştır. (Ek-22) [257] İçerik, Esra Tüzün'ün "*Günaydın Sordu, Teksen Çamlıbel Anlattı"* başlıklı yazı dizisinin 2'nci bölümüdür. Haberin, kaynak kişisi ise kadın-doğum alanında tanınmış bir isim olan Prof. Dr. Teksen Çamlıbel'dir. Röportaj şeklinde kurgulanan içeriğin uzman kaynak kişisi değişmekle birlikte öne çıkarılan mesajlar, 20.06.2009 tarihinde Habertürk Gazetesinde yayınlanan başlıklarla benzerlik taşımaktadır.

[257] "Prezervatif Erkekleri HPV'den Korumuyor", Günaydın Gazetesi, 14 Temmuz 2009, http://www.msd.com.tr/PublishingImages/pr92.pdf, (04.03.2014).

"Prezervatif Erkekleri Korumuyor" mesajının manşete taşındığı haberde "*Erkeklerden Kadınlara Bulaşan Kanser"* ifadesi sayfa tasarımında ön plana çıkarılmıştır. Haber spotu *"Erkeklerin Human Papilloma Virüsünden korunma yollarıyla ilgili konuşan Prof. Dr. Teksen Çamlıbel, "Bir erkeğin HPV'den korunması prezervatifle olmaz! Cinsel ilişki sırasında virüs transfer olur. diyor"* şeklinde kurgulanmıştır. Bulaşma kelimesi, "transfer olmak" şeklinde dolayımlanmıştır. Spot, erkekleri virüsten korumayan yönteme dikkati çekerken dolaylı olarak koruyucunun aşı olduğunu belirtmiştir. "Nasıl olur?" sorusunu okuyucuya sorduran bu ifadede haber sorunun yanıtını, spotla aynı sütunda yer alan ilk ara başlıkta, büyük harflerle şu şekilde vermiştir: *"Aşıyla koruma sağlanır"*. Okuru, soru sormaya ve haber için yanıt aramaya yönelten ifadelerin kullanılması, ikna mekanizmasıyla kurgulanan riskin haberleştirilmesinde bir yöntemdir.

Haber 9

Hürriyet Gazetesi -"Haydi Erkek Çocukları! Rahim ağzı kanseri aşısına"

MSD'nin HPV aşısını koruyucu önlem olarak sunduğu erkek hedef kitle merkezli bir diğer haber aynı yılın sonunda, 19 Aralık 2009 yılında, Hürriyet Gazetesinde yer almıştır.(Ek-23)[258] Haberde kaynak kişi olarak üniversite araştırma hastanesinde doktor ve akademisyen kimliği olan bir isim kullanılmıştır. Haber *"Haydi Erkek Çocukları! Rahim ağzı kanseri aşısına"* başlığıyla verilmiştir. Başlık mesajında, aşı adı, kadın anatomisiyle ilişkili rahim ağzı kanseri ifadesi kullanılarak yapılmıştır. Haberde MSD firmasının ismi biri spotta yer almak üzere iki kez geçmiştir.

Haberin ara başlıklarında risk, virüsün yol açabileceği sorunlara değinilerek haberleştirilmiştir. Bulaşmayı sağlayacak en küçük olasılığa dikkat çekmek için *"Cinsel Temas Yetiyor"* ifadesinde, olumsuz bir duruma yol açacak nedenin asgari düzeyde bulunması anlamına gelen "yetmek" fiili kullanılmıştır. "*Siğiller Çiftleri Bitiriyor",* ifadesiyle ise bulaşma sonrası hayatı çok ciddi, onarılmaz düzeyde

[258] "Haydi Erkek Çocukları! Rahim Ağzı Kanseri Aşısına, Hürriyet Gazetesi", http://www.msd.com.tr/PublishingImages/pr99.pdf, (5.03.2014).

etkileyebilecek sorunların büyüklüğü "bitirmek" fiilinin deyim olarak kullanımı ile sağlanmıştır.

Her üç haberde kadının anatomisine özgü olan rahim ağzı kanserinin erkek hedef kitle ile ilişkilendirilerek vurgulanması haberin oluşturulmasında ilaç firmasının sağladığı ortak materyalden ya da bilgi kaynağından yararlanıldığını düşündürmektedir.

3.3.4.2 GSK Cervarix Aşı Basın Bülten, ve Haber Metni Örnekleri

Haber 10

Radikal Gazetesi
"En yaygın ikinci kadın kanseri iki dakikada bir can alıyor"

HPV için koruyucu önlem olarak geliştirilen ve sunulan ikinci aşı GSK'nın ürettiği ikili aşı Cervarix'tir. Cervarix'in, Türkiye ilaç piyasasına girişini sağlayan, Sağlık Bakanlığınca verilen ruhsatın tarihi 31 Ocak 2008'dir.[259] GSK Türkiye'nin kurumsal internet sitesindeki basın odası bülten içeriği 2009 itibarıyla yer almaktadır. Bu nedenle aşının çıkış tarihi olan 2008 yılına ilişkin bir basın bültenine ulaşılamamıştır. Aşının Türkiye'de piyasaya sunulduğu dönemle birlikte basına yansıyan haber örneklerinin kaynağı ise; firmanın Belçika'nın başkenti Brüksel'de aşı tanıtımı için 13 Şubat 2008 tarihinde düzenlenen basın toplantısıdır.

Basın toplantısı notları, Radikal Gazetesi'ne *"En yaygın ikinci kadın kanseri iki dakikada bir can alıyor"* başlığıyla yansımıştır (Ek-24).[260] İçerikte riskin haberleştirilmesi, toplantıya konuşmacı olarak kadınların hikâyeleriyle sağlanmıştır. Haberin spot bölümü, okurun özdeşleşmesini sağlayacak rahim ağzı kanserini yaşamış bir hastanın tecrübe paylaşımı ile başlamıştır: *"Çok yorgundum, sürekli*

[259]Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, http://212.174.130.226/Folders/KubKT/Biyolojik%20%C3%9Cr%C3%BCnler%20%C5%9Eube%20M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC/CERVARIX%200.5%20mL%20Flakon%20KUB_8e007ec.pdf, (07.03.2014)

[260] "En yaygın ikinci kadın kanseri 2 dakikada bir can alıyor", Radikal Gazetesi, http://www.radikal.com.tr/yasam/en_yaygin_ikinci_kadin_kanseri_iki_dakikada_bir_can_aliyor-840378, (07.03.2014)

kanamam oluyordu ancak doktora gitmeyi erteledim. Hasta olmaya vaktim yoktu! Teşhis konulduğunda serviks kanseri (rahim ağzı kanseri) olduğumu öğrendim. Hastalığın ne olduğunu bile bilmiyordum."

Yer olarak Wawre'nin belirtildiği haberde risk, hastalığı yaşayan kişinin hikayesi üzerinden verilmiş, hedef kitleyle empati stratejisi kullanılarak haberleştirilmiştir. Hastalığın bir risk olarak bireyin sosyal ve ekonomik statüsünden bağımsız olabileceği mesajı haberin giriş bölümünde aktarılmıştır. Hastalık riskinin, hastalıkla karşılaşma ihtimalinin eğitim, statü gibi kriterlerle önüne geçilemeyeceğine dikkat çekilmiş, herkesin risk altında olabileceği vurgusu bu yöntemle sağlanmıştır. Hastalığı yaşamış kişinin öyküsüyle başlayan içerikte risk, hastalığın tehdit ettiği/edebileceği kadın profilini de bu bağlamda okuyucuya çizerek, tezini güçlendirmiştir. "Benim de başıma gelebilir duygusunun" yaşanmış, gerçek insan hikâyeleriyle sağlandığı haberde aynı mesaj, istatistik kullanımıyla desteklenmiştir. *"İstatistiklere göre bu, her iki dakikada bir kadına denk geliyor. Ancak durumu daha da vahim kılan başka bir mesele var. Sabine de Vos örneğindeki gibi, eğitimli kadınların bile rahim ağzı kanseri konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması..."* İçeriğin anlatımında "Her yıl yaşamını kaybeden kadınlar içinde eğitim durumu yüksek kadınlar da var" mesajıyla hastalığın risk grubu genişletilmiştir.

Haberde okurun empati duygusunu güçlendirmek üzere konumlandırılmış bir diğer öğe de deneyimini paylaşan bir başka kadındır. Kaynak kişinin özelliği, aşıyı ilk kullanan ikinci kadın olmasıdır. Kadın içerikte, kendi cümleleriyle şu şekilde tanıtılmıştır: *"Firmanın aşı geliştirme çalışmalarına katılan 24 yaşındaki Vanessa Pinto da rahim ağzı kanserinden, doktoru kendisine deneye katılmasını teklif edince haberdar olmuş. Deneye 19 yaşındayken katılan Pinto, dünyada serviks kanserine karşı aşılanan ikinci kadın. Ailesinin ilk önce 'kobay' olmasından korktuğunu ancak şimdi kadınlar adına anlamlı bir çalışmaya katıldığı için mutlu olduğunu anlatıyor."* Açıklama, 2 farklı başlıkta dolaylı olarak risk yönetimini sağlamıştır.

a) Rahim ağzı kanseri için geliştirilen yeni bir aşıdır. Koruyucu süresinden faydasına kadar pek çok tartışmaya konu olmuştur. Aşıyı ilk deneyen kadın, "İlaç firmaları, yeni aşıları insanların üzerinde deniyor" şeklinde

oluşabilecek, kurumsal itibarının önündeki risk oluşturması muhtemel algıyı yönetmiştir.

b) Aşının koruyucu süresi 5 yıldır. "5 yıl sonunda kimse ne olacağını bilmiyor. Kadınlarda yan etkileriyle ölümcül sonuçlar yaratabilir" şeklindeki haberlere karşılık GSK, Vanessa Pinto 19 yaşında aşı olmuş, toplantıya 24 yaşında katılmış, 5 yılı sağlıklı geçirmiş ve sonunda mutlu olan bir kadın olarak tanıtılmıştır. Aşının muhtemel riskleri, "tecrübe eden ve mutlu insan hikayesi" üzerinden haberleştirilmiştir.

Haberde hastalığı yaşayan ve aşı tecrübesiyle korunan kadının psikolojisi anlatılarıyla okura aktarılmıştır. Rahim ağzı kanseri olan kadın bu gerçekle yüzleşmeyi ve kanserin nüksetmesini "başımda dolaşan bir bulut gibi" şeklinde ifade etmiştir. "Başımda dolaşan bir bulut gibi" ifadesi hastalığın nüksetmesine ilişkin kaygıyı dolayımlar. Yaşamış ve yaşamadan önlemini almış kişiler arasındaki fark okura kişi hikayeleri üzerinden aktarılmıştır. Aşı deneyini ve deneyimini 19 yaşında yaşayan kadının hissettiği "cesaret ve mutluluk" okura karşılaştırmalı olarak yansıtılmıştır. Haber anlatısında risk, kişisel hikâyeler üzerinden kullanılmış, istatistik ve uzman görüşü yan öğeler olarak haberi hikaye atmosferinden çıkaran araçlar olarak kullanılmıştır.

Radikal Gazetesinde yayınlanan içerik riskin haberleştirilmesi kadar ilaç firması için risk teşkil eden önyargıların da değerlendirildiği bir risk yönetimi anlayışıyla kurgulanmıştır. Yukarıdaki iki açıklama dahilinde riskin haberleştirilme sürecine ilişkin halkla ilişkilerin geliştirdiği ve medyanın başvurduğu bir yöntem 19 yaşında aşı olan Vanessa Pinto'nun hikayesinde dikkati çeker: "*Ailesinin ilk önce 'kobay' olmasından korktuğunu ancak şimdi kadınlar adına anlamlı bir çalışmaya katıldığı için mutlu olduğunu anlatıyor."* Açıklamada okurun, kurum itibarına ilişkin olumsuz algılayabilecek tüm açık noktalar, kişi hikayeleri içinde kapatılmıştır.

30 Mart 2007 tarihinde, Sağlık Bakanlığı Kanser Daire Başkanı Prof. Dr. Murat Tuncer'in açıklaması *"Türkiye'de rahim ağzı kanseri yaygın değil. Aşı bence gereksiz. Çocuklarımın cinsel hayatıyla ilgili kararları ben bugünden veremem. Kızım tek eşli hayat planlıyor olabilir. Bu durumda zaten hastalıktan korunmuş*

olur"açıklaması [261] (Ek-25), 16 Şubat 2007 tarihinde Radikal'de yayınlanan haberin de gündemine dolaylı olarak şu şekilde taşınmıştır. *"Rahim ağzı kanseriyle savaşta, aşılamayla yol kat edilse dahi, anne-babaların kızlarını dokuz yaşında aşılatmaya nasıl ikna edilebileceğini soruyoruz, Prof. Tjalma'ya. "Kızım iyi bir evlilik yapacak, tek eşli olacak, HPV kapma riski de olmayacak" diye düşünme ihtimali olan aileleri yani... Prof. Tjalma, meseleye farklı bir boyuttan bakılmasını öneriyor: "*Konuyu *ailelere cinsellikten değil ama bunun ölümcül bir kanser olduğundan bahsederek anlatmak gerekiyor. Üstelik, kadın tek eşli olsa bile, eşinin önceki partnerlerini unutmamak lazım! Virüs erkeklerden geçiyor..."* [262]

Haber 11

Cumhuriyet Gazetesi - Her iki dakikada bir, bir kadın ölüyor

Radikal Gazetesi'nde 16 Şubat 2008'de "*En yaygın ikinci kadın kanseri iki dakikada bir can alıyor"* başlığıyla yer alan HPV aşısı ile ilgili haber 18 Şubat tarihinde Cumhuriyet Gazetesi'nde "Her iki dakikada bir bir kadın ölüyor" başlığıyla[263] yayınlanmıştır (Ek-26). Kadın ölümünün sıklığına vurgu yapan her iki başlık da, okuyucunun merakı üzerine kurgulanmıştır. Radikal Gazetesi başlığında, okuyucuya "Kadınları ilgilendiren bu kanser hangisi?", Cumhuriyet Gazetesi ise "neden?" sorusunu okuyucuya düşündürerek habere olan ilgiyi çekmeyi hedeflemiştir.

Her iki haberin de içinde Cervarix'in üretici firması GlaksoSmithKlein'ın ismi verilmiştir. Habere kaynak sağlayan organizasyonu gerçekleştiren firmanın adı Radikal Gazetesinde dolaylı olarak şu şekilde aktarılmıştır: "*Belçika'da bulunan Antwerp Üniversitesi Hastanesi'nde jinekolojik onkolog olarak görev yapan Prof. Dr. Wiebren Tjalma, hastalığın önüne geçilmesinde düzenli kontrollerle yapılan tarama ve aşılama sistemlerinin önemine vurgu yapıyor. GlaxoSmithKline tarafından geliştirilen ve çarşamba günü dünya kamuoyuna duyurulan rahim ağzı kanseri aşısı,*

[261] Çocuklara Kanser Aşısı Tartışması, HaberTürk Gazetesi, http://www.haberturk.com/yasam/haber/18797-cocuklara-kanser-asisi-tartismasi, (12.03.2014)
[262] A.g.e. Radikal Gazetesi, 16 Şubat 2008.
[263] "Her İki Dakikada bir Kadın Ölüyor", Cumhuriyet Gazetesi, 18.Şubat.2008, (7.03.2014).

9-26 yaş arasındaki kadınlara uygulanabiliyor."[264] Aşının öneminin ardından, firmanın yeni çıkardığı ve tanıtımı yapılan aşının hedef kitlesi belirtilmiştir.

Cumhuriyet Gazetesi'nde ise haberin kaynağı olan organizasyon bilimsel buluşun paylaşımı şeklinde aktarılmıştır: *"Belçika'nın başkenti Brüksel'de geçen günlerde düzenlenen serviks kanseri ile ilgili basın toplantısında GlaxoSmithKline (GSK) tarafından geliştirilen rahim ağzı kanseri aşısı tanıtıldı."*

Cumhuriyet Gazetesi, aşıyı deneyen ve hastalığı yaşamış kişilerin yalnızca adlarına yer vermiş, riski ise uzman görüşü çerçevesinde şöyle haberleştirmiştir: "*Cinsel yönden aktif her kadın, yaşamı boyunca kansere yol açan HPV enfeksiyonu riski altındadır. HPV enfeksiyonu ile karşılaşan kadınlardan bağışıklık sistemi zayıf olanlarda kanser ortaya çıkarken, kuvvetli bağışıklık sistemi olan hastalarda kanser ortaya çıkmaz"* dedi. Aşıyla önlemi alınabilen virüsü tanımlamak için haberde kullanılan "inatçı" sıfatı, aşı olunmadığı takdirde vücudun bu enfeksiyonla baş etmesinin zorluğunu dolaylı olarak vurgulanmıştır. Enfeksiyonu tanımlayan inatçı sıfatı, GSK'nın kurumsal internet sitesinde tedavi menüsünde yer alan "HPV Enfeksiyonları ve Serviks Kanseri" başlıklı bilgi dokümanında da yer almaktadır. (Ek-27)[265]

GSK'nın bilgilendirici dokümanlarının basın için başvuru kaynağı olduğuna dair bir diğer işaret de hastalık isminin kullanımıdır. GSK, HPV virüsünün yol açması muhtemel rahim ağzı kanseri için basın bültenleri ve bilgilendirici dokümanlarında rahim ağzını tıbbi terminolojiye sadık kalarak 'serviks' şeklinde kullanmış, Türkçe kullanımını parantez içinde vermiştir. GSK'nın dili, haber diline de yansımış, Radikal ve Cumhuriyet Gazetelerinde serviks ifadesi kullanılmıştır.

HPV Tip 16 ve Tip 18'e karşı GSK firmasının geliştirdiği Cervarix, aşısı ile ilgili tr uzantılı kurumsal internet sitesindeki ilk basın bülteni ise aşının ABD'den aldığı onaydır. Bülten, 02 Kasım 2009 tarihinde kurumun resmi internet sitesi basın odası bölümünde yayınlanmıştır. (Ek-28)

---

[264] Op. Cit. Radikal Gazetesi 16. Şubat 2008

[265] "HPV Enfeksiyonları ve Serviks Kanseri," https://www.gsk.com.tr/tedavi_alanlari/kanser/default.aspx, (12.03.2014)

GSK'nın HPV'nin yüksek riskli iki tipine 16 ve 18'e karşı geliştirdiği aşının birinci yılı olan 2009 yılı boyunca ise kurumun haber politikasında, küresel düzeyde yaşanan H1N1 domuz gribi salgını belirleyici olmuştur. 2009 yılında kurumun resmi internet sitesinden, basın haberleri bölümünde yayınlanan 19 içeriğin 13'ü H1N1 Domuz Gribine ilişkin bülten ve basın duyurularından oluşmaktadır.

GSK, Cervarix aşısının birinci yılı olan 2009'un Ocak ayında, ürünün tanıtımı ve farkındalığını, internet sitesinde herhangi bir bilginin rastlanmadığı kurumsal sosyal sorumluluk projesiyle sağlamıştır. Risk ve koruyucu önlem olarak aşının haberleştirme stratejisini halkla ilişkilerin "kamuoyuyla iyi niyet ilişkisini kurma ve sürdürme" tanımı üzerine kuran ve geliştiren GSK, riski kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) projesi kapsamında haberleştirmiştir. Rahim ağzı kanseri riskine ilişkin riskin haberleştirmesi için KSS'yi, basının kamusal sorumluluk beklentisine cevap veren, bilgilendirici dokuman sağlayan, ünlü kanaat önderleriyle ilgiyi çekebilecek şekilde çok kutuplu bir eylem planı olarak tasarlanmıştır. GSK'nın KSS projesi kapsamında "Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle-Serviks Kanserine Geçit Verme" GSK ve Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (TJOD) ile birlikte gerçekleştirilmiştir.

KSS'ye ilişkin basın bülteni örneği GSK'nın kurumsal iletişim ve pazarlama direktörlüğünden elektronik posta yoluyla temin edilmiştir (Ek-29). Hazırlanan basın bülteni, medyanın riski haberleştirmesini destekleyecek akademik referans, istatistik kullanımı, insan hikayesi, projenin hedefi olarak sunulan farkındalık için kanaat önderlerinin mesajlarını içeren kapsamlı bir dokuman olarak hazırlanmıştır. Basın bülteninde riskin sunumu, proje ortaklarından Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (TJOD) Başkanı Prof.Dr.İsmail Mete İtil tarafından uzman görüşü olarak sunulmuştur: *"TJOD olarak dünyada bağlı bulunduğumuz FIGO; EBCOG; WHO gibi kurum ve kuruluşların da önerdiği gibi, HPV'nin serviks kanseri ile ilişkisini ve buna karşı primer ve sekonder korunmanın önemini aktarmayı kendimize misyon edindik."* Mesajda korunmanın önemi, primer ve sekonder kavramlarıyla kategorileştirilmiştir. Bu mesajda 'HPV'den korunmada ilk ve en önemli hamle' mesajı da dolaylı olarak vurgulanmıştır. İstatistik kullanımının yanı sıra ölümcül risk taşıyan kanser türleri arasında da karşılaştırma yapılmıştır.

"Prof.Dr.İsmail Mete İtil ayrıca kadınların yaklaşık % 50- 80'inin yaşamlarının bir anında serviks kanserine neden olabilen HPV virüsü ile enfekte olabildiklerini yani her kadının risk altında olduğunu vurguladığı konuşmasına şöyle devam etti (...)" cümlesi ise bültende sağlığa ilişkin uzman açıklamalarını basının ilgisini çekecek ve haberleştirecek düzeyde tercüme etmede halkla ilişkilerin rolünü ortaya koymak açısından önemlidir.

Haber 12

Cumhuriyet Gazetesi - Rahim Ağzı Kanseriyle Mücadele

GSK'nın TJOD ile gerçekleştirdiği KSS çalışmasının basın toplantısı, ulusal basında Cumhuriyet Gazetesinde 15 Ocak 2009 tarihinde "*Rahim Ağzı Kanseriyle Mücadele*" başlığıyla yansımıştır. (Ek-30)[266] Haberde GSK'nın adı proje ortağı olarak giriş bölümünde yer almıştır.

Başlıkla birlikte 784 kelime olan haberde risk kelimesi açık olarak dört kez kullanılmıştır. Risk çağrışımı, proje adında iki farklı deyim ve uyarı şeklinde kullanılmıştır. "Kötü bir durumla karşı karşıya kalmak" anlamında kullanılan "başa gelmek" [267] deyimi, hastalık riskini önemsemeyen hedef kitleye uyarı şeklinde sunulmuştur. Projenin ismindeki temel vurgu ise, "sen de bu hastalığı yaşayabilirsin, önlemini al" mesajıdır.

Haberin kaynak kişisi, proje önderi olarak tanıtılan Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Başkanı Prof. Dr. İsmail Mete İtil'dir. İkincil uzman kişi Jinekoloji Onkoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Macit Arvas'tır. Başkan ve Dr. kimliği içeriğin ve projenin bilimsel yönünü temsil ederken, projeye dikkati çekebilmek için destek ünlülerin isimleri de kullanılmıştır. HPV aşısı Cervarix'in üretici firması

[266] "Rahim Ağzı Kanseriyle Mücadele", Cumhuriyet Gazetesi, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/34928/Rahim_agzi_kanseriyle_mucadele.html, 15 Ocak 2009, (8.03.2014)

[267] http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=ba%C5%9Fa%20gelmek&cesit=44&guid=TDK.GTS.5404ca65ed5f78.82908346

GSK'nın Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneğinin proje ortağı olarak yer alması, aşının güvenilirliğine yapılan dolaylı vurgudur.

İçerikte risk, proje destekçisi olarak tanıtılan ünlülerin mesajlarında doğrudan ve dolaylı kullanımla haberleştirilmiştir. GSK tarafından hazırlanan basın bülteninde kullanılan cümlelerin haberde kullanılan cümlelerle aynı olduğu gözlemlenmiştir. Tasarımcı Günseli Kato, *"Hem kadınlar, hem erkekler yaşamlarındaki kadınları korumalılar. Unutmayın her kadın risk altında. Sevdiklerinizi haberdar edin, onları da koruyun"* mesajıyla riskin varlığına doğrudan vurgu yapmıştır.

Gazeteci-yazar Ece Vahapoğlu ise *"Belki eşiniz, kızınız, kardeşiniz arkadaşınız şu anda tehlike altında olabilir. Düzenli hekim kontrolü, tarama ve aşıyla hastalığın önüne geçme şansınız var"* mesajında risk kelimesine belki ve tehlike kelimelerini kullanarak vurgu yapmıştır.

Haberde proje destekçisi bir başka ismin mesajı ise *"Tasarımcı İdil Tarzi de her kadının yaşamı boyunca serviks kanserine yol açan HPV enfeksiyonu riski altında olduğunu vurgulayarak, "Hayatınızdaki kadınların risk almasına engel olun, düzenli kontrollerini yaptırmalarını ve enfeksiyona karşı korunmalarını sağlayın" şeklinde konuştu."* cümleleriyle aktarılmıştır. İşletme, yönetim, ekonomi bilimlerinin terminolojisinde bulunan "risk almak" kalıbı mesajın temelini oluşturmuştur.

Genel olarak GSK'nın hastalığı tanımlayan karakteristik söylemi denilebilecek "serviks kanseri" ifadesinin kullanıldığı içerikte, basın bülteninde yer alan hasta deneyimleri de gazete haberinde kullanılmıştır. Basına, *"hastalığı yenenler"* ara başlığıyla yansıyan mesajda rahim ağzı kanserini işaret etmek için cümleye olumsuzluk, kızgınlık, zorluk anlamını katan "bu hastalık" ifadesi kullanılmıştır.

Duyuru amacıyla ilk yayınlanan haberden iki gün sonra 17 Ocak 2010 tarihinde, proje Cumhuriyet Gazetesinde ikinci kez yayınlanmıştır. Projenin haberi, Sabah Gazetesinde de aynı tarihte yer almıştır.

Haber 13

Cumhuriyet Gazetesi - "Bu kanser iki dakikada bir öldürüyor"

Cumhuriyet Gazetesi'nin 17 Ocak 2010 tarihindeki haberi "*Bu Kanser iki dakikada bir Öldürüyo*r" haber başlığıyla kullanmıştır. (Ek-31)[268] Haber başlığı basın bültenin "*Dünyada 2 Dakika 1 Kadın Serviks Kanseri Nedeniyle Hayatını Kaybediyor!"* başlığının mesajıyla kurgulanmıştır. Bültende "hayatını kaybetmek" şeklinde işaret edilen "ölüm", haberin başlığında doğrudan vurgulanmıştır. Haber spotunda serviks kanserinin tıbbi, rahim ağzı kanserinin ise halk dilindeki kullanım olduğu vurgulanmıştır.

Metinde risk, giriş bölümünde istatistik kullanımı ile haberleştirilmiştir. Okura, kendisinin de belirtilen kategorilerin içine alabileceği düşüncesini yaratmayı sağlayacak şekilde şu cümlelerle kurgulanmıştır: "Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre yaklaşık her 10 kişiden 1'inde "HPV" var ve CDC'ye göre bir kadının 50 yaşına kadar "HPV" enfeksiyonuna yakalanma riski yüzde 80." Haberde yer alan istatistikler de basın bültenindeki verilerle cümle yapısı olarak aynıdır. Haber HPV enfeksiyonuna yakalanabilecek yaş bilgisini belirterek, dikkati çekmek istediği risk grubuyla ilk iletişimi kurmuştur. Haber metninde GSK proje ortağı olarak; "Yarım asırdır Türkiye'de insan sağlığını korumak, geliştirmek ve iyileştirmek adına çalışan" cümlesiyle tanıtılmıştır. Aynı cümle, GSK'nın basın bülteninde de yer almaktadır.

İstatistikler, proje ortağı olan TJOD Başkanı Prof.Dr.İsmail Mete İtil'in açıklamalarıyla desteklenmiştir. Haber metninde, GSK'nın bülten ve bilgilendirici metinlerinde virüse yönelik kullandığı inatçı enfeksiyon tanımlaması iki kez kullanılmıştır. TJOD Başkanı Prof. Dr. İtil'in genelleme yaparak kullandığı aşağıdaki açıklaması, basın bültenindeki açıklamadan seçilerek, birebir aktarılmıştır. Hastalığa ilişkin riskin haberleştirilmesinde, risk altındaki hedef kitleye vurgu, kadının yaşam döngüsünde önemli sayılabilecek dönemlerle ilişkilendirmeyi sağlayacak şu cümlelerle yapılmıştır. *"Serviks kanseri kadınları erken yaşta, sıklıkla 40'lı yaşlarının ortasında, çocuk büyüttükleri, bir aile kurdukları ve toplumlarının sosyal*

[268]Cumhuriyet Gazetesi, Bu Kanser İki Dakikada Bir Öldürüyor, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/35316/Bu_kanser_iki_dakikada_bir_olduruyor_.html, (11.03.2014)

ve ekonomik yaşamına katkıda bulundukları, yaşamlarının belki de en önemli döneminde vuruyor." Mesaj, 40 yaşında olan kadınların, çocuk büyüten kadınların, aile kuran kadınların, toplumsal, sosyal ve ekonomik rolü bulunan kadınların risk altında olabileceklerini ve önlem almaları gerektiğine ikna olacakları şekilde düzenlenmiştir. Hastalık riskinin yaşamın herhangi bir zamanında ortaya çıkabileceğini, yaşam döngüsü üzerinden vurgulayan içerik, kullandığı kategorilerle, okurun kendisini haber içinde konumlandırmasını sağlamaktadır.

Riskin haberleştirilmesinde mecaz kullanımı GSK basın bülteni-haber metinlerinin içeriğinde de gözlenmiştir. Hastalığın sonuçları bir kişiyi etkilemek, etkisiz hale getirmek, sarsmak anlamına gelen "vurmak" mecazı ile aktarılmıştır. Prof. Dr. İtil'in açıklamalar bölümü "Serviks kanseri, aşıyla önlenebilen bir kanser türüdür." cümlesiyle tamamlanmıştır. Paragraf kapsamında riskin haberleştirilmesi şu şekilde formüle edilmiştir: a) Hedef kitlenin yaşam periyodlarını sınıflandır. b) Okurun kategoriler içinde kendisini konumlandırmasını sağla c) Özdeşlemeyi kur d) Öneriyi getir.

"Serviks kanserinin önlenmesi" başlıklı ikinci ara başlığın metni ise aşının ve tarama programlarının önleyici etkisi üzerine yapılan karşılaştırmayı içermektedir. Tarama programlarının zayıf noktalarına işaret eden içeriğin giriş metni "Her kadın yaşamının sonuna kadar "Serviks Kanseri" riski taşır ve mümkün olan en erken zamanda ve olabildiğince en uzun süre boyunca bu hastalığa karşı korunması gerekir." cümlesiyle kurgulanmıştır. "Vakaların yaklaşık yüzde 20'si (taramaları işaret ederek) saptanamaz ve "Serviks Kanseri"ne karşı olası en iyi korunma düzeyi için tarama aşılama ile birleştirilmelidir." Bu cümlede tarama sonuçları sorunsuz çıkan kadınlara yönelik de bir risk algısı yaratılmış ve aşıyla bütüncül koruma sağlanabileceğine dikkat çekilmiştir.

GSK, Cervarix aşısının basına yönelik ilk tanıtım toplantısında kullandığı, yaşanmış hikâyeler stratejisini, kurumsal sosyal sorumluluk projesi kapsamında da kullanmıştır. Risk haberleştirmesi, deneyimi yaşayan kadınların hikayeleriyle empati kurulmasını sağlayarak gerçekleştirilmiştir. Rahim ağzı kanserinin ardından iyileşen

dört kadın, haber metninde, "kurtulan, sağ kalan" anlamına gelen [269], "survivor" sıfatıyla belirtilmiştir. Bu sıfatın, hastalığın ölümcüllüğünü ve zorluğunu dolaylı olarak anlatmak amacıyla, basın bülteninde kullanılmış ve basına birebir yansıtılmıştır. "Rahim ağzı kanserinden kurtulan kadınların" meslek seçimleri ve toplumsal statüleri de projenin adı olan "Başıma gelmez deme" mesajını tamamlar niteliktedir. Deneyimlerini paylaşan kadın örneklerinin Türkiye'den ve yurt dışından seçilmesi de hastalığın küresel boyutunu temsil ederek projenin ismine hizmet etmektedir. Örnek kişilerin hikayelerinin basın bülteninden birebir alınarak yerleştirilmiştir. Kişilerin hikayelerine riskin haberleştirilmesi bağlamında bakıldığında ise 3 farklı risk algısı oluşturulduğu dikkati çeker.

"Christine Baze: "*Ben 18 yaşımdan beri düzenli olarak jinekolojik muayeneye giden, rutin olarak her yıl pap smear testini yaptıran birisiydim. Eşimle 21 yaşımdan beri beraberdik. Bundan sekiz yıl önce 31 yaşımdayken bu hastalığa yakalandım ve hayatta kalabilmek için çok zorlu bir süreç yaşadım."* Christine Baze örneğinde risk, düzenli doktor kontrolüne giden ve muayenelerini aksatmayan kadınları harekete geçirmek üzere haberleştirilmiştir. Ayrıca haberin genel metni içinde tarama testlerinin tek başına koruyucu önlem olmadığının sağlaması da Christine Baze örneğinde verilmiştir. 10 yıllık evli olması ise tek eşli kadınların da eşlerinden dolayı risk altında olabileceklerine işaret etmektedir. Risk, Christane Baze örneğinde, evli, tek eşli ve kendine iyi bakan kadın imajı üzerinden haberleştirilmiştir.

İkinci örnek kişi, Prof. Dr. Güzin Özarmağan'dır. Özarmağan'ın hikayesinin başlığı ve habere girişi mesleği olan doktorluk üzerinden yapılmıştır. Risk, hastalığın bir tıp mensubu için anlaşılamayacak şekilde ilerleme özelliği ve kendini son noktada belli etmesi üzerine kurgulanmıştır: Risk, hastalığın herkesi tehdit edebilecek kadar tehlikeli ilerleyebileceği ihtimali üzerinden haberleştirilmiştir: Prof. Dr. Güzin Özarmağan açıklama cümleleriyle, proje misyonunun temsili niteliğindedir. *"Ben doktorum ve insanlara sağlık vermek için hayattayım diye benim başıma böyle bir hastalık gelmez sandım. (...) Hasta olduğumu ve çok acil ameliyat olmam gerektiğini öğrendiğimde aklımdan ilk geçen "bana olmaz" sözünün anlamını yitirmiş olmasıydı."*

[269] Survivor, http://tureng.com/search/survivor.

Cumhuriyet Gazetesinde, rahim ağzı kanseri riskine hikayesiyle dikkati çekilen bir diğer isim ise Nilüfer Uzar'dır. Uzar'ın mesaj başlığı cümlesi şöyledir: *"Niye ben diye düşündüm". "Bu hastalığa yenilmeyebilir, bu hastalıkla savaşabilirdim. Bugün, serviks kanseriyle savaşı ben kazandım. Böyle bir savaşa hiç girmemiş olmayı tercih ederdim. Benim yaşadığım acıları hiç bir kadın yaşamasın diye kendi hikayemi kadınlarla paylaşmak istedim."* Hastalığın tedavi süreçlerinin savaşmak, yenmek şeklinde benzetmelerle tanımlandığı örnek hikayede haberleştirilen, tedavi süreci zor bir hastalıkla karşı karşıya kalma riskidir.

Haber 14

Hürriyet Gazetesi
Doktorum ama belirtilerin üzerinde durmadım, oysa rahim ağzı kanseri olmuştum

Prof. Dr. Güzin Özarmağan'ın rahim ağzı kanseri hastalık öyküsü, kurumsal sosyal sorumluluk projesinin basına yansımasından bir kaç hafta önce, kurum adı belirtilmeden yalnızca kişi üzerinden kurgulanarak 3 Ocak 2009'da Hürriyet Gazetesinde de röportaj olarak yayınlanmıştır (Ek-32). [270] Mesleği ve sosyo ekonomik düzeyiyle rahim ağzı kanserini yaşayan uç bir örnek olarak Prof. Dr. Güzin Özarmağan, GSK'nın sosyal sorumluluk çalışmasının proje sözcülerinden biridir. Haber rahim ağzı kanserinin gelişme ve sonuç sürecini kişinin yaşamı üzerinden kronolojik olarak aktarmıştır. Riskin haberleştirilmesi, kişinin hikayesindeki "ihmal" durumu merkeze konularak ilk olarak spotta şu şekilde gerçekleştirilmiştir: *"İstanbul Tıp Fakültesi Dermatoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Güzin Özarmağan'a rahim ağzı kanseri teşhisi konduğunda 43 yaşındaydı. Akıntı dışında hiçbir belirti yoktu ortada, ilk kez yaptırdığı smear testinden kötü haber geldi ama ciddiye almadı. İkincisinin sonucu göz ardı edilecek gibi değildi, "rahim ağzı kanserisin" diyordu. Bütün hayatı alt üst oldu."* GSK basın bülteninde yer alan istatistiklerin kullanıldığı haberde; bilgilerin gerçekliği ve hastalığın ciddiyeti, "örnek kişi, bu rakamların içinden biri" mesajıyla haberde şu şekilde kurgulanmıştır: *"Doktor olarak kendine yakıştıramasa da her yıl rahim ağzı*

[270]"Doktorum ama belirtilerin üzerinde durmadım oysa rahim ağzı kanseri olmuştum," 3 Ocak 2009, http://www.hurriyet.com.tr/cumartesi/10683759.asp, (11.03.2014)

kanseri tanısı konulan 500 bin kadından biriydi. Aynı nedenle ölen 270 bin kadından biri olmak istemiyordu doğal olarak"

Kişi hikayesinde rahim ağzı kanserine ilişkin önlem sürecinin önemi doktorun kullandığı *"benim tetikte olmam lazımdı"* deyiminin kullanımıyla vurgulanmıştır. "Risk, hazırlıklı olmayı ve kontrolü gerektirir" mesajı bu kalıbın arka planını oluşturmaktadır.

Tecrübenin konuşturulması riskin haberleştirilmesi sürecini destekleyen bir tekniktir: *"Peş peşe sorunlar geliyor"* ara başlığıyla verilen rahim ağzı kanseri ameliyatı ve sonrasında yaşananlara ayrıntılı bir anlatımla yer veren paragrafın sonu şu şekilde bağlanmıştır: *"Rahim ağzı tedavisinde uygulanan ameliyatı basit sananlar var. Halbuki o kadar basit değil. "Tedavi oldum, bitti" diyemiyorsunuz."*

Rahim ağzı kanserine neden olan HPV virüsünün tanıtımı ve bulaşma yolları ise haber içinde *"Eşime kızmadım"* başlığıyla verilmiştir. Örnek kişinin özel yaşamı üzerinden kurgulanarak cazibesi artırılan bölümün giriş cümlesi şu şekildedir: *"Rahim ağzı kanserlerinin yüzde 80'ine zemin hazırlayan virüs HPV. Genellikle erkeklerden kadınlara geçiyor. Erkeklerde çok nadir de olsa penis veya anüs kanserine yol açabiliyor. Ancak asıl sıkıntıyı kadınlar yaşıyor"* Örnek kişinin özel yaşamı üzerinden yola çıkılan içerikte, hastalığın bulaşma yolları da yine bu kapsamda şu şekilde aktarılıyor: *"Peki Prof. Dr. Özarmağan yaşadıklarından ötürü eşini suçladı mı? "Hayır kırılmadım, küsmedim. Ama virüsü nereden almış olabilirim diye düşündüm. Son zamanlarda yapılan bazı çalışmalar ellerde bile HPV virüsü partiküllerine rastlandığını gösteriyor. Hocalarımız hastayı hissedebilmemiz için eldiven taktırmazdı. Tedavi sırasında maske kullanmazdık. Bir şekilde kendim bile ellerimden almış olabilirim" diyor."* Rahim ağzı kanserini yaşamış bir kadın ve doktor kimliğinin konuşturulduğu bu açıklamada virüsün bulaşma yollarının kapsamı dolaylı olarak genişletilerek (eldivensiz hastayla temas riski) okura aktarılmıştır.

Haberde HPV aşısına yönelik hedef kitlede farkındalık ve ilgi uyandırmak için mesaj stratejileri, kişinin sahip olduğu üç profil üzerinden kurgulanmıştır: a) Tedavi süreci zorlu-ölümcül hastalık/iyileşmiş hasta, b) Hastalığın belirti vermeyen-yanıltıcı yönü/doktor c) Virüsün mağduru kadın/anne-eş. HPV aşısının önerilmesi

mesajı ise örnek kişinin anne kimliğiyle ön plana çıktığı "Kızım HPV aşısı yaptırdı" başlığıyla okura sunulmuştur: "*Kızım şimdi 25 yaşında. O daha güvenli ilerliyor. Kanserden koruyan her iki aşı HPV ve hepatit B'yi yaptırdı."* Bu başlık altında metin, *"Aşılanma gibi bir seçenek varken mutlaka yararlanılmalı."* cümlesi ile tamamlanmıştır.

GSK'nın desteklediği sosyal sorumluluk projesinin kanaat önderlerinden olan örnek kişinin haberinde HPV aşısı ve rahim ağzı kanseri riski tüm yönleriyle haberleştirilmiştir. Rakip firma olan MSD'nin erkeklerin de kullanabileceği mesajıyla tanıttığı aşısı ise haber içeriğinde "Erkeklerin aşılanması tartışılıyor" başlığıyla yer almıştır. İçerik "erkeğe yönelik aşının" var olduğu üzerine kurgulansa da başlık rakip firmanın aşısının bu noktada tartışmalı yönünü vurgulayarak, diğer ürüne karşı algıda belirsizlik sağlanmıştır.

Haber 15

Sabah Gazetesi -Türkiye'de her gün 4 kadın serviks kanserine yakalanıyor

Projeye ilişkin bir başka haber metni, Sabah Gazetesinde, 17 Ocak 2009 tarihinde yayınlanmıştır. Haberin başlığı, basın bülteni içeriğinde yer alan uzman görüşünün cümlesinden aktarılmıştır. Haberin giriş mantığı Cumhuriyet Gazetesinden yayınlanan aynı haber metniyle girmiş, farklı olarak başlık *"Türkiye'de her gün 4 kadın serviks kanserine yakalanıyor"* ifadesiyle yer almıştır (Ek-33).[271] Spot, Cumhuriyet Gazetesinden farklı olarak kanserin Türkiye'de yaygınlaştığı bilgisi üzerine kurulmuştur. Sabah ve Cumhuriyet Gazetelerinde kullanılan içerik metni, 21. Ocak 2009 tarihinde Hürriyet Gazetesinde de kullanılmıştır. (Ek-34) [272] Her iki gazetede haberin tam metninin, GSK tanıtımını içeren cümle de dahil olmak üzere yayınlanması, proje bilgilerinin GSK tarafından sağlanan basın bülteninden temin edildiğini göstermektedir.

[271] Sabah Gazetesi, "Türkiye'de hergün 4 kadın "Serviks Kanseri"ne yakalanıyor", 17.01.2009, (11.03.2014)
http://arsiv.sabah.com.tr/2009/01/17/haber,A2818335914E48ACBD3F8F57CBED30FE.html,
[272] Hürriyet Gazetesi, Kanserde Korkutan Gelişme, 21.01.2009
http://www.hurriyet.com.tr/yasasinhayat/10796413.asp , (11.03.2014)

Haber 16

Radikal Gazetesi - Seri Katil Gibi Hastalık: Her Gün İki Kadını Öldürüyor

Radikal Gazetesi, projeyi aralarında tanınmış isimlerin bulunduğu destekçiler üzerinden öne çıkararak haberleştirmiştir (Ek-35).[273] Gazete, haber başlığında mecaz kullanımına başvurmuştur. Haber, *"Seri Katil Gibi Hastalık: Her Gün İki Kadını Öldürüyor*" başlığıyla verilmiştir. Seri katil metaforuyla, hastalığın öldürme hızının yanı sıra tespitinin ve yakalanmasının zorluğuna da dolaylı olarak vurgu yapılmıştır. Risk içerikte, yaşadığı hastalığın ardından doğurganlığını kaybeden kadınlar üzerinden haberleştirilmiş, 'rahim ağzı kanserinin sonunda doğurganlığınızı yitirebilirsiniz' mesajı kadınlara verilmiştir.

GSK'nın HPV'nin yüksek riskli iki tipine 16 ve 18'e karşı geliştirdiği aşının birinci yılı olan 2009 yılı Ocak ayında, haber yönetimini Cervarix üzerinden geliştirdiği kurumsal sosyal sorumluluk projesi ile sağlamıştır. Ancak yılın ilk yarısından itibaren kurumun haber politikasında, küresel düzeyde yaşanan H1N1 domuz gribi salgını belirleyici olmuştur. 2009 yılında kurumun internet sitesinin basın haberleri bölümünde yayınlanan 19 içeriğin 13'ü H1N1 Domuz Gribine ilişkin bülten ve basın duyurusundan oluşmaktadır (Ek-36).[274]

Aşının üçüncü yılında ise kurumun Cervarix tanıtımına ilişkin haber politikası yön değiştirmiştir. Rahim ağzı kanseri hakkında farkındalık yaratan ilk aşı olarak Gardasil'in eleştirildiği yüksek fiyat politikası GSK'nın rahim ağzı kanseri aşısında ikinci sosyal sorumluluk projesine şekil vermiştir.

GSK kurumsal internet sitesinin basın odası bölümünün 2010 tarihli bülten sekmesinde, aşı fiyatında indirime gidildiği açıklamıştır. GSK'nın tr uzantılı kurumsal internet sitesinde 15 Ocak 2010 tarihinde bu politika çerçevesinde iki basın

[273] Radikal Gazetesi, Seri katil gibi bir hastalık: Her gün iki kadını öldürüyor!, 20 Ocak 2009 http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=haberyazdir&articleid=917744 , (11.03.2014)

[274]Glakso Smith Kleine, Basın Haberleri, https://www.gsk.com.tr/basin_odasi/2009.aspx, (11.03.2014)

bülteni yayınlanmıştır (Ek-38).[275] Birinci basın bülteni GSK'nın Cervarix üzerinden yürüttüğü ikinci halkla ilişkiler kampanyasıdır. Bülten *"Glaxosmithkline'dan rahim ağzı kanseri (hpv – insan papilloma virüs) aşısına erişimi güçlendiren adım"* başlığıyla yayınlanmıştır. Bültende, rahim ağzı kanserine karşı sunulan HPV aşısının, hedef kitleye yüklediği maliyeti azaltmak temel hedef olmuştur. "Rahim ağzı kanseri riskini ortadan kaldırmayı hedefleyen aşıya ekonomik erişimini kolaylaştırmak" stratejisiyle kurgulanan eylem planında, aşıya talebin önünde kültürel algıdan sonra en önemli ikinci bariyer olan "maliyetin yönetilmesi" hedeflenmiştir. Basın bülteni içeriğinde aşının fiyatı ile birlikte geliştirilen politikanın amacı GSK Türkiye Genel Müdürü tarafından açıklanmıştır. Geliştirilen politikanın açıklandığı basın bülteni ile aynı tarihte rahim ağzı kanseri aşısı hakkında bilgi veren bir basın bülteni de sitede yayınlanmıştır.

Haber 17

Milliyet Gazetesi - Rahim Ağzı Kanseri Artık Daha Ucuz

Bülten, Milliyet Gazetesi Sağlık Köşesine 27.Ocak.2010 *tarihinde "Rahim ağzı Kanseri Aşısı Artık Daha Ucuz"* başlığıyla yansımıştır.(Ek-39)[276] Bültenin, fiyat, kurumsal sözcü mesajları ve istatistikleriyle büyük ölçüde yansıtıldığı haber spotu, "*GSK, tüm dünyada kadınlar için ciddi bir sağlık tehdidi oluşturan rahim ağzı kanserine (serviks kanserine) karşı mücadelede önemli bir karar aldı."* şeklinde kurgulanmıştır. Risk; spotta vurgulanan mücadele, tehdit, ciddi kelimelerinin kullanımıyla haberleştirilmiştir.

Haber içeriğinde risk aynı zamanda, olası rahim ağzı kanserinin sonuçları üzerinden kurgulanmıştır. Haberin sonunda rahim ağzı kanseri tedavi metodları maddeler halinde verilmiştir. Verilen maddeler, aşı olunmadığı takdirde okuru bekleyebilecek tehlikelere dikkati çekmek için kaygı unsuru olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla risk, hastalığın başlangıcını, sonunu ve seyrini anlatan bu içerikle dolaylı olarak haberleştirilmiştir.

[275] GlaxoSmithKline'dan Rahim Ağzı Kanseri (HPV – İnsan Papilloma Virüs) Aşısına Erişimi Güçlendiren Adım, https://www.gsk.com.tr/basin_odasi/2010.aspx , (11.03.2014)
[276] Rahim Ağzı Kanseri Aşısı Artık Daha Ucuz, 27.01.2010, http://www.milliyet.com.tr/rahim-agzi-kanseri-asisi-artik-daha-ucuz--saglik-1191338/ , (11.03.2014)

Haber 18

Hürriyet Gazetesi-Kadınları Sevindirecek Haber

GSK'nın aşı fiyatında yaptığı indirim, Hürriyet Gazetesine basın bülteni yayın tarihinden 27 gün sonra " Kadınları sevindirecek haber" başlığıyla yansımıştır (Ek-40). [277] Haberde aşı fiyatı, giriş cümlesi ve ikinci paragrafta iki kez geçmiştir. Basın bülteninde kullanılan istatistikler haberin sonunda yer almıştır.

3.4 Araştırma Bulguları

Risk Toplumu düzeninde haberin hammaddesi geleceğe ilişkin belirsizliklerdir. Risk üzerine kurgulanan içerikte, bireye hayatta kalmak için yönetmek zorunda olduğu bir belirsizlik sunulur. Riskin haberleştirilmesi sorun ve çözümden oluşan bir içerikle sağlanır. Bu süreçte Risk Toplumunda iktidar mekanizmalarının temelini oluşturan; ekonomik yönüyle ön plana çıkan, bilgiyi üretimini ve dağıtımını sağlayan iktidar mekanizmaları aktif role sahiptir.

Riskin haberleştirilmesi süreci, ekonomik ve politik güce sahip endüstrilerin halkla ilişkiler departmanlarında başlar. Hedef kitleyi karar ve ikna etme amacıyla sürdürülen iletişimde ise kitle medyası köprü işlevini görür.

Çalışmada, riskin haberleştirilmesinde medya ve halkla ilişkiler arasındaki etkileşim, sağlık haberciliği çerçevesinde yayınlanan 18 örnek ve ilaç firmalarının basın bültenleri üzerinden incelenmiştir. Riskin haberleştirilme sürecini ve tekniklerini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmanın sonuçları halkla ilişkiler ve medya boyutu olmak üzere iki başlık altında toplanabilir.

[277] Kadınları Sevindirecek Haber, http://www.hurriyet.com.tr/yasasinhayat/13605586.asp, 27 Ocak 2010, (12.03.2014)

Riskin haberleştirilme süreci

Halkla İlişkiler Boyutu

Hedef kitle üzerinde, davranış değişikliği yaratacak bilinci oluşturmak halkla ilişkilerin temel hedefidir. Bu süreçte tanıtımı ve iletişimi yapılacak ürün ya da hizmetin kullanıcı deneyimine sunulması önem taşır. Ancak ilaç endüstrisi kullanıcı deneyimiyle ürün veya hizmet tanıtımı yapma konusunda olanakları son derece sınırlı bir alandır. Bu noktada da bilincin oluşturulmasında temel işleve sahip basın yansımalarını sağlamak için alternatif stratejiler gerekir. Deneyimle ikna edilecek hedef kitle için bilgi, en çok sağlık alanındaki ürünler için geçerlidir. Ürünü tanıma, tercih etme ve satın alma kararında belirleyici olan bilgi ise, özellikle önlem işlevi gören, proaktif özelliğe sahip, çalışmaya konu olan aşı gibi bir üründe risk ve belirsizlik temeline dayanarak oluşturulur. Çalışmada risk, bilginin takip edilmesini cazip kılarken ikna aşamasını güçlendiren unsur olarak dikkati çekmektedir. İncelenen iki ilaç firmasının, basın yansıması oluşturabilmek için halkla ilişkiler çerçevesinde seçtiği araçlar şöyledir: a) Basın bülteni b) Kurumsal internet sitesi c) Ürün bazlı internet sitesi d) Kurumsal sosyal sorumluluk uygulaması (KSS) e) Basın toplantısı f) Haber çalışması .

İlaç endüstrisinin ortaya koyduğu ürünün, halkla ilişkiler tarafından yapılan tanıtım çalışmalarında bilgilendirme-ikna için halkla ilişkilerin hedef kitlesi ilk etapta medyadır. Çalışma dahilinde riskin, medya organlarının ve aktörlerinin ilgisini çekmek ve canlı tutabilmek için halkla ilişkiler endüstrisi tarafından farklı araçların kullanımıyla tasarlanan bir başlık olduğu söylenebilir. Çalışma kapsamında incelenen, riskin haberleştirilmesini sağlayacak, proaktif ürünlerin tanıtım ve sunumuna ilişkin halkla ilişkiler içeriklerinin aşağıdaki adımlar çerçevesinde geliştirildiği söylenebilir.

- Ürünü sınıflandırma
    - Buluş
    - Koruduğu ve önlediği hastalıklar
    - Hastalıkların yol açması muhtemel hayati riskleri sınıflandır

- Risk Grubunu Sınıflandır
    - Cinsiyet
    - Yaş
    - Medeni Hal
    - Meslek
    - Eğitim Durumu

- Hafızayı tazelemek ya da geçmişle ilgili farkındalık yaratmak
    - Buluştan önce geçmişe ilişkin sorunun ve olumsuzlukların bir tasvirini yap
    - Sorun ve olumsuzlukları istatistiklerle ortaya koy, bilim adamlarıyla onayla
    - Sorunu tecrübe eden, deneyimi hikayeleştirilebilecek mağdur kaynak kişileri kullan

- Gelecek senaryosu hazırlamak
    - Buluşun kullanılması ya da kullanılmaması durumunda sonuçların tasvirini yap
    - Senaryonun iddialarını kaynak kişi ile ispatla
    - Çözümü kullanan/destekleyen kanaat önderlerini kullan

HPV aşısının tanıtımı için hazırlanan basın bültenlerini Van Dijk'in söylemin denetimi ve söylemin üretimini formüle etmek için kullandığı -Hangi durumlarda, kim, kime, ne söyleyebilir ya da yazabilir? çerçevesinde incelediğimizde ise aşağıdaki yargılara ulaşmak mümkündür:

- Sağlıkta koruyucu ve önleyici özelliğe sahip yeni bir ürünün tanıtımında, halkla ilişkiler endüstrisinin ilk hedef kitlesi medyadır. Medya, halkla ilişkilerin hazırladığı içeriği kullandığı takdirde nihai tüketiciye ulaşmak kolaylaşır.

- Basın bülteni ve hazırlanan yardımcı içeriklerde aktarılacak mesaj ne olmalıdır? sorusunun cevabı ise temelde risktir. Ancak risk, doğrudan belirtilmez ve medyanın ilgisini çekecek iddia, kanıt, sorun çözüm, mağdur-referans kişi çerçevesinde farklı tekniklerle aktarılır. İncelenen basın bültenlerinde riskin kanser ve ölüm kelimeleriyle dolaylı olarak ifade edildiği gözlenmiştir. İçerikte belirtilen ihtimaller, resmi kurumların rahim ağzı kanseri ve ölümcül risklere ilişkin istatistiki verileriyle tasvir edilmiştir.

Van Dijk'in hangi durumlarda, kim, kime, ne söyleyebilir ya da yazabilir? formülünü rekabet durumu çerçevesinde ele aldığımız halkla ilişkilerde riskin içerik olarak kullanımı hakkında genel olarak şunlar söylenebilir:

- MSD, Gardasil aşı tanıtımındaki ilk yıl stratejisini "kanserin aşısı bulundu" söylemi üzerine inşa etmiştir. HPV virüsünün yol açması muhtemel siğiller, ikincil tehlike olarak satır aralarında yer almıştır. Aşı, rahim ağzı kanseri ihtimaline koruyucu önlem değil doğrudan çare olarak sunulmuştur. Aşının proaktif yönü, bir diğer ifadeyle hastalığı değil hastalığın ihtimalini ortadan kaldıran yönü, virüse karşı sağladığı koruyuculuk satır aralarında, uzman görüşüyle vurgulanmıştır. Aşının koruyuculuk sağladığı iki yüksek riskli HPV tipi ile siğil yapan iki düşük riskli HPV dışında geri kalan HPV tiplerinin etkileri haber kurgusu içinde yer almamıştır.

- MSD'nin HPV aşısı Gardasil'i ilk ve tek ürün olarak piyasaya sunduğu dönemde hedef kitlesini ya da risk grubunu 'kadın'lar üzerinden şekillendirdiği gözlemlenmiştir. GSK'nın Cervarix aşısının piyasaya sürmesi ile MSD risk grubunu erkekler ve çocuklarla genişletmiştir. Rekabet durumunda risk, bir aşının diğerine üstünlüğü bağlamında da kullanılmış, Cervarix'in satış onayından önce Gardasil'in ölümcül etkisine ilişkin basın yansımalarına rastlanmıştır. İkinci aşının piyasaya sürülmesi ile ürün pazarlama stratejisi hedef kitlenin kapsamını geliştirmek üzere güncellenmiştir. Bu kapsamda 2009 yılı itibariyle MSD kurumsal internet sitesinde yer alan, ulusal basında yayınlanmış üç haberde de; erkekler ve aşının koruyuculuğundan yararlanabilecek potansiyel gruplar; hamileler, kız ve erkek çocuklar kullanılmıştır.

- Hedef kitlenin genişletilmesi, riskin haberleştirilmesinde kullanılan bir teknik olarak gözlenmiştir. Buna göre "Gardasil aşı, risk altındaki geniş hedef kitlenin ihtiyaçlarına cevap veren ideal aşı" olarak konumlanmıştır. Gardasil 2009 yılında, erkek hedef kitle üzerine kurgulanan haberlerinde, kız ve erkek çocuklarını, gebe kalmayı planlayanları ya da yeni hamileliğine hazırlananları, cinsel ilişki yaşayanları, cinsel teması olanları, henüz cinsel yaşama başlamamış olanları ve çok eşli yaşayanları kapsayan geniş bir risk grubunun algısında çözüm olarak konumlandırılmıştır.

- Gardasil'in piyasaya sürülen ilk ve tek aşı olduğu dönemde, MSD tarafından HPV'nin tanıtımına odaklanılmış, rahim ağzı kanseri riskine bilim adamlarının ve istatistiklerin perspektifinden dikkat çekilmiştir. GSK'nın Cervarix aşısı ile birlikte piyasada yaşanan rekabet, HPV ve rahim ağzı kanseri riskinin etkisini mağdur hikayeleriyle pekiştirilmiştir.

Yazılı basın boyutu

HPV aşısının tanıtımı için hazırlanan basın bültenlerini Van Dijk'in söylemin denetimi ve söylemin üretimini formüle etmek için kullandığı -Hangi durumlarda, kim, kime, ne söyleyebilir ya da yazabilir? çerçevesinde incelediğimizde ise aşağıdaki yargılara ulaşmak mümkündür.

Sağlık haberciliğinde, proaktif yönüyle öne çıkan ürünlerin tanıtımı için halkla ilişkiler medyanın, medya ise hedef kitlenin bilgi kaynağıdır. Halkla ilişkiler bilim dünyasının açıklamalarını basına tercüme eden bir mekanizma olarak çalışmaktadır. Basın ise halkla ilişkilerden aldığı bilgiyi kişiler üzerinden hikâyeleştiren ve gündelik dile indirgeyen bir mekanizma işlevi görür. Geleceğe ilişkin olumlu ve olumsuz ihtimalleri barındıran riski halkla ilişkiler endüstrisi ve medya yalnızca olumsuz ihtimaller üzerinden sunar. Halkla ilişkiler ve medya için risk ölümcül, yaşam kalitesini etkileyen, değiştiren bir tehlike olarak sunulur.

Formata göre riskin haberleştirilmesi

Çalışma kapsamında incelenen ulusal basına yansımış 18 içerik için genel olarak üç format kullanıldığı gözlemlenmiştir. a) Röportaj b) Köşe Yazısı-Yorum c) Haber. Riskin haberleştirilmesi bağlamında sunulan içeriklerin hedeflenen algıyı yaratabilmesi için köşe yazılarının yaklaşık bir hafta aralıkla farklı başlıklarda yayınlandığı gözlenmiştir. Riskin haberleştirilmesi bağlamında yazı dizisi şeklinde yayınlanan içerik formatlarına da rastlanmıştır. Bu noktada periyodik tekrarın, riskin haberleştirilmesinde başvurulabilecek bir yöntem olduğu söylenebilir.

Riskin haberleştirilmesinde kullanılan röportajlarda ise bilgi kaynağı kişinin konumuna göre değişmektedir. Riskin olumsuz yönüyle karşılaşmış, hastalık ve mağduriyet öyküsü olan bireylerle yapılan röportajlarda okurun özdeşleşmesini sağlayacak özelliklerin öne çıkarıldığı gözlenmiştir. Okurun empati düzeyini artıran hastalık-mağduriyet öyküsü olan kaynak kişinin, hastalığın seyrine ilişkin deneyimleri hedef kitlenin kaygı ve korku düzeyini artırmaya yöneliktir. Bu noktada riskin haberleştirilmesinde hedef kitle üzerinde korku ve kaygı yaratarak iknayı sağlayan yaşanmış öykülerin kullanımı bir yöntem olarak dikkati çekmektedir.

Röportaja kaynak olan kişinin hasta-mağdur birey olabileceği gibi bilim çevrelerinden de seçildiği gözlemlenmiştir. Buna göre bilim insanı-tıp mensubunun kaynak olarak kullanıldığı röportajlarda, bilgilendirme ile dolaylı tanıtım işlevinin içiçe geçtiği gözlemlenmiştir. Hedef kitlenin içerikle duygusal bağ kurmasını sağlamak adına, haber kaynağı kişinin gündelik yaşamdaki mesleki rolleri dışına çıkarak baba-eş vasıflarına da vurgu yapıldığı gözlenmiştir.

Röportaja kaynak olan kişiye göre riskin haberleştirme tekniğindeki en temel fark zaman kavramının kullanımıdır. Hasta-mağdur kişinin röportajında geçmiş zamana atıflar okurda pişmanlık duygusunu yaratacak şekilde kullanılmıştır. Bilim insanları ile yapılan röportajlarda ise gelecek ön plandadır. Ürünün gelecekteki etkisi, yan etkileri, ürünü kullanmayanların gelecekte karşılaşmaları muhtemel olumsuzluklar röportaj çerçevesinde aktarılmaktadır.

Bu noktada röportaj tekniğinde deneyimiyle yer alan kaynak kişiye geçmiş, bilgisi ve uzmanlığı ile bilimsel deneyimiyle yer alan kaynak kişiye ise gelecek zamana ilişkin sorular aktarılması riskin haberleştirilmesinde bir yöntem olarak kullanılabilir.

Format başlığında haber metinlerine bakıldığında haber metinlerindeki içeriğe basın bültenlerinin kaynak olduğu gözlenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen basın bültenleri ve haber metinlerinde kelime ve paragrafların birebir alındığı örneklere rastlanmıştır. Bu noktada riskin haberleştirilmesinde halkla ilişkiler içeriklerinin medya için temel bir kaynak olduğu söylenebilir.

Halkla ilişkiler tarafından hazırlanan basın bültenlerinde istatistiklerin ise çalışmaya konu olan 18 haberde de doğrudan ya da genelleme tekniği ile kullanıldığı gözlenmiştir. Bu bağlamda, sağlık haberciliğinde kullanılan istatistiki bilgilerin halkla ilişkiler süzgecinden geçmiş araştırmalar olduğu söylenebilir. Köşe yazısı ve haber formatındaki içeriklerde, riskin kişilerin deneyimleri üzerinden hikâyeleştirildiği gözlenmiştir.

Riski haberleştirme teknikleri

Riskin haberleştirilmesinde okurda kaygı düzeyini artıracak uyarı niteliğindeki kelimelerin stratejik biçimde kullanıldığı gözlenmiştir. İncelenen haberlerde uyarının haber başlıklarında ve okuru metnin tamamına yönlendirecek spotlarda kullanıldığı gözlenmiştir.

Koşul belirten cümleler de riskin haberleştirilmesinde etkin bir yöntem olarak dikkati çekmektedir. Basında, hastalığın tehlikeli boyutuna dikkati çekecek istatistiklerin gündelik dile indirgenerek verildiği de çalışmada incelenen örneklerde görülmüştür. Bu bağlamda, okurun anlamasını kolaylaştıracak ve akılda kalacak deyim ve kalıplaşmış söz öbeklerine haber içeriklerinde başvurulduğu gözlenmiştir.

Riskin haberleştirilmesinde sonucun öngörülebilir olmasını sağlamak için başvurulan yöntemler arasında karşılaştırmaya rastlanmıştır. Olumlu ve olumsuz kelime seçimlerinin aynı cümlede kullanılması kadar, aşı olan ve olmayan kişilerin

hikâyeleri de bu mantık içinde haberde kurgulanmıştır. Tecrübenin konuşturulması, bilim dünyası dışında tehlikeye maruz kalanların birebir deneyimlerinin aktarımı da riskin haberleştirilmesinde sıkça başvurulan bir teknik olarak gözlenmiştir.

Riskin haberleştirilmesinde zaman kullanımı dikkat çekici boyuttadır. Haberde zaman algısı şimdiki zaman ile 5 ila 20 yıl arasında değişen uzak gelecek olmak üzere iki şekilde kurgulanmıştır. "2 dakikada bir, bir kadının ölmesi ile" okurun algısı şimdiki zaman üzerine çekilmiş; tehlikenin yakınlığına ve hızına vurgu bu cümle yapısı ile sağlanmıştır.

'Ama', 'fakat', 'yalnız', 'ancak' gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi, koşulu ya da açıklamayı vurgulamak için bağlaç kullanımının haber cümlelerinde sıkça kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Okuru, geçmişe dönük düşündürerek, ikna ve karar sürecini hızlandıracak, harekete geçirmeyi sağlayacak soru kalıplarının kullanımı da riskin haberleştirilmesinde başvurulan tekniklerden biridir. Riskin haberleştirilmesinde, dolayımlamanın da bir teknik olarak kullanıldığı dikkati çekmiştir. Buna göre aşı, hastalığa karşı proaktif bir sağlık uygulaması olarak çözümü temsil ederken, HPV virüsünün ise kanser, problem, ölüm, bela, felaket kelimeleri ile ilişkilendirildiği gözlenmiştir.

Hedef kitlenin dağarcığındaki mevcut bilgi hakkında şüphe yaratmak, riskin haberleştirilmesinde başvurulan bir diğer teknik olarak gözlenmiştir. Riskin haberleştirilmesinde ise içerik formatına bakılmaksızın tüm metinlerde hedef kitlenin bilgisine ve bilgisinin yeterliliğine dayalı şüphe yaratmak da bir strateji olarak kullanılmaktadır.

Sonuç olarak işletmelerden medyaya riskin haberleştirilmesi, metin formatı, kullanılan kelimelerin seçimi, tekrarı, kaynak bilgi seçimi, içeriğin okur üzerinde yaratmayı hedeflediği özdeşleşme, empati, korku, kaygı yaratan anlatım geçmiş ve gelecek tasvirleriyle bütüncül ele alınması gereken stratejik bir süreçtir. Çalışma işletmelerin halkla ilişkiler birimleri ile medya arasındaki yoğun etkileşimi de göstermektedir. Haber içeriğinde kullanılan metinler, işletmelerin basın bültenleriyle

karşılaştırıldığında kullanılan içeriğin birebir aynı olduğu örneklere de rastlanmıştır. Bunun yanı sıra haberlerin kelime dağarcığını büyük ölçüde basın bültenlerinin belirlediği söylenebilir.

Öneriler

Bu çalışmada riskin haberleştirilmesi; halkla ilişkiler-basın etkileşimi çerçevesinde ele alınmıştır. Riskin ürün pazarlamasında bir ikna metodu olarak kullanımını araştırmayı hedefleyen çalışmada, riskin sunulduğu formlar dil ve anlatım bağlamında incelenmiştir. Riskin haberleştirilmesinde ve içerik olarak kullanımında halkla ilişkiler sektörü ve yazılı basının yöntemlerini ortaya koymayı hedefleyen çalışma medya okuryazarlığı başlığı altında daha geniş bir ölçekte de ele alınabilir. Riskin haberleştirilmesinde kullanılan yöntemlerin net biçimde belirlenmesi, kamuoyunun özellikle sağlık haberlerini daha mesafeli ve dikkatlice değerlendirmesini kolaylaştırabilir. Bu noktada çalışmanın sonuç bölümünde verilen genel çıkarımlar; halkla ilişkiler ve basın haberlerinde kullanılan kelimelerin benzerliğini sayısal verilerle ölçebilecek bir analiz ile desteklenerek geliştirilebileceği gibi okur algısına yönelik anket ve mülakatlar da uygulanabilir.

4. SONUÇ

Riskin, bir ikna ve algı yönetimi stratejisi olarak kullanımında kitle medyasının rolüne ilişkin bir değerlendirme sunmayı amaçlayan bu çalışmada kitle medyasının riski ele alma ve sunum biçimine ilişkin şu sorular çerçevesinde şekillenmiştir. Buna göre kitle medyası;

a) Halkla ilişkiler endüstrisi etkileşimiyle riski, kamuoyunun ilgisini canlı tutmak üzere haber formatında tasarlayan ve sunan kâr amaçlı ve ekonomik bir yapı olarak mı konumlanır?

b) İktidar mekanizmalarının yetki ve gücünü tehdit eden ve çeşitli stratejilerle yönetilen bir risk unsuru olarak mı konumlanır?

c) İktidar mekanizmalarının riski bir ikna ve yönetim stratejisi olarak kullanmasını sağlayan araçlar toplamı olarak mı işlev görür?

d) Başta kar amaçlı işletmeler olmak üzere ekonomik ve siyasi gücü elinde bulunduran mekanizmalar riskin haberleştirilme sürecinde nasıl bir rol oynar ve hangi yöntemlerle çalışır?

Risk kavramına ilişkin tanımların araştırmasıyla, yukarıdaki sorulara yanıt bulmak üzere gerçekleştirilen bu yüksek lisans tezinde dikkati çeken ilk nokta kavrama ilişkin tanım çeşitliliğidir. Kavramın genel sözlük tanımları incelendiğinde riskin her şeyden önce tehlikeyle özdeşleştirildiği gözlenmiştir. Riskin ortak algıda, yalnızca tehlikeye işaret ettiği yönündeki anlayış, kavramın farklı değerlendirilmesine de yol açmaktadır. Bu noktada kavramın net anlaşılabilmesi için tehlike, belirsizlik, risk arasındaki ayrımın ortaya konması önem taşımaktadır. Tehlike insan varlığına ya da onun değer verdiklerine yönelik tehdit; risk, olayların çapı ve sonuçlarının bilgi dahilinde göreceli olduğu ve olasılıkların eşit ölçüde rol aldığı sistem; belirsizlik ise değişimin yönünün bilgi dahilinde göreceli olduğu ancak risk kaynaklarının, sonuçların ve olayların ihtimalinin ve çapının bir kesinlik üzerine kurulmadığı sistem olarak tanımlanır. Sosyoloji ve antropoloji literatüründe ise risk kavramı sözlük tanımlarında "bir durumun ya da olayın olumsuz çıktıları" şeklindeki anlamından çok daha geniş bir anlamda kullanıldığı gözlenmiştir.

Riski disiplinlerarası bir bakış açısıyla sosyal bilimler ölçeğinde ele alan çalışmalarda ise riskin her zaman iki unsurun; doğa olayları ve insan eylemlerinin birleşimine atıfta bulunduğu ve bu yönüyle öne çıkması gerektiğinin altı çizilmiştir. Ortaya çıkan sonuçların şansa bağlı olasılıkları, bu sonuçların toplumların değer yargılarıyla birlikte olumsuz ya da olumlu olarak değerlendirilmesi riske ilişkin sosyal bilimler literatüründe yapılan tanımların temelini oluşturmaktadır.[278]

Çalışmanın kuramsal dayanağını oluşturan Risk Toplumu'nun yazarı Ulrich Beck ise riskleri insani girişimlerin ve kararların, bir parçası olumsuz bir parçası ise olumlu olan çift başlı sonuçları olarak tanımlar. Risk kavramını insan eylemlerinin ve modernizasyonun radikalleşen ancak kasıtlı olmayan sonuçlarını öngörmek ve kontrol altına almak olarak ifade eder. Risk, Beck'in tanımı sınırları içinde geleceği kolonize eden kurumsal girişim, bilişsel bir haritadır. Beck'in dikkati çektiği bugünün dünyasında alınan kararlarının ve gerçekleştirilen eylemlerin yakın ve uzak geleceğe etkisidir.

İş yaşamı, sosyal yaşam, ekonomik faaliyet, güvenlik, teknoloji, sağlık, yatırım, savunma, siyaset alanında belirleyici bir kavram olan risk; genel itibarıyla geleceğe ilişkin ihtimallere işaret eder. Söz konusu ihtimaller dizisinin içinde eksiler kadar artılar da yer alabilir. Dolayısıyla "olumsuz, tehlikeli, beklenmeyen, istenmeyen durum" şeklindeki yaygın tanımların kavramı açıklamakta eksik ve yetersiz kaldığı söylenebilir.

Bu noktada Stratejik İletişim Yönetiminin alt uygulama alanlarından biri olan risk iletişimi çalışmalarının daha etkili planlanabilmesi için risk kavramının sosyal bilimler literatüründen yola çıkarak tanımlanması çalışmada ulaşılan sonuç mahiyetindeki ilk bulgulardan biridir. Risk iletişimi çalışmalarında ve risk iletişiminde temel aktör olan kitle iletişim araçlarının kullanımına ilişkin değerlendirmelerde riskin nasıl bir tanım çerçevesinde ele alındığı ve sunulduğu çalışmaların kalitesi ve etik değerlendirmesi için önemli bir kriter olarak da kullanılabilir.

---

[*] Sosyal Bilimler alanında risk kavramının tanımına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Peter Taylor-Gooby and Jens O. Zinn, The Current Significance of Risk, (Ed. Peter Taylor-Gooby and Jens O. Zinn,) **Risk in Social Science**, New York: Oxford University Press,2006.

Riskin, bir ikna ve algı yönetimi stratejisi olarak kitle medyasında kullanımını ya da risk iletişim planlarında etkin medya kullanımını hedefleyen çalışmalarda kavramın sosyal bilimler literatüründeki tanımlarına sadık kalınarak konumlandırılması da bu yüksek lisans tezinde öneri olarak sunulabilecek bulgulardan biridir. Bu noktada kitle medyası ve risk temalı projelerde Ulrich Beck'in Risk Toplumu kuramı araştırmacılara, riskin çerçevesini çizen kapsamlı bir yol haritası sağlayabilir.

Ancak bu çerçevede Risk Toplumu kuramının doğru okunması ve kitle medyasına yönelik çalışmalarda rehber olarak kullanılabilmesi yapılan literatür taramalarında bazı ayrıntılar gözlenmiştir. Buna göre her şeyden önce Risk Toplumu tezinde kitle medyasının rolüne ilişkin doğrudan çıkarımlara rastlanmamıştır. Ancak kuramın, kitle medyasının etkilerini ve konumunu araştıran iletişim bilimleri, sosyoloji ve felsefe literatüründeki diğer kuramları kapsayan ve çağrıştıran çerçevesi, iktidar mekanizmalarına bakış açısı, riskin bireylerde yarattığı tepkiler üzerine çıkarımlarıyla kitle medyasına ilişkilendirilebilecek ayrıntılara vurgu yaptığı gözlenmiştir. Risk Toplumunda; tüketim, küreselleşme, enformasyonun yönetimi ve iktidarı, kablolar üzerinden kurulan ve yönetilen alternatif dünyalar, yeni teknolojiler; riski bir denetim, karar alma gerekçesi olarak sunan-kullanan iktidar mekanizmalarının işleyişi olmak üzere farklı başlıklar yer alır. Bu noktada Risk Toplumunda karar alma ve sorumluluk sürecinde belirleyici olan kurumsallaşmış mekanizmaların ve riske karşı geliştirilen bireysel tepkilerin yorumlanma sürecinde Baudrillard'ın Tüketim Toplumu, Manuel Castells'in Ağ Toplumu, Guy Débord'un Gösteri Toplumu, Michel Foucault'nun *Governmentality* (Yönetimsellik) kuramı olmak üzere sosyal ve iletişim bilimlerine yön veren çalışmaların da kuramı anlamak ve risk toplumunda kitle medyasının rolünü analiz edebilmek için önemli olabileceği düşünülmektedir. Bu kuramlar, Risk Toplumunun ana hatlarını çizen bilim-teknik, uzmanlaşma, karar alma-sorumluluk ve iktidar başlıklarının daha sağlıklı yorumlanmasına yardımcı olmaktadır.

Geleneksel Toplum, Sanayi Toplumu, Tüketim Toplumu, Gösteri Toplumu, Enformasyon Toplumu, Ağ Toplumu ve Governmentality (Yönetimsellik) kuramlarının Risk Toplumunun dinamiklerini anlamak ve yorumlamak için güçlü

birer arka plan sunduğu gözlenmiştir. Risk Toplumunda bireylerin tercihlerinden tepkilerine, risk yönetimi için kullandıkları araçlardan, sorumlu ve karar alıcı konumundaki figürlerin yaklaşımlarına kadar farklı başlıklarda yapılacak çalışmalar içinde bu altı kuram Risk Toplumunun kapsamını anlamak için yol gösterici olabilir. Mevcut kuramların aynı zamanda Risk Toplumunun kronolojisi ve kitle medyasının riskleri anlama ve yorumlama sürecinde gündelik hayattaki etkisini göstermesi bakımında da önemlidir. Riskleri anlamlandırma yolunda geleneksel toplumu takip eden sanayi toplumu, sanayiyle birlikte değişen tüketim alışkanlıkları, tüm bu süreçlerde imajın payı, enformasyonun niteliği, kablolar ve ağlar birer rehber olarak kullanılabilir.

Bireylerin ve toplumların geleceği bilme ve denetleme isteklerinin; bu yönde kullandıkları araçların tarih boyunca değişimine yönelik kronoloji de Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü inceleme sürecinde, çalışmaya yönelik okumalarda dikkati çeken bir diğer unsurdur. Bu kronoloji riskin; kaynağının ve kapsamının toplumsal algıya; sosyal, ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişme ölçütlerine göre değişimini ortaya koymak açısından da önemlidir. Risk Toplumu ve kitle medyasını çerçeveleyen araştırmada, bireylerin ve toplumların bilme isteği ve bilgiye yönelik araçları kullanım ve bu araçlardan beklentilerine yönelik çıkarımlar da elde edilmiştir. Örneğin bir girişimin geleceğinin içerdiği muhtemel olumlu-olumsuz sonuçlar için ‘araç’ kullanımının insanlık tarihiyle yaşıt olduğu riske ilişkin literatür taramalarında gözlenmiştir.

Geleceğe ilişkin belirsizliği yönetmek ve/veya varlığı tehdit eden olaylar karşısında bilmek, bilgi edinmek geleneksel ya da modern toplum ayrımı gözetmeksizin her dönem bireylerin ve toplumların temel bir ihtiyacı olarak göze çarpmaktadır. Zaman içinde değişim gösterenin ise yalnızca risklerin kaynağı değil riskleri öngörmek için başvurulan aracın kimliği olduğu söylenebilir. Geçmişte, geleceğin belirsizliğinden ve risklerden bireyi ya da toplumu haberdar eden insan ya da doğa figürlerinin yerini, bugünün koşullarında bilim ve teknolojiyle şekli her geçen gün değişen kitle iletişim araçları almıştır. Geleneksel toplumlarda belirsizliği; sahip olduğu bilgi, yetenek ve araçlarla yönetmesi beklenen “aracılar” bugünün dünyasında yerini kitle medyasına bırakmıştır. Geleneksel ve modern toplum ayrımı çizgisinden devam edildiğinde Risk Toplumunda kitle medyasına ilişkin şu çıkarım

yapılabilir: Kitle medyası bilgiyi, geleceğini örgütlemek için yaşamsal bir gereksinim olarak gören ve talep eden birey için modern yaşamın kahinidir.

Risk Toplumunda kitle medyasının rolü, sunulan "risk bilgisinin" birey ve kurumlar için taşıdığı anlam bağlamında da önemlidir. Risk Toplumunda bilgi, riskleri imal ettiği belirtilen insanın hem temel aracı hem de ihtiyacıdır. Kurumlar içinse geleceğe ilişkin belirsizlikleri denetleyebilecekleri erken uyarı sistemi olarak etkili bir araçtır. Bunun yanı sıra kurumlar bilgiyi, mevcut iktidarlarını zedelemesi muhtemel ve yönetilmesi gereken ayrı bir "risk" olarak da değerlendirirler. Bilmek ve bilememek bu noktada Risk Toplumunu tanımlayan iki temel eylemdir. Risk Toplumunda ekonomik, sosyal, teknolojik ve siyasi bir mekanizma olarak çalışan kitle medyası da bildirmek ve bildirmemek üzerinden işler. Bilmek ve bilmemek bireyin Risk Toplumundaki ana sorunu iken bildirmek ve bildirmemek kitle medyası ile sorumluluk ve karar alma gücünü elinde bulunduran iktidar mekanizmalarının gündemidir. Bu sorun Risk Toplumunda kitle medyasının konumuna ilişkin bir başka değerlendirmeye bizi götürebilir. Riski bildirmek ve bildirmemek bağlamında kitle medyasının kendisi hem bir risk unsuru hem de risk toplumunda sorumluluk ve karar alma iktidarını elinde bulunduran kurumsallaşmış bir yapıdır. Karar alma ve sorumluluğunu elinde bulunduran iktidar mekanizmalarının kitle medyası üzerindeki uygulamalarına bakıldığında Risk Toplumunda kitle medyasının aynı zamanda riski imal eden ve denetlenmesi gereken bir mekanizma olarak değerlendirildiği söylenebilir.

Bununla birlikte kitle medyası aynı zamanda Risk Toplumunda faaliyet gösteren belirleyici iktidar mekanizmalarından biridir. Risk Toplumundaki bireyin geleceğinde hayati role sahip olan kurumsallaşmış iktidar mekanizmalarından biri olarak kitle medyasının üç temel özellikle ön plana çıktığı söylenebilir: Bilim-teknik-uzmanlaşma, sorumluluk-karar alma ve iktidar. Bu bağlamda Risk Toplumunda kitle medyasının bu üç özelliği taşıyan hem bir iktidar mekanizması hem iktidarın bir aracı olarak işlev gördüğü söylenebilir. Buna paralel kitle medyasının elinde bulundurduğu teknik olanaklar ve bilgiyi yayma gücüyle de ekonomik ve siyasal kurumlar için aynı zamanda yönetilmesi gereken bir risk unsuru olarak değerlendirildiği söylenebilir.

Risk Toplumunda kitle medyası, bireylerin riske karşı geliştirdikleri reaksiyonlarda da belirleyicidir. Ulrich Beck, risklerin egemenliğindeki dünyada riskle karşı karşıya kalan bireyin belirsizliğe karşı gösterdiği tepkileri üç başlık altında ele alır: İnkar, Kayıtsızlık ve Dönüşüm. Beck'in işaret ettiği bireysel tepkiler Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü anlamak için önemlidir. Riske karşı bireysel tepkiler; gündem belirleme, ekme ve kültürel göstergeler, sessizlik sarmalı, bilgi uçurumu kuramı ve hipodermik şırınga (uyaran-tepki) modelinde de dikkati çeker. Küresel bir kimliğe sahip olan ve geleceğe konumlanan riskler, alternatif senaryolar ve dünya arayışı için de ilham vericidir. Bununla beraber riskler; kitle medyasının üç işlevini besler: a) Risklerden ve risklerin sonuçlarından haberdar etme ve bunlar hakkında bilgi sunma; b) Belirsizliği netleştirecek eylemler için karar alma-güdüleme; c) Risklerin yarattığı olumsuz etkilerden, panik ve umutsuzluktan kaçış için eğlence ve alternatif dünya sunumu. Bu çıkarımlar Ulrich Beck'in dikkati çektiği inkar, kayıtsızlık ve dönüşüm tepkileriyle de doğrudan ilişkilidir.

Buna göre Risk Toplumu üyelerinin dört ayrı dünyanın vatandaşı olduğu söylenebilir. Onlar; risklerin üretildiği reel dünya bir başka ifadeyle bugünün dünyasında; risklerin konumlandıkları geleceğin dünyasında; risklerin gerçekleşme ihtimali üzerine kurulan senaryoların dünyasında ve riskin muhtemel olumsuz etkilerinin yarattığı panik ve umutsuzluktan uzaklaştıran alternatif bir 'başka' dünyada yaşar. Bu dört ayrı dünyanın inşasında kitle medyasının başrolde olduğu ve risklerin bu dünyaların inşasında belirleyici bir malzeme olduğu söylenebilir. Sonuç olarak kitle medyası ve riskler, küresel kimlikleri kadar zihinlere de sınır ötesi hareket kabiliyeti sağlayan özellikleriyle ele alınabilir.

Beck zaman ve mekanın etkisini ortadan kaldıran sınır ötesi noktada bir diğer deyişle küreselleşmenin coğrafyasında; risklerin konumlandığı yeni dünya düzenini Kant'ın '*Kosmopolitan*' kavramı üzerine kurar. Kant'ın iki ayrı dünyada (cosmos ve polis olmak üzere) yaşayan bireyi ifade etmek için kullandığı *Kosmopolitan* kavramına küreselleşmeyi de dahil eden Beck'in ortaya koyduğu *Kosmopolitanizasyon* kavramı Risk Toplumunun karakterini belirleyen ve kitle medyasının rolüne dikkati çeken bir diğer ayrıntıyı öne çıkarır.

Beck'in Risk Toplumunun karakteri olarak yansıttığı *Kosmopolitanizasyon* kavramında alternatif bir hayal gücü ile birini ve ötekini aynı anda içeren, yaşam ve gerçekliğe dair alternatif yolların canlandırmasına işaret eder. Buna göre *Kosmopolitanizasyon* kelimesi iki anlama sahiptir: a) Net sınırların erozyonu, pazarın dağılımı, devletler, uygarlıklar, dinler, kültürler, halkın yaşamı, b) Yeryüzünün her yerinde bir yabancı ile yüz yüze gelme zorunluluğu. Beck, bu kelimenin apaçık bir sınırsızlık anlamına sahip olmadığının altını çizer. Sınırların varlığının bulanıklaştığına ve belirsizleştiğine; riskin, paranın ve bilginin akışını kolaylaştıracak şekilde geçirgen bir hale dönüştüğüne dikkati çeker.

Beck'in *Kosmpolitanizasyon* kavramıyla işaret ettiği hayal gücü Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü ortaya koyan anahtar çıkarımlardan biridir. Buna göre birini ve ötekini buluşturma; yaşam ve gerçekliğe dair alternatif yolların üretimi; Mac-Bride'ın kitle medyasının misyonlarına atıfta bulunduğu *"Many Voices One World"* raporunda belirttiği Toplumsallaştırma, Güdüleme, Eğlendirme ve Bütünleştirme ile sağlanmaktadır. Buna göre *kosmopolitanizasyon* 'Risk ne yıkım ne de güven/emniyet değildir buna karşın özbeöz sanallıktır." diyen Ulrich Beck'in Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü özetleyen temel kavramlardan biri olduğu söylenebilir. Kitle medyası Risk Toplumunda; risk, risk senaryoları ve bu senaryoların yarattığı etkileri ortadan kaldırmak için hazırladığı içeriğin tamamını özbeöz sanallık üzerine inşa eder.

Ulrich Beck'in Risk Toplumu kuramı çerçevesinde tanımladığı 'risk'in özbeöz sanallık üzerine inşa edilmesini mümkün kılan öğe ise 'zaman'dır. Buna göre risk şimdiki zamanda değil, ulaşılması ya da öngörülebilmesi için alternatif planlar ve yol haritaları gerektiren geleceğin içinde yaşayan bir kavramdır. Kitle medyası riskin yönetildiği, bertaraf edildiği alternatif dünyalar için ideal bir zemin hazırlar.

Bununla birlikte Ulrich Beck kitle medyasının temel simgelerinden olan televizyonun politikaya hizmet eden gücüne de şu şekilde bir gönderme yapar. "Risk Toplumunda politik lokasyon artık bir cadde değil televizyondur." Dolayısıyla riske karşı tepki, yalnızca bireyler için değil, iktidar mekanizmaları için de geçerli olabilir. İnkar, kayıtsızlık ve dönüşüm Risk Toplumunda karar ve sorumluluk figürü olan

politik mekanizmalar için bir çıkış yoludur. Televizyon, bu tepkileri kitlelerle yüzyüze getirecek caddelerden çok daha kolay bir kamuflaj sağlar.

Risk Toplumu'nda kitle medyası, bilim-teknoloji, uzmanlaşma, karar alma-sorumluluk ve iktidar misyonunu üzerinde taşıyan ve 'geleceği' kimi zaman kurgulama gücüne sahip 'akıllı araç'ların bir toplamıdır. Riskin sahip olduğu küresel kimlik; riski tahayyül edilebilir kılan 'akıllı araçların' bir diğer ifadeyle medyanın da profilini değiştirir. Kitle medyasına küresel kimlik kazandıran en önemli unsurlardan biri de risktir. Küreselleşen kitle medyası beraberinde riski üreten bir mekanizmaya da dönüşür.

Kitle medyasının Risk Toplumundaki rolünün aynı zamanda iki zıt kutupta şekillendiği söylenebilir: Kamu yararı ve iktidarın varlığının devamı. Kamu yararı tarafında; kitle medyasından beklenti nettir: Toplumu bilgilendirme ve belirsizlikler karşısında aydınlatma. Bu noktada kitle medyasından; gücünü salt kamuoyu lehine kullanan bir mekanizma olarak çalışması beklenir. Diğer kutupta ise kitle medyası iktidar mekanizmalarının varlığını ve işleyişini hedef alan riskler için hem koruyucu bir kalkan hem de belli stratejilerle yönetilmesi gereken bir risk kaynağıdır. Bu iki zıt kutup arasında yaşananlar da Risk Toplumunda kitle medyasının rolünü özetler. Buna göre Risk Toplumunda kitle medyası; gerek iktidar mekanizmaları gerekse toplum algısında belirsizliği yöneten bir araç ve/veya belirsizlik içeren ve belirsizliği besleyen bir 'risk' olarak kontrol edilmesi gereken bir mekanizma şeklinde iki ayrı profile sahiptir. Kitle medyasının bir risk unsuru olarak siyasi ve ekonomik iktidar mekanizmaları tarafından yönetim uygulamasına en güçlü örnek çoğu zaman yasa ve yönetmeliklerle meşrulaştırılan sansürdür. Kitle medyasının belirsizliği üreten, yöneten, riski ilgiyi canlı tutmak ve ikna etmek için kullandığı yöntemlere ise propaganda ve spin örnek olarak gösterilebilir. Kitle medyasının ise riski bir yönetim ve ikna aracı olarak kullanma sürecinde başvurduğu temel yöntem bilgiyi deforme etmektir.

Kamunun risklerden 'haberdar olma' hakkı, beklentisi ve gereksinimi, medyanın Risk Toplumundaki ikincil rolünü belirler. Risk Toplumunda iktidar mekanizmalarını tehdit eden unsurları yönetmek için riski araç biçiminde kullanan ve yöneten medyanın üstlendiği diğer rol ise 'riskin' iletişimini sağlamaktır. Risk

iletişimi, literatürde risk yönetimi başlığında ele alınan bir etkinliktir. Süreç yönetimi ve planlaması örtgütsel bir çalışmanın ve vizyonun ürünü olan risk iletişimi, ideal olarak kamunun bilme hakkı çerçevesinde ve medyanın toplumsal sorumluluğunun bir çıktısı şeklinde idealize edilse de uygulamada ve örneklerde süreç farklılık göstermektedir. Bu duruma üç neden gösterilebilir: Birincisi medyanın ekonomik varlığını sürdürmek zorunluluğu nedeniyle haberi ilgi çekici ve pazarlanabilir bir meta olarak kullanmaya olan eğilimidir. Diğer nedense 'risk yönetimi' başlığı altında geliştirilen risk iletişiminin işletme temelli bir süreç olmasıdır. Üçüncü neden ise haberi inşa edecek enformasyona ulaşmanın, medya kuruluşlarına yarattığı zaman ve insan kaynağı maliyetidir. Bu noktada medyanın habere dönüşecek enformasyon gereksinimini, içerik geliştirme sistemiyle çalışan halkla ilişkiler karşılar. Kâr amacı gütsün veya gütmesin varlığını sürdürmek için toplumla iletişimini belli bir çizgide sürdürme zorunluluğu olduğunu bilen kuruluşların medyayla köprüsü halkla ilişkilerdir.

Risk iletişiminin temelini oluşturan riskin haberleştirilmesi bir süreç olarak kurumların halkla ilişkiler birimleri içinde başlar. Risk, kurumların halkla ilişkiler etkinliklerini kamuoyuna pazarlama sürecinde de etkin bir araç ve içerik olarak işlev görür. Halkla ilişkiler bu noktada medyanın habere bakış ve/veya ilgi mantığından yola çıkarak içeriklerini geliştirirler. Örneğin halkla ilişkiler çerçevesinde geliştirilen sosyal sorumluluk çalışmalarını dikkat çekici hale getirmek için riskin haberleştirilmesi bir yöntem olarak kullanılır.

Kuruluş kâr amacı taşısın veya taşımasın, bilgiyi inşa ederken medyanın dikkatini çekecek unsurlara odaklanır. Risklerin içerdiği olumsuz tarafın belirlenmesi ve öne çıkarılması ile başlayan ve devam eden risk yönetim sürecinde hedeflenen politikanın duyurulması ve hayata geçirilmesi için kamuoyunun desteği şarttır. Bu noktada işletme, belirlediği risklerin iletişimini medya ile paylaşırken ilk olarak bilgiyi, bilimin ve uzmanların desteği ile inşa eder. Haberin gerektirdiği nesnellik şartı bilimsel kaynaklarla sağlandıktan sonra, bilgi yukarıda sözü edilen tehlike, yanlışlık, uyarı vb. öğelerle medyanın dikkatini çekecek şekilde tasarlanır. Riskin haberleştirilmesi işletme içinde başlayan, medyanın elinde şekillenen ve bireyin zihninde sonuçlanan üç aşamalı bir süreçtir.

Risk iletişiminin kuruluşun hedeflediği yönde başarıya ulaşmasında etkin şekilde kullanılan medyanın ve doğru tekniklerle haberleştirilmiş riskin etkisi büyüktür. Risk Toplumunda kitle medyasının en önemli rollerinden biri riskin haberleştirilmesinde ve sunumunda üstlendiği aktif roldür.

Risk iletişimi kuruluş içinde çeşitli amaçlara hizmet etmek amacıyla (itibar, ekonomik kazanç, hizmet ve ürüne ilgi) başlayan, bilim yardımıyla kurulan-geliştirilen ve medyanın vizyonuyla şekillenen bir süreçtir. Risk iletişiminin kuruluşun faaliyet gösterdiği alana göre şekillenen profilini, ilaç firmalarının kaynak sağladığı sağlık haberciliği örneklerinde de yakından görmek mümkündür.

İşletmelerin halkla ilişkiler birimlerinde hazırlanan ve servis edilen basın bültenlerinin ulusal basına yansımaları ve habere dönüşümü, bir diğer ifadeyle işletmeden medyaya riskin haberleştirilme süreci; HPV Aşısı ve Rahim ağzı Kanseri Riski çerçevesinde sunulan sağlık haberlerinde dikkat çekici düzeydedir. Çalışmada kitle medyasının riski bir ikna mekanizması olarak kullanımını ve riskin haberleştirilme sürecine ilişkin süreci gözlemleyebilmek için Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası iki ayrı ilaç firmasının ürettiği HPV aşısını rahim ağzı kanseri riski üzerinden sunan basın bülteni örnekleri ve bültenlerden hazırlanan 18 haber çalışması incelenmiştir. İnceleme kapsamında risk iletişiminin önemli bir parçası olarak riskin haberleştirilmesinde halkla ilişkiler ve kitle medyası etkileşimi, kullanılan teknikler ve sürece ilişkin bulgular şu şekilde özetlenebilir.

Risk, doğası gereği belirsizlik içerir, haber ise gerçeklik ve olmuş olan üzerine yoğunlaşır. Bu noktada risk, 'gerçekleşme ihtimali yüksek' olay şeklinde haberleştirilir. Haberleştirilmiş riskin, okurun dikkatini çekecek ilk bölüm olan başlık ve spotta konumlandırıldığı gözlemlenmiştir. Riskin haberleştirilmesinde kullanılan tema yalnızca geleceğin içerdiği olumsuz senaryolar değildir. İyi ve umut vaadeden gelişmeleri içeren haberlerin de çıkış noktasının riskler olduğu gözlemlenmiştir. Riskin haberleştirilmesinde vaat edilen, gerçekleşme ihtimali çok yüksek olayın; bilim dünyasının araştırmaları ve öngörülerle desteklendiği içerik analizine göre elde edilen bir diğer bulgudur. Meydana gelmiş, toplumda korku, kaygı, panik yaratan önceki olaylara atıfta bulunmak ya da hatırlatmak riskin haberleştirilmesinde kullanılan bir yöntem olarak dikkati çekmiştir. Kitle medyası ise bu noktada riskin

haberleştirilmesinde etkiyi artıracak eski olayları tarihlerle ortaya koyan, saklayan ve sunan bir hafıza olarak işlev görmektedir. Gerçekleşmesi muhtemel, yeni bir olayın inandırıcılığını sağlamak için, bir başka yer ve zamanda gerçekleşmiş, diğer benzer olaydan örneklerin içerikte kullanıldığı gözlemlenmiştir. Riskin haberleştirilmesinde dikkati çeken bir diğer unsur yayın tarihinin taşıdığı önemdir. İlgi uyandırması hedeflenen risk haberinin yayın tarihi, özel ve önemli bir olayın yıl dönümüyle de paralellik gösterebilir. Bununla birlikte riskin haberleştirilmesinde dilin tüm olanaklarından yararlanıldığı söylenebilir. Riskin muğlaklığı ve kehanetler, dilin yardımıyla, deyim kullanımları başta olmak üzere, zaman ve eylem belirten ifadelerle sağlanmaya çalışılmıştır.

Riskin haberleştirilme sürecini ve tekniklerini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışmada ayrıca halkla ilişkiler ve medya olmak üzere iki başlığa ilişkin de ayrı bulgulara ulaşıldığı söylenebilir. Buna göre; halkla ilişkiler boyutundan bakıldığında yapılan tanıtım çalışmalarında bilgilendirme-ikna için halkla ilişkilerin hedef kitlesinin ilk aşamada medya olduğu dikkati çekmektedir. Risk, medya organlarının ve aktörlerinin ilgisini çekmek ve canlı tutabilmek için halkla ilişkiler endüstrisi tarafından farklı araçların kullanımıyla tasarlanmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen, riskin haberleştirilmesini sağlayacak, sağlığın korunmasıyla ilgili önlem niteliğindeki ürünlerin tanıtım ve sunumunda halkla ilişkiler içeriklerinin aşağıdaki adımlar çerçevesinde geliştirildiği gözlenmiştir.

- Ürünü sınıflandırma
  - Buluş
  - Koruduğu ve önlediği hastalıklar
  - Hastalıkların yol açması muhtemel hayati riskleri sınıflandır
- Risk Grubunu Sınıflandır
  - Cinsiyet
  - Yaş
  - Medeni Hal
  - Meslek
  - Eğitim Durumu

- Hafızayı tazeleme ya da geçmişle ilgili farkındalık yaratmak
  - Buluştan önce geçmişe ilişkin sorunun ve olumsuzlukların bir tasvirini yap.
  - Sorun ve olumsuzlukları istatistiklerle ortaya koy, bilim adamlarıyla onayla.
  - Sorunu tecrübe eden, deneyimi hikayeleştirilebilecek mağdur kaynak kişileri kullan.
- Gelecek senaryosu hazırla
  - Buluşun kullanılması ya da kullanılmaması durumunda sonuçların tasvirini yap.
  - Senaryonun iddialarını kaynak kişi ile ispatla .
  - Çözümü kullanan/destekleyen kanaat önderlerini kullan.

Halkla ilişkilerin medyada görünürlük için basınla paylaştığı malzelerde riskin temel bir strateji ve malzeme olarak kullanıldığı söylenebilir. Riskin medyaya sunulacak bültenlerde iddia, kanıt, sorun-çözüm, mağdur-referans kişi, çerçevesinde farklı tekniklerle aktarıldığı incelenen halkla ilişkiler araçlarında gözlemlenmiştir. Örneğin incelenen basın bültenlerinde riske kanser ve ölüm kelimeleriyle dolaylı olarak vurgu yapıldığı söylenebilir. İçerikte belirtilen ihtimaller hedef kitle algısında, resmi kurumların rahim ağzı kanseri ve ölümcül risklere ilişkin istatistiki verileriyle tasvir edilmiştir.

Van Dijk'in hangi durumlarda, kim, kime, ne söyleyebilir ya da yazabilir? formülü üzerinden halkla ilişkilerde riskin içerik olarak kullanımı hakkında genel olarak şu yargılara varılabilir:

- MSD, Gardasil aşı tanıtımındaki ilk yıl stratejisini "kanserin aşısı bulundu" söylemi üzerine inşa etmiştir. HPV virüsünün yol açması muhtemel siğiller, ikincil tehlike olarak satır aralarında yer almıştır. Aşı, rahim ağzı kanseri ihtimaline koruyucu önlem değil doğrudan çare olarak sunulmuştur. Aşının proaktif yönü, bir diğer ifadeyle hastalığa değil hastalığın ihtimalini ortadan kaldıran yönü, virüse karşı sağladığı koruyuculuk satır aralarında, uzman görüşüyle vurgulanmıştır. Aşının koruyuculuk sağladığı iki yüksek riskli HPV tipi ile siğil yapan iki

düşük riskli HPV dışında geri kalan HPV tiplerinin etkileri haber kurgusu içinde yer almamıştır.

- MSD'nin HPV aşısı Gardasil'i ilk ve tek ürün olarak piyasaya sunduğu dönemde hedef kitlesini ya da risk grubunu 'kadın'lar üzerinden şekillendirdiği gözlemlenmiştir. GSK'nın Cervarix aşısını piyasaya sürmesi ile MSD risk grubuna bir diğer ifadeyle hedef kitlesine erkekler ve çocukları da eklemiştir. Rekabet durumunda risk, bir aşının diğerine üstünlüğü bağlamında da kullanılmış, Cervarix'in satış onayından önce Gardasil'in ölümcül etkisine ilişkin basın yansımalarına rastlanmıştır. İkinci aşının piyasaya sürülmesi ile ürün pazarlama stratejisi hedef kitlenin kapsamını geliştirmek üzere güncellenmiştir. Bu kapsamda 2009 yılı itibariyle MSD kurumsal internet sitesinde yer alan, ulusal basında yayınlanmış üç haberde de; erkekler ve aşının koruyuculuğundan yararlanabilecek potansiyel gruplar; hamileler, kız ve erkek çocuklar olarak genişletilmiştir.

- Hedef kitlenin genişletilmesi, riskin haberleştirilmesinde kullanılan bir teknik olarak gözlenmiştir. Buna göre "Gardasil aşı, risk altındaki geniş hedef kitlenin ihtiyaçlarına cevap veren ideal aşı" olarak konumlanmıştır. Gardasil 2009 yılında, erkek hedef kitle üzerine kurgulanan haberlerinde, kız ve erkek çocuklarını, gebe kalmayı planlayanları ya da hamileliğine hazırlananları, cinsel ilişki yaşayanları, cinsel teması olanları, henüz cinsel yaşama başlamamış olanları ve çok eşli yaşayanları kapsayan geniş bir risk grubunun algısında çözüm olarak konumlandırılmıştır.

- Piyasaya sürülen ilk ve tek aşı döneminde Gardasil, MSD tarafından HPV'nin tanıtımına odaklanmış, rahim ağzı kanseri riskine bilim adamlarının ve istatistiklerin perspektifinden dikkati çekmiştir. GSK'nın Cervarix aşısı ile birlikte piyasada yaşanan rekabet, HPV ve rahim ağzı kanseri riskinin etkisini mağdur hikayeleriyle pekiştirilmiştir.

Medya boyutundan çalışmanın bulgularına bakıldığında aşağıdaki yargılara varılabilir. Buna göre sağlık haberciliğinde, proaktif yönüyle öne çıkan ürünlerin tanıtımı için halkla ilişkiler medyanın, medya ise hedef kitlenin bilgi kaynağıdır. Halkla ilişkiler bilim dünyasının açıklamalarını basına tercüme eden bir mekanizma olarak çalışmaktadır. Basın ise halkla ilişkilerden aldığı bilgiyi kişiler üzerinden hikâyeleştiren ve gündelik dile indirgeyen bir mekanizma işlevi görür. Geleceğe ilişkin olumlu ve olumsuz ihtimalleri barındıran riski halkla ilişkiler endüstrisi ve medya yalnızca olumsuz ihtimaller üzerinden sunar. Halkla ilişkiler endüstrisi ve medya için risk ölümcül, yaşam kalitesini etkileyen, değiştiren bir tehlike olarak sunulur.

Halkla ilişkiler ve medya etkileşimi ile ortaya çıkan riskin haberleştirilme sürecinin son aşamasının içeriğin sunum şekli olduğu söylenebilir. Buna göre çalışma kapsamında incelenen ulusal basına yansımış 18 içerikte için genel olarak üç formatın kullanıldığı gözlemlenmiştir. a) Röportaj b) Köşe Yazısı-Yorum c) Haber. Riskin haberleştirilmesi bağlamında sunulan içeriklerin hedeflenen algıyı yaratabilmesi için köşe yazılarının yaklaşık bir hafta aralıkla farklı başlıklarda yayınlandığı gözlenmiştir. Riskin haberleştirilmesi bağlamında yazı dizisi şeklinde yayınlanan içerik formatlarına rastlanmıştır. Bu noktada periyodik tekrarın, riskin haberleştirilmesinde başvurulabilecek bir yöntem olduğu söylenebilir.

Riskin haberleştirilmesinde kullanılan röportajlarda ise bilgi kaynağının kişinin konumuna göre değiştiği söylenebilir. Riskin olumsuz yönüyle karşılaşmış, hastalık ve mağduriyet öyküsü olan bireylerle yapılan röportajlarda okurun özdeşleşmesini sağlayacak özelliklerin öne çıkarıldığı gözlenmiştir. Okurun empati düzeyini artıran hastalık-mağduriyet öyküsü olan kaynak kişinin, hastalığın seyrine ilişkin deneyimleri hedef kitlenin kaygı ve korku düzeyini artırmaya yöneliktir. Bu noktada riskin haberleştirilmesinde hedef kitle üzerinde korku ve kaygı yaratarak iknayı sağlayan yaşanmış öykülerin kullanımı bir yöntem olarak dikkati çekmektedir.

Röportaja kaynak olan kişinin hasta-mağdur birey olabileceği gibi bilim çevrelerinden de seçildiği gözlemlenmiştir. Buna göre bilim insanı-tıp mensubunun kaynak olarak kullanıldığı röportajlarda, bilgilendirme ve dolaylı tanıtımın içiçe geçtiği gözlemlenmiştir. Hedef kitlenin içerikle duygusal bağ kurmasını sağlamak

adına, haber kaynağı kişinin gündelik yaşamdaki mesleki rolleri dışına çıkarak baba-eş vasıflarına da vurgu yapıldığı gözlenmiştir.

Röportaja kaynak olan kişiye göre riskin haberleştirme tekniğindeki en temel fark zaman kavramının kullanımıdır. Hasta-mağdur kişinin röportajında geçmiş zamana atıflar okurda pişmanlık duygusunu yaratacak şekilde kullanılmıştır. Bilim insanları ile yapılan röportajlarda ise gelecek ön plandadır. Ürünün gelecekteki etkisi, yan etkileri, ürünü kullanmayanların gelecekte karşılaşmaları muhtemel olumsuzluklar röportaj çerçevesinde aktarılmaktadır.

Bu noktada röportaj tekniğinde deneyimiyle yer alan kaynak kişiye geçmiş, bilgisi ile yer alan kaynak kişiye ise gelecek zamana ilişkin sorular aktarılması bir riskin haberleştirilmesinde bir yöntem olarak kullanılabilir.

Format başlığında haber metinlerine bakıldığında haber metinlerindeki içeriğe basın bültenlerinin kaynak olduğu gözlenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen basın bültenleri ve haber metinlerinde kelime ve paragrafların birebir alındığı örneklere rastlanmıştır. Bu noktada riskin haberleştirilmesinde halkla ilişkiler içeriklerin medya için temel bir kaynak olduğu söylenebilir.

Halkla ilişkiler tarafından hazırlanan basın bültenlerinde istatistiklerin ise çalışmaya konu olan 18 haberde de doğrudan ya da genelleme tekniği ile kullanıldığı gözlenmiştir. Bu bağlamda, sağlık haberciliğinde kullanılan istatistiki bilgilerin halkla ilişkiler süzgecinden geçmiş araştırmalar olduğu söylenebilir. Köşe yazısı ve haber formatındaki içeriklerde, riskin kişilerin deneyimleri üzerinden hikâyeleştirildiği gözlenmiştir.

Çalışmanın çıkış noktasını oluşturan, sonuç bölümünün başında verilmiş dört soru çerçevesinde risk toplumunda kitle medyasının rolüyle ilgili sonuç bulguları genel olarak şu şekilde sıralanabilir.

a) Kitle medyası kâr amaçlı ve ekonomik bir yapı olarak halkla ilişkiler endüstrisi etkileşimiyle riski, kamuoyunun ilgisini canlı tutmak üzere tasarlar ve sunar. Bu çerçevede halkla ilişkiler tarafından hazırlanan içeriği, ilgi

çekici bir mesajlar bütününe dönüştürmek için dilin bütün olanaklarından yararlanır. Riskin haberleştirilme sürecinde, istatistikler, kişisel anlatı ve anektodlar kullanılır. Riskin haberleştirilmesinde bilim ikna/inandırıcılık, deneyim ise algı yönetimini sağlamak için kullanılır.

b) Risk Toplumunda kitle medyası iktidar mekanizmalarının yetki ve gücünü tehdit eden ve çeşitli stratejilerle yönetilen bir risk unsuru olarak da konumlanabilir. Risk Toplumunda kitle medyasının rolünde belirleyici olan, kurumsal iktidar mekanizmalarının ekonomik ve siyasi hedefleridir. Karar alıcı konumda olan ya da olmayı hedefleyen ekonomik ya da siyasi kurumlar, iktidarlarının sürdürülebilirliği önündeki tüm riskleri ve belirsizlikleri yönetmeye odaklanırlar. Bu noktada kitle medyası aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılacak ve iktidarın iktidarını tehdit etmesi muhtemel enformasyon, sansürün yanı sıra medya kuruluşlarına hukuki yaptırımı olan uygulamalar da yönetilir. Dolayısıyla kitle medyası risk toplumunda, iktidar mekanizmaları için yönetilmesi gereken ve yeni riskler üreten bir risk kaynağı rolüne de sahiptir.

c) Kitle medyası, iktidar mekanizmalarının riski bir ikna ve yönetim stratejisi olarak kullanma sürecine katkı sağlayan bir araçlar toplamı olarak da işlev görmektedir. Kitle medyasının iktidar yararına belirli bir bilgiyi, deforme ederek kamuoyuna risk şeklinde sunduğu yönünde örneklere çalışma kapsamında rastlanmıştır. Bu noktada enformasyonun şekil, sunum ve içeriği, kamuoyunda risk algısı yaratacak şekilde, yeniden üretilebilir. Bu uygulamalara en güçlü örnek ise spin ve propagandadır. Kitle medyası bir spin ve propaganda zemini olarak riskin ikna ve yönetim stratejisi şeklinde kullanımına olanak sağlayacak bir alandır. Bu nedenle kitle medyasını belirsizliği üreten, yöneten, riski ilgiyi canlı tutmak ve ikna etmek için kullanan ve bu noktada iktidar lehine hareket eden uygun ve kullanışlı bir araçlar toplamı olduğu söylenbebilir.

d) Başta kar amaçlı işletmeler olmak üzere ekonomik ve siyasi gücü elinde bulunduran mekanizmalar riskin haberleştirilme sürecinde aktif bir role sahiptir. Kâr amacı gütsün veya gütmesin varlığını sürdürmek için toplumla

iletişimini belli bir çizgide sürdürmek bütün kurum ve kuruluşlarının varlığının devamı için önemlidir. Bu noktada stratejik iletişim başlığında çalışmalarını sürdüren kurum ve kuruluşların medyayla köprüsü halkla ilişkilerdir. Risk iletişiminin temelini oluşturan riskin haberleştirilmesi de bir süreç olarak kurumların halkla ilişkiler birimleri içinde başlar. Risk iletişimi kuruluş içinde çeşitli amaçlara hizmet etmek amacıyla (itibar, ekonomik kazanç, hizmet ve ürüne ilgi) başlayan, bilim yardımıyla kurulan-geliştirilen ve medyanın vizyonuyla şekillenen bir süreçtir. Risk, kurumların halkla ilişkiler etkinliklerini kamuoyuna pazarlama sürecinde de etkin bir araç ve içerik olarak işlev görür.

Kurum ve kuruluşların halkla ilişkiler birimleri bu noktada medyanın habere bakış ve/veya ilgi mantığından yola çıkarak içeriklerini geliştirirler. Genel olarak risklerin içerdiği olumsuz tarafın belirlenmesi ve öne çıkarılması ile başlayan ve devam eden risk yönetim sürecinde hedeflenen politikanın duyurulması ve hayata geçirilmesi için hedeflenen kamuoyu ilgisi ve desteğidir. Bu noktada kurum ve/veya kuruluş, belirlediği risklerin iletişimini medya ile paylaşırken ilk olarak bilgiyi, bilimin ve uzmanların desteği ile inşa eder. Haberin gerektirdiği nesnellik şartı bilimsel kaynaklarla sağlandıktan sonra, bilgi yukarıda sözü edilen tehlike, yanlışlık, uyarı vb. öğelerle medyanın dikkatini çekecek şekilde tasarlanır. Riskin haberleştirilmesi işletme içinde başlayan, medyanın elinde şekillenen ve bireyin zihninde sonuçlanan üç aşamalı bir süreçtir. Risk iletişiminin kuruluşun hedeflediği yönde başarıya ulaşmasında etkin şekilde kullanılan medyanın ve doğru tekniklerle haberleştirilmiş riskin etkisi büyüktür. Dolayısıyla Risk Toplumunda kitle medyasının en önemli rollerinden biri, halkla ilişkiler etkileşimiyle riskin haberleştirilmesinde ve sunumunda üstlendiği aktif roldür.

Çalışmanın çıkış noktasını oluşturan dört soruya ilişkin yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde ise sonuç şu şekilde ifade edilebilir: Risk Toplumunda Kitle Medyası; riski üreten, risk olarak yönetilmesi gereken ve riskten sağladığı etkiyle ekonomik varlığını sürdüren üç farklı kimlikle belirleyici bir role sahiptir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Basılı

ADAM Barbara, BECK Ulrich, LOON Joostvan, **The Risk Society and Beyond: Critical Issues for Social Theory,** London:Sage, 2000

ADAMS John, **Risk**, London:Routhledge, 2001

ARON Raymond, **Progress and Disillusion: The Dialectics Of Modern Society,** Middlesex:Penguin Book, 1971

AYDEDE Ceyda, **Profesyonel Bir İlişki: Medya ve Halkla İlişkiler**, İstanbul: Rota Yayınları, 2004

BAMMER Gabriele ve SMITHSON Michael, **Uncertainty and Risk: Multidisiplinary Perspectives**,London:Earthscan, 2008

BAUDRILLARD Jean, **La société de Consommation**, Denoël:Paris,1970

BAUDRILLARD Jean, **Simulakrlar ve Simulasyon**, Çev. Oğuz Adanır, Doğubatı:İstanbul, 2003

BAUDRILLARD Jean, **Kusursuz Cinayet,** Çev. Necmettin Sevil**,** Ayrıntı Yayınları:İstanbul, 2006.

BAUMAN Zygmunt, **Parçalanmış Hayat: Post Modern Ahlak Denemeleri**, Çev. İsmail Türkmen, Ayrıntı Yayınları:İstanbul ,2001

BAUMAN Zygmunt, **Bireyselleşmiş Toplum,** Çev. Yavuz Alogan, Ayrıntı Yayınları:İstanbul, 2005

BAUMAN Zygmunt, **Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları**, Çev.Abdullah Yılmaz, İstanbul: Ayrıntı Yayınları,2010

BECK Ulrich, **Risk Society: Towards A New Modernity**, Çev: Mark Ritter, London: Sage, 1992

BECK Ulrich, **World Rısk Socıety** Polity Press:Cambridge,1999

BECK Ulrich, **Siyasallığın İcadı,** Çev. Nihat Ülner, İstanbul:İletişim, 1999

BERNSTEIN, Peter L., **Against the Gods: The Remarkable Story of Risk**, New York:John Wiley&Son's: 1998 s.15.

BRAUDEL Fernand, **Uygarlıkların Grameri**, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İstanbul:İmge Yayınevi, 2001

BREAKENRIDGE Deidre, **PR 2.0, New Media, New Tools**, **New Audiences**, New Jersey:Pearson, 2008

BRUCE Steve ve YEARLY Steven**, The Sage Dictionary of Sociology,** London:Sage Publication, 1996

CLARK Wesley K., **Modern Savaşları Kazanmak Terörizm ve Amerikan İmparatorluğu**, Çev.: Attila Berkeoğlu, İstanbul:Truva Yayınları, 2004

COHEN Stanley, **Folk Devils and Moral Panic,The Creation of Mods and Rockers,** London:Routledge, 1972

COVELLO V.T., MENKES J., ZİMMERMANT J. Mumpower Rae, **In Risk Evaluation and Management**, New York:Plenum, 1986

ÇINARLI İnci, **Sağlık İletişimi ve Medya**, İstanbul: Nobel, 2008.

ÇINARLI İnci, **Belirsizlik Toplumunun Krizi**,: İstanbul:Beta Yayınları, 2009

ÇINARLI İnci, **Stratejik İletişim Yönetimi**, İstanbul:Beta Yayınları, 2009

DÉBORD Guy, **The Society Of The Spectacle**, Çev:Donald N.Smith, New York: Zone Books,1995

DOUGLAS Mary, **Risk and Blame: Essays in Cultural Theory**, London:Routledge, 1994

ELLUL Jacques, **The Technological System, Çev.Joachim Neugroschel,** New York:The Continuum Publishing,1980

FOUCAULT, Michel, **Toplumu Savunmak Gerekir,** Çev.Şehsuvar Aktaş, YKY:İstanbul, 2001

FOUCAULT Michel, **Hapishanelerin Doğuşu**, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İstanbul:İmge Yayınevi, 2006

GIDDENS Antony ve PIERSON Christopher, **Antony Giddens'la Söyleşiler: Modernliği Anlamlandırmak,** Çev. Serhat Uyurkulak ve Murat Sağlam, İstanbul:Alfa, 2001

GIDDENS Anthony, **Sosyal Teorinin Temel Problemleri: Sosyal Analizde Eylem, Yapı ve Çelişki,** İstanbul:Paradigma, 2005

GIDDENS Anthony, **Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori**, Çev. Tuncay Birkan, İstanbul:Metis Yayınları,2008

GIDDENS Anthony, **Ulus Devlet ve Şiddet**, Çev. Hakan Tanıttıran, İstanbul:Kalkedon Yayınları, 2008

GIDDENS Anthony, **Sociology,** Cambridge:Polity Press, 2009

GİRGİN Atilla, **Haber Yazmak**, İstanbul:Der Yayınları, 2005

GOOBY Peter Taylor ve O. ZINN Jens, **Risk in Social Science**, New York: Oxford University Press, 2006

GÖZEN Ramazan, **Uluslararası İlişkiler Sonrası Çoğulculuk, Küreselleşme ve 11 Eylü**l, İstanbul:Alfa Yayınları, 2004

HABERMAS, Jürgen, **İdeoloji Olarak Teknik ve Bilim**, Çev. Mustafa Tüzel, İstanbul:YKY, 2010

HERMAN Edward S. ve CHOMSKY Noam, Kitle Medyasının Ekonomi Politiği: Rızanın İmalatı,İstanbul:Aram Yayıncılık, 2006

İNCEOĞLU Yasemin, **Çeşitli Ülkelerde Medya,** İstanbul:Der Yayınları,1994

İNCEOĞLU Yasemin, **Uluslararası Medya,** İstanbul:Der Yayınları 1998

İNCEOĞLU, Yasemin, **Uluslararası Medya-Medya Eleştirileri**, İstanbul:Der Yayınları, 2004

KASPERSON Roger E. ve KASPERSON Jeanne, **The Social Conturs of Risks:Risk Analysis,Corporations and Globalization of Risks**, V.2, London:Earthscan, 2005

KEANE, John, **Medya ve Demokrasi**, İstanbul:Ayrıntı Yayınları, 2000.

KIZIL Neşe, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Otokontrol**, İstanbul:Beta,1998.

KRIMSKY Sheldon, DOMINIC Golding**, Preface, Social Theories of Risk**, Westport, Connecticut, London: Praeger Publishers, 1992

LAUGHEY Dan, **Medya Çalışmaları: Teoriler ve Yaklaşımla**r, Çev. Ali Toprak, İstanbul:Kalkedon Yayınları, 2010

LÉVI-STRAUSS Claude, **Hüzünlü Dönenceler,** Çev. Ömer Bozkurt, İstanbul: YKY, 2003

LOON Joost Van, **Risk and Technological Culture: Towards a Sociology of Virulence,** New York:Routledge, 2003

LUPTON Deborah, **Risk:Key Ideas**, London:Routledge,1999

MALINOWSKİ Bronislaw, **Büyü, Bilim ve Din,** Çev. Saadet Özkal, İstanbul:Kabalcı Yayınları, 2002

MYTHEN Gabe, **Ulrich Beck A Critical Introduction to the Risk Society**, London: Pluto Press, 2004

NATIONAL RESEARCH COUNCIL, **Improving risk communication** Washington, D.C.: National Academy Press, 1989

O.ZINN, Jens, **Social Theories of Risk and Uncertainty an Introduction**, Blackwell Publishing:Oxford, 2008

RENN Ortwin, WALKER Katherine, **Global Risk Governance: Concept and Practice Using the IRGC Framework**, Netherlands:Springer, 2007

RITZER George, **The Blackwell Encyclopedıa Of Socıology**, Oxford: Blackwell Publishing, 2007

SAID Edward, **Medyada İslam: Gazeteciler ve Uzmanlar Dünyaya Bakışımızı Nasıl Belirliyorlar**, Çev. Aysun Babacan, İstanbul:Metis, 2007

ŞAHİN Halûk, **Kim Korkar Soruşturmacı Gazeteciden**, İstanbul:Say Yayınları, 2012

TOKGÖZ Oya, **Temel Gazetecilik,** Ankara:Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1981

TOURAINE Alain, **Modernliğin Eleştirisi**, Çev. Hülya Tufan, İstanbul:YKY, 2004

TOURAINE Alain, **Eşitliklerimiz ve Farklılıklarımızla Birlikte Yaşayabilecek miyiz?,** Çev. Olcay Kunal İstanbul:YKY, 2005

TURNER Bryan S., **The Routledge International Handbook of Globalization Studies,** Routledge:Oxon, 2010

YAYLAGÜL Levent, **Kitle İletişim Kuramları**, Ankara:Dipnot Yayınları, 2008.

Elektronik

BERNAYS Edward, **Propaganda,** http://www.whale.to/b/bernays.pdf, 14.03.2014

ELLUL Jacques, **Propaganda: The Formation of Men's Attitudes**, http://monoskos.org/images/4/44/Ellul_Jacques_Propaganda_The_Formation_of_Mens_Attitudes.pdf, 20.10.2011

LIPPMAN Walter, **Public Opinion**, http://wps.pearsoncustom.com/wps/media/objects/2429/2487430/pdfs/lippmann.pdf, 10.10.2012

MALINOWSKI Bronislaw, **Les dynamiques de l'évolution culturelle**, http://classiques.uqac.ca/classiques/malinowsli/dynamiques_evolution/Dynamiques.pdf, 11.12.2010

PRITCHARD E.E. Evans, **Anthropologie Sociale**, http://classiques.uqac.ca/classiques/Evans_pritchard/Anthropo_sociale/11943339.pdf, 11.10.2010

MAKALELER

Basılı dergi

ARVAS Macit, "Human Papillomavirus Enfeksiyonu ve Aşısı", **İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Aşılara Güncel Yaklaşım, Sempozyum Dizisi** No:59, 2007, s.25

ARVAS Macit, "Genital HPV Enfeksiyonu ve Servikal Karsinogenezis", **İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Adolesan Sağlığı II, Sempozyum Dizisi**, No:63, 2008, s.111,

ÇINARLI İnci,"Döngü Uzmanları (Spin Doctors), Medyatik Yalan ve Kamu Manipülasyonu", **Galatasaray Üniversitesi İleti-ş-im Dergisi,** Sayı: 1, 2004, s.165

ÇINARLI İnci, "Risk İletişimi Açısından SARS (Şiddetli Akut Solunum Sendromu) Salgını", **Galatasaray Üniversitesi İleti-ş-im Fakültesi Dergisi**, Sayı:2, 2005, s.59

ÇINARLI İnci, "Bilim ve Sağlık Haberciliği: Kamu Yararına Doğru, Ulaşılabilir ve Kullanılabilir Enformasyon İletimi ve Sorumluluklar", Işık Metin, Erdem Ayhan, **Tüm Yönleriyle Medya ve İletişim,**: Konya:Eğitim Kitabevi, 2008,

DIJK Van, "Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları", **Medya, İktidar ve İdeoloji**, (Der.Çev. Mehmet Küçük), İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları, 2005.

FOA Marcello, "Görünmez tehlike: Spin doktorları medya etik kurallarını nasıl atlarlar?", **Gazi Üniversitesi İletişim:Kuram ve Araştırma Dergisi,** Sayı: 23, 2006, s. 206

GÜNER Haldun ve TAŞKIRAN Çağatay, "Serviks Kanser Epidemiyolojisi ve Human Papilloma Virüs", **Turkish Journal of Obstetrics and Gynecology**, Cilt: 4, Sayı: 1, 2007, s:11.

HADEN Sudan, "Institutional Barriers To Risk Communication", **Risk Analysis**, Cilt 3, Sayı: 9, 1989, s.303

İNCEOĞLU Yasemin ve AKINER Nurdan, "Contunity in Disinformation: Some Example From the War on Iraq**", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 21, 2005, s.15

KJTZINGER Jenny, 'Researching risk and the media', **Health, Risk and Socıety**, No:1 Sayı: 1, 1999, s.55.

MCCOMBS Maxwell ve SHAW Donald L., "The Agenda-setting Function of the Media", Public Opinion Quarterly, **Oxford Journal,** Sayı: 36-2, 1972, s.177.

NEUMANN Elizabeth Noëlle, "Public Opinion and the Classical Tradition: a Re-evaluation", Public Opinion Quarterly , Sayı: 43-2, **Oxford Journals**, 1979 s. 149

PALENCHAR Michael J., "Risk Communication and Community Right to Know: A Public Relations Obligation to Inform," **Public Relations Journal**, No: 1,Sayı: 2, 2008, s.4

Elektronik Dergi

AAKKO Eric, "Risk Communication, Risk Perception and Public Health", s. 25, https://www.wisconsinmedicalsociety.org/_WMS/publications/wmj/pdf/103/1/25.pdf .

AKKAYA Ceyhan, "Mesleki Akciğer Hastalıkları", http://www.kocaelitabis.org.tr/NeW/sunular/AC_hst.pdf, 11.01.2011

BARUM Micheal S., “Corporate Rısk Management And Rısk Communıcatıon In The European Communıty And The Unıted States”, http://jolt.law.harvard.edu/articles/pdf/v02/02HarvJLTech085.pdf, s.101, 21.03.2013

BECK Ulrich, BONSS Wolfgang ve LAU Christoph; The Theory of Reflexive Modernization Problematic, Hypotheses and Research Programme, tcs.sagepub.com/content/20/2/1.full.pdf, 21.10.2011

BECK Ulrich, “The Silence of Words and Political Dynamics in the World Risk Society”, s.1, http://www.logosjournal.com/issue_1.4.pdf, 21.10.2009

BECK Ulrich, **“**Cosmopolitan Society and Enemies”, s.18. http://www.stonybrook.edu/sociol/faculty/Levy/Beck%20Cosmopolitan%20Society%20and%20its%0 Enemies%20%28TCS%29.pdf, 09.12.2009

BOUDIA Soraya ve JAS Nathalie, “Risk and Risk Society in Historical Perspective”, http://halshs.archives-ouvertes.fr/docs/00/44/74/23/PDF/Boudia-Jas_Risk.pdf, 24.10.2010

BROWN Stuart ve GILSON Chris, “Five minutes with Ulrich Beck: “Germany has created an accidental empire”, 25.03.2013, http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2013/03/25/five-minutes-with-ulrich-beck-germany-has-created-an-accidental-empire/, 10.04.2012

BUGLIARELLO George,”Science,Technology and Society: The Tightening Circle, Science and Technology and the Future Development of Societies”, International Workshop Proceedings, http://www.nas.edu/catalog/12185.html, 21.11.2010

CORY Olaf, Securitzation and 'Riskization': Two Grammars of Security,s.7, http://stockholm.sgir.eu/uploads/Risk%20society%20and%20securitization%20theory%20SGIR%20paper.pdf, 11.Ocak. 2011

DON Fallis, "A Conceptual Analysis of Disinformation**",**
https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15205/fallis_disinfo1.pdf?sequence=2,21.03.2013

ELMOSE Steffen ve ROTH Wolff-Michael, "Allgemeinbildung-Readiness for Living in Risk Society",
http://education2.uvic.ca/Faculty/mroth/preprints/risksociety.pdf, 21.10.2011,

GERBNER, George, "Telévision Violence: At a Time of Turmoil and Terror", s.345
https://study.sagepub.com/sites/default/files/07_Gerbner_Pg339.pdf, 21.03.2011

GERBNER, George, "Telévision Violence: At a Time of Turmoil and Terror", s.345,
https://study.sagepub.com/sites/default/files/07_Gerbner_Pg339.pdf, 21.12.2013

GRABILL-Jeffrey T., SIMMONS W. Michele, "Toward a Critical Rhetoric of Risk Communication: Producing Citizens and the Role of Technical Communicators**",**
http://web.ics.purdue.edu/~salvo/505M/7-4grabill.pdf, s.417, 21.03.2014.

GÖRGÜN Ayten, "Türkiye'de Yeni Bir İletişim Eğilimi: Spin Doctor**",** II. Uluslararası Halkla İlişkiler Sempozyumu: 21. Yüzyılda Halkla İlişkilerde Yeni Yönelimler, Sorunlar ve Çözümler", Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2-28 Nisan 2006 s. 313, http://www.siyasaliletisim.org/pdf/spindoctor.pdf, 17.10.2013

JARVIS Darly, BECK Ulrich, "Globalization and the Rise of the Risk Society: A Critical Exegetic Analysis**",**
http://www.sps.nus.edu.sg/docs/fac/jarvis/Ulrich%20Beck.pdf, 11.08.2010

JEFFRES Leo W., NEUENDORF Kimberly, BRACKEN Cheryl Campanella ve ATKİN David, "Integrating Theoretical Traditions in Media Effects: Using Third-Person Effects to Link Agenda-Setting and Cultivation,"
http://academic.csuohio.edu/kneuendorf/vitae/JeffresNeuendorfBrackenetal08a.pdf, (24.02.2011)

HAMBY D.M., "Fundamentals for Establishing a Risk Communication Program, Environmental and Industrial Health School of Public Health", http://web.engr.oregonstate.edu/~hambydm/papers/ng.pdf, 21.02.2014

KITZINGER Jenny, "Resaerching Risk and Media", http://www.crassh.cam.ac.uk/uploads/documents/Researching%20risk%20and%20the%20media.pdf, s.60-61, 21.03.2014

KNEITZ Agnes "How Well does Risk Society Speak Beyond the Global North?", Revisiting Risk Society A Conversation with Ulrich Beck; Rachel Carson Center for Environment and Society,s.25, http://www.carsoncenter.unimuenchen.de/download/publications/perspectives/2011_perspectives/rcc_issue_beck_sw.pdf, 21.12.2011

KÖSE Hüseyin, "Yeni Risk Tanımlamaları Bağlamında Küresel Medya", s. 50; http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TTAR%2CTSOS&ano=75000_7ccb484d69fd20188ae29e9f5aa6f2b9, 11.02.2012

KREISLER Harry, "Conversation with Manuel Castells, "Identy and Change in the Network Society", http://globetrotter.berkeley.edu/people/Castells/castells-con4.html, 21.05.2010

MAC BRIDE, Sean "International Commission for the Study of Communication Study Problems, International Many Voices on World: Communication Society, Today and Tomorrow", UNESCO, http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000400/040066eb.pdf , s.14, 11.04.2009.

MORA Necla, "Türk Yazılı Basınında Haber Anlayışı**",** İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuifd/article/viewFile/1019012954/1019012182, s.141, 22.03.2014

QUALTER, "Teance, Propaganda Teorisi ve Propagandanın Gelişimi", Çev. Ünsal Oskay, s. 255
http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/35/1/15_terence_h_qualter.pdf, 13.02.2014

RAAG Rolfsen, "The Significance of Vulnerability in a Time of Crisis" http://www.yale.edu/faith/downloads/Significance_Vulnerability_Time_Crisis_Rolfsen.pdf, (11.09.2010).

SANDRA Wint, "An Overview of Risk", RSA Risk Commission, http://www.thersa.org/__data/assets/pdf_file/0005/286790/Risk-Commission-An-Overview-of-Risk.pdf, p38, 24.3.2014

SHAW Eugene F., "Agenda-Setting and Mass Communication Theory", **International Communication Gazette,** 1979; s. 9, http://xa.yimg.com/kq/groups/22925642/1944236267/name/Shaw%2520AgendaSetting%2520and%2520Mass%2520Communication%2520Theory.pdf, 21.11.2011

STOCKWELL Stephen, "The Spin Doctors: Government Media Advisers**",** s.2, http://macha.itc.griffith.edu.au/dspace/bitstream/handle/10072/18525/45136_1.pdf?sequence=1, 19.10.2013.

TAAL Maya, "CPJ Risk Listesi: Basın Özgürlüğü Nerelerde Sıkıntılı," https://cpj.org/tr/2014/02/cpj-risk-listesi-basin-ozgurlugu-nerelerde-aci-cek.php, 15.02.2014)

WIEDEMANN Peter M., CLAUBERG Martin, BÖRNER Franziska, **"**Risk Communication for Companies"**,** s.90, http://www.wiedemannonline.com/blog/wpcontent/materialien/downloads/Risk%20communication%20for%20companies.pdf, (23.11.2013)

KURUMSAL INTERNET SİTELERİ

European Center For Disease Prevention and Control (CDC), "A literature review on effective risk communication for the prevention and control of communicable diseases in Europe", s.5 http://www.ecdc.europa.eu/en/publications/publications/risk-communication-literary-review-jan-2013.pdf, 21.01.2014

European Center For Disease Prevention and Control (CDC), "Human Papillomavirus", http://www.cdc.gov/vaccines/pubs/pinkbook/downloads/hpv.pdf, 22.04.2014

The European Food Safety Authority (EFSA), "Risk Communications Strategy and Plans", http://www.efsa.europa.eu/en/keydocs/docs/commstrategy.pdf, s.2, 11.10.2013

Environmental Protection Agency (EPA), "The EPA's Seven Cardinal Rules of Risk Communication", http://www.wvdhhr.org/bphtraining/courses/cdcynergy/content/activeinformation/resources/epa_seven_cardinal_rules.pdf, 11.06.2014

Glakso Smith Kleine (GSK), "HPV Enfeksiyonları ve Serviks Kanseri", https://www.gsk.com.tr/tedavi_alanlari/kanser/default.aspx, 11.03.2014

Glakso Smith Kleine (GSK), Basın Haberleri, https://www.gsk.com.tr/basin_odasi/2009.aspx

Glakso Smith Kleine (GSK), "GlaxoSmithKline'dan Rahim Ağzı Kanseri (HPV - İnsan Papilloma Virüs) Aşısına Erişimi Güçlendiren Adım", https://www.gsk.com.tr/basin_odasi/2010.aspx, 11.0.3.2014

İstanbul Eczacı Odası, "Her Genç Kıza Rahim ağzı Kanseri Aşısı", http://www.istanbuleczaciodasi.org.tr/htmlprint.php?type=basindan&id=781, 03.03.2014

Liberty Sigorta, "Türkiye Trafik Risk Araştırması Sonuçları", Liberty ile Yaşam, Sayı:18, http://www.libertysigorta.com.tr/web/172109511/liberty_newsletter/newsletter/18__sayi_ekim_2012/turkiye_trafik_risk_haritasi_basin_toplantisi_haberler, 13.02.2014

Merck Sharp Dohme (MSD), "Rahim ağzı kanserinin önlenmesinde yeni bir çağ: HPV AŞISI, http://www.msd.com.tr/PublishingImages/pr48.pdf, 03.3.2014

Merck Sharp Dohme (MSD), **"**HPV and Your Child, What is HPV", http://www.gardasil.com/hpv-and-your-child/what-is-hpv/, 05.04.2014

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) "Risk Communication", http://www.oecd.org/env/ehs/risk-management/riskcommunication.htm, 11.10.2013

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliğinin Yayın Yasağı Kararı, http://www.rtuk.org.tr/, 30.11.2014

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Yüksekova Sulh Ceza Mahkemesinin Yayın Yasağı Kararı, www.rtuk.org.tr, 30.11.2014

Reporters Without Borders (RSF), "2013 Press Freedom Annual Round-Up", http://en.rsf.org/71-journalists-were-killed-in-2013-18-12-2013,45634.html, (24.01.2014)

Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü, http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/ilanlar/eskiilanlar/2007/12/200712264.htm/20071226.htm&main, 03.03.2014

Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, "Aşı Ruhsat Bilgileri**,"** http://212.174.130.226/Folders/KubKT/Biyolojik%20%C3%9Cr%C3%BCnler%20%C5%9Eube%20M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC/CERVARIX%200.5%20mL%20Flakon%20KUB_8e007ec.pdf, (07.03.2014)

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (THSK), "Serviks Kanseri", http://thsk.saglik.gov.tr/2013-10-01-11-00-51/halk-sagligina-yonelik-bilgiler/337-serviks-kanseri.html, 2.03.2014

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, "Kanser nedir?", http://kanser.gov.tr/kanser/kanser-nedir/4-kanser-nedir.html, 4.03.2014

Türk Jinekolojik Onkoloji Derneği (TJKOD), "HPV Aşıları", http://www.trsgo.org/menu/157/hpv-asilari, 2.03.2014

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT), "2954 No'lu Türkiye Radyo Televizyon Kanunu", http://www.trt.net.tr/Kurumsal/s.aspx?id=mevzuat+kanunlar, 23.11.2013

United States Environmental Protection Agency (EPA), "Superfund Risk Assessment:Risk Communication", http://www.epa.gov/oswer/riskassessment/superfund_communication.htm, 11.10.2013

World Health Organization (WHO), "Risk reduction and emergency preparedness : WHO six-year strategy for the health sector and community capacity development.", 2007, http://www.who.int/hac/techguidance/preparedness/emergency_preparedness_eng.pdf, 21.08.2010

World Health Organization (WHO), "Global health risks: mortality and burden of disease attributable to selected major risks.", http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/GlobalHealthRisks_report_full.pdf., 21.08.2012

World Health Organization (WHO), "Risk Communication", http://www.who.int/ihr/risk_communication/en/, 11.10.2013

HABER SİTELERİ

İNCEOĞLU Yasemin, "17 Eylül'de gazeteler savaş çığırtkanlığı yaptılar", http://t24.com.tr/haber/17-eylulde-gazeteler-savas-cigirtkanligi-yaptilar/239786, 18.09.2013

"Bush: Saddam Teröristlere Şarbon ya da Nükleer Bomba Sağlayabilir", http://www.amerikaninsesi.com/content/a-17-a-2002-10-05-2-1-87870452/799059.html, 17.10.2013

"Ebola Tedavisinde Umut Işığı", http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25533080/, 19.08.2014

GAZETELER

GÜNEŞ Sevdican," Rahim ağzı kanseri aşısı iyileştirmiyor, koruyor", Sabah Gazetesi, Günaydın Eki, http://arsiv.sabah.com.tr/2007/05/22/gny/haber,CA95FBE144214DDEA0DCFE7FE6465EB4html, 04.3.2014

İNCEOĞLU Yasemin, Radikal Gazetesi, "Sansür Kalktı mı Dediniz?", http://www.radikal.com.tr/radikal2/sansur_kalkti_mi_dediniz-1143550,14.03.2014

KAPLAN Tuğba, **"**Trafiğin Sosyolojisini Açıklayan 'Trafik Risk Haritası Araştırmasına Göre Emniyet Kemeri Takmamak Erkeklik ve Cesaret Göstergesi", Zaman Gazetesi, 28.Ekim, 2012, http://www.zaman.com.tr/pazar_trafigin-sosyolojisini-aciklayan-trafik-risk-haritasi-arastirmasina-gore-emniyet-kemeri-takmamak-erkeklik-ve-cesaret-gostergesi_2007930.html, (14.02.2014)

ULUÇ Hıncal, 'Bir Kanser'in Aşısı Var... Ama...', Sabah Gazetesi, 17 Ekim 2007, http://arsiv.sabah.com.tr/2007/10/17/uluc.html , 4.03.2014

ULUÇ Hıncal, “Kanser Aşısı Yaptırmak, Yaptırabilmek”, Sabah Gazetesi, 21 Ekim 2007 http://arsiv.sabah.com.tr/2007/10/21/uluc.html , 4.03.2014

ULUÇ Hıncal, “Bilim Kanserin Hakkından Gelmeye Başladı”, Sabah Gazetesi, 24 Ekim 2007, http://arsiv.sabah.com.tr/2007/10/24/uluc.html, 4.03.2014

Balda Kuraklık Riski, Sabah Gazetesi, http://www.sabah.com.tr/Ekonomi/2014/04/14/balda-kuraklik-riski, 13.03.2014

“Bu Kanser İki Dakikada Bir Öldürüyor”, Cumhuriyet Gazetesi, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/35316/Bu_kanser_iki_dakikada_bir_olduruyor_.html, 11.03.2014

“Çocuklara Kanser Aşısı Tartışması”, Haber Türk Gazetesi, http://www.haberturk.com/yasam/haber/18797-cocuklara-kanser-asisi-tartismasi, 12.03.2014

“Deprem Uyarısı”, Milliyet Gazetesi, http://www.milliyet.com.tr/deprem-uyarisi-/gundem/gundemdetay/14.06.2012/1553621/default.htm, 12.03.2014

“Doktorum ama belirtilerin üzerinde durmadım oysa rahim ağzı kanseri olmuştum”, Hürriyet Gazetesi, 3.01.2009, http://www.hurriyet.com.tr/cumartesi/10683759.asp, 11.03.2014

“En yaygın ikinci kadın kanseri 2 dakikada bir can alıyor”, Radikal Gazetesi, http://www.radikal.com.tr/yasam/en_yaygin_ikinci_kadin_kanseri_iki_dakikada_bir_can_aliyor-840378, 07.03.2014

“Haydi Erkek Çocukları! Rahim Ağzı Kanseri Aşısına”, Hürriyet Gazetesi, 19.12.2009

“Her İki Dakikada Bir Kadın Ölüyor”, Cumhuriyet Gazetesi, 18 Şubat 2008

İstanbul Depreminde 30 Bin Kişi Ölecek, Posta Gazetesi, http://www.posta.com.tr/turkiye/HaberDetay/-7-2-lik-Istanbul-depreminde-30-bin-kisi-olecek-.htm?ArticleID=240833, (17.08.2014)

"İşsizlik Dalgası Kapıda", Cumhuriyet Gazetesi, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/26087/issizlik_dalgasi_kapida.html, 19.08.2014

"Kadınları Sevindirecek Haber", Hürriyet Gazetesi, http://www.hurriyet.com.tr/yasasinhayat/13605586.asp, 12.03.2014

"Kanserde Korkutan Gelişme", Hürriyet Gazetesi, http://www.hurriyet.com.tr/yasasinhayat/10796413.asp, 11.03.2014

"Kemerde Ağrı, Hızda Eskişehir Sınıfta Kaldı", Milliyet Gazetesi, http://www.milliyet.com.tr/kemerde-agri-hizda-eskisehir-sinifta-kaldi/ekonomi/ekonomidetay/11.10.2012/1609942/default.htm,14.02.2014

"Manyetik Alan Kansere Davetiye Çıkarıyor", Zaman Gazetesi, http://www.zaman.com.tr/aile-saglik_manyetik-alan-kansere-davetiye-cikariyor_2238516.html, 19.08.2014

"Prezervatif Erkekleri HPV'den Korumuyor", Günaydın Gazetesi, 14.07.2009

"Rahim ağzı Kanseri Aşısı Tartışılıyor", Zaman Gazetesi, http://www.zaman.com.tr/gundem_rahim-agzi-kanseri-asisi-tartisiliyor_600603.html, 4.03.2014

"Rahim ağzı Kanseri Erkek İçin de Tehlikeli", Haber Türk Gazetesi, 20.06.2009

"Rahim Ağzı Kanseri Aşısı Artık Daha Ucuz", Milliyet Gazetesi, http://www.milliyet.com.tr/rahim-agzi-kanseri-asisi-artik-daha-ucuz--saglik-1191338/ , 11.03.2014

"Rahim ağzı kanseri aşısında ölüm şüphesi," Milliyet Gazetesi, http://www.milliyet.com.tr/rahimagzi-kanseri-asisinda-olumsuphesi/yasam/haberdetayarsiv/ 26.01.2008/236019/default.htm, 4.03.2014

"Rahim Ağzı Kanseriyle Mücadele", Cumhuriyet Gazetesi, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/34928/Rahim_agzi_kanseriyle_mucadele.html, 15 Ocak 2009, 8.03.2014

"Seri katil gibi bir hastalık: Her gün iki kadını öldürüyor!", Radikal Gazetesi, http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=haberyazdir&articleid=917744, 11.03.2014

"Siber Risklere Karşı Sigorta", Akşam Gazetesi, http://www.aksam.com.tr/ekonomi/siber-risklere-karsi-sigorta--152073h/haber-152073, 11.02.2014

"Türkiye'de hergün 4 kadın "Serviks Kanseri"ne yakalanıyor", Sabah Gazetesi, http://arsiv.sabah.com.tr/2009/01/17/haber,A2818335914E48ACBD3F8F57CBED30FE.html, 11.03.2014

ELEKTRONİK SÖZLÜKLER

Compact For English Dictionary, http://www.askoxford.com/concise_oed/risk?view=uk, 21.03.2011

Türk Dil Kurumu, http://tdkterim.gov.tr/seslisozluk/?kategori=yazimay&kelimesec=053849, 21.03.2011.

EKLER

EK-1

01.06.2015

Balda kuraklık riski

Giriş Tarihi: 14.4.2014 11:26 **Güncelleme Tarihi:** 14.4.2014 1[illegible]29

Sivas Arıcılar Birliği Başkanı Yılmaz Do[illegible]elinde nisan ve mayıs ayının kurak geçmesi hali[illegible]etiminde yüzde 30 oranında düşüş olabileceğini bildirdi.

Doğan, arıcılığın tabiata bağlı olduğu için iklimsel değişikliklerden etkilendiğini söyledi. Bu yıl kış mevsiminde fazla kar yağmadığını anımsatan Doğan, "Eğer nisan ve mayıs ayında yağış az olursa, bal üretiminde geçen yıla göre yüzde 30 verim kaybı olabilir. Bu durumda, sektör ve üretici ciddi anlamda sıkıntı yaşayacaktır" dedi.

Türkiye genelinde bal rekoltesinin 94 bin ton olduğunu belirten Doğan, bu sene yeterli yağış olmazsa rekoltenin 65 bin tona düşebileceğini söyledi. Sivas'ta geçen yıl 7 bin 500 ton üretim gerçekleştiğini ancak yağış olmazsa bu üretimin 5 bin 200 tona düşebileceğini dile getiren Doğan, "Arı, doğada bitki olmadığı sürece şekerden bal yapamaz. Tabiatta bir şey yoksa arıya şeker verilmesi üreticiye ekstra bal üretimi sağlamaz. Eğer tabiat iyi değilse verilen şeker bala dönüşmez" diye konuştu.

Yılmaz Doğan, kuraklık sebebiyle bal üretiminin düşmesinin, bal fiyatlarını çok etkilemeyeceğini savundu.

"CİDDİ MANADA ARI KAYIPLARI YAŞADIK"

Mevsimin kurak ve soğuk geçmesi nedeniyle bu yıl arı zayiatının çok yüksek olduğuna dikkati çeken Doğan, şunları söyledi:

"Akdeniz bölgesinde son günlerde mevsim biraz düzeldi. O yüzden de yaşanan arı kayıpları, oğul arılarından telafi edilmeye çalışılıyor ama bir önceki yıla göre arı kaybı yüzde 15 arttı. Kış döneminde geceyle gündüz arasındaki sıcaklık farkının fazla olması nedeniyle ciddi manada arı kayıpları yaşadık. Arı kaybının en büyük sebeplerinden biri de Akdeniz ve Ege bölgesindeki zirai ilaçlama. Meyve ağaçlarının ilaçlanmasından dolayı ciddi manada arı kaybımız oluşuyor. Bu kayıpları önlemek için bölgedeki arıcılar önceden uyarılmalı ya da bölgeyi terk etmesi sağlanmalı ayrıca ağaçlar ve bitkiler çiçekteyken ilaçlama yapılmamalı."

EK-2

Milliyet.com.tr
BASINDA GÜVEN

Deprem uyarısı!

Prof. Dr. Ahmet Mete Işıkara'dan deprem gibi sözler. Işıkara, Marmara depremi için yine tarih verdi.

Prof. Dr. Işıkara, haritada işaretli olan Kuzey Anadolu Fay zonu üzerinde bulunan Tokat, Erzincan, Bingöl ve Elazığ'da 7'nin üzerinde, Hatay'da 7, İzmir ve civarında 6'nın üzerinde, Marmara'da 6.5-7 arasında, Gemlik'te de 7'nin üzerinde deprem olma olasılığının yüksek olduğunu vurguladı.

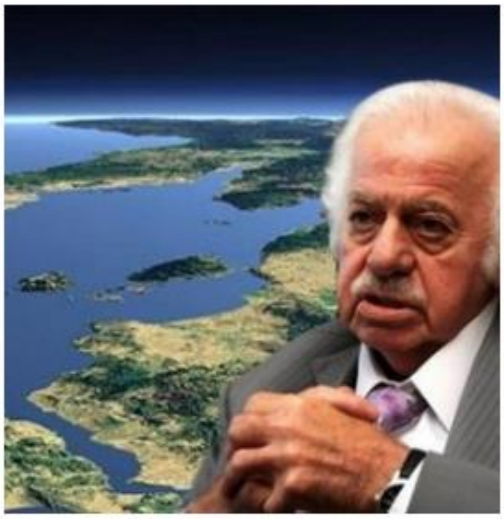

HABERİN VİDEOSU İÇİN TIKLAYIN

Prof. Dr. Ahmet Mete Işıkara, "Eğer, 2014'te olmazsa Marmara'da beklenen deprem potansiyelinin olma olasılığı gittikçe artar. Yani kurtuluş yok. Er veya geç Marmara sallanacak" dedi.

Türk Kızılayı Genel Başkan Başdanışmanı Işıkara, Zonguldak'ta düzenlenen basın toplantısında, İstanbul'da beklenen deprem ile ilgili 2014 tarihini açıkladığını, ancak bunun, 'Hoca ilk defa tarih verdi' şeklinde yansıtıldığını hatırlatarak şöyle konuştu:

"Bilim, bir depremin nerede ve ne büyüklükte olabileceğini söylüyor. Ama zamanını söylemiyor. Farklı olasılık yöntemleriyle sismik tehlike analizi yapabiliyorsunuz ve tahmin ediyorsunuz. Olma olasılığını söyleyebiliyorsunuz. Olma olasılığını söylemek, bir depremin tarihini vermek değildir. İstanbul depremiyle ilgili tarih vermedim. Bu bir tahmin. Olma olasılığı da var, olmama olasılığı da var. Eğer 2014'te olmazsa, Marmara'da beklenen deprem potansiyelinin olma olasılığı gittikçe artar. Yani kurtuluş yok. Er veya geç Marmara sallanacak. Ve Türkiye'nin kalbi sallanacak."

RİSKLİ BÖLGELERİN HARİTASI

Prof. Dr. Işıkara, Şubat 2011'de hazırladığı, Türkiye'de deprem olma olasılığı en yüksek bölgelerin haritasını da açıkladı. Haritada işaretlediği yerler arasında bulunan Van ve Fethiye'de öngördüğü depremlerin gerçekleştiğini belirten Prof. Dr. Işıkara, şunları söyledi:

"Van depreminde bu haritadan hiç bahsetmedim ama Fethiye depreminden sonra paylaşmak istedim. Haritada hem Türkiye'nin Güneybatısı'nı, yani Fethiye depremini işaret etmişim, hem de Van depremini. Burada gördükleriniz şu anda Türkiye'de deprem olma potansiyeli en yüksek olan yerler. Ancak bu demek değildir ki diğer yerlerde deprem olmayacak. Hayır, olacak ama buralarda olma olasılığı çok yüksek."

Prof. Dr. Işıkara, haritada işaretli olan Kuzey Anadolu Fay zonu üzerinde bulunan Tokat, Erzincan, Bingöl ve Elazığ'da 7'nin üzerinde, Hatay'da 7, İzmir ve civarında 6'nın üzerinde, Marmara'da 6.5-7 arasında, Gemlik'te de 7'nin üzerinde deprem olma olasılığının yüksek olduğunu vurguladı.

'FETHİYE VE MARMARA DEPREMLERİ NORMAL'

Fethiye ve Marmara'da meydana gelen 6 ve 5 büyüklüğündeki depremlerin çok normal olduğunu ifade eden Prof. Dr. Işıkara, "Güneybatı'da böyle bir deprem bekliyorduk zaten. 5 büyüklüğündeki bir deprem de Marmara'nın olağan deprem hareketliliği. 3-4 ayda bir 5 büyüklüğünde bir deprem olur" dedi.

'BİR YIL İÇİNDE BÜYÜK BİR DEPREM SÜRPRİZ OLMAZ'

Prof. Dr. Işıkara, Kandilli Rasathanesi verilerine göre 5 ile 5.9 arası büyüklüğündeki depremlerin ayda bir, 6 ile 6.9 arası büyüklüğündeki depremlerin yılda bir, 7 ile 7.9 arası büyüklüğündeki depremlerin de 4 ile 7 yıl arasında değişen bir aralıkta meydana geldiğini söyledi. 19 Mayıs 2011'de Simav depremi, ardından 1 yıl sonra 10 Haziran'da Fethiye depreminin meydana geldiğini hatırlatan Prof. Dr. Işıkara, "Yani istatistikler teyit ediyor. Şimdi 10 Haziran 2013'e kadar 6 ile 6.9 büyüklüğünde bir deprem olursa bu benim için sürpriz olmaz. Van depremi 23 Ekim 2011'de oldu. Yani 2015-2016-2017'ye kadar Türkiye'de 7'nin üzerinde bir deprem olursa benim için sürpriz olmaz" diye konuştu.

DHA

EK-3

HAYATA GİRİŞ SAYFANIZ
POSTA com.tr
Açılış sayfam yap | Üye Girişi | Canlı Skor | RSS | Posta.com.tr artık cebinizde!
01 Haziran 2015 ALTIN 101,7180 %0,33 BIST 82981 %-0,70 EURO 2,9200 %0,74 USD 2,6585 %0,04 Posta'da Ara ARA Detaylı ara
ANASAYFA HABER HATTI 3.SAYFA SİYASET VİDEO TÜRKİYE DÜNYA MAGAZİN SPOR EKONOMİ SAĞLIK YAŞAM EĞİTİM
Türkiye Ana Sayfa | Foto Galeri |

'7,2'lik İstanbul depreminde 30 bin kişi ölecek'

Büyük İstanbul depremi senaryosuna göre, 7,2 büyüklüğünde 1 dakikalık depremde 30 bin bina yıkılacak. İstatistiklere göre her binadan ortalama 1 ölü, 4 de yaralı çıkarılıyor... Böylece 30 bin kişinin öleceği, 120 bin kişinin de yaralanacağı hesaplanıyor

Paylaş 11 Tweet +1 0 Yorum Yaz 0

17 Ağustos 2014 - 14:10

Yazı Boyutu:

Prof. Dr. Mustafa Erdik ile Dr. Doğan Kalafat, İstanbul'u bekleyen 'büyük tehlike'yi yorumladı. Uzmanlar, 'İzmit Körfezi'nden Saros'a uzanan fay tek parça olarak kırıldığı takdirde 7.6 büyüklüğünde 1 dakikalık deprem üretir' dedi

Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, özellikle 17 Ağustos Gölcük depreminin ardından Türkiye'nin en önemli kurumlarından biri haline geldi. Enstitü Müdürü Prof. Dr. Mustafa Erdik ile Ulusal Deprem İzleme Merkezi Müdürü Dr. Doğan Kalafat'ın yoğun mesai harcadığı proje ve çalışmalar aralıksız devam ediyor.

İlgili Haber

'Marmara Denizi'nde metan çıkışları tespit ettik'

'En riskli Türkiye'

Mert İnan'ın **Milliyet**'teki haberine göre, ikili, son olarak AB'ye üye ülkelerin sismik araştırma merkezleri tarafından hazırlanan deprem risk haritası üzerinden Türkiye'yi bekleyen büyük tehlikeyi yorumladı. Haritada İtalya, Yunanistan ve Türkiye'nin içinde yer aldığı Akdeniz kuşağı deprem açısından en riskli bölgeler olarak kırmızı ve mor renklerle dikkatleri çekerken, bu üç ülke arasında deprem açısından en riskli bölgenin Türkiye olduğu tespit edildi. Dr. Kalafat, deprem risk haritasının Kandilli Rasathanesi'nin de içinde olduğu bir AB çalışması olduğunu, söz konusu harita ile üye ülkeler arasında deprem riski en yüksek alanların belirlendiğini söyledi.

'250 yıllık zaman doldu'

Sahibinden 2. El Otolar Arabam.com'da

Haberin Olsun

Burak Yılmaz: Emre Belözoğlu aradı, tebrik etti
Yasin Öztekin: Milli formayı giymek herkese nasip olmaz
Hamzaoğlu'ndan Bilal Kısa açıklaması
İtalya Serie A'da sezon tamamlandı
Salih Uçanlı Roma, sezonu mağlubiyetle kapattı
HDK'dan 3. köprü için eylem
Konut kredilerinde yeni dönem başlıyor
2 otomobil çarpıştı: 7 yaralı
Taksim Meydanı araç ve yaya trafiğine açıldı
Fenerbahçe'nin muhtemel rakipleri netleşti
Tüm haberler (41)

Denizde öpücük şov!
Konut kredilerinde yeni dönem başlıyor
Taksim Meydanı araç ve yaya trafiğine
Anadolu Efes 77-59 Trabzonspor Medical

POSTA SERİ İLAN

Türkiye yazarları

Elif Yılz x :
Sizi de kurtaracağız Sayın Bakan
Nedim Şener
CHP'nin en gizli projesi
Candaş Tolga Işık
Nezaket ve Mizah
Yazgülü Aldoğan
Haydi kızlar, imamın önüne!
Hakan Çelik
Çözüm ilk kez bu kadar yakın
A. Yavuz Kocaömer
Ne zaman öğreneceğiz?

Posta.com.tr'yi Twitter'dan takip edin
http://twitter.com/postacomtr

İsviçre Sismoloji Bölümü tarafından basılan çalışma üzerinden Türkiye'deki durumu değerlendiren Erdik ve Kalafat, 17 Ağustos'un yıldönümünde gelinen son noktayı değerlendirdi.

Dr. Doğan Kalafat: "Marmara'da iki ana fay bulunuyor. Birincisi İzmit Körfezi'nden Adalar'ın güneyinden Saros'a uzanan hat, diğer kol ise İznik gölünün güneyinden, Gemlik Körfezi'ne doğru uzanan ve buradan güneybatı yönüne giden fay hattı. İstanbul için olası büyük deprem riskini son olarak 1766'da kırılan kuzeydeki fay oluşturuyor. Üç parçalı bu fay tek bir parça olarak kırıldığı takdirde 7.6 büyüklüğünde deprem üretir. 2050'ye kadar fayın kırılma riski yüzde 50, bu tarihten sonra ise yüzde 75 oranında. Kuzey Anadolu Fay Hattı'nda büyük bir depremin olduğu kaynağın bir daha yeniden kırılması için 200-250 yıl geçmesi gerekiyor. Bu süre Doğu Anadolu Fay hattı için 500-600 yıl arasında değişiyor. Erzincan'ın doğusu ile Marmara'daki faylar 200 yıllık zamanlarını doldurdu. Ancak istatistikler ile deprem olma zamanını ayrı tutmamız gerekiyor."

'Yaklaşık 1 dakika sürecek'

"Hesaplamalara göre Marmara'da oluşacak ve İstanbul'u etkileyecek 7.2 büyüklüğünde bir deprem yaklaşık 1 dakika sürecek. Bu büyüklük ve zamandaki bir depremde 30 bine yakın binanın ağır hasar alması yani çökmesi tahmin ediliyor. Kent merkezinden fay hattına en yakın nokta 8-9 km mesafede bulunuyor. İstanbul'da 1.1 milyon yapı stoğu (bina) olduğu biliniyor.

Geçmiş depremlerde yapılan istatistiki çalışmalar sonucunda ağır hasarlı bir binadan ortalama 1 can kaybı 4 yaralı çıkartılıyor. İstatistiki verilere baktığımızda 7.2'lik olası bir depremde kentteki binaların yüzde 3'ünde çökme tehlikesi bulunuyor. Bu oransal değerlerin geçmiş yıllardaki istatiski verilerin sonucu olduğunu ifade etmek isterim."

'Her 2 yılda bir deprem'

"Türkiye'nin neresinde olursa olsun her 2 günde bir 4 büyüklüğünde deprem oluyor. Yılda ortalama 16 bin deprem kaydediliyor. Japonya'daki rakam 160 bin deprem. Türkiye'de ortalama her iki yılda bir 6 büyüklüğünde deprem yaşanıyor. Bazı yerlerde 50 yılda bir, bazı yerlerde 10 bin yılda bir olsa da 6 ve üzeri depremler 2 yılda bir görülüyor."

'128 kanallı izleme sistemi'

Prof. Dr. Mustafa Erdik: "Marmaray'da 128 kanallı deprem izleme sistemi kurduk. 24 saat boyunca Marmaray'daki titreşim ve depreme bağlı olası kaymaları takip ediyoruz. Marmaray, 7.5 büyüklüğündeki depreme dayanacak şekilde inşa edildi. Büyük bir deprem de belli noktalarda oturmalar olsa da yapının zarar göreceğini düşünmüyoruz. Deprem anında trenin raydan çıkma riskine karşı erken uyarı sistemini hayata geçirdik.

Deprem olursa sistem ortalama 7 saniye önceden sinyal vererek treni durduracak. Sinyali alacağımız noktalar Saros-Gölcük arasında olacak. Ancak erken uyarı sistemi anlık olarak sinyal vereceği için 10-12 saniyelik zamanda hareket halindeki tren durarak raydan çıkmasının önüne geçilecek."

'Bire bir simülasyon'

"İstanbul'da olası deprem ve tsunami zararlarının azaltılmasına yönelik olarak Japonlarla birlikte 'Marmara Bölgesi Deprem ve Tsunami Zararlarının Azaltılması ve eğitim' projesinin çalışmalarına başlamış durumdayız. Proje kapsamında olası 7 ve üzerindeki depremin simülasyon görüntüleri hazırlanıyor. Japonya için hazırlanan uygulamanın bir benzeri İstanbul'a uyarlanacak. Böylelikle proje kapsamında hazırlanacak modellemeler ve simülasyonlar sayesinde deprem anında İstanbul'da neler yaşanacağı gerçeğe en yakın şekliyle gösterilecek. Binaların yıkılma, insanların kaçış anları gerçeğin bire bir kopyası olarak hazırlanacak. Çöken binalar, çatlayan yollar, sallanma ve yıkım anlarının da detaylarıyla yer alacağı görüntüler internet üzerinden halkın bilgisine sunulacak."

'Üst geçitler yıkılabilir'

Kalafat: "Boğaz köprülerinde depreme bağlı risk bulunmuyor. Barajlarda da sıkıntılı bir durum yok. Son 50 yıllık depremlerde sadece Sürgü Barajı küçük çaplı hasar gördü. İstanbul'da büyük depremde sadece Alibeyköy Barajı'nda küçük çaplı hasar oluşabilir ancak Alibeyköy Barajı da atıl durumda. İstanbul'da riskli semtler yerine riskli yapılar olarak değerlendirme yapmak daha doğru olur. Semtlerin nerede olduğu değil binaların durumu önemli. Yaya üst geçitleri de depremde zarar görecek riskli yapılar arasında."

Tekirdağ'da eksik var

D.K.: "Marmara depremi denince sadece İstanbul konuşuluyor. Olası büyük depremden en çok etkilenecek yerlerden biri de Silivri ve Tekirdağ. Maalesef Tekirdağ'ın deprem konusunda çok fazla eksiği bulunuyor. Bu kentle ilgili özel olarak ilgileniyorum ancak yapılması gereken çok iş var. 7.2 veya 7.6 büyüklüğündeki bir deprem şu an itibarıyla Tekirdağ'da üzücü sonuçlar doğurur. Kent için acil önlemler paketi hayata geçirilmeli."

'En büyük risk Fatih Camisi'nde'

D.K.: "Ayasofya, Süleymaniye, Sultanahmet, Topkapı Sarayı gibi tarihi yapıların depremde hasar görme riski bulunsa da yıkılmaları söz konusu değil. En riskli yapı Fatih Camisi. Çünkü zemininin konumu olarak deprem hareketlerini büyüten bir durumda. Fatih'in yaptırdığı cami 1766'daki büyük depremde yıkıldı ve yeniden yapıldı. Olası büyük depremde risk taşıyor."

'Şebekeleri depreme dayanaksız'

M.E.: "İstanbul'un depremde en zayıf karnı elektrik şebekeleri ve trafolar. Trafo merkezlerinin çoğu depreme dayanaklı değil. Depremde elektrik sıkınısı çekileceğini söylememiz gerekir. Elektrik şebekelerinin bir an önce depreme karşı elden geçirilmesi gerekir."

'Hızlı tren'e uyarı sistemi

M.E.: "İstanbul-Ankara hızlı tren projesi için de tıpkı Marmaray'da olduğu gibi deprem erken uyarı sistemi kurmaya çalışıyoruz. Hızlı tren hattındaki uyarı sistemi çok kapsamlı şekilde olacak. Deprem anında erken uyarı devreye girecek ve hareket halindeki tren durdurulacak. Projenin toplam maliyeti 1 milyon dolar civarında olabilir. Viyadükler, İzmit Geçiş Köprüsü, 3. köprü, Marmaray, metrolar, yapımı düşünülen Akkuyu Nükleer Santrali ile stratejik yapılar depremde hasar görmeyecek."

Kandilli, AB'ye üye ülkelerin sismik araştırma merkezleri tarafından hazırlanan deprem risk haritasını kullanıyor.

Haberin Etiketleri: İstanbul İtalya Akdeniz Türkiye Ankara Japonya Erzincan deprem Kandilli Rasathanesi fay hattı Yunanistan İsviçre İzmit Tekirdağ Doğu Anadolu Gölcük Silivri Boğaziçi Üniversitesi Marmaray Kandilli hızlı tren Topkapı Sarayı Marmara Depremi Adalar Ayasofya sultanahmet Akkuyu tren yüzde eğitim uyarı tehlike tsunami nükleer Süleymaniye dolar elektrik 3. köprü Mustafa Erdik internet Proje nerede olabilir olursa 1 Milyon isterim 17 Ağustos Anadolu sadece Anında

Paylaş 11 Tweet +1 0 Yorum Yaz 0

EK-4

Manyetik alan, kansere davetiye çıkarıyor

Sonraki Haber

ABDULLAH ÖZYURT - ADANA
19 Ağustos 2014, Salı

Çukurova Üniversitesi bilim insanlarının, cep telefonu, kablosuz internet ağı, dizüstü ve tablet bilgisayarlardan yayılan elektromanyetik dalgaların insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymak için yaptığı bilimsel çalışma sonuçlandı. ÇÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Osman Demirhan başkanlığında yürütülen çalışma, manyetik dalgaların başta kanser olmak üzere birçok kalıtsal hastalığa davetiye çıkardığı gerçeğini ortaya koydu.

Paylaş
Tweetle
Paylaş
Gönder
Yazdır
A | A

Gelişen teknoloji, hayatı kolaylaştırsa da günlük hayatta kullanılan **elektronik cihazlar** yaydıkları manyetik dalgalar nedeniyle insan sağlığını olumsuz etkiliyor. Hayatın her alanında bulunan bu cihazların insanlar üzerindeki olumsuz etkilerini bir takım deneylerle inceleyen Çukurova Üniversitesi'nden bilim insanları çarpıcı sonuçlar elde etti. Anne karnındaki bebeğin sıvısından alınan hücre örnekleri üzerinde çalışan uzmanlar, yeni oluşan kromozomlarda hasar tespit etti. Bu olumsuz durum başta kanser olmak üzere birçok

Bölümün en çok okunan haberleri

Hata ve günahlardan 'beraat' etmek için İlahi fırsat!

Onlar kahra lâyık değillerdi

Ömrümü kanser değil doktor biçiyor!

Gurbete cemre düştü

Obezite, karaciğer kanserini tetikliyor

hastalığa davetiye çıkarıyor.

ÇÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Osman Demirhan deney sonuçlarını kamuoyu ile paylaştı. Prof. Dr. Demirhan "**manyetik alan**, kan kanserine neden oluyor. 10 yıldan fazla cep telefonu kullanmak veya manyetik alana maruz kalmak kanseri tetikliyor, arttırıyor ve uyarıyor." dedi.

TELEFON ALIRKEN DİKKAT

Kromozomlarda ortaya çıkan bozulmaların gen yoluyla nesilden nesile geçebildiğini hatırlatan Prof. Dr. Osman Demirhan, cep telefonu seçerken soğurma değeri anlamına gelen 'sar değerleri'ne dikkat edilmesi gerektiğini hatırlatarak, "Telefonlarımızı alırken sar değerlerine bakmamız gerekiyor. O telefonun soğurma değeri, yani kaynaktan/uydudan aldığı veya baz istasyonundan çektiği gücün değeridir. O güç çok önemli. Bu güce bakarak telefonlarımızı almamız lazım." ifadesini kullandı.

ANNE KARNINDAKİ BEBEĞİN ETRAFINDAKİ SIVI ÜZERİNDE DENEY YAPTILAR

Günlük yaşantımızı manyetik alanlar içerisinde geçirdiğimize vurgu yapan Prof. Dr. Demirhan, deneylerini insan üzerinde manyetik alan vererek yapma olasılıkları olmadığı için anne karnındaki bebeğin etrafındaki sıvı içerisindeki hücreleri kültür ortamında manyetik alana maruz tutarak değerlendirme yaptıklarını açıkladı.

Prof. Dr. Demirhan yaptıkları çalışmayı şöyle anlattı: "Anne karnındaki bebeğin etrafında sıvı içerisindeki hücrelerin önce normal kültürünü aldık. Daha sonra ise bu hücreleri kültür ortamında 900 megahertzlik ve 1.800 megahertzlik olmak üzere iki grupta çalışmamızı gerçekleştirdik. Her grubu da kendi içerisinde 3 -6 ve 12 saat olmak üzere 3'er gruplara ayırdık. Manyetik alana maruz bıraktığımız kültürleri 12 gün boyunca kontrolünü yaptık. Ve çalışmamızın sonucunda, yeni oluşan kromozomlarda bozulmalar tespit ettik."

CEP TELEFONLARINIZI İLK ÇALDIĞINDA AÇMAYIN

Manyetik alanların özellikle telefonlarda daha yaygın ve sürekli maruz kalma olasılığının yüksek olduğunu belirten Prof. Dr. Osman Demirhan, ilk aramada telefonda çok yüklü manyetik alan olduğuna dikkati çekerek, telefonun ilk çaldığında açılmaması gerektiğini sözlerine ekledi.

(CİHAN)

Saç dökülmesi, iyot eksikliği belirtisi olabilir

Evlilik öncesi eğitim önemli

Diş ağrısı için 10 öneri

Çocuklar da depresyona giriyor!

Çocuk sahibi olamama sebebi 'bilinçaltı' olabilir!

Daha iyi uyku için yatak odanızda bulunması gereken 8 bitki

Ölmüşlerimize hediyelerini gönderiyor muyuz?

Kehribar taşı, birçok hastalığa ve strese iyi geliyor

EK-5

İşsizlik dalgası kapıda

2014'ün ilk gününde yapılan ÖTV ve diğer zamlar işsizler ordusunun sayısını artıracak.

Beğen 0 Paylaş +1 0 Tweetle 0 Takip et: @cumhuriyetgzt
nstela'da paylaş
Kaydet Kaydettiklerim

Cumhuriyet.com.tr Yayınlanma tarihi: 05 Ocak 2014 Pazar

Yılın ilk gününde Bakanlar Kurulu, binek otomobillere uygulanan özel tüketim vergisini (ÖTV) motor hacmine göre yüzde 5, 10 ve 15 oranında artırdı. Artan vergi, otomobil fiyatlarına yüzde 3.57 ila yüzde 6.52 zam olarak yansıyacak. Kurdaki artışla birlikte zam oranı yüzde 15'i bulacak. ÖTV artışının, döviz kurundaki yükselme ve taşıt kredileriyle ilgili yasal düzenlemelerle birlikte düşünüldüğünde pazarı daraltacağı yönünde hemfikir olan sektör temsilcileri, mevcut şartlar altında fiyatlarda önemli artışlar da görülebileceği ve istihdamda daralmaya gidilebileceği yönünde görüş bildirdi. Otomobil Yetkili Satıcıları Derneği (OYDER) Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Şükrü Ilısal, yeni binek otomobil alımında ödenen ÖTV oranlarındaki artışa ilişkin, "Özellikle sektörün perakende ayağında oluşacak kârsızlık ve satış adetlerinin tutturulamaması işten çıkarmaların başlamasına sebep olacak. Bu eğer sanayiye de sirayet ederse bu küçük küçük gördüğümüz taşlar bir tepe oluşturup sektörün önünde olumsuz bir girdap oluşturacaktır. Perakendeci olarak, temenni etmediğimiz 500-600bin adetlik pazarlara doğru gerilersek çok ciddi bir istihdam boşalmasına sebep olacağı konusunda ısrarlıyım" dedi. Yeni ÖTV artışıyla vergi yükünün yüzde 189'a çıktığını anlatan Ilısal, "Bu kadar vergi yükünün olduğu ve sürekli artırıldığı bir ülkede hangi uluslararası yatırımcıyı düşünüyorsunuz ki gelsin bu ülkede ben yatırım yapacağım desin" dedi.

Bunlarla da ilgilenebilirsiniz Ligatus

EK-6

Ebola tedavisinde umut ışığı

ABD'de Ebola'ya yakalanan doktorların tedavisinin başarıya ulaşması, salgına yakalanan binlerce kişiye umut verdi.

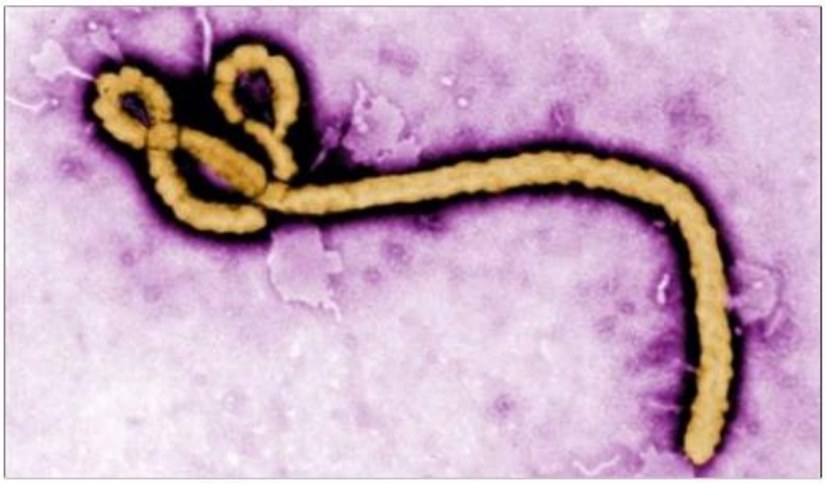

ntvmsnbc
Güncelleme: 14:50 TSİ 22 Ağustos. 2014 Cuma

Liberya'da bir yardım kuruluşu için görev yaparken Ebola'ya yakalanan 33 yaşındaki doktor Kent Brantly ve meslektaşı Nancy Writebol, Amerika'ya getirilen ilk Ebola hastaları olmuştu.

Atlanta şehrinde bulunan Emory Üniversitesi Hastanesi'nde özel bir tedavi sistemi uygulanan iki Amerikalı yardım kuruluşu çalışanı, haftalar süren tedavinin sonunda hayata döndü.

Tedavi gördüğü hastanede gazetecilere açıklama yapan Dr. Kent Brantly, hastalığın ilk semptomlarını yaklaşık bir ay önce Liberya'da çalışırken farkettiğini söyledi. Kendisiyle birlikte meslektaşı Writebol'un da hastalıktan kurtulmasına sevindiğini belirten Brantly, hastalığa yakalanabileceklerini tahmin etmediklerini belirtti.

Daha önce insanlar üzerinde denenmemiş 'Zmapp' adındaki ilaç sayesinde tedavi edilen doktorun son tahlillerinde virüse rastlanmadı. Devam eden çalışmalarla ABD'li doktorların tedavisinde kullanılan ilacın başarıya ulaşması ve üretilmesiyle Batı Afrika'daki binlerce hasta için yaşam umudu doğacak.

Bu habere puan verin
En yüksek puan alan haberler
Düşük Yüksek
0 kullanıcıdan 0 puan.

Facebook'ta Paylaşılanlar

EK-7

CyberEdge güvencesiyle işletmeler dijital olarak korunuyor

AIG'den siber risklere karşı CyberEdge Veri Koruma Sigortası

Kurumlar artık siber risklere karşı güvence altında. AIG'nin, işletme riski ve sigorta güvencesindeki uzmanlığını yansıtan CyberEdge Veri Koruma Sigortası, elektronik veriler, ağ güvenliği, idari yükümlülükler ve kurumsal itibar gibi pek çok alanda siber tehditlerin yaratacağı kayıplara karşı şirketleri koruma altına alıyor. Tüm sektörlerde faaliyet gösteren kamu ve ulusal kurumlar, finansal ve ticari kuruluşlar CyberEdge'den yararlanabiliyor.

15.11.2012, İstanbul

Sahip olduğu 100 yıllık deneyim ve 160 ülkedeki faaliyetleriyle sigortacılık alanında bir dünya lideri konumunda bulunan Chartis, yeniden AIG adını aldığını duyurdu. AIG, isim değişikliğiyle birlikte yeni ürünü olan CyberEdge Veri Koruma Sigortası'nı da Türkiye pazarına sundu. Cyberedge Veri Koruma Sigortası, pek çok farklı sektörden firmaların, kendi müşterileri ve iş ortaklarının verilerini güvence altına alarak siber risklere karşı kurumlarını korumalarına yardımcı oluyor.

CyberEdge, diğer pek çok sorumluluk ürününün kapsamında yer almayan çeşitli siber risklere maruz kalınmasına yanıt vermek için tasarlanmış bulunuyor. AIG'nin işletme riski ve sigorta güvencesindeki uzmanlığını yansıtan CyberEdge, siber olay müdahale hizmetlerine erişim, veri ihlali yönetimi ve seçilen çözüm ortaklarından bilgi işlem, hukuk ve halkla ilişkiler hizmeti gibi bir kriz anında gereksinim duyulacak ana unsurları bir araya getiriyor. CyberEdge, siber risklerin belirgin ve daha az belirgin sonuçlarını teminat altına alarak şirketlerin domino etkisinin bir parçası olarak her şeyin "devrilmeyeceğini" bilerek, günlük işlerine devam edebilmelerini sağlıyor.

CyberEdge, elektronik verilerden kurumsal itibara kadar çok yönlü teminat sağlıyor

CyberEdge, veri sızıntısı, kaybı ya da ihlalinin sadece olası finansal etkilerini değil, aynı zamanda geleneksel sigorta teminatı ile profesyonel danışmanlığı birleştirerek, kişisel ve kurumsal itibara ve bilgi işleme etkisini de azaltmaya yardımcı olacak bir içeriğe sahip

bulunuyor. İhtiyaç duyan kurumlar siber risk uzmanlarınca sağlanan siber risk müdahale hizmetlerinden yararlanabiliyor. Elektronik verilerin kurtarılıp kurtarılamayacağı, yeniden toplanıp toplanamayacağı veya yeniden oluşturulup oluşturulamayacağını belirlerken yapılan profesyonel hizmet masrafları da sigorta kapsamında yer alıyor.

Bir siber olayın kurumsal ya da kişisel itibara verebileceği potansiyel olumsuz etkileri önleyebilecek veya hafifletebilecek bağımsız danışmanların masrafları CyberEdge'in kapsamında yer alıyor. Kurumsal ve kişisel itibar yönetim hizmetleri de aynı şekilde sigorta dahilinde bulunuyor. Şirket müşterilerine bilgilerin bir ihlalden etkilendiğini bildirmeye ilişkin yapılan masraflar da sigorta tarafından karşılanıyor.

Tüm bunların yanı sıra finansal etkilerin hafifletilmesine ilişkin olarak ise CyberEdge kapsamında şu konulardaki masraflara da güvence getiriliyor:

Veri sorumluluğu: Sigortalı ya da sigortalının dış kaynak firmasının sebebiyet vermesiyle oluşan, kişisel veya kurumsal verilerin ihlali ile bağlantılı zarar ve savunma masrafları.*

Ağ güvenliği: Üçüncü şahsın verilerine virüs buluşması, sigortalının yetkisi dışında üçüncü şahsın verilerine erişilmesi, sistem kodlarının elektronik olmayan yöntemlerle çalınması, donanımların çalınması, çalışanların verileri ifşa etmesi.*

İdari yükümlülükler: Veri koruma soruşturması ile bağlantılı hukuki danışmanlık, veri koruma düzenleme makamının uyguladığı sigorta edilebilir idari para cezaları.*

* Poliçe özel şartlarında belirtildiği üzere.

CyberEdge kapsamında opsiyonel olarak sunulan çeşitli güvenceler de bulunuyor. Ağ kesintisi nedeniyle uğranılan net kâr kayıpları, güvenlik tehdidinin sona erdirilmesi için üçüncü şahıslara yapılan tehdit ödemeleri, fikri mülkiyet ihlali veya elektronik içerikle bağlantılı ihmal ile ilgili uğranılan zarar ve yapılan savunma masrafları sigortalının tercihine bağlı olarak güvence kapsamına alınıyor.

Gelişen teknolojiyle birlikte siber riskler de değişiyor

Siber riskler, bir dizüstü bilgisayar üzerinde bilgi kaybından, internet bilişiminin yarattığı tehditlere kadar geniş bir yelpaze oluşturuyor. Bu gibi sorunlarla karşılaşan işletmeler, hizmet reddi ile ilgili sorunlarla veya internetteki varlıklarının kesintiye uğraması, hatta tamamen durması gibi problemler yaşayabiliyorlar. Teknolojinin gelişmesi ve çeşitlenmesiyle birlikte siber riskler de sürekli olarak değişiyor ve daha komplike bir hal alıyor. Kurumlar eskiden, fiziksel varlıklarını koruma amaçlı yatırım yaparken, ağ ve sistem korumasına yönelik tedbirler giderek daha fazla önem kazanmaya başlıyor.

AIG, kurumlara bu anlamda en yüksek desteği temin edebilmek hedefiyle, veri sızıntıları ve ihlallerinin potansiyel olarak geniş kapsamlı sonuçlarından bazılarına hazırlıklı olmaları için tasarladığı yenilikçi koruma paketi CyberEdge Veri Koruma Sigortası'nı kullanıma sunmuş bulunuyor. Söz konusu sigorta kapsamında AIG, bilgi güvenliği uzmanları, halkla ilişkiler danışmanları ve hukuk uzmanları ile işbirliği içinde, sigorta korumasına ek olarak bir dizi katma değerli hizmet de sunuyor.

Türkiye'de kullanıma sunulacak CyberEdge'den iş dünyasındaki tüm sektörler yararlanabiliyor. AIG'nin CyberEdge sigortasının kullanıma sunulduğu farklı ülkelerde bu hizmetten yararlananlar arasında finansal kurumlar ilk sırada yer alıyor. Perakende ve konaklama, sağlık ve eğitim gibi sektörler de CyberEdge'den yoğun olarak yararlanıyor. CyberEdge sigortasından faydalananlar arasında kamu ve ulusal kurumlar başı çekerken, bunları kurumsal firmalar ve KOBİ'ler takip ediyor.

AIG Türkiye Genel Müdürü Süleyman Sağıroğlu, siber risklerin kurumlar için taşıdığı öneme dikkat çekerek şunları söyledi: "Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de faaliyetimizi AIG olarak yürütmeye başlamış bulunuyoruz. American International Group, Inc. (AIG) tarafından yapılan açıklama ile Chartis'in hizmet verdiği tüm ülkelerdeki markasının AIG olmasına paralel olarak, Chartis Sigorta A.Ş., Türkiye'deki faaliyetine AIG Sigorta A.Ş. olarak devam edecektir. Yeni dönemde AIG iddialı büyüme hedefleri ile piyasaya yeni bir giriş yapıyor olacak. Yenilikçi ve müşteri odaklı ürün geliştirme çalışmaları ile hizmetlerimizi sürdüreceğiz. Bu bakış açısıyla Türkiye sigorta pazarında bir ilki gerçekleştiriyoruz. Kurumlar artık siber risklere karşı güvence altında. AIG'nin işletme riski ve sigorta güvencesindeki uzmanlığını yansıtan CyberEdge Veri Koruma Sigortası, elektronik veriler, ağ güvenliği, idari yükümlülükler ve kurumsal itibar gibi pek çok alanda siber tehditlerin yaratacağı kayıplara karşı şirketleri koruma altına alıyor. Tüm sektörlerde faaliyet gösteren kamu ve ulusal kurumlar, finansal ve ticari kuruluşlar CyberEdge'den yararlanabilecekler."

Siber riskler neden bu kadar önemli?

Veri sızıntıları ve ihlalleri kurumlar açısından bakıldığında ciddi bir risk teşkil ediyor. Siber riskler, şirketleri genel olarak aşağıda belirtilen şekillerde etkileyebilmektedir:

1- Veri sızıntısı: Dijital veriler, şirketin sisteminden kaybolur veya sızdırılır. Kişisel bilgilerin çalınması, çalışanlardan müşteri bilgilerinin gizliliğinin ihlali veya dış kaynaklardan veri varlıklarına erişmek üzere gerçekleştirilen tam kapsamlı bir siber saldırı şeklinde olabilir.
2- Bilgi işlem krizi: Bilgi işlem departmanı, bir yandan sorunla başa çıkarken diğer yandan da olağan akışında işi yönetmek durumundadır. Bu noktada yaşanan sorunun çözümlenmesi, verilerin nasıl kaybolduğu veya çalındığının tespit edilmesi gerekir. Ayrıca yıkım onarım planının bulunup bulunmadığı ve nasıl uygulanacağı da öncelikli konular arasında yer almaktadır.

3-Halkla ilişkiler: Sızıntı haberleri, özellikle medyada hızla yayılabilir. Şirkete olan güven, olayın üzerinden daha saatler geçmeden azalabilir. Bu durumda medya, müşteriler, personel ve paydaşlarla olan iletişimin dikkatle yönetilmesini gerektirir. Güveni geri

kazanmak ve şirketin itibarını korumak, hızlı harekete geçmeyi ve özenle yönetilen bir halkla ilişkiler müdahalesini gerektirir.

4- Finansal kriz: Veri ihlalleri için düzenleyici cezalar söz konusu olabilir. Verileri kaybolan kişilerin açabileceği davalarla karşı karşıya kalınabilir. Şirketinizdeki sızıntı yüzünden, veri kaybı nedeniyle üçüncü şahıslar sizden tazminat talep edebilirler. Bunlara, kayıp veya ihlal kaynağını belirleme, ağları yeniden konfigüre etme, güvenliği yeniden sağlama ile verileri ve sistemleri kurtarma masrafları da eklenir. **5- Yönetim krizi:** Bir siber kriz, hisse fiyatını önemli ölçüde etkileyebilir. Yönetimin ve şirketin itibarı ciddi şekilde tehlikeye girebilir.

AIG hakkında:
AIG, yaklaşık 100 yıllık deneyimi ve ürün çeşitliliği ile sigortacılık alanında öncü kuruluştur. Dünya genelinde 160 ülkede 40.000'den fazla çalışanı ile hizmet veren AIG, ticari ve bireysel alanda 500'ü aşkın ürün ve hizmet paketi ile çalışmalarına devam etmektedir. AIG ürün ve hizmetleri ile ilgili detaylı bilgi, AIG Çağrı Merkezi (444 1 244), AIG Bölge Müdürlükleri ve acenteler vasıtasıyla edinilebilir.

Ayrıntılı bilgi için:
Evren Sandıkçı / Pazarlama ve İletişim
Müdürü AIG Sigorta A.Ş. 0212 310
4949 evren.sandikci@aig.com.tr

EK-8

01.06.2015 Siber risklere karşı sigorta

01 Haziran 2015 03:59

TÜRKİYE'NİN HABER SİTESİ

Kelime ya da haber ara

Siber risklere karşı sigorta

02 Aralık 2012 Pazar

AIG, yeni ürünü olan CyberEdge Veri Koruma Sigortası'nı Türkiye pazarına sundu.

Türkiye sigorta pazarında bir ilki gerçekleştirdiklerini belirten AIG Sigorta Genel Müdürü Süleyman Sağıroğlu, 'Kurumlar artık siber risklere karşı güvence altında. AIG'nin işletme riski ve sigorta güvencesindeki uzmanlığını yansıtan CyberEdge Veri Koruma Sigortası, elektronik veriler, ağ güvenliği, idari yükümlülükler ve kurumsal itibar gibi pek çok alanda siber tehditlerin yaratacağı kayıplara karşı şirketleri koruma altına alıyor' diye konuştu.CyberEdge'in sadece veri sızıntısı, kaybı ya da ihlalinin finansal etkilerine karşı hazırlanmadığını söyleyen Sağıroğlu, aynı zamanda geleneksel sigorta teminatıyla profesyonel danışmanlığı birleştirerek, itibara ve bilgi işleme etkisini de azaltmaya yardımcı olduğunu ifade etti. Sağıroğlu, 'Sigortalı kurumlar uzmanlarca sağlanan siber risk müdahale hizmetlerinden yararlanabiliyor. Elektronik verilerin kurtarılıp kurtarılamayacağını belirlerken yapılan profesyonel hizmet masrafları da sigorta kapsamında yer alıyor' dedi.

EK-9

Milliyet.com.tr
BASINDA GÜVEN
01 Haziran 2015, Pazartesi
Ekonomi

Milliyet.com.tr » Ekonomi » Haber
06.12.2012 - 02:30 | Son Güncelleme: 06.12.2012-2:50

AIG'den siber risklere karşı sigorta

AIG, yeni ürünü olan CyberEdge Veri Koruma Sigortası'nı Türkiye pazarına sundu.

g+1 0 Sitene Ekle 0

Türkiye sigorta pazarında bir ilki gerçekleştirdiklerini belirten AIG Sigorta Genel Müdürü Süleyman Sağıroğlu, "Kurumlar artık siber risklere karşı güvence altında. AIG'nin işletme riski ve sigorta güvencesindeki uzmanlığını yansıtan CyberEdge Veri Koruma Sigortası, elektronik veriler, ağ güvenliği, idari yükümlülükler ve kurumsal itibar gibi pek çok alanda siber tehditlerin yaratacağı kayıplara karşı şirketleri koruma altına alıyor. Tüm sektörlerde faaliyet gösteren kamu ve ulusal kurumlar, finansal ve ticari kuruluşlar CyberEdge'den yararlanabilecekler" diye konuştu.

Hizmet masrafı kapsamda

CyberEdge'in sadece veri sızıntısı, kaybı ya da ihlalinin olası finansal etkilerine karşı hazırlanmadığını söyleyen Sağıroğlu, aynı zamanda geleneksel sigorta teminatıyla profesyonel danışmanlığı birleştirerek, itibara ve bilgi işleme etkisini de azaltmaya yardımcı olacak bir içeriğe sahip olduğunu ifade etti.

Sağıroğlu, "İhtiyaç duyan kurumlar siber risk uzmanlarınca sağlanan siber risk müdahale hizmetlerinden yararlanabiliyor. Elektronik verilerin kurtarılıp kurtarılamayacağı, yeniden toplanıp toplanamayacağı veya yeniden oluşturulup oluşturulamayacağını belirlerken yapılan profesyonel hizmet masrafları da sigorta kapsamında yer alıyor" dedi.

Etiketler: haber, **haberler,**

« önceki haber | **sonraki haber »**

EK-10

Liberty ile Yaşam 18. Sayı. Ekim 2012

Bu Sayıda

Türkiye Trafik Risk Haritası Araştırması Sonuçları

LİBERTY SİGORTA, 81 İLDE "TÜRKİYE TRAFİK RİSK HARİTASI"NI ÇIKARDI

Dünyada sigorta hizmetini insanların daha güvenli ve emniyetli yaşaması, önceden alınacak önlemlerle kaybın azaltılması felsefesiyle yürüten ve kendine ayrıcalıklı bir yer edinen Liberty Sigorta, trafik kazalarının yoğun olduğu ülkemizde, 81 ilin trafik risk haritasını çıkardı. Bahçeşehir Üniversitesi işbirliğinde ve Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nilüfer Narlı ve Yeditepe Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Aykut Toros'un danışmanlığında hayata geçirilen bu araştırma sonuçları, nüfusa göre kaza oranı yüksek illerin, trafik kurallarına da en az dikkat eden şehirler olduğunu gösteriyor.

Araştırma sonuçları, Liberty Sigorta Genel Müdürü Ragıp Yergin, Liberty International Yol Güvenliğinden Sorumlu Yönetici Direktörü David Melton ve araştırmanın danışmanı Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nilüfer Narlı ile iş ortağımız SU CSR bünyesinde görev yapan araştırmacı Ali Gizer'in katılımıyla gerçekleştirilen bir basın toplantısı ile duyuruldu.

(Soldan sağa David Melton, Ragıp Yergin, Prof.Dr.Nilüfer Narlı, Ali Gizer)

TÜRKİYE TRAFİK RİSK HARİTASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

Araştırma aracılığıyla Liberty Sigorta, cep telefonu kullanımı, hız sınırının aşılması ve kemer kullanmama başlıklarında tüm illerin karnesini çıkardı. Buna göre, Türkiye'nin trafik açısından en risksiz bölgesi İç Ege olurken, Doğu Marmara ve Kuzeydoğu Anadolu ise en tehlikeli bölge olarak ölçüldü.

Araştırma sonuçları, Türkiye'nin %70'inin emniyet kemeri kullanmadığını, bu oranın kimi illerde %96'ya kadar yükseldiğini gösteriyor. Araç sürerken cep telefonu kullanımı konusunda, %8.9'luk kural ihlali ile göreceli olarak "geçer not" alan Türkiye'de, şoförlerin %27.9'u ise hız tahditlerini ihlal ediyor.

Demografik kırılımsal açıdan incelendiğinde, kadınların hız tahditlerine uyma ve emniyet kemeri kullanımında erkeklere göre daha dikkatli davranmasıyla, kadınların trafikte daha temkinli olduğuna dair yaygın inanış doğrulanmış oldu. Ancak cep telefonu kullanımı konusunda erkeklerin daha dikkatli olduğu gözlendi.

Denetlemenin olmadığı yollarda gerçekleştirilen araştırma, sürücülerin bu tip yollarda daha dikkatsiz davrandıklarını ortaya koydu. Dış kontrolün, sürücüleri daha tedbirli araç kullanımına yönlendirdiği ve ölümlü trafik kazalarının sayısında azalma sağladığı gözlemlendi.

Araştırmadan çıkan diğer dikkat çekici sonuçlar:

- Ölçümlenen tüm kurallar çerçevesinde iller bazında yapılan toplam analizlere göre,
- illerimizin %25'i "Yüksek Riskli" ve %46'sı "Riskli" ve %11'i "Güvenli" olarak
- değerlendirildi.

İstanbul gibi büyük şehirlerde maddi hasarlı trafik kazaları görülürken, ölümlü kazaların ağırlıklı olarak şehirlerarası yollarda meydana geldiği ortaya çıktı.
Emniyet kemeri kullanımının, özellikle tır, kamyon gibi araçlarda hemen hemen sıfıra yakın olduğu tespit edildi.

Araştırmada incelenen 3 temel konu ile ilgili detaylı sonuçlar:

- Emniyet Kemeri Kullanımı
  - Türkiye genelinde emniyet kemeri kullanmama oranı tüm araç tipleri açısından % 70

Liberty Sigorta - Türkiye Trafik Risk Haritası Araştırması Sonuçları

- Cep Telefonu Kullanımı

- Hız Tahditlerine Uyma
  -

"TÜRKİYE TRAFİK RİSK HARİTASI ARAŞTIRMASI" SUNUMU VE DETAYLI ANALİZ RAPORU İÇİN TIKLAYINIZ

Liberty Sigorta Genel Müdürlük
Saray Mahallesi Dr. Adnan Büyükdeniz Cad.
No:13 Kat:3 Ümraniye/İstanbul

T: +90 (216) 636 57 57 Pbx | F: +90 (216) 586 60 00

EK-11

10 Ekim 2012

Liberty Sigorta, 81 ilde "Türkiye Trafik Risk Haritası"nı çıkardı.

Dünyada sigorta hizmetini insanların daha güvenli ve emniyetli yaşaması, önceden alınacak önlemlerle kaybın azaltılması felsefesiyle yürüten ve kendine ayrıcalıklı bir yer edinen Liberty Sigorta, trafik kazalarının yoğun olduğu ülkemizde, 81 ilin trafik risk haritasını çıkardı. Bahçeşehir Üniversitesi işbirliğinde ve Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nilüfer Narlı ve Yeditepe Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Aykut Toros'un danışmanlığında hayata geçirilen bu araştırma sonuçları, nüfusa göre kaza oranı yüksek illerin, trafik kurallarına da en az dikkat eden şehirler olduğunu gösteriyor.

Araştırma sonuçları, Liberty Sigorta Genel Müdürü **Ragıp Yergin**, Liberty International Yol Güvenliğinden Sorumlu Yönetici Direktörü **David Melton** ve araştırmanın danışmanı Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı **Prof. Dr. Nilüfer Narlı**'nın katılımıyla gerçekleştirilen bir basın toplantısı ile duyuruldu.

Araştırma aracılığıyla Liberty Sigorta, trafikte en çok ölümlü kazaya sebebiyet verdiği belirlenen cep telefonu kullanımı, hız sınırının aşılması ve kemer kullanmama başlıklarında tüm illerin karnesini çıkardı. Buna göre, Türkiye'nin trafik açısından en risksiz bölgesi İç Ege olurken, Doğu Marmara ve Kuzeydoğu Anadolu ise en tehlikeli bölge olarak ölçüldü.

Araştırma sonuçları, Türkiye'nin %70'inin emniyet kemeri kullanmadığını, bu oranın kimi illerde %96'ya kadar yükseldiğini gösteriyor. Araç sürerken cep telefonu kullanımı konusunda, %8.9'luk kural ihlali ile göreceli olarak "geçer not" alan Türkiye'de, şoförlerin %27.9'u ise hız tahditlerini ihlal ediyor.

Demografik kırılımsal açıdan incelendiğinde, kadınların hız tahditlerine uyma ve emniyet kemeri kullanımında erkeklere göre daha dikkatli davranmasıyla, kadınların trafikte daha temkinli olduğuna dair yaygın inanış

doğrulanmış oldu. Ancak cep telefonu kullanımı konusunda erkeklerin daha dikkatli olduğu gözlendi.

Denetlemenin olmadığı yollarda gerçekleştirilen araştırma, sürücülerin bu tip yollarda daha dikkatsiz davrandıklarını ortaya koydu. Dış kontrolün, sürücüleri daha tedbirli araç kullanımına yönlendirdiği ve ölümlü trafik kazalarının sayısında azalma sağladığı gözlemlendi.

Araştırmadan çıkan diğer dikkat çekici sonuçlar:

- Ölçümlenen tüm kurallar çerçevesinde iller bazında yapılan toplam analizlere göre, illerimizin %25'i "Yüksek Riskli" ve %46'sı "Riskli" ve %11'i "Güvenli" olarak değerlendirildi.
- Eğitim düzeyi yükseldikçe, kurallara riayet oranının da arttığı belirlendi.
- İstanbul gibi büyük şehirlerde maddi hasarlı trafik kazaları görülürken, ölümlü kazaların ağırlıklı olarak şehirlerarası yollarda meydana geldiği ortaya çıktı.
- Emniyet kemeri kullanımının, özellikle tır, kamyon gibi araçlarda hemen hemen sıfıra yakın olduğu tespit edildi.

Liberty Sigorta Genel Müdürü **Ragıp Yergin**, yaptığı açıklamada, Liberty Sigorta olarak trafik güvenliği konusunu önemsediklerini ve sahiplendiklerini, bu yöndeki farklı çalışmaları sürdüreceklerini belirtti. Yergin, "hazırlığı yaklaşık altı aydır devam eden ve geçtiğimiz günlerde tamamlanan araştırmayı, proaktif sigortacılık yaparak kazaları önleme anlayışımız doğrultusunda; Türk insanının trafikte emniyet kemeri kullanımı, cep telefonu kullanımı ve hız sınırlarına uyma alışkanlıklarını ortaya koymak için hayata geçirdik. 92 Saha Koordinatörü ve 263 Gözlem Uzmanının 729 saat çalışarak gerçekleştirdikleri 8748 adet gözlemle bu değerli çalışmayı tamamladık. Araştırma, Türkiye'de ilk defa bu üç konuda 81 ilde uygulamaya geçmesi ile **bir ilk** niteliği de taşıyor" dedi.

Toplantıda bir sunum yapan Liberty International Yol Güvenliğinden Sorumlu Yönetici Direktörü **David Melton** ise, trafik güvenliği konusundaki hassasiyetin, Liberty Sigorta'nın DNA'sında bulunduğunu ifade ederek, Türkiye'de de bu tip bir çalışma gerçekleştirilmiş olmasından ötürü duyduğu memnuniyeti ifade etti. Melton, sözlerini, "Liberty Mutual olarak sadece alınacak önlemleri belirleyerek riskleri azaltmak üzere kurulmuş bir Güvenlik Enstitü'müz var, bu konuda çalışmayı görevimiz biliyoruz. Dünyada 1 günde

trafik kazalarında ölenlerin sayısı, tam 18 uçak kazasında gerçekleşen ölümlere eşit olarak ölçülüyor. Bu konuda daha çok çalışmamız ve ölümleri azaltmamız gerektiği açık" diye sürdürdü.

Araştırmada incelenen 3 temel konu ile ilgili detaylı sonuçlar ise şöyle ortaya çıktı:

- Emniyet Kemeri Kullanımı
    - Türkiye genelinden emniyet kemeri kullanmama oranı tüm araç tipleri açısından % 70 ortalama gibi son derece yüksek bir oran olarak ölçüldü. Bu oran İstanbul'da yine % 70 olarak kaydedildi.
    - Tüm araç tipleri dikkate alındığında emniyet kemeri takma kuralı ihlalinin en sık gözlemlendiği il, trafik kazaları açısından riskli bölge olarak ayırt edilen Doğu Anadolu bölgesindeki Ağrı (% 96, 9). Ağrı'yı takip eden iller: Kahramanmaraş (% 94, 7), Hatay (% 92), Diyarbakır (% 91, 3) ve Artvin (% 91, 4).
    - Emniyet kemeri takma kuralının en az sıklıkla ihlal edildiği ile ise Kırşehir (% 42, 1). Kırşehir'i takip eden iki ilin Ege bölgesinde yer aldığı görüldü: Afyon (% 43, 9) ve Balıkesir (% 43). Diğer iller Çorum (% 44, 2) ve Denizli (% 44, 2).
    - Erkek sürücülerin % 71, 8'inin emniyet kemeri takma kuralına uymadığı, kadın sürücülerin ise % 41'inin bu kurala uymadığı görülmüştür.

- Cep Telefonu Kullanımı
    - Cep telefonunu kullanmama kuralı ihlali, Türkiye genelinden tüm araç tipleri açısından % 8, 9 gibi göreceli olarak yüksek olmayan bir oran olarak ölçüldü. İstanbul'da ise toplam gözlemlenen araçların % 7,9'u bu kuralı ihlal etmiştir.
    - Türkiye genelinde tüm araç tipleri dikkate alındığında, cep telefonu kullanmama kuralı ihlalinin en sık gözlemlendiği il Çanakkale (% 59, 7). Bu kuralın ihlali açısından Çanakkale'yi takip eden iller sırası ile: Osmaniye (% 37, 5), Erzincan (% 34, 6), Ardahan (% 34, 1), Iğdır (% 31, 1), Kars (% 27, 5) ve Hakkari (% 27, 4).

- Türkiye genelinde tüm araç tipleri dikkate alındığında cep telefonu kullanmama kuralının en az sıklıkla ihlal edildiği ilin Kırıkkale olduğu gözlemlenmiştir (% 0, 3).

- **Hız Tahditlerine Uyma**
  - Türkiye genelinde tüm araç tipleri açısından hız tahdidine uyma durumu % 72, 1, ihlali ise % 27, 9 iken, bu oran illere ve bölgelere göre önemli fark gösteriyor.
  - İstanbul'da ise toplam gözlemlenen araçların % 0, 4'ü bu kuralı ihlal etmiştir. Bu durum trafik sıkışıklığı ile açıklanabilir.
  - Türkiye genelinde tüm araç tipleri dikkate alındığında hız tahdidi kuralı ihlalinin en sık gözlemlendiği il Eskişehir (% 69. 9). Eskişehir'i takip eden iller sırası ile, Erzurum (% 69, 7), Karabük (% 65, 3), Sivas (%61, 9), Kütahya (%61, 0), ve Karaman (% 60, 6).
  - Erkek sürücülerin en yüksek oranda hız tahdidi kuralını ihlal ettiği iller sırasıyla, Erzurum (%76, 3), Eskişehir (%71, 4) ve Tekirdağ'dır (%69, 2).
  - Kadın sürücülerin hız tahdidi kuralını ihlal etme oranının yüksek olduğu iller, Kocaeli (%66, 7), Ağrı (%50) ve Gümüşhane'dir (%100).

EK-12

ZAMAN PAZAR

Trafiğin sosyolojisini açıklayan 'Trafik Risk Haritası Araştırması'na göre Emniyet kemeri takmamak erkeklik ve cesaret göstergesi

TUĞBA KAPLAN
28 Ekim 2012, Pazar

Ülkemizde sürekli artış gösteren trafik kazalarına, sebepleri her ne kadar biliniyor olsa da bir türlü çözüm bulunamıyor. Geçtiğimiz haftalarda yayınlanan Türkiye Trafik Risk Haritası Araştırması, bazı sorunlara çözüm de üretiyor. Rapor, bugüne kadar kalıplaşmış, "Kadınlar kötü sürücüdür." tezini de çürütüyor.

Paylaş
Tweetle
Paylaş
Gönder
Yazdır
A | A

Trafik kazalarının en çok yaşandığı ülkelerden biri olmamız sebebiyle, bu konuda yapılan araştırmalar ve yayınlanan raporlar hayli fazla. En son Liberty Sigorta'nın Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nilüfer Narlı ve Yeditepe Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Aykut Toros'a yaptırdığı 'Türkiye Trafik Risk Haritası Araştırması', geçtiğimiz haftalarda açıklandı. Raporda özellikle trafik kazalarının en yoğun olduğu illerin yanı sıra trafikte kadın-erkek davranışları, hız ihlali ve emniyet kemeri takmamayla ilgili sonuçlar da yer alıyor. Sosyolog Nilüfer Narlı ve Liberty Sigorta Genel Müdürü Ragıp Yergin'le raporun sonuçlarını konuştuk.

Bugüne kadar trafik kazaları ve sebepleriyle ilgili birçok anket ya da araştırma yapıldığını biliyoruz. Prof. Dr. Nilüfer Narlı'ya göre bu

Sonraki Haber

Bölümün en çok okunan haberleri

Adım adım İstanbul'un fethi

Devlet bu, söver de döver de!

'Lambam, telefonum ve minyatürlerim'

Hakan Şükür'le bir gün

Mesele sadece Gezi Parkı arkadaş!

Lezzetli bir atıştırmalık...

[Haftanın Albümleri] Ceza, Suspus oldu

çalışmayı farklı kılan ise sürücülerle anket yapılmamış olması. Araştırma sürücünün beyanına değil, uzaktan gözlenmesine dayanıyor. Türkiye'nin 81 ilinde aynı anda yapılan araştırma bu özelliğiyle ilk. Şimdiye kadar Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileriyle rapor hazırladıklarını söyleyen Narlı'ya göre gözlem yöntemi daha güvenilir ve gerçekçi. Çünkü gözlem ekiplerinin bulunduğu noktalar, sürücülerin daha az trafik kontrolü olduğunu varsaydıkları yerler. Buralarda daha çok ihlal yapılıyor.

Nilüfer Narlı, bu gözlemden yola çıkarak sürücü tiplerini 'iç ve dış odak kontrollü' olarak ikiye ayırıyor. İç odak kontrollü insanlar, trafik kurallarına uyuyor, kendi canını ve başkalarının canını tehlikeye atmaktan uzak duruyor. Dış odak kontrollü insanlarda ise bir başkası onu kontrol etmediği sürece ya da denetlemenin olmadığı yollarda kuralları ihlal edebilme eğilimi artıyor. Dolayısıyla kendilerini ve başkalarını riske atabiliyorlar.

Tedbirsizliğe kadercilik kılıfı giydiriliyor

Araştırma sonuçları, Türkiye'nin yüzde 70'inin emniyet kemeri kullanmadığını, bu oranın bazı illerde yüzde 96'ya kadar yükseldiğini gösteriyor. Nilüfer Narlı emniyet kemeri takmama oranının yüksek olmasını, tedbirsiz bir toplum olmamıza bağlıyor. Ona göre birçok insan tedbirsizliğini kadercilikle örtüyor, sorumsuzluğuna kadercilik kılıfı giydiriyor.

Narlı, emniyet kemeri takmayan bir erkek sürücüye dair izlenimlerini şöyle anlatıyor: "Sürücüye niçin kemer takmadığını sorduğumda, 'Asıl kemer takarsam bana garip bakarlar.' diye cevap verdi. Kemer takmamayı erkeklik ve cesaret göstergesi olarak görüyordu. Bir de 'Bu ülkede o kadar çok risk var ki; kemer taksam n'olur, takmasam n'olur. Zaten riskler içinde yaşıyoruz.' diyordu. Üstelik emniyet kemeri takmadığında, sinyal vermesin diye de yapay bir başlık kullanıyordu."

'Kurallara uyarsam, kaza yaparım'

Rapora göre Türkiye'de yaşanan trafik kazalarının genel olarak dört temel sebebi var: Hız limitlerine uymama, hatalı sollama, öndeki aracı yakından takip etme ve alkollü, uykulu, yorgun araç kullanma. Hız kuralına uymama, bir sürücünün saldırgan davranışlarda bulunma eğilimiyle ilgili. Tabii bu tutumda sürücünün cinsiyeti, yaşı, içinde yaşadığı kültür ile aracının markası, modeli ve beygir gücü gibi özellikleri etkili oluyor. Prof. Dr. Nilüfer Narlı saldırgan sürücü eğilimi taşıyanların hem hız ihlali yaptığını hem de trafikte sinyal verme, hatalı sollama gibi farklı kuralları da ihlal etme eğilimine sahip olduğunu belirtiyor. Mesela sinyal vermeyen birine bunun nedeni sorulduğunda, "Ben zaten çok iyi araba kullanıyorum, versem de vermesem de bana bir şey olmaz." cevabını veriyor. Ya da trafik kurallarını ihlal eden birçok

Erhan Başyurt: Hizmet'in dünyadaki itibarı arttı

Yağmurdan korunmak bizim işimiz!

Hostesleri kampta yetiştiriyor

Oyunculuk babadan yadigâr

Oyunculuk, resim yapmaya engel değil

En iyi kâğıt uçak pilotları yarıştı

sürücü, “Ben kurallara uyarsam kaza yaparım, İstanbul şartlarında trafik kurallarına uyup da ne yapalım!" diyor.

Kadın sürücüyle karşılaşırsanız güvendesiniz

Raporun en dikkat çeken kısmının kadın-erkek davranışlarının irdelendiği bölüm olduğunu söylemek mümkün. Kadınların trafikteki en büyük kaza sebebi olarak görüldüğü dönemler bu raporla mazide kalıyor. Nilüfer Narlı, kadın sürücülerin erkek sürücülere oranla daha dikkatli olduğunu ve dünyadaki literatürün de bunu gösterdiğini söylüyor. Erkeklerin trafikte daha dikkatsiz olduğunu gözlemleyen Narlı, “Kadın sürücü kötü sürücüdür tezi artık çürüdü, şehir efsanesi oldu. Baktığınızda kadınların daha az kaza yaptığı ve kurallara daha çok uyduğunu görmek mümkün." diyor. Ülke genelinde kazaların yüzde 93 gibi büyük bir oranı erkek sürücüler tarafından yapılıyor. Erkeklerin yüzde 71'inin, kadınların ise yüzde 41'inin emniyet kemeri takma kuralına uymadığı görülüyor. Fakat Doğu Karadeniz Bölgesi'nde kadınların emniyet kemeri takmadığı hatta erkeklerle aynı orana yaklaştığı görülüyor. Narlı, buna toplumsal ve kültürel algının sebep olduğunu düşünüyor.

Türkiye genelindeki tüm araçlar gözlemlendiğinde, kadınlar erkeklere göre hız kuralını daha az ihlal ederken, Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz’de kadınlar erkeklerden daha hızlı araba kullanıyor.

Trafikte yaptırımlar yetersiz

Trafik kazalarının sıkça yaşanmasında, hukuki yaptırım ve cezalarının yetersizliği de büyük rol oynuyor. Hukuksal olarak kesin ve geri dönüşü olmayan uygulanmaların eksikliğine vurgu yapan Ragıp Yergin, Amerika'da polis sürücüyü durdurduğunda arabasından çıkarsa ya da 50 km'yi geçerse hapis cezası almasını örnek veriyor. Ona göre bunlar ciddi yaptırımlar ve hiçbir şekilde toleransı yok. Kamyon sürücüleri 70 km'yi geçince bir daha direksuyon başına geçemiyor. Yani kimseye başkasını öldürme izni verilmiyor. Türkiye'de ise sürücüler, araçtan inip ceza kesen polis memuruyla pazarlığa tutuşuyor. Sosyal sorumluluk projelerine ve kampanyalara ihtiyaç olduğunu söyleyen Nilüfer Narlı, bu konuda bir teklifte bulunuyor: “Keşke başbakanımız ‘Ben emniyet kemeri takmadan araç kullanmıyorum.’ dese. Bu çok önemli bir model olur.” Narlı, Türkiye'de insanların saygı duyduğu liderlerin bu tür kampanyalarda ve kamu spotlarında yer almasının önemli olduğunu söylüyor. Trafik kazalarında medyaya da büyük görev düştüğüne inanan Narlı, basının trafik kazalarında kullandığı dili tasvip etmiyor. Ona göre, “Kamyon gelin arabasını biçti” ya da “Trafik canavarı olmayalım" tarzı haberler bu kazaları normalleştiriyor.

Bayramda Edirne-Adana ve Samsun-Ağrı hattına dikkat!

Malum bugün bayramın son günü. Türkiye'nin risk yol haritası raporunu hazırlayan Prof. Dr. Nilüfer Narlı ve Liberty Sigorta Genel Müdürü Ragıp Yergin, bayram vesilesiyle şehir dışına çıkanlara birtakım tavsiyelerde bulunuyor. Özellikle Edirne-Adana ve Samsun-Ağrı hattı üzerinden gelecek sürücülerin bu noktalara dikkat etmesi gerektiğini belirtiyorlar. Çünkü bu hatlar, kaza riski yüksek güzergahları kapsıyor. Trafikteki sorunların kişinin kendi özelliklerinden kaynaklandığını düşünen Ragıp Yergin, "Trafikte iç kontrolümüzü unutmayalım." diyor. Yergin'e göre trafik problemleri, dış kontrollerin yanı sıra insanların vicdanıyla çözülmesi gereken bir konu. İnsan sadece kendi hayatından değil, başkalarının hayatlarından da sorumlu. Yergin, Liberty International Yol Güvenliğinden Sorumlu Yönetici Direktörü David Melton'ın sözlerini hatırlatıyor: "Türkiye'de hiçbir araç şeritleri takip etmiyor. Şerit yokmuş gibi davranıyor ya da tampon tampona takiple kazalara neden oluyorlar. Aslında insanlar trafik kazalarında ölmüyor. Onları siz öldürüyorsunuz. Biz trafik kazasında öldüler, diyoruz. Bu yanlış. Bizzat biz olmasak bile yakınlarımız, bir başkasının ölümüne sebep olabiliyor."

Paylaş Tweetle 0 +1

Anahtar Kelime: emniyet, kemeri, nilüfer, daha, da, narlı, bir, bu, trafik, ve

YASAL UYARI: Sitemizde yayınlanan yorum yazıları veya haberlerin tüm hakları Feza Gazetecilik'e aittir. Kaynak gösterilse dahi hiçbiri özel izin alınmadan kullanılamaz. Bu haber veya yazılar sadece Zaman Gazetesi tarafından sağlanan RSS verileri kullanılarak alıntılanabilir.

EK-13

KEMERDE AĞRI, HIZDA ESKİŞEHİR SINIFTA KALDI

Liberty Sigorta'nın 'trafik risk haritası' araştırmasına göre, Türkiye'de en fazla emniyet kemeri kullanmayan il Ağrı. Trafikte cep telefonu en çok Çanakkaleliler kullanırken, en fazla Eskişehir hız yapıyor

g+1 0 Sitene Ekle 0

EKONOMİ SERVİSİ

Liberty Sigorta, trafik kazalarının yoğun olduğu Türkiye'de 81 ilde 43 bin 455 araç sürücüsünün kurallara uyumlarını kaydederek, trafik risk haritasını çıkardı. Araştırmaya göre, trafikte cep telefonu kullanımı, hız sınırının aşılması ve kemer kullanmama en çok ölümlü kazaya sebebiyet veriyor.

Araştırmaya göre, Türkiye'nin trafik açısından en risksiz bölgesi İç Ege olurken, Doğu Marmara ve Kuzeydoğu Anadolu ise en tehlikeli bölge olarak ölçüldü.

Bahçeşehir Üniversitesi işbirliğinde ve Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nilüfer Narlı ve Yeditepe Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Aykut Toros'un danışmanlığında yapılan araştırma, nüfusa göre kaza oranı yüksek illerin, trafik kurallarına da en az dikkat eden şehirler olduğunu gösterdi.

Araştırma sonuçları, Liberty Sigorta Genel Müdürü Ragıp Yergin, Liberty International Yol Güvenliğinden Sorumlu Yönetici Direktörü David Melton'un katıldığı bir toplantıyla açıklandı. David Melton, burada yaptıkları çalışmalara değinerek, "Emniyet kemeri kullanmak ölümleri yüzde 45, yaralanmaları yüzde 50 azaltıyor" dedi. Genel Müdür Ragıp Yergin de bu araştırmanın Türkiye'de ilk olduğunu ifade etti.

Kadınlar daha dikkatli

Kadınların hız tahditlerine uyma ve emniyet kemeri kullanımında erkeklere göre daha dikkatli davrandığı görülürken, cep telefonu kullanımı konusunda erkeklerin daha dikkatli olduğu gözlendi. İstanbul gibi büyük şehirlerde maddi hasarlı trafik kazaları görülürken, ölümlü kazaların ağırlıklı olarak şehirlerarası yollarda meydana geldiği ortaya çıktı.

Emniyet kemeri kullanımının, özellikle tır, kamyon gibi araçlarda hemen hemen sıfıra yakın olduğu tespit edildi.

Trafik sıkışıklığı nedeniyle İstanbullu hız yapamıyor!

- Türkiye genelinden emniyet kemeri kullanmama oranı yüzde 70 oranında.
- Emniyet kemeri takma kuralı ihlalinin en sık gözlemlendiği il, trafik kazaları açısından riskli bölge olarak ayırt edilen Doğu Anadolu bölgesindeki Ağrı (% 96,9). Ağrı'yı Kahramanmaraş (% 94,7) ve Hatay (% 92) izledi.
- Emniyet kemeri takma kuralının en az sıklıkla ihlal edildiği ile ise Kırşehir (% 42,1) oldu. Kırşehir'i Afyon (% 43,9) ve Balıkesir (% 43) takip etti.
- Cep telefonunu kullanmama kuralı ihlali yüzde 8.9 oldu.
- Cep telefonunu kullanmama kuralı ihlali en fazla Çanakkale'de (%59.7)?görüldü. Çanakkale'yi Osmaniye (%37.5)?izledi.
- Türkiye genelinde hız tahdidine uyma durumu yüzde 72.1, ihlali ise yüzde 27.9 iken, bu oran illere göre önemli fark gösteriyor.
- Türkiye genelinde hız kuralını en sık ihlal eden İl Eskişehir (% 69.9)?oldu. Daha sonra Erzurum (% 69.7)?ve Karabük'ün (% 65.3)?geldiği görüldü.
- İstanbul'da ise gözlenen araçların yüzde 0.4'ü hız tahdidine kuralını ihlal etti. Bu durum trafik sıkışıklığı ile açıklanabilir.

% 70 emniyet kemeri kullanmıyor

Araştırma sonuçları, Türkiye'nin yüzde 70'inin emniyet kemeri kullanmadığını, bu oranın kimi illerde yüzde 96'ya kadar yükseldiğini gösteriyor. Araç sürerken cep telefonu kullanımı konusunda, yüzde 8.9'luk kural ihlali ile göreceli olarak 'geçer not' alan Türkiye'de, şoförlerin yüzde 27.9'u ise hız tahditlerini ihlal ediyor.

EK-14

Rahim ağzı kanserinin önlenmesinde yeni bir çağ:

HPV AŞISI

Dünyanın önde gelen bilim adamlarından umut verici haberler.

"Dünyada kadınlar arasında en sık görülen 2. kanser türü[1] olan ve her yıl 300.000 kadının hayatını kaybettiği[2] rahim ağzı kanserinden, düzenli doktor kontrolü ve HPV aşısı ile korunmak mümkündür. HPV aşısıyla her yıl yüz binlerce kadının hayatı kurtulabilir. "

İstanbul'da, 11 Mayıs 2007 tarihinde Merck Sharp & Dohme İlaçları'nın katkılarıyla düzenlenen toplantıya katılan dünyaca ünlü doktorlar Prof. Dr. Slawomir Majewski (Polonya), Prof. Dr. Keith S. Reisinger (A.B.D.) ve Prof. Dr. Silvio Tatti (Arjantin) genital siğiller, HPV enfeksiyonu, rahim ağzı kanseri ve korunma yolları konularında görüşlerini aktardılar. Misafir konuşmacılar, ayrıca, HPV aşısı ile ilgili güncel gelişmeleri de değerlendirdiler.

Polonya, Varşova Tıp Fakültesi, Veneroloji ve Dermatoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Slawomir Majewski, rahim ağzı kanserinin tüm dünyada, kadınlar arasında en sık görülen ikinci kanser türü olduğunu söyledi. Onkojenik HPV 16 ve HPV 18'in, rahim ağzı kanserlerinin yaklaşık %70'inden sorumlu olduğunu belirten Majewski, onkojenik HPV'lerin rahim ağzı kanseri dışında, vulvar, vajinal, anal ve penis kanserlerden de sorumlu olduğunu söyledi. Ayrıca kansere dönüşme olasılığı az olan genital siğillerin görülme sıklığının dünyada arttığının altını çizen Dr. Majewski, HPV 11 ve HPV 6'nın genital siğillerin %90'ında fazlasının nedeni olduğunu belirtti.

A.B.D., Primary Physicians Research Medikal Direktörü Prof. Dr. Keith S. Reisinger,) HPV aşısıyla HPV'ye bağlı anogenital hastalıkların önlenmesinde yeni bir dönemin başlangıcında olduğumuzu söyledi. Diğer tüm aşılarda olduğu gibi, HPV aşısının, infeksiyonu alma riskinin en yüksek olduğu dönem öncesinde uygulanması gerektiğini hatırlatan Reisinger, ABD'de Bağışıklama Uygulamaları Tavsiye Komitesi'nin (ACIP) önerisinin, 11–12 yaşındaki tüm kızların HPV aşısı ile korunması yönünde olduğunu belirtti. Reisenger, ayrıca aşının dünya üzerinde Türkiye dahil olmak üzere 70 ülkede onaylı olduğunu ekledi ve 13–26 yaş grubundaki genç kızlar ve kadınlarda da aşının kullanılmasının tavsiye etti.

Arjantin, Buenos Aires Üniversitesi'nde jinekoloji bölümünde görev yapan, Genital Hastalıklar Bölüm Şefi Prof. Dr. Silvio Tatti konuşmasında dörtlü HPV aşısının prekanseröz (Kanser Öncesi) lezyonlar olan CIN 2/3, VIN 2/3 ve VaIN 2/3'e karşı da koruyucu etkinliğinin %100 olduğunu belirtti. Prof. Dr. Tatti son olarak aşının ACOG (Amerikan Kadın-Doğumcular Derneği) ve SGO (Jinekolojik Onkologlar Derneği) tarafından önerilip, desteklendiğini belirtti.

Gerçekleştirilen basın toplantısına Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Başkanı olarak katılan Prof. Dr. Bülent Tıraş, rahim ağzı kanserine karşı korunmada doğru bilgilendirmenin gerekli olduğunu ve tüm hekimlere bu konuda önemli görevler düştüğünü belirtti. Prof. Dr. Bülent Tıraş sözlerine başta ABD ve Avrupa Birliği olmak üzere, dünyanın pek çok ülkesinde onaylı dörtlü aşının ülkemizde de onaylı olmasının önemli bir gelişme olduğunu vurguladı.

Merck & Co. Inc. Hakkında

Birçok ülkede Merck Sharp & Dohme olarak faaliyet gösteren Merck & Co., Inc., insan ve hayvan sağlığını iyileştirmek amacıyla doğrudan ve ortaklıkları aracılığıyla geniş bir yelpazede yenilikçi ürünler keşfeden, geliştiren, üreten ve pazarlayan, araştırmaya dayalı önde gelen bir ilaç firmasıdır. (www.msd.com.tr)

Daha fazla bilgi için: Senem Çapa İletişim Hizmetleri - 0212- 327 81 00

[1]Bosch FX, de Sanjose S. Chapter 1: Human Papillomavirus and Cervical Cancer-Burden and Assessment of Causality. *J Natl Cancer Inst Monogr*. 2003;31:3-13.

[2]World Health Organization. State of the art new vaccines research and development: Initiative for Vaccine Research. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2003:1-74.

EK-15

GÜNAYDIN Sağlık

Pembe kurdele meme kanserinin, beyaz eşarp ise rahim ağzı kanserinin simgesi oldu.

'Rahim ağzı kanseri aşısı' iyileştirmiyor koruyor!

16.05.2007 SEVDİCAN GÜNEŞ

Rahim ağzı kanserine yol açan HPV virüsüne karşı geliştirilen aşı sayesinde kadınlar bu hastalığa karşı daha şanslı. Aşıyı geliştiren ekipte yer alan ünlü uzman Prof. Majewski kadınları bir konuda uyarıyor: HPV virüsüyle karşılaşmadan aşı yapılmalı. Ben iki kızıma da rahim ağzı kanserinden korumak için aşı yaptırdım..

Rahim ağzı kanserine yol açan HPV virüsüne karşı aşıyı geliştiren ekipte yer alan Varşova Tıp Fakültesi Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Tanı ve Tedavi Merkezi Başkanı Prof. Dr. Slawomir Majewski, sorularımızı yanıtladı:

*** Türkiye'de Kanser Daire Başkanı kızına bu aşıyı yaptırmayacağını söyledi. Sizin kızınız var mı ve bu aşıyı yaptırır mısınız?**

Bu kişisel bir yaklaşım. Ancak benim 12 ve 15 yaşlarında olan iki kızım var ve bu yıl onları rahim ağzı kanserinden korumak için aşı yaptırdım. Koldan yapılan bu aşılar, 0-2 ve 6 ay arayla 3 doz şeklinde gerçekleştiriliyor. Aşı yetişkinlerde ve çocuklarda aynı dozda uygulanıyor.

*** HPV aşısının etkisi yalnızca koruyucu mu, iyileştirici etkisi de var mı?**

Hali hazırdaki lezyonlara tedavi yapmıyor. Virüsle karşılaşma gerçekleşmeden önce kullanılması en iyisi.

ŞİMDİLİK 7 YIL KORUYOR

*** Aşıyı bir kere yapınca hayat boyu koruyor mu?**

Bugün aşıyı 12 yaşındaki çocuğa yaparsanız aşının onu 17 yaşına kadar koruyacağını biliyoruz. Ancak daha uzun süreyi kapsayan araştırmalar yok. Bir yıl sonra diğer çalışmaların sonucunda, koruyuculuğunun altı yıl mı, yedi yıl mı, yoksa ömür boyu mu devam ettiğiyle ilgili daha fazla şey söyleyebileceğiz.

*** Sizce ilerleyen yıllarda riskleri ortaya çıkar mı?**

Tabii bu yeni bir şey ve her yeni şeyde olduğu gibi bunu bileme yiz. Ancak aşının gerçekten son derece güvenli olduğuna yönelik kanıtlarımız var. Aşıda hiçbir viral DNA yok; bu durumda hiçbir hastalık yaratılamaz ve tam anlamıyla güvenlidir diyebilirim.

*** Aşı Türkiye'de çok pahalı ve Türk kadınlarında rahim ağzı kanseri az görülüyor. Sizce öncelikli korunma yöntemi mi olmalı, yoksa diğer seçenekler mi kullanılmalı?**

DEVLET AŞILAMALI

Türkiye için görülme sıklığına bakarak karar verilmeli. Ayrıca burada önemli olan sayılar değil, olayın gelişme dinamiğidir. Türkiye'nin bazı bölgelerinde bu hastalığa yakalanma sıklığında bir artış görmüştüm. Buralarda aşıya öncelik verilebilir.

*** Sizce aşı için kampanyalar düzenlenmesi gerekir mi?**

Bu sadece benim verebileceğim bir karar değil; bu konuda bir uzlaşmaya varılması gerekir. Ama bence devlet bütçesinden ayrılacak pay ile genç nüfus aşılanmalı. Ancak yetişikinler aşının parasını kendi cebinden vermeli diye düşünüyorum. Örneğin sigara içen kadınları düşünürsek; her gün 2 Euro sigaraya vermek yerine o parayı biriktirirlerse 6 ayda aşı için gereken parayı bulurlar. Ancak bu durumda tercih yine kişiseldir. ABD'de kampanya yürütülürken bir hata yapıldı. Kampanyalar neredeyse tamamen genç nüfusa odaklanıyordu. Ancak Avrupa'nın konuya bakış açışı daha farklı. Bizde kampanyanın hedef kitlesi ebeveyn ve doktorlar. Çünkü çocuklarını doktora ebeveynler götürecek ve aşı için görüşü doktorlar bildirecek.

EK-16

03.06.2015 SABAH - 17 Ekim 2007, Çarşamba - HINCAL ULUÇ

Şu an 17 Ekim 2007 - Çarşamba tarihli sabah.com.tr'yi okumaktasınız.
Bugüne ait sabah.com.tr içeriği için tıklayın »

YAZARLAR HINCAL ULUÇ

Hıncal'ın Yeri

Bir kanserin aşısı var.. Ama..

Çağımızın en büyük belalarından biri kanser.. Bilimin üzerinde en çok araştırma yaptığı hastalık.. Kanseri önleyici, ya da tedavi edici ilaçları bulmak için yapılan araştırmalar sayısız. Harcanan para milyarlar ve milyarlarla dolar..

Bir umut ışığı..

Kanserin bir türünü yapan virüs bulundu. Bu virüsün kanser yapmasını önleyecek aşı da yapıldı. Bir başlarsa arkası gelir.. Öbür çeşitlerinin aşısı da yakındadır o zaman..

Güzel haber değil mi?.

Peki o zaman başlıktaki son sözcük neden?.

Kansere aşı bulunduysa, "Ama" ne demek oluyor..

Ben anlatayım, siz bakın o zaman..

Rahimağzı kanseri, dünyada kadınlar arasında en sık görülen ikinci kanser türü.. Ölümcül.. Kadını en çok öldüren ikinci kanser türü ayni zamanda.. Dünya üzerinde her iki dakikada bir, bir kadın rahimağzı kanserinden ölüyor.

Bilim adamları önce bu kansere bir virüsün sebep olduğunu keşfettiler.

HPV diye bir virüs.. 100 çeşidi var. Çoğu zararsız. İnsanın bağışıklık sistemi kısa zamanda hallediyor. Vücudumuzda zaman zaman görülen siğillerin sebebi bu virüs mesela. 30 kadar çeşidi insanın cinsel bölgelerinde enfeksiyonlara sebep oluyor.

Ama vücut işi hallettiği için, çoğu zaman farkına dahi varılmıyor.

Virüs çoğu zaman yaşadığı vücutta kendini hiç belli etmiyor.. Ne var ki, cinsel ilişkiyle başka vücuda transfer edebiliyor.

Bu 100 çeşit HPV içinde yüksek riskli olan üç beş türün enfeksiyonları, tekrar halinde rahimağzı kanserine dönüşebiliyor. Rahimağzı kanserlerinin yüzde 70'i tekrar eden HPV virüsü kaynaklı. Şimdi bu HPV virüsünün sebep olduğu hastalıkları virüsü yok ederek tedavi edecek bir ilaç yok henüz.

Ama hastalık oluşmadan önleyecek aşı artık var. Bu aşıyı yaptıran kadınlar, dünyada iki dakikada bir, bir kadın öldüren bu hastalığa yakalanmıyorlar..

Aşı da her yerde var. Öyle ulaşılmaz pahalı falan da değil.. Bizde de var, tabii..

O zaman her kadın hemen bu aşıyı yaptırmalı..

Ama..

Şimdi zurnanın "Zırt" dediği yere geliyoruz..

Dikkat ettiniz mi, buraya kadar okurken.. Bu virüs cinsel ilişki ile bulaşıyor. Diyelim siz bir babasınız. 15 yaşındaki lise öğrencisi kızınıza bu aşıyı yaptırır mısınız?.. Ona bu aşıyı yaptırmanız "Kızım ben senin bu yaşta ilişkiye başlamana izin veriyorum" anlamına gelir mi?..

Diyelim kocasınız.. 5 yıllık, 10 yıllık karınız bu aşıyı yaptırmak istiyor.. Ne düşünürsünüz?.. Karınızın sizi aldattığını mı?.. Yoksa size güvenmediğini mi?.. Zira

bu virüsü, ancak bir ilişkiyle alabilir. Demek başkalarıyla da ilişkiye giriyor.. Ya da siz başkasından alıp ona nakledebilirsiniz.. Yani karınız size güvenmediği için aşılanmak istiyor..

Ya da siz "Hanım aşılan" deseniz, karınız ne düşünür?.. "Bu adam beni aldatıyor, ya da bana güvenmiyor ki, aşılanmamı istedi.."

Bu tartışmalar bugün dünyanın her yerinde yapılıyor biliyor musunuz?..

"Ben kızıma yaptırmam" diyen öyle ünlü babalar var ki, şaşarsınız, hem de en gelişmiş ülkelerde..

Öte yanda, iki dakikada bir kadın ölümü.. "Aşı zorunlu olmalı" kampanyası açanlar.. Bir yanda bilim.. Çözüm.. Öte yanda ahlak!..

Peki siz ne dersiniz?..

Genç kızlar.. Kadınlar.. Yaptırır mısınız?..

Babalar, kocalar.. Yaptırmasını ister, ya da izin verir misiniz?..

Şimdi "Kansere aşı bulundu" lafından sonra "Ama" demem, yerli mi, yersiz mi söyleyin bakalım!.. Bu arada, meraklıysanız eğer tıklayın.. www.rahimagzikanseri.org

---

Yayın tarihi: 17 Ekim 2007, Çarşamba
Web adresi:
http://www.sabah.com.tr/2007/10/17//uluc.html
Tüm hakları saklıdır.
Copyright © 2003-2007, MERKEZ GAZETE DERGİ BASIM YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

EK-17

03.06.2015 SABAH - 21 Ekim 2007, Pazar - HINCAL ULUÇ

Şu an 21 Ekim 2007 - Pazar tarihli sabah.com.tr'yi okumaktasınız.
Bugüne ait sabah.com.tr içeriği için tıklayın »

YAZARLAR HINCAL ULUÇ

Hıncal'ın Yeri

Kanser aşısı yaptırmak.. Yaptırabilmek..

Bir defa hemen bir yanlış bilginin önüne geçelim. Ayşe Banu Adanalı, "Rahimağzı kanseri aşısı, 9-26 yaş arasındaki kadınlara uygulanabiliyor ve muhtemelen ilişkiye girmemiş olanlarda faydalı olabiliyor. Bunun dışında kalan kadınlarda vücuduna fazladan virüs almak dışında faydası yok" diyor.

Bir defa bu aşı, sanıldığı, ölü, baygın, gücü azaltılmış virüs falan değil.. Canlı değil.. Tamamen kimyasal bir madde. İlaç gibi.. Rahimağzı kanserlerinin yüzde 70'i, HPV adlı, yüz çeşidi olan bir virüsün tehlikeli dört beş çeşidinden birinin vücutta enfeksiyon, yani iltihap yapması ve bu enfeksiyonun tekrarlaması sonucu kansere dönüşmesiyle oluşuyor. Aşı kanserli hücreye değil, kanseri yapan virüse etkili yani.

Bu virüs cinsel ilişki ile yayıldığından, ilişkiye girmemiş kadında zaten yok.. Yani faydası ilişkiye girmemiş olanlarda değil, tam tersi, girenler ve girecek olanlarda.

Sevgili Doktorum Erdoğan Karatay, Frankfurt'tan coşkuyla yazmış.. "Kansere aşı bulundu resmen. Biz Almanya'daki 9-26 yaş arasındaki bütün kız ve kadınlara öneriyoruz. Üstelik parasını da sigortalar ödüyor. Çünkü sigorta biliyor ki, kadın hastalığa yakalanırsa, en az 100 mislini ödeyecek. Ayrıca bu aşıyı erkek çocuklara da öneriyoruz. Sadece taşıyıcı olduklarından değil. Erkek cinsel organında siğil yapıyor ayni virüs ve çok zor tedavi ediliyor.

Cinsel hayatı da etkiliyor. Verdiği acıyı geç, görünüşü çirkin.

İşin ahlaki yanı bir doktor olarak beni hiç ilgilendirmiyor, sevgili dostum.. Ben bir aşıyla çok önemli bir kanseri önleyebiliyorsam, gerisi teferruattır."

İsveç'ten yazan Hemşire Huriser Mimaroğlu olaya çok başka açıdan bakmış..

"Ben rahimağzı kanserinden kurtulan bir kadınım. Benim kanserim virüsten değil. Genetikti, anne tarafımın kadınlarında vardı. Bu konuda çok okuyorum. Sizi de dikkatle okudum. Keşke bu kadar açıklıkla yazmasaydınız.

Kadın 'Ben rahim kanseri için aşılanacağım' dediğinde, konuyu sizin yazınızdan öğrenen babalar ve kocalar onu engelleyeceklerdir. Bilmeseler teşvik ederlerdi oysa.."

Hemşireye "Haksızsın" demem haksızlık olur.. Ama bir bilgiyi, eksik, yanlış vermek ve inandırıcı olmak mümkün mü?.. Bu saklanacak bir şey değil ki.. Yarın nasılsa öğrenmeyecek mi?. Ayrıca.. İşin şu yanı da var..

Bugün ülkemizde evlilik öncesi ilişkiler, kızlarımızda çok düşük.. Küçük yerlerde nerdeyse yok..

Tamam.. Peki ama erkekler öyle mi?. Gerdeğe bakir giren erkek kaldı mı?.

Peki 18 yaşında kız evlendi. Kocası onun ilk. Oysa o kocasının ilki değil. Yani kocası virüsü önceden almış olabilir. Bu virüs 15 yıl yaşayabiliyor, kendini belli etmeden.

Öyle türleri varmış.. Ne adam karısını aldatıyor, ne kadın kocasını.. Ama erken alınan virüs, kadını hasta ediyor.. Ne hastası hem de.. Dünyada 2 saniyede bir kadın öldüren, Allah'ın belası rahimağzı kanseri.. Ne olacak şimdi?.

Benim okurlarım genelde bunu anlamış.. Gelen mektuplar öyle..

Dr. Cem Baysal "8 yaşında bir kızım var. 10 yaşına gelince aşısını ellerimle yapacağım.

Şimdiye kadar olduğu hiçbir aşının tıbbi tarafını bilmediği için bunu da bilmesine gerek yok. Ben kızımın hayatı boyunca tek eşli de kalsa, müstakbel damadımdan kapacağı bir virüsle kanser korkusu yaşamasını istemiyorum" diyor.

Uğur Kınalı "Yaptırmayan örümcek kafalı ve geri zekalı zihniyetten kurtulmalıyız. Yaptırmayan baba, koca, Allah korusun kızı, ya da eşi rahimağzı kanserine yakalanırsa çekeceği vicdan azabını düşünsün. Ben iki kız babasıyım. 10 yaşlarına gelince aşılattıracağım" diye yazmış.

Reşit Cengeloğlu "Eş veya baba onayı alınması şart mı" diyor.. Öyle bir şey dedik mi?.. Ama 10 yaşındaki kız, ne bilecek de kime gidecek, babası düşünüp aşılatmazsa..

Evliliklerde durum daha zor..

Eşinden gizli bir şey yapacaksın.. Niye yapacaksın.. Eşini aldatıyorsun da ondan.. Ya da eşinden şüphe ediyorsun, seni aldatıyor diye.. Bunlar kolay sindirilir düşünceler mi?. Böyle bir aşıyı gizli yaptırmak, yaptırdığını saklamak ilişkiyi zedelemez mi?.

Ben bunu soruyorum zaten, "Böyledir" demeden.. "Zedelemez" diyen koşsun yaptırsın hemen, kim ne karışır..

Ama mesele o değil.. Mesele, ölüm, bilim karşısında, eskimiş ahlak anlayışımızı sorgulamak.. Bizde değil ha.. Amerika'da bile ne doktorlar, ne bilim adamları "Ben kızıma yaptırmam" diyor, şaşarsınız.. Tutuculuk her yerinde var dünyanın.. Ölüm de.. Hele de kanserden ölüm de.. Kadın yazarlar, nerdesiniz?. Bu konu sizi ilgilendirmiyor mu hiç, feministler?.

Yayın tarihi: 21 Ekim 2007, Pazar
Web adresi: http://www.sabah.com.tr/2007/10/21//uluc.html Tüm hakları saklıdır.
Copyright © 2003-2007, MERKEZ GAZETE DERGİ BASIM YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

EK-18

SABAH - 24 Ekim 2007, Çarşamba - HINCAL ULUÇ

Şu an 24 Ekim 2007 - Çarşamba tarihli sabah.com.tr'yi okumaktasınız.
Bugüne ait sabah.com.tr içeriği için tıklayın »

YAZARLAR HINCAL ULUÇ

Hıncal'ın Yeri

Bilim kanserin hakkından gelmeye başladı..

"Hıncal Bey 'Bir kanser aşısı var, ama..' başlıklı yazınızı okudum. Dünyanın birçok yerinde ve ülkemizde topluma kanser konusunda çoğu zaman olumsuz mesajların verildiği bir zaman diliminde vermiş olduğunuz pozitif mesaj için size teşekkür etmeliyim" diye başlıyor, Prof.

Tezer Kutluk'un mektubu..

Prof. Kutluk, Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Genel Başkanı.. Yani kanserin bu ülkedeki 1 numaralı adamı..

Diyor ki..

"Yıllar önce mesleğe yeni başlamış bir hekim iken, çok ünlü bir uzmanın konuşmasında, kanserin yok edilebileceği ya da bugünkü kadar önemli bir sorun olmaktan çıkarılabileceğini 'Kanser tarih olacak' sözcükleriyle ifade ettiğini duyunca içimden 'Atıyorsun' demiştim. Ama işin içine girince 'Kansere karşı zafer'in aslında çok mümkün olduğunu öğrendim.

Nasıl mı?

Tüm kanserlerden yüzde 43 gibi yüksek oranda korunmak mümkün.. Tütün kontrolü, sağlıklı beslenme, düzenli egzersiz, aşırı güneşten, güneş yanıklarından (ultraviyole ışınları) korunma, bazı kanserler için aşı yapılması (Rahim ağzı kanseri için HPV aşısı, karaciğer kanseri için hepatit B aşısı) gibi. Ayrıca meme kanseri, rahim ağzı kanseri, kalın barsak kanseri ve prostat kanserlerinde erken tanı için yapılan taramalar hayat kurtarıcı. Bir de tedavideki gelişmeleri ekleyince kansere karşı savaşı kazanmak işten değil.

Yıllar önce hepatit B aşısı ile karaciğer kanserlerine karşı alınan yol, bugün rahim ağzı kanserine karşı geliştirilen HPV aşısı ile bilimin bu hastalığı yok etme yolunda hızla ilerlediğini gösteriyor.

Evet haklısınız diğer aşıların da geleceğinden eminiz artık.

Çok güzel söylüyorsunuz, 'Bir başlarsa arkası gelir' ya da 'Umut ışığı' gibi pozitif mesajlarınızla. Lütfen kanserden korunma, erken tanı ve tedavi konusundaki pozitif mesajlarınızı vermeye devam edin. Ülkemizin ve Dünyamızın bu sert ikliminde insanların buna ihtiyacı var." Bir mektup da Okyanus ötesinden geldi. Dr. Gökhan Sami Kılıç .. Teksas Üniversitesi öğretim üyesi. Md. Anderson Kanser Merkezi Jinekolojik Kanser Bölümü sözcüsü. Rahimağzı kanserini yapan virüs ve aşısı konusunda araştırmalar yapmış. Türkiye'de Hacettepe, Cerrahpaşa ve Zeynep Kamil'de seminerler vermiş. O da çok önemli bir uluslararası uzman.

"Ülkemizde ilk yapılacak şey, kanser istatistiklerinin çıkartılması" diyor.. Devamında tavsiyeleri şöyle..

"Türkiye kentlerinde ve kırsalında sekse başlama yaşının çıkartılması ve aşının yapılma yaşının

Türkiye koşullarına göre belirlenmesi.. Aşının Türkiye genelinde başlatılması.. Rahimağzı Kanserini başlangıçta yakalayan PAP testinin de kadınlarda özel hastaneler dahil ücretsiz yapılmasının da eş zamanlı başlatılması.."

Dünya üzerinde 2 dakikada bir kadın öldüren Rahimağzı Kanserini yok etmede bilim çok önemli yollar aldı. Ötesi Sağlık Bakanlığımıza düşüyor.. Ve de onu sıkıştıracak, başta Üniversiteler ve Kadın Dernekleri, Sivil Toplum örgütlerimize..

Bu arada, konuyla ilgili ayrıntılı sorularınıza yanıt ve daha geniş bilgi istiyorsanız, tıklayın lütfen.. http://www.rahimagzikanseri.org

---

Yayın tarihi: 24 Ekim 2007, Çarşamba
Web adresi:
http://www.sabah.com.tr/200
7/10/24//uluc.html Tüm
hakları saklıdır.
Copyright © 2003-2007, MERKEZ GAZETE
DERGİ BASIM YAYINCILIK SANAYİ VE
TİCARET A.Ş.

EK-19

ZAMAN GÜNDEM

ZAMAN | FOTOĞRAF | GÜNDEM | EKONOMİ | SPOR | EĞİTİM | DÜNYA | AİLE-SAĞLIK | KÜLTÜR

AKTÜEL | MAGAZİN | Tümü

Rahim ağzı kanseri aşısı tartışılıyor

Sonraki Haber

AA
14 Ekim 2007, Pazar 10:09

Paylaş Tweetle Paylaş Gönder A A

Rahim ağzı kanserinden korunmak için bazı ülkelerde zorunlu aşı kapsamına alınan aşının, Türkiye'de de Sağlık Bakanlığından ruhsat alarak piyasaya çıkmasıyla gerekli olup olmadığı yönünde tartışmalar başladı.

Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Başkanı Prof. Dr. Tezer Kutluk, yaptığı açıklamada, her yıl dünya genelinde yaklaşık yarım milyon kadına rahim ağzı kanseri tanısı konulduğunu, bunların 240 bininin yaşamını yitirdiğini söyledi.

Rahim ağzı kanserinden korunmanın mümkün olduğunu belirten Kutluk, "Rahim ağzı kanseri, virüs yoluyla bulaşan bir hastalığın sonucunda kanserleşmeye yol açıyor ve en az 10-15 sene sonra ortaya çıkıyor. Bu nedenle, birçok kadın düzenli doktor kontrolünden geçmediği için farkında olmuyor" dedi.

Kutluk, rahim ağzı kanserine neden olan virüslerin genellikle cinsel ya da çok yakın tensel temas ile bulaştığını ifade ederek, "Kolaylaştırıcı faktörler olarak bölgenin nemliliği ve dokuda harabiyet sayılabilir. Ayrıca, gebelik, AIDS, kortizon tedavisi gibi kişinin bağışıklık sisteminin çok iyi çalışmadığı durumlarda hastalık hızla ve çok yaygın olarak seyredebiliyor" diye konuştu.

-"9-26 YAŞ ARASINDAKİ KADINLARA UYGULANIYOR"-

Kutluk, rahim ağzı kanseri aşısının, 9-26 yaş arasındaki kadınlara uygulanabilmesi için Sağlık Bakanlığından ruhsat aldığını anımsatarak, "Aşı, rahim ağzı kanserlerinin yüzde 70'inden sorumlu tiplerine karşı geliştirildi. Yüzde 30'u hala boşta ama o iki tipine karşı yüzde 100'e yakın koruma sağlanıyor. Aşı, HPV 6, 11, 16, 18 tiplerini içeriyor. HPV 16 ve 18 dünya üzerindeki rahim ağzı kanserlerinin yüzde 70'inden fazlasına neden olurken, HPV 6 ve 11 ise dünya üzerindeki genital siğillerin yüzde 90'ından fazlasından sorumlu tutuluyor" dedi.

"Rahim ağzı kanseri aşısının, 0-2 ve 6'ncı aylarda olmak üzere 3 doz yaptırılması gerektiğini" ifade eden Kutluk, rahim ağzı aşısı yaptırıldığında da rahim ağzı taramalarının ihmal edilmemesi gerektiğini söyledi.

Bölümün en çok okunan haberleri

Erdoğan'dan Bank Asya itirafı: "Paralel ile mücadele için Bank Asya en önemli adımdır"

Seçimin mutlak kaybedeni

Medyaya operasyon iddiasına Adalet Bakanı cevap verdi: Böyle bir şey olabilir mi?

AK Parti, AKP'den kurtulabilir mi?

Hakan Şükür ve diğer bağımsızlar...

Erdoğan, Can Dündar'ın 2 defa müebbet hapsini istedi

Prof. Dr. Kutluk, aşının maliyetinin çok yüksek olduğu için devletin karşılayamayacağını, devletin zorunlu aşılar kapsamında başka aşıları bulunduğunu, devletten şu anda bunun ücretinin karşılamasını beklemenin doğru olmayacağını vurguladı.

-"AŞI 5 YILDAN FAZLA KORUMA SAĞLIYOR"-

Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Başkanı Prof. Dr. Bülent Tıraş da verilere göre, aşının 5 yıl boyunca etkili düzeyde antikor yanıtı verdiğini anlatarak, "Çalışmalar koruyuculuk süresi üzerinde halen devam ediyor ve ilk veriler 5 yıldan daha uzun süreli korumayı hedefliyor" dedi.

HPV'ye karşı 2 firmaya ait aşı bulunduğunu, bunlardan birine Türkiye'de Sağlık Bakanlığından ruhsat alındığını ifade eden Tıraş, aşının eczanelerden temin edinilebileceğini kaydetti.

Tıraş, Sağlık Bakanlığı Kanserle Savaş Dairesi verilerine göre, Türkiye'de rahim ağzı kanseri sıklığının yaklaşık 100 binde 5 olduğunu söyledi. Rahim ağzı kanserinin özellikle gelişmekte olan ülkeleri tehdit ettiğine dikkati çeken Tıraş, şunları kaydetti:

"İsveç, Norveç, Danimarka gibi gelişmiş olan ülkelerde devlet politikası olarak pap simir tarama programları yapılıyor. Siz gitmediğinizde, telefonla aranıyor ve test yapılması için hastaneye çağrılıyorsunuz.

Gelişmekte olan ülkelerde böyle bir uygulama olmadığı için risk artıyor.Ülkemizde de gerçek anlamda kadın taranmıyor. Düzenli hekime giden ve pap simir yaptıran kadın oranı yüzde 5 civarında. Bizin gibi ülkelere aşının tavsiye edilmesinin sebebi, iyi tarama programlarının olmamasından kaynaklanıyor. Ülkemizde de bu virüsün yaygın olmadığı yönünde görüşler çıkıyor. Bu bilinmiyor çünkü çalışmalar birkaç şehirle sınırlı. Bu çalışmaların sonucu ülkenin tamamını yansıtmaz.

Önerimiz, üreme çağına gelmiş, cinsel olarak aktif her kadının düzenli olarak her yıl pap simir testi yaptırması ve doktor kontrolünden geçirilmesi. İkinci olarak da ekonomik gücü olanların aşıyı yaptırmasıdır.

Şu anda 9-11 yaş grubundaki tüm kız çocuklarını aşılarsak, bundan 15-20 yıl sonra rahim ağzı kanseri hastalarını ciddi oranlarda azaltmış oluruz. Bu uzun vadeli ve ciddi bir projedir."

Tıraş, şu aşamada aşının devlet tarafından karşılanmasını talep etmediklerini ifade ederek, "Aşının, ABD'de 51 eyalette kız çocuklarına, Avusturalya'da kız ve erkek çocuklarına, en son Yunanistan'da 9-11 yaşları arasındaki çocuklara yapılması zorunlu hale getirildi" diye konuştu.

Can Dündar ilk kez konuştu: Dava açılmasını heyecanla bekliyoruz

Mavi Marmara'da kırmızı bülten niye çıkarılmadı?

Global sivil toplum kuruluşu olma yolunda

BM: Hiç bir şekilde Suriye´de savaşan gruplara silah yollanmasına karşıyız

Erdoğan'a hakaretten 7 bin TL ceza

Barolar ayakta: Ne adalet kaldı, ne demokrasi

Türkiye'de de Sağlık Bakanlığı'nın, ilerleyen yıllarda rahim ağzı kanseri aşısını zorunlu hale getirebileceğini dile getiren Tıraş, "Hepatit B aşısı da yıllardır devlet tarafından karşılanmadı ama bugün zorunlu aşılar kapsamına alındı. Kızamık, kızamıkçık, kabakulak da devlet tarafından ödenmiyordu, artık zorunlu aşılar arasında. Ayrıca, aşının maliyetinin ucuzlaması ve Sağlık Bakanlığının kaynaklarının arttırılması ile bu ilerleyen yıllarda mümkün olabilir" dedi.

-SAĞLIK BAKANLIĞI-

Sağlık Bakanlığı Kanserle Savaş Dairesi Başkanı Prof. Dr. Murat Tuncer ise rahim ağzı kanseri aşısının Türkiye için çok gerekli olmadığını belirterek, "Bizim için tarama programları önemli. Çünkü, rahim ağzı kanseri ülkemiz için şu an sorun değil. Kadın kanserlerinde 9'uncu sırada" diye konuştu.

Paylaş Tweetle 0 +1

YASAL UYARI: Sitemizde yayınlanan yorum yazıları veya haberlerin tüm hakları Feza Gazetecilik'e aittir. Kaynak gösterilse dahi hiçbiri özel izin alınmadan kullanılamaz. Bu haber veya yazılar sadece Zaman Gazetesi tarafından sağlanan RSS verileri kullanılarak alıntılanabilir.

EK-20

Rahimağzı kanseri aşısında ölüm şüphesi

Avrupa'da 'Gardasil' adlı aşıyı yaptıran iki kadın aniden öldü. Aşı, Türkiye'de de kullanılıyor...

EMEA tarafından yapılan açıklamada, Almanya ve Avusturya'daki ölüm olaylarının, Gardasil aşısının güvenliğinin denetlenmesi sırasında rapor edildiği belirtildi. Her iki kadının da Gardasil aşısı yaptırdıktan sonra 'ani ve beklenmedik' şekilde öldükleri ve ölümlerinin nedeninin belirlenemediği kaydedildi. EMEA, ölümlerle Gardasil kullanımı arasında bağlantı tespit edilmediğini ancak Gardasil'in güvenli olup olmadığını yakından incelemeye devam edeceklerini bildirdi.EMEA açıklamasında ayrıca, "EMEA İnsan Kullanımı İçin Tıbbi Ürünler Komitesi, mevcut bulgulara dayanarak, Gardasil'in faydalarının risklerinden daha ağır bastığı ve ürün bilgilerini değiştirmeye gerek olmadığı görüşündedir" denildi.İngiliz Daily Mail gazetesi ise, İngiltere Sağlık Bakanlığı'nın gelecek eylül ayından itibaren 11-13 yaşındaki kızlara Gardasil aşısı yapmayı planladığını hatırlattı. Gazete, daha önce ABD'de de bu aşıyı yaptıran 3 kadının öldüğünü yazdı. Merck ilaç firması tarafından üretilen Gardasil aşısı, HPV (human papilloma virus) adı verilen virüsün, genital sığile yol açan 6 ve 11 no'lu türüne ve rahimağzı kanseri öncüsü lezyon ve rahimağzı kanseriyle ilişkili olduğu düşünülen 16 ve 18 türlerine karşı kullanılıyor. Almanya ve Avusturya'da, 'Gardasil' adlı rahimağzı kanseri aşısını yaptıran iki kadının aniden öldüğü bildirildi. Avrupa'da tıbbi ürünleri değerlendiren Avrupa İlaç Kurumu (EMEA), bu ölümlerin Gardasil kullanımıyla bağlantılı olup olmadığını araştırıyor. Gardasil, Türkiye'de de kullanılıyor.0

Milliyet iPhone uygulaması yenilendi.
Daha hızlı, daha canlı, en güncel! Yenilenen Milliyet.com.tr iPhone uygulamasını hemen indir!

iPad'i unutmadık!
iPad'inize özel Milliyet.com.tr uygulamasını ücretsiz indirmek için tıklayın.

EK-21

Rahim ağzı kanseri erkek için de tehlikeli

Ceyda ERENOĞLU
cerenoglu@htgazete.com.tr

HER yıl binlerce kadın, rahim ağzı kanseri yüzünden yaşamını yitiriyor. Bu kanser türüne "HPV" virüsünün neden olduğu da artık kesin olarak biliniyor. Kadın ölümleri sıralamasında meme kanserinden sonra rahim ağzı kanseri, 2. sırada yer almakta. Dünyada her 2 kadından 1'i, rahim ağzı kanseri nedeniyle yaşamını yitirmekte... Acıbadem Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Operatör Dr. Melih Gündüz, geri kalmış ülkelerden sağlıklı veri alınamaması nedeniyle, sayının bilinenden çok daha yüksek olma olasılığı bulunduğuna dikkat çekti. Bir önemli rokta da kadınlarda görülen bu kanser türünün erkeklerde seyrek de olsa "penis kanseri"ne yol açabilmesi.

Prezervatif koruyamıyor

Kişi, cinsel birleşme yaşamasa bile, bu virüsün cinsel temasla vücuda girip kanser meydana getirme riski var.olabiliyor. Uzmanlar, cinsel hayatı olan herkesin risk altında olduğunu söyluyorlar. Hiç cinsel ilişki ve cinsel temas yaşamamış birinin bu virüsü taşıma ihtimali bulunmuyor. Çok eşli kişiler için risk daha da fazla. Prezervatif kullanımı ise virüse karşı koruyuculuk taşımıyor. Genital sıvılarda bulunan virüs, deri yoluyla bulaşabiliyor.

Her 10 kadından 8'i HPV ile karşılaşıyor

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) verdiği bilgilere göre, her 10 kadından 8'i, hayatının herhangi bir döneminde "HPV" adı verilen bu virüsle karşılaşıyor. "Virüs beni bulmasın" demek yetmiyor, önlem almak gerekiyor. Virüsün çok sayıda çeşidi arasından bazılarının kanser yapıcı etkiye sahip olduğu bilinmekte.

Rahim ağzı aşısı erkeğe de yarıyor

Dr. Melih Gündüz'ün belirttiğine göre, rahim ağzı kanseri, erkeklerde "penis kanseri"ne neden olabiliyor. Dr. Gündüz, rahim ağzı kanseri aşısının çok bilinmese de, erkeklere de yapıldığını söylüyor ve "Bu virüs seyrek de olsa penis kanserine yol açabilir. Aşıyla penis kanserine yakalanma riski ortadan kalkıyor. Kanada ve Avustralya'da erkek çocukları da aşılanıyor" diye konuşuyor.

Çocuğu aşılatmamak hataların en büyüğü

Op. Dr. Melih Gündüz, toplumda rahim ağzı kanseri aşısıyla ilgili yanlış bilgilendirmeler olduğnu söyledi. Bunun ana nedeni, sağlıksız ve kontrolsüz bilgi akışı. Birçok insan aşının koruyuculuğu konusunda bilgi sahibi değil. Oysa 9-45 yaş arasında kişiler bu aşıyla ömür boyu korunabilir. Dr. Gündüz şu noktalara dikkat çekti:

"Yaşı gelen çocuğunuza bu aşıyı yaptırmadığınızı farzedelim. Aradan 10 yıl geçtikten sonra kızınızda rahim ağzı kanserine neden olan HPV virüsü - nün kötü tipi tespit edilecek. Bedelini, yaşamını kurtarmak için rahmini aldırarak veya bunu başaramayıp hayatını kaybederek ödeyebilir. Bu çok acı bir tablo. Onun için diyorum ki, yaş aralığı tutan herkes rahim ağzı kanseri aşısı yaptırmalı. Benim 12 yaşında bir kızım var. Hem kızım hem de eşim aşılı. Üstelik Türkiye'ye gelmeden önce aşıyı yurtdışından getirterek akrabalarımı da aşılatıyordum. Bu aşının yaptırılması kararı için bir süre daha beklenilmesi gerektiğini düşünen uzmanları ise araştırmaya davet ediyorum."

Her yıl 500 bin kadın yakalanıyor

Ankara Üniversitesi (AÜ) Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. İlkkan Dünder, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) verilerine her yıl yaklaşık 500 bin kadının rahim ağzı kanserine yakalandığını ve yine her yıl yaklaşık 280 bin kadının bu hastalıktan hayatını kaybettiğini belirtti. ■ KÜTAHYA (A.A)

Kansere korunma sağlayan tek aşı

Rahim ağzı kanseri aşısının en büyük özelliği, tedavi edici değil, koruma sağlayıcı olması. Dünya üzerinde başka hiçbir kanser çeşidine karşı koruyucu bir aşı geliştirilmediğini belirten Op. Dr. Melih Gündüz "bunun bir ilk olduğu söylenebilir" diyor ve tanımlanmış diğer kanser türleri için böyle bir önlem alınamadığını belirtiyor. Virüsle daha önce karşılaşmamış olan ve rahim ağzı kanseri aşısı yaptıran kişilerde, kanser riskinin olmadığını anlatan Dr. Gündüz, rahim ağzı kanserlerinin yüzde 85-90'ından HPV virüsünün sorumlu olduğunu söylüyor.

Hamilelerde bebek de hastalık riski altında

Gebelik yaşayan annenin virüs taşıması durumunda, yeni doğan bebeğin sağlık sorunlarıyla karşılaşma riski artıyor. Doğum sırasında anne adayındaki vajinada siğil lezyonları, bebeğin solunum yollarını tutarak problemli bir süreç yaşanmasına neden olduğu gibi, ilerleyen yıllarda bebeğin yaşantısını güçleştiren bir şekle dönüşebiliyor.

Gelişmiş ülkelerde aşı ücretsiz yapılıyor

G8 ülkeleriyle Avrupa Birliği ülkeleri, vatandaşlarına aşı programına girmeleri gerektiğini bildirmiş durumda. Bazı ülkeler aşının maliyetinin yüksek olmasına karşın vatandaşlarına bu aşıyı ücretsiz olarak yapıyor. Bu virüse karşı geliştirilen aşı, 6 ay içinde üç doz olarak omuzdan yapılıyor ve hayat boyu süren bir koruyuculuğa sahip olduğu belirtiliyor. 6 ay içinde 3 doz halinde uygulanan aşı sonrasında, rahim ağzı kanserine yakalanma riski ortadan kalkıyor.

Cinsel ve sosyal yaşamınız bitebilir

Op. Dr. Melih Gündüz, HPV virüsünün kişinin sosyal yaşamının bitmesine neden olan birtakım sonuçları olduğunu söylüyor: "HPV virüsü, genital siğillere neden oluyor ve bu siğiller kadının psikolojisini, seksüel yaşamını tamamen bitirerek yaşam kalitesini olumsuz etkiliyor."

HABER TURK 20.06.2009

EK-22

ERKEKLERDEN KADINLARA BULAŞAN KANSER

SMS: 4122-ETU (MESAJ)

GÜNAYDIN sordu, Prof. Dr. Teksen Çamlıbel anlattı

2 HAZIRLAYAN: ESRA TÜZÜN

ERKEKLER HPV'DEN KORUNMAK İÇİN ÖNLEM ALMALI, SİĞİL KONTROLÜ YAPTIRMALI!

Prezervatif erkekleri HPV'den korumuyor

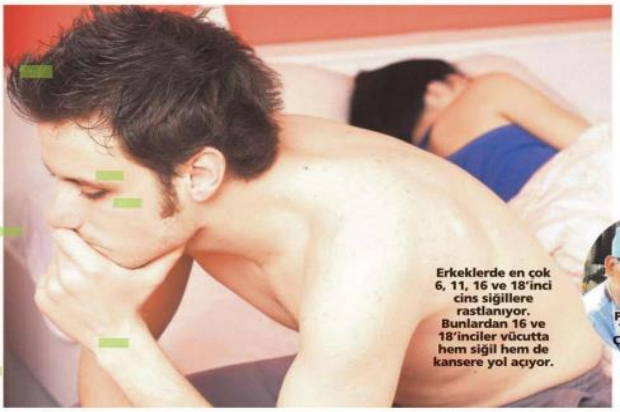

Erkeklerde en çok 6, 11, 16 ve 18'inci cins siğillere rastlanıyor. Bunlardan 16 ve 18'inciler vücutta hem siğil hem de kansere yol açıyor.

Erkeklerin, Human Papilloma Virüsü'nden korunma yollarıyla ilgili konuşan doktor Teksen Çamlıbel, "Bir erkeğin HPV'den korunması prezervatifle olmaz! Cinsel ilişki sırasında, virüs transfer olur" diyor

Jinemed Kadın Sağlığı Merkezi Başkanı Prof. Dr. Teksen Çamlıbel, erkeklerin HPV'den korunma yollarını anlattı.

■ Human Papilloma Virüs (HPV), yalnızca kadınlarda mı kansere neden oluyor? Erkekten kadına bulaştığı halde, erkeklerde HPV nedeniyle kanser olmuyor mu?

Prof. Dr. Teksen Çamlıbel

HPV; erkeklerde de penis kanseri, makat kanseri, kalın bağırsak kanseri; oral yolla olması durumunda da dil, damak, gırtlak, geniz, bademcik ve yemek borusu kanserlerine yol açabilir. Dünya kongrelerinde söylendiğine göre tüm dünyadaki her türlü kanserin yaklaşık yüzde 10'nun HPV virüsü ile bir bağlantısı vardır.

■ Peki HPV aşısı neden sadece kadınlara öneriliyor?

Aşının kadınlara yapılmasındaki temel sebep kadınlarda görülen kanser türlerinin HPV'den daha çok etkilenmesi... Yoksa erkeklere yapılmaması için özel bir sebep yok! Bir de aşı stoklarla sınırlı olduğu için önce kadınların aşılanmasının daha etkili olduğu düşünülüyor.

Ama dünyada cinsel yolla bulaşan hastalıklarda sadece kadının aşılanmasının yeterli olamadığı ortaya çıktı. Varşova'da yapılan HPV kongresinde erkeklerin aşılanmasının çok daha etkin bir koruma sağlayacağı üzerinde duruldu. Yakın zaman içerisinde aşının erkeklere de yapılması üzerine görüş birliğine varıldı. Şu anda cinsel aktiviteye başlamış veya başlamamış tüm erkeklerin de aşılanmaması için hiçbir sebep yok! Faydası var, zararı yok diyebiliriz.

AŞIYLA KORUMA SAĞLANIR!

□ Dünyada bazı ülkelerde erkekler aşılanıyor mu? Türkiye'de bu aşıyı yaptıran hiç erkek hastanız oldu mu?

Dünyada erkeklerin, aşılandığı bir ülke yok! Ancak yakın bir gelecekte olacak. Ayrıca şu an için erkeklerin toplum için değil de, kendileri için aşı olmalarında fayda var.

Türkiye'de bu işi yaptıran erkek hastam oldu. Hatta bazılarına ben özellikle tavsiye ettim ve aşılattım. Bu grup özellikle birden çok cinsel arkadaşı olan veya kendisinde siğiller olan bir gruptu. Siğiller genellikle HPV'nin kanser yapmayan cinslerinden kaynaklanıyor. Dolayısıyla bu kişilerde HPV'nin kanser yapan tiplerine de yakalanma ihtimalleri var. Eşinde HPV saptanmış erkeklerin aşılanması uygundur. Yapılan aşılarla korunma sağlanır.

□ Erkeklerde siğil görüldüğü zaman ne yapılması gerekli?

Erkek HPV virüsünü aldığı zaman çoğunlukla bunu yok ediyor veya geçici olarak taşıyabiliyor. Erkekte virüs kalıcı olduğu zaman peniste, testiste, apış arası cildinde ve kasıklarda siğiller görülebilir. Bunların tek tek yakılması, hiç olmazsa bir tanesine biyopsi yapılarak patolojiye yollanması, bu dokuda HPV aranması ve varsa hangi cins olduğu araştırılmalıdır.

□ Erkekler HPV'den prezervatif takarak korunabilir mi?

Bir erkeğin HPV'den korunması prezervatif takarak olmaz. Cinsel ilişki esnasında bacak arası partnerin aynı bölgesine değdikçe ciltten cilde transfer olur. Dolayısıyla prezervatifin koruyuculuğu sınırlıdır.

Kadın taşıyıcıysa anlaşılmaz!

■ Erkekler, HPV'ye karşı nasıl önlem alabilir?

Erkek önce partnerinin dış bölgesinde siğil olup olmadığına bakabilir ve varsa cinsel ilişkiden siğiller yok edilene kadar kaçınabilir. Ama siğil yoksa ve kadın sadece taşıyıcıysa bunun tespiti imkansızdır. Bu durumda cinsel ilişkiye bir kısıtlama getirmiyoruz. Çünkü yakın bir gelecekte hemen hemen bütün insanlarda HPV'ye rastlanabileceği düşünülüyor. Dolayısıyla korunma ya da tedavi ancak bu virüs bir hastalık yaratırsa; siğil veya rahim ağzı hücre değişikliği gibi durumlarda gereklidir. Hastalık giderilince tekrar korunmasız ilişkiye girmek mümkündür.

Genital siğile zamanında müdahale çok önemli!

■ Genital siğillerin hepsi kanser yapar mı?

Şu anda İstanbul'da cinsellikle geçen en önemli ve yaygın hastalık 'HPV' denilen ve rahim ağzı kanserine de yol açabilen hastalıktır.

Buna zamanında müdahale edilmelidir ki, rahim ağzı kanserine yol açmasın! Genital siğiller sadece cinsellikle geçer. Kaşınır, kızarır ve ele gelir. Siğil oluşan kişiler bunları hisseder. Bunlar bir-iki tane olarak başlayıp çoğalabilir. Elma kadar, hatta karnabahar kadar büyüyenleri olabiliyor. Cinsellik yoluyla geçtiği için mutlaka partnerin de muayene ve tedavi olması gerekiyor.

■ Kaç çeşit HPV var? Her HPV kanser yapar mı?

Tıp dilinde 'İnsan Siğil Virüsü' olarak da adlandırılan HPV'nin 100'den çok çeşidi bulunuyor. HPV'nin özellikle beş-altı çeşidi insanlarda sık görülürken, erkeklerde en çok 6, 11, 16 ve 18'inci cinslerine rastlanıyor.

Bunlardan 6 ve 11'inci cinsler daha çok siğil yaparken, 16 ve 18'inci cinsler hem siğil yapıyor hem de kansere yol açıyor.

HPV virüsünün ciltteki küçük çatlaklardan vücuda girmesiyle doğal süreç başlıyor. Virüs, vücudun mücadelesi sonunda genellikle yüzde 90, o bölgede tutunamıyor ve yok ediliyor. Geri kalan yüzde 10'luk grupta virüs, uzun zaman uykuda kalabiliyor. Vücut direncinin kırıldığı durumlarda ise örneğin; ağır gripler, kanser hastalığı, kemoterapi uygulamaları ve derin üzüntüler vücut direncini kırıyor ve ciltte siğiller oluşmaya başlıyor.

Erkekler HPV'yi taşıyıp, taşımadıklarını 'Micro Array Chip' yönetimi ile dört günde öğrenebiliyor. Bu yöntem kadınlarda da kullanılıyor.

Fark edilmesi yıllar alır!

■ Siğil yakmanın yanı sıra başka tedavi yöntemleri var mı?

Evet var. Dondurmak, cerrahi olarak çıkarmak ve küçük siğillerde özel kremler sürerek tedavi etmek mümkün... Siğiller, görünür olmadan önce de ciltte mevcut olabildiği için tedaviden sonra tekrar başka yerlerde oluşabiliyor. Bu yüzden yakma ve diğer tedavilerde aynı işlemi bazen defalarca tekrarlamak zorunda kalabiliyoruz.

■ Geç fark edilmesi sorun yaratıyor mu?

Siğiller tedavinin gecikmesi durumunda çok ciddi kitleler haline gelebiliyor. Özellikle makatta ileri boyutlara ulaşabiliyor. Kanama, dışkılamada güçlük, iltihap gibi şikayetlere de yol açabiliyor.

■ HPV hemen kendini belli eder mi?

HPV'nin bulaşmasıyla erkeğin kendisinde ve partnerinde siğilin kanser şeklinde kendini göstermesi bazen uzun yıllar alır. Evlilikten önce bu virüsü almış bir erkeğin karısında bazen siğillere sonradan rastlanabilir.

SABAH 14.07.2009

EK-23

Haydi erkek çocukları!
Rahim ağzı kanseri aşısına

Rahim ağzı kanserinden koruyan HPV aşısının erkeklere uygulanması için ilk resmi izni ABD verdi. FDA (Federal İlaç ve Gıda Kurumu), MSD firmasını, rahim ağzı, vajina ve vulva kanserleriyle siğillerden koruyan aşısını kız çocuklarından sonra, 9-26 yaşlarındaki erkeklere de yapılabilmesi için ruhsatlandırdı. HPV virüsü erkeklerde de siğillere, daha seyrek olarak da penis ve anüs kanserine neden oluyor. Ancak aşının erkeklere önerilmesinin nedeni sadece onları korumak değil. Gelecekteki partnerlerini ve eşlerini, kendilerinden bulaşabilecek HPV, başka bir deyişle kansere karşı korumalarını sağlamak. Bir anlamda kadınların yükünü hafifletmek.

Mesude ERŞAN

HPV aşısının erkeklere de önerilmenin nedenini daha iyi anlayabilmek için, kadınların ne çektiğini bilmek gerekiyor: HPV cinsel ilişki ile bulaşan bir virüs. Genital bölgede siğillere, enfeksiyonlara ve kansere yol açan lezyonlara neden oluyor. 100'ün üzerindeki HPV tiplerinden bazıları, rahim ağzı kanserine yol açan enfeksiyonlar yapıyor. Kadınlarda kanserden kaynaklanan ölümlerin ikinci en yaygın nedeni (meme kanserinden sonra) rahim ağzı kanseri. Her yıl ortalama 500 bin kadına rahim ağzı kanseri teşhisi konuyor. Yaklaşık yarısı hayatını kaybediyor.

SİĞİLLER ÇİFTİ BİTİRİYOR

HPV'nin kanser dışında yol açtığı bir diğer sorun siğiller. Her yıl 32 milyon genital siğil vakasının ortaya çıktığı tahmin ediliyor. Rahim ağzı kanseri kadını, siğiller çifti "öldürüyor". Tedaviye rağmen neredeyse yüzde 75'i tekrarlıyor. Sürekli yakılması gerekiyor. Kadını, dolayısıyla çifti psikolojik, sosyal, maddi olarak zorluyor.

CİNSEL TEMAS YETİYOR

Rahim ağzı kanseri aşısı geliştirildiğinden bu yana erkeklere de uygulanması hep gündemde oldu. Çünkü HPV virüsü genellikle erkeklerden kadınlara geçiyor. Erkekte çoğu kere sessizce, bazen fark edilmeden seyrediyor. Bu esnada erkek, birlikte olduğu kadınlara virüsü bilmeden bulaştırıyor. HPV'nin bulaşması için cinsel ilişki şart değil, temas dahi yetiyor. Hatta ihmal edilmiş el hijyeni bile bulaşmayı sağlıyor. Kadınlara geçen HPV, erkeklerdeki kadar hafif seyretmiyor.

Erkekler aşıdan yararlanmaya başladı bile. Avustralya'da yapılan çalışmalara göre, aşılamanın yaygınlaşmasıyla siğillerin görülmesi sıklığı sadece kadınlar değil erkeklerde de yarı yarıya azaldı.

Yan etkisi yok

HPV aşısı canlı bir aşı değil. Aynen hepatit aşıları gibi genetik teknolojiyle hazırlanıyor. Bilinen ciddi bir yan etkisi yok. Sadece, diğer aşılar gibi, yapıldığı yerde lokal ısı artışı ve geçici kızarıklığa yol açabilir. WHO (Dünya Sağlık Örgütü), aşının yapılmasını öneriyor. 120'ye yakın ülke ruhsat verdi. Bunların 26'sı ulusal rutin aşılama programına aldı ve ücretsiz yapmaya başladı. MSD, aşının Türkiye'de de erkeklere uygulanabilmesi için ruhsat başvurusunda bulundu.

Prof. Dr. Oktay Kadayıfçı *(Çukurova Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Başkanı)*

İDEAL YAŞ 12

Son yıllarda aşıya karşı gelişen fobileri anlamakta zorlanıyorum. Bugün çiçek, çocuk felci yoksa, çocuklar kızamık ve daha birçok hastalıktan ölmüyorsa bunu aşılara borçluyuz. Ameliyatlar tıbbın aczi. Önemli olan hastalıklar gelişmeden önlemek. Aşı da önlemenin en etkili yollarından.

Rahim ağzı kanserlerinin erken yakalanması için PAP smear testlerine devam edilmesini öneriyoruz. Ancak PAP smear bir tarama testi. Iskalayabiliyor. Üstelik hücrelerin kanserleşmeye eğilimini, yani mevcut durumu tespit ediyor, aşıysa en baştan, kadın henüz sağlıklıyken korumaya başlıyor.

Oktay Kadayıfçı

HPV aşısının hem kız hem de erkek çocuklara, ergenlik döneminde yapılması gerekiyor. Özellikle ergenlikte, kız çocukların vajinaları henüz kalınlaşmadığı için virüs hücrenin içine daha kolay girip çoğalıyor. Cinsel ilişki başlamadan aşının yapılması en doğru zaman.

Cinsellik yaşı, Batılı ülkelerdeki kadar olmasa da aşağı indi. Çocuklarımızı korumak görevimiz, dolayısıyla HPV aşısı yaptırmak da. Bence aşı için en ideal yaş 12.

Bir erkeğin hayat boyu en az 4-5 kişiyle ilişkisi olacaktır. Maalesef prezervatif kullanmak korunmak için yetmiyor. Temas HPV'nin bulaşması için yetiyor.

19.12.2009 HÜRRİYET

EK-24

En yaygın ikinci kadın kanseri iki dakikada bir can alıyor

BAHAR ÇUHADAR

Yaşam / 16/02/2008

"Çok yorgundum, sürekli kanamam oluyordu ancak doktora gitmeyi erteledim. Hasta olmaya vaktim yoktu! Teşhis konulduğunda serviks kanseri (rahim ağzı kanseri) olduğumu öğrendim. Hastalığın ne olduğunu bile bilmiyordum.

WAVRE - "Çok yorgundum, sürekli kanamam oluyordu ancak doktora gitmeyi erteledim. Hasta olmaya vaktim yoktu! Teşhis konulduğunda serviks kanseri (rahim ağzı kanseri) olduğumu öğrendim. Hastalığın ne olduğunu bile bilmiyordum. Bilmek de istemiyordum. Onkoloğa, 'Ne yaparsan yap, ama ölmeyeyim' dedim. Eğitimli biriyim, gazeteciyim, ama serviks kanserini bilmiyordum. İlk operasyondan sonra hastalık tekrar nüksetti ve bir operasyon daha geçirdim. Şimdi iyiyim ama en ufak bir şey ters gidince endişeleniyorum. Yukarılarda bir yerde beni takip eden bir bulut gibi..."

Sözlerin sahibi Sabine de Vos, 40 yaşında, iki kez rahim ağzı kanserini yenmiş, yirmi yıllık bir gazeteci ve televizyoncu. Sabine de Vos'un 2005 yılından itibaren yaşadıklarının sorumlusu, dünyada 15-45 yaşları arasındaki kadınlarda, meme kanserinden sonra en sık görülen ikinci kanser türü.

Düzenli kontrol şart

Her yıl beş yüz bin kadına rahim ağzı kanseri tanısı konuyor ve bunların 270 bini hayatını kaybediyor. İstatistiklere göre bu, her iki dakikada bir kadına denk geliyor. Ancak durumu daha da vahim kılan başka bir mesele var. Sabine de Vos örneğindeki gibi, eğitimli kadınların bile rahim ağzı kanseri konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması...

HPV (İnsan papilloma virüsü) olarak adlandırılan virüsün yol açtığı hastalık kalıtımsal değil, ancak cinsel yönden aktif kadınların yüzde 80'inin yaşamlarının bir anında HPV enfeksiyonu geliştirdiği biliniyor. Belçika'da bulunan Antwerp Üniversitesi Hastanesi'nde jinekolojik onkolog olarak görev yapan Prof. Dr. Wiebren Tjalma, hastalığın önüne geçilmesinde düzenli kontrollerle yapılan tarama ve aşılama sistemlerinin önemine vurgu yapıyor.

GlaxoSmithKline tarafından geliştirilen ve çarşamba günü dünya kamuoyuna duyurulan rahim ağzı kanseri aşısı, 9-26 yaş arasındaki kadınlara uygulanabiliyor. Prof. Tjalma aşılamanın cinsel yaşam başlamadan yapılmasının etkiyi artırdığını açıklıyor: "9-26 yaş arasındaki tüm kadınlar aşılanabilir. HPV, cinsel ilişki ve deriden deriye yakın temasla geçen bir virüs. En iyi örneği cinsel ilişki ancak yatakta yan yana yatarak bile yakalanabilirsiniz. Aşılamayla, enfekte olunmasının önüne geçebiliyoruz. En etkili yöntem, cinsel yaşam başlamadan aşılanmak."

Türkiye'de her yıl 2 bin yeni vaka Türkiye'deki durum konusunda görüşüne başvurduğumuz Türk Kanser Araştırma Savaş Kurumu Başkanı Prof. Dr. Tezer Kutluk, ilk olarak bir yıl önce geliştirilen rahim ağzı kanseri aşısının, bilinçlenmeyi artırdığı görüşünde.

Prof. Kutluk'tan ülkemizde her sene 2 bin yeni rahim ağzı kanseri vakası görüldüğünü öğreniyoruz: "Bizde genelde kanser farkındalığı düşük, rahim ağzı kanserinde daha da

düşük. Türkiye'de aşı şu anda geri ödeme kapsamında değil. Yaygınlaşabilmesi için de insanlarda aşı duyarlılığının ve hastalıklardan korunmak için gerekli duyarlılığın oluşması gerekiyor."

Firmanın aşı geliştirme çalışmalarına katılan 24 yaşındaki Vanessa Pinto da rahim ağzı kanserinden, doktoru kendisine deneye katılmasını teklif edince haberdar olmuş. Deneye 19 yaşındayken katılan Pinto, dünyada serviks kanserine karşı aşılanan ikinci kadın. Ailesinin ilk önce 'kobay' olmasından korktuğunu ancak şimdi kadınlar adına anlamlı bir çalışmaya katıldığı için mutlu olduğunu anlatıyor.

'Tek eşlilik korunma garantisi değil'

Rahim ağzı kanseriyle savaşta, aşılamayla yol kat edilse dahi, anne-babaların kızlarını dokuz yaşında aşılatmaya nasıl ikna edilebileceğini soruyoruz, Prof. Tjalma'ya.

"Kızım iyi bir evlilik yapacak, tek eşli olacak, HPV kapma riski de olmayacak" diye düşünme ihtimali olan aileleri yani...

Prof. Tjalma, meseleye farklı bir boyuttan bakılmasını öneriyor: "Konuyu ailelere cinsellikten değil ama bunun ölümcül bir kanser olduğundan bahsederek anlatmak gerekiyor. Üstelik, kadın tek eşli olsa bile, eşinin önceki partnerlerini unutmamak lazım! Virüs erkeklerden geçiyor..."

(https://plus.google.com/111139069635417829913)

EK-25

Çocuklara kanser aşısı tartışması

30 Mart 2007 Cuma, 08:02:00 Güncelleme: 08:02:00

Kanada, Avustralya ve Teksas'ta zorunlu olan, İtalya'da ücretsiz yapılan kanser aşısına Kanser Daire Başkanı karşı çıktı: Çocuğuma yaptırmam.

9-12 yaş arası çocuklara uygulanan aşı için Sağlık Bakanlığı Kanser Daire Başkanı Prof. Dr. Murat Tuncer, "Türkiye'de rahim ağzı kanseri yaygın değil. Aşı bence gereksiz. Çocuklarımın cinsel hayatlarıyla ilgili kararları ben bugünden veremem. Kızım tek eşli hayat planlıyor olabilir. Bu durumda zaten hastalıktan korunmuş olur" dedi.

'SADECE 600 KİŞİYİ KORURUZ'

Cinsel yolla ve tuvaletten bulaştığı bilinen hastalığa karşı uygulanan aşının üç dozunun bin YTL olduğunu da söyleyen Prof. Tuncer, "Biz 10 milyon kişiyi aşılarsak sadece 600 kişiyi kanserden koruyabiliyoruz. Üç dozluk bir aşı 1000 YTL'yi buluyor. 10 milyon kişiye bakanlığın bütçesi yetmez" diye ekledi.

TÜRK DOKTORLAR BÖLÜNDÜ

Prof. Çamlıbel: Hastalık salgın gibi, çocuklar aşılansın.
Prof. Şahmay: Aşı şart değil. Firmaların pazarlaması.
Doç. Karaman: Lüks olabilir ama kim çok eşli bilinmez. Prof. Uludağ: Ben olsam çocuklarıma yaptırmam.

46 ülke yaptırıyor, bizim başkan ise 'hayır' diyor

Şu ana kadar 46 ülkenin onayladığı ve Türkiye'de ruhsat verilen rahim ağzı kanseri aşısına Kanser Daire Başkanı karşı çıktı: Ben kızıma yaptırmazdım. Cinsel hayatı için kararları bugünden veremem.

Çok sayıda ülkede hayata geçirilen ve en son dün İtalya'da 12 yaşındaki kızlara bedava uygulanacağı açıklanan rahim ağzı kanseri (HPV) aşısı, Türkiye'de ruhsat alır almaz hararetli tartışmaları da beraberinde getirdi. Konu hakkında konuşan Sağlık Bakanlığı Kanser Daire Başkanı Prof. Dr. Murat Tuncer, "Ben çocuklarıma bu aşıyı yaptırmam" diyerek aşıya taraftar olmadığını ifade etti. Murat Tuncer bu düşüncesini şu sözlerle açıkladı: "Çocuklarımın cinsel hayatlarıyla ilgili kararları bugünden veremem. Bu hastalıktan başka korunma yolları da var. Kızım tek eşli bir hayat planlıyor olabilir. Bu durumda zaten hastalıktan korunmuş olur. Kızıma yine de aşı yaptırırsam o zaman da olası damadıma şimdiden güvenmiyorum demektir. Çocuklarımın cinsel yolla bulaşabilecek bir virüse karşı şimdiden aşılanmasını garip buluyorum."

ERKEK ÇOÇUKLARA DA YAPILIYOR

Türkiye'de rahim ağzı kanserinin toplam 1300 kadında görüldüğüne dikkat çeken Tuncer, "Rahim ağzı kanseri Türkiye'de o denli yaygın değil. Biz 10 milyon kadını aşılayarak ancak 600 kişinin kanser olmasını engelleyebiliriz. Aşının maliyeti üç dozdan toplam bin YTL'yi buluyor. 10 milyon kadına bu aşıyı yaptırmaya kalkarsak Sağlık Bakanlığı'nın toplam bütçesini aşarız" dedi. Tuncer aşının HPV virüsüne karşı etkili olup olmadığını araştıramadıklarını da anlattı. Murat Tuncer bir süre önce de,

"Kurbanımı kanser derneklerine bağışlamam. Lösemili çocuklar sömürülüyor" açıklamasıyla dikkatleri üzerine çekmişti. Ağırlıklı olarak cinsel yolla, düşük ihtimalle de tuvaletten bulaşan HPV aşısı, sünnetsiz erkeklerde penis kanserinden koruduğu ve bulaştırma riskini azalttığı için erkek çocuklarına da öneriliyor.

Taraftar olanlar

'Salgın gibi yayılıyor'

* **Prof. Dr. Teksen Çamlıbel**: Ben aşıyı şimdiden riskli hastalara uygulamaya başladım. Çünkü hastalık bir salgın gibi yayılıyor. Tek dezavantajı maliyeti. Ailelere çocuklarını ilkokul sonunda aşılatmalarını öneririm.

* **Doç. Dr. Yücel Karaman**: Rahim ağzı kanseri seksüel özgürlüğün fazla olduğu ülkelerde daha çok görülüyor. Türkiye için bu aşı lüks olabilir ama kimin çok eşli kimin tek eşli olduğunu bilemezsiniz.

Karşı çıkanlar

'Çocuğuma yaptırmam'

* **Prof. Dr. Seyfettin Uludağ**: Bu aşı insanları korunmasız cinsel ilişkiye itebilir. Bu da daha riskli sonuçlar doğurur. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda hijyen ve tek eşlilik gibi çok daha etkili yöntemler bulunuyor. Ben çocuklarıma bu aşıyı yaptırmam.

* **Prof. Dr. Sezai Şahmay**: Nasıl grip aşısı herkesi koruyamıyorsa, bu aşı için de aynısı söz konusu. Çok eşli kişilerde bu sorun oluyor. Bu ilaç firmalarının pazarlama taktiğidir.

Sağlık Bakanlığı aşı ruhsatı için onay verdi

Kadınları rahim ağzı kanserine yol açan HPV'ye (Human Papilloma Virüs) karşı koruyucu aşı yakında Türkiye'de de yapılabilecek. MSD ilaç şirketinin Sağlık Bakanlığı'na yaptığı ruhsat başvurusuna onay verildi. GlaxoSmith- Kline firmasının aşısının incelemeleri ise sürüyor. Ruhsat alan firma üretimini yaptıktan sonra Sağlık Bakanlığı'na satış izni için başvuracak.
İlaç Eczacılık Genel Müdürlüğü'nün izin vermesinden sonra aşı yakında eczanelerde satılabilecek. Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Başkanı Tezer Kutluk, maliyet-etkinlik çalışmalarının, rahim ağzı kanserine karşı aşılamanın en akılcı yaklaşım olacağını söyledi.

Aşıyı en son uygulamaya koyan İtalya oldu

Cinsel ilişki ile geçen ve rahim ağzı kanserine yol açan HPV'ye (Human Papilloma Virüsü) karşı koruma sağlayan aşı İtalya'da da önceki gün piyasaya çıktı. İtalya Sağlık Bakanlığı 12 yaşındaki kızlara aşının bedava yapılacağını, daha büyük olanların ise para ödemesi gerektiğini açıkladı. Avusturya, Fransa, İsveç, İngiltere gibi 46 ülkede izin verilen aşı ABD'nin Teksas eyaleti ile Avustralya ve Kanada'da ise mecburi. Kanada 9, Avustralya ise 12 yaşında aşıyı mecburi koşuyor. Aşı izin verilen 46 ülkenin bir kısmında ise bedava olarak uygulanıyor. Aşının ergenlik çağına yaklaşırken birey henüz aktif cinselliğe başlamadan yapılması öneriliyor. Aşının 3 aşamada birer doz olmak üzere 1 yılda yapılması gerekiyor.

ESRA TÜZÜN/SABAH

EK-26

Cumhuriyet

İmtiyaz Sahibi: CUMHURİYET VAKFI adına İLHAN SELÇUK

Genel Yayın Yönetmeni: **İbrahim Yıldız** ● Yazışleri Müdürleri: **Mehmet Sucu, Güray Öz (Sorumlu)** ● Haber Merkezi Müdürü: **Hakan Kara**

İstihbarat: **Cengiz Yıldırım** ● Ekonomi: **Hasan Eriş** ● Dış Haberler: **Özgür Ulusoy** ● Kültür: **Egemen Berköz** ● Spor: **Abdülkadir Yücelman** ● Makaleler: **Sami Karaören** ● Düzeltme: **Abdullah Yazıcı** ● Bilgi-Belge: **Edibe Buğra** ● Yurt Haberleri: **Mehmet Faraç**

Yayın Kurulu: **İlhan Selçuk** (Başkan), **Emre Kongar** (Başkan Yardımcısı), **Orhan Erinç, Hikmet Çetinkaya, Şükran Soner, İbrahim Yıldız, Orhan Bursalı, Mustafa Balbay, Hakan Kara.**

Ankara Temsilcisi: **Mustafa Balbay** Atatürk B Bakanlıklar Tel: 4195020 (7 hat), Faks: 4195027 ● **Kızık,** H. Ziya Blv. 1352 S. 2/3 Tel: 4411220, Faks: 441 **Çetin Yiğenoğlu,** İnönü Cd. 5 S. Aksoğan İş H. Ka 363 12 15 Antalya Temsilcisi: **Ahmet Oruçoğlu** Cu Apartmanı B Blok No: 80/5 Tel: 0242 2480057 Fak

Yayımlayan ve Yönetim yeri: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş, Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sk. No: 2. 34381 Şişli/İstanbul. Tel: (0/212) 343 72 74 (20 hat) Faks: (0/212) 343 72 64 Yaygın süreli yayın **Baskı:** Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. AŞ Fatih Mah. Hasan Basri Cad. Samandıra Kartal/İstanbul **Dağıtım:** Merkez Dağıtım Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. www.cumhuriyet.com.tr 1

Her iki dakikada bir kadın ölüyor

SİBEL BAHÇETEPE

▶ Geçen yıl Sağlık Bakanlığı'ndan onay alarak Türkiye'ye gelen ve bilim çevrelerinde tartışmalara neden olan rahim ağzı kanseri aşısının bir yenisinin önümüzdeki günlerde ülkede olması planlanıyor. Uzmanlar aşı konusunda farkındalık yaratılması ve kadınların bilinçlendirilmesi gerektiğine dikkat çekiyor.

BRÜKSEL - Rahim ağzı kanseri (serviks kanseri) nedeniyle her iki dakikada bir kadın yaşamını yitiriyor. Yapılan araştırmalara göre serviks kanserinin önlenmesinde bir ilerleme olmadıkça 2050 yılına kadar her yıl 1 milyondan fazla yeni vaka ortaya çıkacağı tahmin ediliyor. 15-45 yaş arası kadınlarda en sık görülen ikinci kanser türü olan serviks kanserinde taramaların ve aşının önemine değinen uzmanlar, bu konuda farkındalık yaratılması ve kadınların bilinçlendirilmesi gerektiğinin altını çiziyorlar.

Belçika'nın başkenti Brüksel'de geçen günlerde düzenlenen serviks kanseri ile ilgili basın toplantısında GlaxoSmithKline (GSK) tarafından geliştirilen rahim ağzı kanseri aşısı tanıtıldı. Rahim ağzı kanseri nedeniyle her yıl ortaya çıkan 500 bin yeni vakadan 270 bininin yaşamını yitirdiğine dikkat çekilen toplantıda, hastalıktan korunmak için tarama programlarının ve aşının önemine değinildi.

Rahim ağzı kanserine yakalanan gazeteci **Sabine De Vos**, hastalığa yakalanma sürecini ve tedavisini anlattığı toplantıda, **Vanessa Pinto** ise aşılama programlarına katılan denek olarak deneyimlerini katılımcılarla paylaştı. Anwers Üniversitesi Hastanesi Jinekoloji Bölümü'nden Prof. Dr. **Wiebren Tjalma,** serviks kanserinin genellikle tanısının 40-50'li yaşlarda konulduğunu anımsatarak hastalıktan korunmada erken tanı ve tedavinin önemli olduğunu söyledi. Tjalma, serviks kanserinin kalıtımsal olmadığını insan papillomavirüsü (HPV) olarak adlandırılan inatçı bir enfeksiyondan kaynaklandığını ifade ederek **"Cinsel yönden aktif her kadın, yaşamı boyunca kansere yol açan HPV enfeksiyonu riski altındadır. HPV enfeksiyonu ile karşılaşan kadınlardan bağışıklık sistemi zayıf olanlarda kanser ortaya çıkarken, kuvvetli bağışıklık sistemi olan hastalarda kanser ortaya çıkmaz"** dedi.

İki bin kadın serviks kanserine yakalanıyor

HPV'nin 100 kadar çeşidinin olduğunu ve bunlardan 15'inin serviks kanserine neden olduğunu dile getir di. Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Genel Başkanı Prof. Dr. **Tezer Kutluk** ise 2002 yılı verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 2 bin kadının serviks kanserine yakalandığını ve yaklaşık yarısının yaşamını yitirdiğini anımsatarak, kadınların birçoğunun hastalığı bilmediğini vurguladı.

EK-27

GlaxoSmithKline - Tedavi Alanları - Kanser

› Ana Sayfa › Tedavi Alanlan › Kanser

Kanser

Hastalık Bilgisi | Akciğer Kanseri | Serviks Kanseri | Over Kanseri

Tüm dünyada, her iki dakikada, bir kadın serviks kanserinden ölmektedir. Serviks Kanseri, kadınlarda en sık görülen ikinci kanserdir. Her yıl yaklaşık 500.000 yeni vaka tanımlanmaktadır. Kadınlardaki kanser ölümleri açısından, meme ve akciğer kanserinden sonra üçüncü sıradadır. Dünyada her yıl yaklaşık 270.000 kişi bu hastalıktan hayatını kaybetmektedir.

Serviks kanserinin pek çok kadını, genellikle genç yaşta etkilediği göz önüne alındığında, sosyal, ekonomik ve duygusal açıdan getirdiği yük oldukça ağırdır.

HPV Enfeksiyonları ve Serviks Kanseri	Detaylı bilgi için tıklayın
Serviks kanserinin önlenmesi	Detaylı bilgi için tıklayın

EK-28

GlaxoSmithKline - Basın Odası - Basın Bültenleri - 2009

Basın Bültenleri

02.11.2009

GSK'nın Serviks Kanseri Aşısına ABD'de Onay — Kapat

GlaxoSmithKline'ın Serviks (rahimağzı) KANSERİ AŞISINA ABD'DE ONAY

Önde gelen araştırmacı ilaç firması GlaxoSmithKline'ın (GSK) HPV tip 16 ve 18 kaynaklı serviks kanserine ve öncül lezyonlarına karşı korunma amacıyla geliştirdiği aşıya Amerikan Gıda ve İlaç Kurumu (FDA) onay verdi. GSK'nın AS04 adjuvan kullanılan serviks kanseri aşısına onay veren Amerika Birleşik Devletleri, bu aşının korunma amaçlı kullanıma sunulduğu 100. ülke olurken, ilk kez yeni nesil adjuvanlı bir aşıyı da onaylamış oldu.

02 Kasım 2009, İstanbul. GlaxoSmithKline'ın (GSK), tüm dünyada kadınlar arasında kanserden ölümlerin ikinci büyük nedenini oluşturan HPV tip 16 ve 18 kaynaklı serviks kanserine ve öncül lezyonlarına karşı koruma sağlayan yenilikçi aşısına onay veren ülkeler arasına ABD de katıldı. Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) tarafından verilen onayın ardından GSK HPV aşısının, korunma amaçlı uygulamaya konulduğu 100. ülke Amerika Birleşik Devletleri oldu. Amerikan Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) Bağışıklama Danışma Komitesi (ACIP) de aşının genç kız ve kadınlara uygulanmasını tavsiye etti.

GSK'nın serviks kanseri aşısında uzun dönemli etkin korunma sağlanmasına katkıda bulunan AS04 adjuvanı bulunuyor. Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) aşıyı onaylamakla, ilk kez yeni nesil bir adjuvanı da onaylamış oldu.

GSK'nın serviks kanseri aşısı, yeni onay aldığı Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın yanı sıra 27 Avrupa Birliği üye ülkesi dahil olmak üzere 100 ülkede ruhsat otoriteleri tarafından onaylanmıştır.

GSK Biologicals Başkanı Dr.Jean Stephenne, aşının ABD'nin yetkili kurumu tarafından onaylanmasının ve böylece ulaştığı ülke sayısının 100'e çıkmasının kendilerine gurur verdiğini belirterek şunları söyledi:

"Genç kızlar başta olmak üzere kadınlar için ciddi tehlike arz eden serviks kanserine ve öncül lezyonlarına karşı koruma sağlayan yenilikçi aşımıza erişim tüm dünyada giderek güçleniyor. Kadın sağlığı açısından son derece önemli olan ve her yıl çok sayıda ölüme yol açan bir hastalığa karşı mücadeleye katkıda bulunmak bizleri gururlandırıyor. GSK hastalıklara ve sağlık sorunlarına karşı yaşam kalitesini yükselten yenilikçi aşı, ilaç ve tedaviler geliştirmeye devam edecektir."

Serviks Kanserinin Tüm dünyada 280 bin ölüme neden olduğu belirtiliyor

Tüm dünyada serviks kanserinin her yıl 288.000 kadının ölümüne neden olduğu1 ve 510.000 kadını etkilediği2 tahmin ediliyor. Aşının en son olarak onaylandığı ABD'de ise sadece 2009 yılında 11 bin kadına rahim ağzı kanseri teşhisi konulacağı ve 4000 kadının bu sebeple yaşamını yitireceği öngörülüyor

Bugüne kadar HPV virüsünün yaklaşık 100 türü tespit edildi.4 Bunların 15'i serviks kanserine yol açabiliyor. 5 HPV tip 16 ve 18 virüsleri dünya çapındaki serviks kanseri vakalarının yaklaşık % 70'ine neden oluyorlar.

Araştırmacı ilaç firması GlaxoSmithKline (GSK) tarafından uzun ve zorlu bir Ar – Ge sürecinden sonra geliştirilen serviks kanserine karşı koruyan HPV aşısında yüksek dozda ve uzun süreli antikor sağlayarak etkin ve uzun vadeli korunmayı mümkün kılan AS04 adjuvanı bulunmaktadır.

Yetkili kurumların onayı ardından kullanıma sunulan aşının HPV virüsüne karşı etkili ve güvenli bir koruma sağladığı gösterilmiştir. Bugüne kadar tüm dünyada 9 milyon doz uygulanan HPV aşısından İngiltere'de de, ulusal bağışıklama kampanyası kapsamında 1,4 milyon doz yapılmıştır

EK-29

Basın Bülteni

DÜNYADA 2 DAKİKA 1 KADIN SERVİKS KANSERİ NEDENİYLE HAYATINI KAYBEDİYOR!

"BAŞIMA GELMEZ DEME"DİLER, "EN BAŞINDAN ENGELLE"MEK İÇİN, "SERVİKS KANSERİNE GEÇİT VERME" PROJESİNDE BİRARAYA GELDİLER...

Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (TJOD) önderliğinde ve yarım asırdır Türkiye'de insan sağlığını korumak, geliştirmek ve iyileştirmek adına çalışan GlaxoSmithKline (GSK) desteğiyle hayata geçirilen **"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme"** projesi basın toplantısı 15 Ocak 2009 Perşembe günü gerçekleştirildi.

"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme"
projesine Türkiye'den ve dünyadan hastalıkla savaşmış kadınların yanısıra, ünlü isimler de katıldı. **Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği** Başkanı **Prof. Dr. İsmail Mete İtil**'in yanısıra sanatçı **Günseli Kato**, ABD'li şarkıcı **Christine Baze**, gazeteci-yazar **Ece Vahapoğlu** ve **Elif Ergu**, ünlü manken **Sinem Güven**, eğitimci **Aylin Kotil**, tasarımcılar **İdil Tarzi** ve **Bahar Korçan**'ın yanısıra serviks kanseri deneyimi yaşamış dermatolog Prof. **Dr. Güzin Özarmağan** ile biyolog **Nilüfer Uzar** da destek vermek üzere basın toplantısına katıldılar.

Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (TJOD) Başkanı Prof.Dr.İsmail Mete İtil, dünyada kadınlar arasında en sık görülen ikinci kanser nedeni olan serviks kanseri ve proje ile ilgili olarak "TJOD olarak dünyada bağlı bulunduğumuz FIGO; EBCOG; WHO gibi kurum ve kuruluşların da önerdiği gibi, HPV'nin serviks kanseri ile ilişkisini ve buna karşı primer ve sekonder korunmanın önemini aktarmayı kendimize misyon edindik. Serviks kanserine geçit vermemek üzere bu projeyi gerçekleştiriyoruz." dedi. Prof.Dr.İtil, konuşmasını şöyle sürdürdü; "Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre her yıl tüm dünyada yaklaşık 493.000 servikal kanser olgusu görülüyor ve bunların ne yazık ki yaklaşık 270.000'i ölümle sonuçlanıyor. Bu ölümlerin %80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülüyor. Meme kanseri ilk sırada yer almasına rağmen kaybedilen yaşam yılı olarak bakıldığında serviks kanseri, meme kanserinin de önünde yer alıyor." **Prof.Dr.İsmail Mete İtil** ayrıca kadınların yaklaşık % 50- 80'inin yaşamlarının bir anında serviks kanserine neden olabilen HPV virüsü ile

enfekte olabildiklerini yani her kadının risk altında olduğunu vurguladığı konuşmasına şöyle devam etti; "Serviks kanseri kadınları erken yaşta, sıklıkla 40'lı yaşlarının ortasında, çocuk büyüttükleri, bir aile kurdukları ve toplumlarının sosyal ve ekonomik yaşamına katkıda bulundukları, yaşamlarının belki de en önemli döneminde vuruyor. Düzenli olarak yapılan pap smear testinin yanısıra bu konuyla ilgili en önemli gelişme serviks kanserinden korunmak için aşının olması. Serviks kanseri, aşıyla önlenebilen bir kanser türüdür."

Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme"

Türk Jinekoloji Onkoloji Derneği (TRSGO) Başkan yardımcısı ve Türk Serviks Kanseri Çalışma Grup Başkanı **Prof. Dr. Ali Ayhan** ise konuşmasında "Bu hastalıkla ilgili olarak sınırlı da olsa elimizde bazı bilgiler mevcut. Buna göre; Türkiye'de her gün 4 kadına serviks kanseri teşhisi konmakta ve her gün 2 kadın bu hastalık nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Bu hastalıkla ilgili dikkat edilmesi gereken en önemli husus düzenli hekim kontrolü, tarama ve aşılamadır. CDC'ye göre bir kadının 50 yaşına kadar HPV enfeksiyonuna yakalanma riski %80'dir" dedi.

Projenin destekçisi ve aynı zamanda Türkiye'de 50. yılını kutlayan GlaxoSmithKline'ın Türkiye Genel Müdürü Yiğit Gürçay ise projeye verdikleri destekten ötürü duydukları memnuniyeti aktardığı konuşmasında; "İnsan sağlığını korumak, geliştirmek ve iyileştirmek adına Türkiye'de yarım asırdır çalışan bir firmayız. Bu nedenle, hayatımızdaki kadınları korumak adına gerçekleştirilen bu projeye GlaxoSmithKline olarak destek vermekten ötürü duyduğumuz mutluluğu sizlerle paylaşmak isterim. GSK olarak misyonumuz; insanların kendilerini daha iyi hissetmelerini ve daha uzun yaşamalarını sağlayarak yaşam kalitesini yükseltmektir. TJOD'un **"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme"**
projesine verdiğimiz destekle, Serviks Kanseri gibi kadınlar için hayati önem taşıyan bir konuda, hayatımızdaki bütün kadınları bilinçlendirme projesi GSK'nın misyonuyla da birebir örtüşmektedir."

"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme" projesine destek veren ünlü isimler projenin mesajını daha fazla kadına duyurabilmek adına gönüllü olarak destek verdiler ve basın toplantısında **"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle"** diyerek **"Hayatınızdaki kadınları koruyun"** çağrısı yaptılar. Projeyi destekleyen isimler dünyada her iki dakikada bir kadının ölümüne neden olan **"Serviks kanserine geçit verme"** projesi ve serviks kanseri ile ilgili düşüncelerini de paylaştılar.

- **Kadınlar arasında en sık görülen ikinci kanser türü**

TJOD Başkanı, Prof. Dr. İsmail Mete İtil: Serviks kanseri, dünyada kadın kanserleri arasında en sık görülen ikinci kanser türü.

WHO verilerine göre her yıl tüm dünyada yaklaşık 493.000 servikal kanser olgusu görülür ve bunların ne yazık ki yaklaşık 270.000'i ölümle sonuçlanır. Bu ölümlerin %80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülür. Hayatımızdaki kadınları koruyalım, serviks kanserine geçit vermeyelim.

TJOD, dünyada bağlı bulunduğu FIGO; EBCOG; WHO gibi kurum ve kuruluşların da önerdiği gibi, HPV'nin serviks kanseri ile ilişkisini ve buna karşı primer ve sekonder korunmanın önemini aktarmak üzere kendine misyon edinmiştir.

- **Türk Jinokoloji Onkoloji Derneği, 2. Başkanı Prof.Dr. Ali Ayhan**

Serviks kanserine Human Papilloma Virüs (HPV) denen bir virüs neden olur. HPV çok yaygın görülen, belirti göstermeyen ve oldukça bulaşıcı, kılıfsız DNA virüsleridir. HPV genelde immün sistem tarafından kendiliğinden temizlenir. WHO verilerine göre yaklaşık her 10 kişiden 1'inde HPV vardır. CDC'ye göre bir kadının 50 yaşına kadar HPV enfeksiyonuna yakalanma riski %80'dir.
Bu hastalıkla ilgili olarak sınırlı da olsa elimizde bazı bilgiler mevcut. Buna göre; Türkiye'de her gün 4 kadına servisk kanseri teşhisi konmakta ve her gün 2 kadın bu hastalık nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Bu hastalıkla ilgili dikkat edilmesi gereken en önemli husus düzenli hekim kontrolü, tarama ve aşılamadır.

- **Dünyada her 2 dakikada 1 kadın serviks kanseri nedeniyle ölüyor**

Günseli Kato: Dünyada her 2 dakikada 1 kadının Serviks Kanseri nedeniyle hayatını kaybettiğini öğrendiğimde, duyduğum bu rakam karşısında dehşete düştüm. Herkes mutlaka birşeyler yapmalıydı. Kendi adıma ne yapabilirim diye düşündüm. Kadınları bu hastalık hakkında bilgilendirmek; tedavi, teşhis ya da hastalığı önleme konusundaki bilgileri onlara anlatmak için çalışmalıydım. Kadınları bu konu hakkında nasıl harekete geçirebilirdim. Yılda 270.000 kadının, artık önlenebilir olduğu halde serviks kanseri gibi bir hastalıktan ölmesi benim için kabul edilebilir bir durum değildi. Kadınları bu konu hakkında nasıl harekete geçirebilim sorusunun cevabı olarak ortaya çıkan çalışmamla şunu söylemek istedim; "Her kadın, risk altındadır. Sevdiklerinizi haberdar edin, onları da koruyun"

- **Yaşadığım bütün zorluklara rağmen hayatta kalmayı başardım**

Christine Baze: Ben 18 yaşımdan beri düzenli olarak jinekolojik muayeneye giden, rutin olarak her yıl pap smear testini yaptıran birisiydim. Eşimle 21

yaşımdan beri beraberdik. Bundan sekiz yıl önce 31 yaşımdayken bu hastalığa yakalandım ve hayatta kalabilmek için çok zorlu bir süreç yaşadım. Tedavinin kendisi ve yan etkileri çok yıkıcıydı. Hiç çocuk sahibi olamayacaktım. İlaçlar çok ağırdı. Ruhsal olarak da çöküntü içindeydim. Bütün zorluklara rağmen hayatta kalabilmeyi başarmış kadınlardan biriyim. Benim yaşadıklarımı hiçbir kadının yaşamasını istemem. Çabalarımla bir kadına bile sesimi duyursam, bir kadının bile hayatını kurtarsam çok mutlu olurum. Keşke dünyadaki her kadın ile gözgöze gelip konuşabilsem ve onları hastalık konusunda bilinçlendirebilsem. Kadınlara önerim kendi bedenlerine ve sağlıklarına sahip çıkmaları. Erkeklere önerim ise hayatlarındaki kadınları serviks kanserine geçit vermemek üzere korumaları.

- **"Niye ben" diye düşündüm**

Türk Survivor – Nilüfer Uzar: Niye diye düşündüm? Niye ben? Hastalığımı öğrendiğimde ilk yaptığım şey oğlumdan ve annemden saklamak oldu. Onlar bilmemeliydi, oğlum çok küçük annem ise sağlık problemleri olan birisiydi. O dönemde yakınlarımın desteği benim için çok önemliydi. Eşimin hastalık sürecinde benden çok ağladığını biliyorum. Sevenlerim vardı, çok gençtim. Bu hastalığa yenilmeyebilir, bu hastalıkla savaşabilirdim. Bugün, serviks kanseriyle savaşı ben kazandım. Böyle bir savaşa hiç girmemiş olmayı tercih ederdim. Benim yaşadığım acıları hiç bir kadın yaşamasın diye kendi hikayemi kadınlarla paylaşmak istedim.

- **Ben doktorum diye bana olmaz sanmıştım**

Türk Survivor – Prof.Dr.Güzin Özarmağan: Ben doktorum ve insanlara sağlık vermek için hayattayım diye benim başıma böyle bir hastalık gelmez sandım. Bir doktor olarak düzenli şekilde kontrollerimi yaptırdığım halde, doktorumla en son görüşmemde bu hastalığa ileri evrede yakalandığımı öğrendim, üstelik hastalık diğer organlara yayılmıştı.

Hayatımızı tam düzene soktuğumuz, kızımın koleje girdiği, ev aldığımız yıldı. Hayatımızda herşey mükemmel gidiyordu… Serviks kanserine yakalanmam dışında! Hasta olduğumu ve çok acil ameliyat olmam gerektiğini öğrendiğimde aklımdan ilk geçen "bana olmaz" sözünün anlamını yitirmiş olmasıydı. Korku, endişe, peşpeşe gelen ameliyatlar. Bu dünyada hiç bir kadının benim yaşadıklarımı yaşamasını istemem. Ben kendi hayatımdaki kadınları korumaya kızımdan başladım. Siz de hayatınızdaki kadınları koruyun…

- **Bu iki kadından birisi ya siz ya da sevdiklerinizden birisi olabilir**

Ece Vahapoğlu: Dünyada her iki dakikada bir, Türkiye'de de her gün 2 kadın serviks kanseri nedeniyle yaşamını kaybediyor. Bu iki kadından birisi ya siz ya da sevdiklerinizden birisi olabilir.

Kadınların hayatında bu kadar önemli bir oranda ölüm sebebi olan serviks kanseri artık kadınların kaderi değil. Belki eşiniz, kızınız, anneniz, kardeşiniz, arkadaşınız

şu anda tehlike altında olabilir. Serviks kanseri dünyada 15-45 yaşlarındaki kadınlarda en sık görülen ikinci kanser nedeni. Serviks kanseri kadınları erken yaşta, sıklıkla 30'lu yaşlarının ortasında, çocuk büyüttükleri, bir aile kurdukları ve toplumlarının sosyal ve ekonomik yaşamına katkıda bulundukları, yaşamlarının belki de en önemli döneminde vuruyor. Bazı ülkelerde serviks kanseri görülme sıklığı daha genç kadınlar arasında yükseliyor. Düzenli hekim kontrolü, tarama ve aşıyla bu hastalığın önüne geçip, dur deme şansınız var.

- **Serviks kanseri gibi önlenebilir bir hastalıktan kadınlar ölmesin istiyorum**

Elif Ergu: Elif Ergu: Her ölüm yasamla ilgili derslerle dolu. Yakınlarınızdan birini kaybettiğinizde hayat sizin için de durdu sanıyorsunuz, hayata nasıl devam edeceğinizi bilemiyorsunuz. Ancak hiçbir matem günler, aylar, yıllar boyu sürmüyor, zaman geçip gidiyor. Yaşadiğimiz acı bir yumruk gibi içimizde kalıyor. O boşluk hissi hiç kaybolmuyor.
Kanserle ilgili acı deneyimlerim oldu. Ailemde hayli yoğun kanser öyküleri var ama bir yandan da yıllar içinde çesitli kanserleri yenen onlarca arkadaşım, kanserle mücadelesine yakından tanıklık ettiğim dostlarım oldu. Serviks kanseri gibi önlenebilir, erken teşhisle yaşam kurtarabilir bir hastalıktan kadınlar ölmesin diyorum. Bir kıı çocuk annesi olarak da öncelikle anneleri ve genç kadınları bu konuda uyarmak istiyorum. Serviks kanseri konusunda kadınların farkındalığını arttırmaya yönelik bu projeye destek olmaktan ve projenin içinde yer almaktan ötürü son derece mutluyum

- **Serviks kanseri kaderiniz olmamalı**

Sinem Güven: Doktorumun her yıl önerdiği pap smear testinin nelerin önüne geçtiğini öğrenince ne kadar şanslı olduğumu gördüm. Çünkü Serviks kanseri dünyada her 2 dakikada 1, yılda 270.000 kadının ölümüne yol açıyormuş. Ayrıca serviks kanseri dünyada kadın kanserleri arasında en sık görülen ikinci kanser türü. Aşı ile önlenebilen hastalıklar arasında yer alan serviks kanseri kadınların kaderi olmamalı, yaşamlarının en önemli döneminde bu hastalıkla karşılaşmamalılar. Kadınlar düzenli olarak jinekoloğuna gitmeli ve pap smear testi taramasını yaptırmalılar. Yeni doğum yapmış, kız çocuğu sahibi bir anne olarak, tüm anneleri bu hastalığa karşı duyarlı olmaya çağırıyorum.

- **Serviks kanseri yalnızca yaşlı kadınlar için geçerli değildir**

Aylin Kotil: Serviks kanseri yalnızca yaşlı kadınlar için geçerli değildir. Sağlıklı beslenme, sigara içmeme, egzersiz yapma, sizin serviks kanseri olmayacağınız anlamına gelmez. Sağlıklı yaşam tarzı enfeksiyonlarla savaşmanıza yardımcı olabilir ama virüse yakalanmanızı engellemeyecektir. Aşılanmayla birlikte düzenli pap smear testi taraması en iyi korunma yolunuzdur. Bir anne ve yuva sahibi bir yönetici olarak bu bilgileri öğrenmenizi ve sevdiklerinizle paylaşmanızı önemle rica ediyorum.

- **Ailenizde serviks kanseri hastalığının olmaması sizde de olmayacağı anlamına gelmez**

İdil Tarzi: Ailenizde serviks kanseri hastalığının olmaması sizde de olmayacağı anlamına gelmez[1]. Her kadın yaşamı boyunca kansere yol açan HPV enfeksiyonu riski altındadır.[6, 8,9] Hayatınızdaki kadınların bu riski almasına engel olun, düzenli kontrollerini ve HPV enfeksiyonuna karşı korunmalarını sağlayın.

- **Yılda 270.000 kadının önlenebilir bir hastalıktan ölmesi çok düşündürücü**

Bahar Korçan: Serviks kanserine geçit vermemek için sevdiklerinizi koruyun dediklerinde bunu nasıl yapabileceğimi bilmiyordum. Zaten bu kanser türünün ne kadar ölümcül olduğunu ve yılda kaç kadını hayattan koparıp götürdüğünü de… Bir modacı ve göz önünde olan bir iş kadını olarak bu yazıyı okuyan herkese, yakınındaki bütün kadınlara bu hastalık hakkında bilgi vermesini ve onları korumalarını öneriyorum.

- Unutmayın, her kadın risk altındadır.
- Serviks kanseri, dünyada kadınlar arasında en sık görülen ikinci kanser türüdür.
- Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre her yıl tüm dünyada yaklaşık 493.000 servikal kanser olgusu görülür ve bunların ne yazık ki yaklaşık 270.000'i ölümle sonuçlanır.
- Bu ölümlerin %80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülür.
- O sizin eşiniz, kızınız, anneniz, kardeşiniz, arkadaşınız olabilir. Sevdiklerinizi haberdar edin, onları da koruyun.

Referanslar

1. Parkin DM, Bray F, Ferlay J, Pisani P. Global cancer statistics, 2002. CA Cancer J Clin. 2005;55:74-108.
2. Parkin DM, Bray FI, Devesa SS. Cancer burden in the year 2000. The global picture. Eur J Cancer. 2001;37 Suppl 8:S4-66.
3. Ferlay J, Bray P, Pizani P, Parkin DM. GLOBOCAN 2002: Cancer incidence, mortality and prevalence worldwide. ARC CancerBase No 5, version 20 IARCPress, Lyon, 2004.
4. Vizcaino AP, Moreno V, Bosch FX et al. International trends in incidence of cervical cancer: II. Squamous-cell carcinoma. Int J Cancer. 2000;86:429-435.
5. Vizcaino AP, Moreno V, Bosch FX, Munoz N, Barros-Dios XM, Parkin DM. International trends in the incidence of cervical cancer: I. Adenocarcinoma and adenosquamous cell carcinomas. Int J Cancer. 1998;75:536-545.
6. Bosch FX, Lorincz A, Munoz N, Meijer CJ, Shah KV. The causal relation between human papillomavirus and cervical cancer. J Clin Pathol. 2002;55:244265.
7. Schlecht NF, Kulaga S, Robitaille J et al. Persistent human papillomavirus infection as a predictor of cervical intraepithelial neoplasia. JAMA. 2001;286:3106-3114.
8. Baseman JG, Koutsky LA. The epidemiology of human papillomavirus infections. J Clin Virol. 2005;32 Suppl 1:S16-24.
9. Gravitt PE, Jamshidi R. Diagnosis and management of oncogenic cervical human papillomavirus infection. Infect Dis Clin North Am. 2005;19:439-458.
10. Munoz N, Bosch FX, Castellsague X et al. Against which human papillomavirus types shall we vaccinate and screen? The international perspective. Int J Cancer. 2004;111:278-285.
11. Schiller JT, Davies P. Delivering on the promise: HPV vaccines and cervical cancer. Nat Rev Microbiol. 2004;2:343-347.
12. Villa LL. Vaccines against papillomavirus infections and disease. Rev Chilena Infectol. 2006;23:157-163.
13. Schwarz TF. Human Papillomavirus-16/18 candidate vaccine adjuvanted with AS04 and its impact on the incidence of cervical cancer. Exp Rev Obstet Gynec. 2007;2:293-303.

14. Viscidi RP, Kotloff KL, Clayman B, Russ K, Shapiro S, Shah KV. Prevalence of antibodies to human papillomavirus (HPV) type 16 virus-like particles in relation to cervical HPV infection among college women. Clin Diagn Lab Immunol. 1997;4:122-126.
15. Castle PE, Schiffman M, Herrero R et al. A prospective study of age trends in cervical human papillomavirus acquisition and persistence in Guanacaste, Costa Rica. J Infect Dis. 2005;191:1808-1816.
16. Schiffman M, Kjaer SK. Chapter 2: Natural history of anogenital human papillomavirus infection and neoplasia. J Natl Cancer Inst Monogr. 2003;14-19.
17. Giannini SL, Hanon E, Moris P et al. Enhanced humoral and memory B cellular immunity using HPV16/18 L1 VLP vaccine formulated with the MPL/aluminium salt combination (AS04) compared to aluminium salt only. Vaccine. 2006;24:5937-5949.
18. Schwarz TF, Poncelet S. Induction of cervical mucosal HPV IGG in women 15-55 years old following systemic vaccination with GSK cervical cancer candidate vaccine. Data presented at ESPID. 2007;Porto, Portugal
19. Antonsson A, Karanfilovska S, Lindqvist PG, Hansson BG. General acquisition of human papillomavirus infections of skin occurs in early infancy. J Clin Microbiol. 2003;41:2509-2514.
20. Zhou J, Gissmann L, Zentgraf H, Muller H, Picken M, Muller M. Early phase in the infection of cultured cells with papillomavirus virions. Virology. 1995;214:167-176.
21. Olsson SE et al Induction of immune memory following administration of a prophylactic quadrivalent human papillomavirus (HPV) types 6/11/16/18 L1 virus-like particle (VLP) vaccine Vaccine 2007:25 : 4931–4939
22. Schwarz T et al Immune response to human papillomavirus after prophylactic vaccination with AS04-adjuvanted HPV-16/18 vaccine: Improving upon nature Gynecologic Oncology 2008:110: S1–S10

EK-30

Rahim ağzı kanseriyle mücadele

"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle-Serviks Kanserine Geçit Verme Projesi"nin tanıtımı için düzenlenen basın toplantısında konuşan, Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Başkanı Prof. Dr. İsmail Mete İtil, rahim ağzı (serviks) kanserinin kadınlarda en sık görülen kanserler arasında ikinci sırada geldiğini belirterek, hastalıktan korunmanın yollarını anlattı.

Beğen 0 Paylaş +1 0 Tweetle 0 Takip et: @cumhuriyetgzt
instela'da paylaş

cumhuriyet.com.tr Yayınlanma tarihi: 15 Ocak 2009 Perşembe

Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği(TJOD) önderliğinde ve ilaç firması GlaxoSmithKline desteğiyle hayata geçirilen **"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle-Serviks Kanserine Geçit Verme Projesi"**, düzenlenen toplantıyla basına tanıtıldı.

Toplantıda konuşan dernek başkanı Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Başkanı Prof. Dr. **İsmail Mete İtil,** HPV virüsünün serviks kanseri ile ilişkisinin çok net bir şekilde ortaya konulduğunu belirterek, bu virüse karşı etkili olan aşının var olduğunu hatırlattı.

Serviks kanserine geçit vermemek üzere bu projeyi uyguladıklarını kaydeden İtil, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre her yıl dünyada yaklaşık 493 bin servikal kanser olgusu görüldüğünü ve bunların yaklaşık 270 binin ölümle sonuçlandığını belirtti.

İtil, bu ölümlerin yüzde 80'den fazlasının ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görüldüğüne dikkati çekti.

Kadınların yaklaşık yüzde 50-80'inin yaşamlarının bir anında serviks kanserine neden olabilen HPV virüsü ile enfekte olabildiklerini, yani her kadının risk altında olduğunu vurgulayan İtil, şunları kaydetti:

"Serviks kanseri kadınları erken yaşta, sıklıkla 40'lı yaşlarının ortasında, çocuk büyüttükleri, bir aile kurdukları ve toplumlarının sosyal ve ekonomik yaşamına katkıda bulundukları, yaşamlarının belki de en önemli döneminde vuruyor. Serviks kanseri, aşıyla önlenebilen bir kanser türüdür. Dünyada kadınlarda en sık görülen kanserler arasında ikinci sırada bulunan rahim ağzı kanserine karşı korunmanın en iyi yolu aşılanmayla birlikte düzenli pap smear testi taraması yaptırılmasıdır."

Prof. Dr. İtil, **"**(Hayatımızdaki kadınları koruyalım, serviks kanserine geçit vermeyelim), (Başıma gelmez deme en başından engelle diyoruz**) ve hem kadınlara, hem de erkeklere** (Hayatınızdaki kadınları koruyun) **çağrısı yapıyoruz"** diye konuştu.

Jinekolojik Onkoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. **Macit Arvas** da rahim ağzı kanserine karşı geliştirilen aşının bir devrim olduğunu söyledi.

Bu aşının yaptırılması için ideal zamanın 9-26 yaş arası olduğunu belirten Arvas, Türkiye'de 15 yaş altındaki yılda 300 bine yakın kız çocuğunun evlendirildiği dikkate alındığında aşının öneminin daha da ortaya çıktığıyı kaydetti.

Diğer kanser türleri için de aşı geliştirme çalışmaları yapıldığını anlatan Arvas, 30 yıl içinde birçok kanser türünün ortadan kalkacağını belirtti.

GlaxoSmithKline Türkiye Genel Müdürü **Yiğit Gürçay** da **"Hayatımızdaki kadınları korumak adına gerçekleştirilen bu projeye destek vermekten büyük mutluluk duyuyoruz"** dedi.

Projeye destek verenler

Projeye destek veren ve projenin simgesi olan **"Hayat ağacı"**nı tasarlayan Günseli Kato da, evrenin merkezini ve evrenle hayat arasındaki ilişkiyi belirlediği söylenen, barışı, sonsuzluğu, bilgiyi ve koruyucu gücü temsil eden **"Hayat ağacı"**nın projeyi çok iyi anlattığını belirtti.

Kato, **"Hem kadınlar, hem erkekler yaşamlarındaki kadınları korumalılar. Unutmayın her kadın risk altında. Sevdiklerinizi haberdar edin, onları da koruyun"** diye konuştu.

://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/34928/Rahim_agzi_kanseriyle_mucadele.html

EK-31

Bu kanser iki dakikada bir öldürüyor

Tıp dilinde "Serviks Kanseri" olarak adlandırılan ve halk dilinde "Rahim Ağzı Kanseri" olarak bilinen kanser türünün, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de hızla yaygınlaştığı bildirildi. Yapılan araştırmalara göre, Türkiye'de hergün 4 kadına "Rahim Ağzı Kanseri" teşhisi konurken, günde 2 kadın da bu kanser türünden hayatını kaybediyor.

Beğen 0 Paylaş +1 0 Tweetle 0 Takip et: @cumhuriyetgzt
instela'da paylaş

cumhuriyet.com.tr Yayınlanma tarihi: **17 Ocak 2009 Cumartesi**

Tüm dünyada kadınlarda ikinci en sık görülen kanser tipi olan **"Serviks Kanseri"**nde dünyada, her iki dakikada bir kadın **"Serviks Kanseri"**nden ölüyor.

Araştırmalarda,hastalığa neden olan **"Human Papilloma Virüsler"**in (HPV), çok yaygın görülen, belirti göstermeyen ve oldukça bulaşıcı, kılıfsız DNA virüsleri olduğu belirtildi.
Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre yaklaşık her 10 kişiden 1'inde **"HPV"** var ve CDC'ye göre bir kadının 50 yaşına kadar **"HPV"** enfeksiyonuna yakalanma riski yüzde 80.

WHO verilerine göre her yıl tüm dünyada yaklaşık 493 bin servikal kanser olgusu görülüyor ve bunların yaklaşık 270 bini ölümle sonuçlanıyor. Bu ölümlerin yüzde 80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülüyor.

Kadınların yaklaşık yüzde 50-80'i yaşamlarının bir anında **"Serviks Kanseri"**ne neden olabilen bir virüsle enfekte olabilir. Aşılanmayla birlikte düzenli "pap smear testi" taramasının en iyi korunma yolu olduğu belirtiliyor.

Servisk Kanseri, Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (TJOD) önderliğinde, yarım asırdır Türkiye'de insan sağlığını korumak, geliştirmek ve iyileştirmek adına çalışan GlaxoSmithKline (GSK) desteğiyle hayata geçirilen **"Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme"** projesiyle paylaşıldı.

TJOD Başkanı Prof.Dr.**İsmail Mete İtil**, proje kapsamında yaptığı değerlendirmede, **"TJOD olarak dünyada bağlı bulunduğumuz** 'FIGO', 'EBCOG', 'WHO' **gibi kurum ve kuruluşların da önerdiği gibi, HPV'nin Serviks Kanseri ile ilişkisini ve buna karşı primer ve sekonder korunmanın önemini aktarmayı kendimize misyon edindik.** 'Serviks Kanseri'**ne geçit vermemek üzere bu projeyi gerçekleştiriyoruz"** dedi.

İtil, **"Servisk Kanseri"**ne ilişkin yaptığı değerlendirmede şunları söyledi: **"WHO verilerine göre her yıl dünyada yaklaşık 493 bin "Servikal Kanser" olgusu görülüyor ve bunların ne yazık ki yaklaşık 270 bini ölümle sonuçlanıyor. Bu ölümlerin yüzde 80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülüyor.Meme kanseri ilk sırada yer almasına rağmen kaybedilen yaşam yılı olarak bakıldığında serviks kanseri, meme kanserinin de önünde yer alıyor. Serviks kanseri kadınları erken yaşta, sıklıkla 40'lı yaşlarının ortasında, çocuk büyüttükleri, bir aile kurdukları ve toplumlarının sosyal ve ekonomik yaşamına katkıda bulundukları, yaşamlarının belki de en önemli döneminde vuruyor. Düzenli olarak yapılan pap smear testinin yanısıra bu konuyla ilgili en önemli gelişme serviks kanserinden korunmak için aşının olması. Serviks kanseri, aşıyla önlenebilen bir kanser türüdür."**

Serviks kanseri ne zaman ve nerede dikkate alınır?

Bazı ülkelerde **"Serviks Kanseri"** görülme sıklığının daha genç kadınlar arasında yükselmekte olduğu belirtilen araştırmalara göre, **"Serviks Kanseri"** dünyada 15-45 yaşlarındaki kadınlarda en sık görülen ikinci kanser nedeni. Her yıl yaklaşık olarak 500 bin, yeni **"Serviks Kanseri"** vakası geliştiği ve bu ölümcül hastalığın yaklaşık 270 bin kadının ölümüne yol açtığı tahmin edilmekte.

Tahminler, **"Serviks Kanseri"**nin önlenmesinde önemli bir ilerleme olmadıkça, 2050 yılına kadar her yıl bir milyondan fazla yeni vaka ortaya çıkacağını gösteriyor. **"Serviks Kanseri"** insan papillomavirüsü (HPV) olarak adlandırılan ve sık görülen bir virüsün bazı tiplerinin yol açtığı inatçı enfeksiyondan kaynaklanıyor. Cinsel yönden aktif her kadın yaşamı boyunca kansere yol açan HPV enfeksiyonu riski altında ve hep bu riski taşıyor. Kadınların yüzde 80'inde yaşamlarının bir anında HPV enfeksiyonu gelişeceği hesaplanmıştır.

Bugüne kadar insanlarda HPV'nin yaklaşık 100 tipi belirlenmiş ve bunların 15 kadarının (bunlar onkojenik ya da kansere yol açan HPV tipleri olarak da adlandırılır) **"Serviks Kanseri"**ne neden olabileceği bulunmuştur. HPV tip 16, 18, 45 ve 31, hep birlikte dünyada serviks kanserlerinin yüzde 80'inden sorumludur.

Serviks kanserinin önlenmesi

Her kadın yaşamının sonuna kadar **"Serviks Kanseri"** riski taşır ve mümkün olan en erken zamanda ve olabildiğince en uzun süre boyunca bu hastalığa karşı korunması gerekir. Tarama programları uygulanan yerlerde, cerrahi girişimle alınabilen anormal ve prekanseröz serviks hücreleri belirlenebilir,ancak tarama tüm prekanseröz serviks hücrelerini ya da kanseri saptayamaz. Vakaların yaklaşık yüzde 20'si saptanamaz ve **"Serviks Kanseri"**ne karşı olası en iyi korunma düzeyi için tarama aşılama ile birleştirilmelidir.

Aşılama işlemi

Araştırmalara göre,en sık kansere yol açan **"HPV"** tiplerine karşı aşılama, bir kadının yaşamının herhangi bir anında **"Serviks Kanseri"** gelişme riskini önemli ölçüde azaltabilir. İlk cinsel aktiviteden önceki her aşılama, kadının yaşamının sonraki evrelerinde oluşabilecek **"HPV"** enfeksiyonuna karşı sürekli koruma sağlamalıdır. Kadının cinsel yönden aktif hale gelmesinden sonraki aşılamanın da yararlı olabileceği belirtilen araştırmada,vücudun bağışıklık sisteminin yaşla birlikte doğal olarak zayıfladığı ve bu yüzden bir **"HPV"** enfeksiyonu gelişmesi ve bu enfeksiyonun inatçı hale gelme riski kadın yaşlandıkça daha da arttığı belirtiliyor.

"Serviks Kanseri" aşılamasında koruma, **"HPV"** virüsünün kılıfına bağlanan ve virüsün serviks hücrelerine girmesini ve enfekte etmesini önleyen antikorlarla sağlanır. Servikste koruyucu antikorların bulunması önemli, çünkü burası enfeksiyon bölgesi. Kandaki antikor sayısı ne kadar yüksekse, servikste bulunabilecek antikor sayısı da o kadar yüksek olur. Ayrıca HPV virüsü hücreye çok hızlı girer ve 2 saat gibi kısa bir sürede hücrede bulunabilir. Dolayısıyla, enfeksiyon bölgesinde koruyucu antikorların bulunması önemlidir.

"Yaşadığım bütün zorluklara rağmen hayatta kalmayı başardım"

Hastalık ile mücadele eden kadınlar, yakalandıkları **"Serviks Kanseri"** hakkında şunları söylediler:

Christine Baze: **"Ben 18 yaşımdan beri düzenli olarak jinekolojik muayeneye giden, rutin olarak her yıl pap smear testini yaptıran birisiydim. Eşimle 21 yaşımdan beri beraberdik. Bundan sekiz yıl önce 31 yaşımdayken bu hastalığa yakalandım ve hayatta kalabilmek için çok zorlu bir süreç yaşadım. Tedavinin kendisi ve yan etkileri çok yıkıcıydı. Hiç çocuk sahibi olamayacaktım. İlaçlar çok ağırdı. Ruhsal olarak da çöküntü içindeydim. Bütün zorluklara rağmen hayatta kalabilmeyi başarmış kadınlardan biriyim. Benim yaşadıklarımı hiçbir kadının yaşamasını istemem. Çabalarımla bir kadına bile sesimi duyursam, bir kadının bile hayatını kurtarsam çok mutlu olurum. Keşke dünyadaki her kadın ile gözgöze gelip konuşabilsem ve**

onları hastalık konusunda bilinçlendirebilsem. Kadınlara önerim kendi bedenlerine ve sağlıklarına sahip çıkmaları. Erkeklere önerim ise hayatlarındaki kadınları serviks kanserine geçit vermemek üzere korumaları."

"Ben doktorum diye bana olmaz sanmıştım"

Türk Survivor **-** Prof. Dr. **Güzin Özarmağan**: **"Ben doktorum ve insanlara sağlık vermek için hayattayım diye benim başıma böyle bir hastalık gelmez sandım. Bir doktor olarak düzenli şekilde kontrollerimi yaptırdığım halde, doktorumla en son görüşmemde bu hastalığa ileri evrede yakalandığımı öğrendim, üstelik hastalık diğer organlara yayılmıştı. Hayatımızı tam düzene soktuğumuz, kızımın koleje girdiği, ev aldığımız yıldı. Hayatımızda herşey mükemmel gidiyordu. Serviks kanserine yakalanmam dışında! Hasta olduğumu ve çok acil ameliyat olmam gerektiğini öğrendiğimde aklımdan ilk geçen "bana olmaz" sözünün anlamını yitirmiş olmasıydı. Korku, endişe, peşpeşe gelen ameliyatlar. Bu dünyada hiç bir kadının benim yaşadıklarımı yaşamasını istemem. Ben kendi hayatımdaki kadınları korumaya kızımdan başladım. Siz de hayatınızdaki kadınları koruyun."**

"Niye ben diye düşündüm"

Türk Survivor **- Nilüfer Uzar: "Bu benim başıma asla gelmez dediğim bir hastalıkla yüzyüze geldiğim bir anda dünyada yapayalnız kalmış tek bir insan olduğumu düşündüm. Niye diye düşündüm? Niye ben? Hastalığımı öğrendiğimde ilk yaptığım şey oğlumdan ve annemden hastalığımı saklamak oldu. Çünkü annem şeker ve tansiyon hastasıydı. Oğlum da kanser olgusunun ölümle eşdeğer olduğunu bir şekilde televizyondan öğrenmişti. Onun psikolojisini etkilememek için ona da söylemedim. Sevenlerim vardı, çok gençtim. Bu hastalığa yenilmeyebilir, bu hastalıkla savaşabilirdim. Hastalığı yenmeye olan inancım ve oğlumun küçük olması bu savaşı kazanmamda en büyük etken oldu. Gördüğüm tedavi uzun ve meşakkatliydi. O dönemde yakınlarımın ve doktorlarımın desteği benim için çok önemliydi. Bugün, serviks kanseriyle savaşı ben kazandım. Böyle bir savaşa hiç girmemiş olmayı tercih ederdim. Benim yaşadığım acıları hiç bir kadın yaşamasın diye kendi hikayemi kadınlarla**

EK-32

Doktorum ama belirtilerin üzerinde durmadım oysa rahim ağzı kanseri olmuştum

3 Ocak 2009

Mesude ERŞAN

İstanbul Tıp Fakültesi Dermatoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Güzin Özarmağan'a rahim ağzı kanseri teşhisi konduğunda 43 yaşındaydı. Akıntı dışında hiçbir belirti yoktu ortada, ilk kez yaptırdığı smear testinden kötü haber geldi ama ciddiye almadı. İkincisinin sonucu gözardı edilecek gibi değildi, "rahim ağzı kanserisin" diyordu. Bütün hayatı alt üst oldu. Doktor olarak kendine yakıştıramasa da her yıl rahim ağzı kanseri tanısı konulan 500 bin kadından biriydi. Aynı nedenle ölen 270 bin kadından biri olmak istemiyordu doğal olarak. Büyük ameliyatlar geçirdi. Ameliyatlar başka sorunlara yol açtı. Rahat bir nefes almak için uzun zaman bekledi. Prof. Dr. Özarmağan yaşadıklarını bizimle paylaştı.

Bir süredir akıntım vardı. Bu akıntıya kadar hiçbir şikayetim olmamıştı. Jinekolog arkadaşıma bu şikayetle gittiğimde, ilk smear testimi de yaptırdım. Normalde hastalara test sonuçlarını telefonla değil, yüz yüze görüşerek vermeyi tercih ederiz ama ben telefonla öğrendim. Test sonuçlarının anlamını sorduğumda arkadaşım, "Takip edeceğiz" dedi. Ama takibin nasıl, ne sıklıkla yapılacağını söylemedi. Nedense ben de sormadım. Tedavi olarak herhangi bir öneride bulunmadı. Doktorlar kendilerine hastalığı konduramıyor nedense...

ARKADAŞIMA KÜSTÜM

Aradan zaman geçince, akıntının karakteri değişti. Hafif kanlı hale geldi. Yine gitmek yerine telefon ettim. Arkadaşım bugün uygun değilim, yarın gel dedi. Yarın oldu, bu kez ben uygun değildim. Bugün, yarın, derken ihmal ettim. Ara giderek açıldı. Baktım zaman uzuyor başka bir jinekolog arkadaşımı aradım. O da "Adet döneminin ortasında gel ki hormonlarına da bakalım" dedi. Sonra bir gün sağ karın bölgemde bir ağrım oldu. İşten çıkmak üzereydik. Eşim Selçuk Özarmağan da Genel Cerrahi Kliniği'nde profesör. "Ben bakmayayım objektif olamam" dedi. Başka bir cerrah arkadaşımız muayene etti. Ağrının nedeni tam anlaşılamadı, yumurtlama dönemimdi, onun sancısıdır, dendi.

Masaya yatmışken smear'a bir kez daha baktırmak istedim. Yeni testin sonucu ilkinden çok daha kötüydü. İleri derecede değişime uğramış hücre saptanmıştı. Yani, kanser. Bunu nasıl atladım diye çok kızdım kendi kendime. Bitti, kanserliler kulübüne girdim, diye düşündüm.

Biyopsi yapıldı. Rapor doğruluyordu; rahim ağzında ilerlemiş bir kanser vardı. Bu bulguyu hiç beklemiyordum ama hiç. İlk smear testinden sonra doktor arkadaşımın beni ihmal etmeyeceğini düşünmüştüm. O da herhalde benim doktor olmama güvenmişti. Ama kanserdim işte. Arkadaşıma küstüm. Beni ihmal ettiğini düşündüm. Aslında benim tetikte olmam gerekirdi. İki yıl önce kardeşime de benzer bir tanı konmuştu. Rahmin bir kısmı çıkarılmıştı. Benim kanserim daha ileri düzeydeydi.

Biyopsi yapıldı. Rapor doğruluyordu; rahim ağzında ilerlemiş bir kanser vardı. Bu bulguyu hiç beklemiyordum ama hiç. İlk smear testinden sonra doktor arkadaşımın beni ihmal etmeyeceğini düşünmüştüm. O da herhalde benim doktor olmama güvenmişti. Ama kanserdim işte. Arkadaşıma küstüm. Beni ihmal ettiğini düşündüm. Aslında benim tetikte olmam gerekirdi. İki yıl önce kardeşime de benzer bir tanı konmuştu. Rahmin bir kısmı çıkarılmıştı. Benim kanserim daha ileri düzeydeydi.

Çok düzenli bir hayatımız vardı o güne kadar. Ben de eşim de doktorduk, belirli bir yere gelmiştik, kızımız Anadolu Lisesi sınavını geçmişti, iyiydi herşey. Hayatımıza bir bomba düşmüştü.

YAŞAR KEMAL'İN DESTEĞİ

Bir süre şaşıp kaldık. Çevremiz çok destek oldu. Hatta yazar Yaşar Kemal iyi dostumuzdur. Eşime zorla para verdi, "Al bunu, kızımı götür Amerika'ya ameliyat olsun" dedi. Eşim kendi olanaklarımızla gidebileceğimizi söyledi ama ısrar etti, "Götüreceksin ve orada onu gezdireceksin" dedi. ABD'ye gittim. Orada da biyopsi yapıldı. Ameliyattan önce doktorlar defalarca doğurganlığımın biteceğini söylediler. Tekrar çocuk sahibi olmak istemiyordum ama bu menopoza gireceğim anlamına geliyordu.

Ameliyattan önce, AIDS gibi kan yoluyla bulaşabilecek hastalıktan korktuğum için "Bana kan vermeyin" dedim. Hastane protokolleri çok korkunçtu. Okumamı istedikleri kağıtları okuyunca ameliyat olmadan kaçıp gidesim geldi. Sorulardan biri şu: "Olur da uyanamazsanız, sizi yaşam destek ünitesine bağlayalım mı?" Nasıl yanıt vereceğini bilemedim. Sonra ameliyat oldum. Rahim, yumartalıklar, lenfler temizlendi. Radyoterapi ve kemoterapiye ihtiyaç duyulmadı.

PEŞ PEŞE SORUNLAR GELİYOR

Ameliyatın olumsuz sonuçlarını bir yıl sonra yaşamaya başladım. Yurtdışında bir kongreye gitmiştim. Nefes darlığı, ödem, şişme belirtileri daha orada başlamıştı. Döndükten sonra da birden karnım feci ağrımaya başladı, kustum. Acil Cerrahi Kliniği'ne koştuk hemen. Muayenelerde bu sorunların nedeni anlaşılamadı. Karnımı açmak zorunda kaldılar.

Meğerse kanser için yapılan temizleme ameliyatı, karındaki organların daha kaygan, hareketli olmasına yol açarmış. Bağırsaklarım dönmüş ve düğümlenmiş. Ameliyattan sonra yoğun bakım ünitesine alındım. Orada da birden akciğer embolisi gelişti.

Bu ameliyatı da atlattım. Ancak bu kez böbrek sorunu yaşamaya başlamıştım. Yakın takibe alındım. Doktorlarım böbreğimden umudu kesmişlerdi. Bir yıla yakın idrarda kanamam oldu.

Neyse, aradan iki yıl geçti. Bir gün kızımla tiyatroya gitmiştim. Yine şişkinlik, gaz, ağrı. Oyunu yarıda bıraktık, hastaneye zor yetiştik. Ne olduğunu anlayamıyorladı. Üçüncü kez karnımın açılması gerekiyordu. Açılınca yine bağırsak düğümlenmesi çıktı ortaya. Bu kez bağırsaklarım yerinden oynamasın diye silikonla sarıldı.

Rahim ağzı tedavisinde uygulanan ameliyatı basit sananlar var. Halbuki o kadar basit değil. "Tedavi oldum, bitti" diyemiyorsunuz.

EŞİME KIZMADIM

Rahim ağzı kanserlerinin yüzde 80'ine zemin hazırlayan virüs HPV. Genellikle erkeklerden kadınlara geçiyor. Erkeklerde çok nadir de olsa penis veya anüs kanserine yol açabiliyor. Ancak asıl sıkıntıyı kadınlar yaşıyor. Peki Prof. Dr. Özarmağan yaşadıklarından ötürü eşini suçladı mı? "Hayır kırılmadım, küsmedim. Ama virüsü nereden almış olabilirim diye düşündüm. Son zamanlarda yapılan bazı çalışmalar ellerde bile HPV virüsü partiküllerine rastlandığını gösteriyor. Hocalarımız hastayı hissedebilmemiz için eldiven taktırmazdı. Tedavi sırasında maske kullanmazdık. Bir şekilde kendim bile ellerimden almış olabilirim" diyor.

KIZIM HPV AŞISI YAPTIRDI

Kızım şimdi 25 yaşında. O daha güvenli ilerliyor. Kanserden koruyan her iki aşı HPV ve hepatit B'yi yaptırdı. Kadınlar en ufak akıntıyı bile değerlendirmeli, ciddiye almalı. "Kadın evlenince akar" gibi yanlış bir inanış var. Halbuki akıntının binbir çeşit nedeni var. Biri de kanser olabilir. Tedavi çok masraflı ve yıkıcı. Aşılanma gibi bir seçenek varken mutlaka yararlanılmalı.

En büyük risk çokeşlilik

Rahim ağzı kanserine yol açan HPV virüsü dünyada yaklaşık 630 milyon kadında var. HPV, temas ve cinsel ilişki yoluyla bulaşıyor. HPV'nin 100'e yakın tipi bulunuyor ancak bunlardan sadece 30'u kadın ve erkek genital organlarında enfeksiyona neden oluyor. HPV virüsünün kuluçka süresi yaklaşık 9 ay. Enfeksiyonun etkileri virüsü aldıktan sonra yaklaşık 1 yıl sonra ortaya çıkıyor. HPV için en önemli risk faktörü çokeşlilik. Sigara içmek, doğum kontrol hapı kullanmak, A vitamini eksikliği, herpes virüsü enfeksiyonu, bağışıklık sisteminde direncin bozuk olması da enfeksiyon riskini artırıyor. HPV virüsü, gırtlakta papillom denilen bir takım lezyonlara, genital bölgede siğillere de sebep oluyor. Türkiye'de düzenli smear testi yaptırılmadığı için rahim ağzı kanserine yakalanan hastaların çoğu artık cerrahi şansının kalmadığı safhada doktora gidiyor. Bu nedenle korunma çok önemli. Özellikle 9-13 yaş arasındaki kız çocuklar aşılandığı takdirde, rahim ağzı kanserinden büyük ölçüde korunma sağlamak

mümkün. Bu yaş aralığı 26 yaşına kadar uzatılabiliyor. Ancak aşı yapılsa da smear taramalarına devam edilmesi öneriliyor.

Erkeklerin aşılanması tartışılıyor

Erkeklerde de kansere yol açmayan genital siğiller oluşuyor ve onları önlemek için aşılanmanın gerekip gerekmediği tartışılıyor. Tercih ederlerse erkeklerin de taşıyıcı olmamak için 9-15 yaş arasında aşılanabileceği bildiriliyor. Erkeklerde nadir de olsa penis kanseri görülüyor. Penis kanserinin gelişimiyle HPV virüsü enfeksiyonu arasında ciddi bir ilişki olduğundan, aşılanan erkek çocukları penis kanserine karşı korunmuş olabilirler, diye düşünülüyor.

mind Mind ile haber kaçırmaya son!
HABER ALARMI HEMEN YÜKLE
Hürriyet mobil
ARŞİVİME EKLE ARKADAŞIMA GÖNDER YAZDIR GERİ YUKARI
Yorumlarınızı Yazınız
Bu haber hakkında henüz yorum yok
Diğer Haberler Tüm Cumartesi haberleri için tıklayın...
• Yıldızları okuyan kadın Hürriyet'te

EK-33

"Türkiye'de hergün 4 kadın "Serviks Kanseri"ne yakalanıyor"

SABAH

Giriş Saati : 17.01.2009 10:51

Güncelleme : 17.01.2009 22:40

Tıp dilinde "Serviks Kanseri" olarak adlandırılan ve halk dilinde "RahimAğzı Kanseri" olarak bilinen kanser türünün, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de hızla yaygınlaştığı bildirildi.

Yapılan araştırmalara gore, Türkiye'de hergün 4 kadına "Rahim Ağzı Kanseri" teşhisi konurken, günde 2 kadın da bu kanser türünden hayatını kaybediyor. Tüm dünyada kadınlarda ikinci en sık görülen kanser tipi olan "Serviks Kanseri"nde dünyada, her iki dakikada bir kadın "Serviks Kanseri"nden ölüyor.

Araştırmalarda,hastalığa neden olan "Human Papilloma Virüsler"in (HPV), çok yaygın görülen, belirti göstermeyen ve oldukça bulaşıcı, kılıfsız DNA virüsleri olduğu belirtildi.
Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre yaklaşık her 10 kişiden 1'inde "HPV" var ve CDC'ye göre bir kadının 50 yaşına kadar "HPV" enfeksiyonuna yakalanma riski yüzde 80. WHO verilerine göre her yıl tüm dünyada yaklaşık 493 bin servikal kanser olgusu görülüyor ve bunların yaklaşık 270 bini ölümle sonuçlanıyor. Bu ölümlerin yüzde 80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülüyor.
Kadınların yaklaşık yüzde 50-80'i yaşamlarının bir anında "Serviks Kanseri"ne neden olabilen bir virüsle enfekte olabilir. Aşılanmayla birlikte düzenli "pap smear testi" taramasının en iyi korunma yolu olduğu belirtiliyor.

Servisk Kanseri, Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (TJOD) önderliğinde, yarım asırdır Türkiye'de insan sağlığını korumak, geliştirmek ve iyileştirmek adına çalışan GlaxoSmithKline (GSK) desteğiyle hayata geçirilen "Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme" projesiyle paylaşıldı.

TJOD Başkanı Prof.Dr.İsmail Mete İtil, proje kapsamında yaptığı değerlendirmede, "TJOD olarak dünyada bağlı bulunduğumuz "FIGO", "EBCOG", "WHO" gibi kurum ve kuruluşların da önerdiği gibi, "HPV"nin "Serviks Kanseri" ile ilişkisini ve buna karşı primer ve sekonder korunmanın önemini aktarmayı kendimize misyon edindik. "Serviks Kanseri"ne geçit vermemek üzere bu projeyi gerçekleştiriyoruz" dedi.

İtil, "Servisk Kanseri"ne ilişkin yaptığı değerlendirmede şunları söyledi:
"WHO verilerine göre her yıl dünyada yaklaşık 493 bin "Servikal Kanser" olgusu görülüyor ve bunların ne yazık ki yaklaşık 270 bini ölümle sonuçlanıyor. Bu ölümlerin yüzde 80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülüyor.Meme kanseri ilk sırada yer almasına rağmen kaybedilen yaşam yılı olarak bakıldığında serviks kanseri, meme kanserinin de önünde yer alıyor. Serviks kanseri kadınları erken yaşta, sıklıkla 40'lı yaşlarının ortasında, çocuk büyüttükleri, bir aile kurdukları ve toplumlarının sosyal ve ekonomik yaşamına katkıda bulundukları, yaşamlarının belki de en önemli döneminde vuruyor. Düzenli olarak yapılan pap smear testinin yanısıra bu konuyla ilgili en önemli gelişme serviks kanserinden korunmak için aşının olması. Serviks kanseri, aşıyla önlenebilen bir kanser türüdür."

"SERVİKS KANSERİ NE ZAMAN VE NEREDE DİKKATE ALINIR?"

Bazı ülkelerde "Serviks Kanseri" görülme sıklığının daha genç kadınlar arasında yükselmekte olduğu belirtilen araştırmalara göre, "Serviks Kanseri" dünyada 15-45 yaşlarındaki kadınlarda en sık görülen ikinci kanser nedeni. Her yıl yaklaşık olarak 500 bin, yeni "Serviks Kanseri" vakası geliştiği ve bu ölümcül hastalığın yaklaşık 270 bin kadının ölümüne yol açtığı tahmin edilmekte.
Tahminler, "Serviks Kanseri"nin önlenmesinde önemli bir ilerleme olmadıkça, 2050 yılına kadar her yıl bir milyondan fazla yeni vaka ortaya çıkacağını gösteriyor. "Serviks Kanseri" insan papillomavirüsü (HPV) olarak adlandırılan ve sık görülen bir virüsün bazı tiplerinin yol açtığı inatçı enfeksiyondan kaynaklanıyor. Cinsel yönden aktif her kadın yaşamı boyunca kansere yol açan HPV enfeksiyonu riski altında ve hep bu riski taşıyor. Kadınların yüzde 80'inde yaşamlarının bir anında HPV enfeksiyonu gelişeceği hesaplanmıştır.

Bugüne kadar insanlarda HPV'nin yaklaşık 100 tipi belirlenmiş ve bunların 15 kadarının (bunlar onkojenik ya da kansere yol açan HPV tipleri olarak da adlandırılır) "Serviks Kanseri"ne neden olabileceği bulunmuştur. HPV tip 16, 18, 45 ve 31, hep birlikte dünyada serviks kanserlerinin yüzde 80'inden sorumludur.

"SERVİKS KANSERİ'NİN ÖNLENMESİ"

Her kadın yaşamının sonuna kadar "Serviks Kanseri" riski taşır ve mümkün olan en erken zamanda ve olabildiğince en uzun süre boyunca bu hastalığa karşı korunması gerekir. Tarama programları uygulanan yerlerde, cerrahi girişimle alınabilen anormal ve prekanseröz

serviks hücreleri belirlenebilir,ancak tarama tüm prekanseröz serviks hücrelerini ya da kanseri saptayamaz. Vakaların yaklaşık yüzde 20'si saptanamaz ve "Serviks Kanseri"ne karşı olası en iyi korunma düzeyi için tarama aşılama ile birleştirilmelidir.

"AŞILAMA İŞLEMİ"

Araştırmalara göre,en sık kansere yol açan "HPV" tiplerine karşı aşılama, bir kadının yaşamının herhangi bir anında "Serviks Kanseri" gelişme riskini önemli ölçüde azaltabilir. İlk cinsel aktiviteden önceki her aşılama, kadının yaşamının sonraki evrelerinde oluşabilecek "HPV" enfeksiyonuna karşı sürekli koruma sağlamalıdır. Kadının cinsel yönden aktif hale gelmesinden sonraki aşılamanın da yararlı olabileceği belirtilen araştırmada,vücudun bağışıklık sisteminin yaşla birlikte doğal olarak zayıfladığı ve bu yüzden bir "HPV" enfeksiyonu gelişmesi ve bu enfeksiyonun inatçı hale gelme riski kadın yaşlandıkça daha da arttığı belirtiliyor.

"Serviks Kanseri" aşılamasında koruma, "HPV" virüsünün kılıfına bağlanan ve virüsün serviks hücrelerine girmesini ve enfekte etmesini önleyen antikorlarla sağlanır. Servikste koruyucu antikorların bulunması önemli, çünkü burası enfeksiyon bölgesi. Kandaki antikor sayısı ne kadar yüksekse, servikste bulunabilecek antikor sayısı da o kadar yüksek olur. Ayrıca HPV virüsü hücreye çok hızlı girer ve 2 saat gibi kısa bir sürede hücrede bulunabilir. Dolayısıyla, enfeksiyon bölgesinde koruyucu antikorların bulunması önemlidir.

"YAŞADIĞIM BÜTÜN ZORLUKLARA RAĞMEN HAYATTA KALMAYI BAŞARDIM"

Hastalık ile mücadele eden kadınlar, yakalandıkları "Serviks Kanseri" hakkında şunları söylediler:

Christine Baze: "Ben 18 yaşımdan beri düzenli olarak jinekolojik muayeneye giden, rutin olarak her yıl pap smear testini yaptıran birisiydim. Eşimle 21 yaşımdan beri beraberdik. Bundan sekiz yıl önce 31 yaşımdayken bu hastalığa yakalandım ve hayatta kalabilmek için çok zorlu bir süreç yaşadım. Tedavinin kendisi ve yan etkileri çok yıkıcıydı. Hiç çocuk sahibi olamayacaktım. İlaçlar çok ağırdı. Ruhsal olarak da çöküntü içindeydim. Bütün zorluklara rağmen hayatta kalabilmeyi başarmış kadınlardan biriyim. Benim yaşadıklarımı hiçbir kadının yaşamasını istemem. Çabalarımla bir kadına bile sesimi duyursam, bir kadının bile hayatını kurtarsam çok mutlu olurum. Keşke dünyadaki her kadın ile gözgöze gelip konuşabilsem ve onları hastalık konusunda bilinçlendirebilsem. Kadınlara önerim kendi

bedenlerine ve sağlıklarına sahip çıkmaları. Erkeklere önerim ise hayatlarındaki kadınları serviks kanserine geçit vermemek üzere korumaları."

"BEN DOKTORUM DİYE BANA OLMAZ SANMIŞTIM"

Türk Survivor - Prof. Dr. Güzin Özarmağan: "Ben doktorum ve insanlara sağlık vermek için hayattayım diye benim başıma böyle bir hastalık gelmez sandım. Bir doktor olarak düzenli şekilde kontrollerimi yaptırdığım halde, doktorumla en son görüşmemde bu hastalığa ileri evrede yakalandığımı öğrendim, üstelik hastalık diğer organlara yayılmıştı. Hayatımızı tam düzene soktuğumuz, kızımın koleje girdiği, ev aldığımız yıldı. Hayatımızda herşey mükemmel gidiyordu. Serviks kanserine yakalanmam dışında! Hasta olduğumu ve çok acil ameliyat olmam gerektiğini öğrendiğimde aklımdan ilk geçen "bana olmaz" sözünün anlamını yitirmiş olmasıydı. Korku, endişe, peşpeşe gelen ameliyatlar. Bu dünyada hiç bir kadının benim yaşadıklarımı yaşamasını istemem. Ben kendi hayatımdaki kadınları korumaya kızımdan başladım. Siz de hayatınızdaki kadınları koruyun."

"NİYE BEN DİYE DÜŞÜNDÜM"

Türk Survivor - Nilüfer Uzar: "Bu benim başıma asla gelmez dediğim bir hastalıkla yüzyüze geldiğim bir anda dünyada yapayalnız kalmış tek bir insan olduğumu düşündüm. Niye diye düşündüm? Niye ben? Hastalığımı öğrendiğimde ilk yaptığım şey oğlumdan ve annemden hastalığımı saklamak oldu. Çünkü annem şeker ve tansiyon hastasıydı. Oğlum da kanser olgusunun ölümle eşdeğer olduğunu bir şekilde televizyondan öğrenmişti. Onun psikolojisini etkilememek için ona da söylemedim. Sevenlerim vardı, çok gençtim. Bu hastalığa yenilmeyebilir, bu hastalıkla savaşabilirdim. Hastalığı yenmeye olan inancım ve oğlumun küçük olması bu savaşı kazanmamda en büyük etken oldu. Gördüğüm tedavi uzun ve meşakkatliydi. O dönemde yakınlarımın ve doktorlarımın desteği benim için çok önemliydi. Bugün, serviks kanseriyle savaşı ben kazandım. Böyle bir savaşa hiç girmemiş olmayı tercih ederdim. Benim yaşadığım acıları hiç bir kadın yaşamasın diye kendi hikayemi kadınlarla paylaşmak istedim."

(ANKA)

Yayın tarihi: 17 Ocak 2009, Cumartesi

Web adresi: http://www.sabah.com.tr/2009/01/17//haber,A2818335914E48ACBD3F8F57CBED30FE.html

Tüm hakları saklıdır.

Copyright © 2003-2009, TURKUVAZ GAZETE DERGİ BASIM A.Ş.

EK-34

Hürriyet
SAĞLIK
03 Haziran 2015 **Çarşamba** 21:10

Tüm Sağlık Haberlerini Okumak İçin

◂ Önceki Haber Sonraki Haber ▸

Kanserde korkutan gelişme

Tıp dilinde "Serviks Kanseri" olarak adlandırılan ve halk dilinde "Rahim Ağzı Kanseri" olarak bilinen kanser türünün, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de hızla yaygınlaştığı bildirildi.

Yapılan araştırmalara gore, Türkiye'de hergün 4 kadına "Rahim Ağzı Kanseri" teşhisi konurken, günde 2 kadın da bu kanser türünden hayatını kaybediyor. Tüm dünyada kadınlarda ikinci en sık görülen kanser tipi olan "Serviks Kanseri"nde dünyada, her iki dakikada bir kadın "Serviks Kanseri"nden ölüyor.

Araştırmalarda,hastalığa neden olan "Human Papilloma Virüsler"in (HPV), çok yaygın görülen, belirti göstermeyen ve oldukça bulaşıcı, kılıfsız DNA virüsleri olduğu belirtildi.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre yaklaşık her 10 kişiden 1'inde "HPV" var ve CDC'ye göre bir kadının 50 yaşına kadar "HPV" enfeksiyonuna yakalanma riski yüzde 80. WHO verilerine göre her yıl tüm dünyada yaklaşık 493 bin servikal kanser olgusu görülüyor ve bunların yaklaşık 270 bini ölümle sonuçlanıyor. Bu ölümlerin yüzde 80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülüyor.

Kadınların yaklaşık yüzde 50-80'i yaşamlarının bir anında "Serviks Kanseri"ne neden olabilen bir virüsle enfekte olabilir. Aşılanmayla birlikte düzenli "pap smear testi" taramasının en iyi korunma yolu olduğu belirtiliyor.

Servisk Kanseri, Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği (TJOD) önderliğinde, yarım asırdır Türkiye'de insan sağlığını korumak, geliştirmek ve iyileştirmek adına çalışan GlaxoSmithKline (GSK) desteğiyle hayata geçirilen "Başıma Gelmez Deme En Başından Engelle - Serviks Kanserine Geçit Verme" projesiyle paylaşıldı.

TJOD Başkanı Prof.Dr.İsmail Mete İtil, proje kapsamında yaptığı değerlendirmede, "TJOD olarak dünyada bağlı bulunduğumuz "FIGO", "EBCOG", "WHO" gibi kurum ve kuruluşların da önerdiği gibi, "HPV"nin "Serviks Kanseri" ile ilişkisini ve buna karşı primer ve sekonder korunmanın önemini aktarmayı kendimize misyon edindik. "Serviks Kanseri"ne geçit vermemek üzere bu projeyi gerçekleştiriyoruz" dedi.

İtil, "Servisk Kanseri"ne ilişkin yaptığı değerlendirmede şunları söyledi:

"WHO verilerine göre her yıl dünyada yaklaşık 493 bin "Servikal Kanser" olgusu görülüyor ve bunların ne yazık ki yaklaşık 270 bini ölümle sonuçlanıyor. Bu ölümlerin yüzde 80'den fazlası ise yeterli tarama programlarının bulunmayışı nedeniyle gelişmekte olan ülkelerde görülüyor.Meme kanseri ilk sırada yer almasına rağmen kaybedilen yaşam yılı olarak bakıldığında serviks kanseri, meme kanserinin de önünde yer alıyor. Serviks kanseri kadınları erken yaşta, sıklıkla 40'lı yaşlarının ortasında, çocuk büyüttükleri, bir aile kurdukları ve toplumlarının sosyal ve ekonomik yaşamına katkıda bulundukları, yaşamlarının belki de en önemli döneminde vuruyor. Düzenli olarak yapılan pap smear testinin yanısıra bu konuyla ilgili en önemli gelişme serviks kanserinden korunmak için aşının olması. Serviks kanseri, aşıyla önlenebilen bir kanser türüdür."

"SERVİKS KANSERİ NE ZAMAN VE NEREDE DİKKATE ALINIR?"

Bazı ülkelerde "Serviks Kanseri" görülme sıklığının daha genç kadınlar arasında yükselmekte olduğu belirtilen araştırmalara göre, "Serviks Kanseri" dünyada 15-45 yaşlarındaki kadınlarda en sık görülen ikinci kanser nedeni. Her yıl yaklaşık olarak 500 bin, yeni "Serviks Kanseri" vakası geliştiği ve bu ölümcül hastalığın yaklaşık 270 bin kadının ölümüne yol açtığı tahmin edilmekte.

Tahminler, "Serviks Kanseri"nin önlenmesinde önemli bir ilerleme olmadıkça, 2050 yılına kadar her yıl bir milyondan fazla yeni vaka ortaya çıkacağını gösteriyor. "Serviks Kanseri" insan papillomavirüsü (HPV) olarak adlandırılan ve sık görülen bir virüsün bazı tiplerinin yol açtığı inatçı enfeksiyondan kaynaklanıyor. Cinsel yönden aktif her kadın yaşamı boyunca kansere yol açan HPV enfeksiyonu riski altında ve hep bu riski taşıyor. Kadınların yüzde 80'inde yaşamlarının bir anında HPV enfeksiyonu gelişeceği hesaplanmıştır.

Bugüne kadar insanlarda HPV'nin yaklaşık 100 tipi belirlenmiş ve bunların 15 kadarının (bunlar onkojenik ya da kansere yol açan HPV tipleri olarak da adlandırılır) "Serviks Kanseri"ne neden olabileceği bulunmuştur. HPV tip 16, 18, 45 ve 31, hep birlikte dünyada serviks kanserlerinin yüzde 80'inden sorumludur.

"SERVİKS KANSERİ'NİN ÖNLENMESİ"

Her kadın yaşamının sonuna kadar "Serviks Kanseri" riski taşır ve mümkün olan en erken zamanda ve olabildiğince en uzun süre boyunca bu hastalığa karşı korunması gerekir. Tarama programları uygulanan yerlerde, cerrahi girişimle alınabilen anormal ve prekanseröz serviks hücreleri belirlenebilir,ancak tarama tüm prekanseröz serviks hücrelerini ya da kanseri saptayamaz. Vakaların yaklaşık yüzde 20'si saptanamaz ve "Serviks Kanseri"ne karşı olası en iyi korunma düzeyi için tarama aşılama ile birleştirilmelidir.

"AŞILAMA İŞLEMİ"

Araştırmalara göre,en sık kansere yol açan "HPV" tiplerine karşı aşılama, bir kadının yaşamının herhangi bir anında "Serviks Kanseri" gelişme riskini önemli ölçüde azaltabilir. İlk cinsel aktiviteden önceki her aşılama, kadının yaşamının sonraki evrelerinde oluşabilecek "HPV" enfeksiyonuna karşı sürekli koruma sağlamalıdır. Kadının cinsel yönden aktif hale gelmesinden sonraki aşılamanın da yararlı olabileceği belirtilen araştırmada,vücudun bağışıklık sisteminin yaşla birlikte doğal olarak zayıfladığı ve bu yüzden bir "HPV" enfeksiyonu gelişmesi ve bu enfeksiyonun inatçı hale gelme riski kadın yaşlandıkça daha da arttığı belirtiliyor.

"Serviks Kanseri" aşılamasında koruma, "HPV" virüsünün kılıfına bağlanan ve virüsün serviks hücrelerine girmesini ve enfekte etmesini önleyen antikorlarla sağlanır. Servikste koruyucu antikorların bulunması önemli, çünkü burası enfeksiyon bölgesi. Kandaki antikor sayısı ne kadar yüksekse, servikste bulunabilecek antikor sayısı da o kadar yüksek olur. Ayrıca HPV virüsü hücreye çok hızlı girer ve 2 saat gibi kısa bir sürede hücrede bulunabilir. Dolayısıyla, enfeksiyon bölgesinde koruyucu antikorların bulunması önemlidir.

"YAŞADIĞIM BÜTÜN ZORLUKLARA RAĞMEN HAYATTA KALMAYI BAŞARDIM"

Hastalık ile mücadele eden kadınlar, yakalandıkları "Serviks Kanseri" hakkında şunları söylediler:

Christine Baze: "Ben 18 yaşımdan beri düzenli olarak jinekolojik muayeneye giden, rutin olarak her yıl pap smear testini yaptıran birisiydim. Eşimle 21 yaşımdan beri beraberdik. Bundan sekiz yıl önce 31 yaşımdayken bu hastalığa yakalandım ve hayatta kalabilmek için çok zorlu bir süreç yaşadım. Tedavinin kendisi ve yan etkileri çok yıkıcıydı. Hiç çocuk sahibi olamayacaktım. İlaçlar çok ağırdı. Ruhsal olarak da çöküntü içindeydim. Bütün zorluklara rağmen hayatta kalabilmeyi başarmış kadınlardan biriyim. Benim yaşadıklarımı hiçbir kadının yaşamasını istemem. Çabalarımla bir kadına bile sesimi duyursam, bir kadının bile hayatını kurtarsam çok mutlu olurum. Keşke dünyadaki her kadın ile gözgöze gelip konuşabilsem ve onları hastalık konusunda bilinçlendirebilsem. Kadınlara önerim kendi bedenlerine ve sağlıklarına sahip çıkmaları. Erkeklere önerim ise hayatlarındaki kadınları serviks kanserine geçit vermemek üzere korumaları."

EK-35

Seri katil gibi bir hastalık: Her gün iki kadını öldürüyor!

Bahar Korçan, İdil Tarzi, Ece Vahapoğlu, Günseli Kato, Aylin Kotil, Sinem Güven (üst sıra soldan sağa), Nilüfer Uzar, Elif Ergu ve Prof. Dr. Güzin Özarmağan (alt sıra soldan sağa) projenin destekçileri...

BAHAR ÇUHADAR

Yaşam / 20/01/2009

Türkiye?de her gün dört kadını yakalayıp ikisini öldüren, oysa bir aşıyla önlenebilen rahim ağzı kanserine karşı ünlü isimler bir araya geldi

İSTANBUL - İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde görevli biyolog Nilüfer Uzar, geçen yıl anormal bir akıntıyı iltihap sanarak, antibiyotik almak amacıyla gittiği doktorda duymuş ilk kez. 18'inden beri rutin jinekolog kontrollerini yaptıran 38 yaşındaki Amerikalı şarkıcı Christine Baze ise sekiz yıl önce karşılaşmış hastalıkla.

Daha önce ne 'human papilloma virüs'ü duymuş, ne de neden olduğu serviks kanserinden haberdarmış.

Biri Amerikalı, biri Türk iki kadını buluşturan, dünyada kadınlarda meme kanserinden sonra en çok can alan tür olan rahim ağzı (serviks) kanseriyle, daha önce ismini bile duymamışken tanışmış olmaları. Uzar ve Baze, anne olma yetilerini kaybetmişler ama sancılı mücadele sonucunda hayatta kalmayı başarmışlar. Oysa herkes bu kadar şanslı değil. Serviks kanseri Türkiye'de her gün dört kadını yakalıyor, ikisinin yaşamını elinden alıyor. Eğitimli, bilinçli kadınlar arasında bile hastalığı duymamış olanların sayısı epey yüksek...

Kalıtımsal değil ama...

Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği'yle (TJOD) ilaç firması GlaxoSmithKline'ın ortaklaşa projesi, serviks kanserinin adını gittikçe daha çok kadının duymasını sağlamak üzere geçen hafta başladı. HPV'nin yol açtığı hastalık kalıtımsal değil, ancak cinsel yönden aktif kadınların yüzde 50-80'inin yaşamlarının bir anında HPV enfeksiyonu geliştirdiği biliniyor.

TJOD Başkanı Prof. Dr. İsmail Mete İtil'e göre, en iyi korunma yolu düzenli 'Pap Smear' testi yaptırmak ve genç kızlarla kadınların aşılanması. Jinekolojik Onkoloji Derneği Başkanı Prof.

Dr. Macit Arvas'a göreyse önümüzdeki 30 yıl içinde her tür kansere uygulanma ihtimali yüksek olan aşılar, rahim ağzı kanserinde de kritik önem taşıyor.

Laboratuvar testleri, rahim ağzı kanseri için ideal aşı yaşının 9-26 yaş olduğunu gösteriyor ancak ileri yaşlarda da aşı mümkün. Ressam Günseli Kato, moda tasarımcıları İdil Tarzi ve Bahar Korçan, eğitimci Aylin Kotil, manken Sinem Güven, gazeteciler Elif Ergu ve Ece Vahapoğlu'yla hastalığı yaşamış Nilüfer Uzar, Christine Baze, Prof. Dr. Güzin Özarmağan'ın deneyimleriyle destek verdiği 'Başıma Gelmez Deme, En Başından Engelle-Serviks Kanserine Geçit Verme' kampanyası halk toplantılarıyla sürecek.

Neden tek kollu tişört?

Projeye, Moda Tasarımcıları Derneği'nde oluşturdukları ekiple yarattıkları, hastalık nedeniyle rahmi alınmış kadınları temsil eden tek kollu tişörtlerle de destek veren Tarzi, başta kızı olmak üzere çevresindeki tüm kadınları bilinçlendirmek istediğini söylüyor.

19 yaşında bir kız çocuğu annesi olan, kampanyaya 'Hayat Ağacı' adını verdiği heykeliyle katkı sunan ressam Günseli Kato da Türkiye'de hâlâ kadın doğum doktoruna gitmenin utanılacak bir şey olmasının hastalığın yayılmasına etki ettiğine dikkat çekiyor: "Kadın doğum doktoruna gitmeyi normal olarak algılarsak sorun kalmayacak. Bunun tabu olmadığını anlatmak lazım."

Biyolog Uzar, mücadelesini henüz tamamlamış. Düzenli smear testi yaptırdığı halde, geçen şubatta akıntı şikâyetiyle muayeneye giden Uzar'a teşhis hemen konmuş. Sonrası, altı ay annesinden ve küçük oğlundan gizleyerek, kimi zaman çok yalnız hissederek süren acılı bir tedavi. "Sağlıkçı olduğum halde rahim kanserini biliyordum ama rahim ağzı kanserini bilmiyordum" diyor.

31 yaşındayken tanıştığı hastalıkla uzun süre mücadele eden Baze ise şimdi hayli neşeli, "Hayatta kalan şanslı kadınlardanım" diyor. 18'inden beri düzenli olarak kontrollerini yaptırdığı ve tek eşli olduğu halde yakalandığı hastalık, çocuk doğurma şansını elinden almış. Haliyle Baze, tüm kadınlara düzenli kontrole gitmelerini daha derinden hissederek öneriyor.

(https://plus.google.com/111139069635417829913)

EK-36

Ana Sayfa Basın Odası Basın Bültenleri 2009

Basın Bültenleri

2015 | 2014 | 2013 | 2012 | 2011 | 2010 | 2009

24.12.2009

Domuz Gribi-Basın Bilgi Notu — Detaylı bilgi için tıklayın

07.12.2009

Influenza A(H1N1) Aşısından Çocuklara Tek Dozda Güçlü Bağışıklık — Detaylı bilgi için tıklayın

07.12.2009

Domuz Gribi-Basın Bilgi Notu — Detaylı bilgi için tıklayın

03.12.2009

Dünya Sağlık Örgütü GSK'nın Domuz Gribi Aşısına Ön Yeterlilik verdi — Detaylı bilgi için tıklayın

26.11.2009

Avrupa İlaç Kurumu Doğruladı: Influenza A(H1N1) Domuz Gribi Aşıları Güvenli ve Etkili — Detaylı bilgi için tıklayın

12.11.2009

Influenza ve Antiviral Kullanımı — Detaylı bilgi için tıklayın

12.11.2009

Stratejik Uzmanlar Danışma Grubu (SAGE): Domuz Gribi Aşısı Mevsimsel Grip Aşısı Kadar Güvenli — Detaylı bilgi için tıklayın

12.11.2009

GSK H1N1 Aşısının Üretimi, Adjuvan Sisteminin Özellikleri ve Katkıları Q&A — Detaylı bilgi için tıklayın

09.11.2009

Domuz Gribinde Avrupa ve Dünyadaki Gelişmeler — Detaylı bilgi için tıklayın

02.11.2009

GSK'nın Serviks Kanseri Aşısına ABD'de Onay — Detaylı bilgi için tıklayın

28.10.2009

GSK'nın H1N1 Aşısı Avrupada 150 Binden Fazla Kişiye Yapıldı. — Detaylı bilgi için tıklayın

07.10.2009

GSK Türkiye'ye 25 Milyon Doz Domuz Gribi Aşısı Sağlayacak — Detaylı bilgi için tıklayın

30.09.2009

AB Komisyonu GSK'nın Geliştirdiği Domuz Gribi Aşısını Onayladı — Detaylı bilgi için tıklayın

25.08.2009

Anne - Babaların Bilgi Kaynağı www.asidunyasi.com Yenilendi — Detaylı bilgi için tıklayın

16.06.2009

GlaxoSmithKline (GSK), Influenza A (H1N1) Gribi Aşısı Üretiminde Farklı Bir Teknoloji Kullanıyor — Detaylı bilgi için tıklayın

30.04.2009

"Astım Engel Değil" Dedi, Antalya'dan İstanbul'a Koştu — Detaylı bilgi için tıklayın

30.04.2009

"Astım Engel Değil" Maraton Koşusu için Antalya'dan Yola Çıkan Astım Hastası İbrahim Şahin İstanbul'da — Detaylı bilgi için tıklayın

29.04.2009

Sterimar Resim Yarışmasıyla Çocuklar — Detaylı bilgi için tıklayın

09.04.2009

Astım Hastası İbrahim Şahin "Astım Engel Değil" Maraton Koşusu için Antalya'dan Yola Çıkıyor — Detaylı bilgi için tıklayın

EK-37

Ana Sayfa Basın Odası Basın Bültenleri 2010

Basın Bültenleri

2015 | 2014 | 2013 | 2012 | 2011 | 2010 | 2009

22.12.2010

GSK Cilt Sağlığı Alanında Lider — Detaylı bilgi için tıklayın

20.12.2010

Türkiye'nin İlk ve Tek Online Aşı Sempozyumu GSK'dan — Detaylı bilgi için tıklayın

16.12.2010

"Hekim Gözüyle Hayatın Kadrajı" Fotoğraf Yarışması Ödülleri Sahiplerini Buldu — Detaylı bilgi için tıklayın

26.10.2010

GSK Albendazole Bağış — Detaylı bilgi için tıklayın

26.10.2010

Ender Rastlanan Hastalıklara Karşı İlaç Geliştiren Özel Birim — Detaylı bilgi için tıklayın

08.10.2010

GSK Cilt Hastalıkları Tedavisinde Lider — Detaylı bilgi için tıklayın

21.09.2010

GSK Aşı Klinik Araştırma Merkezi'ni Sağlık Bakanı Prof. Dr. Recep Akdağ Açtı — Detaylı bilgi için tıklayın

10.08.2010

GSK'nin Yarışmasında Doktorlar Hayatın Fotoğrafını Çekecek — Detaylı bilgi için tıklayın

28.04.2010

"En İyi Ruhsatlı Aşı" Ödülü GSK'nın — Detaylı bilgi için tıklayın

26.04.2010

Milyonların Hayatını Kurtaran Aşılar Hakkında En Kapsamlı Kaynak www.asidunyasi.com — Detaylı bilgi için tıklayın

24.03.2010

Az Gelişmiş Ülkelerdeki Milyonlarca Çocuğa GSK'dan 300 Milyon Dozdan Fazla Pnömoni Aşısı Güvencesi — Detaylı bilgi için tıklayın

26.01.2010

Serviks Kanserini Önlemek için Pearl Of Wisdom Kampanyası — Detaylı bilgi için tıklayın

15.01.2010

Rahim Ağzı Kanserine (HPV–İnsan Papilloma Virüsüne) Karşı Aşı — Detaylı bilgi için tıklayın

15.01.2010

GlaxoSmithKline'dan Rahim Ağzı Kanseri (HPV – İnsan Papilloma Virüs) Aşısına Erişimi Güçlendiren Adım — Detaylı bilgi için tıklayın

EK-38

Ana Sayfa Basın Odası Basın Bültenleri 2010

Basın Bültenleri

2015 | 2014 | 2013 | 2012 | 2011 | 2010 | 2009

22.12.2010

GSK Cilt Sağlığı Alanında Lider — Detaylı bilgi için tıklayın

20.12.2010

Türkiye'nin İlk ve Tek Online Aşı Sempozyumu GSK'dan — Detaylı bilgi için tıklayın

16.12.2010

"Hekim Gözüyle Hayatın Kadrajı" Fotoğraf Yarışması Ödülleri Sahiplerini Buldu — Detaylı bilgi için tıklayın

26.10.2010

GSK Albendazole Bağış — Detaylı bilgi için tıklayın

26.10.2010

Ender Rastlanan Hastalıklara Karşı İlaç Geliştiren Özel Birim — Detaylı bilgi için tıklayın

08.10.2010

GSK Cilt Hastalıkları Tedavisinde Lider — Detaylı bilgi için tıklayın

21.09.2010

GSK Aşı Klinik Araştırma Merkezi'ni Sağlık Bakanı Prof. Dr. Recep Akdağ Açtı — Detaylı bilgi için tıklayın

10.08.2010

GSK'nin Yarışmasında Doktorlar Hayatın Fotoğrafını Çekecek — Detaylı bilgi için tıklayın

28.04.2010

"En İyi Ruhsatlı Aşı" Ödülü GSK'nın — Detaylı bilgi için tıklayın

26.04.2010

Milyonların Hayatını Kurtaran Aşılar Hakkında En Kapsamlı Kaynak www.asidunyasi.com — Detaylı bilgi için tıklayın

24.03.2010

Az Gelişmiş Ülkelerdeki Milyonlarca Çocuğa GSK'dan 300 Milyon Dozdan Fazla Pnömoni Aşısı Güvencesi — Detaylı bilgi için tıklayın

26.01.2010

Serviks Kanserini Önlemek için Pearl Of Wisdom Kampanyası — Detaylı bilgi için tıklayın

15.01.2010

Rahim Ağzı Kanserine (HPV–İnsan Papilloma Virüsüne) Karşı Aşı — Detaylı bilgi için tıklayın

15.01.2010

GlaxoSmithKline'dan Rahim Ağzı Kanseri (HPV – İnsan Papilloma Virüs) Aşısına Erişimi Güçlendiren Adım — Kapat

GLAXOSMİTHKLİNE'dan RAHİM AĞZI KANSERİ (HPV – İNSAN PAPİLLOMA VİRÜS) AŞISINA ERİŞİMİ GÜÇLENDİREN ADIM

GlaxoSmithKline (GSK), tüm dünyada kadınlar için ciddi bir sağlık tehdidi oluşturan rahim ağzı kanserine (serviks kanserine) karşı mücadelede önemli bir karar aldı. Hastalığa karşı etkili korunma sağlayan GSK aşısına erişimi kolaylaştırmak için firma, aşının doz fiyatını daha fazla kadının aşıya erişebilmesi için 129.37 TL'ye indirdi. Böylece dünyada olduğu gibi Türkiye'de de daha fazla kadın bu tehlikeli kanser türünden aşılanarak korunabilecek.

15 Ocak 2010, İstanbul. Dünyada genç kızlar ve kadınlar arasında kanser hastalığından kaynaklanan ölümlerin ikinci en büyük nedenini oluşturan rahim ağzı kanserine (serviks kanserine) karşı mücadelede çok önemli bir adım atıldı. Araştırmacı ilaç firması GlaxoSmithKline, 3 doz olarak ugulanan rahim ağzı (HPV) kanseri aşısının doz fiyatını 129.37-TL'ye indirdi. Böylece tüm dünyada ve Türkiye'de aşıya erişim artabilecektir.

GSK Türkiye Genel Müdürü Yiğit Gürçay konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"GSK olarak, bütün kadınların rahim ağzı kanserine karşı korunma hakkı olduğuna inanıyoruz. GSK'nın dünya çapında benimsediği bu yaklaşım sonucunda ülkemizde de rahimağzı kanseri (HPV) aşısına erişimin artmasına ve bunun sonucunda hastalıktan yaşamlarını yitirenlerin sayısı düşerken, rahim ağzı kanserinin Türkiye'nin sınırlı kaynakları üzerindeki baskısı ve ekonomik faturasının da azalmasına katkıda bulunmaktan mutluluk duyuyoruz."

Kadınlar için en ciddi sağlık sorunlarından biri

Dünyada her yıl 510.000 kadını etkilediği tahmin edilen hastalıktan yılda 288.000 kişi yaşamını yitiriyor. 1Türkiye'de ise her gün 4 kadına rahim ağzı kanseri teşhisi konulmakta ve her gün iki kadın bu hastalıktan ölüyor.

Bugüne kadar HPV virüsünün yaklaşık 100 türü tespit edildi. Bunların 15'i rahim ağzı kanserine yol açabilmektedir.

EK-39

A+ A-

Rahim ağzı kanseri aşısı artık daha ucuz!

GlaxoSmithKline (GSK), tüm dünyada kadınlar için ciddi bir sağlık tehdidi oluşturan rahim ağzı kanserine (serviks kanserine) karşı mücadelede önemli bir karar aldı.

g+1 0

Hastalığa karşı etkili korunma sağlayan GSK aşısına erişimi kolaylaştırmak için firma, aşının doz fiyatını daha fazla kadının aşıya erişebilmesi için 129.37 TL'ye indirdi. Böylece dünyada olduğu gibi Türkiye'de de daha fazla kadın bu tehlikeli kanser türünden aşılanarak korunabilecek.

Dünyada genç kızlar ve kadınlar arasında kanser hastalığından kaynaklanan ölümlerin ikinci en büyük nedenini oluşturan rahim ağzı kanserine (serviks kanserine) karşı mücadelede çok önemli bir adım atıldı. Araştırmacı ilaç firması GlaxoSmithKline, 3 doz olarak ugulanan rahim ağzı (HPV) kanseri aşısının doz fiyatını 129.37-TL'ye indirdi. Böylece tüm dünyada ve Türkiye'de aşıya erişim artabilecektir.

GSK Türkiye Genel Müdürü Yiğit Gürçay konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"GSK olarak, bütün kadınların rahim ağzı kanserine karşı korunma hakkı olduğuna inanıyoruz. GSK'nın dünya çapında benimsediği bu yaklaşım sonucunda ülkemizde de rahimağzı kanseri (HPV) aşısına erişimin artmasına ve bunun sonucunda hastalıktan yaşamlarını yitirenlerin sayısı düşerken, rahim ağzı kanserinin Türkiye'nin sınırlı kaynakları üzerindeki baskısı ve ekonomik faturasının da azalmasına katkıda bulunmaktan mutluluk duyuyoruz."

Kadınlar için en ciddi sağlık sorunlarından biri

Dünyada her yıl 510.000 kadını etkilediği tahmin edilen hastalıktan yılda 288.000 kişi yaşamını yitiriyor. Türkiye'de ise her gün 4 kadına rahim ağzı kanseri teşhisi konulmakta ve her gün iki kadın bu hastalıktan ölüyor.

Bugüne kadar HPV virüsünün yaklaşık 100 türü tespit edildi. Bunların 15'i rahim ağzı kanserine yol açabilmektedir.

Rahimağzı (Serviks) Kanseri Hakkında:

Rahim ağzı kanseri (serviks kanseri), tüm dünyada kadınlarda en sık görülen ikinci kanser tipidir. Tüm dünyada, her iki dakikada bir, rahim ağzı kanseri nedeni ile bir kadın yaşamını yitirmektedir. Meme kanseri ilk sırada yer almasına rağmen kaybedilen yaşam yılı olarak bakıldığında rahim ağzı kanseri, meme kanserinin önünde yer almaktadır.
Rahim ağzı kanserlerinin yaklaşık %100'üne (%99,7) "İnsan Papilloma Virüs" türleri (HPV) yol açmaktadır. Bunlar çok yaygın görülen, belirti göstermeyen ve oldukça bulaşıcı, kılıfsız DNA virüsleridir. Tüm dünyada kadınların yüzde 80'den fazlasının yaşam süreleri içinde HPV virüsü enfeksiyonu yaşayacağı tahmin edilmektedir.Bugüne kadar HPV virüsünün yaklaşık 100 türü tespit edilmiştir. Bunların 15'i rahim ağzı kanserine yol açabilmektedir. Dünyada rahim ağzı kanseri vakalarının % 70'ine HPV16 ve 18 virüs tipleri yol açmaktadır. Bu ikisinden sonra en yaygın görülen HPV tipleri 45, 33 ve 31'dir.

Rahim ağzı kanseri (serviks kanseri) rastlanan her kadında HPV bulunur, ancak her HPV bulunan kadında bu kanser türü gelişmeyebilir. Yardımcı faktörler HPV enfeksiyonunun kansere dönüşmesinde önemli rol oynamaktadır. Kansere yol açan HPV ile enfekte kadınlarda rahim ağzı kanseri ile ilişkili faktörler şöyle sıralanmaktadır:

- Erken yaşta cinsel ilişki,
- Çok sayıda gebelik,
- Sigara kullanımı,
- Cinsel Yolla Bulaşan Hastalık geçirmiş olmak .

HPV enfeksiyonu kolayca bulaşabilmektedir. Bunun için cinsel ilişki şart değildir, cildin cilde temas ile de bulaşmaktadır. Kondom kullanılması riski azaltmakla birlikte, tamamen koruyucu değildir.
Dünyada her yıl 510.000 kadını etkilediği tahmin edilen hastalıktan yılda 288.000 kişi yaşamını yitirmektedir. Türkiye'de ise her gün 4 kadına rahim ağzı (serviks) kanseri teşhisi konulmakta ve günde iki kadın bu hastalıktan ölmektedir.
Aşılanmayla birlikte düzenli pap smear taraması yapılması bu hastalıktan korunmak için en ideal yoldur. Aşılar öncelikli koruma yöntemi olarak uygulanmaktadır. Hastalık gelişen kişilerde tedavi yolu ile hastalığın inatçı hale gelmesinin önlenmesi ise sekonder korunma yöntemidir. Özellikle yaygın tarama programları olmayan ülkelerde aşı, rahim ağzı (serviks) kanserinin önlenmesinde çok önemlidir.
Multidisipliner olan rahim ağzı kanseri tedavisinde aşağıdaki yöntemler uygulanmaktadır:

- Cerrahi tedavi,
- Radyoterapi,
- Kemoterapi,
- Rehabilitasyon,
- Palyatif bakım.

PemberNar.Com sitesinde yer alan tüm haberlerin telif hakları gazete ve haber kaynaklarına aittir, haberleri kopyalamayanız. Kaynak göstermeden kullanmayınız.

EK-40

Hürriyet
SAĞLIK
03 Haziran 2015 Çarşamba 21:27

Kadınları sevindirecek haber

hurriyet.com.tr
27 Ocak 2010

Önlenebilir kanser türleri arasında olan Rahim Ağzı Kanseri aşısının fiyatının indirilmesi kadınları hastalıktan korumayı amaçlıyor.

GlaxoSmithKline (GSK), tüm dünyada kadınlar için ciddi bir sağlık tehdidi oluşturan rahim ağzı kanserine karşı etkili korunma sağlayan GSK aşısına erişimi kolaylaştırmak için firma, aşının doz fiyatını daha fazla kadının aşıya erişebilmesi için 129.37 TL'ye indirdi. Böylece dünyada olduğu gibi Türkiye'de de daha fazla kadın bu tehlikeli kanser türünden aşılanarak korunabilecek.

İkinci ölüm nedeni

Dünyada genç kızlar ve kadınlar arasında kanser hastalığından kaynaklanan ölümlerin ikinci en büyük nedenini oluşturan rahim ağzı kanserine (serviks kanserine) karşı mücadelede çok önemli bir adım atıldı. Araştırmacı ilaç firması GlaxoSmithKline, 3 doz olarak ugulanan rahim ağzı (HPV) kanseri aşısının doz fiyatını 129.37-TL'ye indirdi. Böylece tüm dünyada ve Türkiye'de aşıya erişim artabilecek.

GSK Türkiye Genel Müdürü Yiğit Gürçay konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"GSK olarak, bütün kadınların rahim ağzı kanserine karşı korunma hakkı olduğuna inanıyoruz. GSK'nın dünya çapında benimsediği bu yaklaşım sonucunda ülkemizde de rahimağzı kanseri (HPV) aşısına erişimin artmasına ve bunun sonucunda hastalıktan yaşamlarını yitirenlerin sayısı düşerken, rahim ağzı kanserinin Türkiye'nin sınırlı kaynakları üzerindeki baskısı ve ekonomik faturasının da azalmasına katkıda bulunmaktan mutluluk duyuyoruz."

Kadınlar için en ciddi sağlık sorunlarından biri

Dünyada her yıl 510.000 kadını etkilediği tahmin edilen hastalıktan yılda 288.000 kişi yaşamını yitiriyor. Türkiye'de ise her gün 4 kadına rahim ağzı kanseri teşhisi konulmakta ve her gün iki kadın bu hastalıktan ölüyor.

Bugüne kadar HPV virüsünün yaklaşık 100 türü tespit edildi. Bunların 15'i rahim ağzı kanserine yol açabilmektedi

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında İzmir'de doğdu. İlköğretim ve lise eğitimini İzmir'de tamamladı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Antropoloji bölümünü 2005 yılında bitirdi. Muhabirlik (2004-2005), Metin Yazarlığı - Reklam Yazarlığı (2005-2007), Editör Yardımcılığı (2008) olmak üzere farklı pozisyonlarda görev aldı.

Radikal Gazetesi, jurnal.net, Agos Kitap eki, Futuristika Enteresan Mevzular Dergisi, Cumhuriyet Bilim Teknik yayınlarında; kadın hakları, çocuk hakları, bireysel silahlanma, risk iletişimi, kitle medyasının tüketimi ve eğitim olmak üzere farklı temalarda yazıları yayınlandı. 2009 yılında Yrd. Doç. Dr. İnci Çınarlı'nın editörlüğünde yayınlanan Belirsizlik Toplumunun Krizi isimli kitapta iki makalesi yer aldı. İşlerinde Nurgül Eryeşil imzasını kullanıyor. Haziran 2009'da İstanbul Kültür Üniversitesi Kurumsal İletişim biriminde başladığı Editörlük görevine halen devam ediyor.

Nilgün Eryeşil

TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite: Galatasaray Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Adı Soyadı: Nilgün Eryeşil

Tez Başlığı: Risk Toplumunda Kitle Medyasının Rolü: Rahim Ağzı Kanseri Riski ve HPV Aşısının Haberleştirilmesi

Savunma Tarihi: 16.06.2015

Danışmanı: Doç. Dr. İnci Çınarlı

JÜRİ ÜYELERİ

Ünvanı, Adı, Soyadı	İmza
Prof. Dr. Banu Baybars Hawks	
Doç. Dr. Banu Baskan Karsak	
Doç. Dr. İnci Çınarlı	

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Yaman ÖZTEK